Prof. Dr. Dr. h.c. Hakan HAKERİ
Doç. Dr. Berrin AKBULUT
Yrd. Doç. Dr. Murat AKSAN

Ceza Hukuku

Genel Hükümler Pratik Çalışmaları

11. Baskı

seçkin

Prof. Dr. Dr. h.c. Hakan HAKERİ
İstanbul Medeniyet Üniversitesi
Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi

Doç. Dr. Berrin AKBULUT
Selçuk Üniversitesi
Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi

Yrd. Doç. Dr. Murat AKSAN
Selçuk Üniversitesi
Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi

CEZA HUKUKU
GENEL HÜKÜMLER
PRATİK ÇALIŞMALARI

- Tümü Çözümlü Örnek Olaylar
- Çözümlü Test Soruları
- Hakimlik ve Diğer Meslek Sınavları
  Ceza Hukuku Genel Hükümler Soruları
- Sınav Soruları

Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş
11. Baskı

SEÇKİN | Hukuk

İçindekiler

Onbirinci Baskının Önsözü 5
Kısaltmalar 11

CEZA HUKUKU GENEL HÜKÜMLER

KUR PRATİĞİNİN ÇÖZÜM YÖNTEMİ 15

ÇÖZÜMLÜ ÖRNEK OLAYLAR

OLAY 1 (Hemofili Hastası) 27
OLAY 2 (Galatasaraylı Ahmet) 39
OLAY 3 (Doktor D) 50
OLAY 4 (Ali ile Veli) 58
OLAY 5 (Sigorta Bedeli) 62
OLAY 6 (Milli Piyango) 71
OLAY 7 (Komşu Kızı) 84
OLAY 8 (Arazi Sınırı) 90
OLAY 9 (Çay Bahçesi) 96
OLAY 10 (Milli Maç Kutlaması) 102
OLAY 11 (Asfalt Fabrikası) 107
OLAY 12 (Otomobil Tamircisi) 113
OLAY 13 (Kaynar Su) 118
OLAY 14 (Müteahhit) 124
OLAY 15 (Banka Müdürü) 130
OLAY 16 (Miras) 134
OLAY 17 (Yüzük) 139
OLAY 18 (Av Tüfeği) 142
OLAY 19 (Şeyhmus ve Mirza) 151
OLAY 20 (Antika Eşyalar) 156
OLAY 21 (Bakkal) 160
OLAY 22 (Fabrikatör) 167
OLAY 23 (Düello) 172

OLAY 24 (Kuyumcu) 176
OLAY 25 (Amokacı, Kompeta, Boliç) 180
OLAY 26 (Mobilyacı) 185
OLAY 27 (Pırlanta Seti) 192
OLAY 28 (Halı Mağazası) 198
OLAY 29 (Kuduz Köpek) 205
OLAY 30 (Kötü Muamele) 211
OLAY 31 (Yedek Anahtar) 215
OLAY 32 (Sırkte Gösteri) 220
OLAY 33 (Otobüste Pasta) 224
OLAY 34 (Benzin) 227
OLAY 35 (Seffet ile Refet) 231
OLAY 36 (Kapkaç) 238
OLAY 37 (Sel) 242
OLAY 38 (Evlilik Dışı İlişki) 246
OLAY 39 (Tavuklar) 250
OLAY 40 (Silah ve Şaka) 254
OLAY 41 (Konsolosluk-Vize) 258
OLAY 42 (Uçak Kaçırma) 263
OLAY 43 (Hizmetçi) 267
OLAY 44 (Otobüsün Frenleri) 273
OLAY 45 (Banu ile Tarkan) 279
OLAY 46 (Şiddetli Geçimsizlik) 286
OLAY 47 (Ökkeş ile Dürdane) 293
OLAY 48 (Su Deposuna Zehir) 296
OLAY 49 (Harçlar Kaldırılsın) 301
OLAY 50 (Şefkan) 309
OLAY 51 (Kleptomani) 314
OLAY 52 (Sevgili) 325
OLAY 53 (Yer ve Zaman) 331
OLAY 54 (Yer, Zaman, Zamanaşımı) 334
OLAY 55 (AIDS) 339
OLAY 56 (Yükümlülüklerin Çatışması) 341
OLAY 57 (İhmali İştirak, Faillik; İçtima) 342
OLAY 58 (Fiil teklığı, hedefte sapma, hukuka uygunluk bilinci, fikri içtima) 343

OLAY 59 (Fiil Teklığı, Haksız Tahrik, İştirak) 349
OLAY 60 (Gönüllü vazgeçme) 351
OLAY 61 (İhmali Suç) 353
OLAY 62 (Avukat) 354
OLAY 63 (Cezanın Belirlenmesi-Koşullu Salıverilme) 357
OLAY 64 (İlgının Rızası) 361
OLAY 65 (Zincirleme Suç) 364
OLAY 66 (Fuhuş-Zincirleme Suç) 366

SINAV SORULARI

Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi 2005-2006 Öğretim Yılı 1. ve 2. Öğretim Bütünleme Sınavı 371
Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi, 2005-2006 Öğretim Yılı Final Sınavı 373
Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi 2007 Bütünleme Sınavı Sorusu 375
Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi 2007-2008 Bütünleme Sınavı 376
Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi 2007-2008 Final Sınavı 377
Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza Hukuku (Genel Hükümler) Final Sınavı 2 Haziran 2008 378
Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza Hukuku Genel Hükümler Dersi Bütünleme Sınavı (14.07.2008) 380
Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza Hukuku Genel Hükümler I Final Sınavı (10.01.2009) 383
Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza Hukuku Genel Hükümler Vize Sınavı 19.01.2009 389

HAKİMLİK VE DİĞER MESLEK SINAVLARI CEZA HUKUKU GENEL HÜKÜMLER SORULARI

ÇÖZÜMLÜ TEST SORULARI 397
HAKİMLİK VE DİĞER MESLEK SINAVLARI CEZA HUKUKU GENEL HÜKÜMLER SORULARI 421

Yararlanılan Kaynaklar 481
Kanun İndeksi 487
Kavram İndeksi 491

CEVAP ANAHTARI 495

CEZA HUKUKU
GENEL HÜKÜMLER

KUR PRATİĞİNİN ÇÖZÜM YÖNTEMİ

Ceza hukuku pratik çalışma ve sınavlarında soyut bir olayın çözümü yapılır[1]. Bunlar daha önce edinilmiş olan teorik bilgilerin somutlaştırılması ve pratiğe aktarılması amacına yönelik olup, bu nedenle de çoğu kez gerçek hayatta karşılaşılması güç, abartılmış niteliktedir. Bu sorularda ceza hukuku genel hükümler bilgisinin yanı sıra özel hükümler kısmından bilhassa kişilere karşı suçlar hakkında bilgi sahibi olmak gerekmektedir.

İncelenen olay karşısında bizim durumumuz, somut ve gerçek bir olay karşısındaki hâkimin durumu gibidir.

Olaydan doğan problemin çözümü yönünden belirli bir yöntem içinde hareket etmek zorunluluğu vardır. Problemlerin çözümü, ancak belirli bir yöntem içinde gerçekleştirildiğinde, çözüm tüm genişliği ve doğruluğu ile yerine getirilmiş, eksik yan bırakılmamış, sağlıklı bir sonuca ulaşılmış olur.

Bir problemin çözümünde uygulanacak yöntem, şu şekilde belirlenebilir:

Öncelikle olayların tespiti, bilahare aşağıdaki sıra içinde şu hususların değerlendirilmesi gerekmektedir.

1. Fail ve mağdurları/suçtan zarar görenleri göstererek suçların tespiti ve bu suçlarla ilgili nitelikli hallerin gösterilmesi
2. Teşebbüs halinde kalan suçların tespiti
3. İştirak halinde işlenen suçların ve iştirakin şeklinin tespiti
4. Suçların içtimaı durumlarının tespiti
5. Ceza sorumluluğunu kaldıran veya azaltan nedenlerin belirlenmesi
6. Faillerin sorumluluğunun, hukuki durumlarının tespiti

Burada başta belirttiğimiz "olayların tespiti" sınavlarda yapılmamaktadır. Bu tespit, olayın ve olayda işlenen suçların tam olarak belirlenmesi, herhangi bir hususun atlanmaması bakımından önem arz etmektedir.

---

[1] Bkz., Önder, Ayhan Özek, Çetin: Ceza Hukuku Pratik Çalışma Gereçleri, 2. Bası, İstanbul 1987, s. 465 vd.

OLAY:

Faik otobüste Memnune'nin cebine elini sokarken yolculardan biri tarafından görülür ve yakalanır. Memnune ayın ilk günü olduğunu, henüz aylığını almadığını, cebinin tamamen boş olduğunu, bu bakımdan davacı olmadığını söyler.

Faik otobüsten inerken, kendini yakalamış olan yolcuya küfür eder. O da vaziyeti orada bulunan bir polise bildirir.

Bunu gören Faik, hemen oracıkta duran motosiklete atlayıp kaçmak ister. Fakat kendisi motosiklet kullanmayı bilmediğinden, vaziyeti kavrayan arkadaşı Selami'nin yardımı sayesinde yakalanmaktan kurtulur.

Faik evine geldiğinde motosikletin, onu henüz sabahleyin satın alıp, sonradan kaybetmiş bulunan ve aynı evde oturmadığı kardeşine ait olduğunu anlar. Bunun üzerine kardeşine haber vermeden motosikleti satar. Parayı Selami ile paylaşacakken ona bir şey vermez.

Olayı duyan Faik'in anne ve babası son derece üzülürler. Oğlunun hareketlerinden bezmiş olan baba intihar etmek ister. Anne de kendisini ikna eder ve bol miktarda fare zehri temini suretiyle yardımda bulunur. Fakat bu arada polisler yetişerek durumu öğrenir ve anneyi yakalarlar. Baba hastanede kurtulur.

BİLGİLER:

Faik milletvekilidir.

Selami 14 yaşındadır.

Olayların Tespiti:

Bu noktada yapılacak iş problemde yer alan ve suç teşkil etmeleri muhtemel olan olayları herhangi bir hukuki inceleme yapmadan birer birer tespit etmektir. Yani basit birer fiil olarak saptamaktır.

Olayımızda ise şu tespitler yapılabilir:

Faik'in otobuste elini Memnune'nın cebine sokması

Yolcu'nun Faik'i yakalaması

Faik'in yolcuya kufur etmesi

Faik'in polisin elinden kaçması

Faik ve Selami'nın motosikleti almaları

Faik'ın kardeşine haber vermeden motosikleti satması

Faik'ın motosikletin parasından Selami'nın payına düşeni vermemesi

Annenin, kocasını intihara ikna etmesi ve fare zehri temin etmesi

I. FAİL VE MAĞDURLARI / SUÇTAN ZARAR GÖRENLERİ GÖSTEREREK SUÇLARIN TESPİTİ VE BU SUÇLARLA İLGİLİ NİTELİKLİ HALLERİN GÖSTERİLMESİ

Problemin çözümünde ikinci aşama, suç teşkil etmesi muhtemel olaylar tablosunda yer alan fiillerin teker teker incelenmesidir. Bu inceleme sonunda, olaylar tablosunda yer alan fiillerden hangisinin suç teşkil ettiği belirlenir, suç teşkil etmeyen fiiller ise elenir. Böylece suç teşkil eden fiillerden bir suç tablosu oluşturulur.

Her fiilin, suç teşkil edip etmediği incelenirken, o fiilin muhtemelen olması gereken suç tipinin unsurlarının o olayda mevcut olup olmadığı, tipikliğin gerçekleşip gerçekleşmediği üzerinde durulur.

Bu noktada suç tipi saptanırken, suçun sadece basit şekli göz önünde bulundurularak bir değerlendirme yapılır.

Olayımıza bakılacak olursa:

1. Faik → Memnune; Hırsızlık (TCK 141)
2. Yolcu → Faik; Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma (TCK 109)
3. Faik → Yolcu; Hakaret (TCK 125), sövmek suretiyle onur, şeref ve saygınlığa saldırı söz konusu.

   Polisten kaçma herhangi bir suç oluşturmamaktadır[2]. Dolayısıyla gerçekleşecek bir tipiklik söz konusu değildir.
4. Faik + Selami → Kardeşi; Hırsızlık (TCK 141)
5. Faik → Kardeşi; Güveni kötüye kullanma (TCK 155), ancak suç gerçekleşmemiş, tipiklik yok, zira ona tevdi edilmiş bir şey yok.
6. Satın alan → Kamu; Suç eşyasının satın alınması veya kabul edilmesi (TCK 165)

---

[2] **Hakeri**, Hakan: Kasten Öldürme Suçları, 2. Baskı, Ankara 2007, s. 73; Çünkü mevzuatımızda suç işleme şüphesi altında bulunan kimselere polise teslim olma yükümlülüğü dahi yüklenmemiş. TCK 282'deki düzenleme uyarınca sadece tutuklu veya hükümlüye kaçmama yükümlülüğü getirilmiştir (**Hakeri**, Kasten Öldürme, s. 73).

Suç; doğrudan kastla (kişinin satın aldığı eşyanın suçtan elde edildiğini bilmesi) işlenebileceği gibi, olası kastla da işlenebilir. Eşyanın satış bedelinin piyasa rayiçlerinin altında olması vs. eşyanın haksız yollarla elde edildiğine dair emarelerin mevcut olmasına rağmen menşei hakkında bir araştırma yapılmadan satın alınması halinde failin olası kastla (TCK 21/2) hareket ettiği söylenebilir.

Suç eşyasını satın almak suçu, ***çok failli suç*** türü olan ***karşılaşma (telaki)*** suçudur. Bir tarafta suç eşyasını satan (Faik) diğer tarafta ise satın alan vardır. Ancak (Faik) aynı zamanda eşyanın elde edildiği hırsızlık suçunu işleyen kişidir. Kişi, hırsızlık suçunu işledikten sonra çaldığı eşyayı satması dolayısıyla ayrıca cezalandırılmaz ***(cezalandırılmayan sonraki fiil)***. Çok failli suçlarda işlenen suç dolayısıyla faillerden birinin cezalandırılmaması, diğer fail(ler)in cezalandırılması üzerinde bir etki doğurmaz.

Faik açısından, malın satılması aynı zamanda bir ***şahsi cezasızlık sebebi***dir.

Faik'in pay vermemesi herhangi bir suç oluşturmamaktadır.

7. Anne — Baba: İntihara yönlendirme (TCK 84)

765 sayılı TCK'ya göre intihara yönlendirmenin cezalandırılabilmesi için "ikna ve yardım" hareketlerinin birlikte yapılması aranmaktaydı[3]. Oysa 5237 sayılı TCK'da "başkasını intihara azmettirme, teşvik etme, intihar kararını kuvvetlendirme ya da herhangi bir şekilde yardım etme" olarak seçimlik hareketlerden birinin yapılması yeterli kabul edilmiştir. Diğer taraftan suçun yasal tanımında belirtilen seçimlik hareketlerden birkaçının yahut hepsinin yapılması birden fazla suçun oluşmasına sebebiyet vermez, tek bir suç oluşur. Olayımızda da hem ikna (bazı yazarlar iknayı azmettirme[4], bazı yazarlar ise azmettirme ve teşvik[5] olarak kabul eder) hareketi hem de fare zehiri temin etmek suretiyle herhangi bir şekilde yardım etme hareketi yapılmış olmasına rağmen tek intihara yönlendirme suçu oluşacağı belirtilmelidir.

---

[3] **Erem**, Faruk/**Toroslu**, Nevzat: Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, Gözden Geçirilmiş 6. Baskı, Ankara 1994, s. 414; **Artuk**, Mehmet Emin, "Mukayeseli Hukuk ve Türk Hukukunda İntihara İkna ve Yardım Suçu", Hukuk Araştırmaları, C. 8, 1994/1-3, İstanbul 1995, s. 25; **Centel**, Nur/**Zafer**, Hamide/**Çakmut**, Özlem: Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, C. I, 2. Bası, İstanbul 2011, s. 81; **Özbek**, Veli Özer/**Kanbur**, Mehmet Nihat/**Doğan**, Koray/**Bacaksız**, Pınar/**Tepe**, İlker: Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, 7. Baskı, Ankara 2014, s. 169; aksi görüş, **Erman**, Sahir/**Özek**, Çetin: Ceza Hukuku Özel Bölüm, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar (TCK 448-490), İstanbul 1994, s. 77.

[4] **Erem/Toroslu**, s. 414-415; **Artuk**, s. 27 vd.

[5] **Erman/Özek**, s. 77.

NİTELİKLİ HALLER

Burada suçun varlığı için zorunlu olan kurucu unsurların (maddi-manevi-hukuka aykırılık) dışında kalan ve suçun daha ağır veya daha hafif sayılmasını gerektiren, bulunmamaları halinde suçun teşekkülüne engel olmayan nitelikli halleri saptamak gerekir.

Nitelikli hallerden kasıt, suçun cezasını artıran veya azaltan hallerdir. Yukarıda önce suçların basit şekilleri tespit edildi. Burada yukarıdaki suç numaralarına sadık kalarak, ilgili suçlar bakımından nitelikli haller varsa, bunlar ilgili kanun maddesi ve suça etkili halin ne olduğu belirtilerek açıklanmalıdır.

Burada failin mahkûm olacağı cezanın artırılıp eksiltilmesinde rolü olmakla beraber nitelikli hallerden sayılmayan, takdiri indirim nedenleri, kusur yeteneği gibi hususlar ele alınmaz.

Bu kısımda ayrıca failin cezalandırılmasını engelleyen objektif cezalandırılabilme şartları ile şahsi cezasızlık nedenleri de varsa ele alınmalıdır.

Olayımızı değerlendirdiğimizde,

1. suç: özel beceriyle alınması / cezayı artıran n.h. (TCK 142/2-b)

3. suç: alenen yapılması / cezayı artıran n.h. (TCK 125/4). Aleniyet için aranan temel kriter; fiilin, gerçekleştirildiği koşullar itibarı ile belirli olmayan birden fazla kişi tarafından algılanabilir olmasıdır.

4. suç: âdet gereği açıkta bırakılan malın alınması / cezayı artıran n.h. (TCK 142/1-e) veya kullanma amacıyla alınması / cezayı azaltan n.h. (TCK 146)

Kullanma hırsızlığında fail, malı geçici bir süre kullanıp zilyedine iade etmek maksadıyla almalıdır. Fail, malı almadan önce veya en geç malı alırken bu maksatla hareket etmelidir. Failin iade maksadı ile malı alıp almadığı her somut olayın özelliklerine ve olay sonrası davranışlara göre belirlenmelidir[5]. Olayda ise failin iade etmek maksadı ile aldığı net değildir. Polisten kaçmak için çaldığı düşünüldüğünde kullanmak maksadıyla motorsikletin alındığı belki söylenebilir. Bu durumda da 146. maddenin ikinci cümlesindeki "*Ancak malın suç işlemek için kullanılmış olması halinde bu hukum uygulanmaz*" hükmü akla gelebilir. Bununla birlikte cümlede "suç işlemek için kullanılmış olmak"tan bahsedilmesi, olayda ise işlenmiş bir suçtan dolayı yakalanmamak/kaçmak için malın alınması söz konusu olduğu

[5] Koca, Mahmut/Üzülmez, İlhan: Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, Ankara 2013, s. 569

için bu düzenlemenin olaya uygulanamayacağı söylenebilir ve dolayısıyla kullanma hırsızlığı düşünülebilir. Fakat motorsikletin kardeşe ait olduğu öğrenilmesine rağmen iade edilmeyip satılmış olması nedeniyle zaten motorsikletin iade maksadı ile alındığını söylemek pek mümkün gözükmemektedir. Kanaatimizce polisten kaçmak için motorsikletin alınmasını basit hırsızlık suçundaki yararlanma maksadı içinde düşünmek gerekir. Bu durumda açıkta duran ve olaydan anlaşıldığı kadarıyla kilitsiz olan motorsikletin çalınması 142/1-e deki nitelikli hal kapsamında değerlendirilebilir. Yargıtay ise önceki kararlarında bisiklet gibi küçük taşıtların dışarıda bırakılmasının âdet veya kullanım gereği açıkta bırakılmış eşya sayılamayacaklarına karar vermekte iken, daha sonraki bir kararında sokak üzerinde sabit bir noktaya bağlı olmaksızın kilitsiz bırakılan motorsikletin çalınmasını basit hırsızlık değil, 142/1-e kapsamında değerlendirmiştir[7].

Aynı konutta beraber yaşamayan kardeş aleyhine işlenmesi / (cezayı azaltan) şahsi cezasızlık sebebi (TCK 167/2). Şahsi cezasızlık sebebinden sadece Faik yararlanır.

II. TEŞEBBÜS DURUMU

Bu başlık altında teşebbüs derecesinde kalmış suçlar gösterilecektir. Gönüllü vazgeçmenin de burada ele alınması gerekir. Etkin pişmanlık ise faillerin sorumluluğu kısmında incelenecektir.

1. suç: Faik'ten Memnune'ye hırsızlık suçunda teşebbüs söz konusudur. Zira Faik icra hareketlerini bitirmeden yakalanmıştır. Burada ayrıca elverişsiz teşebbüs düşünülebilir (işlenemez suça teşebbüs). Zira olayda Faik Memnune'nin cebine elini sokarken yakalansa da Memnune henüz aylığını almadığını ve cebinin boş olduğunu söylemiştir. Dolayısıyla konu bakımından imkânsızlık vardır. ***Bir görüşe göre;*** suç konusunun mevcut olup olmadığı somut olayın meydana geldiği koşullar dikkate alınarak tespit edilmelidir. Somut olayda suç konusu ya vardır ya da yoktur. Suç konusunun yokluğu açısından mutlak-nispi ayırımı yapılamaz. Suç konusu yoksa, bu yokluğun nispi olduğu ve suça teşebbüs hükümlerinin uygulanması gerektiği kabul edilemez. Olayda, suçun maddi unsurlarından biri olan konu mevcut değildir. Dolayısıyla işlenemez suç söz konusu olup, Faik'in hırsızlık suçuna teşebbüsten dolayı cezalandırılması doğru değildir. Failin o ana kadar gerçekleştirdiği hareketlerin bağımsız bir suç tipini oluşturup oluşturmadığı araştırılmalıdır. ***Diğer bir görüşe göre;*** ex-ante bir değerlendirme ile olağan hayat tecrübeleri dikkate alındığında yola çıkan birinin çantasında para bulunma-

[7] Bkz. Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 556

sı olağandır. Dolayısıyla ex-ante değerlendirme yapıldığında failin hareketi işlenmek istenen suç bakımından elverişli olup, teşebbüs hükümleri uygulanmalıdır. Bu görüş dikkate alınırsa olaydaki hırsızlık suçu teşebbüs aşamasında kalmıştır.

7. suç: 765 sayılı TCK'ya göre intihara yönlendirmenin cezalandırılabilmesi için intihar edenin (müntehir) ölmesi de aranmaktaydı. Ancak müntehirin ölmesini cezalandırma şartı kabul edenlere göre müntehir ölmediği takdirde ikna ve yardım eden teşebbüsten dahi cezalandırılmayacaktı; suçun bir unsuru olarak kabul edenlere göre ise teşebbüsten cezalandırmak mümkün görülmekteydi[8]. 5237 sayılı TCK'da ise intiharın gerçekleşmesi bazı yazarlara göre suçun nitelikli hali iken[9], bazı yazarlara göre neticesi sebebiyle ağırlaşmış hal olarak öngörülmüştür (TCK 84/2)[10]. Fakat "intiharın gerçekleşmesi"nden ne anlaşılması gerektiği yazarlara göre değişmektedir. Bazı yazarlar bu ifadeyi intihar girişimi olarak anladıkları için azmettirme, teşvik gibi hareketler yapılmasına rağmen kişi intihar girişiminde bulunmazsa 84/1'deki suçun oluşacağı; intihar girişimi gerçekleşirse (kişi ölmese dahi) 84/2'deki suçun oluşacağı sonucuna varmışlardır[11]. Bazı yazarlar ise intiharın gerçekleşmesini "ölüm" neticesi olarak kabul ettikleri için azmettirme, teşvik gibi hareketlerin yapılmasına rağmen mağdur herhangi bir girişimde bulunmazsa yönlendirenin cezalandırılmaması gerektiğini belirtmiş, ne zaman ki kişi intihar girişiminde bulunursa 84/1'deki suçun oluşacağını kabul etmiştir, ölümün gerçekleşmesi halinde ise 84/2'deki suçun oluşacağını belirtmiştir[12]. Olayımızda ise ikna faaliyeti ve fare zehiri verilmesi sonucu intihar girişimi olmuştur -ki baba hastanede kurtulmuş-, bu durumda bazı yazarlara göre 84/1'deki suç gerçekleşirken, bazı yazarlara göre 84/2'deki suç gerçekleşmiştir, dolayısıyla teşebbüs aşamasında kalan bir durum yoktur.

III. İŞTİRAK

Suç listesinde yer alan suçlardan birden fazla kişinin katılımıyla işlenmiş olanlar var ise, iştirak durumunu incelemek gerekir. Bu durumda hangi suçun iştirak halinde işlendiğini tespit etmek ve bu suçun işlenmesine katılan kişilerin iştirak durumlarının ne olduğunu belirlemek gerekir. İştirakin nevi her katılan için ayrı ayrı tespit edildikten sonra, nitelikli hallerin ortaklara sirayeti yönün-

---

[8] Bkz. Erman/Özek, s. 78.

[9] Özbek/Kanbur/Doğan/Bacaksız/Tepe, Özel Hükümler, 7. Baskı, s. 173.

[10] Bkz. TCK 84. madde gerekçesi; aynı yönde, Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 116, 125.

[11] Bkz. Özbek/Kanbur/Doğan/Bacaksız/Tepe, Özel Hükümler, 7. Baskı, s. 173.

[12] Bkz. Tezcan, Durmuş/Erdem, Mustafa Ruhan/Önok, R. Murat: Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, 9. Baskı, Ankara 2013, s. 180.

den bir problemin mevcudiyeti halinde, bu durumun da burada incelenmesi gerekir. Yine dolaylı faillik de burada ele alınacaktır.

Olayımızda:

4. suçta Faik + Selami, her ikisi de fiilin işlenişi üzerinde fonksiyonel hâkimiyet kurduklarından müşterek faildir.

IV. SUÇLARIN İÇTİMAI

Bir fiilin değişik ihlallere neden olması veya birden fazla fiilin bir ihlal teşkil etmesi ve tek suç gibi cezalandırılmaları, bir sanığın birden fazla suç işlemesi gibi durumlar burada ele alınır. Zincirleme suç, bileşik suç, fikri içtima vs.

Olayımızda buna ilişkin bir durum yok. Ancak mesela yağma suçu olsaydı, şöyle cevap verilecekti: Yağma suçu (TCK 148) cebir, şiddet ve hırsızlık suçlarının kaynaşmasıyla oluşan bir bileşik suçtur.

V. CEZA SORUMLULUĞUNU KALDIRAN VEYA AZALTAN NEDENLER

Önceki kanun döneminde esas itibarıyla hukuka uygunluk sebepleri başlığı altında ele alınan konular burada değerlendirilecektir. Ayrıca sorumlulukların tespiti bölümünde incelenen konulardan, kanunumuzun ceza sorumluluğunu kaldıran veya azaltan nedenler bölümünde düzenlenmiş bulunan hususlar da burada tartışılacaktır. Örneğin, cebir ve şiddet, korkutma ve tehdit, haksız tahrik, yaş küçüklüğü, akıl hastalığı, sağır ve dilsizlik ve geçici nedenler gibi.

2. suç Kanun hükmünü icra (CMK 90) herkesin yakalama yapabilmesi, hukuka uygunluk sebebi.

3. suç Bu suçta Faik yolcunun kendisini yakalaması üzerine hakaret etmesi nedeniyle TCK 129/1'deki özel haksız tahrikten yararlanamaz. Zira yukarıda belirtildiği gibi yakalama, hukuka uygunluk nedeni içinde gerçekleştiğinden ortada haksız bir fiilden bahsedilemez. Dolayısıyla hukuka uygunluk nedeni içinde gerçekleşen bir fiile tepki olarak işlenen hakaret suçunda TCK 129/1 uygulanamaz.

VI. SORUMLULUKLARIN TESPİTİ

Burada olayda tespit edilen suçların faillerinin tek tek sorumluluk durumu saptanır. Yani bu safhada yurt dışında işlenen suçlarda Türkiye'de tekrar yargılanma, milletvekili dokunulmazlığı veya sorumsuzluğu, tekerrür, erteleme, kovuşturma şartları, koşullu salıverilme gibi hususlar ele alınmalıdır. Ayrıca etkin pişmanlık durumu varsa, bu da bu başlık altında belirtilmelidir.

Olayımızda:

Faik milletvekili olduğundan, yakalanamaz, sorguya çekilemez, tutuklanamaz ve yargılanamaz (AY 83/2-1. cümle). Bunlar dışındaki muhakeme hukuku işlemleri mümkündür, arama gibi. Sadece cezai kovuşturma yapılamaz. Hukuki takibat ve icra takibi yapılabilir. Dokunulmazlık bütün üyelik süresince ve meclis tatilde olduğu sırada da devam eder. İstisnası ağır cezalı suçüstü durumu ve AY 14 deki durumlardır (AY 83/2-2. cümle).

Selami bakımından işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayıp algılayamadığı veya davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince gelişip gelişmediği araştırılır. Bu soruların cevabı olumsuz ise ceza verilmez, fakat çocuklara özgü güvenlik tedbirleri uygulanır; olumlu ise cezasında indirim yapılır (TCK 31/2). Ayrıca,

1. Soruşturma işlemlerinin bizzat savcı tarafından yapılması (ÇKK 15/1),
2. Kelepçe takılması (ÇKK 18/1),
3. Tutuklama (ÇKK 21),
4. Adli kontrol (ÇKK 20),
5. Zorunlu müdafi (CMK 150/2),
6. Cezayı seçenek yaptırımlara çevirme (TCK 50/3),
7. Cezaların ertelenmesi (TCK 51/4c),
8. Belli hakları kullanmaktan yoksunluk yaptırımının uygulanamaması (TCK 53/4),
9. Dava ve ceza zamanaşımı süreleri (TCK 66/2, 68/2),
10. Adli para cezasının ödenmemesi halinde hapse çevrilememesi (CGTİK 106/4),
11. Tekerrür (TCK 58/5),
12. Duruşmanın aleniliği (CMK 185, ÇKK 22)
13. Tanık olarak yeminsiz dinlenme (CMK 50),
14. Kamu davasının açılmasının ertelenmesi (ÇKK 19/1),
15. Hükmün açıklanmasının geri bırakılması (ÇKK 23),
16. Koşullu salıverilme (CGTİK 107/5-8) ve
17. Cezanın infazı vd. konularda özel hükümler getirilmiştir (CGTİK 11).

ÇÖZÜMLÜ ÖRNEK OLAYLAR

OLAY 1
(Hemofili Hastası)[13]

Konular: Hedefte Sapma, Olası Kast, Doğrudan Kast, Bilinçli Taksir, Bilinçsiz Taksir, Neticesi Sebebiyle Ağırlaşmış Suç, Teşebbüs, Gönüllü Vazgeçme, Iştirak (Azmettirme, Müşterek Faillik, Yardım Etme), Fikri İçtima, Malın Değerinin Az Olması, Zincirleme Suç, Bileşik Suç, İşlenemez Suç, Tehlike Suçu - Zarar Suçu, İlgilinin Rızası, Üverişsiz Teşebbüs, Haksız Tahrik, Zorunluluk Hali, Akıl Hastalığı, Yaş Küçüklüğü, Tekerrür, Erteleme, Saf İhmali Suç, Cezalandırılmayan Sonraki Eylem, Koşullu Salıverme, Kısa Süreli Hapis Cezasına Seçenek Yaptırımlar

A, yanlış ilişkiler ve arkadaşlıklar nedeniyle B, C ve D'ye borçlanır. Borçlarını ödeyemeyen ve ödemesi için ikaz edilen A'ya, bir gün yolda yürürken B tarafından arabadan ayağına ateş edilir. Kurşun A'ya değil, kalabalık olan yoldan geçen Z'ye isabet eder. Hemofili hastası olan Z hastaneye yetiştirilemeden ölür. Bu olaydan etkilenen A, B, C ve D'ye giderek annesini öldürürlerse kalan mirasla paralarını ödeyeceğini ifade eder. B, C ve D, A'nın annesi F'yi öldürmek konusunda hemfikir olurlar. B arabada beklerken, C ve D eve girerler. C ve D, F'yi boğmaya çalışırken, F'nin sağır ve dilsiz olduğunu anlarlar. Bu durumdan üzüntü duyan C, öldürme işini yapamayacağını gitmeleri gerektiğini D'ye söyler. D, işi bitireceğini isterse kendisinin gidebileceğini C'ye söyler. C olay yerinden uzaklaşır. Bu arada F'nin kızı G eve gelir. F'yi öldüremeyen D, G'nin elindeki çantayı iterek alır ve yere düşen G iki aylık bebeğini kaybeder. Daha sonra D'nin kullandığı arabayla B ve D olay yerinden uzaklaşırlar ve bir kırmızı ışıkta dururlar. Arabada bulunan B ve D, yanlarından bir arabanın geçtiğini görürler ve heyecandan ışıkları kontrol etmeden (kırmızı ışıkta) D arabayı hareket ettirir. Bu esnada D, karşıdan karşıya geçmekte olan kendi kızı K'ya çarpar. K, kaza nedeniyle iki bacağını kaybeder. Olay nedeniyle saklanmakta olan A ise, yiyeceği olmadığı için açlığa dayanamayarak komşusunun tavuğunu çalar ve yer.

Kızının başına gelenlerden A ve ailesini sorumlu tutan D, Y'den temin ettiği bombayı gece F, G ve A'nın ikamet ettiği eve atar. Olayda F ölür, G ise yaralanır. Başka yerde saklanmakta olan A ise kurtulur. Daha sonra kızının durumuna dayanamayan D, kızını bırakarak yurt dışına gider.

[13] SÜHF 2004-2005 Öğretim Yılı Ceza Hukuku Genel Hükümler Dersi Final Sınavı

Bilgiler:

(A): Psikopati hastasıdır.

(B): 17 yaşındadır ve 3 yıl önce kasten işlemiş olduğu suçtan dolayı aldığı kısa süreli hapis cezası adli para cezasına çevrilmiştir.

(C): 10 yıl önce işlemiş olduğu suçtan dolayı aldığı hapis cezası ertelenmiştir.

(D): Koşullu salıvermeden yararlanmış bir hükümlüdür.

CEVAPLAR

Cevap I - Suçlar

1. B — A. Tehdit (TCK 106)

Silahla işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 106/2-a)

2. a) İki ayrı görüşe göre farklı:

1) B — A. Kasten yaralama (TCK 86)

B — Z. Kasten yaralama (TCK 86)

2) B — Z. Kasten yaralama (TCK 86)

Her iki görüşe göre,

Silahla işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 86/3-e)

(Z) hemofili hastasıdır. (B)'nin meydana gelen ölüm neticesinden sorumlu tutulabilmesi için, neticenin faile objektif olarak isnat edilebilmesi (yüklenebilmesi) gerekmektedir. Ayrıca suçun diğer unsurlarının da (manevi unsur, hukuka aykırılık gibi) gerçekleşmesi şarttır. Olayımızda gerçekleşen netice ile failin fiili arasında nedensellik bağı bulunmaktadır. Ancak gerçekleşen netice faile objektif olarak isnat edilemez. Çünkü fail suçun konusu açısından zarar doğurmakla birlikte, gerçekleşen netice failin hareketi ile birleşen başka bir nedenden meydana gelmiştir ve bu husus normun koruma amacı içinde değildir. Normun koruma amacı tesadüfen (atipik olarak) gerçekleşen olayları kapsamaz. Ancak failin kast veya taksirinin olduğu durumlarda (hemofili hastası olduğunu bilmesi veya öngördüğü durumlarda) fail gerçekleşen sonuçtan sorumlu olur. Nitekim TCK 23'te netice sebebiyle ağırlaşan suçlarda en azından taksiri arayarak örnekteki gibi durumlarda sorumluluğun söz konusu olmadığını ifade etmiştir.

Doktrinde başka bir görüş ise, bu gibi durumlarda objektif isnadiyetin bulunduğunu savunmaktadır. Dolayısıyla bu görüşe göre, Z'nin ölümü açısından objektjif isnadiyet söz konusudur. Çünkü yapılan hareket ölüm açısından tipik tehlikeliliği sağlayacak niteliktedir. Temel suç tipinin yarattığı tehlike içinde ölüm neticesi gerçekleşmiştir. İzin verilmeyen risk neticede failin fiilinin sonucunda meydana gelmiştir. Silahla yaralama ölüm neticesi açısından tehlikeliliği sağlayacak nitelikte olduğu için normun koruma amacı içerisindedir.

Yargıtay ise son dönemde istikrar kazanan kararlarında failin mağdurun hastalığını önceden bilip bilmediğinin araştırılarak sonucuna göre, bildiği tespit edildiği

takdirde bilinçli taksirle öldürme suçundan; bilmediği belirlendiği takdirde basit taksirle öldürme suçundan mahkûmiyete karar verilmesine işaret etmektedir.

Yol kalabalık olduğu için (B) kurşunun yoldan geçen herhangi birine isabet edebileceğini öngörmüş, buna rağmen atışı yapmış ve ortaya çıkabilecek yaralama veya ölüm neticelerini kabullenmiştir. Dolayısıyla (B)'nin bu suç bakımından olası kastla hareket ettiği söylenebilir.

b) B → Kamu; Genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması (TCK 170/1-c)

3. A + B + C + D → F; Kasten öldürme (TCK 81)

A açısından, üstsoya karşı işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-d)

Beden veya ruh bakımından kendini savunamayacak kişiye karşı işlenmesi cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-e). Burada F'nin sağır-dilsiz olması öldürme suçunun bu nitelikli halinin uygulanabilmesini akla getirebilir. Madde gerekçesinde belirtildiği gibi kişinin ileri yaşı, hastalığı, malullüğü veya ruhi veya fizik güçsüzlüğü kendisini korumasını engellediğinde bu nitelikli hal gerçekleşir. Ancak bu gibi hallerin kendini savunamayacak hal olarak kabul edilebilmesi kanaatimizce somut olayın özelliklerine bakılarak değerlendirilmelidir. Somut olayda mağdurdaki bedensel ya da ruhsal durum fiilin işlenmesini kolaylaştırmış ise nitelikli hal düşünülebilir. Ayrıca nitelikli halden sorumluluk için bu gibi savunmayı engelleyen hallerin failin kastının kapsamında olması gerekir. Olayda ise F'deki sağır-dilsizlik olay sırasında anlaşılmakta buna rağmen D fiiline devam etmektedir. Sağır ve dilsizlik bugün kusur yeteneğini etkileyen bir neden olarak kabul edilmektedir. Ancak sağır ve dilsizlik kanaatimizce tek başına beden veya ruh bakımından kendini savunamayacak durum olarak kabul edilmemelidir. Bununla birlikte somut olay göz önünde bulundurulduğunda örneğin mağdurun sağır ve dilsiz olması bağırarak engellemenin olmaması açısından belki değerlendirilebilir.

4. A + B + C + D → F; Konut dokunulmazlığını ihlal (TCK 116)

Birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 119/1-c).

5. D → G; Yağma (TCK 148)

Konutta işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 149/1-d)

6. D → G; Kasten yaralama (TCK 86)

Gebe bir kadına karşı işlenip de çocuğunun düşmesine neden olma / neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama (TCK 87/2-e).

7. a) D → Kamu; Trafik güvenliğini tehlikeye sokma (TCK 179/2). Taksirle işlendiğinden suç oluşmamıştır.

b) D → K; Taksirle yaralama (TCK 89)

Bilinçsiz taksir (TCK 22/2)

Organlardan birinin işlevini yitirmesi (iki bacağını kaybetmiştir) / cezayı artıran n.h. (TCK 89/3-b).

(K), (D)'nin kızıdır. Taksirli hareket sonucu neden olunan netice failin kişisel ve ailevi durumu bakımından artık bir cezaya hükmedilmesini gereksiz kılacak derecede mağdur olmasına yol açmışsa ceza verilmez (TCK 22/6).

8. A → Komşu, Hırsızlık (TCK 141)

Malın değerinin az olması / cezayı azaltan n.h. veya cezasızlık sebebi (TCK 145)

Yargıtay bu nitelikli halin uygulanabilmesi için, "daha çoğunu alabilme olanağı varken yalnızca ihtiyacı kadar ve değeri az olan eşyanın alınması"nı aramaktadır.

9. a) D + Y → A; Kasten öldürme (TCK 81)

b) D + Y → F; Kasten öldürme (TCK 81)

c) D + Y → G; Kasten öldürme (TCK 81)

Bombalama suretiyle işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-c)

Doğrudan kast (TCK 21/1) vardır.

d) D + Y → Kamu; Genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması "patlayıcı madde kullanma" / cezayı artıran n.h. (TCK 170/1-c)

e) D + Y → A, F, G; Mala zarar verme (TCK 151)

patlayıcı madde kullanarak / cezayı artıran n.h. (TCK 152/2-a)

10. D → K; Terk (TCK 97)

D'nin kızını terk etmesi halinde somut olayın özellikleri dikkate alınarak farklı durumlara göre de cevap verilebilir. Örneğin D, kızına bakacak kimse olmamasına rağmen bırakır ve terk dolayısıyla kızı bir hastalığa yakalanmış, yaralanmış veya ölmüşse, yani bu neticeler açısından taksiri varsa TCK 97/2 fıkra hükmü uygulanabilir. Diğer taraftan K, ancak babasının yardımı ile yaşamını idame ettirecek durumda olmasına ve ona başka yardım edecek kimse de bulunma-

masına rağmen, babanın kızını terk etmesi halinde onun ölebileceğini öngörmüş ve yine de terk etmişse bu netice açısından kastı nedeniyle TCK 83 gereğince ihmal suretiyle öldürme suçundan sorumlu tutulabilir.

Cevap II - Teşebbüs

2. suç: (a)'daki kasten yaralama suçu kurşun (A)'ya isabet etmediği için teşebbüs aşamasında kalmıştır (TCK 35). Olayda bir zarar söz konusu olmayıp, meydana gelen tehlikenin ağırlığına göre teşebbüs dolayısıyla failin cezasında indirim yapılacaktır.

3. suç: (F) ölmemiştir. Kasten öldürme suçu teşebbüs aşamasında kalmıştır (TCK 35).

Kasten öldürme suçunun icrasına başlanmış; ancak (C), (F)'nin sağır-dilsiz olmasından üzüntü duyarak suçu işlemekten vazgeçmiş ve diğer suç ortaklarına da vazgeçmelerini söylemiştir. İştirak halinde işlenen suçlarda sadece gönüllü vazgeçen suç ortağı gönüllü vazgeçme hükümlerinden yararlanır. Bu yönüyle gönüllü vazgeçme şahsi cezasızlık sebebidir. Suçun gönüllü vazgeçenin bütün gayretine rağmen işlenmiş olması halinde de gönüllü vazgeçme hükümleri uygulanır (TCK 41). Ancak (C)'nin gönüllü vazgeçme hükümlerinden yararlanabilmesi için suçun işlenmemesi için gayret sarf etmiş olması gerekir. Somut olayda ise, (C) diğer suç ortaklarına sadece öldürme işini yapamayacağını ve gitmeleri gerektiğini söylemekle yetinmiştir. Dolayısıyla (C)'nin suçun işlenmemesi için gerçekten bir gayret sarf ettiğini söylememiz mümkün değildir. Bu nedenle gönüllü vazgeçme hükümlerinden yararlanamaz.

9. suç: İşlenmek istenen suç açısından konu mevcut değil ise, ***işlenemez suç*** vardır. İşlenemez suç kavramı, araçların elverişsiz olması veya suçun konusunun bulunmaması nedeniyle işlenemeyen suçlar için kullanıldığı gibi, yalnız konunun olmaması nedeniyle işlenemeyen suçlar için de ifade edilmektedir. İşlenemez suçun yalnız konu yokluğunda söz konusu olduğunu belirtenlere göre, icra edilen fiilin neticenin meydana gelmesi bakımından elverişsiz olması ile, suç konusunun yokluğu hali birbirine karıştırılmamalıdır. Suç konusunun yokluğu durumunda işlenemez suçtan; icra edilen fiilin neticenin meydana gelmesi bakımından elverişsiz olması durumunda ise elverişsiz teşebbüsten söz edilir. (A) olay günü evde olmayıp, başka yerde saklanmaktadır. Suçun maddi konusunun bulunmaması nedeniyle neticenin meydana gelmesine imkân yoktur. Dolayısıyla işlenemez suç vardır. Böyle bir durumda, fail; A açısından kasten öldürme suçuna teşebbüsten sorumlu tutulamaz.

Doktrinde savunulan bir diğer görüşe göre ise, bu durumda fail teşebbüsten sorumlu tutulmalıdır.

(G) ölmediği için c'deki kasten öldürme suçu teşebbüs aşamasında kalmıştır (TCK 35)

10. suç: D'nin kızını terk ederken ölebileceğini öngörmesine rağmen yurt dışına gider ve bir şekilde kızı hayatta kalırsa olası kastla işlenen suçlara ve ihmali işlenen suçlara teşebbüs tartışılmalıdır. Bu şekilde işlenen suçlara teşebbüsü kabul edenlere göre suç teşebbüs aşamasında kalmıştır, teşebbüsü kabul etmeyenlere göre olayda teşebbüs yoktur denebilir.

Cevap III - İştirak

3. suç: A — Azmettiren (TCK 38)

C + D — Müşterek Fail (TCK 37)

B — Yardımda Bulunan (TCK 39)

Burada ele alınması gereken bir husus, A açısından geçerli olan cezayı artıran nitelikli halin, B, C ve D'ye de uygulanıp uygulanmayacağıdır. Bu noktada iki türlü düşünülebilir:

İlkin iştirak halinde işlenen suçlarda suçun işlenişine iştirak eden, ancak kanunda belirtilen haksızlığın icra hareketlerini gerçekleştirmeyen kişilerin (azmettiren veya yardım eden) sorumluluğu bağlılık kuralı gereğince olmaktadır (TCK 40). Yani kanunumuzun 40. maddesinde düzenlenen bağlılık kuralı azmettirenin veya yardım edenin cezalandırılmasının dayanağını oluşturmaktadır. Eğer gerçekleştirilen suç özgü suç niteliğinde ise bu sıfatı taşımayan kişiler icra hareketlerini gerçekleştirseler veya başka şekilde katkı sağlasınlar bağlılık kuralı gereğince (TCK 40/2) fail olamamaktadır[4]. Azmettiren veya yardım eden statüsünde bulunmaktadır. Olayımızda A, annesini öldürmeleri için B, C, D'yi azmettirir. Annesini öldürmek konusunda müşterek fail konumunda değildir. Sadece azmettirmiştir. Müşterek fail C ve D'dir. Ancak C ve D ile F arasında altsoy, üstsoy ilişkisi bulunmamaktadır. Yani TCK 40 gereğince suçun nitelikli halinden sorumlu tutulamazlar. Sorumlulukları TCK 81'e göre tespit edilecektir. Her ne kadar A ile F arasında altsoy, üstsoy ilişkisi bulunmaktaysa da, A kanunda belirtilen haksızlığı, yani kasten öldürmeyi gerçekleştirmemektedir. B

[4] TCK 40/2'deki söz konusu kural'a ilişkin bazı istisnai düzenlemeler de bulunmaktadır: TCK 94/4; 252/5-6

de yardım eden konumunda olduğundan, o da suçu fiilen gerçekleştirmemektedir. A ile B'nin sorumluluğu bağlılık kuralı gereğince haksızlığı gerçekleştiren failin fiiline göre belirlenecektir. Yani bu kişilerin katkısı haksızlık özelliğini failin fiilinden almaktadırlar. Ayrıca 38. maddenin 1. fıkrası azmettiren kişinin işlenen suçun cezası ile cezalandırılacağını belirtmektedir. Bu nedenle, A ile B de 81. maddede düzenlenen kasten öldürmenin temel şekli üzerinden 38. ve 39. maddeye göre sorumlu olacaklardır.

İkinci düşünce tarzına göre, birinci düşünce tarzında ifade edilenler geçerliyse de, burada A, haksızlığını failin fiilinden almaktadır. A, annesini öldürmeleri için diğerlerini azmettirdiği için, kendi fiilinin de haksızlığı söz konusudur. Ayrıca TCK 38. madde failin sorumluluğunu esas almayıp, failin fiilini esas aldığı için, fiilde öldürme olduğundan A, TCK 82'ye göre azmettirmeden sorumludur. Şeriklik niteliğindeki katkının haksızlık teşkil ettiğine bariz örnek TCK 84. maddedir[15].

Üçüncü düşünce tarzına göre, faillerin sorumluluğu iştirak ilişkisi içinde bizzat kendi hareketlerinden kaynaklanmaktadır. Bu nedenle, faillerde bulunan nitelikli haller diğer faillere sirayet etmeyecektir. Sadece nitelikli hal kendisinde bulunan faile bu nitelikli hal uygulanacaktır. Buna karşılık, azmettiren ve yardım edenin sorumluluğu faile göre belirlendiğinden, bağlılık prensibi gereğince, gerek failde bulunan nitelikli hal azmettiren ve yardım edene, gerekse azmettiren ve yardım edende bulunan nitelikli haller faile de uygulanacaktır. Aynı şekilde failde bulunan nitelikli haller de azmettiren ve yardım edene de sirayet edecektir. Ancak bunun için bu nitelikli hallerden bu kimselerin de haberdar olması, bunları bilmesi gerekmektedir. Bu kusur prensibinin bir sonucudur. Bu bakımdan ise diğer ortakların da kasten öldürme suçunun bu nitelikli unsuru açısından kastının bulunup bulunmadığı araştırılacak, başka deyimle, öldürdükleri kişinin (A)'nın annesi olduğunu bilip bilmediğine bakılacaktır. Olayımızda diğer ortaklar öldürdükleri kimsenin (A)'nın annesi olduğunu bildiklerinden bu nitelikli hal onlara da uygulanacaktır.

4. suç A, annesinin öldürülmesini istemesine rağmen annesinin evde öldürülmesi, dolayısıyla bir konut dokunulmazlığını ihlal iradesinin olduğu anlaşılamamaktadır. Eğer evde öldürülmesi veya nasıl işlenirse işlensin düşüncesi A'da var ise konut dokunulmazlığı suçu açısından da azmettiren olarak söylenebilir. Fakat azmettirme iradesinin içerisinde evde öldürülmesi kesinlikle istenmemesine

[15] Şeriklığin cezalandırılma nedenleri konusunda geniş bilgi için bkz., Akbulut, Bemn: "Bağlılık Kuralı", GÜHFD, C. 14, 2010/1, s. 177 vd.

rağmen failler evde fiili işlerlerse A, azmettiren olarak kabul edilmemelidir. Olaydan evde öldürülmesi noktası söz konusu. Dolayısıyla konut dokunulmazlığından sorumlu olması gerekir.

5. ve 6. suç: (B) yağma ve kasten yaralama suçundan sorumlu tutulamaz. Çünkü iştirak iradesi yoktur. Aynı şekilde D'nin G'ye karşı işlediği bu suçlar açısından azmettirenin de iradesi ya da en azından kabullenmesi dahi yoksa sorumluluk söz konusu olamaz.

7. suç: (B) iştirak hükümleri uygulanarak taksirle yaralama suçundan sorumlu tutulamaz. Çünkü taksirli suçlara iştirak olmaz.

9. suç: D → Fail

Y → (bilmesi halinde) Yardımda Bulunan (TCK 39). Kural olarak bombanın hangi amaçla kullanılacağı belli olduğundan, olayımız açısından da yardımda bulunma durumu gerçekleşmiştir.

Cevap IV - Suçların İçtimaı

1 ve 2. suç: Tehdit amacıyla kasten yaralama suçunun işlenmesi halinde, ayrıca bu suçtan dolayı da ceza verilir (TCK 106/3). Bu duruma ilişkin olarak açık yasal düzenleme bulunması nedeniyle fikri içtima hükümleri (TCK 44) uygulanmayıp; fail her suçtan ötürü ayrı ayrı cezalandırılacaktır. Ayrıca hem tehdit hem de yaralama suçu açısından fiilin silahla işlenmesi suçun nitelikli halini oluşturmaktadır.

Silahla ateş etmek aynı zamanda TCK 170'teki genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması fiilini oluşturmaktadır. Bu konuda ilk görüşe göre, fikri içtima kuralları uygulanmalıdır ve faile sadece ağır olan suçtan ceza tayin edilmelidir. İkinci görüş ise aynı sonuca farklı yönden ulaşmaktadır. Buna göre, TCK 170. madde bir tehlike suçudur. Ancak olayda bir zarar da meydana gelmiştir. Bu durumda asli norm niteliğinde olan zarar suçuna ilişkin hükümler (kasten yaralama) uygulanacak, tali norm olan TCK 170 uygulanmayacaktır.

2. suç: ***Hedefte sapma*** söz konusudur. Burada bir görüşe göre, fikri içtima hükümlerini uygulamak gerekirse de, aynı suç tipleri ihlal edildiği için fikri içtima hükümleri (TCK 44) uygulanamaz. Tek fiille aynı suçun birden fazla kişiye karşı işlenmesi nedeniyle zincirleme suç hükümlerinin uygulanması düşünülebilir ise de, suç kasten yaralama olduğu için TCK 43/3 hükmü buna engeldir. Dolayısıyla (a) ve (b)'deki suçlar bakımından her suç için ayrı ayrı ceza tayini yoluna gidilecektir.

İkinci görüşe göre ise, olayda tek neticeli sapma vardır ve ceza hukukunda mağdurun şahsına göre ceza tayini söz konusu olmadığından, fail tek bir kasten yaralama suçundan sorumlu tutulacaktır.

5. suç: Yağma suçunun işlenmesi sırasında kasten yaralama suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış hallerinin gerçekleşmesi durumunda, ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır (TCK 149/2). Olayda yağma suçunun işlenmesi sırasında kasten yaralama suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış hallerinden biri olan çocuğun düşmesine neden olma (TCK 87/2-e) söz konusudur. Ancak ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümlerin uygulanabilmesi için meydana gelen daha ağır netice açısından failin en azından taksirle hareket etmesi gerekir. Olayda düşen çocuk henüz iki aylık olup, (D)'nin (G)'nin gebe olduğunu öngörmesi mümkün değildir. Dolayısıyla (D)'nin meydana gelen daha ağır netice açısından taksirle hareket ettiği söylenemez. Buna göre; (D)'nin sadece yağma suçundan sorumlu tutulması gerekir.

Yağma, bileşik (mürekkep) suçtur (TCK 42). Cebir (TCK 108) ve hırsızlık (TCK 141) yağma suçunun unsurunu oluşturmaktadır. Konutta işlenmesi ise yağma suçunun nitelikli halini oluşturduğu için yine bileşik suç söz konusu olur.

8. suçta çalınan tavuğun ayrıca yenmesi durumunda, bu fiilden dolayı ayrıca cezalandırma söz konusu olmaz. Bu eylem cezalandırılmayan sonraki eylemdir (tüketen-tüketilen norm ilişkisi).

9. suç: a, b ve c'deki suçlar bakımından zincirleme suç hükümleri uygulanamaz. Çünkü olayda, kasten öldürme suçu söz konusudur (TCK 43/3). Buna göre, fail her suçtan ayrı ayrı cezalandırılacaktır.

Ayrıca, suçun bombalamak suretiyle işlenmesi açısından bileşik suç durumu söz konusudur. TCK 170'teki genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması suçu, 82. maddenin 1. fıkrasının c bendindeki nitelikli hali oluşturmaktadır. Bu itibarla, olayımızda bileşik suç söz konusu olduğundan, fail ayrıca TCK 170. maddeden sorumlu tutulmayacaktır. Diğer görüşe göre, fikri içtima kurallarından yola çıkılarak aynı sonuca ulaşılabilir.

Mala zarar verme suçu bakımından bir görüşe göre, fikri içtima kuralları uygulanacak; diğer görüşe göre ise iki ayrı netice söz konusu olduğundan, fail her iki suçtan ayrı ayrı sorumlu tutulacaktır (öldürme ve mala zarar verme).

Cevap V - Ceza Sorumluluğunu Kaldıran veya Azaltan Nedenler

4. suçta, A'nın kendi oturduğu ev bakımından konut dokunulmazlığını ihlal suçu oluşmaz. Diğerlerine yönelik olarak da verdiği rızanın geçerli olup olmadığı tar-

tışılmalıdır. TCK 116/3'e göre, konutun birden fazla kişi tarafından ortak kullanılması durumunda, bu kişilerden birinin rızası varsa, failler cezalandırılmayacaktır. Ancak bunun için rıza açıklamasının meşru bir amaca yönelik olması gerekir. Olayımızda ise rıza açıklamasının meşru bir amaca yönelik olmadığı açık olduğundan, konut dokunulmazlığı suçu bakımından rıza geçersizdir, suç oluşmuştur.

(A): A'nın mevcut akıl hastalığı nedeniyle davranışlarını yönlendirme yeteneği önemli derecede olmamakla beraber azalmıştır. Eğer işlediği fiil açısından algılama ve irade yeteneği önemli ölçüde azalmış olsaydı kusurlu sayılamayacağından ceza sorumluluğuna gidilemeyecekti. Ancak fiil suç olma niteliğini koruduğundan akıl hastalarına özgü güvenlik tedbirlerine başvurulacaktı (TCK 32/1). Buna karşılık, önemli derecede olmamakla birlikte işlediği fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği azalmış olan kişilerde kusur yeteneği azaldığı için ceza indirilerek verilir. Ancak, mahkûm olunan ceza süresi aynı olmak koşuluyla kısmen veya tamamen akıl hastalarına özgü güvenlik tedbiri olarak da uygulanabilir (TCK 32/2).

8. suç açısından zorunluluk hali düşünülebilir. Ancak zorunluluk halinin şartlarından birisi, kişinin tehlikenin oluşumuna sebebiyet vermemesidir. Bununla beraber, buradaki zorunluluk hali bir özel zorunluluk halidir (TCK 147). Özel zorunluluk hallerinde, genel zorunluluk haline ilişkin şartlar (TCK 25/2) aranmayacağından, burada hâkimin failin tehlikenin oluşumuna sebebiyet vermiş olmasını özel zorunluluk halinden yararlanmasına engel görüp görmeyeceğini ayrıca değerlendirmesi gerekecektir.

9. suç açısından (D) haksız tahrik hükümlerinden (TCK 29) yararlanamaz. Çünkü olayda (D)'nin kızı (K)'nın kaza geçirip iki bacağını kaybetmesi ile (A) ve ailesinin herhangi bir davranışı arasında herhangi bir bağ söz konusu değildir. Dolayısıyla ortada haksız bir fiilin varlığından bahsetmek mümkün değildir.

Cevap VI - Faillerin Sorumluluğu

(B): 17 yaşındadır ve 3 yıl önce kasten işlemiş olduğu suçtan dolayı aldığı kısa süreli hapis cezası adli para cezasına çevrilmiştir. Kısa süreli hapis cezası adli para cezasına çevrilebilir (TCK 50/1-a). Fiili işlediği tarihte 18 yaşını doldurmamış olanlar için bu çevirme zorunludur (TCK 50/3). Uygulamada asıl mahkûmiyet çevrilen adli para cezasıdır (TCK 50/5). Bu nedenle daha sonra işlenen suçlar bakımından erteleme engeli değildir. Diğer koşulların bulunması halinde (B)'nin cezası ertelenebilir (TCK 51). Fiili işlediği tarihte 18 yaşını doldurmamış olan kişilerin işlediği suçlar dolayısıyla tekerrür hükümleri uygulanmaz (TCK 58/5). Ayrıca yaş küçüğüne ilişkin hükümler (TCK 31/3) uygulanarak (B)'nin cezasında indirim yapılacaktır.

(C): 10 yıl önce işlemiş olduğu suçtan dolayı aldığı hapis cezası ertelenmiştir. İşlediği suçtan dolayı 2 yıl veya daha az süreyle hapis cezasına mahkûm edilen kişinin cezası ertelenebilir. Cezası ertelenen hükümlü hakkında 1 yıldan az ve 3 yıldan fazla olmamak üzere denetim süresi belirlenir. Olayda denetim süresi 1-3 yıl arası olabilir (TCK 51/3). Erteleme kararı 10 yıl önce verilmiştir. Dolayısıyla denetim süresi dolmuştur. Olaydaki suçlar denetim süresi geçtikten sonra işlenmiştir. Denetim süresi yükümlülüklere uygun veya iyi halli olarak geçirildiği takdirde ceza infaz edilmiş sayılır (TCK 51/8). ama mahkumiyet kararı varlığını korur. Bu durumda, bu önceki mahkûmiyet ertelemeye engel olacaktır. Ayrıca koşulları varsa tekerrür hükümleri uygulanır (TCK 58).

(D): Koşullu salıvermeden yararlanmış bir hükümlüdür. (D), denetim süresi içinde (CGTİK 107/6) olaydaki suçları işlemiş ise koşullu salıverme kararı geri alınır (CGTİK 107/12). Koşullu salıverme kararının geri alınması halinde, hükümlünün suçu işlediği tarihten itibaren kalan cezasının aynen çektirilmesine karar verilir. Koşullu salıverme kararının geri alınmasından sonra aynı hükmün infazı ile ilgili olarak bir daha koşullu salıverme kararı verilemez (CGTİK 107/13).

Koşulları varsa tekerrür hükümleri uygulanır (TCK 58). Daha önceki mahkûmiyet, kasıtlı bir suçtan dolayı 3 aydan fazla hapis cezası ise erteleme engelidir (TCK 51/1-a).

OLAY 2
(Galatasaraylı Ahmet)[16]

Konular: Eylemen Kast, Teşebbüs, Hedefte Saşma, İştirak (Müşterek Faillik, Azmettirme, Yardım Etme), Hakaret Tahrik, Doğrudan Kast, Olası Kast, Fikri İçtima, Tehlike-Zarar Suçu, Bilinçsiz Taksir, Bileşik Suç, Zincirleme Suç, Kusur Yeteneğini Azaltan ya da Ortadan Kaldıran Geçici Nedenler, Tekerrür, Müsadere, Mahsup.

Koyu Galatasaraylı Ahmet, takımının maçlarını seyretmek için Cine 5'e üye olur. Ancak Cine 5 şifre çözücüsünü, evi dışında işyerinde kullandığı iddiasıyla Cine 5, emanete hıyanet ettiği gerekçesiyle savcılığa suç duyurusunda bulunur. Ahmet hakkında Diyarbakır 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde dava açılır (YKD, Şubat 1997, 317, 318). Takımının şampiyon olmasına sevinen Ahmet, ruhsatlı tabancası ile önce üç el havaya, daha sonra tabancasının tutukluk yapması üzerine kontrol amacıyla tetik boşaltırken bir el yere doğru ateş eder, seken kurşun Cemalettin'in yaralanmasına neden olur (YKD, Ocak 1997, 100-102).

Fenerbahçeli Kemal, bir ticari ilişki nedeniyle Galatasaraylı Ahmet'e verdiği 24 milyon lira meblağlı bir çeki ödeyemediği için arkadaşlarından çeki çalmalarını ister. Abdülvahab, Abdülcabbar, Abdülhamit ve Abdullah mağdurun evine girip bu çeki çalmaya karar verirler. Dört sanık, bir gece mağdurun evinin önüne gelir. İçlerinden Abdülvahab ile Abdülcabbar balkondan eve girerler. Çekin bulunduğu yatak odasına girdiklerinde, mağdurun kendilerini fark etmesi üzerine, kendisini ve suç ortaklarını cezadan kurtarmak için önce mağdurun başına tabancanın kabzasıyla, daha sonra ateş ederek yaralamak suretiyle, bilahare karşısına çıkan mağdurun kızı Hatice'ye de ateş ettikten sonra, çek ve herhangi bir şey alamadan olay yerinden kaçarlar (YKD, Şubat 1997, 275-277).

Beşiktaşlı Murat, 15 yaşındaki Nezaket'in ırzına geçmiştir. Nezaket'in dedesi D, yolda karşılaştığı Murat'a „kızı olarak namusunu temizlemesini" söylemiş, yolda her üçü bir arada iken, bu tartışma anında D tüfeği Murat'a yöneltip, ateş edeceği sırada Nezaket „yapma dede" diyerek araya girmiş, vurularak aldığı yara sonucu ölmüştür. D, bundan sonra da Murat'ı hedef alarak, yeniden yaptığı atışla Murat'ı öldürmüştür (YKD, Nisan 1997, 603-605).

---

[16] DÜHF 1995-1997 Ceza Hukuku Genel Hükümler Final Sınavı. (Bu olaylardan hiç biri kurgu olmayıp, tümü yüksek mahkeme kararlarından alınmıştır).

Trabzonsporlu Temel, kız kardeşi Fadime'yi kaçıranlar arasında bulunan Mehmet'i 21.10.1996 günü saat 21-22 sıralarında öldürmek için ateş eder, ancak Mehmet yaralanır, ölmez. O gün ölmediğini öğrenerek ertesi gün yaralının bulunduğu hastaneye gider, yattığı odada yeniden ateş ederek, bu defa da göğsünden vurarak öldürür (YKD, Şubat 1997, 278, 279).

Sami, aracını yasak yere park ettiği için hakkında ceza tutanağı düzenleyen polis memurlarına kızıp, görevli olduklarını bilerek, onları küçük düşürmek amacıyla ceza makbuzunu yırtarak, iki polisin yüzüne atar (YKD, Şubat 1997, 270-272).

Bilgiler:

Sami yukarıdaki olaydan dolayı verilen 18 aylık mahkûmiyet hükmü kesinleştikten 2 yıl sonra işlediği başka bir kasıtlı suçtan dolayı mahkûm olur.

Ahmet savunmasında takımının şampiyon olmasına sevindiğini o arada herkesin sevinç gösterileri yaptığını, havaya ateş ettiğini ve kendisinin de havaya ateş edenlere katıldığını, ne yaptığını bilmediğini ileri sürer.

Savcı Ahmet'in olayda kullandığı silahın müsadere edilmesini talep etmiştir.

Temel bu suçtan daha sonra, ancak bu suçtan yargılanmadan önce bir suç işler ve bu suçtan dolayı 2,5 ay tutuklu kalır ve bilahare o suçtan beraat eder.

CEVAPLAR

Cevap I - Suçlar

1. Ahmet — Cine 5: Güveni kötüye kullanma (TCK 155) gerçekleşmemiş. Sözleşmeye aykırılık söz konusu, hukuki mesele, cezai değil (Yargıtay'ın ilgili kararındaki görüşü: Aralarındaki sözleşmeye aykırı olarak, Cine 5 şifre çözücüsünü evi dışında işyerinde kullanan sanığın eylemi, emniyeti suiistimal suçunu oluşturmaz. İhtilafın, hukuki nitelikte olduğu gözetilmelidir, Yargıtay 11. CD. 2.12.1996)

2. Ahmet — Kamu: Genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması (TCK 170/1-c)

3. Ahmet — Cemalettin: Taksirle yaralama (TCK 89)

4. Kemal+Abd+Abd+Abd+Abd — Ahmet+Hatice:

Konut dokunulmazlığın ihlali (TCK 116) - Hırsızlık (TCK 141/1) - Yağma (TCK 148/1)

Olay başta hırsızlık olarak gelişmiştir. Faillerin kastları hırsızlığa yönelik olduğu halde, daha sonra mağdurlara cebir, şiddet kullanılması şeklini almıştır. Olayın akışı içinde kast yenilenmiştir. Mağdurlar ortaya çıkınca fiile devam edilmeseydi, hırsızlıktan sorumluluk söz konusu olurdu. Ancak mağdurlara şiddet kullanılmasıyla, yağma kastı ortaya konmuştur. Daha ağır neticeye yönelen kast, bu daha ağır neticenin yüklenmesi için yeterlidir. Yani failin hareketi belli bir neticeye yönelik olarak başlamakta, sonradan maksadını değiştirerek, başka bir neticeyi gerçekleştirmeye koyulmaktadır. (Geçitli suçtan farklı, orada baştan itibaren suçun belirli aşamalardan geçerek işlenmesi planlanmıştır) (Yargıtay'ın ilgili kararındaki görüşü: TCK 495 vd. (YTCK 148 vd.) maddelerinde düzenlenen ve yağma „gasp" olarak tanımlanan suç, cebir ve şiddet veya tehdit kullanmak suretiyle yapılan hırsızlıktır. Hırsızlık ve yağma cürümleri aynı ortak unsurlara sahip olmakla beraber, ayrıldıkları tek nokta malın alınması için cebir ve şiddet veya tehdit kullanılmasıdır. Olayda, eylem önce hırsızlık olarak gerçekleştirildikten sonra veya bu kastla hareket edilirken, mağdura veya olay yerine gelen üçüncü kişilere karşı failin fiili tamamlamak veya malı kaçırmak veya kendisini ya da suç ortağını cezadan kurtarmak maksadıyla maddi veya manevi cebir kullanması nedeniyle, yağma suçuna dönüşmektedir. Yukarıda açıklanan biçimde gelişen olayda, sanığın hırsızlık kastı ile girdiği konutta, mağdurun kendisini görüp, direnmesi üzerine, cezadan kurtulmak için, mağdur ve kızına karşı maddi cebir uygulayarak, onları etkisiz hale getirdikten sonra, hiç bir şey alamadan evi terk etmiş oldu-

ğundan, eylemi TCK 495/II yollamasıyla silahlı gaspa (eksik) teşebbüs suçunu oluşturur, Yargıtay CGK, 3.12.1996).

Hırsızlıkta gece vakti işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 143)

Konut dokunulmazlığını ihlalde birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 119/1-c)

Yağmada silahla işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 149/1-a)

birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 149/1-c)

konutta işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 149/1-d)

gece vakti işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 149/1-h)

Bu dört nitelikli halin varlığı failin cezasının ayrı ayrı artırılmasını gerektirmez. Bunlar seçimlik nitelikte olup, bu nitelikli hallerin birden fazla olması nitelikli halin ayrı ayrı uygulanmasını sonuçlamaz. Ancak hakim TCK 149/1 de cezanın on yıldan on beş yıla kadar hapis cezası olmasının öngörülmesi karşısında, somut olayda dört nitelikli halin mevcudiyeti dolayısıyla cezayı on beş yıla kadar hapis cezası olarak tayin edebilir.

Fiile ilişkin bu nitelikli haller, fiil işlendiği zamanda bunları bilen ortaklar hakkında da uygulanır. Somut olayda da ortaklar suçun birden fazla kişi tarafından, konutta ve geceleyin işlendiğini bilmektedirler ve bu yönde kusurları vardır, bu nedenle bu nitelikli haller bütün ortaklar hakkında uygulanacaktır.

5. Murat — Nezaket; Çocukların cinsel istismarı (TCK 103/1).

Vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle gerçekleştirilmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 103/2)

6. Olayda hedefte sapma vardır.

Bir görüşe göre,

a) D → Murat; Kasten öldürme (TCK 81)

D → Nezaket, Taksirle öldürme (TCK 85) veya olası kastla öldürme (TCK 81).

Olası kast ihtimalinde altsoyun öldürülmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-d)

İkinci görüşe göre,

b) D → Nezaket; Kasten öldürme (TCK 81)

Nitelikli haller:

Altsoyun öldürülmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-d)

Ancak her iki görüşe göre de TCK 30/2 gereğince sapmada bu nitelikli hal uygulanmaz. D, TCK 81'den cezalandırılır.

Burada ele alınması gereken bir problem de, sapma durumunda haksız tahrik hükmünün uygulanıp uygulanmayacağıdır. Bir görüşe göre haksız tahrik altında bir suç işlenirken hedefte sapma sonucu bir başkası (da) zarar görürse haksız tahrik indirimi sadece hedef alınan şahsa yönelik suç açısından değil, haksız tahrikin etkisinde işlenen fiilin sebebiyet verdiği bütün neticeler açısından uygulanmalıdır[17]. Diğer bir görüş göre de haksız tahrik altında işlenen fiilde kusur yeteneği etkilendiği için sapma durumunda tahrik edenden başkasına karşı gerçekleşen suç bakımından da haksız tahrik kurumu uygulanmalıdır. Ancak mağdur dışında bir başkasının da isabet alabilme ihtimali öngörülmesine rağmen olası kastla hareket edilmiş olursa bu kimse bakımından haksız tahrik indiriminden yararlandırılmamalıdır[18]. Başka bir bir görüş ise sapma sonucu tahrikçi-mağdur dışında bir başkasının (da) zarar görmesi halinde mağdura karşı işlenen suçta haksız tahrik indiriminin uygulanması, mağdur dışındakine karşı gerçekleşen suçta haksız tahrik indiriminin uygulanmaması gerektiğini belirtmekte ve başkasına karşı gerçekleşen suçtaki kast veya taksirine göre sorumluluğun tespit edilmesi gerektiğini ifade etmektedir[19]. Gerçekten de haksız tahrik altında bir suç işlenmesinde kusur yeteneği etkilenmektedir. Bununla birlikte haksız tahrik kurumunun uygulanabilmesi bakımından, meşru savunmada olduğu gibi mevcut bir saldırıdan korunmak için o anda yapılması şart olan bir durum söz konusu değildir. Keza tepki teşkil eden fiilin, tahrik fiilinden hemen sonra işlenmesi de şart değildir. Dolayısıyla somut olayda tepki teşkil eden fiilin icrası sırasında tahrikçi-mağdur dışında başkalarının da zarar görme durumu söz konusu olduğunda fiilin icrası daha sonraya bırakılabilir ve başkalarının zarar görmesi önlenebilir. Böyle yapılmayıp da başkalarının da zarar görmesi öngörüsüne rağmen fiil işleniyor ise faile üçüncü şahıslara karşı gerçekleşen suçlarında haksız tahrik indirimi uygulanmamalıdır.

---

[17] **Özgenç**, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 10. Baskı, Ankara 2014, s. 580.

[18] **Hakeri**, Hakan: Ceza Hukuku Genel Hükümler, 12. Tıpkı Basım, Ankara 2011, s. 352. **Eker Kazancı**, Behiye, "Mağdurun Davranışları ve Heyecan Halinin Ceza Sorumluluğuna Etkisi - Haksız Tahrik", DEÜHFD, C. 15, Prof. Dr. M. Polat Soyer e Armağan Özel Sayı, 2013, s. 1343.

[19] **Kangal**, Zeynel T.: "Türk Ceza Hukukunda Haksız Tahrik", Erzincan ÜHFD, C. 14, 2010/3-4, s. 54-55

7. D → Murat; Kasten öldürme (TCK 81).

8. Mehmet ve ark. → Fadime; Hürriyeti tahdit (TCK 109)

Birden fazla kişi ile birlikte işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 109/3-b)

9. Temel → Mehmet; Kasten öldürme (TCK 81)

10. Temel → Mehmet; Kasten öldürme (TCK 81)

11. Sami → Polisler; sövmek suretiyle bir kimsenin onur, şeref ve saygınlığına saldırma (TCK 125/1)

Kamu görevlisine karşı görevinden dolayı hakaret / cezayı artıran n.h. (TCK 125/3-a)

Cevap II - Teşebbüs

4. suç: Hırsızlıktan dönüşen yağma bakımından teşebbüs söz konusu. İcra hareketleri daha bitmeden, yani çek alınmadan çıkan bir engel yüzünden, icra hareketleri bitirilememiştir.

6. suç: D'nin Murat'a karşı ilk eylemi Nezaket'in araya girmesi nedeniyle tamamlanamamışsa da, daha sonra atışlarına devam ederek fiili gerçekleştirmiştir. Dolayısıyla olayda teşebbüs aşamasında kalmış bir suç bulunmamaktadır. Birden fazla ateş etme olayı olmakla birlikte zaman aralığının kısalığı, aynı kişiye yönelik olması ve failin amacındaki birlik nedeniyle D tek bir tamamlanmış kasten öldürmeden sorumludur (Murat açısından).

9. suç: Temel'in Mehmet'e yönelik ilk fiili teşebbüs aşamasında kalmıştır. İcra hareketlerini bitirmesine rağmen sonucun gerçekleşmemesi söz konusudur.

Cevap III - İştirak

4. suç: Kemal → Azmettiren (TCK 38/1)

Abdülvahab+Abdülcabbar → Müşterek Fail (TCK 37/1), suçun işlenişi üzerinde hâkimiyet kurmuşlardır

Abdülhamit+Abdüsselam → Yardım Eden (TCK 39/2-c), suçun işlenmesi sırasında yardımda bulunarak icrasını kolaylaştırmışlardır. Bununla beraber suçun işlenişi üzerinde fonksiyonel hâkimiyetleri varsa müşterek fail de olabilirler.

Burada suçta ayniyet meselesinin ele alınması gerekir:

Azmettiren hırsızlık suçuna azmettirmiştir. Yardım edenler de hırsızlık suçu için gözcülük yapmışlardır. Abdülvahab ile Abdülcabbar'ın sorumluluğunun

yağmadan olduğunda şüphe yoktur, yukarıda açıklamıştık. Buradaki mesele, yardım edenler ile azmettirenin yağmadan sorumlu tutulup tutulamayacaklarıdır. Olayda müşterek failler, iştirak iradelerinin ilişkin olduğu hareketten başka bir hareket gerçekleştirmişlerdir. İştirak iradesi hırsızlık olduğu halde, bunlar yağma suçunu işlemişlerdir. Bu durumda azmettiren ile yardım edenler, tamamen başka bir suç işlendiğinden yağmadan sorumlu tutulamazlar. Sorumlulukları hırsızlıktandır.

Ancak evde insanlar bulunması dolayısıyla suçun yağmaya dönüşebilme ihtimalini bu failler de öngörebiliyor, kabulleniyor ve buna rağmen katılmışlar ya da azmettirmişlerse, yağmadan sorumlu tutulabilirler.

Cevap IV - İçtima

2. ve 3. suç: Fikri içtima söz konusu. Tek hareket (nedensiz ateş etmek) ile kanunun iki hükmü birden (170+89) ihlal ediliyor. TCK 44 uygulanacak, dolayısıyla daha ağır hüküm olan 89 uygulanacaktır. Burada TCK 170'in tehlike suçu, TCK 89'un ise zarar suçu olması dolayısıyla asli-yardımcı norm ilişkisi kurallarından yola çıkılarak da aynı sonuca varılabilir.

(Yargıtay'ın ilgili kararındaki görüşü: Sanığın fiili TCK'nın iki ayrı hükmünü, 551 ve 459. (YTCK 170 ve 89) maddelerini ihlal etmiş, ancak TCK 79'da (YTCK 44) düzenlenen fikri içtima kuralı gereğince sanığın en ağır cezayı gerektiren TCK 459/2 maddesi uyarınca sorumlu tutulması gerekmiştir).

4. suçta konut dokunulmazlığını ihlal suçu yağma suçunun nitelikli halidir, bileşik suç durumu mevcuttur ve faile bundan dolayı ayrıca ceza verilmeyecektir. Bugün için, 5560 s. k. ile eklenen TCK 142/4'teki **"hırsızlık suçunun işlenmesi amacıyla konut dokunulmazlığının ihlâli veya mala zarar verme suçunun işlenmesi halinde, bu suçlardan dolayı soruşturma ve kovuşturma yapılabilmesi için şikâyet aranmaz"** hükmü karşısında bileşik suç hükümlerinin uygulanmayacağı, failin her iki suçtan ayrı ayrı cezalandırılacağı anlaşılmaktadır. Nitekim Yargıtay da aynı görüştedir (6. CD, 19.9.2006, 1087/8255). Dolayısıyla hırsızlık suçu konutta işlenmesi nitelikli hal olarak sorumluluğu, konut dokunulmazlığı da ihlal edilerek işlenmişse ayrıca bundan da sorumluluğu gerektirmektedir. Örneğin konuta rızalı bir şekilde giren kişi (konut dokunulmazlığını ihlal etmeden) buradan bir eşya çalarsa hırsızlık suçunun konutta işlenmesi nitelikli halinden sorumlu olur, ancak konut dokunulmazlığından sorumlu olmaz. Eğer hırsızlık suçunu konut dokunulmazlığını da ihlal ederek işlese idi, her iki suçtan da cezalandırmak gerekirdi.

6. suç: Olayımızda hedefte sapma söz konusuysa da içtima kapsamına giren herhangi bir durum söz konusu değil (hedefte sapmada teşebbüsü kabul eden yazarlar bakımından). Çünkü D. Murat'ı öldürmek için hareket etmiş, ilk kurşunun Nezaket'e isabet etmesi üzerine ateş etmeye devam etmiş ve neticeyi gerçekleştirmiştir. Bolayısıyla farklı iradi kararla gerçekleştirilen birden fazla fiil söz konusudur. Fiil tekliği söz konusu olmadığı için tek fiili esas alan TCK 44 ve 43/2 uygulanmaz. Nezaket'in öldürülmesi açısından taksir kabul edilirse, aynı suç işleme kararının bulunmaması ve farklı suçların gerçekleşmesi nedeniyle TCK 43/1 de uygulanamaz. Ayrıca mağdurların farklı olması ve kasten öldürme suçunda zincirleme suç hükümlerinin uygulanamaması nedeniyle de TCK 43/1 uygulanamayacaktır. D. Murat'ı öldürmek için birden fazla ateş etmekle beraber, birden fazla öldürmeye teşebbüs ve öldürme söz konusu değildir. Bu nedenlerle, D. Murat'ı ve Nezaket'i öldürmekten ayrı ayrı sorumlu tutulacaktır.

9 ve 10. suç: Burada zincirleme suç düşünülebilir. TCK 43 gereğince kanunun aynı hükmü aynı suç işleme kararıyla birden fazla ihlal edilirse, zincirleme suç söz konusu olur. Burada da gerçekten kanunun aynı hükmü (TCK 81) her defasında ihlal edilmekte, birden fazla (2 kez) ihlal edilmektedir. Ancak tartışılması gereken husus, aynı suç işleme kararıyla bunun yapılıp yapılmadığıdır. Gerçekten de zincirleme suçun söz konusu olabilmesi için, failin baştan itibaren suçu kısımlara bölerek işlemek hususunda plan yapması gerekir. Failin birden fazla suçu kısımlara bölerek işlemeye yönelik tasavvura sahip olması gerekir. Fiillerin devamına sonradan karar verilmesi halinde de zincirleme suç kurallarının uygulanması mümkündür. Ancak olayımızda ikisi de söz konusu değildir. Öldürme suçu bir kerede işlenmek istenmekte, teşebbüs aşamasında kalınca da yenilenen bir karar ve kast ile tekrar aynı suç, aynı mağdura karşı işlenmektedir. Fiillerin işlenmesine devam etme söz konusu değildir. Mağdurun aynı kişi olması da zincirleme suçu gerektirmemektedir. Dolayısıyla burada iki ayrı suç söz konusudur. Kasten öldürmeye teşebbüs+kasten öldürme. Görünüşte içtima değil, gerçek içtima kuralları uygulanacak, iki ayrı suçtan ceza tayin edilecektir (Ayrıca varsayalım ki, sanık ertesi gün değil de, 1 sene sonra tekrar öldürmeye kalkışsaydı, ne olacaktı? Sonuç: İki ayrı suç. Sürenin az olması mutlaka zincirleme suç kabulünü gerektirmemektedir). Kaldı ki yeni kanunumuz 43/3. maddede kasten öldürme suçlarında zincirleme suç hükümlerinin uygulanamayacağını açık bir hüküm ile belirtmektedir.

(Yargıtay'ın ilgili kararındaki görüşü: Sanığın her iki eylemi ayrı ayrı suçu oluşturduğundan ayrı ayrı ceza verilmesi gerekirken Haziran 1929 tarih, 26/10 sayılı Tevhidi İçtihada göre „eşhas aleyhine işlenen suçlarda bir cürüm kastının vücu-

du iddia edilemez" hükmü de nazara alınarak, sanığın mağdura karşı her iki eyleminden ayrı ayrı TCK 448, 62 (YTCK 81, 35) - ve TCK 448 - uygulanarak ceza verilmesi gerekirken, TCK 80'in (YTCK 43) uygulanması yasaya aykırıdır. Yargıtay, 1. CD, 9.12.1996).

11. suç: Burada hareket tektir. Ceza makbuzunun yırtılması. Ancak iki mağdur söz konusu. Tek hareket ile aynı suç iki ayrı kişiye yönelik olarak işleniyor. TCK 43/1'deki zincirleme suç söz konusu değil. Zincirleme suç için birden fazla hareketin olması gerekir. Burada ise aynı kanun hükmü tek hareketle mağdur sayısınca ihlal edilmektedir.

Yeni kanunumuz bu konuya ilişkin bir hüküm sevk etmiştir: TCK 43/2 gereğince aynı suçun birden fazla kişiye karşı tek bir fiille işlenmesi durumunda, tek suç kabul edilerek failin cezası artırılacaktır. Bu nedenle, olayımızda TCK 43/2'nin uygulanması gerekmektedir. Böylece tek bir sövme suçu kabul edilecek, fakat failin cezası dörtte birinden dörtte üçüne kadar artırılacaktır.

(İlgili karardaki Yargıtay görüşü: Sövme ve hakaret suçları, insan şeref ve haysiyetinin korunması amacıyla kabul edilmiştir. Sövme, kişilerin onurunu ihlal ettiği için aynı anda birden fazla kişiye karşı işlendiğinde, kanuni tipe uygun birden fazla sonuç ve sonuca bağlı olarak da birden fazla eylem mevcuttur. Eylemin birden fazla olması halinde de, kural olarak birden fazla ihlal, birden fazla hüküm ve birden fazla ceza ile her ihlalin ayrı suç olması nedeniyle de birden çok suç söz konusudur.

Maddi olayda sanık, trafik suçu işlemesi nedeniyle hakkında ceza tutanağı düzenleyen ve resmi araçta bulunan her iki görevli polis memurunun yüzüne karşı yırttığı ceza makbuzunu atmış ve aynı anda her ikisini birden tahkir edici davranışta bulunmuştur. Mağdurlar sadece iki kişi olup, sanık her ikisinin de görevli olduğunu bilmekte ve her ikisini de küçük düşürme amacıyla hareket etmektedir. Mağdurlar, bir grup şeklinde hedef alınmamıştır. Sanık, tek bir fiile bağlı olarak mağdur sayısınca suç işlemiştir. Olayda teselsül hükümlerinin uygulanma olanağı bulunmamaktadır. TCK 80'in uygulanabilmesi için aynı suç işleme kararı altında yasanın aynı hükmünün kısa zaman aralıklarıyla bir kaç defa ihlali gerekir. Müteselsil suçun kabulü için fiiller, aynı suç işleme kararı altında işlenmelidir. ... Halbuki olayda, aynı suç işleme kararı altında yasanın aynı hükmünün, kısa zaman aralıklarıyla bir kaç defa ihlali söz konusu değildir. Fiilin teselsülünden söz edilemeyeceği cihetle tek bir fiile bağlı mağdur sayısınca suç oluşmuştur.

Böylece yerel mahkemenin sanığın eylemini iki suç olarak kabul edip gerçek içtima kurallarını uygulaması doğrudur. Yargıtay CGK, 26.11.1996).

Cevap V - Ceza Sorumluluğunu Kaldıran veya Azaltan Nedenler

Olayımızda herhangi bir hukuka uygunluk nedeni bulunmamaktadır.

7. suç: Haksız tahrik söz konusu. Murat'ın daha önceki ırza geçme hareketi ağır haksız tahrik oluşturuyor. TCK 29 gereğince ceza en üst sınıra kadar indirilebilir. Sanığın gerek kendisinin ve gerekse yakınlarının ırz ve namusuna yönelik eylemsel davranışların ağır haksız tahrik oluşturduğu, 765 sayılı önceki kanun döneminde Yargıtay tarafından yerleşmiş içtihat olarak benimsenmiştir.

9 ve 10. suç: Haksız tahrik söz konusu. TCK 29 uygulanır. Mehmet'in daha önceki kaçırma hareketi haksız tahrik oluşturmaktadır. Cezanın haksız tahrik dolayısıyla indirilmesi noktasında belirtmek gerekir ki, toplumumuzda bir kızın kaçırılması ağır bir olay olarak telâkki edilebilmektedir.

Ahmet'in ne yaptığını bilmediği, herkesin o an yaptığını yaptığı yönündeki savunması kusur yeteneği bakımından değerlendirilmelidir. Kitle psikolojisi bir geçici sebep olarak kusur yeteneği üzerinde etkili olabilir. Bunlara ilişkin olarak TCK 34/1'de bir hüküm getirilmiştir. Geçici nedenlerle de olsa kusur yeteneğine etki eden sebeplerin mevcudiyeti durumunda da, kişiye ceza verilmeyecektir. Geçici nedenlerin mevcudiyeti halinde tedbir sorumluluğu yoktur. Kaldı ki, tedbiri uygulamanın gereği de yoktur, zira failin devamlı bir tehlikeliliği söz konusu değildir. Sebep ortadan kalkınca kişi normaldir. Somut olayda silah kullanmanın kitle psikolojisi dolayısıyla kusur yeteneğine kabul edilebilmesi için çok sayıda kimsenin silah kullanması ve bunun kişinin davranışlarını yönlendirme yeteneğine önemli ölçüde etki etmesi gerekir.

Cevap VI - Faillerin Sorumluluğu

Sami hakkında önceden işlenen suçtan dolayı verilen hüküm kesinleştikten sonra yeni bir suç işlendiğinden tekerrür hükümleri uygulanacaktır. Tekerrür süresi cezanın infaz edildiği tarihten itibaren başlar. Cezanın infaz edilip edilmediği belli değil, ancak her halükarda tekerrür hükümleri uygulanacaktır. Sami TCK 58/2'de belirtilen üç yıllık süre içinde ikinci suçu işlemiştir. Bu nedenle tekerrür hükümleri uygulanacaktır. Bu durumda, TCK 58/3 gereğince, sonraki suça ilişkin kanun maddesinde seçimlik olarak hapis cezası ile adli para cezası öngörülmüşse, hapis cezasına hükmolunacak ve TCK 58/6 uyarınca da bu ikinci ceza mükerrirlere özgü ceza infaz rejimine göre çektirilecek ve cezanın infazından sonra denetimli serbestlik tedbiri uygulanacaktır.

Ahmet'in olayda kullandığı silah, kasıtlı bir suçun işlenmesinde kullanılan eşya olduğundan müsadere edilebilecektir. Ancak taksirle işlenen suçlarda müsa-

dere mümkün değildir. Bu durumda tartışılması gereken husus bir yandan TCK 170'in (kastlı suç) diğer yandan da TCK 89'un (taksirli suç) varlığı ve bunlar bakımından fikri içtima kurallarının uygulanmasının müsadereye etkili olup olmayacağıdır. Burada her ne kadar iki suç fikri içtima kuralları gereğince (görünüşte) içtima ettirilmişlerse de suçlar, aslında bağımsızlıklarını korumaktadırlar. Bolayısıyla sonuçtaki sadece TCK 89'a göre yapılan cezalandırma TCK 44 hükmü gereği yapılan, suçların içtimaının sonucudur. Bu husus kastlı bir suçun da işlenmiş olduğu gerçeğini göz ardı etmemizi gerektirmez. Bu itibarla, ortada kastlı bir suç da bulunduğuna göre müsadere kararı verilmelidir.

(Yargıtay'ın ilgili karardaki görüşü: Olayda fikri içtima kuralı gereğince sanığın en ağır cezayı gerektiren TCK 459 uyarınca sorumlu tutulması gerekmiştir. Ancak bu uygulama suçların çokluğunu ortadan kaldırmaz. Esasen, TCK 551'deki suç oluşmakla beraber, TCK 79 hükmü karşısında sanığa ceza verilmemektedir. Ancak bu hal meskûn mahalde nedensiz yere ateş eden sanığın ruhsatlı tabancasının, TCK 551'e dayalı olarak CMUK 392 (CMK 256-259) gereğince yapılan bağımsız müsadere davası sonucunda müsaderesine engel oluşturmaz. Yargıtay, CGK, 12.11.1996).

Temel'in tutuklu kaldığı 2,5 ay olayda işlediği suçtan alacağı cezadan mahsup edilir (TCK 63). Ancak bu suçu olaydaki suçtan önce işlemiş olsaydı mahsup edilemezdi, zira aksi hal faile açık çek vermek manasına gelirdi.

OLAY 3
(Doktor D)[20]

Konular: Şahısta Hata, Bilinçsiz Taksir, Neticesi Sebebiyle Ağırlaşmış Suç, Çok Fiilli Suç, Şahsi Cezasızlık Halleri, Yalnızca Suç, Teşebbüs, İştirak (Müşterek Faillik, Azmettirme, Yardım Etme), Saf İhmali Suç, Malın Değerinin Az Olması, Zincirleme Suç, Bileşik Suç, Haksız Tahrik, Kanun Hükmünü İcra, Akıl Hastalığı, Sağır ve Dilsizlik, Tekerrür, Erteleme, Mahsup, Cezalandırılmayan Sonraki Fiil, Kusur Yeteneğini Azaltan ya da Ortadan Kaldıran Geçici Nedenler

Doktor D ile evlilik dışı ilişkisinden hamile kalan hemşire E, doğum yapmak için hastaneye yatar. Bunu öğrenen ve yeni doğacak çocuğun, çocuklarının mirasına ortak olacağını düşünen D'nin karısı A, çocuğu öldürmesi için hastanede hastabakıcı olarak görev yapan H ile anlaşır. H, doğumdan sonra E'nin doğurduğu F sanarak G isimli bir başka çocuğu öldürür.

A'nın çocuğunu öldürtmüş olduğunu öğrenen E, arkadaşı C ile birlikte hastaneden ayrılıp, arabayla eve giderken, üzüntü ve ağrıları nedeniyle dikkatini toplayamaz ve bir elektrik direğine çarpar. E hayatını kaybeder. C ise ağır yaralanır. O sırada olay yerinden geçen B, olayı görür ve kaza yerine gelir. B, C'nin kurtulması için hiçbir girişimde bulunmaz ve arabasının da kirleneceğini düşünerek olay yerinden uzaklaşır. Daha sonra C, kan kaybından ölür. Bundan bir süre sonra olay yerinden geçen K ve arkadaşı L, arabanın yanına geldiklerinde arabayı kullanan kişinin K'nın eski kız arkadaşı E olduğunu görürler. K kendisini terk ettiği için kızgın olduğu ve intikam almak istediği E'yi öldürmek ister. L'den gözcülük yapmasını isteyerek E'nin yaşadığını düşünerek arabadaki yastığı kapatarak onu boğduğunu zanneder. Fırsattan istifade ayrıca arabada ve E ile C'nin üzerinde bulunan cüzdan, saat ve çantayı alırlar. Daha sonra K ve L çaldıkları eşyayı kuyumcu S sandıkları polis P'ye satarlarken suçüstü yakalanırlar.

E'nin annesi M, kızının ölümüne neden olduğunu düşündüğü A'ya zarar vermek için Y ve Z ile anlaşır. Anlaşma gereği Y ve Z, A'yı telefonla arayarak, E'nin çocuğunu öldürttüğünü bildiklerini, eğer 12 saat içinde 200 bin doları belirtilen adrese getirmezse öldürüleceğini söylerler. A'nın eşi D, belirtilen sürede 180 bin doları tamamlayarak belirtilen adrese parayı vermek için gider. Paranın tamam olmadığını gören Y ve Z sinirlenerek D'nin başına silahın kabzasıyla vururlar ve getirilen parayı alarak olay yerinden uzaklaşırlar. D darbenin kulağına gelmesi nedeniyle işitme yeteneğini kaybeder.

[20] SÜHF 2001-2002 Öğretim Yılı Ceza Hukuku Genel Hükümler Dersi Bütünleme Sınavı

Bilgiler:

(L): Uyuşturucu madde kullanmaktadır.

(M): 50 yaşında sağır-dilsizdir.

(Y): İşlediği iddia edilen bir suçtan dolayı 1 yıl tutuklu kalmışsa da beraat etmiş, ancak olayda işlediği suçtan dolayı mahkûm olmuştur.

CEVAPLAR

Cevap I - Suçlar

1. A + H — (F) G; Kasten öldürme (TCK 81)

Çocuğa veya beden bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-e).

Fail, mağdurun kimliğinde yanılmıştır ***(şahısta hata)***. Mağdurun kimliğinde yanılgı, kural olarak suçun gerçekleşmesi bakımından bir öneme sahip değildir. Çünkü suçun kanuni tarifinde belirtilen unsurlar dışında ayrıca bir belirleme yapılamaz. 81. maddeye göre bir insanın öldürülmesi suçun gerçekleşmesi açısından yeterlidir. Ancak suçun nitelikli şekli açısından mağdurun kimliğinde yanılma önem taşıyabilmektedir. Olayımız açısından çocukların kimliğinde yanılma söz konusuysa da, bu yanılma kanunumuzda nitelikli unsur olarak aranan bir hususa ilişkin değildir (altsoy - üstsoy gibi). Mağdurun çocuk olup olmaması bakımından ise bir yanılgı söz konusu değildir. Dolayısıyla failler suçun nitelikli halinden sorumlu tutulacaklardır.

2. E — C; Taksirle yaralama (TCK 89). Ceza hukuku bakımından E ve C ölmüş bulunduğundan artık herhangi bir cezai sorumlulukları yoluna gidilemeyecektir. Bununla beraber bazı hususlara da değinmekte yarar vardır. C açısından E'nin durumunu bilmesine rağmen aracına binmesi dolayısıyla taksiri düşünülebilirse de, burada yabancı riskin üstlenilmesi nedeniyle gerçekleşen sonuç E'ye isnat edilemez (yüklenemez). Burada netice girilen riskin (tehlikenin) sonucu olduğundan isnadiyet söz konusu değildir. C açısından ise kendisi fiilden zarar gördüğünden değerlendirilmesi gereken bir sorun söz konusu değildir. Kişinin kendisine zarar vermesinden ötürü sorumluluğu söz konusu olamaz. C'nin E'nin ölümü ile ilgili olarak ise sorumluluğu yoktur. E zarar riskini üstlenmiştir. Hiç kimse bir başkasının sorumluluk şuuruyla ve serbest iradesiyle gerçekleştirdiği fiilden dolayı sorumlu tutulamaz ve bir başkasının hukuka aykırı davranma ihtimalini de hesaplamak yükümlülüğü altında değildir. Dolayısıyla bu yükümlülüğü yerine getirmediği veya önlemediği için cezalandırılması söz konusu olamaz.

Olayda ayrıca TCK 22/6'nın uygulanması durumu da tartışılmalıdır.

3. B — C; Yardım ve bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmemesi (TCK 98/1)

Yardım ve bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmemesi dolayısıyla kişinin ölmesi (TCK 98/2). Ancak bu halde, (B)'nin meydana gelen ölüm neticesinden

sorumlu tutulabilmesi için, bu netice bakımından en azından taksirle hareket etmesi gerekir (TCK 23).

4. K + L → E; Kasten öldürme (TCK 81)

5. K + L → E ve C'nin mirasçıları; Hırsızlık (TCK 141)

Kişinin malını koruyamayacak durumda olmasından veya ölmesinden yararlanarak / cezayı artıran n.h. (TCK 142/2-a)

Somut olaya göre; malın değerinin az olması / cezayı hafifleten n.h. veya cezasızlık sebebi (TCK 145). Yargıtay bu nitelikli halin uygulanabilmesi için, "daha çoğunu alabilme olanağı varken yalnızca ihtiyacı kadar ve değeri az olan eşyanın alınması"nı aramaktadır. Biz de bu görüşe katılıyoruz.

6. P (S) → Kamu; Suç eşyasının satın alınması veya kabul edilmesi (TCK 165)

Suç; doğrudan kastla (kişinin satın aldığı eşyanın suçtan elde edildiğini bilmesi) işlenebileceği gibi, olası kastla da işlenebilir. Suç eşyasını satın almak suçu, ***çok failli suç*** türü olan ***karşılaşma (telaki)*** suçudur. Bir tarafta suç eşyasını satan (K) ve (L) diğer tarafta ise satın alan (P) vardır. Ancak (K) ve (L) aynı zamanda eşyanın elde edildiği hırsızlık suçunu işleyen kişidir. Kişi, hırsızlık suçunu işledikten sonra çaldığı eşyayı satması dolayısıyla ayrıca cezalandırılmaz ***(cezalandırılmayan sonraki fiil)***.

K ve L açısından, malın satılması aynı zamanda bir şahsi cezasızlık sebebidir.

7. M + Y + Z → D; A, Yağma (TCK 148)

Birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 149/1-c)

8. Y + Z → D; Kasten yaralama (TCK 86)

Duyulardan birinin (işitme) işlevinin yitirilmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 87/2-b)

Silahla işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 86/3-e). Uygulanmaz. Bizce yapısı, kullanılış tarzı ve suç tipine göre silah kavramının ayrı ayrı değerlendirilmesi gerekmektedir.

Cevap II - Teşebbüs

4. Suç: İşlenmek istenen suç açısından konu mevcut değil ise, ***işlenemez suç*** vardır. İşlenemez suç kavramı, araçların elverişsiz olması veya suçun konusunun bulunmaması nedeniyle işlenemeyen suçlar için kullanıldığı gibi, yalnız ko-

nunun olmaması nedeniyle işlenemeyen suçlar için de ifade edilmektedir. İşlenemez suçun yalnız konu yokluğunda söz konusu olduğunu belirtenlere göre, icra edilen fiilin neticenin meydana gelmesi bakımından elverişsiz olması ile, suç konusunun yokluğu hali birbirine karıştırılmamalıdır. Suç konusunun yokluğu durumunda işlenemez suçtan; icra edilen fiilin neticenin meydana gelmesi bakımından elverişsiz olması durumunda ise elverişsiz teşebbüsten söz edilir. Olayda (E) daha önce ölmüştür. Suçun maddi konusunun bulunmaması nedeniyle neticenin meydana gelmesine imkân yoktur. Dolayısıyla işlenemez suç vardır. Böyle bir durumda, fail; kasten öldürme suçundan veya kasten öldürme suçuna teşebbüsten sorumlu tutulamaz.

6. suç: (K) ve (L) suçüstü yakalanmışlardır. Ancak (K) ve (L) açısından cezalandırılmayan sonraki fiil söz konusu olduğu için teşebbüs aşamasında kalan bir suçtan söz etmek de mümkün değildir.

7. suç: Yağma suçu tamamlanmıştır. Eğer fail, daha fazlasını temin etmek istemiş (200 bin Dolar) ve fakat daha azını elde etmiş ise (180 bin Dolar) suç tamamlanmış olup, teşebbüs hükümleri (TCK 35) uygulanmaz.

Cevap III - İştirak

1. suç: A → Azmettiren (TCK 38)

H → Fail

4. suç: K → Fail

L → Gözcüdür. Suçun işlenmesi sırasında gözcülük yapılması halinde, suç ortağının iştirak statüsü belirlenirken somut olayın şartlarına göre bir ayırım yapılmalıdır. Şayet (L), işbölümü esasına dayalı olarak fiilin işlenişi üzerinde fonksiyonel bir hâkimiyet tesis ediyor; gözcülük yapma şeklinde suçun icrasına yaptığı katkı suçun icrası açısından önem arz ediyorsa (K) ile birlikte müşterek faildir. Buna karşılık, (L) gözcülük yapma faaliyeti ile fiilin işlenişi üzerinde herhangi bir fonksiyonel hâkimiyet tesis edemiyor; gözcülük suçun başarıyla icrası açısından önem arz etmiyorsa yardımda bulunandır.

5. suç: K + L → Müşterek Fail (TCK 37)

7. suç: M → Azmettiren (TCK 38)

Y + Z → Müşterek Fail (TCK 37)

8. suç: Y + Z → Müşterek Fail (TCK 37)

Cevap IV - Suçların İçtimaı

5. suç: Bir suçun aynı suç işleme kararı altında olsa dahi değişik kişilere karşı birden fazla işlenmesi halinde zincirleme suç hükümleri (TCK 43) uygulanamaz. Buna göre; olayda (E) ve (C)'nin üzerinde bulunan cüzdan, saat ve çantanın alınması (E)'nin mirasçıları ve (C)'nin mirasçıları bakımından bağımsız bir suç olma özelliğini korur ve her suçtan dolayı ayrı ayrı ceza tayin edilir. Mirasçıların birden fazla olması ve mal üzerinde iştirak halinde mülkiyetin söz konusu olması, bu bakımdan sonucu değiştirmez. Sonuçta (E) açısından bir suç, (C) açısından bir suç söz konusu olacak ve fail iki ayrı suçtan cezalandırılacaktır.

7. suç: Yağma, bileşik (mürekkep) suçtur (TCK 42). Tehdit (TCK 106) yağma suçunun unsurunu oluşturmaktadır. Olayda ölüm tehdidi ile 200 bin doların belirtilen adrese bırakılması istenmiştir.

8. suç: Olayda kasten yaralama suçunun netice sebebiyle ağırlaşmış hali gerçekleşmiştir. Kural olarak yağma suçunun işlenmesi sırasında cebir kullanılması sonucunda kişinin yaralanması TCK 148 kapsamındadır. Çünkü bileşik suç olan yağma suçunda cebir sonucunda kişinin yaralanması suçun unsurudur. Ancak kanunumuz buna ayrık bir hüküm getirmiş ve netice sebebiyle ağırlaşmış yaralamalarda failin hem yağma hem de kasten yaralamadan sorumlu tutulacağını belirtmiştir (TCK 149/2).

Cevap V - Ceza Sorumluluğunu Kaldıran veya Azaltan Nedenler

1. suç açısından D'nin evlilik dışı ilişkiden doğan bir çocuğu var. Her ne kadar suç oluşmasa da TMK'ya göre ayrıca tazminat gerektiren bir boşanma nedeni oluşturan haksız fiil niteliğinde zina gerçekleşmiş. Bu nedenle haksız tahrik (TCK 29) düşünülebilir. Ancak olayda hareket haksız fiili gerçekleştiren D veya E'ye değil de F'ye yönelmiş olduğu için failler TCK 29'dan faydalanamazlar.

4. suç açısından (E)'nin (K)'yı terk etmesi haksız bir davranış olarak nitelendirilemeyeceği için (K) haksız tahrik hükümlerinden (TCK 29) yararlanamaz.

6. suçta, (P) polis memuru olduğundan, kanun hükmünü icra etmektedir (TCK 24/1). Olayda hukuka uygunluk nedeni bulunduğundan, fiili suç teşkil etmez.

7. suç açısından (M) kusurluluğu etkileyen bir neden olarak haksız tahrik hükümlerinden (TCK 29) yararlanabilir. Çünkü (M), (D, A)'nin kızının ölümüne neden olduğunu düşünmektedir. Eğer kusurluluğu azaltan bir neden olarak haksız tahrikin maddi şartı olan haksız bir fiilin varlığında yanılgı söz konusu ise yanılgının kaçınılmaz olması halinde fail bu yanılgısından yararlanır ve hakkında haksız tahrik hü-

kümleri uygulanabilir. Yanılgı kaçınılabilir ise fail haksız tahrik hükümlerinden yararlanamaz, ancak temel cezanın belirlenmesinde bu kaçınılabilir yanılgı göz önünde bulundurulmalıdır. Müşterek fail olan (Y) ve (Z) açısından ise haksız tahrik hükümlerinin uygulanması söz konusu olamaz. Çünkü haksız tahrik kurumu, haksız bir fiilin kişide meydana getirdiği şiddetli elem yüzünden kişinin kusur yeteneğinin azalması, davranışlarını hukukun icaplarına göre yönlendirme yeteneğinin zayıflaması nedeniyle uygulanmaktadır[21]. Dolayısıyla iştirak halinde işlenen suçlarda suça katılanların her biri ayrı ayrı tahrik edilmediği sürece sadece tahrik edilen kişi bakımından haksız tahrik indirimi uygulanabilir[22].

(L): Uyuşturucu madde kullanmaktadır. Uyuşturucu maddelerin devamlı kullanılması halinde, kişinin akıl ve ruh sağlığı bozulmakta, kusur yeteneği etkilenmektedir. Uyuşturucu kullanımını alışkanlık haline getirmiş olan kişinin içinde bulunduğu durum kronik uyuşturucu kullanımı niteliğindeyse, kronik uyuşturucu madde zehirlenmesi bir tür akıl hastalığı gibi olduğundan, akıl hastalarına ilişkin sorumluluk rejimi (TCK 32) esas alınmalıdır. Bunun dışında iradi olarak alınan uyuşturucu madde etkisindeyken suç işleyen kişinin kusur yeteneği var kabul edilir ve bu halde iken işlediği suçtan sorumlu tutulur (TCK 34/2).

(M): 50 yaşında sağır-dilsizdir. Fiili işlediği sırada 21 yaşını doldurmuş olan sağır-dilsizler açısından yaşın ceza sorumluluğu üzerinde herhangi bir etkisi yoktur (TCK 33). Bu kişilerin işledikleri fiil açısından algılama veya irade yeteneklerinin olup olmadığı yönünde ortaya çıkabilecek sorunlarla ilgili olarak akıl hastalarına ilişkin sorumluluk rejimi göz önünde bulundurulmalıdır.

Cevap VI - Faillerin Sorumluluğu

(Y): İşlediği iddia edilen bir suçtan dolayı 1 yıl tutuklu kalmışsa da beraat etmiş, ancak olayda işlediği suçtan dolayı mahkûm olmuştur. Hüküm kesinleşmeden önce gerçekleşen ve şahsi hürriyeti sınırlama sonucu doğuran bütün haller (tutuklama vs.) nedeniyle geçirilmiş süreler, hükmolunan hapis cezasından indirilir (TCK 63). Önceki kanunumuz döneminde ***Yargıtay 6.3.1940 tarih ve 5/68 sayılı İBK*** ile bu hususta bir kural geliştirmişti: *"davalar ister birlikte ister ayrı görülmüş olsun, bir kimse hakkında iki suçtan dolayı kovuşturma yapılırken, bu suçlardan birisi hakkında tutuklama ve tutuklamaya sebep olan suçtan beraat, tutuksuz suçtan dolayı mahkûmiyet hukmu verildiği takdirde, beraatle neticele-*

---

[21] Bkz. Koca, Mehmet/Üzülmez, İlhan: Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 7. Baskı, Ankara 2014, s. 334.

[22] Koca/Üzülmez, Genel Hükümler, 7. Baskı, s. 341.

nen kovuşturmada tutuklu kalınan sure mahkûm olunan suçun cezasından mahsup edilebilmesi için, bu suçun beraat edilen suçtan verilen hukumden önce işlenmiş olması gerekir." Burada amaç, tutuklu kaldığı suçtan beraat eden kimseye tutuklu kaldığı süreye tekabül eden bir cezayı gerektiren suç işlemek bakımından bir imkân vermemektir.

OLAY 4
(Ali ile Veli)

Konular: Saçma, Teşebbüs, Bileşik Suç, Tehlike-Zarar Suçu, Fikri İçtima, Kanun Hükmünü İcra, Lehe Olan Kanunun Tespiti, Şikayet, Ceza Kanununun Yer Bakımından Uygulanması, Fiile Göre Şahsilik İlkesi, İzin, Milletvekili Dokunulmazlığı

Ali 1.1.1998 tarihinde okeyde yenildiği oyun arkadaşı Veli'ye kahvede „katil" der. Bir gemide çalışan Veli de 8.1.1998 tarihinde geminin uluslararası sularda olduğu bir sırada savcılığa çektiği bir telgrafla Ali'nin iki yıl önce İstanbul'da Celil'i bıçakla öldürdüğünü iddia eder.

İcra memuru İclâl, borcunu ödemeyen milletvekili Muhlis'in evine rızası olmaksızın girer ve direnen karısına rağmen zorla televizyonunu alır. Muhlis rızasına aykırı olarak televizyonun alınamayacağını iddia eder. İclâl de görevini yaptığını belirtir.

Savcı S'ye kızan Muhlis onu öldürmek için mahkemeye gelerek duruşma sırasında ateş ederse de, seken kurşun hakim X'e isabet ederek ölümüne neden olur.

Bilgiler:

Ali'nin işlediği suçun cezası 1 yıl hapis ve 900 TL adli para cezası iken, 5.1.1998 tarihinde yürürlüğe giren bir kanun ile cezası 2 yıl hapis ve 200 TL adli para cezası olarak değiştirilmiştir.

Veli'nin işlediği suç re'sen kovuşturulurken, 9.1.1998 tarihinde yapılan bir kanun değişikliği ile şikâyet üzerine kovuşturulması esası getirilmiştir.

Veli'nin işlediği suç ile ilgili olarak savcılık Türkiye'de dava açılamayacağını ileri sürer.

Muhlis dokunulmazlığı olduğundan televizyonunun alınamayacağını iddia eder.

Muhlis İclâl hakkında görevini kötüye kullandığı iddiasıyla savcılığa şikâyette bulunur. Savcılık kamu görevlisi olduğundan İclâl hakkında dava açamayacağını ileri sürer.

CEVAPLAR

Cevap I - Suçlar

1. Ali — Veli, Hakaret, bir kimseye sövmek suretiyle onur, şeref ve saygınlığına saldırma (TCK 125/1)

Alenen / cezayı artıran n.h. (TCK 125/4). Aleniyet için aranan temel kriter; fiilin, gerçekleştirildiği koşullar itibarı ile belirli olmayan birden fazla kişi tarafından algılanabilir olmasıdır.

Birisi hakkında bu şekilde kahvede "katil" denilmesi iftira suçunu oluşturmaz. Zira iftira suçunun oluşabilmesi için iftira attığı kişinin suç işlemediğini bilmesine rağmen yetkili makamlara ihbar veya şikayette bulunulması ya da basın ve yayın yoluyla yapılması gerekmektedir (TCK 267/1).

2. Veli — Kamu; İftira, (TCK 267/1). Ancak bu suçun gerçekleşebilmesi için mağdurun fiili işlemediğini bilmesi gerekir.

Mağdurun ağırlaştırılmış müebbet hapis veya müebbet hapis cezasına mahkûmiyeti (İftira sonucu mağdurun bu cezalara mahkumiyeti söz konusu olursa) / cezayı artıran n.h. (TCK 267/5).

3. İclâl — Muhlis; Konut dokunulmazlığını ihlâl (TCK 116)

4. İclâl — Muhlis; Yağma, (TCK 148)

5. a) Muhlis — Kamu; Genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması (TCK 170/1-c)

b) İki ayrı görüşe göre farklı:

1. Muhlis — Savcı S; Kasten öldürme (TCK 81)

Muhlis — Hakim X; Taksirle öldürme (TCK 85)

Kişinin yerine getirdiği kamu görevi nedeniyle / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-g).

2. Muhlis — X; Kasten öldürme (TCK 81)

İkinci görüşe göre, olayda sapma var. Bu durumda nitelikli hal uygulanmayacak, suçun basit hali olan TCK 81 uygulanarak ceza tayin edilecektir.

Cevap II - Teşebbüs

5. suçta, birinci görüş kabul edildiği takdirde, S'ye yönelik suç teşebbüs aşamasında kalmıştır.

Cevap III - Suçların İçtimaı

3. ve 4. suç bakımından bileşik suç söz konusudur. Konut dokunulmazlığını ihlal suçu yağma suçunun nitelikli hali olduğundan, fail bu suçtan dolayı ayrıca cezalandırılmaz.

5. suç: Genel güvenliği tehlikeye sokma suçu, somut tehlike suçudur. Suçun oluşması için bir zarar doğması aranmaz. Fakat bu fiilden dolayı bir zarar meydana gelirse, fiilin sebebiyet verdiği netice açısından kast veya taksirine göre cezalandırılır. Kasten veya taksirle öldürme suçu bir zarar suçudur. Zarar suçlarına ilişkin norm, tehlike suçlarına ilişkin norm karşısında asli normdur. Asli norm-yardımcı norm ilişkisi gereğince fail sadece öldürme suçundan sorumlu tutulacaktır. ***Diğer bir görüş ise,*** fikri içtima hükümlerinin (TCK 44) uygulanması gerektiğinden yola çıkarak failin kasten öldürmeye teşebbüsten sorumlu olacağını belirtmektedir.

Cevap IV - Ceza Sorumluluğunu Kaldıran veya Azaltan Nedenler

3, 4. suç kanun hükmünü icra / İcra İflas Kanunu 80 / TCK 24/1, hukuka uygunluk sebebi.

Cevap V - Faillerin Sorumluluğu

ALI: Suçun işlendiği tarihte yürürlükte olan kanun 1 yıl hapis 900 TL, sonraki kanun 2 yıl hapis 200 TL. Normalde yürürlükteki kanun uygulanır. Yani 1 yıl hapis ve 900 lira adli para cezası öngören kanun. Ancak lehe olan kanun geçmişe yürür (TCK 7/2). Bu durumda hangi kanunun lehe olduğunu tespit etmek gerekir. Hürriyeti bağlayıcı ceza bakımından suçun işlendiği tarihte yürürlükte bulunan kanun, para cezası bakımından ise yeni kanun lehedir. Karma uygulama, gerek TCK Yürürlük Kanunu'nda, gerekse öğreti ve uygulamada reddedilmektedir. Bizce de hapis cezası az olan kanun lehedir. Yani 1 yıl hapis ve 900 TL para cezası öngören kanun lehedir.

VELI: Burada da zaman bakımından uygulama meselesi söz konusudur.

Bir görüşe göre, şikâyet ceza muhakemesi hukukuna ait bir müessese olduğundan derhal uygulama ilkesi geçerlidir. Failin lehine veya aleyhine olduğuna bakılmaz. Şikâyet şartı aranır. Ancak savcı kamu davasını açmışsa tamamlanmış bir işlem söz konusu olduğundan açılan dava geçerlidir. Soruşturma devam etmekte ise şikâyet şartı aranacak, gerçekleşmediği takdirde dava açılamayacaktır.

Diğer görüşe göre, re'sen kovuşturulan bir suç şikâyet ile kovuşturulabilen bir suç haline getirilirse, bu durum savcının hareketini kısıtladığından failin lehi-

nedir ve bu kanun uygulanır. Bu durumda kovuşturmaya başlanmamışsa şikâyet olmadıkça başlanamaz. Başlanmışsa, şikâyetçinin görüşü alınmalı. Onay vermemesi halinde düşme kararı verilmelidir.

VELİ'nin işlediği suçun öncelikle nerede işlendiğini belirlemek gerekir.

Öğretideki bir görüşe göre, iftira suçu sırf hareket suçudur. Dolayısıyla hareketin yapılmasıyla suç gerçekleşir. Olayımızda hareketin bir kısmı (telgrafın savcılığa gönderilmesi) Türkiye'de gerçekleştiği için suç Türkiye'de işlenmiş sayılır ve TCK 8 uygulanır.

İkinci görüşe göre burada öncelikle öğretide ileri sürülen iki görüşü ele almak gerekir: Bir görüş hareketin yapıldığı yeri, diğeri ise neticenin gerçekleştiği yeri esas almaktadır. Yeni kanunumuz ise bu konuyu açıkça düzenleyerek, tartışmalara son vermiştir. Kanunumuza göre, fiilin kısmen veya tamamen Türkiye'de işlenmesi veya neticenin Türkiye'de gerçekleşmesi halinde suç Türkiye'de işlenmiş sayılır (TCK 8/1). Bu durumda hareketin yapıldığı yere bakılacak olursa suç uluslararası sularda işlenmiştir. TCK 8/2-b gereğince, açık denizde Türk deniz araçlarında işlenen suçlarda suç Türkiye'de işlenmiş sayılacaktır. Geminin Türk gemisi olmaması durumunda ise, suç yabancı ülkede işlenmiş sayılacak ve bu kez faile göre şahsilik ilkesi gereğince, TCK 11 uygulanarak failin bu maddedeki koşullar çerçevesinde yine Türkiye'de yargılanması mümkün olacaktır. Neticenin gerçekleştiği yere bakılacak olursa, netice Türkiye'de gerçekleştiğinden TCK 8/1 gereğince Türk kanunları uygulanacaktır. Sonuçta her halükarda Türk kanunları uygulanacaktır.

MUHLİS'in dokunulmazlığı icra takibi bakımından geçerli değildir.

İCLAL'in işlediği suçun 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanuna tabi olması halinde savcı dava açamaz. Bu durumda kovuşturulması izne bağlı suç söz konusu olur. Kovuşturma izni verilmesinden sonra savcı dava açabilir.

OLAY 5
(Sigorta Bedeli)

Konular: Doğrudan Kast, Olası Kast, Çok Failli Suç, Şahsi Cezasızlık Halleri, Haksız Tahrik, Cezalandırılmayan Sonraki Fiil, Teşebbüs, İştirak (Azmettiren, Müşterek Faillik, Yardım Eden), Bileşik Suç, Fikri İçtima, Garantörsel İhmali Suç, İlgilinin Rızası, Kusur Yeteneğini Azaltan ya da Ortadan Kaldıran Geçici Nedenler, Kısa Süreli Hapis Cezasına Seçenek Yaptırımlar, Erteleme, Tekerrür, Adli Para Cezası, Özel Af, Dava Zamanaşımı

A, mobilya mağazasını büyük bir meblağ karşılığında sigortacı X'e yangına karşı sigorta ettirir. Daha sonra ekonomik kriz yüzünden işlerinin iyi gitmemesi nedeniyle bir çözüm yolu arar ve sigorta bedelini almak amacıyla mağazada yangın çıkarmaları için B ve C ile anlaşır. B ve C bir gece ellerinde benzin bidonları ile mağazaya girerler. Bu arada B, fırsattan istifade ile masa üzerinde duran bir antika saati C'nin de haberi olmadan alır. B ve C mağazaya benzin döküp ateşe verirler. Yapılan incelemelerde durum anlaşılır ve sigortacı X, A'ya sigorta bedelini ödemez.

H, sahibi olduğu özel hastanede kullanılmak üzere Y şirketinden finansal kiralama yöntemi ile aldığı tıbbi cihazların kira bedelini ödemez. Bunun üzerine Y şirketi finansal kiralama sözleşmesini feshederek H'den tıbbi cihazların iade edilmesini ister. Ancak H, tıbbi cihazları iadeden imtina ederek F'nin deposuna kaldırır ve polise verdiği dilekçede hastaneden cihazların çalındığı yönünde suç ihbarında bulunur. Yapılan soruşturmada hırsızlık suçunun işlenmediği tespit edilir ve cihazlara elkonulur. Y şirketinin sahibi S, duruma sinirlenir ve katıldığı bir davette H'ye yüksek sesle "namussuz serseri" diye bağırır ve işçisi İ'ye H'nın arabasını tahrip etmesini söyler. Ancak İ, zarar verici herhangi bir harekette bulunmaz. H, davetten sonra evine dönerken süratli araba kullanması nedeniyle karşıdan karşıya geçmekte olan K'ya çarpar ve ağır yaralanmasına neden olur. Ancak H, başının belaya gireceğinden endişelenerek K'yı bırakıp gider. K, kan kaybı nedeniyle olay yerinde ölür.

P, işyerinde çalışmakta olan 21 yaşındaki sekreteri M'ye tecavüz eder ve olayın öğrenilmemesi için öldürmek amacıyla köprüden aşağıya atar. Ancak M ölmez. Olayı öğrenen M'nin abisi L, babası R'nin telkini ile amcası Z'den silah tedarik ederek M'yi öldürmek üzere yola çıkar. Ancak yolda kolluk kuvvetleri tarafından yapılan aramada L üzerindeki ruhsatsız silahla yakalanır ve gözaltına alınır. L, ifadesinde M'yi öldürmek üzere yola çıktığını itiraf eder.

Bilgiler:

(A): Daha önce işlediği kasıtlı bir suçtan dolayı 1 yıl hapis cezası almış, cezası adli para cezasına çevrilmiştir.

(H): 4 yıl önce işlediği bir suçtan dolayı 6 yıl hapis cezasına hüküm giymiş, fakat cezanın infazı için teslim olmamıştır. Bu arada çıkan af kanunu ile cezası 3 yıla indirilmiştir.

(S): Olay günü alkol almıştır.

(P): Olaydaki suç nedeniyle hakkında tutuklama kararı verildiği gün, daha önce işlediği ve arandığı suçla ilgili 8 yıllık dava zamanaşımının son günüdür.

CEVAPLAR

Cevap I - Suçlar

1. A + B + C → X; Dolandırıcılık (TCK 157)

Sigorta bedelini almak maksadıyla işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 158/1-k)

2. a) B → A; Hırsızlık (TCK 141)

Gece vakti işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 143)

Bina içinde muhafaza altına alınmış olan eşya hakkında / cezayı artıran n.h. (TCK 142/2-h). Bazı yazarlara göre bina içinde işlenmiş hırsızlık suçunun bu bendteki nitelikli hal olarak kabul edilebilmesi için hırsızlığın bina içindeki bir eşyanın alınması suretiyle işlenmesini yeterli kabul ederler[23]. Bazı yazarlar ise bu nitelikli halin oluşabilmesi için bina içinde ve muhafaza altına alınmış eşya hakkında işlenmiş olmasını ararlar. Bu yazarlara göre bina içinde olmakla birlikte, muhafaza altına alınmış olmayan, açıkta veya ortalıkta bırakılan eşyanın alınması bu nitelikli hali oluşturmayacaktır[24]. Olayda B, bina içinde fakat masa üzerinde duran (muhafaza altına olmayan) antika saati almıştır. Dolayısıyla olayda ilk görüşteki yazarlara göre nitelikli hal uygulanmalı iken; ikinci görüşteki yazarlara göre nitelikli hal uygulanmamalıdır. Fail(ler) bina sahibinin rızasıyla binaya girmiş olmalarına rağmen bu nitelikli hal uygulanacak, ancak ayrıca konut dokunulmazlığını ihlal suçundan ceza verilmeyecektir.

b) B + C → A; Konut dokunulmazlığını ihlal (TCK 116/2)

Gece vakti işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 116/4)

Birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 119/1-c).

3. a) A + B + C → Kamu; Genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması (TCK 170/1-a).

Mobilya mağazasının bulunduğu yer itibarıyla çıkarılan yangın kişilerin hayatı, sağlığı veya malvarlığı bakımından tehlikeli olacak biçimde veya kişilerde kor-

---

[23] **Eker**, Hüseyin: Açıklamalı – İçtihatlı Hırsızlık Suçları, 2. Baskı, Ankara 2014, s. 95

[24] **Koca/Üzülmez**, Özel Hükümler, s. 549, 551; **Tezcan/Erdem/Önok**, Ceza Özel Hukuku, 9. Baskı, s. 549; **Yenidünya**, Ahmet Caner: Yargıtay Kararları Işığında Hırsızlık Suçu (TCK md. 141-147), Ankara 2013, s. 57.

ku. kaygı veya panik yaratabilecek tarzda ise bu suç oluşmuştur. Kişilerin kendi malları üzerinde tasarruf yetkisi bulunmakla beraber, kanun bu tasarrufun türünü kısıtlayabilmektedir.

b) B + C → A; Mala zarar verme (TCK 151)

yakarak işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 152/2-a)

4. H + F → Y Şirketi; Güveni kötüye kullanma (TCK 155)

Suçun ticaret ilişkisinin gereği olarak tevdi ve teslim edilmiş eşya hakkında işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 155/2)

Finansal kiralama sözleşmesine konu olan malın zilyetliği önce kira ilişkisi ile finansal kiracıya devredilmektedir. Finansal kiracı, belirli dönemlerle kiralayana kira bedeli adı altında bir ödemede bulunmaktadır. Finansal kiracı, sözleşmede belirtilen taksitleri tamamen ödedikten sonra malın mülkiyeti kiracıya intikal etmektedir. Finansal kiracı, malın bedelini ödemediği takdirde kiralayan sözleşmeyi feshederek malın iade edilmesini isteyebilir. Finansal kiracı, sözleşme konusu malı başkasına satamaz (3226 s. Finansal Kiralama Kanunu 15, 17, 24, 25). Olayda malın bedelinin ödenmemesi dolayısıyla (Y) Şirketi sözleşmeyi feshetmiştir. Bu durumda (H)'nin sözleşme konusu malı (Y) Şirketine iade etmesi gerekir. (H), malı gizleme yönündeki davranışı ile güveni kötüye kullanma suçunu işlemiştir.

5. H → Kamu; Suç uydurma (TCK 271)

6. S → H; Hakaret (TCK 125)

Olayda, somut bir olgu veya fiil isnadı yoktur. Sövmek suretiyle (H)'nin onur, şeref ve saygınlığına saldırıda bulunulmuştur.

Alenen işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 125/4). Aleniyet için aranan temel kriter; fiilin, gerçekleştirildiği koşullar itibarı ile belirli olmayan birden fazla kişi tarafından algılanabilir olmasıdır.

7. S + İ → H; Mala zarar verme (TCK 151)

8. a) H → K; Taksirle yaralama (TCK 89)

b) H → K; İhmali davranışla kasten öldürme (TCK 83)

Önceden gerçekleştirdiği davranışının başkalarının hayatı ile ilgili olarak tehlikeli bir durum oluşturması (***Öngelen tehlikeli eylem nedeniyle neticeyi önleme yükümlülüğü***, TCK 83/2-b). Taksirle yaralama suçunu işleyen kişi, yarala-

nan kişinin tedavi edilmesini sağlama hususunda bir yükümlülük altındadır. Bu yükümlülüğün yerine getirilmemesi sonucunda kişinin ölmesi halinde, meydana gelen ölüm neticesinden taksirle yaralama suçunu işleyen kişi sorumlu tutulur. Olayda olası kast (TCK 21/2) söz konusudur.

9. P → M: Cinsel saldırı (TCK 102/2)

Hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle işlenmesi söz konusu olabilir / cezayı artıran n.h. (TCK 102/3-b).

10. P → M: Kasten öldürme (TCK 81)

Bir suçu gizlemek, delillerini ortadan kaldırmak amacıyla işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-h)

11. L + R + Z → M: Kasten öldürme (TCK 81)

L ve R açısından: Altsoy-kardeş / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-d).

Töre saikiyle işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-j). Ancak bu hükmün uygulanabilmesi için somut olayda haksız tahrikin (TCK 29) koşullarının bulunmaması gerekir. Zira bir neden aynı zamanda hem cezanın daha fazla verilmesini, hem de cezada indirim yapılmasını gerektiren bir durum olamaz.

12. L → Kamu: (6136 sy. Kanuna Muhalefet 13)

13. Kolluk görevlileri — L: Hürriyeti tahdit (TCK 109)

Cevap II - Teşebbüs

1. suç: Dolandırıcılık suçu, haksız menfaatin elde edildiği anda tamamlanmış olur. Buna karşılık, elde edilen haksız menfaat üzerinde fiili bir tasarrufta bulunulması gerekmez. Olayda (X) Sigorta Şirketi (A)'ya sigorta bedelini ödemediği için dolandırıcılık suçu teşebbüs aşamasında kalmıştır (TCK 35). Teşebbüs dolayısıyla ceza indirilirken, meydana gelen tehlike veya zararın ağırlığı göz önünde bulundurulacaktır. Olayda henüz bir zarar meydana gelmediğinden, tehlike göz önünde tutulacaktır.

10. suç: (M) ölmemiştir. Dolayısıyla kasten öldürme suçu teşebbüs aşamasında kalmıştır (TCK 35). Meydana gelen zararın ağırlığına göre cezada indirim yapılacaktır.

11. suç: TCK 35 ile ***"doğrudan doğruya icraya başlama"*** kriteri kabul edilmiştir. Böylece, ancak işlenmek istenen suç tipi ile belirli bir yakınlık ve bağlantı içindeki hareketlerin yapılması halinde suçun icrasına başlanmış sayılacak-

tır. Faildeki suç işleme kastı kesin bir biçimde tespit edilse dahi, eğer hareketi icra başlangıcı niteliğinde değilse henüz teşebbüs söz konusu olmamıştır ve bu nedenle failin teşebbüsten ötürü sorumlu tutulması söz konusu olamaz. Olayda (L)'nin yakalanma anındaki davranışı icra başlangıcı niteliğinde olmayıp, hazırlık hareketidir. Dolayısıyla teşebbüs aşamasında kalan kasten öldürme suçundan sorumlu tutulmaz. Buna karşılık (L), ruhsatsız silah taşıma suçundan sorumlu tutulacak ve silah müsadere edilecektir.

Cevap III - İştirak

1. suç: A → Azmettiren (TCK 38)

B + C → Müşterek Fail (TCK 37)

3. Suç: A → Azmettiren (TCK 38)

B + C → Müşterek Fail (TCK 37)

4. suç: F → Şayet (H)'nin amacını bilerek tıbbi cihazları deposunda saklamayı kabul etmiş ise yardımda bulunan (TCK 39)

H → Fail

7. suç: S → Azmettiren (TCK 38)

İ → Fail

Bağlılık kuralının gereği olarak (S)'nin suç ortağı olarak sorumlu tutulabilmesi için fiilin kasten işlenmesi ve hukuka aykırı olması gerekli ve yeterlidir (TCK 40). Ancak olayda (İ), (S)'nin telkinine itibar etmemiştir. En azından fiilin icrasına başlanmış olmalıdır. Ortada kasten işlenen hukuka aykırı bir fiil yoktur. Dolayısıyla, ***neticesiz kalmış azmettirme***, *başka ifadeyle azmettirmeye teşebbüs* söz konusudur. Azmettirme olgusu, yasada suç olarak tanımlanmış fiil açısından hazırlık hareketi niteliğindedir. TCK'da azmettirmeye teşebbüsü cezalandıran bir hüküm bulunmamaktadır. Dolayısıyla (S) azmettiren sıfatıyla mala zarar verme suçundan dolayı cezalandırılamayacaktır.

11. suç: R → Azmettiren (TCK 38)

Z → Yardımda Bulunan (TCK 39)

L → Fail

R ve Z'nin sorumluluğu L'nin fiili (TCK 82/1-d) nedeniyle olacaktır.

R, TCK 38/2 gereğince üstsoy ilişkisinden doğan nüfuzunu kullanarak azmettirmişse, cezası artırılacaktır.

Cevap IV - Suçların İçtimaı

1. ve 3a. suç: Dolandırıcılık ile genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması suçları, tek bir fiil ile gerçekleştirilmiş gibi gözükmekteyse de, dolandırıcılık suçunun oluşması için aynı zamanda haksız çıkarın sağlanması ve malvarlığında bir azalmanın meydana gelmesi gerekmektedir. Bunun için failin başka davranışlar yapması, girişimlerde bulunması şarttır. Bu başka davranışlar suç oluşturabileceği gibi, suç oluşturmayabilir. Olayımızdaki gibi, bu başka davranışın suç oluşturması halinde, bu suçtan dolayı ayrıca ceza verilecektir. Başka ifadeyle, dolandırıcılık çok hareketli bir suçtur. Hile yapılması ve menfaatin temini için bir takım hareketlerin yapılması gerekir. Bu hareketlerden birisinin başka bir suçu oluşturmadığı hallerde, birden fazla hareket olsa dahi, tek dolandırıcılık kabul edilecek; buna karşılık bu hareketlerden birisi aynı zamanda başka bir suçu da oluşturuyorsa, ayrıca bu suçtan dolayı da ceza tayin edilecektir.

2 a) ve b): Burada bileşik suç hükümlerinin uygulanıp uygulanmayacağı tartışılmak gerekirse de, işyerine rıza ile girildiğinden, konut dokunulmazlığını ihlal suçu oluşmamıştır, bu nedenle içtima problemi bulunmamaktadır.

3 a) ve b) suçları bakımından öğretide savunulan fikri içtima, bileşik suç veya asli norm-tali norm ilişkisi çerçevesinde tek bir suçtan dolayı cezalandırma söz konusu olacaktır.

8. suç: Burada ilk suç taksirle, ikincisi ise kasten işlenmektedir. Bu bakımdan öğretide iki görüş savunulmaktadır.

<u>İlk görüşe göre</u> cezalandırma sadece 83. maddeden olacaktır. Buna göre, sonradan gerçekleşen kasta dayanan suç tamamlanmışsa fail sadece kasten işlenmiş suçtan sorumlu olacak, ayrıca taksirli hareketten dolayı cezalandırılmayacaktır. Taksirli gerçekleştirilen hareket cezalandırılmayan önceki fiil sayılacaktır. Zaten aynı kişinin gerçekleşen tek sonuçtan hem kastı (kasten öldürme), hem de taksiri (taksirle öldürme) nedeniyle iki defa sorumlu tutulması söz konusu olamaz.

<u>İkinci görüşe göre</u> ise her iki suçtan dolayı ayrı ayrı ceza tayini yoluna gidilecektir. Bu görüşe göre ilk suç tamamlandıktan sonra, ikinci suç işlenmektedir. Burada ayrıca şöyle düşünülebilir: Taksirli suç ile sonradan oluşan kastla işlenen suç aynı suç ise "aynı suçun aynı fail tarafından hem taksirle ve hem de kasten işlenmesi mümkün olmadığına göre, bu ihtimalde meydana gelen neticeden failin iki defa sorumlu tutulması düşünülemez". Buna karşılık gerçekleşen suçların farklı suçlar olması durumunda iki ayrı suçtan dolayı cezalandırma yoluna gidilebilir.

9 ve 10. suç: Yargıtay'ın bu tip hallerde bileşik suç hükümleri dolayısıyla tek suç kabul eden eski kararları olmakla beraber, yeni içtihadı ve öğretideki görüş bu takdirde her iki suçtan dolayı ayrı ayrı ceza tayin edilmesi gerektiği yönündedir. zira bileşik suç söz konusu değildir.

Cevap V - Ceza Sorumluluğunu Kaldıran ve Azaltan Nedenler

2 b ve 3 b): bina sahibinin rızası bir hukuka uygunluk sebebidir. suç oluşmamıştır (TCK 26/2).

13. suçta, yakalama açısından kanun hükmünü icra (CMK 90) ve gözaltı açısından yetkili merciin emrini ifa (CMK 91) hukuka uygunluk sebebi söz konusudur.

(S): Olay günü alkol almıştır. Suç işlemek için duyulan cesareti pekiştirmek ya da suç işlemekte duyulan tereddüdü ortadan kaldırmak için alkol alınması halinde isteyerek (ihtiyari) sarhoşluk söz konusudur. Keza, kişi herhangi bir suç işlemeyi kastetmediği halde isteyerek alkol almış ve bu maddenin etkisinde iken suç işlemiş olabilir. Her iki durumda da, kişinin kusur yeteneğinin olduğu kabul edilir. Olayda (S), kendisini bu duruma isteyerek soktuğu için, işlediği suçtan dolayı kusurluluğu ve ceza sorumluluğu tamdır (TCK 34/2).

Ayrıca **6. suç** açısından (S) hakkında kusurluluğu etkileyen bir neden olarak TCK'nın 129. maddesinde düzenlenen haksız fiil nedeniyle hakarete ilişkin hüküm, yani özel haksız tahrik hükmü uygulanabilir.

(L), (R) ve (Z): 11. suç açısından haksız tahrik hükümleri (TCK 29) uygulanamaz. Zira (M)'nin fiili haksız nitelik taşımamaktadır.

Cevap VI - Sorumluluk

(A): Daha önce işlediği kasıtlı bir suçtan dolayı 1 yıl hapis cezası almış, cezası adli para cezasına çevrilmiştir. Hükmedilen 1 yıl veya daha az süreli hapis cezası kısa süreli hapis cezasıdır (TCK 49). Kısa süreli hapis cezası adli para cezasına çevrilebilir (TCK 50).

Dolandırıcılık suçundan dolayı (A)'ya verilecek cezanın ertelenebilmesi için, daha önce kasıtlı bir suçtan dolayı 3 aydan fazla hapis cezasına mahkûm edilmemiş olması gerekir (TCK 51/1-a). Para cezaları ertelemeye engel değildir. Uygulamada asıl mahkûmiyet, çevrilen adli para cezası (TCK 50/5) olduğu için A'nın alacağı ceza diğer koşulların varlığı halinde ertelenebilecektir.

Olayda (A)'nın hem dolandırıcılık hem de genel güvenliği kasten tehlikeye sokma suçlarından dolayı mahkûm olduğu varsayımında ise ertelemenin toplam

ceza miktarı üzerinden mi, yoksa her bir suç için ayrı ayrı gözetilerek mi yapılacağı tartışmalıdır. Yargıtay ve öğretinin bir kısmı toplam ceza miktarını esas almaktadır. Öğretideki hâkim görüş her cezanın ayrı ayrı değerlendirmeye alınması gerektiğini savunmaktadır. Biz de son görüşe katılmaktayız. Kaldı ki, artık kanunumuz cezaların içtimaını kabul etmemektedir, her suçtan dolayı ayrı ayrı ceza tayin edilmekte, bu cezalar toplanmamaktadır. Dolayısıyla olayımızda A'nın işlediği suçlardan alacağı her ceza için şartların gerçekleşip gerçekleşmediğine bakılarak erteleme yoluna gidilebilir. Daha önceki mahkûmiyeti para cezası olduğundan (uygulamada asıl mahkûmiyet çevrilen adli para cezasıdır, TCK 50/5) alacağı her bir ceza iki yıl veya altında olmak ve diğer şartların da gerçekleşmesi kaydıyla cezalar ertelenebilir.

Uygulamada asıl mahkûmiyet, çevrilen adli para cezası (TCK 50/5) olduğu için tekerrür süresi infazdan itibaren 3 yıldır (TCK 58/2-b). (A), dolandırıcılık suçunu 3 yıl içinde işlemiş ise cezası mükerrirlere özgü infaz rejimine göre çektirilir. Ayrıca, cezanın infazından sonra denetimli serbestlik tedbiri uygulanır (TCK 58/6).

(H): 4 yıl önce işlediği bir suçtan dolayı 6 yıl hapis cezasına hüküm giymiş, fakat cezanın infazı için teslim olmamıştır. Bu arada çıkan af kanunu ile cezası 3 yıla indirilmiştir. Buradaki af; mahkûmiyeti etkilemediği, sadece ceza süresini kısalttığı için özel af niteliğindedir (TCK 65/2). Mahkûmiyet, varlığını ve hukuki sonuçlarını devam ettirmektedir. Dolayısıyla tekerrüre esas teşkil eder. Tekerrür hükümlerinin uygulanabilmesi için mahkûmiyet kararının kesinleşmesi yeterli olup, infazı zorunlu değildir (TCK 58/1). Olayda tekerrür süresi, hapis cezası 5 yıldan az (3 yıl) olduğu için 3 yıldır. Ancak bu süre, cezanın infaz edildiği tarihten itibaren işlemeye başlayacaktır (TCK 58/2-b). (H), her ne kadar suçu 4 yıl önce işlemiş ise de, henüz ceza infaz edilmediği için tekerrür süresi işlemeye başlamamıştır. Dolayısıyla olayda tekerrür hükümleri uygulanır.

(H)'nin daha önce işlediği suç kasıtlı bir suç ise erteleme engelidir (TCK 51).

(P): Olaydaki suç nedeniyle hakkında tutuklama kararı verildiği gün, daha önce işlediği ve arandığı suçla ilgili 8 yıllık dava zamanaşımının son günüdür. Tutuklama kararının verilmesi dava zamanaşımını kesen bir nedendir (TCK 67/2-b). Zamanaşımının kesilmesinin özelliği, kesildiği andan itibaren yeniden işlemeye başlamasıdır. Tutuklama kararının verildiği gün, dava zamanaşımının son günü olsa dahi bu tarihten itibaren yeniden işlemeye başlayacaktır. Ortada henüz önceki suçtan dolayı verilen kesinleşmiş bir mahkûmiyet kararı bulunmadığı için tekerrür hükümleri uygulanmaz (TCK 58/1). Yine aynı nedenle ertelemeye engel bir durum yoktur (TCK 51).

OLAY 6
(Milli Piyango)[25]

Konular: Bilinen Kast, Weber Kastı, Taksir, Olası Kast, Çok Failli Suç, Şahsi Cezasızlık Hali, Malın Değerinin Az Olması, Teşebbüs, İştirak (Müşterek Faillik, Azmettirme, Yardım Etme), Bileşik Suç, Fikri İçtima, Saf İhmali Suç, Zincirleme Suç, Sağır ve Dilsizlik, Haksız Tahrik, Meşru Savunma, Yaş Küçüklüğü, Garantörsel İhmali Suç, Zorunluluk Hali, Önödeme, Ertelenme, Tekerrür, Adli Para Cezası, Cezalandırılmayan Sonraki Fiil, Basın Yoluyla İşlenen Suçlar, Tehlike Suçu - Zarar Suçu, Hakkın Kullanılması

Eşinden yeni ayrılan ve evinde iki kızıyla birlikte yaşayan A, milli piyangodan 5 milyon TL kazanır. Bu haberi A'nın kardeşinden öğrenen ve kendisine borç vermediği için kızgın olduğu A'dan intikam almak isteyen B, C'ye A'nın çok miktarda parasının olduğunu, bu paraları evde sakladığını, eğer paraları alırsa çok rahat bir hayat yaşayacağını, yakalandığı takdirde kendisine ve ailesine bakacağını belirtir. Zor geçinen C, çok zengin olan B'nin teklifini kabul eder ve D, E, F ile anlaşarak hırsızlığı gerçekleştirmek için harekete geçer. D'nin kullandığı arabayla gece saat dokuzda C, E ve F, A'nın evinin önüne gelirler. Evde erken saatte ışıkların yanmadığını görünce A'nın evini o saatte soymaya karar verirler. D arabada kalır. C, E ve F arabadan inerler. Ancak E yapacağı şeyin hayatını kararta-cağını düşünerek yanında getirdiği evin anahtarını ortaklarına vermekten, dolayısıyla suçu işlemekten vazgeçer ve bunu C, D ve F'ye söyler. E olay yerinden ayrılacakken, sinirlenen C, F'nin kollarından tuttuğu E'ye bir yumruk atar. Yere düşen E kafasını taşa çarpar ve bayılır. Durumu önemsemeyen C ve F eve girerler. Parayı ararlarsa da bankada olduğu için bulamazlar. Evde bulunan ve değerli olduklarını düşündükleri, ancak imitasyon olan takıları ve 5000 TL'yi almış çıkmaya hazırlanırlarken A uyanır. Uykulu ve korkmuş haliyle yastığının altından ruhsatlı silahını alan A, odasında bulunan kişilere ateş eder. Kurşun C'nin koluna isabet eder ve C koşarak odadan çıkar. F ise, üzerinde bulunan bıçağı A'nın göğsüne saplar ve A olay yerinde ölür. C ile ona yetişen F, arabaya doğru yürürken E'nin hala yerde yattığını görürler, öldüğünü zannederek arabaya bindirirler, yolda nehre atarlar ve E boğularak ölür. Arabayı telaşla hızla süren D, kendisini geçmek isteyen G ile hız yarışı yapmaya başlar, ancak bir süre sonra arabalar karşıdan karşıya geçmek isteyen H'ye çarparlar. Çarpmanın tesiriyle D arabanın kontrolünü kaybeder, araba yolun kenarındaki dükkâna çarpar ve vitrinin camını kıra-

[25] SÜHF 2002-2003 Öğretim Yılı Ceza Hukuku Genel Hükümler Dersi Final Sınavı

rak durur. G arabasını durdurmayarak; D, C ve F ise H'nin öldüğünü görerek olay yerinden uzaklaşırlar. Daha sonra C takıları saklaması için M'ye verir.

Başına gelenlerden dolayı sinirli olan C eve gelir. Zihinsel engelli olan oğlunun evin her tarafını kirlettiğini gören C daha da sinirlenir. Karısının köyde olmasından yararlanmak isteyen C, kendisine ayak bağı olduğunu ve utandırdığını düşündüğü engelli oğlu L'yi bir odaya kilitler ve bir hafta içinde açlıktan öleceğini düşünerek evden ayrılır. Ancak L'nin bağırmaları ve ağlamaları üzerine seslerin kesilmediğini gören komşuları P, R ve S bir gün sonra kapıyı kırarak L yi kurtarırlar. Komşulardan S, C'ye telefon ederek, posta kutusuna 24 saat içinde 20 bin TL koymazsa evini yakacağını söyler. C belirtilen saatte posta kutusuna bir paket kâğıt para koyar. Posta kutusunu açan S, para yerine kâğıt olduğunu görünce "canavar baba ve uşakları" diye yazdığı ve içerisinde C, D, E ve F'den bahsettiği (durumu B'den öğrenmiştir) mektubu GERÇEK ismini taşıyan gazeteye gönderir. Mektup, sorumlu müdürü Ş olan gazetenin yaşamdan kesitler bölümünde yayınlanır.

F'nin annesini öldürdüğünü gören A'nın kızı Y, F'den intikam almak istemektedir. Eczaneden (Z'den) reçetesiz zehir satın alır ve daha önceden anlaştığı F'nin dükkânında çalışan V'ye verir. F tarafından kız kardeşi ilgi edilen V, F'nin yemeğine zehir katar. Ancak yemeği beğenmeyen F yemeği fırlatıp döker.

Bilgiler:

(B): İki yıl önce geçirdiği trafik kazasında konuşma ve duyma yeteneğini kaybetmiştir.

(C): Daha önce işlediği bir suç nedeniyle hakkında önödeme yoluna başvurulmuş ve belirlenen miktarı merciine süresinde ödemiştir.

(D): Daha önce işlediği bir suçtan dolayı aldığı adli para cezası ödenmemesi nedeniyle hapse çevrilmiştir.

(E): Başlangıçta çocuğu olmayan A tarafından evlat edinilmiş bir kişidir.

(F): 18 yaşındadır, daha önce işlediği kasıtlı bir suçtan dolayı 5 ay hapis cezası almış, cezası ertelenmiştir.

CEVAPLAR

Cevap I - Suçlar

a) B + C + D + E + F — A; Konut dokunulmazlığını ihlal (TCK 116)

Gece vakti işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 116/4).

Birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 119/1-c).

b) B + C + D + E + F — A; Hırsızlık (TCK 141)

Gece vakti işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 143)

Bina içinde muhafaza altına alınan eşya hakkında / cezayı artıran n.h. (TCK 142/2-h).

Malın değerinin az olması (taklit takılar) / cezayı azaltan n.h. veya cezasızlık sebebi (TCK 145). Burada failler malın değerinin fazla olduğunu zannetseler bile, bu nitelikli halden yararlanırlar. Sonuçta değersiz bir mal çalındığı için bu nitelikli hal kendilerine uygulanır (TCK 30/2).

c) F — A; Yağma (TCK 148). Eklenen kastla eylem yağmaya dönüşmüştür. Hırsızlık suçu tamamlanmadan cebir kullanıldığı için hırsızlık suçu yağmaya dönüşmüştür. Hırsızlık suçunun tamamlanması için zilyedin mal üzerindeki tasarruf imkânı ortadan kaldırılmalıdır. Yani hırsızlık suçu tasarruf imkânı ortadan kalktığı anda tamamlanır. Fail zilyedin mal üzerindeki egemenliğini ortadan kaldırmadan tasarrufta bulunamıyor ise suç tamamlanmamıştır.

Silahla işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 149/1-a)

Konutta işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 149/1-d)

Gece vakti işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 149/1-h)

Malın değerinin az olması / cezayı hafifleten n.h. (TCK 150/2). Failler bu konudaki yanılgılarından yararlanırlar (TCK 30/2).

TCK 149. maddedeki nitelikli hallerden bir kaçının gerçekleşmesi durumunda, bunlar seçimlik olarak sayıldığından her biri için ayrı ayrı ceza tayini yoluna gidilmeyecektir. Ancak ceza artırılırken hakim üst sınırdan ceza tayin edebilecektir.

2. C + F — E; Kasten yaralama (TCK 86)

3. a) A → C; kastına göre, Kasten öldürme (TCK 81) yahut Kasten yaralama (TCK 86)

b) A → F; kastına göre, Kasten öldürme (TCK 81) yahut Kasten yaralama (TCK 86)

Kasten yaralama suçunun silahla işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 86/3-e)

4. F → A; Kasten öldürme (bıçak göğüs bölgesine saplanmış) (TCK 81).

Bir suçu gizlemek, delillerini ortadan kaldırmak veya işlenmesini kolaylaştırmak amacıyla işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-h).

5. C + F → E; Taksirle öldürme (TCK 85). Eğer (C) ve (F) gereken dikkat ve özeni göstermiş olsalardı (E)'nin yaşadığını anlayabileceklerse objektif özen yükümlülüğüne aykırılık vardır (bilinçsiz taksir, TCK 22/2).

Weber kastı düşünülebilir ise de, (C) ve (F)'nin kastı başlangıçta (A)'yı öldürmeye yönelik değildir. 2. suçta da belirlendiği üzere (C) ve (F) yaralama kastıyla hareket etmişlerdir. Ancak daha sonra öldü zannederek nehre atmışlardır. Bu durumda nedensellik bağında yanılgı söz konusu olmayıp, Weber kastı uygulanmayacak ve failler her iki suçtan dolayı cezalandırılacaklardır.

6. a) D + G → Kamu; Trafik güvenliğini tehlikeye sokma (TCK 179/2)

b) D + G → H; Bir görüşe göre, olası Kastla öldürme (TCK 81, 21/2). Süratin çok fazla olması ve suç sonrası kaçmak için sürat yapılarak her şeyin göz alınması söz konusu olabileceğinden olası kast düşünülebilir. İkinci görüşe göre, olası kastla veya taksirle öldürme. Neticeyi kabullenmemişse taksir söz konusudur.

7. D → Dükkân sahibi; Mala zarar verme (TCK 151)

Suç oluşmaz. Çünkü mala zarar verme suçu ancak kasten işlenebilen bir suçtur. Olayda (D)'nin dükkâna zarar vermek hususunda kasten hareket ettiği söylenemez. Ancak (D) özel hukuk hükümlerine göre oluşan zararı tazmin etmekle yükümlüdür.

8. a) D + C + F → H; Yardım ve bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmemesi (TCK 98). Ancak D açısından, ölüme kendisi sebebiyet verdiğinden TCK 98 söz konusu olmaz. C ve F bakımından da mağdur öldüğünden suç oluşmamıştır.

b) G → H; Yardım ve bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmemesi (TCK 98)

9. M → Kamu; Suç eşyasının satın alınması veya kabul edilmesi (TCK 165) veya Suç delillerini yok etme, gizleme veya değiştirme (TCK 281)

Suçtan elde edilen eşyayı **saklama** fiilinin eski TCK'da hangi madde kapsamına girdiği tartışmalıydı. Eski TCK'da suç eşyasını saklamak fiilinin 512. maddedeki suçun seçimlik hareketlerinden birini oluşturduğu ileri sürüldüğü gibi[26], 296. maddedeki yok etme fiili içinde değerlendirilmesi gerektiği de belirtilmekteydi[27]. Eski TCK'nın 512. maddesindeki cürüm eşyasını saklamak suçu içerisinde "... ***cürümden*** *hasıl olan para veya sair* ***eşya****yı bilerek kabul eder veya* ***saklar***..." şeklinde yer alan suç eşyasını saklamak fiiline yeni TCK'daki karşılığı olan 165. maddesinde yer verilmediği gibi suç eşyasını "saklamak" fiili herhangi bir madde kapsamında da açıkça ifade edilmemiştir. Bu nedenle doktrinde bazı yazarlar, "saklamak" öncelikle "kabul etmeyi" gerektirdiğinden bahisle bu hususta bir boşluğun doğmayacağını ve cürüm eşyasının saklanmasının 165. maddeye gireceğini ifade etmişlerdir[28]. Zira kanunilik ilkesinin genişletici yoruma engel olmadığı[29], ayrıca 165. maddedeki kabul etme fiili açısından hangi maksatla suç eşyasının kabul edilmesi gerektiği konusunda bir sınırlama bulunmadığı için saklamak fiili, kabul etme hükmü kapsamında değerlendirilebilecektir[30]. Görüşlerine katıldığımız diğer yazarlar da kabul etme fiilinin saklamayı içerdiğini söylemekle birlikte, saklamak fiilinin eşyanın ortaya çıkarılmasını önlemeye matuf her türlü davranışı ifade etmesi nedeniyle yeni TCK'nın 281. maddesindeki suç delillerini "gizleme" kapsamında değerlendirilebileceğini ileri sürmektedir. Ancak 281. maddedeki fiillerin "gerçeğin meydana çıkmasını engellemek maksadı" ile yapılması arandığı için saklama fiilinin de bu maksatla yapılması gerektiği belirtilmiştir. Eğer saklama fiili, bu maksatla yapılmamış ise o zaman 165. maddedeki kabul etme fiili kapsamında değerlendirileceği ifade edilmiştir[31]. Netice olarak "cürüm eşyasını saklamak" fiili "gerçeğin meydana çıkmasını engellemek maksadı" ile yapılmış olursa yeni TCK'nın 281. maddesindeki suç delillerini yok etme, gizleme veya

---

26 **Şahin**, Cumhur: Türk Ceza Kanunu ve Tasarısında Suçlunun Kayırılması Suçları", TNBHD, 15 Mayıs 1999/102, s. 28; **Özgenç**, İzzet: Suç Örgütleri, 3. Bası, Ankara 2011, s. 96.

27 Bkz. **Şahin**, Suçlunun Kayırılması, s. 27, 29; **Özgenç**, Suç Örgütleri, s. 96; **Erem**, Faruk: Türk Ceza Kanunu Şerhi Özel Hükümler, C. III, Ankara 1993, s. 577.

28 Bkz. **Yaşar**, Osman/**Gökcan**, Hasan Tahsin/**Artuç**, Mustafa: Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, C. IV, Madde 147-204, Ankara 2010, s. 4780; **Artuç**, Mustafa: Malvarlığına Karşı Suçlar, Gözden Geçirilmiş, Genişletilmiş 2. Baskı, Ankara 2011, s. 677; **Parlar**, Ali/**Hatipoğlu**, Muzaffer: Açıklamalı-Yeni İçtihatlarla 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu Yorumu (146-222 Maddeler), C. 3, Ankara 2008, s. 2616; **Meran**, Necati: Açıklamalı-İçtihatlı Yeni Türk Ceza Kanunu, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 2. Bası, Ankara 2007, s. 861.

29 **Hafızoğulları**, Zeki: "Güveni Kötüye Kullanma Suçları", Prof. Dr. Fırat Öztan'a Armağan, C. II, Ankara 2010, s. 2779.

30 **Centel/Zafer Çakmut**, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s. 510.

31 Bkz. **Cebre**, Ayvaz: Suç Eşyasının Satın Alınması ve Kabul Edilmesi Suçu, Ankara 2011, s. 23 vd.

değiştirme suçunu oluşturacağı, fakat saklamak fiili, 281. maddenin aradığı maksatla yapılmamış olursa 165. maddedeki kabul etme suçunu oluşturacağı belirtilmiştir. Olayımızda ise C, hırsızlıktan elde ettiği takıları saklaması için M'ye vermiş olduğuna göre daha çok gizlemek maksatlı verildiği ve dolayısıyla yeni TCK 281'deki suçu oluşturduğu söylenebilir.

10. a) C → L: Hürriyeti tahdit (TCK 109). Öğretide akıl hastalarına yönelik olarak hürriyeti tahdit suçunun işlenip işlenemeyeceği konusunda iki görüş vardır. Bir görüşe göre kendi kendine hareket etmekten tamamen yeteneksiz olan akıl hastalarına karşı bu suç işlenemez. Diğer görüşe göre, mağdur kim olursa olsun, akıl sağlığının da derecesinden bağımsız olarak bu suç mağduru akıl hastaları olabilir[22].

Altsoya karşı işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 109/3-e).

b) C → L: Kasten öldürme (TCK 81). Burada C'nin hareketinin ihmali olduğunu kabul ettiğimiz takdirde garantor olduğundan sorumluluğu TCK 83'e göre belirlenecektir.

Altsoya karşı işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-d)

c) C → L: Terk (TCK 97) suçu oluşmaz. Çünkü (C) öldürmek kastıyla hareket etmiştir.

11. a) P + R + S → L: Konut dokunulmazlığının ihlali (TCK 116).

Birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 119/1-c).

b) P + R + S → L: Mala zarar verme (TCK 151).

12. S → C: Yağma (TCK 148)

13. S → C + D + E + F: Hakaret (TCK 125)

Basın Kanunu'nun 11. maddesine göre, süreli yayınlar ve süresiz yayınlar yoluyla işlenen suçlardan eser sahibi sorumludur. Süreli yayınlarda eser sahibinin belli olmaması veya yayım sırasında ceza ehliyetine sahip bulunmaması ya da yurt dışında bulunması nedeniyle Türkiye'de yargılanamaması veya verilecek cezanın eser sahibinin diğer bir suçtan dolayı kesin hükümle mahkûm olduğu cezaya etki etmemesi hallerinde, sorumlu müdür ve yayın yönetmeni, genel yayın yönetmeni, editör, basın danışmanı gibi sorumlu müdürün bağlı olduğu yetkili sorumlu olur.

---

[22] Gulşen, Recep: Hürriyeti Tehdit Suçları, Ankara 2002, s. 45

Ancak bu eserin sorumlu müdürün ve sorumlu müdürün bağlı olduğu yetkilinin karşı çıkmasına rağmen yayımlanması halinde, bundan doğan sorumluluk yayımlatana aittir. Bu nedenle sorumluluk olayımızda sadece S'nindir.

Alenen - Basın ve yayın yoluyla işlenmesi alenen işlenme olarak kabul edilecektir / cezayı artıran n.h. (TCK 125/4).

14. Y + V + Z (biliyorsa) → F: Kasten öldürme (TCK 81)

Şayet (Z), (Y)'nin öldürme niyetini bilmiyorsa kasten öldürme suçundan sorumlu tutulmaz. Buna karşılık (Z)'nin zehri reçeteli olarak vermesi gerekir. Dolayısıyla objektif özen yükümlülüğüne aykırı hareket etmiştir. Bu ihtimalde; Z → F; Taksirle öldürme (TCK 85)

15. F → V'nin kız kardeşi: Cinsel saldırı (TCK 102)

Fiilin vücuda organ veya sair cisim sokulması suretiyle işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 102/2).

Cevap II - Teşebbüs

1. suç: Paralar bankada olduğu için bulunamaz ise de imitasyon takılar alınmıştır. Bu nedenle suç tamamlanmıştır. Ayrıca yağma suçu da tamamlanmıştır.

3. suç: a'daki suç açısından; kurşun (C)'nin koluna isabet etmiştir. Şayet (A) yaralama kastıyla hareket etmiş ise kasten yaralama suçu tamamlanmış, buna karşılık öldürme kastıyla hareket etmiş ise kasten öldürme suçu ölüm neticesi gerçekleşmediği için teşebbüs aşamasında kalmıştır (TCK 35).

b'deki suç açısından; kurşun (F)'ye isabet etmemiştir. (A)'nın yaralama veya öldürme kastıyla hareket ettiği varsayılan her iki ihtimalde kasten öldürme veya kasten yaralama suçları teşebbüs aşamasında kalmıştır (TCK 35).

10. suç: Bir görüşe göre, ceza kanunumuzdaki tesebbüs hükümleri değerlendirildiğinde garantörsel ihmali suçlarda teşebbüs söz konusu değildir. Her ne kadar bu suçlarda teşebbüsün kabul edilmesi gerekmekteyse de TCK düzenlemesi buna engeldir. Fail ona kadar gerçekleşen sonuçtan sorumlu olacaktır. Duruma göre kasten yaralama söz konusu olabilir.

Diğer görüşe göre ise (L), olayda komşular tarafından kurtarılmıştır. Ölüm neticesi gerçekleşmediği için kasten öldürme suçu teşebbüs aşamasında kalmıştır (TCK 35). Suçun garantörsel ihmali suç (görünüşte ihmali suç, gerçek olmayan ihmali suç) olduğu kabul edildiği takdirde de aynı sonuca ulaşmak mümkündür. Garantörsel ihmali suçlarda da teşebbüs mümkündür. Failin cezası tayin edilirken L'de meydana gelen zararın ağırlığına göre hareket etmek gerekecektir.

12. suç: Posta kutusuna para değil, kâğıt konulmuştur. (S) menfaati temin edemediği için yağma suçu teşebbüs aşamasında kalmıştır (TCK 35).

14. suç: (F) yemeği dökmüştür. İcra hareketleri tamamlanmakla beraber ölüm neticesi gerçekleşmediği için suç teşebbüs aşamasında kalmıştır (TCK 35).

Cevap III - İştirak

1. suç: B → Azmettiren (TCK 38)

B → Yardımda Bulunan (TCK 39), zira C'ye yakalandığı takdirde kendisine ve ailesine bakacağını belirtmiştir. Ancak B, asli norm-yardımcı norm ilişkisi gereği sadece azmettiren olarak sorumlu tutulur. Yargıtay da en ağır iştirak şeklinin uygulanacağını kabul ederek aynı sonuca ulaşmaktadır.

D → Yardımda Bulunan (TCK 39)

E → (E) her ne kadar anahtar tedarik etmiş ise de olay günü (C), (F) ve (D) ile beraberdir. Şayet (E)'nin de eve girmesi ve icra hareketlerini gerçekleştirmesi konusunda anlaşılmış ise (E) sadece müşterek fail sıfatı ile (failliğin şerikliğe nazaran önceliği ilkesi - daha ağır olan iştirak şeklinden sorumluluk) sorumlu tutulacaktır. Eğer böyle bir anlaşma yoksa, (E) sadece anahtar temin ederek suçun icrasına katkıda bulunuyorsa yardımda bulunandır (TCK 39).

(E) her ne kadar anahtar tedarik etmiş ise de olay günü anahtarı vermekten vazgeçmiş ve bu iradesini diğer suç ortaklarına açıklamıştır. Yardımda bulunanın işlenen suçtan sorumlu tutulabilmesi için tedarik ettiği vasıta ile işlenen suç arasında nedensellik bağının bulunması gerekir. Bu ihtimalde (E) işlenen suçtan sorumlu tutulmayacaktır. Buna karşılık (E) müşterek fail sıfatını taşıyorsa gönüllü vazgeçme hükümlerinden yararlanabilmesi için suçun işlenmesine engel olması gerekmektedir (TCK 41). Müşterek faillik için de icra hareketlerinin başlaması gerekir. Olayda böyle bir duruma rastlanmamaktadır.

C + F → Müşterek Fail (TCK 37) (hırsızlık)

Burada C, B'nin teklifini kabul edip D, E ve F ile anlaşmasının iştirakteki statüsünün de belirlenmesi gerekir. B, C'yi azmettiriyor, B'nin hiç haberi yok C'de D, E ve F'yi azmettiriyor. Burada C'de azmettirendir. Ama iki azmettirme olmasına rağmen azmettirmeye azmettirme yoktur. Zira bu ilk azmettirenin bilgisi dahilinde olsaydı olabilirdi. Olayda böyle bir bilgi yok, dolayısıyla burada bağımsız iki azmettirme hareketi vardır.

F → Müstakil Fail (yağma)

(C) ve (F) 5 milyon TL'yi bulamadıkları için imitasyon takıları almışlardır. Suçun yasal tanımında belirli eylemin sınırları içinde kalmak kaydıyla suç işleme kararından bazı sapmalar olması halinde birlikte suç işleme kararının bulunduğunu kabul etmek gerekir. Ancak bu halde, önceden işlenmesi kararlaştırılan suç ile gerçekleştirilen suç tipleri arasında bir nitelik farkının bulunmaması gerekir. Olayda ise böyle bir nitelik farkı gerçekleşmiştir. Bu nedenle, F dışındaki ortaklar hırsızlıktan, F ise yağmadan sorumlu tutulacaktır.

2. suç: C + F → Müşterek Fail (TCK 37).

Her ne kadar (F), (E)'nin kollarından tutmuş ise de, bu hareketi ile fiil üzerinde fonksiyonel bir hâkimiyet tesis etmiştir.

4. suç: (F), müstakil faildir. Diğer suç ortakları, hırsızlık suçunun işlenmesi sırasında ev sahibinin uyanması tehlikesi karşısında ev sahibine cebir kullanılması veya öldürülmesi hususunda bir anlaşmaya varmamışlardır. Kaldı ki; kararlaştırılan hırsızlık suçundan nitelik bakımından tamamen farklı başka bir suç daha işlenmiştir.

6. suç: Taksirle öldürme suçunun varlığı halinde taksirle işlenen suçlarda iştirak hükümleri uygulanmaz. Her bir fail kendi kusuru oranında gerçekleşen neticeden sorumludur. Her failin cezası kendi kusuruna göre ayrı ayrı belirlenir (TCK 22/5). Olası kastla öldürme suçunun varlığı halinde, (D) ve (G) arasında müşterek suç işleme kararı bulunmadığı için her biri müstakil fail olarak sorumlu tutulur.

11. suçlarda P, R ve S → Müşterek Fail (TCK 37). Zira L'yi kurtarmak için birlikte hareket etmişlerdir.

14. suç: Y → Azmettiren (TCK 38)

V → Fail

Z → (biliyorsa) Yardımda Bulunan (TCK 39). Bilmiyorsa taksirle veya olası kast ile iştirak olmayacağı için sorumlu olmaz. Doktrinde olası kastla iştiraki kabul eden görüşler de vardır. Burada azmettiren kabulleniyorsa, sorumlu olacağı düşünülebilir.

Cevap IV - Suçların İçtimaı

1. suç: a ve b: Hırsızlığın bina içinde yapılmış olması dolayısıyla, ayrıca konut dokunulmazlığı ihlal suçundan ötürü ceza verilip verilmeyeceği sorusu burada ele alınmalıdır. Burada "bina içinde" teriminin, konut dokunulmazlığı suçunun

da bileşik suç çerçevesinde suçun nitelikli hali olarak ayrıca cezalandırılmayacağını ifade ettiği düşünülebilirdi. Bugün için, 5560 s. k. ile eklenen TCK 142/4 hükmü karşısında bileşik suç hükümleri uygulanmayacak, fail her iki suçtan ayrı ayrı cezalandırılacaktır. Dolayısıyla hırsızlık suçunun konutta işlenmesi nitelikli hal olarak sorumluluğu, konut dokunulmazlığı da ihlal edilerek işlenmişse ayrıca bundan da sorumluluğu gerektirmektedir.

c. F'nin eylemi sonradan yağmaya dönüştüğünden ayrıca hırsızlıktan cezalandırılmayacak, sadece yağmadan cezalandırılacaktır. Cezalandırılmayan önceki fiil.

Yağma suçu bileşik suçtur (TCK 42). Cebir ve hırsızlık yağma suçunun unsurunu oluşturmaktadır. Ayrıca konutta işlenmesi yağma suçunun nitelikli halini oluşturmaktadır. Bu yönüyle de (nitelikli halini oluşturması dolayısıyla da) yağma suçu bileşik suç niteliğindedir. Yani fail konut dokunulmazlığını ihlal suçundan ötürü ayrıca cezalandırılmayacaktır.

4. suç: (F), kasten öldürme suçunun nitelikli şekli (TCK 82/1-h) + yağma (TCK 148) suçlarının ikisinden de sorumlu tutularak, ayrı ayrı ceza uygulanır.

2 ve 5. suç: (C) ve (F) hem kasten yaralama (TCK 86) hem de taksirle öldürme (TCK 85) suçlarından sorumlu tutulacaktır.

6. suç: a'daki trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçu (TCK 179/2), somut tehlike suçudur. Suçun oluşması için bir zarar doğması aranmaz. Suç, kara ulaşım aracının başkalarının hayat, sağlık veya malvarlığı açısından tehlikeli olabilecek şekilde sevk ve idare edilmesi ile tamamlanır. Fakat bu fiilden dolayı bir zarar meydana gelirse, aracı sevk ve idare eden kişi, fiilin sebebiyet verdiği netice açısından kast veya taksirine göre cezalandırılır. Meydana gelen ölüm neticesi açısından somut olaya göre (D) ve (G)'nin kasten (muhtemel kast) yahut taksirle hareket ettiği söylenebilir. Kasten veya taksirle öldürme suçu bir zarar suçudur. Zarar suçlarına ilişkin norm, tehlike suçlarına ilişkin norm karşısında asli normdur. Asli norm-yardımcı norm ilişkisi gereğince (D) ve (G) sadece olası kastla öldürme (TCK 81, 21/2) ya da taksirle öldürme (TCK 85) suçundan sorumlu tutulacaktır. TCK 179/2 yardımcı norm olup, (D) ve (G)'nin ayrıca bu maddede düzenlenen suçtan dolayı ceza sorumluluğuna gidilmez. ***Diğer bir görüş ise,*** fikri içtima hükümlerinin (TCK 44) uygulanması gerektiğinden yola çıkarak aynı sonuca ulaşmaktadır.

12. suç: Yağma, bileşik (mürekkep) suçtur (TCK 42). Tehdit (TCK 106) yağma suçunun unsurunu oluşturmaktadır.

13. suç: Zincirleme suç hükümleri (TCK 43/2) uygulanır. Tek bir fiil ile birden fazla kişiye karşı hakaret edilmesi halinde, her bir mağdur bakımından ayrı ayrı hakaret suçu oluşursa da, TCK 43/2 gereğince "aynı neviden fikri içtima" da denilen bu durumda, fail hakkında tek cezaya hükmedilecek ve fakat cezası artırılacaktır. Kanunumuz bu hali fikri içtima hükmünde düzenlemeyip, zincirleme suç hükümlerine tabi tutmuştur.

Cevap V - Ceza Sorumluluğunu Kaldıran veya Azaltan Nedenler

(B): İki yıl önce geçirdiği trafik kazasında konuşma ve duyma yeteneğini kaybetmiştir. Sağır-dilsizliğin kusur yeteneğini etkileyen bir neden olarak kabul edilebilmesi için ya doğuştan olması ya da kişinin küçük yaşta bu yeteneği kaybetmiş olması gerekir. Dolayısıyla (B) hakkında sağır-dilsizlere ilişkin sorumluluk rejimi (TCK 33) uygulanamaz.

1. suç bakımından haksız tahrik hükümlerinden (TCK 29) yararlanamaz. Her ne kadar (A) kendisi ile evlenmemiş olsa bile (A)'nın bu tutumunu haksız olarak nitelendirmek mümkün değildir.

3. a) ve **b)** suçlarda hukuka uygunluk nedeni olarak meşru savunma düşünülebilir. Kanunumuz (TCK 25/1) mala karşı haksız saldırılarda da meşru savunma kabul etmektedir. Ancak savunmanın saldırı ile orantılı biçimde olması, yani saldırıyı bertaraf edecek ölçüde olması meşru savunmanın temel koşuludur. Malvarlığı saldırıya uğrayan (A), ancak bu saldırıyı etkisiz kılacak ölçüde bir davranış gerçekleştirdiği takdirde meşru savunma hukuka uygunluk nedeninden yararlanır. Aksi halde sınırın aşılması hükmünün (TCK 27) uygulanması gerekir. Sınırın aşılması kabul edilse bile, sınırın aşılması mazur görülebilecek bir heyecan, korku veya telaştan ileri geldiğinden failin cezalandırılması söz konusu olmaz. Dolayısıyla olayımızda cezalandırılması gereken bir fiilden bahsetmek mümkün değildir.

10. suç bakımından kusurluluğu etkileyen bir neden olarak haksız tahrik hükümleri (TCK 29) uygulanabilecek midir? (L) zihinsel engellidir ve evi kirletmiştir. Akıl hastalarının fiillerinin haksız tahrik oluşturup oluşturmayacağı doktrinde tartışmalıdır. Bir görüşe göre, kusur yeteneğine sahip olmayan küçük ve akıl hastalarının fiilleri haksız sayılmaz. Çünkü bu kimseler gerçekleştirdikleri davranışın haksızlık teşkil ettiği bilinci ile hareket etme yeteneğine sahip değillerdir. Diğer bir görüşe göre; fiilin haklı veya haksız olması ile fiili gerçekleştiren kimsenin, davranışının haksızlık teşkil ettiğinin bilincinde olmaması faklı şeylerdir. Bu kişiler her ne kadar gerçekleştirdikleri davranışın haksızlık teşkil ettiğinin bilincinde olmamaları nedeniyle sorumlu tutulmaz iseler de fiil haksız olma niteliğini korur. Dolayısıyla (C), olayda koşulları varsa haksız tahrik hükümlerinden (TCK 29) yararlanabilir.

10a. suç bakımından, çocuğun korunması bakımından Medeni Kanun hükümlerinin icrası nedeniyle, eylemin hukuka uygun olabileceği düşünülebilirse de, olayda bu hukuka uygunluk sebebinin koşulları gerçekleşmemiştir.

(F) henüz 18 yaşını tamamlamış değildir. Fiili işlediği sırada 15 yaşını doldurmuş ve fakat henüz 18 yaşını tamamlamamış kişilerin işledikleri fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını kavrama yeteneğine sahip olmakla beraber irade yeteneklerinin yeterince gelişmemiş olduğu kabul edilmiştir. Bu nedenle üçüncü dönem yaş küçüklerinin (15-18) cezasında belirli oranda indirim yapılması öngörülmüştür (TCK 31/3). Fiili işlediği sırada 18 yaşını doldurmamış kişiler hakkında ceza mahkûmiyetinden doğan hak mahrumiyetleri uygulanmaz (TCK 53/4).

(P), (R), (S): 11. suçlar bakımından kusurluluğu ortadan kaldıran bir neden olan üçüncü kişi yararına zorunluluk hali söz konusudur. (P), (R), (S); (L)'nin yaşamına yönelik tehlikeyi ortadan kaldırmak amacıyla (C)'nin konutuna kapıyı kırarak girmişlerdir. Dolayısıyla (P), (R), (S)'ye bu suçlardan dolayı ceza verilmeyecektir (TCK 25/2). Aksi halde, yani konuta girip (L)'yi kurtarmamaları halinde kendileri yardım ve bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmemesi (TCK 98) suçunu işlemiş olacaklardır.

(Ş): 13. suç bakımından haber verme hakkı (TCK 26/1) hukuka uygunluk nedeninden yararlanamaz. Çünkü olay ile kullanılan ifadeler arasında fikri bir bağlantı yoktur.

(Y), (V): 14. suç bakımından kusurluluğu etkileyen bir neden olarak haksız tahrik hükümlerinden (TCK 29) yararlanırlar. (Y), (A)'nın kızıdır ve babasını öldürdüğü için (F)'den intikam almak istemektedir. Yine aynı şekilde (F), (V)'nin kız kardeşini iğfal etmiştir. Hiddet ve elemin etkisinde olmak şartıyla haksız tahrik hükmünden yararlanır.

Cevap VI - Faillerin Sorumluluğu

(C): Daha önce işlediği bir suç nedeniyle hakkında önödeme yoluna başvurulmuş ve belirlenen miktarı merciine süresinde ödemiştir. Önödeme halinde ortada bir mahkûmiyet kararı bulunmadığı için, daha sonra işlenen suçlar bakımından tekerrür hükümleri uygulanmaz; erteleme hükümlerinin uygulanmasına engel bir durum yoktur.

(D): Daha önce işlediği bir suçtan dolayı aldığı adli para cezası ödenmemesi nedeniyle hapse çevrilmiştir. Hükümlü, tebliğ olunan ödeme emri üzerine belli süre içinde adli para cezasını ödemezse, Cumhuriyet savcısının kararı ile ödenmeyen kısma karşılık gelen gün miktarınca hapsedilir. Ancak adli para cezası

yerine çektirilen hapis cezası süresi üç yılı geçemez. Hükümlü, hapis yattığı günlerin dışındaki günlere karşılık gelen parayı oderse hapisten çıkarılır. Adli para cezasından çevrilen hapsin infazı ertelenemez ve bunun infazında koşullu salıverme hükümleri uygulanmaz. Hapse çevrilmiş olmasına rağmen hak yoksunlukları bakımından esas alınacak olan adli para cezasıdır. (TCK 52, CGTİK 106). Burada dikkat edilmesi gereken husus, adli para cezasının ödenmemesi halinde hükümlü hakkında hapis cezası verilmemekte, hükümlü tazyiken hapsedilmektedir. Dolayısıyla esas alınacak olan adli para cezasıdır. Adli para cezası varlığını korumaktadır. Adli para cezası daha sonra işlenen suçlar bakımından erteleme engeli değildir (TCK 51). (D)'nin daha önce işlediği suç taksirli ise, olayda kasten işlendiği suçlar bakımından tekerrür hükümleri uygulanamaz. Buna karşılık (D)'nin daha önce işlediği suç kasıtlı ise ve olaydaki suçlar tekerrür süresi içinde işlenmiş ise tekerrür hükümleri uygulanır (TCK 58).

(E): Başlangıçta çocuğu olmayan A tarafından evlat edinilmiş bir kişidir. Olayda (E), (A)'nın evlatlığıdır. Hırsızlık suçunun evlat edinen aleyhine işlenmesi şahsi cezasızlık nedenidir. Olayda (E), işlediği hırsızlık suçundan sorumlu tutulmayacaktır (TCK 167/1-b) (E'nin hayatta olması varsayımında elbette). Ancak söz konusu şahsi cezasızlık nedeninden diğer suç ortakları yararlanamaz.

(F): 18 yaşındadır, daha önce işlediği kasıtlı bir suçtan dolayı 5 ay hapis cezası almış, cezası ertelenmiştir. İşlediği suçtan dolayı 3 yıl (18 yaşını doldurmuş kişiler için 2 yıl) veya daha az süreyle hapis cezasına mahkûm edilen kişinin cezası ertelenebilir. Cezası ertelenen hükümlü hakkında 1 yıldan az ve 3 yıldan fazla olmamak üzere denetim süresi belirlenir. Olayda denetim süresi 1-3 yıl arası olabilir (TCK 51/3). Olayda (F) tarafından kasten işlenen suçlar vardır. (F), olaydaki suçları denetim süresi içinde işlemiş ise ertelenen cezanın tamamen veya kısmen infaz kurumunda çektirilmesine karar verilir (TCK 51/7). (F)'nin daha önce işlediği suç kasıtlı olduğu ve 5 ay hapis cezası aldığı için ertelenme engelidir (TCK 51/1-a). Bu nedenle olayda işlediği tespit edilen suçlardan mahkûm olması halinde cezası ertelenemeyecektir.

18 yaşını doldurmamış kişilerin işledikleri suçlar dolayısıyla tekerrür hükümleri uygulanmaz (TCK 58/5). Dolayısıyla (F)'nin daha önce işlediği suç ve olayda işlediği suçlar tekerrüre esas teşkil etmez.

OLAY 7
(Komşu Kızı)[33]

Konular: Olası Kast, Teşebbüs, Zincirleme Suç, İştirak (Müşterek Faillik), Tehlike - Zarar Suçu, Saf İhmali Suç, Fikri İçtima, Zincirleme Suç, Bileşik Suç, Kusur Yeteneğini Azaltan ya da Ortadan Kaldıran Geçici Nedenler, Haksız Tahrik, Kanun Hükmünün Yerine Getirilmesi, Meşru Savunma, Garantörsel İhmali Suç

Komşusunun kızı K'yı istetmek için gönderen A, olumsuz yanıt verildiğini duyunca alkol alır ve şehirde dolaşmaya çıkar. Bu arada acıktığını anlayan A, bir şeyler yemek için bir lokantaya gider. Lokanta sahibi L, aşırı alkollü olan A'nın, müşterilerini rahatsız edeceği gerekçesiyle talebini geri çevirir. Bunun üzerine iyice sinirlenen A, üzerinde taşıdığı ruhsatsız silahıyla lokantanın içinde rasgele ateş etmeye başlar. Olayda biri garson iki kişi ölür ve on kişi yaralanır. Oğlunun başına gelenlerden K'nın ailesini sorumlu tutan anne B, K'nın birçok erkekle dolaştığını ve beraber olduğunu, annesi M'nin de buna ses çıkarmadığını etrafa söyler. Bunu öğrenen K'nın babası N ve kardeşi P, dükkânlarının önünden geçen B'nin etrafını çevirirler. N tutar, P vuracakken olay yerinden geçen polis memuru T, P'nin elini tutar ve vurmasını engeller. P'nin vurmakta ısrar etmesi üzerine T, P'ye karşı güç kullanır ve onu etkisiz hale getirir. Meydana gelen olay sebebiyle meşhur olan L'nin lokantasının kasasından birkaç defa para çalınır. L bir gece evden tüfeğini alıp lokantanın üst katında beklemeye başlar. Gece geç saatlerde Z anahtarla kapıyı açar, kasaya yönelir ve kasayı açmaya çalışırken L "dur kıpırdama" diyerek Z'yi ikaz eder. Z hiçbir şey almadan ve mukavemette bulunmadan kaçmaya çalışırken L arkasından ateş edip sol göğüs bölgesinden yaralar. Z ambulansla hastaneye götürülürken ambulans kaza yapar ve Z aldığı darbe sonucu beyin kanamasından ölür, ambulans şoförü Ş yaralanır. O sırada olay yerinden geçmekte olan R, polisle uğraşmamak için herhangi bir şey yapmaz ve olay yerinden uzaklaşır. Daha sonra hastaneye kaldırılan Ş, doktor D'nin geç müdahale etmesi ve ameliyatı zamanında yapmaması nedeniyle yaşamını yitirir.

---

[33] SÜHF 2003-2004 Öğretim Yılı Ceza Hukuku Genel Hükümler Dersi Bütünleme Sınavı

CEVAPLAR

Cevap I - Suçlar

1. a) A — Kamu; Genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması (TCK 170/1-c)

b) A → İki Kişi; Kasten öldürme (TCK 81)

(A), rasgele ateş ettiği için olası kastla hareket ettiği söylenebilir (TCK 21/2)

c) A → On Kişi; Kasten yaralama (TCK 86)

Silahla işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 86/3-e)

Kasten yaralama suçunun olası kastla işlendiği söylenebilir (TCK 21/2). Olası kastta sorumluluk neticeye göre belirlenir. Bu nedenle kasten yaralama suçu oluşmuştur.

d) A → Kamu; (6136 sy. Kanuna Muhalefet 13)

2. a) B → K; Hakaret, bir kimseye onur, şeref ve saygınlığını rencide edebilecek nitelikte somut bir fiil isnat edilmesi (TCK 125)

b) B → M; Hakaret, bir kimseye onur, şeref ve saygınlığını rencide edebilecek nitelikte somut bir fiil isnat edilmesi (TCK 125)

Alenen işlenmesi (TCK 125/4). Aleniyet için aranan temel kriter; fiilin, gerçekleştirildiği koşullar itibarı ile belirli olmayan birden fazla kişi tarafından algılanabilir olmasıdır.

3. N + P → B; Kasten yaralama (TCK 86)

4. T → P; Kasten yaralama (TCK 86).

5. a) Z → L; Hırsızlık (TCK 141)

Bina içinde muhafaza altına alınmış olan eşya hakkında / cezayı artıran n.h. (TCK 142/2-h)

Gece vakti işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 143)

Malın değerinin az olması halinde / cezayı azaltan n.h. veya cezasızlık sebebi (TCK 145). Ancak mal henüz alınmadığından, olayımızda uygulanması söz konusu değil. Bununla beraber, teşebbüs halinde kalan suçlarda, bu hükmün uygulanıp uygulanmayacağı tartışmalıdır.

b) Z → L; Konut dokunulmazlığını ihlal (TCK 116)

Gece vakti işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 116/4)

6. L → Z. kastına göre, Kasten öldürme (TCK 81) veya Kasten yaralama (TCK 86)

Kasten yaralama suçunun silahla işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 86/3-e)

Olayda ambulansın kaza yapıp (Z)'nin ölümüyle (L)'nin fiili arasında nedensellik bağı bulunmaktaysa da, gerçekleşen sonuç faile isnat edilemez. Failin yaptığı hareket korunan hukuki değer açısından tehlike yaratmakla beraber, ortaya çıkan netice bu tehlikenin sonucu olarak değil, tesadüfen failin fiili ile bağlantı içinde gerçekleştiğinden netice faile objektif olarak isnat edilemez. Ancak fail gerçekleştirdiği kısımdan sorumludur (Atipik olarak ortaya çıkan başka bir olayın neden olduğu neticeden failin sorumlu tutulması düşünülemez). Bu durumda L'nin kastı yaralama olduğu takdirde yaralamadan, öldürme olduğu takdirde ise kasten öldürmeye teşebbüsten sorumlu tutulması gerekmektedir.

7. Ş → Z; Taksirle öldürme (TCK 85)

8. R → Ş; Yardım veya bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmemesi (TCK 98)

Burada R'nin yardım veya bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmemesi nedeniyle ölüm meydana gelmemiştir. Zaten Ş'ye başkaları tarafından yardım edilmiş ve hastaneye kaldırılmıştır. Bu nedenle R'nin yükümlülüğünü yerine getirmemesi ile Ş'nin ölümü arasında nedensellik bağını aramaya, dolayısıyla objektif isnadiyete de gitmeye gerek yoktur.

9. D → Ş; İhmal suretiyle kasten öldürme (TCK 83)

(D), kanun hükmü dolayısıyla garantördür. Zamanında müdahale etmemek konusunda kastı bulunduğu takdirde, ihmali davranışla kasten öldürmeden dolayı sorumlu tutulur (TCK 83/2-a).

Cevap II - Teşebbüs

1. suç: c'deki suç bakımından olası kastta sorumluluğun neticeye göre belirlenmesi nedeniyle kasten yaralama suçu oluşur ve teşebbüs hükümleri uygulanamaz. Olası kast söz konusu olduğu için lokantada bulunan ve kurşun isabet etmeyen kişiler açısından kasten öldürme suçunun teşebbüs aşamasında kaldığı söylenemez. Çünkü olası kastta öngörülüp, kabullenilen neticelerin gerçekleşmemesi halinde teşebbüs hükümleri uygulanmaz.

Yargıtay'ın hâkim görüşü de olası kastta failin sorumluluğunun meydana gelen neticelere göre belirlenmesi yönünde olmakla beraber, aksi yönde bir kararı da bulunmaktadır.

3. suç: Polis memuru (T)'nin (P)'nin elini tutarak vurmasını engellemesi nedeniyle (P) icra hareketlerini bitirememiş ve kasten yaralama suçu teşebbüs aşamasında kalmıştır (TCK 35).

5. suç: Daha önceki hırsızlık fiilleri (Z) tarafından işlenmişse zincirleme suç hükümleri (TCK 43/1) uygulanacaktır. Fakat son fiil teşebbüs aşamasında kalmıştır. Fiillerden birinin teşebbüs aşamasında kalması zincirleme suç hükümlerinin uygulanmasına engel değildir. Buna karşılık, daha önceki hırsızlık fiillerini (Z) işlemiş değil ise, (L)'nin ikazı üzerine herhangi bir şey alamadan kaçtığı için hırsızlık suçu teşebbüs aşamasında kalmıştır (TCK 35).

6. suç: (L) öldürme kastı ile hareket etmiş ise, icra hareketleri tamamlanmakla beraber ölüm neticesi ile kendi eylemi arasında nedensellik bağı bulunmaktaysa da, sorumluluğu kasten öldürme suçuna teşebbüsten dolayı olacaktır. Burada meydana gelen bir zarar bulunduğundan ve bu zarar da ağır olduğundan, cezasının buna göre tayin edilmesi gerekmektedir (TCK 35).

Cevap III - İştirak

3. suç: N + P → Müşterek Fail (TCK 37).

Her ne kadar (N), (B)'yi tutmuş ise de, bu hareketi ile fiil üzerinde fonksiyonel bir hâkimiyet tesis etmiştir.

Cevap IV - Suçların İçtimaı

1. suç: a'daki genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması suçu (TCK 170/1-c), somut tehlike suçudur. Suçun oluşması için bir zarar doğması aranmaz. Suç; başkalarının hayatı, sağlığı veya malvarlığı bakımından tehlikeli olacak biçimde yahut kişilerde korku, kaygı veya panik yaratabilecek tarzda silahla ateş edilmesi ile tamamlanır. Fakat bu fiilden dolayı bir zarar meydana gelirse; silahla ateş eden kişi, fiilin sebebiyet verdiği netice açısından kast veya taksirine göre cezalandırılır. Meydana gelen ölüm ve yaralama neticesi açısından somut olaya göre (A)'nın olası kastla hareket ettiği söylenebilir. Öldürme ve yaralama suçları birer zarar suçudur. Zarar suçlarına ilişkin norm, tehlike suçlarına ilişkin norm karşısında asli normdur. Asli norm-yardımcı norm ilişkisi gereğince (A) sadece olası kastla öldürme (TCK 81, 21/2) ve olası kastla yaralama (TCK 86, 21/2) suçlarından sorumlu tutulacaktır. TCK 170/1-c yardımcı norm olup, (A)'nın ayrıca bu maddede düzenlenen suçtan dolayı ceza sorumluluğuna gidilmez. ***Diğer bir görüş ise,*** failin tek fiil ile farklı suç tiplerini meydana getirmiş olması dolayısıyla fikri içtima hükümlerinin (TCK 44) uygulanması gerektiğinden yola çıkarak aynı sonuca ulaşmaktadır.

Bunun dışında; b ve c'deki suçlar bakımından zincirleme suç ve fikri içtima hükümleri uygulanamaz. Çünkü hem farklı kişilere karşı işlenmiştir (TCK 43/1) hem de değişik kişilere karşı işlenmiş olsa dahi birden fazla defa ateş edildiği için fiil tekliği söz konusu değildir (TCK 43/2). Kaldı ki; kasten öldürme ve kasten yaralama suçu söz konusu olduğu için TCK 43/3 zincirleme suç hükümlerinin uygulanmasına engeldir. Keza tek fiil olmadığı için fikri içtima hükümleri de uygulanamaz. Buna göre; olayda, (A) ölen kişi sayısınca kasten öldürme suçundan ve yaralanan kişi sayısınca kasten yaralama suçundan sorumlu tutulacak ve ayrı ayrı cezalandırılacaktır.

2. suç: a ve b'deki suçlar bakımından aynı neviden fikri içtima söz konusudur. Tek bir fiil ile birden fazla kişiye karşı hakaret edilmesi halinde, her bir mağdur bakımından ayrı ayrı hakaret suçu oluşur. Ancak kanuni düzenleme (TCK 43/2) olarak bu içtima şekli bakımından zincirleme suç hükümlerine göre sorumluluk belirlenecektir. Bu nedenle fail tek suçtan sorumlu tutulacak, fakat verilecek ceza artırılacaktır.

5. suç: Daha önceki hırsızlık fiilleri (Z) tarafından işlenmişse zincirleme suç hükümleri (TCK 43/1) uygulanacaktır. Fakat son fiil teşebbüs aşamasında kalmıştır. Fiillerden birinin teşebbüs aşamasında kalması zincirleme suç hükümlerinin uygulanmasına engel değildir.

Hırsızlığın bina içinde yapılmış olması dolayısıyla, ayrıca konut dokunulmazlığı ihlal suçundan ötürü ceza verilip verilmeyeceği sorusu burada ele alınmalıdır. Burada "bina içinde" teriminin, konut dokunulmazlığı suçunun da bileşik suç çerçevesinde suçun nitelikli hali olarak ayrıca cezalandırılmayacağını ifade ettiği düşünülebilirdi. Bugün için, 5560 s. k. ile eklenen TCK 142/4 hükmü karşısında bileşik suç hükümleri uygulanmayacak, fail her iki suçtan ayrı ayrı cezalandırılacaktır. Dolayısıyla hırsızlık suçunun konutta işlenmesi nitelikli hal olarak sorumluluğu, konut dokunulmazlığı da ihlal edilerek işlenmişse ayrıca bundan da sorumluluğu gerektirmektedir.

Cevap V - Ceza Sorumluluğunu Kaldıran veya Azaltan Nedenler

(A): (A) olay esnasında sarhoştur. Suç işlemek için duyulan cesareti pekiştirmek ya da suç işlemekte duyulan tereddüdü ortadan kaldırmak için alkol alınması halinde isteyerek (ihtiyari) sarhoşluk söz konusudur. Keza, kişi herhangi bir suç işlemeyi kastetmediği halde isteyerek alkol almış ve bu maddenin etkisinde iken suç işlemiş olabilir. Bu durumda, kişinin kusur yeteneğinin olduğu kabul edilir. Olayda (A), kendisini bu duruma isteyerek soktuğu için, isteyerek olunan sarhoşluğun etkisi altındayken işlediği suçtan dolayı A'nın kusurluluğu ve ceza sorumluluğu üzerinde herhangi bir etkisi bulunmamaktadır (TCK 34/2).

Ayrıca (A). **1. suç** bakımından haksız tahrik hükümlerinden (TCK 29) yararlanamaz. Çünkü (L)'nin (A)'nın talebini geri çevirmesi haksız bir davranış olarak nitelendirilemez.

(B): 2. suç bakımından haksız tahrik hükümlerinden (TCK 29) yararlanamaz. Çünkü (K)'nın istenmesi üzerine olumsuz yanıt verilmesi haksız bir davranış olarak nitelendirilemez.

(N) ve (P): 3. suç bakımından haksız tahrik hükümleri uygulanabilir (TCK 29). Eylemin teşebbüs aşamasında kalmış olması haksız tahrik hükümlerinin uygulanmasına engel değildir.

(T): 4. suç bakımından polis memuru (T)'nin fiili hukuka uygundur. Bir suçun işlenmesini önlemek amacıyla (P)'yi güç kullanarak etkisiz hale getirmiştir. "Kanun hükmünün yerine getirilmesi" (Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu ve diğer mevzuat) hukuka uygunluk nedeni vardır (TCK 24/1).

(L): 6. suç bakımından meşru savunma hukuka uygunluk nedeni uygulanamaz. Çünkü (L)'nin ikazı üzerine (Z) mukavemette bulunmadan kaçmaya çalışmıştır. Dolayısıyla mala yönelik olarak devam eden bir saldırıdan söz etmek mümkün değildir. Mala yönelik saldırı sona ermiştir (TCK 25/1).

Burada kanun hükmü yerine getirilerek (CMK 90) hukuka uygunluk sebebinden yararlanmak da söz konusu değildir. Herkesin yakalama yetkisini kullanmasında silah kullanma yetkisi verilmemiştir.

L hakkında haksız tahrik hükümlerinin uygulanması mümkündür.

Ş bakımından zorunluluk hali düşünülebilir.

OLAY 8
(Arazi Sınırı)[24]

Konular: Hedefte Saşma, Neticesi Sebebiyle Ağırlaşmış Suç, Olası Kast, Teşebbüs, İştirak (Müşterek Faillik, Azmettirme, Yardım Etme), Zincirleme Suç, Fikri İçtima, Bileşik Suç, Haksız Tahrik, Hakkın Kullanılması, Basın Yoluyla İşlenen Suçlar, Erteleme, Tekerrür, Özel Af, Şüpheden Sanık Yararlanır İlkesi, Malın Değerinin Azlığı

A ile B arazi sınırı nedeniyle kavga etmektedirler. Taraflar karşılıklı olarak birbirlerine taş atmaktadırlar. Atılan taşlardan biri tarafları ayırmaya gelen C'ye isabet eder. C başına isabet eden taş sonucu beyin kanamasından ölür. Ancak olaya neden olan taşın kimin tarafından atıldığı tespit edilemez. Yerel bir gazetede olayla ilgili olarak D açgözlüler diye bir yazı yazar.

H, tarlada hayvan otlatan 14 yaşındaki I'nın ağzını bağlamak ve boynunu sıkmak suretiyle etkisiz hale getirdikten sonra tecavüz eder. Kendisinin yaptığının öğrenilmemesi için de I'yı boğmak suretiyle öldürür. Daha sonra hırsızlık süsü vermek amacıyla I'nın kolundaki sahte bileziği alır. Olayın ortaya çıkmasından sonra H tutuklanır ve hakkında dava açılır.

I'nın babası R, iki oğluna (İ ve J) H'yi öldürmelerini ve aile şereflerini kurtarmalarını söyler. Duruşma gününü öğrenen İ ve J, G'den aldıkları iki silahla adliyede pusu kurarlar. H arabadan inip adliyeye doğru yürürken İ'nin silahından çıkan bir kurşun H'ye isabet ettikten sonra yanında yürüyen E'ye de isabet eder. Olayda H ölür E ise yaralanır. İ ve J arabalarına binerek uzaklaşırlar.

Bilgiler:

(A): Daha önce işlediği bir suç nedeni ile mahkûm olduğu ceza ertelenmiştir.

(İ): Daha önce işlediği bir suçtan dolayı aldığı 3 yıl hapis cezasının cezaevinde iken çıkan af kanunu ile 1 yıla indirilmesi üzerine serbest bırakılmıştır.

(R): İşlediği bir suçtan dolayı hakkında açılmış olan ceza davası devam etmektedir.

[24] SÜHF 2003-2004 Öğretim Yılı Ceza Hukuku Genel Hükümler Dersi Final Sınavı

CEVAPLAR

Cevap I - Suçlar

1. **a)** A → B. Kasten yaralama (TCK 86)

b) B → A. Kasten yaralama (TCK 86)

2. A + B → C. Kasten yaralama (TCK 86)

Suçun olası kastla işlendiği söylenebilir (TCK 21/2). ***Hedefte sapma*** söz konusudur. Ancak atılan taşın başına isabet etmesi sonucu (C) beyin kanamasından ölmüştür (neticesi sebebiyle ağırlaşan suç. TCK 87/4). Bu durumda, A ve B'nin meydana gelen ölüm neticesinden sorumlu tutulabilmesi için, bu netice bakımından en azından taksirle hareket etmeleri gerekir. Taşın büyüklüğüne ve atış hız ve mesafesine göre, meydana gelen neticenin öngörülebilir bir netice olduğu düşünülebiliyorsa, sorumluluk netice sebebiyle ağırlaşmış öldürme suçuna göre belirlenecektir.

Olayda (C)'ye isabet eden taşın kim tarafından atıldığı tespit edilememiştir. A ve B arasında birlikte suç işleme kararı olmadığı için iştirak hükümleri (müşterek faillik, TCK 37/1) uygulanamaz. Ancak bu halde ***"şüpheden sanık yararlanır (in dubio pro reo)"*** ilkesi gereğince A ve B'yi teşebbüs aşamasında kalan kasten yaralama suçundan sorumlu tutmak gerekir. Ancak burada şunu değerlendirmek gerekir. Olası kastta teşebbüsten dolayı ceza verilmez. Dolayısıyla, olayda faillerin olası kasttan dolayı cezalandırılması haksızlık teşkil edecektir. Gerçekten de, normalde, bir kişi olası kastla taşı atsa ve sonuçta isabet etmese, netice gerçekleşmediğinden, teşebbüs dolayısıyla da sorumluluk söz konusu olmayacaktır. Bu nedenle, faillerden hangisinin isabet ettirdiği belirlenemediğine göre, her ikisinin de sorumluluğunun olmayacağı şüpheden sanık yararlanır kuralı gereğince kabul edilmek gerekir.

3. D → A + B; Hakaret (TCK 125)

Alenen işlenmesi (basın ve yayın yoluyla) / cezayı artıran n.h. (TCK 125/4)

4. H → I. Çocukların cinsel istismarı (TCK 103)

Cinsel istismarın vücuda organ sokulması suretiyle gerçekleştirilmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 103/ 2)

Cinsel istismarın cebir kullanılmak suretiyle gerçekleştirilmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 103/4)

5. H → I. Kasten öldürme (TCK 81)

Bir suçu gizlemek, delillerini ortadan kaldırmak amacıyla işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-h)

6. H → I'nın Mirasçıları; Hırsızlık (TCK 141)

Kişinin ölmesinden yararlanarak cezayı artıran n.h. (TCK 142/2-a)

Bu nitelikli halin uygulanabilmesi için failin hırsızlık kastının, ölümden sonra ortaya çıkması gerekir. Aksi halde fail, malı almak için mağduru öldürmüşse bu durumda, 82/1-h gereğince nitelikli kasten öldürme suçunun yanısıra 148/3 uyarınca yağma suçundan da cezalandırılır[35].

Somut olaya göre; malın değerinin az olması / cezayı azaltan n.h. veya cezasızlık sebebi (TCK 145). Yargıtay cezayı azaltan bu nitelikli halin uygulanabilmesi için, "*daha çoğunu alabilme olanağı varken yalnızca ihtiyacı kadar ve değeri az olan eşyanın alınması*"nı aramaktadır.

7. a) R + İ + J + G → H; Kasten öldürme (TCK 81)

Tasarlayarak işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-a)

Burada suçun töre saikiyle işlenmesi (TCK 82/1-j) düşünülebilir. Ancak töre saiki ile öldürmelerden aile meclisi kararıyla özellikle kız veya kadınlara yönelik cinayetler anlaşılmalıdır. Olayımızda ise (sözde) namus saiki ile öldürme vardır ve bu nitelikli hal olarak kanunumuzda düzenlenmemiştir[36].

b) R + İ + J + G → E. Kasten yaralama (TCK 86)

Silahla işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 86/3-e)

Kasten yaralama suçunun olası kastla işlendiği söylenebilir (TCK 21/2). Olası kastı netice belirler. Bu nedenle kasten yaralama suçu oluşmuştur. Olayda, ***he-defte sapma*** söz konusudur.

8. İ ve J ve G → Kamu; (6136 sy. Kanuna Muhalefet 13) Silahların ruhsatsız olduğu ihtimalinde.

Cevap II - Teşebbüs

1. Suç: a ve b'deki kasten yaralama suçları birbirlerine attıkları taşların isabet etmemesi nedeniyle teşebbüs aşamasında kalmıştır (TCK 35).

---

[35] Yenidünya. s. 57. Eker. s 151.

[36] Bkz. Akbulut. Berrin: "6284 Sayılı Kanunda Şiddet ve İstanbul Sözleşmesinin TCK Açısından Değerlendirilmesi". Türkiye Adalet Akademisi Dergisi. Yıl 5. Ocak 2014/16. s. 157-158

7. suç: b'deki suç bakımından olası kastta sorumluluk neticeye göre belirlendiğinden teşebbüs hükümleri uygulanamaz.

Yargıtay'ın hâkim görüşü de olası kastta failin sorumluluğunun meydana gelen neticelere göre belirlenmesi yönünde olmakla beraber, aksi yönde bir kararı da bulunmaktadır.

Cevap III - İştirak

2. suç: Burada, iştirak hükümleri (müşterek faillik, TCK 37/1) uygulanamaz. Çünkü A ve B arasında birlikte suç işleme kararı yoktur.

7. suç: a) R → Azmettiren (TCK 38)

İ + J → Müşterek Fail (TCK 37)

G → (biliyorsa) Yardımda Bulunan (TCK 39)

TCK 38/2 gereğince üstsoy ve altsoy ilişkisinden doğan nüfuz kullanılmak suretiyle azmettirme söz konusu olduğundan, R'nin cezası artırılacaktır.

b) R → belirli bir kişiye yönelik azmettirmesi gerektiğinden ve E'ye yönelik fiile katılma iradesi olmadığından dolayı azmettiren olarak sorumlu tutulamaz.

İ + J → E'nin yaralanması açısından İ ve J müşterek fail olarak sorumludur.

G → E'nin yaralanmasında yardım eden olarak kabul edilemez. E'ye yönelik fiile katılma iradesi yok.

Cevap IV - Suçların İçtimaı

1 ve 2. suç: *Hedefte sapma* söz konusudur. Burada bir görüşe göre, fikri içtima hükümleri uygulanmak gerekirse de, aynı suç tipleri ihlal edildiği için farklı neviden fikri içtima hükümleri (TCK 44) uygulanamaz. Tek fiille aynı suçun birden fazla kişiye karşı işlenmesine ilişkin zincirleme suç hükümlerinin (aynı neviden fikri içtima) uygulanması düşünülebilir ise de kasten yaralama olduğu için TCK 43/3 hükmü buna engeldir. Dolayısıyla 1 ve 2. suçlar bakımından failler her bir suçtan dolayı ayrı ayrı cezalandırılacaklardır. Kanunumuz bu hali fikri içtima hükmünde düzenlemeyip, zincirleme suç hükümlerine tabi tutmuştur.

İkinci görüşe göre ise, olayda tek neticeli sapma vardır ve ceza hukukunda mağdurun şahsına göre ceza tayini söz konusu olmadığından, fail tek bir kasten yaralama suçundan sorumlu tutulacaktır.

3. suç: Zincirleme suç hükümleri (TCK 43/2) uygulanır. Tek bir fiil ile birden fazla kişiye karşı hakaret edilmesi halinde (aynı neviden fikri içtima), her

bir mağdur bakımından ayrı ayrı hakaret suçu oluşur. Ancak bu durumda, faile verilecek tek cezanın artırılması gerekir.

4. suç: Cebir (TCK 108), çocukların cinsel istismarı suçunun nitelikli unsurunu oluşturduğu (TCK 103/4) için bileşik söz konusudur (TCK 42).

4 ve 5. suç: Fail hem çocukların cinsel istismarı suçu (TCK 102/2) hem de kasten öldürme suçunun nitelikli şeklinden (TCK 82/1-h) sorumlu tutulmalı ve ayrı ayrı cezalandırılmalıdır.

7. suç: Olayda, *hedefte sapma* (çift neticeli sapma) söz konusudur. Bu konuda öğreti ve uygulamada farklı görüşler savunulmaktadır.

Bir görüşe göre, fikri içtima hükümleri uygulanır (TCK 44). Bir fiil ile (fiil sayısının tespitinde hareketi esas alan görüş) birden fazla farklı suç tiplerinin oluşumuna neden olunmuştur. Olayda, (H)'ye karşı işlenen tamamlanmış kasten öldürme suçu (TCK 81) ve (E)'ye karşı işlenen kasten yaralama suçu (TCK 86) vardır. En ağır cezayı gerektiren suçtan dolayı ceza verilmesi gerekmekle birlikte, TCK 43 ve 44 arasında çelişkiye neden olmamak için, gerçek içtima hükümleri uygulanmalıdır[37]. Cezalar açısından kıyas yapılamaz ve TCK 61/son hükmü nedeniyle buna ilişkin düzenlemenin kanunda açıkça yapılması lüzumludur.

Diğer görüşe göre, iki ayrı netice söz konusu olduğundan fikri içtima kuralları uygulanamaz ve fail meydana gelen iki ayrı neticeden de sorumlu tutulur.

Cevap V - Ceza Sorumluluğunu Kaldıran veya Azaltan Nedenler

7. suçta Tasarlamada haksız tahrik hükümleri uygulanabilir.

(Sözde) Namus saiki TCK'da ifade edilmediği için bu saike değer tanınamaz. Olayda hiddet veya şiddetli elemin etkisiyle fiil işlenmişse haksız tahrik hükümleri uygulanabilir[38]. Töre saiki bakımından ise somut olayda haksız tahrikin (TCK 29) koşullarının bulunmaması gerekir. Olayımızda haksız tahrik koşulları bulunduğundan töre saiki nitelikli hali uygulanamayacaktır.

(D): 3. suç bakımından haber verme hakkı (TCK 26/1) hukuka uygunluk nedeninden yararlanamaz. Çünkü olay ile kullanılan ifadeler arasında fikri bir bağlantı yoktur.

---

[37] Özgenç, Genel Hükümler, 10. Baskı, 573-574.

[38] Bkz. Akbulut, İstanbul Sözleşmesi, s. 157-158

Cevap VI - Faillerin Sorumluluğu

(A): Daha önce işlediği bir suç nedeni ile mahkûm olduğu ceza ertelenmiştir. Cezası ertelenen hükümlü hakkında 1 yıldan az ve 3 yıldan fazla olmamak üzere denetim süresi belirlenir. Olayda denetim süresi 1-3 yıl arası olabilir (TCK 51/3). Olaydaki suçlar kasten işlenmiştir. (A), olaydaki suçları denetim süresi içinde işlemiş ise ertelenen cezanın tamamen veya kısmen infaz kurumunda çektirilmesine karar verilir (TCK 51/7). (A)'nın daha önce işlediği suç kasıtlı bir suçsa ve bu suçtan dolayı 3 aydan fazla hapis cezası almış ise erteleme engelidir (TCK 51/1-a). Buna karşılık taksirli bir suçsa veya kasıtlı bir suç olmakla beraber aldığı ceza 3 aydan az ise erteleme engeli değildir. (A)'nın olayda işlediği suçlar kasten işlenebilen suçlar olduğu için, daha önce işlediği suç taksirli ise tekerrür hükümleri uygulanmaz (TCK 58/4).

(İ): Daha önce işlediği bir suçtan dolayı aldığı 3 yıl hapis cezasının cezaevinde iken çıkan af kanunu ile 1 yıla indirilmesi üzerine serbest bırakılmıştır. Buradaki af; mahkûmiyeti etkilemediği, sadece ceza süresini kısalttığı için özel af niteliğindedir (TCK 65/2). Mahkûmiyet, varlığını ve hukuki sonuçlarını devam ettirmektedir. Dolayısıyla tekerrüre esas teşkil eder. Olayda tekerrür süresi, hapis cezası 5 yıldan az (1 yıl) olduğu için 3 yıldır. Bu süre, cezanın infaz edildiği tarihten itibaren işlemeye başlayacaktır (TCK 58/2-b). (İ), olaydaki suçu serbest bırakılmasından itibaren 3 yıl içinde işlemiş ise tekerrür hükümleri uygulanır; aksi halde, yani 3 yıl geçtikten sonra işlemiş ise tekerrür hükümleri uygulanmaz.

(İ)'nin daha önce işlediği suç kasıtlı bir suç ise erteleme engelidir (TCK 51).

(R): İşlediği bir suçtan dolayı hakkında açılmış olan ceza davası devam etmektedir. Ceza davası devam ettiği için henüz ortada kesinleşmiş bir mahkûmiyet kararı yoktur. Bu nedenle daha önce işlediği suç tekerrüre esas teşkil etmediği gibi erteleme engeli de değildir.

OLAY 9
(Çay Bahçesi)[35]

Konular: Doğrudan Kast, Olası Kast, Neticesi Sebebiyle Ağırlaşmış Suç, Teşebbüs, İştirak (Müşterek Faillik, Azmettirme, Yardım Etme), Fikri İçtima, Zincirleme Suç, Tehlike - Zarar Suçu, Bileşik Suç, Meşru Savunma, Garantörsel İhmali Suç, Haksız Tahrik, Zorunluluk Hali, Cezalandırılmayan Önceki Fiil

M. eşiyle ilişkisi olduğunu öğrendiği arkadaşı S'yi bir çay bahçesine davet eder. Konuşmaya başlarlar. Ancak S'nin bu konuda tartışmak istemediğini belirtip, gitmek isteyip ayağa kalkması üzerine sinirlenen M, silahını çekerek S'ye birkaç el ateş eder. Olayda S yaralanırken, yan masada oturan Ş ölür. P yaralanır. Yaşlı bir kadın olan R ise, aşırı heyecan ve korkudan kalp krizi geçirerek yaşamını yitirir. Yaralılar hastaneye kaldırılır ve tedavi altına alınır. Hemşire H, yanlışlıkla S'ye başka bir ilaç verir. Durumu fark etmesine rağmen gerekeni yapmaz ve S ölür. S'nin ölümüne çok üzülen S'nin babası B, M'nin kızı K'yı kaçırmaları için C ve D ile anlaşır. C ve D gece eve girip K'yı bayıltıp kaçırırlarken tıkırtılara uyanan G ile karşılaşırlar. Korku ve telaşa kapılan G, elindeki bıçakla C ve D'nin üzerine yürür. Bıçağı elinden almak amacıyla G'nin üzerine atlayan C, boynuna saplanan bıçak darbesi sonucu ölür. D, K'yı da alarak kaçar. D, bir dağ evinde tek başına yaşayan arkadaşı E'nin yanına gider ve kendilerini bir süre saklamasını rica eder. K'nın ailesinin zengin olduğunu öğrenen D, bir süre sonra K'nın annesi F'yi arayarak 500 bin Euro vermezse çocuğu öldüreceğini, parayı 24 saat sonra belirteceği adrese bırakmasını söyler. F, arkadaşı I'nın tatile giderken muhafaza etmesi için bıraktığı 50 bin Euro değerindeki mücevherleri de satarak ancak 300 bin Euro temin eder ve istenilen yere bırakır.

[35] SÜHF 2002-2003 Öğretim Yılı Ceza Hukuku Genel Hükümler Dersi Bütünleme Sınavı

CEVAPLAR

Cevap I - Suçlar

1. a) M → S. Kasten öldürme (TCK 81)

Doğrudan kast (TCK 21/1) söz konusudur.

b) M → Ş. Kasten öldürme (TCK 81)

Olası kast (TCK 21/2) söz konusudur. (M), kurşunlardan birinin yan masada oturanlardan birine isabet edebileceğini öngörmesine rağmen fiili işlemekten geri kalmamış, neticenin gerçekleşmesini kabullenmiştir. Olası kastta sorumluluk neticeye göre belirlenir.

Yargıtay'ın hâkim görüşü de olası kastta failin sorumluluğunun meydana gelen neticelere göre belirlenmesi yönünde olmakla beraber, aksi yönde bir kararı da bulunmaktadır.

c) M → P. Kasten yaralama (TCK 86)

Silahla işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 86/3-e).

Olası kast (TCK 21/2) söz konusudur. (M), kurşunlardan birinin yan masada oturanlardan birine isabet edebileceğini öngörmesine rağmen fiili işlemekten geri kalmamış, neticenin gerçekleşmesini kabullenmiştir. Olası kastı neticenin belirlemesi nedeniyle teşebbüs hükümleri (TCK 35) uygulanmaz. Dolayısıyla (M), kasten yaralama suçundan sorumlu tutulacaktır.

d) M => R. Kasten öldürme (TCK 81)

Burada olası kast düşünülebilir.

Olayda M'ye ölüm sonucu isnat edilemez. Çünkü normun koruma amacı bu tür sonuçları kapsamamaktadır. Tesadüfen gerçekleşen neticeler normun koruma amacı içinde değildir (Atipik olarak ortaya çıkan başka bir olayın neden olduğu neticeden failin sorumlu tutulması düşünülemez).

e) Olayda ayrıca TCK 170'te düzenlenen genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması suçu gerçekleşip gerçekleşmediği ele alınmalıdır. Bu konuda iki türlü düşünülebilir. M, silahını çekerek doğrudan S'ye ateş ettiğinden bu suç oluşmamıştır; ya da doğrudan bir kimsenin hedef alınması sırasında da başka kişiler üzerinde de korku, kaygı veya panik yaratılıyorsa, bu suç oluşmuştur.

2. a) H → S; Taksirle yaralama (TCK 89)

b) H → S; İhmali davranışla kasten öldürme (TCK 83)

Önceden gerçekleştirdiği taksirli davranışının başkalarının hayatı ile ilgili olarak tehlikeli bir durum oluşturması dolayısıyla H garantördür (***Öngelen tehlikeli eylem nedeniyle neticeyi önleme yükümlülüğü***, TCK 83/2-b). (H), (S)'ye gereken müdahaleyi yapmak zorundadır. Olayda H'nin doğrudan kastı olmasa da, durumu fark etmesine rağmen gerekeni yapmaması olası kastı bulunduğunu, yani neticeyi kabullendiğini göstermektedir.

3. a) B + C + D+ E → K; Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma (TCK 109)

Birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 109/3-b)

b) B + C + D → M. Konut dokunulmazlığını ihlal (TCK 116)

Gece vakti / cezayı artıran n.h. (TCK 116/4)

Birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 119/1-c)

4. G → C; Taksirle öldürme (TCK 85)

5. D → F; Yağma (TCK 148)

6. F → I; Güveni kötüye kullanma (TCK 155)

Cevap II - Teşebbüs

1. suç: a'daki kasten öldürme suçunda M, S'yi kasten öldürmeye yönelik icra hareketlerini tamamlamış ve S, yaralı halde hastaneye kaldırılmış, hemşire H'nin gerekli müdahaleyi yapmaması nedeniyle ölmüştür. Dolayısıyla M'nin fiili ile S'nin ölümü arasında nedensellik bağı bulunmaktadır. M, ateş etmeseydi S, yaralanmayacak ve hastanede H'nin yükümlülüğünü yerine getirmemesi nedeniyle ölmeyecekti. Ancak S'nin ölümü ile M'nin hareketi arasında nedensellik bağı bulunmasına ve M, S'nin ölümünü istemiş olmasına rağmen ölüm neticesinden sorumlu olup olmayacağının, bu neticenin yüklenip yüklenmeyeceğinin objektif isnadiyet teorileri çerçevesinde ele alınması gerekir. Kanaatimizce ölüm neticesi objektif olarak isnat edilmemelidir. Zira normun koruma amacı, önlenmeleri başka birinin sorumluluk alanında olan neticeleri kapsamamaktadır. Dolayısıyla **başka birinin sorumluluk alanına geçen neticelerin** kişiye isnadiyeti söz konusu değildir[43].

[43] **Akbulut**, Bemn: "Tıp Ceza Hukukunda Nedensellik Bağı", Tıp Ceza Hukukun Güncel Sorunları, Ankara 2008, s. 285

Ölüm sonucu yaratılan riskin sonucu olarak değil hemşirenin hareketi sonucu gerçekleşmiştir. Hemşire esas riski kendi sorumluluk alanında olan başka bir riskle değiştirmiş olduğundan bu netice faile isnat edilemez. Ancak öldürme kastıyla hareket ettiği için öldürmeye teşebbüsten sorumlu olur.

b ve c'deki suçlar bakımından olası kastta sorumluluk meydana gelen neticeye göre belirlendiğinden teşebbüs hükümleri uygulanamaz.

Yargıtay'ın hâkim görüşü de olası kastta failin sorumluluğunun meydana gelen neticelere göre belirlenmesi yönünde olmakla beraber, aksi yönde bir kararı da bulunmaktadır.

5. suç: Yağma suçu tamamlanmıştır. Eğer fail, daha fazlasını temin etmek istemiş (500 bin Euro) ve fakat daha azını elde etmiş ise (300 bin Euro) suç tamamlanmış olup, teşebbüs hükümleri (TCK 35) uygulanmaz.

Cevap III - İştirak

3. a) suç: B → Azmettiren (TCK 38)

C + D → Müşterek Fail (TCK 37)

Bir görüşe göre E → Müşterek fail. Zira E, kesintisiz bir suç olan, işlenmesi devam hürriyeti tahdit suçunun icrası üzerinde evinde saklamasıyla fonksiyonel bir hakimiyet kurmuş ve icra hareketlerini gerçekleştirmiş olacağından E'yi müşterek fail olarak nitelendirmek mümkün olabilecektir.

Burada E, kesintisiz suçu ilk başlatan fail D'yi de K ile birlikte sakladığı için K açısından hürriyeti tahdit suçunun faili olarak kabul edilecekse de aynı zamanda D'yi de saklaması nedeniyle TCK 283'teki suçluyu kayırma suçunun da faili olup olamayacağı tartışmalıdır[41].

Diğer bir görüşe göre E → Yardım eden. Fiil işlenmeye devam ettiğinden E'nin davranışı yardım etme niteliğindedir. Eğer fiil işlenmiş olsaydı ve E bunu bilerek yardım etseydi suçluyu kayırma suçunu (TCK 283) işlemiş olacaktı.

5. suç: (B), yağma suçundan azmettiren olarak sorumlu tutulamaz. Çünkü yağma suçuna yönelik bir iştirak iradesi bulunmayıp, iradesi sadece (K)'nın kaçırılmasına yöneliktir.

---

[41] Bkz. Ünver, Yener. Adliyeye Karşı Suçlar (TCK. m. 267-298). 2. Baskı. Ankara 2010, s. 318.

Cevap IV - Suçların İçtimaı

1. suç: Birkaç el ateş edildiği için fiilin tek olduğundan söz edilemez (fiil sayısının tespitinde hareketi esas alan görüş). Bu nedenle fikri içtima hükümleri (TCK 44) uygulanamaz. Ayrıca neticeye bakılarak da fikri içtima kurallarının uygulanamayacağı söylenebilir. Yine mağdurların farklı olması (TCK 43/1) ve fiil tek olmadığı (TCK 43/2) için zincirleme suç hükümleri uygulanamaz. Kaldı ki, kasten öldürme ve kasten yaralama suçlarında TCK 43/3 zincirleme suç hükümlerinin uygulanmasına engeldir. Bu durumda fail her bir suçtan dolayı ayrı ayrı cezalandırılacaktır.

1. suç a) ve c): Bu konuda ilk görüşe göre, fikri içtima kuralları uygulanmalıdır ve faile sadece ağır olan suçtan ceza tayin edilmelidir. Ikinci görüş ise aynı sonuca farklı yönden ulaşmaktadır. Buna göre, TCK 170. madde bir tehlike suçudur. Ancak olayda bir zarar da meydana gelmiştir. Bu durumda asli norm niteliğinde olan zarar suçuna ilişkin hükümler (kasten öldürme) uygulanacak, tali norm olan TCK 170 uygulanmayacaktır.

2. suç a) ve b): Burada ilk suç taksirle, ikincisi ise kasten işlenmektedir. Bu bakımdan öğretide iki görüş savunulmaktadır.

İlk görüşe göre cezalandırma sadece 83. maddeden olacaktır. Buna göre, sonradan gerçekleşen kasta dayanan suç tamamlanmışsa fail sadece kasten işlenmiş suçtan sorumlu olacak, ayrıca taksirli hareketten dolayı cezalandırılmayacaktır. Taksirli gerçekleştirilen hareket cezalandırılmayan önceki fiil sayılacaktır. Zaten aynı kişinin gerçekleşen tek sonuçtan hem kastı (kasten öldürme), hem de taksiri (taksirle öldürme) nedeniyle iki defa sorumlu tutulması söz konusu olamaz.

İkinci görüşe göre ise her iki suçtan dolayı ayrı ayrı ceza tayini yoluna gidilecektir. Bu görüşe göre ilk suç tamamlandıktan sonra, ikinci suç işlenmektedir. Burada ayrıca şöyle düşünülebilir: Taksirli suç ile sonradan oluşan kastla işlenen suç aynı suç ise "aynı suçun aynı fail tarafından hem taksirle ve hem de kasten işlenmesi mümkün olmadığına göre, bu ihtimalde meydana gelen neticeden failin iki defa sorumlu tutulması düşünülemez". Buna karşılık gerçekleşen suçların farklı suçlar olması durumunda iki ayrı suçtan dolayı cezalandırma yoluna gidilebilir.

5. suç: Yağma, bileşik (mürekkep) suçtur (TCK 42). Tehdit (TCK 106) yağma suçunun unsurunu oluşturmaktadır. Olayda ölüm tehdidi ile 500 bin doların belirtilen adrese bırakılması istenmiştir.

Cevap V - Ceza Sorumluluğunu Kaldıran veya Azaltan Nedenler

4. suç: Üçüncü kişilere yönelik haksız saldırılarda da meşru savunma (TCK 25/1) kabul edilmiştir. Ancak savunmanın saldırı ile orantılı biçimde olması, yani saldırıyı bertaraf edecek ölçüde olması, meşru savunmanın temel koşuludur. (G), ancak bu saldırıyı etkisiz kılacak ölçüde bir davranış gerçekleştirdiği takdirde meşru savunma hukuka uygunluk nedeninden yararlanacaktır. G korkutarak kaçırmak, yani saldırıyı defetmek için hareket ediyor, bir başka ifadeyle meşru savunmanın şartları içinde hareket ediyor. Ancak olayda C korkmuyor ve bıçağı almak isterken kasten olmayan davranış sonucu ölüyor. Dolayısıyla G saldırıyı etkisiz kılacak bir davranışı gerçekleştiremiyor. Bu nedenle olayımızda G hukuka uygunluk nedeninden yararlanır.

(M): 1 (a)'daki suç bakımından kusurluluğu etkileyen bir neden olarak haksız tahrik hükümlerinden (TCK 29) yararlanabilir. Çünkü (S)'nin; karısı ile ilişkisi haksız bir davranıştır.

(B): 3. suç bakımından haksız tahrik hükümlerinden (TCK 29) yararlanamaz. Çünkü suçun haksız fiil teşkil eden davranışı gerçekleştiren kişiye (M) karşı işlenmiş olması gerekir. Oysaki olayda, herhangi bir haksız fiili bulunmayan (K) kaçırılmıştır.

(F): 6. suçta kusurluluğu ortadan kaldıran bir neden olarak zorunluluk hali söz konusudur (TCK 25/2). (F), kızının yaşamına yönelik tehlikeyi bertaraf etmek için (I)'nın mücevherlerini satmıştır.

OLAY 10
(Milli Maç Kutlaması)

Konular: Bilinçli Taksir, Olası Kast, Hedefte Sapma, Neticesi Sebebiyle Ağırlaşmış Suç, Teşebbüs, Şüpheden Sanık Yararlanır İlkesi, İştirak (Müşterek Faillik), Fikri İçtima, Zincirleme Suç, Haksız Tahrik, Tehlike Suçu - Zarar Suçu

Milli maç sonrası kutlamalar yapılır ve herkes sokaklara dökülür. Kutlamalar sırasında havaya ateş edilmektedir. Kurşunlardan biri balkonda kutlamaları seyreden Ü'ye isabet eder ve ölümüne neden olur. Olay esnasında silah kullananlar yakalanır ve gözaltına alınırsa da, ölüme neden olan silah bulunamaz. Böylece kimin ölüme neden olan eylemi gerçekleştirdiği tespit edilemez.

Bir apartmanda kapıcı olarak çalışan M, kumar borcu nedeniyle apartmanın kalorifer yakıtından bir kısmını satarak borcunu öder. Yakıtın azaldığının anlaşılmaması için kaloriferi düşük ısıda çalıştırır. Apartmanın ısınmamasından dolayı apartman sakinlerinden J'nin beş yaşındaki oğlu O zatürre olur. Kaloriferin az yanmasından apartman yöneticisini Y'yi sorumlu tutan J, apartman toplantısında herkesin önünde Y'ye "hırsız, yakıttan çalıyorsun" der. Bu sözlere sinirlenen Y'nin J'yi hedef alarak attığı yumruk araya giren Z'ye isabet eder ve bir gözünün kör olmasına yol açar.

Özel bir şirket hac organizasyonu düzenler. 200 kişi müracaat eder. Hacı adaylarından masraf olarak 5 bin TL alınır. Şirket yetkilileri R ve S, topladıkları paralarla ortadan kaybolurlar. Araştırıldığında gerçekte böyle bir şirketin olmadığı öğrenilir.

CEVAPLAR

Cevap I - Suçlar

1. X → Ü; Kasten öldürme (TCK 81) veya kastı yoksa Taksirle öldürme (TCK 85). Ancak balkonda insanların bulunduğunu bilerek ateş etme durumu olduğundan bilinçli taksir (TCK 22/3) vardır ve failin cezası artırılacaktır. Neticenin gerçekleşmeyeceğine güven duymasını gerektiren nedenler varsa bilinçli taksir, aksi durumda olası kast söz konusu olur. Olayda, kutlamalar sırasında havaya doğru ateş edilmektedir ve balkonlarda kutlamaları izleyenler bulunmaktadır. Kişi, yaptığı atışlardan çıkan kurşunların birine isabet edebileceğini öngörmüş, buna rağmen silahla atışa devam etmiş, ölüm neticesini kabullenmiş ise olası kast (TCK 21/2) söz konusudur. Ancak ölüme neden olan kurşunun hangi silahtan çıktığı tespit edilememiştir. Olayda, birlikte suç işleme kararı olmaması dolayısıyla faillerin sorumluluğunun bireysel olarak belirlenmesi gerekir. Faillerden her biri neticeyi gerçekleştirmiş olabileceği gibi, gerçekleştirmemiş de olabilir. Bu itibarla, gerçekleştirmemiş olabilecekleri ihtimalinden hareket etmek gerekir. Böyle bir durumda ***"şüpheden sanık yararlanır (in dubio pro reo)"*** ilkesi gereğince hiç kimsenin kasten öldürme suçundan dolayı ceza hukuku açısından sorumluluğuna gidilemez. Aynı sonuç taksirle öldürme bakımından da geçerlidir. Esasen faillerin kastlarının öldürme olduğu belirlenebilseydi, bu takdirde olaya karışanların kasten öldürmeye teşebbüsten sorumlu tutulmaları düşünülebilirdi. Olası kastla hareket ettikleri takdirde de meydana gelmeyen neticelere teşebbüsten sorumluluk söz konusu olmayacaktır. Ancak yaralamadan sorumlu tutulmaları mümkün olabilirdi. Bu nedenlerle, kast ortaya konamadıkça şüpheden sanık yararlanır kuralı gereğince, sorumluluk söz konusu olmayacaktır.

Buna karşılık ateş edenlerin genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması suçundan (TCK 170/1-c) sorumlulukları cihetine gidilebilir.

2. a) M → Daire Sahipleri; Güveni kötüye kullanma (TCK 155)

Hizmet ilişkisinin gereği olarak teslim edilmiş eşya hakkında işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 155/2).

b) M → O; Taksirle yaralama (TCK 89)

3. J → O; Taksirle yaralama (TCK 89). J'nin objektif özen yükümlülüğünü ihlali söz konusu ise, gerekli tedbirleri almamışsa, oğlunu taksirle yaralamadan ötürü sorumlu olur.

4. J → Y. Hakaret (TCK 125)

Olayda, somut bir olgu isnadında bulunmak suretiyle (Y)'nin onur, şeref ve saygınlığına saldırıda bulunulmuştur.

Alenen işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 125/4). Alenîyet için aranan temel kriter; fiilin, gerçekleştirildiği koşullar itibarı ile belirli olmayan birden fazla kişi tarafından algılanabilir olmasıdır.

5. 1. görüşe göre:

a) Y → J; Kasten yaralama (TCK 86)

b) Y → Z; Kasten yaralama (TCK 86)

Suçun olası kastla işlendiği söylenebilir (TCK 21/2). ***Hedefte sapma*** söz konusudur.

2. görüşe göre:

Y → Z. Kasten yaralama (TCK 86)

Duyulardan birinin (görme) işlevinin yitirilmesi (TCK 87/2-b). Vücutta çift olarak bulunan organlardan birinin işlevini tamamen yitirmesi halinde, diğer organ fonksiyon görmeye devam edebilir. Bu durumda organın işlevinin zayıflaması değil, işlevini yitirmesi söz konusudur.

Netice sebebiyle ağırlaşmış yaralama hallerinden biri söz konusu olduğundan, failin bu ağır neticeye yönelik en azından taksir derecesinde kusurunun bulunması gerekmektedir (TCK 23).

6. R + S → 200 kişi, Dolandırıcılık (TCK 157)

Dini inanç ve duyguların istismarı suretiyle işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 158/1-a)

Cevap II - Teşebbüs

5. suç: a'daki kasten yaralama suçu yumruğun J'ye isabet etmemesi nedeniyle teşebbüs aşamasında kalmıştır (TCK 35).

Cevap III - İştirak

6. suç: R + S → Müşterek Fail (TCK 37)

Cevap IV - İçtima

1. suç: Burada TCK 170 ile TCK 81/85 arasında asli-yardımcı norm veya fikri içtima kuralları gereğince sadece TCK 81/85'ten dolayı cezalandırma söz

konusu olacaktır. Ancak olayda TCK 81/85 dolayısıyla, şüpheden sanık yararlanır ilkesi gereğince sorumluluk söz konusu olmayacağından, bu durumda içtima kurallarının uygulanmasına da gerek kalmayacaktır.

2a. suç: TCK 43/2 söz konusu. Daire sahiplerine karşı işleniyor.

2a. ve 2b. suç Fikri içtima, düşünülebilir. Ancak olayda kapıcı M, kumar borcunu ödeyebilmek için yakıtın bir kısmını satmakla güveni kötüye kullanma suçunu işliyor, daha sonra, ikinci bir hareketle kaloriferi az yakarak J'nin oğlu O'nun zatürre olmasına neden oluyor. Dolayısıyla burada iki ayrı fiil olması nedeniyle fikri içtima uygulanmaz, M, her iki suçtan ayrı ayrı sorumlu olur.

5. suç: ***Hedefte sapma*** (tek neticeli sapma) söz konusudur. Bir görüşe göre, bu tip durumlarda her iki suç tek hareketle gerçekleştirildiğinden fikri içtima hükümleri uygulanmak gerekirse de, olayımızda aynı suç tipleri ihlal edildiği için fikri içtima hükümleri (TCK 44) uygulanamaz. TCK 43/2'deki zincirleme suç hükümlerinin uygulanması düşünülebilir ise de kasten yaralama olduğu için TCK 43/3 hükmü buna engeldir. Dolayısıyla a ve b'deki suçlar bakımından ayrı ayrı cezalandırma yoluna gidilecektir. Bir diğer görüşe göre, fail sadece gerçekleşen neticeden dolayı sorumlu tutulur, sonuçta gerçekleştirilmek istenen ve gerçekleşen suçlar arasında nitelik farkı bulunmadığından, mağdurun değişmesi sonucu değiştirmeyecektir. Bunun tek önemi mağdur ile ilgili bir nitelikli halin mevcudiyeti durumunda kendini gösterebilir. Olayımızda ise böyle bir durum yoktur.

6. suç: Bir suç işleme kararının icrası kapsamında aynı suçun birden fazla kişiye karşı işlenmesi halinde zincirleme suç hükümleri uygulanır. Ancak kanunumuz mağdurların farklı olması durumunda zincirleme suçu kabul etmemektedir. Bu nedenle, failler mağdur sayısı kadar suçtan dolayı cezalandırılacaktır.

Bir görüşe göre, burada ayrıca aynı neviden fikri içtima düşünülebilirse de (TCK 43/2), her bir mağdur ile ilgili olarak ayrı bir dolandırıcılık fiili söz konusu olduğundan bu hüküm de uygulanamaz. Mağdur sayısınca suç oluştuğu kabul edilecektir. Bu madde ancak fiil sayısı tek olduğu takdirde uygulanabilecektir. Kanunumuz bu hali fikri içtima hükmünde düzenlemeyip, zincirleme suç hükümlerine tabi tutmuştur.

İkinci görüş ise, tipik hareket tekliği söz konusu olduğundan, tek fiil ile aynı suçun birden fazla kişiye karşı işlenmesi söz konusu olduğu ve bu nedenle, TCK 43/2 uygulanması gerektiğini ifade etmektedir.

Cevap V - Ceza Sorumluluğunu Kaldıran veya Azaltan Nedenler

4. suç: TCK 129'da düzenlenen özel haksız tahrik hükmü uygulanabilir. Bunun için yanılgının kaçınılmaz olması gerekir.

5. suç: Burada tepki teşkil eden fiil, tahrik fiilini yapana değil de sapma sonucu bir başkasında gerçekleşmiştir. Bir görüş, sapma sonucu bir başkasında gerçekleşen suç bakımından haksız tahrik hükümlerinin uygulanabileceğini söylerken, diğer görüş, uygulanmasından yana olmakla birlikte sapma durumu olası kastla gerçekleşmiş ise haksız tahrik indirimi uygulanmasın demektedir. Diğer bir görüş ise sapma durumunda bir başkası üzerinde gerçekleşen suç bakımından haksız tahrik kurumunun uygulanmaması gerektiğini belirtmektedir.

OLAY 11
(Asfalt Fabrikası)

Konular: Nedensellik Bağı, Teşebbüs, İşlenemez Suç, İştirak (Müşterek Faillik, Azmettirme, Yardım Etme), Malın Değerinin Az Olması, Bileşik Suç, Zincirleme Suç, Meşru Savunma, Ihmâlî Teşebbüs, Cezalandırılmayan Önceki Fiil, Hukuka Uygunluk Nedenlerinin Varlığında Hata

Fabrikatör F'nin asfalt fabrikasında çalışan A ve B'nin bir gece kazandan asfalt boşaltırken vanayı zamanında kapatmamış olmaları nedeni ile etrafa yayılan sıcak asfalt, kazanın yanında bulunan ve işçilerin yatakhanesi olarak kullanılan barakanın yanmasına ve içeride yatmakta olan C'nin ölümüne, D'nin de ağır şekilde yaralanmasına sebep olur. Olaydan sonra hastaneye kaldırılan D'ye, hekim S tarafından hemşire L'ye ağrı dindirici bir iğne yapılması emredilirse de, hemşire L yanlışlıkla öldürücü bir ilacı D'ye enjekte eder ve D ölür. Ancak, daha sonra yapılan otopside L'nin yaptığı iğne olmadan dahi D'nin aldığı yaralarla bir haftadan fazla yaşayamayacağı ve mutlak surette öleceği tespit edilir.

Olayı öğrenen C'nin kardeşi M, F'den intikam almak ister ve F'ye uzun zamandan beri düşman olan K'nın bu işi kolaylıkla kabul edeceğini düşünerek onunla anlaşır. Bir gece M ve K, F'nin kapısı önüne gelirler. Kurdukları plana göre K içeri girecek, M ise gözcülük yapacaktır. Eve giren K, yatak odasında bulunan ve F'nin yatmakta olduğunu zannettiği yatağa elindeki silah ile beş el ateş eder. K, yatak odasından çıkmadan önce altın zannettiği ve fakat değersiz olan bir vazoyu da alır. K, evden çıkmak üzereyken bu sırada eve yeni giren F ile karşılaşır. K elindeki silah ile F'ye ateş etmek isterse de, mermi kalmadığı için ateş edemez. Buna karşılık K, silahın kabzası ile F'nin başına vurarak yaralar. Gürültü nedeniyle komşuların uyanmaları yüzünden dışarı çıkamayacağını anlayan K daha çıkıp yan taraftaki evin balkonuna atlar. Kendi balkonunda elinde silah taşıyan K'yı fark eden ve silah seslerini de işitmiş olan evin sahibi H, K'nın kendisine saldıracağını zanneder ve silahı ile K'ya ateş ederek kolundan yaralar. Balkondan aşağı atlayan K ve M kaçarlar[42].

[42] Olay için bkz., Önder/Özek, Olay no. 5, s. 581.

CEVAPLAR

Cevap I - Suçlar

1. a) A + B → C; Taksirle öldürme (TCK 85)

b) A + B → D; Taksirle yaralama (TCK 89)

Fiilin, D'nin yaşamını tehlikeye sokan bir duruma neden olması / cezayı artıran n.h. (TCK 89/2-e)

Aslında A ve B'nin fiili sonucu ile ölüm neticesi arasında nedensellik bağı vardır. Çünkü A ve B'nin fiili olmasaydı, D yaralanmayacak ve hastaneye gelmeyecek, hemşirenin yanlış iğnesi sonucu ölmeyecektir. Fakat ölüm neticesinin objektif olarak isnat edilmesi söz konusu değildir. Çünkü normun koruma amacı, önlenmeleri başka birinin sorumluluk alanında olan neticeleri kapsamamaktadır. Dolayısıyla **başka birinin sorumluluk alanına geçen neticelerin** kişiye isnadiyeti söz konusu değildir. **Ölüm sonucu yaratılan riskin sonucu olarak değil hemşirenin hareketi sonucu gerçekleşmiştir.** Hemşire esas riski kendi sorumluluk alanında olan başka bir riskle değiştirmiş olduğundan bu netice faile isnat edilemez. Ancak A ve B gerçekleştirdikleri kısımdan sorumlu tutulurlar.

2. L → D; Taksirle öldürme (TCK 85)

D'nin zaten ölecek olması L'nin yaptığı fiilin isnadiyetini ortadan kaldırmamaktadır. Varsayılan nedensellik gelişimi fiilin isnadiyetini etkilemez.

Olayda, yapılan otopside (L)'nin yaptığı iğne olmadan dahi (D)'nin aldığı yaralarla bir haftadan fazla yaşayamayacağı ve mutlak surette öleceği tespit edilmiştir. Birçok sebep birbirinden bağımsız olarak ele alındığında her biri tek başına neticeyi meydana getirebilecek nitelikte ise, bütün sebeplerin nedensel olduğu kabul edilmelidir. (L)'nin yaptığı iğne de öldürücü nitelik taşımaktadır. Dolayısıyla (D)'nin daha önce yaralanmamış olduğu varsayılıp (L)'nin fiili bağımsız olarak değerlendirildiğinde (D) iğnenin etkisiyle ölecektir. Bu nedenle (L)'nin fiili ile ölüm neticesi arasında nedensellik bağı vardır. Varsayımsal nedensellik çerçevesinde belirleme yapılması gerekir.

3. a) M + K → F; Kasten öldürme (TCK 81)

Tasarlayarak işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-a)

b) M + K → F; Konut dokunulmazlığını ihlal (TCK 116)

Gece vakti işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 116/4)

Birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 119/1-c)

4. K → F; Yağma. (TCK 148)

Hırsızlık suçu tamamlanmadığı için, tamamlanıncaya kadar kullanılan cebir hırsızlığı yağmaya dönüştürür. Olayda mal üzerinde zilyedin tasarruf olanağı kalkmadığı için suç tamamlanmamıştır. Dolayısıyla hırsızlık yağmaya dönüşmüştür.

Silahla işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 149/1-a).

Konut içinde / cezayı artıran n.h. (TCK 149/1-d).

Gece vakti işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 149/1-h)

Bu nitelikli hallerin fazlalığı failin her biri için ayrı ayrı ağır cezalandırılmasını gerektirmemektedir. Bunların seçimlik unsurlu sayıldığı kabul edilmektedir ve bu nedenle fail ancak bir kez nitelikli yağma dolayısıyla cezalandırılacaktır. Ancak hâkim, kanunda belirtilen on yıldan on beş yıla kadar hapis cezasına hükmederken, nitelikli hallerin fazlalığı dolayısıyla üst sınırdan ceza tayin edebilecektir.

Malın değerinin az olması / cezayı azaltan n.h. (TCK 150/2). (K), suç konusunun değeri konusunda hataya düşmüştür. (K), gerçekleşen durumdan sorumlu tutulacak ve TCK 150/2 uygulanacaktır. Yargıtay cezayı azaltan bu nitelikli halin uygulanabilmesi için, "*daha çoğunu alabilme olanağı varken yalnızca ihtiyacı kadar ve değeri az olan eşyanın alınması*"nı aramaktadır.

5. a) M + K → F; Kasten öldürme (TCK 81)

b) M + K → F; Kasten yaralama (TCK 86)

Silahla işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 86/3-e).

Bizce yapısı, kullanılış tarzı ve suç tipine göre silah kavramının ayrı ayrı değerlendirilmesi gerekmektedir.

6. K → H; Konut dokunulmazlığının ihlali (TCK 116)

Gece vakti işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 116/4)

7. H → K; kastına göre, Kasten öldürme (TCK 81) veya Kasten yaralama (TCK 86)

Kasten yaralama suçunun silahla işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 86/3-e)

Cevap II - Teşebbüs

3. suç: İşlenmek istenen suç açısından konu mevcut değil ise, ***işlenemez suç*** vardır. İşlenemez suç kavramı, araçların elverişsiz olması veya suçun konusunun bulunmaması nedeniyle işlenemeyen suçlar için kullanıldığı gibi, yalnız konunun olmaması nedeniyle işlenemeyen suçlar için de ifade edilmektedir. İşlenemez suçun yalnız konu yokluğunda söz konusu olduğunu belirtenlere göre, icra edilen fiilin neticenin meydana gelmesi bakımından elverişsiz olması ile suç konusunun yokluğu hali birbirine karıştırılmamalıdır. Suç konusunun yokluğu durumunda işlenemez suçtan; icra edilen fiilin neticenin meydana gelmesi bakımından elverişsiz olması durumunda ise elverişsiz teşebbüsten söz edilir. Olayda, gerçekte yatak boş olduğu için (F) ölmüş ya da yaralanmış değildir. Suç konusunun bulunmaması nedeniyle kastedilen neticenin meydana gelmesine imkân yoktur. Dolayısıyla işlenemez suç vardır. Böyle bir durumda, fail; kasten öldürme suçuna teşebbüsten sorumlu tutulamaz. Buna karşılık failin, ateşli silah bulundurmak ve konut dokunulmazlığının ihlali suçundan cezalandırılması mümkündür.

5. suç: (K), öldürme kastı ile silahı (F)'ye yöneltmiş ve tetiği çekmiştir. Ancak silah, gerçekte boştur. Gerçekleştirilen fiil, kasten öldürme suçunu işlemek bakımından objektif olarak elverişlidir. Fakat icra hareketleri failin elinde olmayan nedenlerle tamamlanamamıştır. Bu nedenle kasten öldürme suçu teşebbüs aşamasında kalmıştır (TCK 35).

7. suçta H'nin kastı kasten öldürme kabul edilirse K' ölmediği, yaralandığı için suç teşebbüs aşamasında kalmış demektir.

Cevap III - İştirak

1. suç: Taksirle işlenen suçlarda birlikte suç işleme kararından söz edilemeyeceği için iştirak hükümleri uygulanmaz. Bu nedenle A ve B, taksirle öldürme ve taksirle yaralama suçlarından birbirlerinden müstakil olarak sorumlu tutulurlar.

3 ve 5. suç: M — Azmettiren (TCK 38) ve Yardımda Bulunan (TCK 39).

Suçun işlenmesi sırasında gözcülük yapılması halinde, suç ortağının iştirak statüsü belirlenirken somut olayın şartlarına göre bir ayırım yapılmalıdır. Şayet şerik, işbölümü esasına dayalı olarak fiilin işlenişi üzerinde fonksiyonel bir hâkimiyet tesis ediyor; gözcülük yapma şeklinde suçun icrasına yaptığı katkı suçun icrası açısından önem arz ediyorsa müşterek faildir. Buna karşılık, kişi gözcülük yapma faaliyeti ile fiilin işlenişi üzerinde herhangi bir fonksiyonel hâkimiyet tesis edemiyor; gözcülük suçun başarıyla icrası açısından önem arz etmiyorsa yardımda bulunandır.

Asli norm-yardımcı norm ilişkisi gereği sadece azmettiren olarak sorumlu tutulur. Yargıtay da en ağır iştirak şeklinin uygulanacağını kabul ederek aynı sonuca ulaşmaktadır.

K → Fail

4. suç: (M) yağma suçundan sorumlu tutulamaz. Çünkü yağma suçunun işlenmesine yönelik iştirak iradesi yoktur.

Cevap IV - Suçların İçtimaı

1. suç: Taksirle işlenen fiilin, bir ya da birden fazla insanın ölümü ile birlikte bir veya birden fazla kişinin yaralanmasına neden olması halinde özel bir içtima hükmü öngörülmüştür. Bu durumda fail, taksirle öldürme suçunun temel şekline nazaran daha ağır bir ceza ile cezalandırılacaktır (TCK 85/2). Olayda bir kişi ölmüş ve bir kişi yaralanmıştır. Dolayısıyla fail ölen ve yaralanan kişi sayısınca taksirli suçtan değil, tek bir taksirle öldürme suçundan sorumlu tutulacak ve fakat verilecek ceza artırılacaktır.

3b ve 4. suç: Konut dokunulmazlığını ihlal suçu (TCK 116) yağma suçunun nitelikli halidir (TCK 149/1-d), dolayısıyla bileşik suç durumu söz konusu olup, faile ayrıca 3b deki suçtan ötürü ceza verilmez, yağmanın nitelikli hali uygulanır.

4. suç: Yağma suçu bileşik suçtur (TCK 42). Hırsızlık ve cebir, tehditten oluşmaktadır.

4. suç: Burada hırsızlıktan dolayı ayrıca ceza verilmez. Cezalandırılmayan önceki fiil.

3 ve 5. suç 3. suçtaki kasten öldürme suçu bakımından işlenemez suç vardır. Dolayısıyla bu suçtan dolayı faillere ceza verilemez. 5 (a)'daki kasten öldürme suçu ise teşebbüs aşamasında kalmıştır. Fakat daha sonra (K), silahın kabzasıyla (F)'nin başına vurmak suretiyle 5 (b)'deki kasten yaralama suçunu işlemiştir. Suçların mağduru aynı kişi (F) olsa da bunlar farklı suç tipleri olması ve birden fazla fiil olması nedeniyle zincirleme suç hükümleri uygulanamaz (TCK 43/1 ve 2).

Cevap V - Ceza Sorumluluğunu Kaldıran veya Azaltan Nedenler

(H): 7. suç: Burada meşru savunma hukuka uygunluk nedeni söz konusu olabilir (TCK 25/1). Ancak fail hukuka uygunluk sebeplerinin şartlarında yanılgıya düşmüştür. Esasen bir saldırı olmadığı halde, saldırının var olduğunu zannetmiştir. Hukuka uygunluk sebeplerine ait koşulların somut olayda gerçekleştiği konusunda hataya düşen kişi, bu hatasından yararlanır. Ancak bunun için hatanın ka-

çınılmaz olması gerekir. Hatanın kaçınılabilir olması halinde ise, her ne kadar kanunda açık hüküm bulunmasa da, fiilin taksirli şekli varsa, fail taksirli şeklinden dolayı sorumlu tutulur. Öldürme ve yaralama suçlarının taksirli şekilleri kanunda düzenlendiğinden sorumluluk buna göre belirlenir. Hukuka uygunluk sebebinin maddi koşullarında hataya düşülmesi halinde, fail işlediği fiilin haksızlık teşkil ettiğinin bilincindedir. Fakat fail işlediği fiili somut olayda hukuka aykırı olmaktan çıkaran maddi koşulun varlığı hususunda hataya düşmektedir. Dolayısıyla buradaki hata, suçun manevi unsuru olan kastı ortadan kaldırmaktadır.

(H), saldırının gerçekleşmesini muhakkak addederek somut olayda meşru savunmanın maddi koşullarından birinde (gerçekleşmesi muhakkak olan haksız saldırı) hataya düşmüştür. (H), (K)'yı kendi balkonunda elinde silah taşırken görmüş, ayrıca silah seslerini de işitmiştir. Dolayısıyla (K)'nın kendisine muhakkak surette saldıracağı konusunda kaçınılmaz bir hataya düştüğü söylenebilir.

OLAY 12
(Otomobil Tamircisi)

Konular: Bilinçli Taksir, Olası Kast, Nedensellik Bağı, Teşebbüs, İştirak, Tehlike - Zarar Suçu, Elverişsiz Teşebbüs, Fikri İştirak, Neticesi Sebebiyle Ağırlaşmış Yaralama

Otomobil tamircisi B, dolmuş şoförü A'nın motor tamiri için atölyesine bıraktığı dolmuşun ön lastiklerini iç lastiği çok eski bir başka lastik takmak suretiyle değiştirir ve A'ya ön lastiklerinin çok eski olduğunu, her an patlayabileceğini, bu durumda iken sefere çıkmamasını ihtar eder. Buna rağmen A, 8 yolcu alarak yola çıkar. A, bir tehlikenin meydana gelebileceğini düşündüğü halde yolculardan S'nin acele bir işi olduğunu ve süratli gitmesini söylemesi üzerine dolmuşu hızlı sürer. Hıza dayanmayan eski lastiklerden biri patlar ve yolculardan T ve U olay yerinde ölür. Yolculardan hamile D kazanın etkisiyle çocuğu düşürür. Yara almadan kurtulan R, kaza sebebiyle bayılan yolculardan H'nin fırsattan istifade ile çantasındaki parayı alır. Yolculardan yaralanan V iyileşirse de kötürüm kalır ve fakat bir süre sonra ani olarak ölür. Yapılan otopside kazanın V'de esasen daha önce mevcut olan kalp hastalığını çabuklaştırdığı ve V'nin kalp krizinden öldüğü tespit edilir[43].

[43] Olay için bkz., Önder/Özek, Olay no. 32, s. 600-601.

CEVAPLAR

Cevap I - Suçlar

1. B — A. Güveni kötüye kullanma (TCK 155)

Hizmet ilişkisinin gereği olarak tevdi ve teslim edilmiş eşya hakkında işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 155/2)

B — Kamu; Trafik güvenliğini tehlikeye sokma (TCK 179/2).

B, tarafından bu suç işlenemez, yani B, bu suçun faili olamaz. Zira bu fıkradaki suçun faili ulaşım araçlarını tehlikeli olabilecek şekilde sevk ve idare eden kişidir[44]. Dolayısıyla bu suç ancak aracı sevk ve idare eden kişi tarafından işlenebileceği için bizzat işlenebilen bir suçtur. Bu nedenle bizzat işlenebilen bir suça bilerek yapılan bir katkı yardım etme seviyesinde kalacaktır. Lastikleri bilerek eskilerle değiştirmesine rağmen sefere çıkmaması konusundaki uyarısı B'yi sorumluluktan kurtarır, çünkü B'nin lastikleri değiştirmesindeki amaç trafik güvenliğini tehlikeye sokacak şekilde sevk ve idaresine bir katkı yapmak değildir. Dolayısıyla B'nin bu suça iştirakten sorumlu olmaması gerektiği ifade edilebilir. Kastı yoksa da taksiri düşünülebilir, ancak taksirle suça iştirak mümkün değildir. Bu itibarla B'nin lastikleri değiştirmesi fiilinden dolayı TCK 179/2'den sorumluluğuna gitmek mümkün gözükmemektedir.

2. a) A — Kamu; Trafik güvenliğini tehlikeye sokma (TCK 179/2)

Bu suç, trafik güvenliği için öngörülmüş bakım ve onarımlar yapılmadan aracın trafiğe çıkarılması halinde de işlenebilir. Ancak bunun için ayrıca, gerekli bakım ve onarımı yapılmamış aracın trafiğe çıkarılması suretiyle başkalarının hayatı, sağlığı veya malvarlığı açısından bir tehlikeye neden olunması gerekir. (A), ayrıca bunu bildiği halde trafik düzenine aykırı hareket ederek hızlı gitmiştir.

Diğer görüşe göre soyut tehlike suçu söz konusudur. Burada potansiyel tehlike suçu vardır[45]. Kara, deniz, hava veya demiryolu ulaşım araçlarını kişilerin hayat, sağlık veya malvarlığı açısından tehlikeli olabilecek şekilde sevk ve idare

---

[44] **Özbek/Kanbur/Doğan/Bacaksız/Tepe.** Özel Hükümler, 7. Bası, s. 722; **Yaşar/ Gökcan /Artuç**, C. IV, s. 4962.

[45] Potansiyel tehlike suçu ayrımı için bkz. **Akbulut**, Bemn: Türk Ceza Kanunu İle Kabahatler Kanunu Genel Hükümlerinin Yaptırım Hükümleri Dışında Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi, 2. Bası, Ankara 2014, s. 398 vd. **Akbulut**, Bemn: Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara 2015, s. 299.

edilmesi yeterli olup bundan bir tehlikenin gerçekleşmesi gerekmemektedir. Olayda kaza meydana geldiğinden tehlikeli olabilecek şekilde aracın sevkedildiği anlaşılmaktadır. Netice gerçekleşmese bile bu nitelikte araç kullanılması söz konusuysa 179/2. maddede suç oluşacaktır.

Yabancı tehlikenin bilinçli üstlenilmesi objektif isnadiyetin uygulanması söz konusu olabilirse de olayda S'nin zarar gördüğüne ilişkin bir belirleme bulunmamaktadır. Ayrıca şoför kabullenilen riskin dışında, başka özen kurallarına riayetsizlik etmişse netice de bu riayetsizlikle bağlantılı gerçekleşmişse netice söz konusu kişiye isnat edilmelidir. Olayda hem bu durum söz konusu olduğundan hem de hızlı sürülmeyle ilgisi olmayan veya bu riski kabul etmeyen kişiler (olaydan tersi anlaşılmıyor) zarar gördüğünden netice şoföre isnat edilmelidir.

b) B — T + U. Taksirle öldürme (TCK 85), bilinçli taksir

c) A — T + U. Kasten öldürme (TCK 81), olası kast.

d) B — D; Taksirle yaralama (TCK 89),

Gebe bir kadının çocuğunun düşmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 89/3-e)

e) A — D; Kasten yaralama (TCK 86), olası kast

Gebe bir kadının çocuğunun düşmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 87/2-e)

f) B — V. Taksirle yaralama (TCK 89), bilinçli taksir

Organlardan birinin işlevini yitirmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 89/3-b). Olayda, (V) kötürüm kalmıştır.

b, d ve f'deki suçlar bakımından B'nin sorumluluğunu kabul ediyoruz, zira B'nin davranışı açısından nedensellik bağı vardır. Bu davranışa üçüncü bir kişinin davranışının eklenmiş olması B'nin sorumluluğunu ortadan kaldırmamaktadır. Çünkü B, hukuken önemli bir yararın üçüncü kişilerin kasten ya da taksirli fiillerinden korunmasına hizmet eden emniyeti sağlayan hükümleri ihlal etmiştir.

(B), (V)'nin ölümünden sorumlu tutulamaz. Her ne kadar nedensellik bağı varsa da, bu sonuç faile objektif olarak yüklenemez. Fail korunan hukuki yarar açısından tehlike yaratmakla birlikte, netice failin hareketi ile birleşen ve mağdurda daha önceden var olan başka bir nedenden meydana gelmiştir. Atipik olarak meydana gelen bu sonuçtan (B) sorumlu tutulamaz. Normun koruma amacı bu tür sonuçları kapsamamaktadır. Çünkü olağan hayat tecrübelerine göre, (B), (V)'nin kalp hastası olduğunu önceden öngörebilme imkânına sahip değildir. Dolayısıyla (B)'den fiilinin (V)'deki kalp krizini çabuklaştıracağını öngörmesi beklenemez.

g) A → V: Kasten yaralama (TCK 86), olası kast.

(A), (V)'nin ölümünden sorumlu tutulamaz. Her ne kadar nedensellik bağı varsa da, bu sonuç faile objektif olarak yüklenemez. Fail korunan hukuki yarar açısından tehlike yaratmakla birlikte, netice failin hareketi ile birleşen ve mağdurda daha önceden var olan başka bir nedenden meydana gelmiştir. Atipik olarak meydana gelen bu sonuçtan (A) sorumlu tutulamaz. Normun koruma amacı bu tür sonuçları kapsamamaktadır. Çünkü olağan hayat tecrübelerine göre; (A), (V)'nin kalp hastası olduğunu önceden öngörebilme imkânına sahip değildir. Dolayısıyla (A)'dan fiilinin (V)'deki kalp krizini çabuklaştıracağını öngörmesi beklenemez.

Organlardan birinin işlevini yitirmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 87/2-b). Olayda, (V) kötürüm kalmıştır.

3. R → H: Hırsızlık (TCK 141)

Kişinin malını koruyamayacak durumda olmasından yararlanarak işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 142/2-a).

Cevap II - Teşebbüs

2. suç: Kazadan yara almadan kurtulan yolcular bakımından taksirle yaralama suçunun oluştuğu ve bu suçun teşebbüs aşamasında kaldığı söylenemez. Taksirle işlenen suçlarda teşebbüs hükümleri uygulanmaz.

Olası kastın söz konusu olduğu hallerde de, sorumluluk neticeye göre belirlendiğinden teşebbüs söz konusu olmaz.

Cevap III - İştirak

2. suç: Olayda B ile A arasında iştirak ilişkisi yoktur. Taksirli suçlara iştirak olmaz. Her fail kendi kusuruna göre sorumlu olacaktır (TCK 22/5).

Olayda (S), (A)'dan süratli gitmesini istemiş olsa da (A) bir tehlikenin meydana gelebileceğini düşündüğü halde kendi serbest iradesi ile dolmuşu hızlı sürmüştür. (S)'nin neticenin meydana gelmesine yönelik bir taksiri ya da kastı yoktur. Ayrıca taksirle işlenen suçlarda iştirak hükümleri uygulanmaz.

Cevap IV - Suçların İçtimaı

2. suç: a'daki trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçu (TCK 179/2, 3), somut tehlike suçudur. Suçun oluşması için bir zarar doğması aranmaz. Suç, kara ulaşım aracının başkalarının hayat, sağlık veya malvarlığı açısından tehlikeli olabilecek

şekilde sevk ve idare edilmesi ile tamamlanır. Fakat bu fiilden dolayı bir zarar meydana gelirse, aracı sevk ve idare eden kişi, fiilin sebebiyet verdiği netice açısından kast veya taksirine göre cezalandırılır. Meydana gelen ölüm ve yaralama neticesi açısından somut olaya göre (A)'nın olası kastla hareket ettiği söylenebilir. Kasten öldürme ve kasten yaralama suçları birer zarar suçudur. Zarar suçlarına ilişkin norm, tehlike suçlarına ilişkin norm karşısında asli normdur. Asli norm-yardımcı norm ilişkisi gereğince (A) sadece kasten öldürme ve kasten yaralama suçundan sorumlu tutulacaktır. TCK 179/2 yardımcı norm olup, (A)'nın ayrıca bu maddede düzenlenen suçtan dolayı ceza sorumluluğuna gidilmez. ***Diğer bir görüş ise,*** fikri içtima hükümlerinin (TCK 44) uygulanması gerektiğinden yola çıkarak aynı sonuca ulaşmaktadır.

Bunun dışında, taksirle işlenen fiilin, birden fazla insanın ölümüne ya da birden fazla insanın ölümü ile birlikte bir veya birden fazla kişinin yaralanmasına neden olması halinde özel bir içtima hükmü öngörülmüştür. Bu durumda fail, taksirle öldürme suçunun temel şekline nazaran daha ağır bir ceza ile cezalandırılacaktır (TCK 85/2). Olayda iki kişi ölmüş ve iki kişi yaralanmıştır. Dolayısıyla fail ölen ve yaralanan kişi sayısınca taksirli suçtan değil, tek bir taksirle öldürme suçundan sorumlu tutulacak ve fakat verilecek ceza artırılacaktır.

OLAY 13
(Kaynar Su)

Konular: Taksir, Olası Kast, Hedefte Sapma, Garantörsel İhmali Suç, Teşebbüs, Gönüllü Vazgeçme, İştirak (Müşterek Faillik, Azmettirme, Yardım Etme), Fiili İçtima, Haksız Tahrik, Akıl Hastalığı, Zincirleme Suç, Non Bis In Idem İlkesi, Kusur Yeteneğini Azaltan ya da Ortadan Kaldıran Geçici Nedenler, Yaş Küçüklüğü, Özel Af, Tekerrür, Ceza Kanununun Uygulanmasında Evrensellik İlkesi

K köyünde iki çocuğu ile birlikte yaşamakta, kocası R ise işçi olarak Almanya'da çalışmaktadır. K, bir gün odanın ortasındaki sobanın üzerine koyduğu kazandan aldığı kaynar su ile banyoda çamaşır yıkamakta iken, onüç yaşındaki kızı L'nin denetimine bıraktığı üç yaşındaki M kazana çarpar ve üzerine dökülen kaynar su yüzünü tanınmaz hale getirir.

M, yanması dolayısıyla sağlık merkezinde tedavi altında iken bir gece bağırsak düğümlenmesi nedeniyle şiddetli ağrılar duyar. Nöbetçi doktor H, teşhiste yanılır ve M'nin mide bozukluğu nedeniyle rahatsızlığını düşünerek buna göre ilaç verir. Aynı sağlık merkezinde çalışmakta olan doktor D, bağırsak düğümlenmesi nedeniyle M'nin rahatsızlandığını anlarsa da, M'nin ailesi ile arasındaki kan davası dolayısıyla sesini çıkarmaz. M, gerekli tıbbi müdahalenin yapılmaması nedeniyle ölür.

R, Almanya'dan döndüğünde, çocuğu H'nin yanlış teşhisi nedeniyle öldüğünü öğrenir. İntikam almak isteyen R, yeğenlerinin ölümü nedeniyle üzgün olan C ve E'yi H'nin öldürülmesi konusunda kolayca ikna eder. R, C ve E; H'nin geçtiği yol üzerinde pusu kurarlar. Ancak E, son anda pişmanlık duyar ve olay yerinden ayrılır. R ve C, otomobille yoldan geçen H'ye birer el ateş ederlerse de aracı kullanan şoför Ş'nin yaralanmasına neden olur. H, yara almadan kurtulur. Ş, yaralanması nedeniyle direksiyona hâkim olamaz ve P'nin yol kenarında bulunan lokantasına çarparak hasar görmesine neden olur[46].

Bilgiler:

(C): Daha önce dolandırıcılık suçundan mahkûm olmuş, hürriyeti bağlayıcı cezanın infazı devam ederken hastalığı dolayısıyla Cumhurbaşkanı tarafından affedilmiştir.

(D): Uyuşturucu madde kullanmaktadır.

(R): Almanya'da bir Alman vatandaşına karşı işlediği suçtan dolayı 5 yıl hapis cezasına mahkûm olmuş ve cezasını çekerek Türkiye'ye dönmüştür.

---

[46] Olay için bkz.. Önder/Özek, Olay no. 23, s. 595

CEVAPLAR

Cevap I - Suçlar

1. K + L — M. Taksirle yaralama (TCK 89)

Yüzün sürekli değişikliği / cezayı artıran n.h. (TCK 89/3-d)

K, M. üzerinde velayet ilişkisinden kaynaklanan gözetim yükümlülüğünü gereği gibi yerine getirmemiş ve dolayısıyla M'nin yaralanmasına ihmali davranışıyla ve taksiriyle neden olmuştur. Keza onüç yaşındaki kızı L'nin gözetimine bırakması da kanaatimizce onu gözetim yükümlülüğünden kurtarmayacaktır.

L de M'nin kendi gözetimine bırakılması nedeniyle örf ve adet gereği gözetim yükümlülüğü altına girmiş olmasına karşın buna riayet etmemesi yüzünden taksirli hareket etmiştir.

R'nin ise çocuğuna karşı anne gibi velayet ilişkisinden kaynaklanan bir gözetim yükümlülüğü bulunsa da ailenin geçimini temini amacıyla Almanya'da bulunduğu için gerçekleşen olaydan R'yi sorumlu tutmak mümkün olmayacaktır[47].

Taksirli hareket sonucu neden olunan netice failin kişisel ve ailevi durumu bakımından artık bir cezaya hükmedilmesini gereksiz kılacak derecede mağdur olmasına yol açmışsa ceza verilmez. Bilinçli taksir halinde verilecek ceza yarıdan altıda bire kadar indirilebilir. (TCK 22/6). Annenin ve L'nin taksirle işlediği suçtan dolayı mahkûm edilmesi, suçtan dolayı evladının/kardeşinin yaralanması sonucu duyduğu ıstırabı şiddetlendirmekle kalmamakta, ailenin diğer bireylerinin de mağduriyete düşmesine yol açmaktadır.

2. H → M; Taksirle yaralama (TCK 89)

3. D — M; İhmali davranışla kasten öldürme (TCK 83)

(D), gereken tıbbi müdahaleyi yapmak suretiyle (M)'nin ölümünü engellemek konusunda kanun hükmü dolayısıyla garantör durumundadır.

Temel ceza olarak, 81 ve 82. maddelere göre belirlenen cezada indirim yapılabilecektir (TCK 83/3). Bu nedenle kan gütme saikiyle işlenmesi (TCK 82/1-i) verilecek cezanın belirlenmesinde dikkate alınacaktır.

4. R + C + E → H; Kasten öldürme (TCK 81)

---

[47] Bkz. Özgenç, İzzet/Şahin, Cumhur. Uygulamalı Ceza Hukuku, 3. Baskı, Ankara 2001, s. 511-512.

Doğrudan kast söz konusudur.

Tasarlayarak / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-a).

Kan gütme saikiyle işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-i.)

Burada birden fazla nitelikli hal olmakla beraber bunlar seçimlik düzenlendiğinden, failin cezası ayrı ayrı artırılmayacak, bir kez artırılacaktır.

5. R + C → Ş; Kasten yaralama (TCK 86)

Silahla işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 86/3-e)

Kasten yaralama suçunun olası kastla işlendiği söylenebilir (TCK 21/2). Olası kastta sorumluluk neticeye göre belirlenir. Bu nedenle kasten yaralama suçu oluşmuştur. Olayda, ***hedefte sapma*** söz konusudur.

6. Ş → P. Mala zarar verme (TCK 151)

Öncelikle belirtmek gerekir ki, Ş direksiyon hâkimiyetini tamamen kaybetmişse, artık ceza hukuku manasında bir hareketten bahsedilemeyeceğinden bir suçtan da bahsetmek söz konusu olamaz. Buna karşılık, direksiyon hâkimiyetini kaybetmemiş ve taksiri sonucu başkasının malına zarar vermişse, mala zarar verme ancak kasten işlendiği takdirde cezalandırılan bir suç olduğundan, Ş cezalandırılmaz. Eylemi suç oluşturmamaktadır.

Burada R ve C'nin en azından olası kastla mala zarar vermeden sorumlu tutulması da düşünülebilir.

Cevap II - Teşebbüs

4. suç: İcra hareketlerine başlanmış ve fakat kurşun (H)'ye değil hedefte sapma sonucu Ş'ye isabet etmiştir. Bu nedenle kasten öldürme suçu teşebbüs aşamasında kalmıştır (TCK 35).

Ayrıca E, son anda pişmanlık duyarak olay yerinden ayrılmıştır. TCK 35 ile ***"doğrudan doğruya icraya başlama"*** kriteri kabul edilmiştir. Olayda pusu kurulması hazırlık hareketi niteliğindedir. Dolayısıyla E cezalandırılmayacaktır. O ana kadar gerçekleştirilen diğer hareket, başka bir suç oluşturmadığı müddetçe cezalandırılması yoluna gidilemeyecektir. Burada hazırlık hareketi söz konusu olduğu için gönüllü vazgeçmeye ilişkin TCK 36 (ve dolayısıyla TCK 41) uygulanmayacaktır. Çünkü bu madde icra hareketlerinin başlamasından sonraki vazgeçmeyi düzenlemektedir. Ancak hazırlık hareketleriyle suçun işlenmesine yardımda bulunmak mümkündür. Şayet E'nin o ana kadar yapmış olduğu hareketler diğer

suç ortaklarındaki suç işleme kararını kuvvetlendirici nitelik taşıyorsa yardımda bulunan sıfatıyla sorumlu tutulması mümkündür.

5. suç: Olası kastı neticenin belirlemesi nedeniyle teşebbüs hükümleri uygulanamaz.

4 ve 5. suç bakımından şöyle de düşünülebilir: Olayda tek neticeli sapma vardır. Bu durumda mağdurun H veya Ş olması arasında bir fark yoktur. Bu itibarla sonuçta failler Ş'yi kasten öldürmeye teşebbüsten dolayı cezalandırılırlar. Bu fark sadece suça ilişkin bir nitelikli halin mevcudiyeti halinde önem arz eder ki, olayda H'nin öldürülmesi bakımından tasarlama ve kan gütme saiki vardır. Bu durumda cezayı artıran bu nitelikli hallerin Ş bakımından da geçerli olup olmayacağı ele alınmalıdır. Önceki kanunumuz döneminde Yargıtay hedefte sapma durumunda öldürülmesi kast olunan kimsenin yerine başkasının öldürülmesi halinde cezanın tasarlamadan veya kan gütme saikinden ötürü artırılamayacağına karar vermişti. Bizce kusur prensibi de esas alınarak tasarlama ve kan gütme nitelikli hallerinin sapma durumunda da uygulanması gerekir.

Cevap III - İştirak

1. suç: Taksirle işlenen suçlarda iştirak hükümleri uygulanmaz. Her bir fail kendi kusuru oranında gerçekleşen neticeden sorumludur. Her failin cezası kendi kusuruna göre ayrı ayrı belirlenir (TCK 22/5).

4. suç: R + C → Müşterek Fail (TCK 37). Suçun işlenişi üzerinde hâkimiyet kurmuşlardır.

(R), aynı zamanda azmettirendir. Failliğin şerikliğe nazaran önceliği ilkesi - veya en ağır olan iştirak şeklinden cezalandırma esası- gereğince (R) sadece müşterek fail sıfatıyla sorumlu tutulacaktır.

Olayda pusu kurulması hazırlık hareketi niteliğindedir. Hazırlık hareketleri, kural olarak cezalandırılmaz. Ancak hazırlık hareketleriyle suçun işlenmesine yardımda bulunmak mümkündür. Şayet E'nin o ana kadar yapmış olduğu hareketler diğer suç ortaklarındaki suç işleme kararını kuvvetlendirici nitelik taşıyorsa yardımda bulunan sıfatıyla sorumlu tutulması mümkündür.

5. suç: R + C → Müşterek Fail (TCK 37). Suçun işlenişi üzerinde hâkimiyet kurmuşlardır.

Cevap IV - Suçların İçtimaı

4 ve 5. suç: ***Hedefte sapma*** (tek neticeli sapma) söz konusudur. Fiil tek olduğu (fiil sayısının tespitinde hareketi esas alan görüş) ve farklı suç tipleri

(kasten öldürme ve kasten yaralama) ihlal edildiği için fikri içtima hükümleri uygulanması ve en ağır cezayı gerektiren suçtan (kasten öldürmeden) dolayı ceza verilmesi gerekmekle birlikte, TCK 43 ve 44 arasında çelişkiye neden olmamak için, gerçek içtima hükümleri uygulanmalıdır. Cezalar açısından kıyas yapılamaz ve TCK 61/son hükmü nedeniyle buna ilişkin düzenlemenin kanunda açıkça yapılması lüzumludur.

Bir diğer görüşe göre ise, tek neticeli sapma halinde tek suç vardır, o da gerçekleşen suçtur. Bu da kasten öldürme (ye teşebbüs) suçudur.

Cevap V - Ceza Sorumluluğunu Kaldıran veya Azaltan Nedenler

3. suçta haksız tahrik hükümleri uygulanamaz, çünkü M'nin haksız fiili söz konusu değil. Ailesinin yaptığı davranış D'nin M'ye müdahale etmemesinde haksız tahrikten yararlanmasını sağlamaz. Ayrıca kan gütme saiki ile öldürme varsa Yargıtay yerleşik içtihatlarında haksız tahriki uygulamamaktadır.

4. suçta aslında doktorun yanlış tedavisi söz konusu olduğu için taksirli bir fiil vardır ve haksız tahrikte aranan haksız fiil bulunması şartı gerçekleşmiş olur diğer şartlarında varlığı halinde haksız tahrik kurumu uygulanabilir[48]. Fakat kan gütme saiki ile işlendiği için haksız tahrik uygulanamaz.

H'ye karşı kan gütme saiki ile hareket edilmesine karşın ölüm neticesinin H'ye yüklenememesi nedeniyle kan gütme saiki nitelikli halinin şartları gerçekleşmemiş olacağı için bu nitelikli hal açısından faillerin hata içerisinde oldukları söylenebilir. Dolayısıyla her ne kadar failin kastı nitelikli hali gerçekleştirmeye yönelik olsa da gerçekleşen suçta nitelikli hal bulunmadığı için fail nitelikli halden sorumlu tutulamayacaktır (TCK 30/2).

(D): Uyuşturucu madde kullanmaktadır. Uyuşturucu maddelerin devamlı kullanılması halinde, kişinin akıl ve ruh sağlığı bozulmakta, kusur yeteneği etkilenmektedir. Uyuşturucu kullanımını alışkanlık haline getirmiş olan kişi, bu maddeyi kullanma yönünde bir istek duyar. Ancak bu bağımlılık; fiziksel değil, psikolojiktir. Uyuşturucu madde kullanmaktan yoksun bırakıldığında kişide yoksunluk sendromları görülmez. Kişi, uyuşturucu madde kullanma konusunda kuvvetli bir istek duysa bile, bu hususta iradesinin olmadığını söylemek mümkün değildir. İradi olarak alınan uyuşturucu maddenin etkisinde suç işleyen kişinin kusur yeteneğinin var olduğu kabul edilir ve bu halde iken işlediği suçtan sorumlu tutulur (TCK 34/2). Buna karşılık, kronik uyuşturucu madde zehirlenmesi, bir tür akıl

[48] Taksirli suçlarda haksız tahrik hükümlerinin uygulanması konusunda bkz.. Hakeri, s. 356

hastalığı gibidir. Maddenin kullanımına ara verildiğinde yoksunluk sendromları görülür. Bu kişilerin suç işlemesi halinde akıl hastalarına ilişkin sorumluluk rejimi (TCK 32) esas alınmalıdır.

Cevap VI - Faillerin Sorumluluğu

(C): Daha önce dolandırıcılık suçundan mahkûm olmuş, hürriyeti bağlayıcı cezanın infazı devam ederken hastalığı dolayısıyla Cumhurbaşkanı tarafından affedilmiştir. (C)'nin daha önce işlediği dolandırıcılık suçundan dolayı aldığı ceza özel affa uğramıştır (AY 104/2-b, bireysel özel af). Özel affın söz konusu olduğu hallerde, mahkûmiyet varlığını ve hukuki sonuçlarını devam ettirir. Bu nedenle özel af, koşulları var ise tekerrür hükümlerinin uygulanmasına engel oluşturmaz. Aynı şekilde olayda işlediği tespit edilen suç dolayısıyla alacağı cezanın ertelenmesine engel olur.

(R): Almanya'da bir Alman vatandaşına karşı işlediği kasten yaralama suçundan dolayı 5 yıl hapis cezasına mahkûm olmuş ve cezasını çekerek Türkiye'ye dönmüştür. Almanya'da işlenen kasten yaralama suçu 13. maddede sayılan suçlardan değildir. Türk vatandaşının yabancı ülkede işlediği suçtan dolayı yabancı ülkede mahkûmiyet ya da beraat kararı verilmiş olması halinde, artık Türkiye'de yeniden yargılama yapılamaz. Böylece ***"non bis in idem"*** ilkesine uluslararası geçerlilik tanınmıştır. Olayda, (R) hakkında Almanya'da işlediği suçtan ötürü yargılama yapılmış, mahkûmiyet kararı verilmiş ve ceza infaz edilmiştir. (R), bu suçtan dolayı Türkiye'de yeniden yargılanamaz. (TCK 11).

Ayrıca (R)'nin yabancı ülkede işlediği suç, kasten yaralama olduğu için buna ilişkin olarak yabancı ülke mahkemesinden verilen mahkûmiyet kararı Türkiye'de işlenen suçlar bakımından tekerrüre esas teşkil eder (TCK 58/4).

OLAY 14
(Müteahhit)

Konular: Olası Kast, Hedefte Sapma, Taksir, Neticesi Sebebiyle Ağırlaşmış Suç, Teşebbüs, İştirak (Müşterek Faillik, Dolaylı Faillik, Azmettirme), Fikri İçtima, Tehlike - Zarar Suçu, Bileşik Suç, Zincirleme Suç, Meşru Savunma, Akıl Hastalığı, Milletvekili Dokunulmazlığı, Ertelenme, Tekerrür

Müteahhit A, B'den satın aldığı binada kiracı olarak oturan C'ye tahliye için bir aylık süre tanırsa da, bu sürenin sonunda bina tahliye edilmez. Bu duruma kızan A, binanın hemen yıkılması için yıkıcı D ile anlaşır ve binada kimsenin bulunmadığını zannederek yıkıma başlarlar. O sırada evde bulunan C'nin çocuklarından Ç1 yıkılan duvarın altında kalarak ölür. Ç2'nin ise korkudan dili tutulur. İntikam almak ve uğradığı maddi zararı karşılamak isteyen C, A'yı soymak için arkadaşı E ile anlaşır. C ve E; bir gece A'nın yolunu çevirip silah zoru ile para isterlerse de, bu sırada A kendi silahını çıkarıp E'yi öldürür. Birbirlerini korkutmak için birer el ateş eden A ve C'den hangisinin silahından çıktığı belli olmayan kurşun o sırada yoldan geçmekte olan F'ye isabet eder ve yaralanmasına neden olur.

Amacına ulaşamayan C, evin eski sahibi B ve yıkıcı D'ye oğlu Ç2 ile birer ölüm tehdidi içeren bir mektup göndererek 20 bin TL'lik bono yollamalarını ister. D, korkarak bonoyu verir. Buna karşılık B, mektubu önemsemez ve mektubu getiren Ç2'yi döver. Hemofili hastası olan Ç2, burnunun kanaması nedeniyle kan kaybından ölür[45].

Bilgiler:

(A): Olaydan sonra yapılan seçimlerde milletvekili seçilmiştir.

(C): 5 yıl önce işlediği kasıtlı bir suçtan dolayı 3 yıl hapis cezası almış olup, cezanın infaz edilebilmesi için aranmaktadır.

(D): Sara hastasıdır.

[45] Olay için bkz.. Önder/Özek, Olay no. 19. s 592.

CEVAPLAR

Cevap I - Suçlar

a) A + D — C; Mala zarar verme (TCK 151)

Bina yıkımı açısından suç oluşmaz. Çünkü binanın mülkiyeti A'ya geçmiş ve A binanın boşaltılması için gerekli hukuki girişimlerde bulunmuştur. Mala zarar verme suçu mülkiyet hakkını ihlal eden bir suçtur. Olayda (A) kendi mülkiyetinde olan bir binayı yıkmaktadır. Malın başkasına ait olması koşulu mevcut değildir. Ancak binanın içinde C'ye ait olan mallarla ilgili olarak bu suç işlenebilir.

b) A + D → Kamu; Genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması (TCK 170/1-b). Gerekli tedbirler alınmışsa suç oluşmaz.

2. a) A, D → Ç1; Taksirle öldürme (TCK 85)

b) A, D → Ç2; Taksirle yaralama (TCK 89)

Konuşma yeteneğinin kaybolması / cezayı artıran n.h. (TCK 89/3-c). Olayda Ç2'nin dili tutulmuştur.

3. C + E — A; Yağma (TCK 148)

Silahla işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 149/1-a)

Birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 149/1-c)

Yol kesmek suretiyle işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 149/1-d)

Gece vakti işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 149/1-h)

Burada birden fazla nitelikli hal olmakla beraber bunlar seçimlik düzenlendiğinden, failin cezası ayrı ayrı artırılmayacak, bir kez artırılacaktır.

4. A → E; Kasten öldürme (TCK 81)

5. a) A → C; Tehdit (TCK 106)

b) C → A; Tehdit (TCK 106)

Silahla işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 106/2-a)

6. A, C → F; Taksirle yaralama (TCK 89), Kasten yaralama (TCK 86) (olası kast)

Faillerin korkutmak için ateş etmesi, olayın gece vakti ve ıssız bir yerde gerçekleşmesi gibi hususlar göz önünde bulundurulduğunda, faillerin taksirle yaralamaya sebebiyet verdikleri düşünülebilir. Faillerin başka birinin yaralanabileceğini olası görüp neticeyi kabullenerek hareketi gerçekleştirdikleri varsayımında ise olası kastla yaralama söz konusu olacaktır. Olayda ***hedefte sapma*** söz konusudur. Olayda (F)'ye isabet eden kurşunun kim tarafından atıldığı tespit edilememiştir. Olası kast varsayımında, A ve C arasında birlikte suç işleme kararı olmadığı için iştirak hükümleri (müşterek faillik, TCK 37/1) uygulanamaz. Ayrıca hem taksirli hem de olası kastla işlenen suçlarda teşebbüs hükümlerinin uygulanması söz konusu olamaz. Taksirle yaralama varsayımında da sanıklardan hangisinin eyleminin F'nin yaralanmasına neden olduğu belirlenemediğinden ve taksirli suçlarda iştirak hükümleri uygulanamayacağından şüpheden sanık yararlanır kuralı gereğince her ikisinin de beraatına karar verilmelidir. Faillerden her ikisinin de bu takdirde cezalandırılması, esasen masum olan birinin de cezalandırılması anlamına geleceğinden, üstün tutulan husus esasen ceza alması gerekenin de cezasız kalmasıdır.

7. a) C + Ç2 → D; Yağma (TCK 148/2)

b) C + Ç2 → B; Yağma (TCK 148/2)

Birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 149/1-c)

8. B → Ç2; Kasten yaralama (TCK 86)

Olayda kasten yaralama sonucu ölüm meydana gelmiştir (neticesi sebebiyle ağırlaşan suç, TCK 87/4). Failin, meydana gelen ölüm neticesinden sorumlu tutulabilmesi için en azından taksirle hareket etmesi gerekir (TCK 23). Olayda ise Ç2 hemofili hastasıdır. (B)'nin, (Ç2)'nin hemofili hastası olduğunu önceden öngörmesi mümkün değildir. Dolayısıyla ölüm neticesinin faile yüklenmesi söz konusu değildir. Failin fiiline eklenen başka bir nedenden ötürü netice meydana gelmiştir. Failin fiili bir zarar doğurmuş olmakla beraber, normun koruma amacı içinde bulunmayan netice faile yüklenemez. TCK 23 bakımından en azından taksir arandığından fail ölüm sonucundan sorumlu tutulamaz. Bu itibarla (B), (Ç2)'nin ölümünden sorumlu tutulamaz ve TCK 87/4 uygulanamaz.

Yargıtay ise son dönemde istikrar kazanan kararlarında failin mağdurun rahatsızlığını önceden bilip bilmediğinin araştırılarak sonucuna göre, bildiği tespit edildiği takdirde bilinçli taksirle öldürme suçundan; bilmediği belirlendiği takdirde basit taksirle öldürme suçundan mahkûmiyete karar verilmesine işaret etmektedir.

Cevap II - Teşebbüs

3. suç: İcra hareketleri tamamlanmakla beraber menfaat elde edilemediği için yağma suçu teşebbüs aşamasında kalmıştır (TCK 35).

7. suç: a'daki yağma suçu menfaatin elde edilmesi nedeniyle tamamlanmış, b'deki yağma suçu ise icra hareketleri tamamlanmakla beraber menfaat elde edilemediği için teşebbüs aşamasında kalmıştır (TCK 35).

Cevap III - İştirak

1. suç a ve b: A + D → Müşterek Fail (TCK 37). Suçun işlenişi üzerinde hâkimiyet kurmuşlardır.

2. suç açısından taksirli suçlara iştirak mümkün olmadığından her fail kendi kusuru oranında sorumlu tutulacaktır (TCK 22/5).

3. suç: C + E → Müşterek Fail (TCK 37). Suçun işlenişi üzerinde hâkimiyet kurmuşlardır.

(C), aynı zamanda azmettirendir. Failliğin şerikliğe nazaran önceliği ilkesi veya en ağır iştirak şeklinden cezalandırma prensibi gereğince (C) sadece müşterek fail sıfatıyla sorumlu tutulacaktır.

6. suç: Burada, kasten yaralama kabul edildiği takdirde iştirak hükümleri (müşterek faillik, TCK 37/1) uygulanamaz. Çünkü A ve B arasında birlikte suç işleme kararı yoktur. Taksirli suçlarda da iştirak kabul edilmemektedir.

7. suç: C → Fail

Ç2 → (biliyorsa) Fail (TCK 37). Ç2 eylemi ile fiilin işlenişi üzerinde hâkimiyet kurmuştur, eylemi önemli bir katkı niteliği arz etmektedir.

Bilmiyorsa, Ç2 araç olarak kullanılmıştır, C dolaylı faildir.

Cevap IV - Suçların İçtimaı

1. suç a ve b: Bu konuda ilk görüşe göre, fikri içtima kuralları uygulanmalıdır ve faile sadece ağır olan suçtan ceza tayin edilmelidir. İkinci görüş ise aynı sonuca farklı yönden ulaşmaktadır. Buna göre, TCK 170. madde bir tehlike suçudur. Ancak olayda bir zarar da meydana gelmiştir. Bu durumda asli norm niteliğinde olan zarar suçuna ilişkin hükümler (taksirle öldürme) uygulanacak, tali norm olan TCK 170 uygulanmayacaktır.

2. suç: Taksirle işlenen fiilin, bir ya da birden fazla insanın ölümü ile birlikte bir veya birden fazla kişinin yaralanmasına neden olması halinde özel bir içti-

ma hükmü öngörülmüştür. Bu durumda fail, taksirle öldürme suçunun temel şekline nazaran daha ağır bir ceza ile cezalandırılacaktır (TCK 85/2). Olayda bir kişi ölmüş ve bir kişi yaralanmıştır. Dolayısıyla fail ölen ve yaralanan kişi sayısınca taksirli suçtan değil, tek bir taksirle öldürme suçundan sorumlu tutulacak ve fakat verilecek ceza artırılacaktır.

3. suç: Yağma, bileşik (mürekkep) suçtur (TCK 42). Tehdit (TCK 106) yağma suçunun unsurunu oluşturmaktadır. Olayda silah zoru kullanılması (A)'nın hayatına veya vücut bütünlüğüne yönelik bir tehdit oluşturmaktadır.

5 ve 6. suç: Normalde, tek bir fiille (fiil sayısının tespitinde hareketi esas alan görüş) farklı suç tipleri (tehdit ve kasten yaralama) ihlal edildiği için fikri içtima hükümleri uygulanır ve fail en ağır cezayı gerektiren suçun cezası ile cezalandırılması gerekirken (TCK 44), TCK 106/3 gereğince, fikri içtima hükümleri uygulanamayacak, fail her iki suçtan ötürü ayrı ayrı cezalandırılacaktır. Ayrıca fail şüpheden sanık yararlanır ilkesi gereğince 6. suçtan cezalandırılmayacağından, sadece 5. suçtan dolayı sorumluluk belirlenecek ve böylece içtima normlarının uygulanmasına da gerek kalmayacaktır.

7. suç: Yağma, bileşik (mürekkep) suçtur (TCK 42). Tehdit (TCK 106) yağma suçunun unsurunu oluşturmaktadır.

a ve b suçları bakımından zincirleme suç düşünülebilirse de, gerek TCK 43/1'deki "aynı kişi" şartı ve gerekse TCK 43/3 dolayısıyla yağma suçunda zincirleme suç hükümleri uygulanamaz. Bu durumda her iki suçtan dolayı ayrı ayrı ceza tayini yoluna gidilecektir.

a ve b deki suçlar açısından TCK 43/2'nin de uygulanma imkanını değerlendirilecek olursak; olayda yağma suçu B ve D'ye ayrı ayrı mektup göndererek gerçekleştirildiğinden tek fiil şartının arayan 43/2'nin uygulanması mümkün gözükmemektedir. Kaldı ki yukarıda da belirtildiği gibi 43/3 buna engeldir. Dolayısıyla gerçek içtima kuralları uygulanmalıdır.

Cevap V - Ceza Sorumluluğunu Kaldıran veya Azaltan Nedenler

4. suç bakımından, malvarlığına yönelik haksız saldırılarda da meşru savunma (TCK 25/1) kabul edilmiştir. Ancak savunmanın saldırı ile orantılı biçimde olması, yani saldırıyı bertaraf edecek ölçüde olması, meşru savunmanın temel koşuludur. (A), ancak bu saldırıyı etkisiz kılacak ölçüde bir davranış gerçekleştirdiği takdirde meşru savunma hukuka uygunluk nedeninden yararlanacaktır. Olayda ise (E) ölmüştür. Somut olayın koşullarına göre, hukuka uygunluk sebeplerinde sınırın aşıldığı söylenebilir. Sınırın kast olmaksızın aşılması halinde, fiil

taksirle işlendiğinde de cezalandırılabiliyorsa (taksirle öldürme, TCK 85) taksirli suç için kanunda yazılı ceza indirilerek verilir. Ancak meşru savunmada sınırın aşılması mazur görülebilecek bir heyecan, korku ve telaştan ileri gelmiş ise faile ceza verilmez (TCK 27).

(D): Sara hastasıdır. Sara hastalığı fiil açısından ve/veya kusur yeteneğine olan etkisi açısından değerlendirilmelidir. Olayda (D)'nin, söz konusu suçları sara nöbeti sırasında işlemesi halinde bilinç kaybı söz konusu ise, ceza hukuku anlamında bir hareket söz konusu olmadığından suç olmayacak; böyle bir durum yoksa kusur yeteneği açısından konu değerlendirilecektir. Bu çerçevede akıl hastalarına ilişkin sorumluluk rejimi (TCK 32) uygulanacaktır.

Cevap VI - Faillerin Sorumluluğu

(A): Olaydan sonra yapılan seçimlerde milletvekili seçilmiştir. Seçimlerden önce suç işlediği öne sürülen milletvekili, TBMM kararı olmadıkça tutulamaz, sorguya çekilemez, tutuklanamaz ve yargılanamaz. Ancak ağır cezayı gerektirten suçüstü hali (ve seçimlerden önce soruşturmasına başlanılmış olmak kaydıyla Anayasanın 14. maddesindeki durumlar) bu hükmün dışındadır. TBMM üyesi hakkında seçimden önce veya sonra verilmiş bir ceza hükmünün yerine getirilmesi üyelik sıfatının sona ermesine bırakılır, üyelik süresince zamanaşımı işlemez. Ancak dokunulmazlığın kaldırılması yoluyla, milletvekilinin bu sıfatı sona ermeden yargılanması mümkündür (AY 83).

(C): 5 yıl önce işlediği kasıtlı bir suçtan dolayı 3 yıl hapis cezası almış olup, cezanın infaz edilebilmesi için aranmaktadır. (C)'nin daha önce işlediği suçun kasıtlı olması ve üç aydan fazla (3 yıl) hapis cezasına mahkûm olması nedeniyle erteleme engelidir (TCK 51/1-a). Tekerrür hükümlerinin uygulanabilmesi için cezanın infaz edilmiş olması gerekmez (TCK 58/1). Bu suçtan dolayı tekerrür süresi 3 yıldır (TCK 58/2-b). Bu suç 5 yıl önce işlenmiş olsa da henüz ceza infaz edilmediği için 3 yıllık tekerrür süresi işlemeye başlamamıştır. Bu nedenle tekerrüre esas teşkil eder.

OLAY 15
(Banka Müdürü)

Konular: Olası Kast, Doğrudan Kast, Garantörsel İhmali Suç, İştirak (Müşterek Faillik), Zincirleme Suç, Haksız Tahrik, Yaş Küçüklüğü, Erteleme, Tekerrür, Adli Para Cezası

Oto tamircisi A, kendisine kredi vermeyen banka müdürü müşterisi B'ye olan kızgınlığı nedeniyle B'nin bakıma getirilen otomobilinin fren parçalarını sökerek yerine eski parçalar takar. A, söktüğü parçaları çırak C ile birlikte temizler ve müşterileri D ve E'ye yeni aldıklarını söyleyerek fahiş fiyatla satarlar.

B, otomobili ile şehirlerarası yolda giderken hatalı sollama yaptığı bir sırada karşısına çıkan otomobile çarpmamak için fren yaparsa da, frenler tutmaz ve iki otomobil çarpışır. Kazada B ağır yaralanır, diğer otomobildeki K ölür, kızı P yaralanır.

Hastaneye kaldırılan B ameliyata alınır. Bu sırada hastanede görevli müstahdemler H ve I, B'nin ceketinin cebindeki paraları alıp paylaşırlar. Hasta bakıcılar L ve M, ameliyat sonrası B'yi sedye ile götürürken yere düşürürler ve B'nin dikişleri açılır. Olayı gören doktor N yorgun olduğu için müdahale etmez ve B ölür[82].

Bilgiler:

(A): 1 yıl önce kasten işlediği bir suçtan dolayı hapis cezasına mahkûm olmuş, bu cezası adli para cezasına çevrilmiş ve fakat ikinci taksiti ödedikten sonra diğerlerini ödememiştir.

(C): 15 yaşındadır.

[82] Olay için bkz., Önder/Özek, Olay no. 22, s. 594

CEVAPLAR

Cevap I - Suçlar

1. A → B, Güveni kötüye kullanma (TCK 155)

Hizmet ilişkisinin gereği olarak tevdi ve teslim edilmiş eşya hakkında işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 155/2)

2. A + C → D + E; Dolandırıcılık (TCK 157)

Serbest meslek sahibi kişiler tarafından, mesleklerinden dolayı kendilerine duyulan güvenin kötüye kullanılması suretiyle işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 158/1-i).

3. A → B; Kasten yaralama (TCK 86) veya Kasten öldürme (TCK 81). Olayda olası kast, hatta doğrudan kast vardır. Fren parçalarının yerine eski parçalar takan bir kimse, bu hareketinin neticelerini kabullenmiş hatta doğrudan istemiştir.

4. a) A, B → K; Taksirle öldürme (TCK 85)

b) A, B → P; Taksirle yaralama (TCK 89)

5. H + I → B; Hırsızlık (TCK 141)

Kişinin malını koruyamayacak durumda olmasından yararlanarak işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 142/2-a)

6. L + M → B; Taksirle yaralama (TCK 89)

L ve M'nin fiilinden sonra N'nin müdahale etmemesi nedeniyle ölüm neticesi meydana geldiği için, bu şekilde atipik olarak ortaya çıkan başka bir olayın neden olduğu neticeden failin sorumlu tutulması düşünülemez. Normun koruma amacı tesadüfen (atipik olarak) gerçekleşen olayları kapsamaz. Bununla birlikte fail gerçekleştirdiği kısımdan, yani taksirli yaralamadan sorumlu olur.

Diğer görüş göre ise, N'nin müdahale etmemesi L ve M'nin yaptığı fiilin riskinin yerini almışsa, ölüm sonucu esas olarak doktorun fiilinden kaynaklanmışsa sonuçtan doktor sorumludur. **Başka birinin sorumluluk alanına geçen neticeler kişilere isnad edilemez.**

7. N → B; İhmal suretiyle kasten öldürme (TCK 83)

(N), yasal düzenlemelerle, zamanında gerekli müdahaleleri yapmak konusunda garantör durumundadır (TCK 83/2-a).

Cevap II - Teşebbüs

Olayda teşebbüs aşamasında kalan suç yoktur.

Cevap III - İştirak

2. suç: A + C → Müşterek Fail (TCK 37). Fiilin işlenişi üzerinde hâkimiyet kurmuşlardır.

4. suç: Taksirle işlenen suçlarda iştirak hükümleri uygulanmaz. Her bir fail kendi kusuru oranında gerçekleşen neticeden sorumludur. Her failin cezası kendi kusuruna göre ayrı ayrı belirlenir (TCK 22/5).

5. suç: H + I → Müşterek Fail (TCK 37). Fiilin işlenişi üzerinde hâkimiyet kurmuşlardır.

6. suç: Taksirle işlenen suçlarda iştirak hükümleri uygulanmaz. Her bir fail kendi kusuru oranında gerçekleşen neticeden sorumludur. Her failin cezası kendi kusuruna göre ayrı ayrı belirlenir (TCK 22/5).

Cevap IV - Suçların İçtimaı

2. suç: Olayda zincirleme suç düşünülebilirse de, farklı kişilere karşı işlenmiş olması dolayısıyla TCK 43/1 hükmü karşısında zincirleme suç kabul edilemez. Olayda TCK 43/2 nin de uygulama alanı yoktur, zira birden fazla hareket vardır. Bu nedenlerle, birden fazla dolandırıcılık suçundan, başka ifadeyle mağdur sayısı kadar dolandırıcılık suçundan dolayı cezalandırılacaklardır..

4. suç: Taksirle işlenen fiilin, bir ya da birden fazla insanın ölümü ile birlikte bir veya birden fazla kişinin yaralanmasına neden olması halinde özel bir içtima hükmü öngörülmüştür. Bu durumda fail, taksirle öldürme suçunun temel şekline nazaran daha ağır bir ceza ile cezalandırılacaktır (TCK 85/2). Olayda bir kişi ölmüş ve bir kişi yaralanmıştır. Dolayısıyla fail ölen ve yaralanan kişi sayısınca taksirli suçtan değil, tek bir taksirle öldürme suçundan sorumlu tutulacak ve fakat verilecek ceza artırılacaktır.

Cevap V - Ceza Sorumluluğunu Kaldıran veya Azaltan Nedenler

1. suç bakımından haksız tahrik hükümleri uygulanamaz (TCK 29). Çünkü banka müdürünün kredi vermemesi haksız bir davranış değildir.

(C): 15 yaşındadır. Henüz 15 yaşını tamamlamamıştır. Bu nedenle ikinci grup yaş küçüğüdür. Bu kişilerin her somut olay bakımından algılama ve irade yeteneklerinin olup olmadığı araştırılmalıdır. Bu yaş grubuna giren çocuğun işlediği fiilin

hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamaması veya davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince gelişmemiş olması halinde ceza sorumluluğu yoktur. Ancak bu kişiler hakkında çocuklara özgü güvenlik tedbirleri uygulanır. İşlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin varlığı halinde, cezada belirli oranlarda indirim yapılır (TCK 31/2). Fiili işlediği sırada 18 yaşını doldurmamış kişiler hakkında ceza mahkûmiyetinden doğan hak mahrumiyetleri uygulanmaz (TCK 53/4). Ayrıca bu kişilerin işledikleri suçlar dolayısıyla tekerrür hükümleri uygulanmaz (TCK 58/5).

Cevap VI - Faillerin Sorumluluğu

(A): 1 yıl önce kasten işlediği bir suçtan dolayı hapis cezasına mahkûm olmuş (TCK 170), bu cezası adli para cezasına çevrilmiş (TCK 50) ve fakat ikinci taksiti ödedikten sonra diğerlerini ödememiştir. Hapis cezasına seçenek olarak çevrilen yaptırım, tedbir olsa idi bu tedbirin gereklerinin yerine getirilmemesi durumunda TCK 50/6 uygulanırdı, zira söz konusu fıkrada 2008 tarih ve 5739 sayılı kanunla seçenek "yaptırım" yerine "tedbirin" kullanılması suretiyle bu fıkranın uygulanması tedbirlere inhisar ettirilmiş olmakta, bir ceza olan adli para cezası hariç bırakılmaktadır. Dolayısıyla seçenek yaptırım olarak hapis cezasının adli para cezasına çevrilmesi ve bunun ödenmemesi durumunda artık TCK 50/6 maddesi uygulanmayacak, CGTİK 106 gereğince uygulama yapılacaktır. Bu hükme göre de adli para cezasının ödenmemesi halinde tazyik hapsi uygulanacaktır. Bunun sonucu olarak, uygulamada asıl mahkumiyet hapis cezası değil, adli para cezası sayılacak, hapis cezasından kaynaklanan sonuçlar söz konusu olmayacaktır. Dolayısıyla A açısından esas alınacak mahkumiyet adli para cezası olacağı için ertelemeye engel bir durum da söz konusu olmayacaktır. Önceki mahkumiyet adli para cezası olması nedeniyle tekerrür süresi üç yıl olduğu (TCK 58/2-b) ve 1 yıl önce mahkûmiyet kararı verildiği için tekerrür süresi henüz dolmamıştır. Gerek önce işlenen suç gerekse olayda işlediği tespit edilen suçlar kasıtlı olduğu için (A) hakkında tekerrür hükümleri uygulanabilir (TCK 58).

OLAY 16
(Miras)

Konular: Olası Kast, Taksir, Hedefte Saşma, Teşebbüs, Gönüllü Vazgeçme, Iştirak (Müştereken Fiillik, Azmettirme, Yardım Etme), Zincirleme Suç, Fikri İçtima, Bileşik Suç, Neticesi Sebebiyle Ağırlaşmış Yaralama

Ana-babası ölmüş olan (A)'nın vasisi ve amcası B, idaresi kendisine verilmiş olan A'ya ait mirastan kişisel harcamalar yapmaktadır. B, mirasa konabilmek için A'yı öldürmek ister. B; bu amaçla D, E ve F ile anlaşır. B, ayrıca A'nın dayısı C'yi, mirası paylaşacaklarını söyleyerek pusu kurulacak yere A'yı götürmesi konusunda ikna eder. C, A'yı pusu yerine getirir. D gözcülük yaparken; E ve F A'nın üzerine ateş ederler. Kurşunlar A'ya isabet etmezse de henüz pusu yerinden ayrılmamış olan C yaralanır ve sol gözü kör olur.

Durumdan haberdar olan C'nin kardeşi G, B'ye haber göndererek 100 bin TL ödemediği takdirde onu polise ihbar edeceğini bildirir. Parayı ödemek istemeyen ve ihbar edilmekten korkan B, E ile G'yi öldürmesi konusunda anlaşır. E, bir gece G'in evine girer ve öldürmek amacıyla kafasına sopa ile vurarak yaralanmasına yol açarsa da, sonra onu öldürmekten vazgeçip evde muhafaza altına alınmış değerli mücevherleri alarak kaçar[5].

[5] Olay için bkz., Önder/Özek, Olay no. 39, s. 606

CEVAPLAR

Cevap I - Suçlar

1. B — A, Güveni kötüye kullanma (TCK 155)

Başkasının mallarını idare etmek yetkisinin gereği olarak tevdi ve teslim edilmiş eşya hakkında işlenmesi /cezayı artıran n.h. (TCK 155/2).

2. Birinci görüşe göre,

a) B + D + E + F + C — A; Kasten öldürme (TCK 81)

Tasarlayarak işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-a).

b) B + D + E + F — C; Kasten yaralama (TCK 86) veya Taksirle yaralama (TCK 89)

Suçun olası kastla işlendiği söylenebilir (TCK 21/2).

C bakımından olay yerine yakın olup da yaralanması göze alınmışsa olası kast, buna karşılık olay yerinden uzak olmasına rağmen bir şekilde yaralanması durumunda ise taksir düşünülebilir.

Kasten Yaralamada: Silahla işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 86/3-e)

Duyulardan birinin (görme) işlevinin yitirilmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 87/2-b, 89/3-b). Vücutta çift olarak bulunan organlardan birinin işlevini tamamen yitirmesi halinde, diğer organ fonksiyon görmeye devam edebilir. Bu durumda organın işlevinin zayıflaması değil, işlevini yitirmesi söz konusudur.

Hedefte sapmada tek neticeden sorumluluğu kabul eden görüşe göre, burada tasarlama nitelikli hali mağdur farklı olsa dahi uygulanacaktır. Yargıtay ise aksi görüştedir.

3. G — B, Şantaj (TCK 107)

4. B + E — G; Kasten öldürme (TCK 81)

Bir suçu gizlemek, delillerini ortadan kaldırmak amacıyla işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-h)

5. suç: a) E — G; Konut dokunulmazlığını ihlal (TCK 116)

Gece vakti işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 116/4)

b) E — G; Hırsızlık (TCK 141)

Bina içinde muhafaza altına alınmış olan eşya hakkında / cezayı artıran n.h. (TCK 142/2-h)

Gece vakti işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 143)

Kişinin malını koruyamayacak durumunda olmasından yararlanarak işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 142/2-a)

Cevap II - Teşebbüs

2. suç: Tek bir kasten öldürmeye teşebbüsten sorumluluk söz konusu olacaktır.

3. suç: Şantaj suçu tamamlanmıştır. Şantaj suçunun oluşabilmesi için mağdurun zorlanması yeterli olup, mağdurun istenenı yapması gerekli değildir.

4. suç: Fail (E) icra hareketleri aşamasında suçu tamamlamaktan gönüllü olarak vazgeçmiştir. Gönüllü vazgeçme halinde kişiye ceza verilmemekte, ancak o ana kadar yapılan hareketler bağımsız bir suç oluşturuyorsa sadece o suçtan sorumlu tutulmaktadır. Olayda (E), sadece kasten yaralama suçundan sorumlu tutulacaktır (TCK 36). İştirak halinde işlenen suçlarda sadece gönüllü vazgeçen suç ortağı gönüllü vazgeçme hükümlerinden yararlanır. Gönüllü vazgeçme, cezayı kaldıran şahsi bir sebeptir. Gönüllü vazgeçme nedeniyle suçun işlenmemesi halinde, diğer suç ortakları teşebbüs hükümlerine göre sorumlu tutulur. Dolayısıyla (B) açısından kasten öldürme suçu teşebbüs aşamasında kalmıştır. (B), teşebbüs aşamasında kalan kasten öldürme suçundan sorumlu tutulacaktır (TCK 41).

Cevap III - İştirak

2. suç: a) B → Azmettiren (TCK 38)

E + F → Müşterek Fail (TCK 37). Suçun işlenişi üzerinde hâkimiyet kurmuşlardır.

C'ye karşı gerçekleştirilen fiil taksirli ise, iştirak hükümleri uygulanmayacak, faillerin sorumluluğu ayrı ayrı belirlenecektir.

C → Müşterek Fail (TCK 37). Aslında hareketi tali nitelikli bir hareket ise de, hareketi ile suçun işlenişi üzerinde hâkimiyet kurduğundan müşterek fail sayılmalıdır.

D → Yardımda Bulunan (TCK 39). D'nin gözcülüğü suçun icrası açısından tali nitelikteyse yardım eden, aksi takdirde müşterek faildir.

b) Bu suç bakımından şeriklerin sorumluluğunun ele alınması gerekmektedir.

B → açısından, bir görüşe göre, C'nin yaralanmasına azmettirmemiştir. Dolayısıyla C'ye yönelik fiil açısından iştirak iradesi yoktur ve azmettiren olarak sorumlu tutulamaz. İkinci görüşe göre ise, B bir kimsenin öldürülmesi için azmettirmiştir, o kimseye de ateş edilmiştir, dolayısıyla B azmettirmeden dolayı sorumludur. Sonuçta o kimse yerine başka bir kimse de yaralanmış olsa B sorumludur. Ancak sorumluluk kasten öldürmeye azmettirme dolayısıyla olacaktır.

D → yardım eden olarak kabul edildiğinde, C'ye karşı gerçekleştirilen fiile katılma iradesi olmadığından, sorumlu tutulamaz. Müşterek fail olarak kabul edildiğinde ise, kararlaştırılanın dışında bir suç işlenmiş olduğundan yine sorumlu tutulamaz.

İkinci görüşe göre ise, tek bir suç söz konusudur ve D bu suça iştirakten dolayı sorumlu tutulacaktır.

4. suç: B → Azmettiren (TCK 38)

E → Fail

5. suç: (B) hırsızlık suçundan sorumlu tutulamaz. Çünkü hırsızlık suçunun işlenmesine yönelik iştirak iradesi yoktur.

Cevap IV - Suçların İçtimaı

2. suç: ***Hedefte sapma*** (tek neticeli sapma) söz konusudur. Burada iki görüş savunulmaktadır.

Bir görüşe göre, fiilin tek kabul edilip edilmemesine göre cevap değişir. Olayda iki kişi tarafından gerçekleştirilen ateş etme fiili vardır. Ancak silahlardan çıkan kurşunlardan kaç tanesinin C'ye isabet ettiği belli değil. Bunun dışında A'nın öldürülmesi için ateş edilmeye devam edildiği de olaydan anlaşılmıyor. Belirtilenler kadarıyla fiil tekliği söz konusu olmamakla beraber ihtimalli cevap vermek gerekirse: Fiil tekliğinde A'ya yönelik gerçekleştirilen kasten öldürmeye teşebbüs fiilinden tüm ortaklar birlikte suç işleme kararı söz konusu olduğundan sorumludurlar. C'ye karşı gerçekleştirilen fiil açısından ise olası kastın olduğu kabul edilirse, söz konusu kast türünde de birlikte suç işleme kararı kabul edildiğinden failler fikri içtima kuralları gereğince sorumlu olması ve en ağır cezayı gerektiren suçtan dolayı ceza verilmesi gerekmekle birlikte, TCK 43 ve 44 arasında cezalar açısından sorun bulunmaktadır. Çelişkiye neden olmamak için, gerçek içtima hükümleri uygulanması gerekmekle birlikte, TCK 2/3 hükmü gereğince kıyas yapılamaması ve TCK 61/son uyarınca cezaların artırılıp, azaltılıp değiştirilmesi söz konusu olmadığından, kanunda açıkça buna ilişkin düzenleme yapılması

gerekmektedir. Eğer taksir kabul edilirse, taksirli suçlara iştirak olmayacağından, yalnız fiili gerçekleştiren taksirli eyleminden sorumlu olacaktır ve fikri içtima onun için uygulanacaktır. Fiil çokluğu kabul edildiğinde ise, zincirleme suç ve fikri içtima kuralları şartlar gerçekleşmediğinden (tek fiil şartının olmaması, mağdur farklılığı ve aynı suç işleme kararının bulunmaması nedenleriyle) uygulanmayacaktır. A'ya karşı gerçekleştirilen eylemler açısından ise sorun yoktur. İştirak kuralları gereğince tüm ortaklar bu fiilden sorumludur. C'ye karşı gerçekleştirilen fiilde ise olası kast kabul edildiğinde yine herhangi bir problem yoktur. İştirak kuralları gereğince failler bu eylemden de sorumludurlar. Taksir kabul edilirse taksirli suçlarda iştirak söz konusu olmadığından her fail kendi taksirli fiili göz önüne alınmak suretiyle gerçekleşen öldürmeye teşebbüsten ve taksirli yaralamadan ayrı ayrı cezalandırılacaktır.

İkinci görüşe göre ise, tek neticeli sapmada sonuçta amaçlanan netice de gerçekleşen netice de bir insanın ölmesi veya yaralanması olduğundan, kişideki farklılığın önemi yoktur ve ortada tek bir suç vardır ve bu da gerçekleşen neticenin oluşturduğu suçtur. Ayrıca fail esasen kasten hareket ettiğinden, kasten bir insanı öldürmek veya yaralamak istediğinden, sonuçta da bir insan öldüğünden veya yaralandığından, taksirinden bahsetmek mümkün olmaz. Olayımız bakımından ise B, D, E, F, C den C ye yönelik kasten öldürmeye teşebbüs söz konusudur. Ancak bir kimse hem fail hem mağdur olamayacağından, fail olarak sadece B, D, E ve F sorumlu olacaklardır.

5. suç: Konut dokunulmazlığını ihlal suçu hırsızlık suçunun nitelikli hali olarak kabul edildiği takdirde, bileşik suç söz konusu olur ve bu durumda konut dokunulmazlığını ihlal suçundan ötürü ayrıca ceza verilmez. Kanunumuzun hırsızlık suçunun nitelikli haline ilişkin düzenlemesi ise kötü bir düzenleme olup, bu konuyu tartışmalı bırakmıştı. Ancak, Aralık 2006'da kanunumuza 5560 s. k. ile eklenen TCK 142/4 hükmü karşısında bileşik suç hükümlerinin uygulanmayacağı, failin her iki suçtan ayrı ayrı cezalandırılacağı anlaşılmaktadır.

OLAY 17
(Yüzük)

Konular: Neticesi Sebebiyle Ağırlaşmış Suç, Teşebbüs, İştirak (Azmettirme, Müşterek Faillik), Bileşik Suç, Malın Değerinin Azlığı

Para sıkıntısı çeken A, aile yadigârı olan kıymetli bir yüzüğü satmak ister. Yüzüğü düşük fiyatla satın almak isteyen B, A'yı önceden anlaştığı kuyumcu K'ya götürür. Yüzüğü inceleyen K, değeri gerçekte 50 bin TL olmasına rağmen yüzüğün ancak 5 bin TL edebileceğini söyler. K'nın kuyumcu olduğunu ve yüzüğün gerçek değerini anlayabileceğini düşünen A, söylenenlere inanır yüzüğü 5 bin TL'ye satar.

Bir süre sonra A, yüzüğü kuyumcu S'nin dükkânında görür ve merak ederek fiyatını sorar. Kuyumcu S'nin, yüzüğün değerinin 50 bin TL olduğunu söylemesi üzerine A aldatıldığını anlar. Yüzüğü tekrar elde etmek isteyen A, kuyumcu S'nin dükkânında tezgâhtar olarak çalışan T ile anlaşır. T, ertesi gün kuyumcuya gelen C'yi A'nın adamı zannederek yüzüğü C'nin çantasına bırakır. C, akşam çantasına baktığında yüzüğü fark eder ve fakat iade etmeyi düşünmez, yüzüğü kullanmaya başlar.

Yüzüğün A tarafından alındığını anlayan S; D ve F ile anlaşarak yüzüğü almak amacı ile A'nın yolunu beklerler. A'nın geldiğini gören S, D ve F, A'ya saldırmak suretiyle gerçek olduğu zannı ile değersiz bir taklidi alıp uzaklaşırlar. Saldırıdan dolayı ağır yaralanan A, bitkisel hayata girer[82].

[82] Olay için bkz., Önder/Özek, Olay no. 35, s. 603.

CEVAPLAR

Cevap I - Suçlar

1. B + K — A. Dolandırıcılık (TCK 157)

Serbest meslek sahibi kişiler tarafından, mesleklerinden dolayı kendilerine duyulan güvenin kötüye kullanılması suretiyle işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 158/1-i).

2. A + T → S; Güveni kötüye kullanma (TCK 155)

Hizmet ilişkisinin gereği olarak tevdi ve teslim edilmiş eşya hakkında işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 155/2)

Hizmet sözleşmesinin gereği olarak eşya üzerinde (T) zilyet durumundadır. Bu nedenle hırsızlık suçu oluşmayıp; (T) eşya üzerinde zilyetliğin devri amacı dışında bir tasarrufta bulunduğu için güveni kötüye kullanma suçu oluşur.

3. C → S; Hata sonucu ele geçmiş eşya üzerinde tasarruf (TCK 160)

(C) hata sonucu ele geçirdiği eşya üzerinde, iade etmeksizin veya yetkili mercileri durumdan haberdar etmeksizin malik gibi tasarrufta bulunmuştur.

4. S + D + F → A. Yağma (TCK 148)

Birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 149/1-c)

Yaralama suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış hallerinin gerçekleşmesi (TCK 149/2)

Malın değerinin az olması / cezayı azaltan n.h. (TCK 150/2). Burada failler yanılgıya düşmüş olsalar bile cezayı azaltan nitelikli halden yararlanırlar (TCK 30/2). Yargıtay cezayı azaltan bu nitelikli halin uygulanabilmesi için, "*daha çoğunu alabilme olanağı varken yalnızca ihtiyacı kadar ve değeri az olan eşyanın alınması*"nı aramaktadır.

Hukuki ilişkiye dayanan alacağını tahsil amacıyla cebir kullanması / cezayı azaltan n.h. (TCK 150/1). Burada failler yanılgıya düşmüş olsalar bile cezayı azaltan nitelikli halden yararlanırlar (TCK 30/2). Bu cezayı azaltan halden sadece alacağın sahibi faydalanır, zira kanun kişinin kendi alacağı açısından bu cezayı azaltan nitelikli hali kabul etmiştir. Diğer ortaklar bilse bile cezayı azaltan bu nitelikli halden yararlanamazlar (TCK 40).

Cevap II - Teşebbüs

4. suç: Failler, gerçek olduğu zannı ile değersiz bir taklidi almışlarsa da bu konudaki yanılgıları önemsiz olup, yağma suçu tamamlanmıştır.

Cevap III - İştirak

1. suç: B → Azmettiren (TCK 38)

K → Fail

2. suç: A → Azmettiren (TCK 38)

T → Fail

C'nin birlikte suç işleme kararı olmadığı için güveni kötüye kullanma suçundan sorumlu tutulamaz.

4. suç: S + D + F → Müşterek Fail (TCK 37). Suçun işlenişi üzerinde hâkimiyet kurmuşlardır.

(S), aynı zamanda azmettirendir. Failliğin şerikliğe nazaran önceliği ilkesi dolayısıyla (S) sadece müşterek fail sıfatıyla sorumlu tutulacaktır.

Cevap IV - Suçların İçtimaı

4. suç: Yağma, bileşik (mürekkep) suçtur (TCK 42). Cebir (TCK 108) ve hırsızlık (TCK 141) yağma suçunun unsurunu oluşturmaktadır.

Yağma suçunun işlenmesi sırasında kasten yaralama suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış hallerinin gerçekleşmesi durumunda, ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır (TCK 149/2). Olayda yağma suçunun işlenmesi sırasında kasten yaralama suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış hallerinden biri olan mağdurun bitkisel hayata girmesine neden olma (TCK 87/2-a) söz konusudur. Ancak ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümlerin uygulanabilmesi için meydana gelen daha ağır netice açısından failin en azından taksirle hareket etmesi gerekir. Olayda, A saldırı nedeniyle ağır yaralanmıştır. Faillerin meydana gelen daha ağır netice açısından olası kast yahut en azından taksirle hareket ettikleri söylenebilir. Bu nedenle failler hem yağma suçu hem de neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama suçundan sorumlu tutulmalıdır.

OLAY 18
(Av Tüfeği)

Konular: Hedefte Saşma. Taksir, Teşebbüs, İştirak (Müşterek Faillik, Azmettirme, Yardım Etme), Fikri İçtima, Bileşik Suç, Zincirleme Suç, Haksız Tahrik, Kusur Yeteneğini Azaltan ya da Ortadan Kaldıran Geçici Nedenler, Yaş Küçüklüğü, Şahsi Cezasızlık Nedeni, Erteleme, Tekerrür, Önödeme

Av meraklısı olan A, tüfeği duvara asar. 14 yaşındaki oğlu B, duvarda asılı bulunan tüfeği alır ve oynarken tüfek ateşlenir, saçmalar yanında bulunan kardeşi K'ya isabet ederek ölümüne neden olur.

C, annesini devamlı olarak döven ve kendisini aşağılayan babasından kurtulmak için ve mirasından da yararlanabileceği düşüncesi ile babası Ü'yü öldürmeye karar verir. C, misafirliğe geldiği bir akşam Ü'nün yemeğine eczacı G'den aldığı zehri koyar ve fakat tabaklar karıştığı için yemeği yiyen annesi E ölür. Oğlunun kendisini öldürmek istediğini anlayan Ü, intikam için C'nin eşi L'nin kasada saklamak üzere kendisine bıraktığı mücevherleri satar ve işçisi İ ve Z'ye C'nin yazlık evinin anahtarını vererek evde saklanmış kıymetli eşyaları almalarını ister. Bir gece İ gözcülük yaparken, evin anahtarını kaybeden Z maymuncukla kapıyı açarak eve girer. İ ve Z evden aldıkları eşyalardan imitasyon bir kolyeyi altın olduğunu söyleyerek Y'ye satmaya çalışsalar da Y kolyenin imitasyon olduğunu anlar ve polise ihbarda bulunur.

Tatile çıkan P, eşi R ile bir gece sahilde dolaşırken S, R'nin çantasını kaparak kaçmaya başlar. Bunun üzerine P, S'yi kovalamaya başlar. Yakalanacağını anlayan S, elindeki bıçakla P'nin üzerine saldırır. P'nin kendini kurtarmak için kenara çekilmesi üzerine bıçak araya giren T'nin göğsüne saplanır. Hastaneye kaldırılan T, yolda kan kaybı nedeniyle ölür. Olay yerinden kaçan S, çantada bulduğu dört adet boş çek yaprağını doldurarak R tarafından keşide edilmiş gibi imzalar ve aldığı arabanın kalan taksitlerine karşılık olarak galerici V'ye verir. Galerici V, çekleri bankaya ibraz ettiğinde karşılığının olmadığını öğrenir.

Bilgiler:

(C): Olay günü alkol almıştır.

(S): 17 yaşındadır; daha önce işlediği kasıtlı bir suçtan dolayı 6 ay hapis cezası almış, cezası ertelenmiştir.

(İ): Daha önce işlediği bir suçtan ötürü hakkında açılan dava önödeme ile düşmüştür.

(Z): Hollanda'da uyuşturucu madde suçuna iştirakten dolayı mahkûm olmuş ve cezası infaz edildikten sonra Türkiye'ye sınır dışı edilmiştir.

CEVAPLAR

Cevap I - Suçlar

1. A, B — K: Taksirle Öldürme (TCK 85)

(K), (A)'nın oğlu ve (B)'nin kardeşidir. Taksirli hareket sonucu neden olunan netice failin kişisel ve ailevi durumu bakımından artık bir cezaya hükmedilmesini gereksiz kılacak derecede mağdur olmasına yol açmışsa ceza verilmez (TCK 22/6).

2. Ü — E: Kötü muamele (TCK 232), Kasten yaralama (TCK 86).

Kasten yaralama varsa, eşe karşı işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 86/3-a).

Ü — C: Hakaret (TCK 125)

3. a) C + G — Ü: Kasten öldürme (TCK 81)

Eczacının durumu bilerek zehri vermesi durumunda iştirakinden bahsedilebilir. Ayrıca durumdan habersiz olarak örneğin bir fare zehri gibi bir zehrin verilmesi halinde de sorumluluğu yoktur.

Tasarlayarak işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-a)

Hedefte sapmada tek neticeden sorumluluğu kabul eden görüşe göre, burada tasarlama nitelikli hali mağdur farklı olsa dahi uygulanacaktır. Yargıtay ise aksi görüştedir.

Üstsoya karşı işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-d)

Burada tek neticeden sorumluluğu kabul eden görüşe göre, üstsoya karşı suç işlenmek isterken, hedefte sapma sonucu yine bir başka üstsoya karşı suç işlenmiştir. TCK 30/2 gereğince "*bir suçun daha ağır veya daha az cezayı gerektiren nitelikli hallerinin gerçekleştiği hususunda hataya düşen kişi, bu hatasından yararlanır.* Bu durumda fail babasını öldürmek istediği halde netice öyle gerçekleşmediğinden neticeye bakılarak bu nitelikli hal uygulanmayacak, annesini öldürmek de istemediğinden iradeye bakılarak ondan kaynaklanan nitelikli hal de uygulanmayacaktır. Bu durumda fail hakkında TCK 81 uygulanacaktır. Yargıtay da aynı yönde kararlar vermektedir.

b) C + G — E: Taksirle öldürme (TCK 85)

Olayda tabaklar karışmıştır. Zehirli yemeğin bulunduğu tabağı E almıştır. Hedefte sapma söz konusudur.

Tek neticeli sapmada meydana gelen neticeden sorumluluğu kabul eden görüşe göre olayda, C+G → E kasten öldürme vardır. Mağdurun yanlış kişi olması failin kastını ortadan kaldırmaz ve gerçekleşen netice E'nin ölümü olduğundan kasten öldürme söz konusudur. Bunun tek sonucu nitelikli halin mevcudiyeti durumunda kendisini gösterir.

4. Ü → L; Güveni kötüye kullanma (TCK 155)

5. a) Ü + İ + Z → C; Hırsızlık (TCK 141)

Bina içinde muhafaza altına alınmış olan eşya hakkında / cezayı artıran n.h. (TCK 142/2-h)

Gece vakti işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 143)

Taklit anahtarla veya diğer bir aletle kilit açmak suretiyle işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 142/2-d)

b) Ü + İ + Z → C; Konut dokunulmazlığını ihlal (TCK 116)

Gece vakti işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 116/4)

Birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 119/1-c)

6. İ + Z → Y; Dolandırıcılık (TCK 157)

7. S → R; Hırsızlık (TCK 141)

Elde veya üstte bulunan eşyayı çekip almak suretiyle işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 142/2-b)

Gece vakti işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 143)

8. a) S → P; kastına göre Kasten öldürme (TCK 81) veya Kasten yaralama (TCK 86)

Kasten öldürme suçu bakımından yakalanmamak için işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-h)

Kasten yaralama suçu açısından silahla işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 86/3-e).

b) S → T; Taksirle öldürme (TCK 85)

Tek neticeli hedefte sapma halinde ikinci bir görüşü savunan yazarlara göre, olayda tek suç vardır, o da S → T'ye kasten öldürmedir. S bir kimseyi öldürmek

istediğinden ve ölüm neticesi de meydana geldiğinden, tamamlanmış kasten öldürme suçu vardır. Mağdurun farklılığı sadece nitelikli bir halin mevcudiyeti bakımından önem arz edebilir. Olayımızda ise böyle bir durum yoktur.

9. S → Kamu, Resmi belgede sahtecilik (TCK 204)

Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre bir kıymetli evrak türü olan çek, niteliği itibarı ile özel belgedir. Ancak hangi belgelerin resmi belge sayılacağı TCK 210'da sınırlı olarak gösterilmiştir. Buna göre emre veya hamiline yazılı kambiyo senedi de resmi belgeye eşdeğer kabul edilen belgelerden birisidir. Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre kambiyo senetleri poliçe, bono ve çektir[53]. Dolayısıyla çek, ceza hukukunda resmi belge olarak kabul edilmektedir.

10. S → V; Dolandırıcılık (TCK 157)

Cevap II - Teşebbüs

3. suç: a'daki (Ü)'ye karşı işlenmek istenen kasten öldürme suçu icra hareketlerinin tamamlanması ve fakat hedefte sapma sonucu ölüm neticesinin gerçekleşmemesi nedeniyle teşebbüs aşamasında kalmıştır (TCK 35).

Hedefte sapma ile ilgili olarak diğer görüşü savunan yazarlara göre teşebbüs halinde kalan suçtan bahsetmek mümkün değildir, ortada tek suç vardır, o da E'nin kasten öldürülmesidir.

6. suç: Dolandırıcılık suçunun oluşması için, haksız menfaat elde etmek amacıyla failin gerçekleştirdiği davranışın muhatabı aldatmaya elverişli olması gerekmektedir. Fail hile ve desise ile mağduru hataya düşürecek hareketlere başladığı anda teşebbüs aşamasına girmiş olur. Mağdurun hataya düşmesiyle icra hareketleri tamamlanır. Dolayısıyla olayımızda mağdur aldatılamadığı için fiil teşebbüs aşamasında kalmıştır (TCK 35).

8. suç: a'daki (P)'ye karşı işlenmek istenen kasten öldürme veya kasten yaralama suçu hedefte sapma sonucu bıçağın (P)'ye isabet etmemesi nedeniyle teşebbüs aşamasında kalmıştır (TCK 35).

Hedefte sapmada diğer görüşü savunan yazarlar bu durumda da teşebbüsü kabul etmez, gerçekleşen tek bir suçu, S → T'ye kasten öldürme suçunu kabul ederler.

---

[53] **Gokcen**, Ahmet: Belgede Sahtecilik Suçları, (TCK m. 204-212), 3. Baskı, Ankara 2013, s. 110 vd.; **Ozbek/Kanbur/Doğan/Bacaksız/Tepe**, Özel Hükümler, 7. Baskı, s. 792; **Artuk**, Mehmet Emin/**Gokcen**, Ahmet/**Yenidünya**, Ahmet Caner, Ceza Hukuku Özel Hükümler, 13. Baskı, Ankara 2013, s. 539 vd.

10. suç: Dolandırıcılık suçu tamamlanmıştır. Çeklerin karşılıksız çıkması, dolandırıcılık suçunun teşebbüs aşamasında kaldığını göstermez. (S), çekleri aldığı arabanın kalan taksitlerine karşılık olarak vermiş, taksitleri ödemekten kurtularak haksız menfaat sağlamıştır.

Cevap III - İştirak

1. suç: Taksirle işlenen suçlarda iştirak hükümleri uygulanmaz. Her bir fail kendi kusuru oranında gerçekleşen neticeden sorumludur. Her failin cezası kendi kusuruna göre ayrı ayrı belirlenir (TCK 22/5).

3. suç: a) C → Fail

G → (bilmesi halinde) Yardımda Bulunan (TCK 39). Reçetesiz verilen bir zehir söz konusu ise sorumluluğu olamaz. Durumu bilerek yardım etmek kastıyla vermesi halinde yardım eden olarak sorumlu olur. Reçete ile verilmesi gereken bir zehri reçetesiz vermişse taksirinden dolayı sorumlu tutulur. Ancak taksirli suçlara teşebbüs söz konusu olmadığından sorumlu değil.

b) C → Fail

G → **yardım eden olmaz.** Taksirli suça katılma iradesi yok. Ayrıca taksirli suçlarda iştirak söz konusu olmaz. E'nin öldürülmesinden C sorumlu. Eğer reçete ile verilmesi gereken zehri reçetesiz vermişse, G taksirinden sorumlu.

5. suç: Ü → Azmettiren (TCK 38)

Z → Fail

İ → Gözcüdür. Suçun işlenmesi sırasında gözcülük yapılması halinde, suç ortağının iştirak statüsü belirlenirken somut olayın şartlarına göre bir ayırım yapılmalıdır. Şayet (İ), işbölümü esasına dayalı olarak fiilin işlenişi üzerinde fonksiyonel bir hâkimiyet tesis ediyor; gözcülük yapma şeklinde suçun icrasına yaptığı katkı suçun icrası açısından önem arz ediyorsa (Z) ile birlikte müşterek faildir. Buna karşılık, (İ) gözcülük yapma faaliyeti ile fiilin işlenişi üzerinde herhangi bir fonksiyonel hâkimiyet tesis edemiyor, gözcülük suçun başarıyla icrası açısından önem arz etmiyorsa yardımda bulunandır. Kanımızca suçun gece işlenmesi ve yazlıkta işlenmesi İ'nin yardım eden olduğunu göstermektedir.

(Z), (Ü)'nün kendisine verdiği anahtarı kaybetmiş ve bir maymuncukla kapıyı açmıştır. (Ü) aynı zamanda yardımda bulunan değildir. Çünkü araç sağlayan kişinin yardımda bulunan olarak sorumlu tutulabilmesi için söz konusu aracın suçun icrasında kullanılmış olması gerekir. Oysa (Z), anahtarı kaybetmiştir. Buna karşı-

lık. (Z) anahtarı kaybetmemiş ve anahtarla kapıyı açmış olsa idi, bu durumda (Ü) aynı zamanda yardımda bulunandır ve fakat asli norm-yardımcı norm ilişkisi gereği veya en ağır iştirak şeklinden ötürü cezalandırma prensibinin sonucu olarak sadece azmettiren olarak sorumlu tutulur.

6. suç: İ + Z → Müşterek Fail (TCK 37). Suçun işlenişi üzerinde hâkimiyet kurmuştur.

(Ü), birlikte suç işleme kararı bulunmadığı için dolandırıcılık suçundan sorumlu tutulamaz. (Ü)'nün iradesi sadece hırsızlık suçunun işlenmesine yöneliktir.

Cevap IV - Suçların İçtimaı

3. suç: ***Hedefte sapma*** (tek neticeli sapma) söz konusudur. Fiil tek olduğu (fiil sayısının tespitinde hareketi esas alan görüş) ve farklı suç tipleri (teşebbüs aşamasında kalan kasten öldürme ve taksirle öldürme) ihlal edildiği için C hakkında fikri içtima hükümleri uygulanacak ve en ağır cezayı gerektiren suçtan sorumlu tutulacaktır (TCK 44). G ise (yardımda bulunan olarak) yalnız Ü'ye karşı fiilden dolayı sorumlu, E'nin öldürülmesinden sorumlu değildir. Eğer G yardım eden statüsünde değilse, Ü'ye karşı gerçekleştirilen fiil açısından teşebbüs söz konusu olmadığından yalnız E'ye karşı taksirle öldürmeden sorumlu.

Hedefte sapma konusunda diğer görüşü savunan yazarlara göre ortada tek suç vardır.

5 a ve b suçları: Olayda hırsızlık suçu bina içinde muhafaza altına alınmış olan eşya hakkında işlenmiştir (TCK 142/2-h). Konut dokunulmazlığını ihlal (TCK 116) suçu, hırsızlık suçunun niteliklı unsurunu oluşturmamaktadır. Bu nedenle hırsızlık suçu bileşik (mürekkep) suç (TCK 42) niteliğinde olmayıp, fail hem hırsızlık hem de konut dokunulmazlığını ihlal suçundan dolayı ayrı ayrı cezalandırılacaktır.

8. suç: ***Hedefte sapma*** (tek neticeli sapma) söz konusudur. Fiil tek olduğu (fiil sayısının tespitinde hareketi esas alan görüş) ve farklı suç tipleri (teşebbüs aşamasında kalan kasten öldürme veya kasten yaralama; taksirle öldürme) ihlal edildiği için fikri içtima hükümleri uygulanacak ve fail en ağır cezayı gerektiren suçtan sorumlu tutulacaktır (TCK 44).

Hedefte sapma konusunda diğer görüşü savunan yazarlara göre ortada tek suç vardır.

9. suç: Zincirleme (müteselsil) suç hükümleri uygulanır. Bir suç işleme kararının icrası kapsamında bir kişiye karşı aynı suçun birden fazla işlenmesi du-

rumunda, fail her bir suçtan dolayı ayrı ayrı değil bir tek resmi belgede sahtecilik suçunu işlemiş gibi cezalandırılacak ve fakat verilecek ceza artırılacaktır. Kişinin belirli olması şart değildir. Mağduru belli bir kişi olmayan (kamu) suçlarda da zincirleme suç hükümleri uygulanır (TCK 43/1).

9 ve 10. suç: Olayda (S), hem resmi belgede sahtecilik hem de dolandırıcılık suçunu işlemiştir. (S), (V)'yi resmi belgede sahtecilik suçunu işlemek suretiyle aldatmıştır. Bu konu önceki dönemde çok tartışılmış uygulama ve öğretide farklı görüşlerin ileri sürülmesine neden olmuştur. Yeni kanunumuz ise bu konuyu açık bir hüküm ile çözmüş bulunmaktadır. TCK 212. maddesi gereğince, sahte resmi veya özel belgenin bir başka suçun işlenmesi sırasında kullanılması halinde hem sahtecilikten hem de ilgili suçtan dolayı ayrı ayrı ceza verilecektir. Olayımız açısından fail hem resmi belgede sahtecilikten hem de dolandırıcılık suçundan dolayı cezalandırılacaktır.

Cevap V - Ceza Sorumluluğunu Kaldıran veya Azaltan Nedenler

(C): olay günü alkol almıştır. Suç işlemek için duyulan cesareti pekiştirmek ya da suç işlemekte duyulan tereddüdü ortadan kaldırmak için alkol alınması halinde isteyerek (ihtiyari) sarhoşluk söz konusudur. Keza, kişi herhangi bir suç işlemeyi kastetmediği halde isteyerek alkol almış ve bu maddenin etkisinde iken suç işlemiş olabilir. Bu durumda, kişinin kusur yeteneğinin olduğu kabul edilir. Olayda (A), kendisini bu duruma isteyerek soktuğu için, isteyerek sarhoşluğun işlediği suçtan dolayı kusurluluğu ve ceza sorumluluğu üzerinde herhangi bir etkisi bulunmamaktadır (TCK 34/2).

(C) hakkında kusurluluğu etkileyen bir neden olarak haksız tahrik hükümleri (TCK 29) uygulanabilir. Çünkü babası annesini dövmekte ve kendisini aşağılamaktadır.

(S): 17 yaşındadır; daha önce işlediği kasıtlı bir suçtan dolayı 6 ay hapis cezası almış, cezası ertelenmiştir. Fiili işlediği sırada 15 yaşını doldurmuş ve fakat henüz 18 yaşını tamamlamamış kişilerin işledikleri fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını kavrama yeteneğine sahip olmakla beraber irade yeteneklerinin yeterince gelişmemiş olduğu kabul edilmiştir. Bu nedenle üçüncü dönem yaş küçüklerinin (15-18) cezasında belirli oranda indirim yapılması öngörülmüştür (TCK 31/3). Fiili işlediği sırada 18 yaşını doldurmamış kişiler hakkında ceza mahkûmiyetinden doğan hak mahrumiyetleri uygulanmaz (TCK 53/4).

Cevap VI - Faillerin Sorumluluğu

(Ü): Hırsızlık suçunun altsoy aleyhine işlenmesi ***şahsi cezasızlık nedeni***dir. Olayda (Ü), (C)'nin babasıdır. (Ü) hırsızlık suçundan sorumlu tutulmayacaktır

(TCK 167/1-b). Ancak söz konusu şahsi cezasızlık nedeninden diğer suç ortakları yararlanamaz.

(S), daha önce işlediği kasıtlı bir suçtan dolayı 6 ay hapis cezası almış, cezası ertelenmiştir. İşlediği suçtan dolayı 3 yıl (18 yaşını doldurmuş kişiler için 2 yıl) veya daha az süreyle hapis cezasına mahkûm edilen kişinin cezası ertelenebilir. Cezası ertelenen hükümlü hakkında 1 yıldan az ve 3 yıldan fazla olmamak üzere denetim süresi belirlenir. Olayda denetim süresi 1-3 yıl arası olabilir (TCK 51/3). Olaydaki suçlar kasten işlenmiştir. (S), olaydaki suçları denetim süresi içinde işlemiş ise ertelenen cezanın tamamen veya kısmen infaz kurumunda çektirilmesine karar verilir (TCK 51/7). (S)'nin daha önce işlediği suç kasıtlı olduğu ve 6 ay hapis cezası aldığı için ertelenme engelidir (TCK 51/1-a). Bu nedenle olayda işlediği tespit edilen suçlardan mahkûm olması halinde cezası ertelenemeyecektir.

18 yaşını doldurmamış kişilerin işledikleri suçlar dolayısıyla tekerrür hükümleri uygulanmaz (TCK 58/5). Dolayısıyla (S)'nin daha önce işlediği suç ve olayda işlediği suçlar tekerrüre esas teşkil etmez.

(İ): Daha önce işlediği bir suçtan ötürü hakkında açılan dava önödeme ile düşmüştür. Önödeme halinde ortada bir mahkûmiyet kararı bulunmadığı için, daha sonra işlenen suçlar bakımından tekerrür hükümleri uygulanmaz; erteleme hükümlerinin uygulanmasına engel bir durum yoktur.

(Z): Hollanda'da uyuşturucu madde suçuna iştirakten dolayı mahkûm olmuş ve cezası infaz edildikten sonra Türkiye'ye sınır dışı edilmiştir. Uyuşturucu madde ticareti 13. maddede sayılmıştır. Bu suç nerede işlenmiş olursa olsun Türkiye'de yargılama yapılarak, vatandaş veya yabancı olmasına bakılmaksızın fail hakkında Türk kanunları uygulanarak ceza verilir. Yabancı ülkede işlenen bu suç dolayısıyla fail hakkında Türkiye'de re'sen takibat yapılır. Ancak uyuşturucu madde ticareti suçunun yurt dışında işlenmesi halinde bu suçtan dolayı Türkiye'de yargılama yapabilmek için, fail hakkında yabancı ülkede mahkûmiyet veya beraat kararı verilmemiş olması gerekir. Olayda (Z) hakkında uyuşturucu madde ticareti suçundan dolayı Hollanda'da yargılama yapılmış, mahkûmiyet kararı verilmiş ve verilen ceza infaz edilmiştir. Bu nedenle (Z) hakkında Hollanda'da işlemiş olduğu uyuşturucu madde ticareti suçundan dolayı Türkiye'de yeniden yargılama yapılamaz.

Kural olarak, yabancı ülke mahkemelerinden verilen hükümler tekerrüre esas teşkil etmez. Fakat (Z)'nin yabancı ülkede işlediği suç, uyuşturucu madde ticareti olduğu için buna ilişkin olarak Hollanda mahkemesinden verilen mahkûmiyet kararı Türkiye'de işlenen suçlar bakımından tekerrüre esas teşkil eder (TCK 58/4).

OLAY 19
(Şeyhmus ve Mirza)[64]

Konular: Garantörel İhmali Suç, Taksir, Olası Kast, Teşebbüs, Fikri İştirak, Tehlike-Zarar Suçu, İlgilinin Rızası, Haksız Tahrik, Saf İhmali Suç

Diyarbakır Seyahat Şirketinin sahibi Seyhmus, bayram arifesinde şoför bulmakta sıkıntı çeker. Daha önce alkolik olduğu için işten attığı şoför Mirza'ya Diyarbakır-Ankara seferini yapmayı teklif eder. O akşam sefere çıkan Mirza'nın sefer öncesinde de alkollü olduğunu gören Şeyhmus, başka seçeneği olmadığını, zaten Mirza'nın da tecrübeli bir şoför olduğunu düşünür. Mirza alkollü çıktığı bu seyahatte otobüsün uçuruma yuvarlanmasına ve içlerinden biri de kendi oğlu olan 5 yolcunun ölümüne neden olur. Veysi ve Fevzi bir sirkte beraber gösteri yapan iki akrobattır. Veysi ipte takla atarak kendini bırakmakta, Fevzi de zaman ayarı yaparak, Veysi kendini bırakıp takla attıktan sonra onu tutmaktadır. Diyarbakır Seyahat firmasının otobüsünde çok yakın bir akrabasını kaybeden Veysi, kendisi de intihar etmeye karar verir. Bu niyetini arkadaşına açan Veysi, Fevzi'nin ona acıyarak kabul etmesi üzerine, intiharı gösteri sırasında gerçekleştirmeye karar verir. Gösteri sırasında zaman ayarını biraz geciktiren Fevzi, tam zamanında Veysi'nin ellerinden tutamayınca Veysi düşer ve ölür. Aynı gün Veysi'nin akrabası Faik, arabasıyla evine giderken aniden önüne çıkan bir sarhoşa çarpar. Arabadan inince sarhoşun Fevzi'nin akrabası Raziye olduğunu görür. Bunun akrabası benim akrabamın ölümüne neden olmuştu, olayı da kimse görmedi, ne hali varsa görsün diyerek, arabasına binip uzaklaşır. Olay yerinden geçmekte olan Abdülcabbar da yaralıyı gördüğü halde durmaz. Sonra gelen Memnune Raziye'yi hastaneye götürür. Raziye kurtulur.

[64] DÜHF 1997-1998, Ceza Hukuku Genel Hükümler Bütünleme Sınavı

CEVAPLAR

Cevap I - Suçlar

1. **a)** Şeyhmus — Kamu; Trafik güvenliğini tehlikeye sokma (TCK 179/3).

TCK 179/3'te düzenlenen alkol veya uyuşturucu madde etkisiyle ya da başka bir nedenle emniyetli bir şekilde araç sevk ve idaremeyecek halde araç kullanma suçunun faili ancak aracı kullanan kişi olabilir[54]. Dolayısıyla bu fıkradaki suç fail bakımından özgü bir suçtur[55]. Failin bu suçu, bizzat kendi hareketi ile yapması gerektiğinden gerçek özgü suçun özel bir şeklini oluşturan bizzat işlenebilen bir suçtur. Kanunda belirtilen hareketi bizzat yapmayan kişiler şerik olabilir[56]. Çünkü TCK'nın 40/2. maddesinde sadece özgü suçtan bahsedilmiş olması, ayrıca başka bir belirleme yapılmamış olması nedeniyle bizzat işlenebilen suçlarda da TCK 40/2. madde hükümleri uygulanacaktır[57]. Garantör olan şahsın ihmali davranması durumunda eğer ihmali davranış kanunda açıkça düzenleniyorsa fail olunabilinir. Kaldı ki bizzat işlenebilen suçlarda bizzat fiili işlemeyen kişi şerik olabilir[58]. Bu itibarla Şeyhmus, bizzat işlenebilen bir suç olan TCK 179/3'teki suçun faili olamaz, Şeyhmus tarafından bu suç işlenemez.

b) Şeyhmus → 5 yolcu; Bir görüşe göre, kasten ihmali davranışla (olası kast). Diğer görüşe göre, taksirle öldürme, TCK 83 veya 85. Garantörsel ihmali suç. Şeyhmus garantördür[59]. Yolcuların vücut bütünlüğüne ve yaşamına yönelik tehlikeleri önlemekle yükümlüdür. Bu yükümlülüğün kaynağı taşıma sözleşmesidir. Şeyhmus gerekli tedbiri almıyor. Alkollü sürücünün araç kullanmasına göz yumuyor, seyirci kalıyor. Araç sahibi olması nedeniyle garantördür.

Olayda Şeyhmus, şoförün alkollü olduğunu gördüğü halde, araç kullanmasına "başka çarem yok" düşüncesiyle müsaade ettiğinden, meydana gelecek neticeleri kabullendiği düşünülebilir. Bu takdirde olası kastı vardır.

Eylemin taksirle öldürme olduğu kabul edildiği takdirde özel bir içtima düzenlemesi öngören TCK 85/2 hükmünü uygulamak gerekecektir. Bir taksirli fiil

---

54 **Yaşar/Gokcan/Artuç**, C. IV, s. 4961.

55 **Özbek/Kanbur/Doğan/Bacaksız/Tepe**, Özel Hükümler, 7. Baskı, s. 726.

56 **Akbulut**, Kabahat, 2. Baskı, s. 338; **Akbulut**, Genel Hükümler, s. 288-289.

57 **Akbulut**, Kabahat, 2. Baskı, s. 340; **Akbulut**, Genel Hükümler, s. 290.

58 Bkz. **Akbulut**, Kabahat, 2. Baskı, s. 311.

59 Bir otobüs şirketinin sahibi şirketteki sürücülerin alkollü yola çıkmamaları hususunda garantördür (**Hakeri**, Hakan: Ceza Hukukunda İhmal Kavramı ve İhmali Suçların Çeşitleri, Ankara 2003, s. 192; **Akbulut**, Kabahat, 2. Baskı, s. 306; **Akbulut**, Genel Hükümler, s. 238).

ile birden fazla insanın ölümüne olma. Bu durumda fail ölen kişi sayısınca taksirli suçtan değil, tek bir taksirle öldürme suçundan sorumlu tutulacak ve fakat verilecek ceza artırılacaktır.

a) Mirza → Kamu. Trafik güvenliğini tehlikeye sokma (TCK 179/3).

b) Mirza → 5 yolcu. Bir görüşe göre, kasten (olası kast). Bir başka görüşe göre, taksirle öldürme. TCK 81 veya 85.

Mirza açısından KTK'nın 48. maddesi çerçevesinde değerlendirme yapmak gerekir. 24.05.2013 tarihinde 6487 sayılı Kanunla 48. maddede yapılan değişiklikle, 1.00 promilin üzerinde alkollü olduğu tespit edilen sürücüler hakkında ayrıca Türk Ceza Kanununun 179. maddesinin 3. fıkrası hükümlerinin uygulanacağı belirtilerek alkol miktarının belirli promilin üzerinde olması halinde sürücünün emniyetli şekilde araç kullanamayacağı kesin olarak kabul edilmiştir. 1.00 promilin üzerinde alkollü olan bir kişinin emniyetli şekilde araç kullanabileceği kanunen kabul edilmemiştir. Bu durumda 179. maddenin uygulanması zorunlu kılınmıştır. Ancak söz konusu değişiklikle 48. maddeye bir hüküm daha ilave edilmiştir. Bu düzenlemeye göre, hususi otomobil sürücüleri bakımından 0.50 promilin, diğer araç sürücüleri bakımından 0.20 promilin üzerinde alkollü olan sürücülerin trafik kazasına sebebiyet vermesi hâlinde, ayrıca Türk Ceza Kanununun ilgili hükümleri uygulanacaktır. Eğer Mirza'nın aldığı alkol miktarı 1.00'in üzerindeyse TCK 179 gerçekleşmiştir. Ayrıca ölen ve yaralananlar açısından ayrıca değerlendirme yapılmalıdır. Aldığı alkol miktarı 0.20 nin üzerinde ise kişinin emniyetli şekilde araç kullanabilecek olup olmadığına göre değerlendirme yapmak gerekir. Failin hareketine, içinde bulunduğu duruma bakıldığında emniyetli şekilde araç kullanamayacak durumda olduğu söylenemiyorsa 179. maddedeki suçun gerçekleştirildiğinin söylenmesi doğru değildir. Dolayısıyla düzenlemenin bu şekilde değerlendirilmesinin gerektiğini düşünüyoruz. Kişide yapılan alkol tespiti 1.00 promilin üzerindeyse sürücü emniyetli şekilde araç kullanamayacak niteliktedir. TCK 179/3 gerçekleştirilmiştir. Kazaya neden olan ve 0.20 promil üzerinde alkollü olan kişinin ise, alkol nedeniyle emniyetli şekilde araç kullanamayacak durumda olduğu tespit edilmişse 179. maddenin uygulanması gerekir[61]. Herhangi bir sürücü tarafından yapılabilecek bir hatanın alkollü sürücü tarafından gerçekleştirilmesi durumunda, 179. maddenin uygulanmaması gerekir[62]. Bu durumda taksirle öldürme veya taksirle yaralama fiilleri gerçekleştirilmişse bunlara

---

[61] Bu durumda TCK m. 179 ile ilgili belirleme yapmayan yazarlar da bulunmaktadır: **Özgenç**, Genel Hükümler, 10. Baskı, s. 332.

[62] 179. madde için bkz. **Çınar**, Ali Rıza, "Ceza Yasasında Alkollü Araç Kullanma Suçu", Tıp Ceza Hukukunun Güncel Sorunları, Ankara 2008, s. 647 vd.

ilişkin ilgili TCK hükümleri uygulanacaktır. Ancak alınan alkolün etkisiyle kazaya sebebiyet verilmişse fail emniyetli şekilde araç kullanamayacak durumdadır ve 179/3'ün uygulanması gerekir.

Eylemin kasten öldürme olduğu kabul edildiği takdirde, kendi oğlu da bulunduğundan TCK 82/1-d'deki cezayı artıran nitelikli hal gerçekleşmiştir. Eylem taksirle öldürme ise, TCK 85/2'deki nitelikli hal gerçekleşmiştir. Birden fazla insanın ölümüne neden olma.

Eylemin taksirle öldürme olduğu kabul edildiği takdirde özel bir içtima düzenlemesi öngören TCK 85/2 hükmünü uygulamak gerekecektir. Bir taksirli fiil ile birden fazla insanın ölümüne olma. Bu durumda fail ölen kişi sayısınca taksirli suçtan değil, tek bir taksirle öldürme suçundan sorumlu tutulacak ve fakat verilecek ceza artırılacaktır.

Fevzi → Veysi; Kasten öldürme (TCK 81). Burada Fevzi'nin hareketleri intihara yardımın ötesindedir, ölüme neden olan hareketi bizzat kendisi yapmaktadır. Bu garantörlük sözleşmeden kaynaklanmaktadır. Sirkte beraberce tehlikeli hareketleri yapmak hususunda anlaşmışlardır ve anlaşma onu garantör haline getirmektedir.

Olayda tasarlama düşünülebilir / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-a)

Faik → Raziye. Taksirle yaralama (TCK 89). Özen kurallarına aykırılık yoksa suç oluşmaz (bir görüşe göre bu durumda kaza söz konusu olur).

Faik → Raziye. Kasten (olası kastla) ihmali davranışla öldürme (TCK 83). Faik önceki tehlikeli hareketiyle garantör olmuştur. Raziye'ye yönelik tehlikeleri önlemekle yükümlü hale gelmiştir. Ancak bu yükümlülüğü kasten yerine getirmeyerek ölmesini amaçlamaktadır.

Bir suçu gizlemek, delillerini ortadan kaldırmak amacıyla / cezayı artıran n.h. (TC 82/1-h).

Abdülcabbar → Raziye; Yardım ve bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmemesi (TCK 98). Garantörsel ihmali suç söz konusu değil, zira Abdülcabbar garantör değil.

Cevap II - Teşebbüs

5. suçta Faik'in kastı öldürme ise, olay yerinden uzaklaşmasına rağmen Raziye kurtarıldığından eylem teşebbüs aşamasında kalmıştır. Bir görüş kanunumuzun teşebbüs ile ilgili düzenlemesi nedeniyle garantörsel ihmali suçlara te-

şebbüsün mümkün olmadığını ifade ederken, diğer görüş, garantörsel ihmali suçlara teşebbüsün mümkün olduğunu belirtmektedir. Burada meydana gelen zararın ağırlığına göre Faik'in cezası belirlenecektir (TCK 35/2).

Cevap III - İçtima

2. suç a) ve b): Bu konuda ilk görüşe göre, fikri içtima kuralları uygulanmalıdır ve faile sadece ağır olan suçtan ceza tayin edilmelidir. İkinci görüş ise aynı sonuca farklı yönden ulaşmaktadır. Buna göre, TCK 179. madde bir tehlike suçudur. Ancak olayda bir zarar da meydana gelmiştir. Bu durumda asli norm niteliğinde olan zarar suçuna ilişkin hükümler uygulanacak, tali norm olan TCK 179 uygulanmayacaktır.

4-5. suç: İlk görüşe göre, iki türlü düşünülebilir. Eğer teşebbüs kabul edilirse, "taksirle işlenen suç, ikinci fiilin teşebbüs derecesinde kalması nedeniyle başka bir suç haline dönüştüğünden cezalandırılmayan önceki fiilden bahsedilmeyecek, fail hem taksirle yaralamadan hem de kasten öldürmeye teşebbüsten sorumlu olacaktır"[41]. Olayımızda ise failin kastı olası kast olduğundan olası kastta sorumluluk neticeye göre belirlenmektedir ve bu nedenle ihmal sonucu gerçekleşen durum yaralama oluşturuyorsa fail yalnız kasten yaralamadan sorumlu tutulacaktır. Aynı kişinin gerçekleşen tek sonuçtan hem taksiri hem kastı nedeniyle iki defa sorumlu tutulması düşünülemez.

İkinci olarak, eğer garantörsel ihmali suçlara teşebbüsün mümkün olmadığı kabul edilirse, olayda ihmali davranış sonucu kasten yaralama kapsamına giren bir durum gerçekleşmişse fail, aynı sonuca hem kasten hem de taksirle sebebiyet verdiğinden yalnızca kasten yaralamadan sorumlu olacaktır. Cezalandırılmayan önceki fiil söz konusu olacaktır.

İkinci görüşe göre ise ilk hareket taksirli, ikincisi kasten işlendiğinden, her ikisinden ayrı ayrı ceza tayini yoluna gidilecektir.

Cevap IV - Ceza Sorumluluğunu Kaldıran veya Azaltan Nedenler

3. suçta hukuka uygunluk sebebi olarak ilgilinin rızası (TCK 26/2) düşünülebilir. Talep üzerine öldürme söz konusu. Ancak insanın kendi hayatı üzerinde tasarruf yetkisi olmadığından (TCK 26/2), rıza geçerli değildir, fail bu hukuka uygunluk sebebinden yararlanamaz.

5. suçta haksız tahrik (TCK 29) kabul edilemez. Zira haksız tahriki teşkil eden eylem, fiili işleyen kimseye yönelmiş olmalıdır.

---

[41] İçel, Kayıhan: Suçların İçtimaı, İstanbul 1972, s. 223

OLAY 20
(Antika Eşyalar)

Konular: Olası Kast, Garantörsel İhmali Suç, Teşebbüs, İştirak (Azmettirme, Müştereken Faillik, Dolaylı Faillik, Yardım Eden), Bileşik Suç, Meşru Savunma, Haksız Tahrik, İlgilinin Rızası

Nakliyeci A, kendisine B tarafından bir müzayede için Ankara'ya gönderilmek üzere teslim edilen antika eşyaları satar. A, antika eşyaların teslim edildiğine dair sahte bir belge düzenler ve bunu B'ye göstererek nakliye ücretini de alır. Bir süre sonra eşyaların yerine teslim edilmediğini öğrenen B intikam almak için bir plan yapar. B, A'nın şehrin dışında oturduğu için bahçesinde köpek beslediğini ve evinde silah bulundurduğunu bildiğinden oraya iki kişi göndermeyi ve çıkması muhtemel bir karışıklıkta A'nın ölebileceğini düşünür. B, bu planını gerçekleştirmek için D ve E'yi bulur; onlara A'nın evinin adresini vererek evde kimsenin bulunmadığını, evin değerli mücevherlerle dolu olduğunu söyler ve bunların alınması için D ve E'yi kandırır.

D ve E bir gece L'den aldıkları merdivenle bahçe duvarına tırmanıp A'nın bahçesine girerler. Köpeğin havlamasına uyanan ve bahçede birilerinin olduğunu fark etmesi üzerine endişelenen A, silahındaki tek kurşunu rasgele karanlık olan bahçeye ateşler ve D'yi yaralar. A'nın silahını yeniden ateşleyeceğini düşünen E ise, yanında getirdiği silahı ateşleyerek balkonda bulunan A'yı yaralar. Hastaneye kaldırılan D'nin bacağının paramparça olduğunu gören doktor H, bacağın kesilmesi gerektiğini söyler ve fakat D buna razı olmaz. D, kangren nedeniyle ölür[64].

[64] Olay için bkz., Önder/Özek, Olay no. 36, s. 603-604.

CEVAPLAR

Cevap I - Suçlar

1. A → B, Güveni kötüye kullanma (TCK 155)

Hizmet ilişkisinin gereği olarak tevdi ve teslim edilmiş eşya hakkında işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 155/2)

2. A → Kamu; Özel belgede sahtecilik (TCK 207)

3. A → B, Dolandırıcılık (TCK 157)

4. B + D + E → A, Kasten öldürme (TCK 81)

Tasarlayarak işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-a)

5. a) B + D + E + L → A; Konut dokunulmazlığını ihlal (TCK 116)

Gece vakti işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 116/4)

Birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 119/1-c)

b) B + D + E + L → A; Hırsızlık (TCK 141)

Gece vakti işlenmesi / cezayı artıran n. h. (TCK 143)

6. A → D; kastına göre, Kasten yaralama (TCK 86) veya Kasten öldürme (TCK 81).

Kasten yaralama suçunun silahla işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 86/3-e)

Suçun olası kastla işlendiği söylenebilir (TCK 21/2).

7. E → A, kastına göre, Kasten öldürme (TCK 81) veya Kasten yaralama (TCK 86)

Kasten yaralama suçunun silahla işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 86/3-e)

8. H → D; İhmali davranışla kasten öldürme (TCK 83)

(H), gereken tıbbi müdahaleyi yapmak suretiyle (D)'nin ölümünü engellemek konusunda garantör durumundadır.

Cevap II - Teşebbüs

4. suç: İcra hareketleri tamamlandığı ve fakat (A) sadece yaralanıp ölüm neticesi gerçekleşmediği için kasten öldürme suçu teşebbüs aşamasında kalmıştır (TCK 35). Meydana gelen zararın ağırlığına göre ceza tayin edilecektir.

5. suç, b): İcra hareketleri tamamlanamadığı için hırsızlık suçu teşebbüs aşamasında kalmıştır (TCK 35). Bir zarar söz konusu değildir, meydana gelen tehlikenin ağırlığına göre ceza tayin edilecektir.

6. suç: Şayet öldürme kastı varsa, teşebbüs aşamasında kalmış. Ancak olası kastın söz konusu olduğu hallerde, sorumluluk meydana gelen neticeye göre belirleneceğinden teşebbüs hükümleri uygulanmaz. Ayrıca ölüm sonucu (A)'ya yüklenemez. Burada bir kimsenin isteyerek kendini zarara veya tehlikeye sokmasının birlikte etkisi söz konusu olduğundan netice faile isnat edilemez. Bunun için (D)'nin riskin bilincinde olarak tedaviyi reddetmesi gerekir.

7. suç: Şayet (E) yaralama kastıyla hareket etmiş ise kasten yaralama suçu tamamlanmış, buna karşılık öldürme kastıyla hareket etmiş ise kasten öldürme suçu ölüm neticesi gerçekleşmediği için teşebbüs aşamasında kalmıştır (TCK 35). Meydana gelen zararın ağırlığına göre ceza tayin edilecektir.

Cevap III - İştirak

4. suç: Olayda, kasten öldürme suçu bakımından (B) azmettiren değildir. Azmettirme, belli bir suçu işleme hususunda henüz bir fikir sahibi olmayan ve dolayısıyla karar vermemiş olan kişinin bir başkası tarafından bu suçu işlemeye karar verdirilmesidir. Fiilin belirli olması gerekir. Oysa (B), kasten öldürme suçunu değil, hırsızlık suçunu işlemeleri konusunda D ve E'nin karar vermelerini sağlamıştır. (B)'nın telkinleri üzerine (D) ve (E)'nin işlemeye karar verdikleri suç hırsızlık suçudur. Ancak (B)'nin gerçek amacı (A)'yı öldürtmektir. (B), bu amacını gerçekleştirmek için olayın oluşum koşulları konusunda (D) ve (E)'yi yanılgıya düşürmüş, hırsızlık suçunu işleyecekleri yönünde iradelerinin oluşumuna etkide bulunmak suretiyle (D) ve (E) üzerinde ve kasten öldürme fiili üzerinde hâkimiyet tesis etmiş, bu kişileri suçun işlenmesinde araç olarak kullanmıştır. Bu itibarla, (B) kasten öldürme suçu bakımından azmettiren değil, dolaylı faildir. (B), kasten öldürme suçundan "fail" sıfatı ile sorumlu tutulacaktır (TCK 37/2). (D) ve (E)'nin iradeleri ise hırsızlık suçunun işlenmesine yönelik olduğu için hırsızlık suçundan sorumlu tutulacaklardır.

5. suç: B → Azmettiren (TCK 38)

D + E → Müşterek Fail (TCK 37)

L → (bilmesi halinde) Yardımda Bulunan (TCK 39)

Cevap IV - Suçların İçtimaı

2 ve 3. suç: Olayda (A), hem özel belgede sahtecilik hem de dolandırıcılık suçunu işlemiştir. Bu konu onceki donemde çok tartışılmış uygulama ve öğretide

farklı görüşlerin ileri sürülmesine neden olmuştur. Yeni kanunumuz ise bu konuyu açık bir hüküm ile çözmüş bulunmaktadır. TCK 212. maddesi gereğince, sahte özel belgenin bir başka suçun işlenmesi sırasında kullanılması halinde hem sahteciliken hem de ilgili suçtan dolayı ayrı ayrı ceza verilecektir. Olayımız açısından fail hem özel belgede sahtecilikten hem de dolandırıcılık suçundan dolayı cezalandırılacaktır.

5. a) ve b) suçları: Konut dokunulmazlığını ihlal suçu hırsızlık suçunun nitelikli hali olarak kabul edildiği takdirde, bileşik suç söz konusu olur ve bu durumda konut dokunulmazlığını ihlal suçundan ötürü ayrıca ceza verilmez. Kanunumuzun hırsızlık suçunun nitelikli haline ilişkin düzenlemesi ise kötü bir düzenleme olup, bu konuyu tartışmalı bırakmıştı. Ancak, Aralık 2006'da kanunumuza 5560 s. k. ile eklenen TCK 142/4 hükmü karşısında bileşik suç hükümlerinin uygulanmayacağı, failin her iki suçtan ayrı ayrı cezalandırılacağı anlaşılmaktadır.

Cevap V - Ceza Sorumluluğunu Kaldıran veya Azaltan Nedenler

(A): 6. suç açısından meşru savunma hükümleri (TCK 25/1) uygulanabilir. Mala karşı haksız saldırılarda da meşru savunma kabul edilmiştir. Böylece failin eylemi suç oluşturmamakta olup, beraat kararı verilecektir.

(B): Hem kasten öldürme suçundan "dolaylı fail" hem de hırsızlık suçundan azmettiren sıfatıyla sorumlu tutulacak ve ayrı ayrı ceza tayin edilecektir. Haksız tahrik hükümlerinden (TCK 29) yararlanabilir.

(E): 7. suç bakımından, bir hukuka uygunluk nedenine (meşru savunma, TCK 25/1) karşı gerçekleştirilen fiil hukuka uygun sayılmaz. Meşru savunmaya karşı meşru savunma olmaz. Bu nedenle (E) meşru savunma hukuka uygunluk nedeninden yararlanamaz.

(H): 8. suç bakımından, tıbbi müdahalenin koşullarından biri de hastanın geçerli bir rızasının varlığıdır. İlgilinin rızası TCK 26/2 gereğince de bir hukuka uygunluk sebebidir. Tıbbi müdahalelerde kural ilgilinin tıbbi müdahaleyi, tedaviyi reddetme hakkı olduğudur. Böylece ilgilinin tıbbi müdahaleye rıza göstermediği hallerde, hekimin buna rağmen hastaya bakma yükümlülüğü yoktur (Hasta Hakları Yönetmeliği). İlgilinin rızasının ise iki istisnası vardır: Birincisi, genel sağlık bakımından toplumu tehlikeye düşüren bulaşıcı bir hastalığın ortaya çıkması; ikincisi ise, acil bir durumda hastanın rızasını ifade edemeyecek durumda olması ve yanında muvafakati alınacak bir yakınının bulunmamasıdır. İlgilinin rızası bulunmadığından ve istisna kapsamına giren bir durum söz konusu olmadığından dolayı doktor H'nin herhangi bir sorumluluğu yoktur, eylemi suç oluşturmamaktadır.

OLAY 21
(Bakkal)

Konular: Teşebbüs, İştirak (Müşterek Fail, Azmettirme, Yardım Etme), Bileşik Suç, Haksız Tahrik, Meşru Savunma, Yaş Küçüklüğü, Erteleme, Tekerrür, Ceza Kanununun Uygulanmasında Evrensellik İlkesi, Neticesi Sebebiyle Ağırlaşmış Suç

Bakkal B, yağ tüccarı T'ye 500 litre zeytinyağı satın almak istediğini söyler. T, ayçiçek yağı tenekelerinin üzerine zeytinyağı etiketlerini yapıştırır ve B'ye satar. B, kararlaştırılan bedeli otuz gün vadeli bir çek vermek suretiyle öder.

Bir süre sonra durumun farkına varan B, T'den alış-veriş yapan arkadaşı K'yı telefonla arayarak T'nin ahlâksız, üçkâğıtçı bir tüccar olduğunu söyler ve artık ondan yağ almaması konusunda uyarır. B, daha sonra oğlu N aracılığı ile T'ye bir mektup gönderir ve zararı olan 10 bin TL'yi mektupta belirttiği banka hesabına yatırmadığı takdirde işyerini yakacağını söyler. T, söyleneni yapmaz ve polisi durumdan haberdar eder.

Diğer taraftan T vadesi geldiğinde çek bedelini tahsil için bankaya gittiğinde çek karşılıksız çıktığı için bedeli ödenmez. Bunun üzerine T; C ve D ile B'yi dövmeleri hususunda anlaşır. Bir gece B'nin yolunu kesen C ve D; B'nin üzerine hücum ederler ve vurmaya başlarlar. Fakat kimin savurduğu belli olmayan bir yumruk neticesinde yere düşen B'nin kulak zarı patlar ve sağ kulağı duymaz olur. Daha sonra D, C'ye fark ettirmeden yerde baygın yatan B'nin içinde para olan cüzdanını alır.

Bir süre sonra B; U ve S'ye T'nin çok değer verdiği antika bir Çin vazosunu alıp kendisine getirmelerini söyler. Bir gece U dışarıda gözcülük yaparken S, bir maymuncukla kapıyı açarak eve girer. Vazoyu alan S kapıdan dışarı çıkacağı sırada ayağı takılır ve yere düşürdüğü Çin vazosu kırılır. Çıkan ses üzerine uyanan T'nin salona girdiğini gören S, eline aldığı sopa ile T'nin bacağına vurur ve kaçar. Hastaneye kaldırılan T'nin kırılan bacağı alçıya alınır[65].

Bilgiler:

(B): İki yıl önce işlediği taksirli bir suçtan dolayı aldığı ceza ertelenmiştir.

---

[65] Olay için bkz.. Önder/Özek, Olay no. 40, s. 606-607.

(C): Daha önce işlediği bir suçtan dolayı adli para cezası almış ve ceza infaz edilmiştir.

(T): Bir yıl önce Fransa'da işlediği parada sahtecilik suçu nedeni ile hakkında Fransa'da dava açılmıştır ve yargılama devam etmektedir.

(U): 18 yaşındadır, okuma yazması yoktur.

CEVAPLAR

Cevap I - Suçlar

1. T — B. Dolandırıcılık (TCK 157)

Tacir kişinin ticari faaliyeti sırasında işlemesi / cezayı artıran n.h. (TCK 158/1-h)

2. B — T; Hakaret (TCK 125)

Suç oluşmaz. Hakaret suçu, kişinin gıyabında da işlenebilir. Kişiye hazır bulunmadığı bir ortamda veya doğrudan muttali olamayacağı surette hakaret edilmesi halinde gıyapta hakaret söz konusu olur. Ancak gıyapta hakaretin cezalandırılabilmesi için, fiilin mağdurun gıyabında ve fakat en az üç kişiyle ihtilat ederek işlenmesi gerekir. Bu kişilerin toplu veya dağınık olmalarının suçun oluşumu üzerinde bir etkisi yoktur. Olayda (B) sadece (K) ile ihtilat etmiştir. Bu nedenle fiili her ne kadar bir haksızlık teşkil etse de izlenen suç siyaseti gereğince cezalandırılmaz.

3. B + N — T; Yağma (TCK 148)

Kişinin bir hukuki ilişkiye dayanan alacağını tahsil amacıyla işlenmesi / cezayı azaltan n.h. (TCK 150/1).

4. T + C + D — B; Kasten yaralama (TCK 86)

Duyulardan birinin (görme) işlevinin yitirilmesi (TCK 87/2-b). Bazı yazarlar, 87. maddedeki düzenlemeleri cezayı artıran nitelikli hal olarak kabul ederken[66], bazı yazarlar ise madde başlığına uygun şekilde neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama olarak nitelendirmektedirler[67]. Vücutta çift olarak bulunan organlardan birinin işlevini tamamen yitirmesi halinde, diğer organ fonksiyon görmeye devam edebilir. Bu durumda dahi organın işlevinin zayıflaması değil, işlevini yitirmesi söz konusudur.

5. D — B; Hırsızlık (TCK 141)

Kişinin malını koruyamayacak durumda olmasından yararlanarak işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 142/2-a)

Gece vakti işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 143)

---

[66] Tezcan/Erdem/Önok, Ceza Özel Hukuku, 9. Baskı, s. 212 vd.

[67] Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 188

6. a) B + U + S → T; Konut dokunulmazlığını ihlal (TCK 116).

Gece vakti işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 116/4)

Birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi cezayı artıran n.h. (TCK 119/1-c)

b) B + U + S → T; Hırsızlık (TCK 141)

Diğer bir aletle kilit açmak suretiyle işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 142/2-d)

Gece vakti işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 143)

Bu nitelikli haller seçimlik olmayıp, failin cezası her birinden dolayı ayrı ayrı artırılacaktır.

Hırsızlık suçunun (S)'nin (T)'yi yaralaması nedeniyle yağma suçuna dönüştüğü söylenemez. Çünkü (S) yaralama fiilini vazoyu almak ya da (T)'nin vazonun alınmasına karşı koymasını engellemek amacıyla işlemiş değildir. Kaldı ki, vazo daha önce kırılmış olup, (T) çıkan ses üzerine daha sonra uyanmıştır.

7. B + U + S → T; Mala zarar verme (TCK 151)

Suç oluşmaz. Çünkü mala zarar verme suçu ancak kasten işlenebilen bir suçtur. Olayda (S)'nin ayağı takılmıştır. Taksir söz konusudur. Ancak özel hukuk hükümlerine göre oluşan zarar tazmin edilmelidir.

8. S → T; Kasten yaralama (TCK 86)

Kasten yaralamanın vücutta kemik kırılmasına neden olması / cezayı artıran n.h. / neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama (TCK 87/3).

Cevap II - Teşebbüs

1. suç: Dolandırıcılık suçu, haksız menfaatin elde edildiği anda tamamlanmış olur. Olayda (B)'nin verdiği çek karşılıksız çıktığı için (T) çek bedelini tahsil edememiş ve dolandırıcılık suçu teşebbüs aşamasında kalmıştır (TCK 35).

3. suç: T, söyleneni yapmaz ve polisi durumdan haberdar eder. (B) menfaati temin edemediği için yağma suçu teşebbüs aşamasında kalmıştır (TCK 35).

4. suç: Suç tamamlanmıştır. (B)'nin işitme yeteneğini kaybetmesine neden olan yumruğun kim tarafından atıldığının tespit edilememesinin bir önemi yoktur. Olayda (C) ve (D), birlikte suç işleme kararına istinaden fiilin icrası üzerinde müşterek hâkimiyet tesis etmişler, (B)'ye birlikte vurmuşlardır. Her ikisi de

tamamlanmış kasten yaralama suçunun nitelikli şeklinden müşterek fail olarak sorumlu tutulacaklardır. Aralarındaki iştirak iradesi eylemin bir bütün olarak değerlendirilmesini ve her iki failin de sorumlu tutulmasını sağlamaktadır.

6. suç: Suçun icra hareketlerine başlanmış ve fakat vazo henüz mağdurun hâkimiyet alanında iken kırıldığı için icra hareketleri tamamlanamamıştır. Bu nedenle hırsızlık suçu teşebbüs aşamasında kalmıştır (TCK 35).

Cevap III - İştirak

3. suç: B → Fail

N → (biliyorsa) Fail (TCK 37). N eylemi ile fiilin işlenişi üzerinde hâkimiyet kurmuştur, eylemi önemli bir katkı niteliği arz etmektedir.

N bilmiyorsa araç olarak kullanılmıştır, dolaylı faillik söz konusudur.

4. suç: T → Azmettiren (TCK 38)

C + D → Müşterek Fail (TCK 37).

Olayda (C) ve (D); birlikte suç işleme kararına istinaden fiilin icrası üzerinde müşterek hâkimiyet tesis etmişler, (T)'ye birlikte vurmuşlardır. (T)'nin işitme yeteneğini kaybetmesine neden olan yumruğun kim tarafından atıldığının tespit edilememesinin bir önemi yoktur. Kaldı ki; yumruğun kim tarafından atıldığı tespit edilse dahi her ikisi de tamamlanmış kasten yaralama suçunun nitelikli şeklinden müşterek fail olarak sorumlu tutulacaklardır.

5. suç: (T) ve (C)'nin hırsızlık suçunun işlenmesine yönelik bir iradesi bulunmadığından sorumlu tutulmaz ve iştirak hükümleri uygulanmaz. (D) müstakil faildir.

6. suç: B → Azmettiren (TCK 38)

S → Fail

U → Gözcüdür. Suçun işlenmesi sırasında gözcülük yapılması halinde, suç ortağının iştirak statüsü belirlenirken somut olayın şartlarına göre bir ayırım yapılmalıdır. Şayet (U), işbölümü esasına dayalı olarak fiilin işlenişi üzerinde fonksiyonel bir hâkimiyet tesis ediyor; gözcülük yapma şeklinde suçun icrasına yaptığı katkı suçun icrası açısından önem arz ediyorsa (S) ile birlikte müşterek faildir. Buna karşılık, (U) gözcülük yapma faaliyeti ile fiilin işlenişi üzerinde herhangi bir fonksiyonel hâkimiyet tesis edemiyor; gözcülük suçun başarıyla icrası açısından önem arz etmiyorsa yardımda bulunandır.

Cevap IV - Suçların İçtimaı

3. suç: Yağma, bileşik (mürekkep) suçtur (TCK 42). Tehdit (TCK 106) yağma suçunun unsurunu oluşturmaktadır. Olayda işyerinin yakılacağı tehdidi ile 10 bin TL'nin belirtilen hesaba yatırılması istenmiştir.

6. suç a ve b, açısından bileşik suç düşünülebilir. Bina içinde hırsızlığın yapılması, hırsızlığın nitelikli hali olduğundan bileşik suç kuralları uygulanır ve ayrıca konut dokunulmazlığını ihlal suçundan ötürü ceza verilmez. Ancak bileşik suçun bulunmadığını söylemek de mümkündür. Kanunumuzun bu konudaki düzenlemesi kötü bir düzenleme olup, her iki türlü düşünme imkânı vermekteydi.

Ancak Aralık 2006'da yapılan değişiklikte, 5560 s. k. ile eklenen TCK 142/4 hükmü karşısında bileşik suç hükümlerinin uygulanmayacağı, failin her iki suçtan ayrı ayrı cezalandırılacağı anlaşılmaktadır.

Cevap V - Ceza Sorumluluğunu Kaldıran veya Azaltan Nedenler

3. suç bakımından kusurluluğu etkileyen bir neden olarak haksız tahrik hükümlerinden (TCK 29) yararlanabilir. Haksız tahrikin ceza kanununun genel kısmında düzenlendiği gözönünde bulundurulduğunda herhangi bir ayrım yapılmadan bütün suçlar bakımından geçerli olabileceği anlaşılır. Ancak Yargıtay 6136 sayılı kanununa muhalefet suçunda, cinsel saldırı ve yağma suçlarında haksız tahrikin uygulanmayacağına karar vermektedir[68].

5, 8. suç bakımından meşru savunma hukuka uygunluk nedeninden yararlanamaz (TCK 25/1). Çünkü ilk haksız hareket kendisinden gelmiş, (T)'nin evine hırsızlık amacıyla girmiştir.

(U): 18 yaşındadır, okuma yazması yoktur. Henüz 18 yaşını tamamlamış değildir. Fiili işlediği sırada 15 yaşını doldurmuş ve fakat henüz 18 yaşını tamamlamamış kişilerin işledikleri fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını kavrama yeteneğine sahip olmakla beraber irade yeteneklerinin yeterince gelişmemiş olduğu kabul edilmiştir. Bu nedenle üçüncü donem yaş küçüklerinin (15-18) cezasında belirli oranda indirim yapılması öngörülmüştür (TCK 31/3). Fiili işlediği sırada 18 yaşını doldurmamış kişiler hakkında ceza mahkûmiyetinden doğan hak mahrumiyetleri uygulanmaz (TCK 53/4). Ayrıca bu kişilerin işledikleri suçlar dolayısıyla tekerrür hükümleri uygulanmaz (TCK 58/5). (U)'nun okuma-yazma bilmemesinin kusur yeteneği ve ceza sorumluluğu üzerinde bir etkisi yoktur.

---

[68] Bkz. **Koca/Üzülmez**, Genel Hükümler, 7. Baskı, s. 335, dpn. 986

Cevap VI - Faillerin Sorumluluğu

(B): İki yıl önce işlediği taksirli bir suçtan dolayı aldığı ceza ertelenmiştir. İşlediği suçtan dolayı 2 yıl veya daha az süreyle hapis cezasına mahkûm edilen kişinin cezası ertelenebilir. Cezası ertelenen hükümlü hakkında 1 yıldan az ve 3 yıldan fazla olmamak üzere denetim süresi belirlenir. Olayda denetim süresi 1-3 yıl arası olabilir (TCK 51/3). Olaydaki suçlar kasten işlenmiştir. (B), bu suçları denetim süresi içinde işlemiş ise ertelenen cezanın tamamen veya kısmen infaz kurumunda çektirilmesine karar verilir (TCK 51/7).

(B)'nin daha önce işlediği suç taksirli olduğu için koşulları mevcut ise olayda işlediği tespit edilen suçlardan dolayı verilecek cezanın ertelenmesine engel değildir (TCK 51/1-a).

(B)'nin daha önce işlediği suç taksirlidir, olaydaki suçlar ise kasten işlenmiştir. Dolayısıyla tekerrür hükümleri uygulanmaz (TCK 58/4).

(C), Adli para cezası erteleme engeli değildir (TCK 51). Olaydaki suç nedeniyle (C)'ye verilecek ceza koşulları varsa ertelenebilir. Tekerrür süresi adli para cezasının infaz edildiği tarihten itibaren üç yıldır. (C), olaydaki suçu adli para cezasının infazından itibaren üç yıl içinde işlemiş ise ve diğer koşulları varsa tekerrür hükümleri uygulanır (TCK 58).

(T): Bir yıl önce Fransa'da işlediği parada sahtecilik suçu nedeni ile hakkında Fransa'da dava açılmıştır ve yargılama devam etmektedir. Parada sahtecilik (TCK 197), TCK'nın 13. maddesinde sayılan suçlardan biridir. Bu suçun, vatandaş veya yabancı tarafından yabancı ülkede işlenmesi halinde Türkiye'de re'sen takibat yapılır ve yargılama yapılarak fail hakkında Türk kanunları uygulanır. Ancak bu suçtan dolayı Türkiye'de yargılama yapılabilmesi için (T) hakkında Fransa'da mahkûmiyet veya beraat kararı verilmemiş olması gerekir. Olayda (T) hakkında Fransa'da dava açılmış ise de yargılama devam etmekte olup, beraat veya mahkûmiyet şeklinde bir karar verilmiş değildir. Dolayısıyla Adalet Bakanı'nın talebi dahi olmaksızın Türkiye'de (T) hakkında re'sen takibat yapılabilecektir.

OLAY 22
(Fabrikatör)

Konular: Doğrudan Kast, Olası Kast, İştirak (Müşterek Faillik, Azmettirme, Yardım Etme), Zincirleme Suç, Tehlike Suçu - Zarar Suçu, Fikri İçtima, Bileşik Suç, Yaş Küçüklüğü, Sağır ve Dilsizlik, Haksız Tahrik, İddia ve Savunma Dokunulmazlığı, Zorunluluk Hali, Erteleme, Tekerrür, Adli Para Cezası

Fabrikatör F, tüccar T'den aldığı malın bedeli olarak karşılıkları olmayan değişik vadeli 10 bin TL'lik beş adet çek verir. Vadesi gelen çekleri bankaya ibraz ettiğinde karşılıklarının olmadığını öğrenen T, F'yi savcılığa şikâyet eder. T, şikâyet dilekçesinde F'nin kendisini dolandırdığını, karısı K'nın üvey oğlu E ile birlikte yaşamasına ses çıkarmayan haysiyetsiz bir kimse olduğunu, aynı zamanda işlenmediğini bildiği halde başkanı olduğu Kenti Güzelleştirme Derneği'nin binasını uyuşturucu madde imalatında kullandığını belirtir.

Şikâyet dilekçesinin içeriğini öğrenen E, intikam için T'nin evini yakmaları konusunda A ve C ile anlaşır. C, B'den aldığı benzin ile bir gece T'nin evini ateşe verir. A ise, C'yi olay yerinden kaçırmak için G tarafından kendisine tamir edilmek üzere verilmiş olan otomobili kullanır.

Yanan evde bulunan T'nin annesi H dumandan baygınlık geçirir ve zehirlenir. T'nin karısı T1 ise, kurtulmak için balkondan komşu Y'nin otomobilinin üzerine atlar ve otomobilin tavanını çökertir[65].

Bilgiler:

(A): 17 yaşındadır. Kısa bir süre önce işlediği bir suçtan dolayı aldığı hapis cezası adli para cezasına çevrilmiştir.

(F): 5 yıl önce işlediği kasıtlı bir suçtan dolayı 3 yıl hapis cezası almış olup, cezanın infaz edilebilmesi için aranmaktadır.

(T): İşlediği bir suçtan dolayı hakkında açılmış olan ceza davası devam etmektedir.

[65] Olay için bkz., Önder/Özek, Olay no. 27, s. 598.

CEVAPLAR

Cevap I - Suçlar

1. F → T; Karşılıksız çek keşidesi suçu (5941 sy. Çek Kanunu m. 5'e muhalefet) 15/7/2016 tarih ve 6728/63 maddesiyle Çek Kanunu'nun 5. maddesinde yapılan değişiklikle karşılıksız çek halinde adli para cezasına hükmedileceği düzenlenmek suretiyle karşılıksız çek keşidesi yeniden suç halinde dönüştürülmüştür.

2. T → F + K + E; Hakaret (TCK 125)

3. T → Kamu; İftira (TCK 267)

Belirli bir kimseye yönelik olarak suç işlediği iddialarında bulunulması, suç uydurma değil iftira suçunu oluşturur. İftira suçu, işlemediğini bildiği bir kimseye suç isnat edilmesi ile oluşur. İsnadın yetkili makamlara yapılması gerekir.

4. a) E + A + C + B → Kamu; Genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması (TCK 170/1-a)

b) E + A + C + B → T; Mala zarar verme (TCK 151)

Suçun yakarak işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 152/2-a)

5. A → G; Güveni kötüye kullanma (TCK 155)

Hizmet ilişkisinin gereği olarak tevdi ve teslim edilmiş eşya hakkında işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 155/2)

6. E + A + C + B → H; Kasten yaralama (TCK 86) / Kasten öldürme (TCK 81).

Burada iki ihtimal düşünülebilir. İlk ihtimale göre, suç doğrudan kastla işlenmiştir. Gece vakti evde birilerinin olması ve yangından zarar görmeleri zorunlu sonuçtur. İkinci ihtimalde ise, suçun olası kastla işlendiği söylenebilir (TCK 21/2). (T)'nin evi gece yakılmıştır. Gece evde birilerinin olması ve bu kişilerin çıkan yangında yaralanmaları veya ölmeleri olasıdır. Buna rağmen yakmak suretiyle mala zarar verme suçunu işlemekten geri kalmamışlar, olası neticelerin gerçekleşmesine katlanmışlardır.

7. T1 → Y; Mala zarar verme (TCK 151)

Cevap II - Teşebbüs

6. suç bakımından kasten öldürme kabul edildiği takdirde, doğrudan kast varsa teşebbüs açısından problem ortaya çıkmaz ise de, olası kast kabul edildiği takdirde, olası kastla işlenen suçlara teşebbüs konusunun tartışılması gerekir.

Cevap III - İştirak

4 ve 6. suç: E — Azmettiren (TCK 38)

C — Fail

A — Yardımda Bulunan (TCK 39)

B — (biliyorsa) Yardımda Bulunan (TCK 39)

Yaralama açısından kabullenme söz konusu olduğundan tüm ortaklar sorumlu.

Her ne kadar (A) olayda (G)'nin otomobilini kullanmış ise de, (G) otomobili (A)'ya tamir için vermiş olup suç işlenmesine yönelik bir iştirak iradesi yoktur. Bu nedenle (G), mala zarar verme suçundan sorumlu tutulamaz.

Cevap IV - Suçların İçtimaı

1. suç: 5941 sy. Çek Kanunu'nun 5. maddesinde çekin karşılıksız çıkması halinde "*her bir çekle ilgili olarak, binbeşyuz güne kadar adli para cezasına hükmolunur*" denilmektedir. Buna göre kanaatimizce her bir çekle ilgili olarak ayrı ayrı adli para cezasına hükmedileceği belirtilmek suretiyle bir suç işleme kararının icrası kapsamında olsa dahi birden fazla karşılıksız çek olması halinde gerçek içtima uygulanacaktır. Dolayısıyla 5 adet karşılıksız çek düzenleyen F hakkında her bir karşılıksız çeki için ayrı ayrı adli para cezasına hükmolunacaktır.

2. suç Birden fazla kişiye karşı tek fiille hakaret suçunun işlenmesi, zincirleme suç, TCK 43/2 (aynı neviden fikri içtima).

2 ve 3. suç: Burada tartışılması gereken husus, (T)'nin hem hakaret (TCK 125) hem de iftira (TCK 267) suçundan sorumlu tutulup tutulmayacağıdır. Sorun fiilin tek mi, yoksa birden fazla mı olduğuna göre çözümlenebilir. Fiil tek kabul edildiği takdirde, fikri içtimaın gerçekleşip gerçekleşmediğini ya hareketin tekliğine veya suç işleme kararına göre belirlemek gerekir. Eğer bir şikâyet dilekçesinden yola çıkarak tek hareket kabul edersek, fikri içtima kuralları uygulanacaktır. Şayet birden fazla suç işleme kararı var dersek fikri içtimaı kabul etmemek gerekir. Kanunumuzda tek suç işleme kararıyla ilgili bir belirleme yapılmamaktadır. Dolayısıyla tek hareketle farklı suç tipleri ihlal edilmişse, fikri içtima kuralları uygulanacaktır.

Olayımız açısından bir şikâyet dilekçesiyle farklı suçlar işlendiğinden fikri içtimaı uygulamak gerekir. Birden fazla hareket kabul edilirse zincirleme suç hükümlerinin uygulanması söz konusu olabilir ki, bu takdirde de farklı suçlar söz

konusu olduğundan zincirleme suç kabulü mümkün olmayıp, failin her bir fiilden dolayı ayrı ayrı cezalandırılması gerekir.

Kanımızca olayda fikri içtimaın bulunduğunu kabul etmek gerekir.

4 a ve b: Yakma, mala zarar verme suçunun nitelikli hali olduğundan, bileşik suç durumu söz konusu olup, ayrıca TCK 170/1-a'dan dolayı ceza tayini yoluna gidilmez. Aynı sonuca fikri içtima kuralları uygulanmak suretiyle de ulaşılabilir.

4 ve 6. suç: Tek fiil (yakma) hem mala zarar verme hem de kasten yaralama suçları işlenmiştir. Bir görüşe göre, farklı suç tipleri söz konusu olduğundan fikri içtima kuralları uygulanacaktır (TCK 44). Fikri içtimada neticeyi göz önünde bulunduran görüş ise, birden fazla netice söz konusu olduğundan fikri içtimaın uygulanamayacağını kabul etmektedir.

Cevap V - Ceza Sorumluluğunu Kaldıran veya Azaltan Nedenler

(A): 17 yaşındadır. Kısa bir süre önce işlediği bir suçtan dolayı aldığı hapis cezası adli para cezasına çevrilmiştir. Fiili işlediği sırada 15 yaşını doldurmuş ve fakat henüz 18 yaşını tamamlamamış kişilerin işledikleri fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını kavrama yeteneğine sahip olmakla beraber irade yeteneklerinin yeterince gelişmemiş olduğu kabul edilmiştir. Bu nedenle üçüncü dönem yaş küçüklerinin (15-18) cezasında belirli oranda indirim yapılması öngörülmüştür (TCK 31/3). Fiili işlediği sırada 18 yaşını doldurmamış kişiler hakkında ceza mahkûmiyetinden doğan hak mahrumiyetleri uygulanmaz (TCK 53/4).

4. ve 6. suçta E, haksız tahrik hükümlerinden (TCK 29) yararlanamaz. Çünkü olayların gelişimine neden olan ilk haksız davranış kendisinden gelmiştir.

Mala zarar verme suçunda haksız tahrik indirimden sadece uğradığı hakaretin etkisiyle suç işlediği için E yararlanabilir, diğerleri yararlanamaz. Keza içeride yaralananlar T'nin dışındaki kişiler olduğu için 6. suçta haksız tahrik uygulaması olmaz.

(T) 2 ve 3. suçlar bakımından özel bir hukuka uygunluk nedeni olan "iddia ve savunma dokunulmazlığı"ndan (TCK 128) yararlanamaz.

Öncelikle belirtmek gerekir ki, iftira halinde TCK 128'in uygulanıp uygulanmayacağı konusunda öğretide birlik yoktur. Yargıtay'ın ise uygulanması gerektiği yönünde kararları bulunmaktadır. Yeni kanunumuzun gerekçesinden de uygulanacağı sonucu çıkarılabilir.

Hakaret suçu bakımından ise iddia ve savunma dokunulmazlığı çerçevesinde olması için bazı şartların gerçekleşmiş olması gerekir. Bunlar, kişilerle ilgili ola-

rak bulunulan somut isnatların gerçek olması ve yapılan olumsuz değerlendirmelerin somut vakıalara dayanması ve uyuşmazlıkla ilgili olmasıdır. (T) tarafından savcılığa verilen şikâyet dilekçesinin içerdiği ifadeler, uyuşmazlıkla (karşılıksız çek keşidesi) ilgili olmadığı gibi asılsızdır. Kullanılan ifadeler ile uyuşmazlık arasında fikri bir bağlantı bulunmamaktadır. Dolayısıyla (T), şikâyet dilekçesinde kullandığı "dolandırıldığı" yönündeki ifade dışında iddia ve savunma dokunulmazlığından yararlanamaz. Buna karşılık (T), 2 ve 3. suçlar bakımından haksız tahrik hükümlerinden (TCK 29) yararlanabilir.

(T1): 7. suçta kusurluluğu etkileyen bir neden olarak kabul edilen zorunluluk halinden yararlanır (TCK 25/2). (K) kendisinin neden olmadığı ve başka yolla korunmak olanağı bulunmayan yaşamına yönelik ağır ve muhakkak bir tehlikeden kurtulmak için (Y)'nin otomobiline zorunlu olarak zarar vermiştir. Suç kasten işlenmiştir ve fakat (K)'nın irade yeteneğini, dolayısıyla kusur yeteneğini etkileyen zaruret hali söz konusudur. Bu nedenle beraat değil, kusurunun bulunmaması dolayısıyla ceza verilmesine yer olmadığı kararı verilir (CMK 223/3).

Cevap VI - Faillerin Sorumluluğu

(A): Uygulamada asıl mahkûmiyet çevrilen adli para cezasıdır (TCK 50/5). Adli para cezası erteleme engeli değildir. (A)'nın olayda işlediği tespit edilen suç nedeniyle alacağı ceza koşulları varsa ertelenebilir (TCK 51).

Fiili işlediği sırada 18 yaşını doldurmamış olan kişilerin işlediği suçlar dolayısıyla tekerrür hükümleri uygulanmaz (TCK 58/5). Bu nedenle (A)'nın daha önce işlediği suç ve olayda işlediği tespit edilen suç tekerrüre esas teşkil etmez.

(F): 5 yıl önce işlediği kasıtlı bir suçtan dolayı 3 yıl hapis cezası almış olup, cezanın infaz edilebilmesi için aranmaktadır. (F)'nin daha önce işlediği suç kasıtlı olması ve üç aydan fazla (3 yıl) hapis cezasına mahkûm olması nedeniyle erteleme engelidir (TCK 51/1-a). Bu suçtan dolayı tekerrür süresi 3 yıldır (TCK 58/2-b). Bu suç 5 yıl önce işlenmiş olsa da henüz ceza infaz edilmediği için 3 yıllık tekerrür süresi işlemeye başlamamıştır. Bu nedenle tekerrüre esas teşkil eder.

(T): İşlediği bir suçtan dolayı hakkında açılmış olan ceza davası devam etmektedir. Ceza davası devam ettiği için henüz ortada kesinleşmiş bir mahkûmiyet kararı yoktur. Bu nedenle daha önce işlediği suç tekerrüre esas teşkil etmediği gibi erteleme engeli de değildir.

OLAY 23
(Düello)[70]

Konular: Fikri İçtima, Tehlike-Zarar Suçu, İlginin Rızası, Meşru Savunma, Kanun Hükmünü İcra, Yetkili Mercinin Emrini İfa, Fiile Göre Şahsilik İlkesi, Diplomatik Dokunulmazlık, Ceza Kanununun Zaman Bakımından Uygulanması, Lehe Olan Kanunun Tespiti

A ve B bir namus meselesini halletmek için düello yapmak üzere anlaşırlar. 05.01.2001 tarihinde saat 14.00 de Hukuk Fakültesi önünde düello yaparlar. B silahını daha hızlı çekerse de, A yere yatarak B'nin attığı kurşundan kurtulur ve bilahare de B'ye ateş ederek onu yaralar. B bütün müdahalelere rağmen 11.01.2001 tarihinde ölür. A ise kaçarken olay yerinden geçmekte olan C tarafından ayağına çelme takılarak düşürülüp, yakalanıp polise teslim edilir. A mahkemede nefsini korumak amacıyla B'ye ateş ettiğini söyler.

A'nın eylemine kızan B'nin kardeşi K, A'nın yengesi Y'yi ABD'nin New York kentinde 06.01.2001 tarihinde yolda giderken zorla arabasına alır ve bir bodruma hapseder. Y polisin yaptığı bir operasyonla 11.01.2001 tarihinde kurtarılır.

Bu arada Y daha önce K'ya ait olan ve kendisine emaneten verdiği sütü yoğurt yapmış ve sonra da yemiştir.

Bilgiler:

1. K, Amerika Birleşik Devletleri'nde yargılanarak mahkûm olmuştur.
2. A diplomattır.
3. Kasten öldürme suçunun cezası 10.01.2001 tarihinde çıkarılan bir kanunla 5 yıl indirilmiştir.
4. Hürriyeti tahdit suçunun cezası 10.01.2001 tarihinde çıkarılan bir kanunla 5 yıl artırılmıştır.

Sorular:

1. Fail ve mağdurları göstererek suçları belirleyiniz ve bu suçlarla ilgili nitelikli halleri gösteriniz.
2. Ceza sorumluluğunu kaldıran veya azaltan nedenleri gösteriniz.
3. Faillerin sorumluluğunu belirleyiniz.

[70] DÜHF 2000-2001 Ceza Hukuku Genel Hükümler Vize Sınavı

CEVAPLAR

Cevap I - Suçlar

1. **a)** A, B — Kamu; Genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması (TCK 170/1-c)

b) B → A; Kasten öldürme (TCK 81)

2. A → B; Kasten öldürme (TCK 81)

3. a) C → A; Kasten yaralama (TCK 86)

b) C → A; Hürriyeti tahdit (TCK 109), kesintisiz suç.

4. K → Y; Hürriyeti tahdit (TCK 109), kesintisiz suç

Cebir kullanma / cezayı artıran n.h. (TCK 109/2)

5. Polis → Bodrum sahibi; Konut dokunulmazlığını ihlal (TCK 116)

6. Y → K; Güveni kötüye kullanma (TCK 155), seçimlik hareketli suç - bu nedenle hem yoğurt yapma hem yeme olmasına rağmen tek suç kabul edilir.

Cevap II - Suçların İçtimaı

1. a ve b suçları bakımından silahla ateş etmek aynı zamanda TCK 170'teki genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması fiilini oluşturmaktadır. Bu konuda ilk görüşe göre, fikri içtima kuralları uygulanmalıdır ve faile sadece ağır olan suçtan ceza tayin edilmelidir. İkinci görüş ise aynı sonuca farklı yönden ulaşmaktadır. Buna göre, TCK 170. madde bir tehlike suçudur. Ancak olayda bir zarar da meydana gelmiştir. Bu durumda asli norm niteliğinde olan zarar suçuna ilişkin hükümler (kasten öldürme) uygulanacak, tali norm olan TCK 170 uygulanmayacaktır.

Cevap III - Ceza Sorumluluğunu Kaldıran veya Azaltan Nedenler

1 ve 2. suçlarda mağdurun rızası hukuka uygunluk nedeni olarak düşünülebilirdi. Zira her ikisi de kendi rızalarıyla düello yapmaktadırlar. Ancak hukuk düzeni insanların kendi yaşamları üzerinde tasarruf yetkisi tanımadığından böyle bir rıza geçerli olmayıp, fiili de hukuka uygun hale getirmez (TCK 26/2). A'nın meşru müdafaa iddiası ele alınacak olursa: Burada meşru savunmanın koşullarının gerçekleşip gerçekleşmediği değerlendirilmelidir. Ortada bir insandan kaynaklanan saldırı vardır, saldırı fil haldir, haksızdır. Müdafaa da zorunludur ve somut olaydan anlaşıldığı kadarıyla da orantılıdır. Bu durumda zorunlu savunmanın bütün koşulları gerçekleşmiştir. Ancak meşru müdafaa durumunun önceden oluşturul-

maması ve bu hakkın kötüye kullanılmaması gereklidir. Bu itibarla, olayda tarafların önceden düello için anlaşmış olmaları dolayısıyla, kötü niyetli tarafın öncelikle karşı tarafın saldırısını bekleyerek kendini meşru müdafaa konumuna getirmesi durumu söz konusu olabilir. Kaldı ki olayda A'nın amacı kendini savunmak değil, düellonun gereğini yerine getirmektir. Bu nedenlerle bu tip durumlarda hukuka uygunluk nedeninin uygulanması olanaklı değildir.

3. suçta kanun hükmünün yerine getirilmesi söz konusudur. Bu, TCK 24/1 de düzenlenmiş bir hukuka uygunluk nedenidir. CMK 90 suçüstü halinde herkese yakalama yetkisi vermektedir. C de kanunun kendisine vermiş olduğu bu yetkiyi kullanmış ve fakat bu fiili neticesinde mağdur yere düşmüş ise de, fiil hukuka uygundur. Aynı sonuç hürriyeti tahdit bakımından da geçerlidir.

5. suçta, duruma göre, kanun hükmünü icra, yetkili merciin emrini ifa gibi hukuka uygunluk sebepleri düşünülebilir.

Cevap IV - Faillerin Sorumluluğu

K. suçu yurtdışında işlediğinden faile göre şahsilik ilkesinin uygulanması mümkündür. Ancak bu konunun düzenlendiği TCK 11 bu suçtan dolayı yabancı ülkede hüküm verilmemiş olmasını aramaktadır. Olayda ise K, ABD'de yargılanarak mahkûm olduğundan, artık Türkiye'de yargılanamayacaktır. Burada ayrıca mağdur Y'nin de Türk vatandaşı olması durumunda TCK 12'nin uygulanıp uygulanmayacağı tartışılmalıdır. Maddenin ikinci fıkrasında suçun Türk vatandaşı zararına işlenmesinden bahsetmekte ise de, bu maddenin uygulanabilmesi için failin yabancı olması gerekir. Olayımızda ise fail Türk vatandaşı olduğundan TCK 11 uygulanacaktır.

A diplomat olduğuna göre, diplomasi dokunulmazlığından faydalanır. Bu aslında bir dokunulmazlık olmayıp, diplomatın görevli bulunduğu ülkede işlediği suçlardan dolayı hakkında kovuşturma ve muhakemenin yapılamaması demektir. Dolayısıyla A suçu işlediği ülkede yargılanamaz ise de, yabancı ülkelerde bulunup da diplomatik bağışıklıktan yararlanan Türk kamu görevlilerinin işledikleri suçlardan dolayı Türkiye'de yargılama yapılacaktır ve bu konudaki yetkili mahkeme de Ankara mahkemesidir (CMK 14/4).

A'nın işlediği öldürme suçu maddi suçtur (neticesi hareketten ayrılabilen suç). Nitekim olayda da hareket 05.01 de yapıldığı halde, netice 11.01 de gerçekleşmiştir. Bu arada 10.01 de kanun değişikliği olduğundan TCK 7'de düzenlenmiş bulunan zaman bakımından uygulama söz konusu olacaktır. Bunun için de öncelikle suçun hangi tarihte işlenmiş sayılacağı önemlidir. Bu konuda değişik görüşler

olmakla beraber biz suçun hareketin yapıldığı tarihte işlenmiş olacağını kabul etmekteyiz. Dolayısıyla somut olayda suçun işlendiği tarih 11 Ocak değil, 5 Ocak'tır. Bu durumda kanun değişikliğinin bu suça etkisi ele alınmalıdır. Söz konusu değişiklik failin lehine olan bir değişikliktir, zira cezada indirim yapılmıştır. TCK 7/2 gereğince lehe olan kanun değişiklikleri geçmişe yürür. Bu nedenle her ne kadar suç kanun değişikliğinden önce de işlenmiş olsa, değişiklik geçmişe yürüyeceğinden A'nın cezası 5 yıl daha az ceza öngören yeni kanuna göre hesaplanacaktır.

Hürriyeti tahdit suçunun cezasında yapılan değişiklik ise K açısından önemlidir. K'nın Türkiye'de yargılanacağı varsayımında, kanunda değişiklik olduğuna göre yukarıda olduğu gibi suçun işlendiği zamanı tespit etmek lazımdır. Olayda işlenen suç kesintisiz suçtur. Kesintisiz suçlar, kesintinin gerçekleştiği anda işlenmiş sayılır. Kesintinin gerçekleştiği an 11 Ocak olduğundan suçun işlenme tarihi 11.01.2001'dir. Bu tarihte ise daha ağır ceza öngören kanun olan yeni kanun yürürlüktedir ve bu kanun uygulanacaktır. Olayda lehe kanunun geçmişe yürümesi prensibinin uygulanması söz konusu değildir.

OLAY 24
(Kuyumcu)

Konular: Çok Failli Suç, Olası Kast, Teşebbüs, Iştirak (Azmettirme, Müşterek Faillik), Bileşik Suç, Cezalandırılmayan Sonraki Fiil, Non Bis In Idem İlkesi, Fail'e Göre Şahsilik İlkesi

A, bir akşam ziyaretinde bulunduğu arkadaşı B'nin, yiyecek bir şeyler almak için dışarı çıkmasından istifade ederek B'nin yatak odasında dolapta bulunan değerli bir yüzüğü alır ve satılması için kuyumcu K'ya bırakır. A, bir süre sonra yüzüğün satılıp satılmadığını öğrenmek için K'ya gider. K, gerçekte yüzüğü satıp bedelini aldığı halde yüzüğün satılmadığını söyleyerek tamamen benzer değersiz bir yüzüğü A'ya verir. Çok geçmeden durumun farkına varan A, K'ya zorla boş bir kâğıda imza attırıp kendisine getirmesi hususunda M ile anlaşır. Kendisinden isteneni yapamayacağını anlayan M, bunu A'ya söyler. Bunun üzerine A, belirtilen şeyi L ve N'den yapmalarını ister. L ve N, bir gece K'nın yolunu keserler ve zor kullanarak boş bir kâğıda imza atmasını sağlarlar. Bu arada N, K'ya hırsızın teki olduğunu söyleyerek bir tokat atar. L ve N kâğıdı A'ya verirler. A, imzalı kâğıdın boş kısımlarını doldurarak 5 bin TL'lik âdi borç senedi haline getirir[71].

Bilgiler:

(A): 1 yıl önce Fransa'da işlediği hırsızlık suçundan dolayı hakkında soruşturma başlatılmış ve kovuşturmaya yer olmadığı (takipsizlik) kararı verilmiştir.

[71] Olay için bkz.. Önder/Özek, Olay no. 37, s. 604.

CEVAPLAR

Cevap 1 - Suçlar

1. A → B; Hırsızlık (TCK 141)

Bina içinde muhafaza altına alınmış olan eşya hakkında işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 142/2-h)

Gece vakti işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 143)

2. K → Kamu; Suç eşyasının satın alınması veya kabul edilmesi (TCK 165)

Suç eşyasını kabul etmek suçu, ***çok failli suç*** türü olan ***karşılaşma (telaki)*** suçudur. Bir tarafta suç eşyasını veren (A) diğer tarafta ise kabul eden (K) vardır. Ancak (A) aynı zamanda eşyanın elde edildiği hırsızlık suçunu işleyen kişidir. Kişi, hırsızlık suçunu işledikten sonra çaldığı eşyayı bir başkasına vermesi dolayısıyla ayrıca cezalandırılmaz ***(cezalandırılmayan sonraki fiil)***. Çok failli suçlarda işlenen suç dolayısıyla faillerden birinin cezalandırılmaması, diğer fail(ler)in cezalandırılması üzerinde bir etki doğurmaz.

Suç; doğrudan kastla (kişinin satın aldığı eşyanın suçtan elde edildiğini bilmesi) işlenebileceği gibi, olası kastla da işlenebilir. (K), yüzüğün suçtan elde edildiğini biliyor veya mesleği icabı ve içinde bulunduğu koşullar itibarı ile suçtan elde edildiğini bilebilecek durumda ise suç oluşur. Aksi halde, yani (K)'nın kastı tespit edilemezse suç oluşmaz.

A açısından, malın satılması aynı zamanda bir şahsi cezasızlık sebebidir.

3. K → A; Dolandırıcılık (TCK 157)

Tacir tarafından ticari faaliyetleri sırasında işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 158/1-h).

4. A + M → K; Yağma (TCK 148/2)

5. A + L + N → K; Yağma (TCK 148/2)

Birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 149/1-c)

Yol kesmek suretiyle işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 149/1-d)

Gece vakti işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 149/1-h)

Nitelikli haller seçimlik olarak düzenlenmiştir. Bu nedenle fail her birinden ayrı ayrı cezalandırılmayacak, bir kez nitelikli yağma dolayısıyla cezalandırılacaktır. Ancak hakim, kanunda öngörülen üst sınıra doğru daha ağır bir ceza tayin edebilecektir.

6. N — K: Hakaret (TCK 125)

7. N — K: Kasten yaralama (TCK 86)

8. A — Kamu: Açığa atılan imzanın kötüye kullanılması suçu.

İmzalı ve kısmen veya tamamen boş bir kâğıdı hukuka aykırı olarak ele geçirip hukuki sonuç doğuracak şekilde dolduran kişi, belgede sahtecilik hükümlerine göre cezalandırılır (TCK 209/2).

Cevap II - Teşebbüs

8. **suçta**, özel belgede sahtecilik suçunun oluşması için belgenin kullanılmış olması gerekir. Olayımızda fail bu kâğıdı doldurmuş, ancak kullanmamıştır. Kullanma olmadan suç oluşmayacağına göre, olayda özel belgede sahtecilik suçu oluşmamıştır. Doldurma hazırlık hareketi niteliğinde sayıldığından, teşebbüs de söz konusu değildir.

4. **Suç** A + M — K: Yağma (TCK 148/2) suçu açısından A henüz icra hareketleri başlamadan vazgeçtiği için suça teşebbüs dahi söz konusu değildir. Bu nedenle A'nın vazgeçmesi icra hareketleri başladıktan, yani teşebbüs aşamasına geçildikten sonra söz konusu olan gönüllü vazgeçme olarak da değerlendirilemez. Dolayısıyla A'nın herhangi bir sorumluluğu olmayacaktır.

Cevap III - İştirak

4. **suç:** A — Azmettiren (TCK 38)

M — Fail

Bağlılık kuralının gereği olarak (A)'nın suç ortağı olarak sorumlu tutulabilmesi için fiilin kasten işlenmesi ve hukuka aykırı olması gerekli ve yeterlidir (TCK 40). Ancak olayda (M), (A)'nın telkin ettiği şeyi yapamayacağını anlamış ve fiilin icrasına başlamaksızın bunu (A)'ya söylemiştir. En azından fiilin icrasına başlanmış olmalıdır. Ortada kasten işlenen hukuka aykırı bir fiil yoktur. Dolayısıyla, ***akim (neticesiz) kalmış azmettirme*** söz konusudur (azmettirmeye teşebbüs). Azmettirme olgusu, yasada suç olarak tanımlanmış fiil açısından hazırlık hareketi niteliğindedir. TCK'da akim kalmış azmettirmeyi cezalandıran bir hüküm bulunmamaktadır. Dolayısıyla (A) azmettiren sıfatıyla yağma suçundan dolayı cezalandırılamayacaktır.

5. suç: A → Azmettiren (TCK 38)

L + N → Müşterek Fail (TCK 37). Suçun işlenişi üzerinde hâkimiyet kurmuşlardır.

6 ve 7. suç: (A) ve (L) bu suçların işlenmesine yönelik iştirak iradeleri bulunmadığı için bu suçlardan sorumlu tutulmazlar. (N), müstakil faildir.

Cevap IV - Suçların İçtimaı

4. suç: Yağma, bileşik (mürekkep) suçtur (TCK 42). Cebir (TCK 108) yağma suçunun unsurunu oluşturmaktadır (TCK 148/2).

6. ve 7. suçlar bakımından fikri içtima veya zincirleme suç kuralları uygulanamaz, her iki suçtan dolayı ayrı ayrı cezalandırma yoluna gidilir.

Cevap V - Sorumluluğun Tespiti

(A): 1 yıl önce Fransa'da işlediği hırsızlık suçundan dolayı hakkında soruşturma başlatılmış ve kovuşturmaya yer olmadığı (takipsizlik) kararı verilmiştir. Hırsızlık suçu TCK'nın 13. maddesinde sayılan suçlardan biri değildir. TCK'nın 11. maddesi "non bis in idem" kuralına uluslararası değer vererek yeniden yargılama yoluna gidilmesinin önüne geçen bir hükümdür. Fakat bunun için yabancı ülkede beraat ya da mahkûmiyet şeklinde bir hüküm verilmemiş olması gerekir. Suçun işlendiği yabancı ülkede bu suçla ilgili soruşturma başlatılmış olmakla birlikte, soruşturma sonunda kovuşturmaya yer olmadığı (takipsizlik) kararı verilmiş ise, "non bis in idem" kuralının uluslararası geçerliliğinden artık söz edilemez. Dolayısıyla, yabancı ülkede işlediği bu suç nedeniyle kovuşturmaya yer olmadığı kararı verilmiş olsa bile, Türk vatandaşı (A) hakkında Türkiye'de yeniden yargılama yapılabilecektir (Ceza Yargılarının Milletlerarası Değeri Konusunda Avrupa Sözleşmesi 53, 35).

OLAY 25
(Amokachi, Kompela, Boliç)

Konular: Çok Failli Suç, Teşebbüs, İştirak (Müşterek Fail, Azmettirme, Yardım Etme), Bileşik Suç, Doğrudan Kast, Olası Kast, Fiili İçtima, Hedefte Saşma, Yaş Küçüklüğü, Kusur Yeteneğini Azaltan ya da Kaldıran Geçici Nedenler, Akıl Hastalığı, Fail'e Göre Şahsilik İlkesi, Taksir, Cezalandırılmayan Sonraki Fiil

Amokachi, Cevriye'ye bir kitabı kendisinde kalması için verir. Bir süre sonra Amokachi kitabını Cevriye'den geri isterse de, Cevriye kendisine kitap bırakılmadığını iddia ederek kitabı geri vermez.

Buna sinirlenen Amokachi, arkadaşları Kompela ve Boliç'ten Cevriye'yi benzetmelerini ister. Bunun üzerine Kompela ve Boliç, bir gece Cevriye'nin evine girerek onu bıçakla yaralar. Kompela ile Boliç, Cevriye'yi yaraladıktan sonra giderayak Cevriye'nin saatini de alır. Kompela ile Boliç yakınlarda bulunan bir garajdan, garaj bekçisi Arçil'in de göz yummasıyla Sota'nın arabasını alarak kaçar.

Arabayı süren Kompela, yolda önündeki arabaya çarparak Kâmile'nin ölümüne ve Turan'ın yaralanmasına sebebiyet verir.

Olaydan öfkelenen Cevriye, iyileştikten sonra Amokachi'nin dükkânının yerini öğrenir ve arkadaşı Hagi'den aldığı baltayla Amokachi'nin dükkânda bulunmadığı bir sırada vitrin camlarını kırar. Camlardan bir parça orada tezgâhtar olarak çalışan Campbell'ın yüzünde sıyrık açar ve bu sıyrık bir iz bırakır.

Bilgiler:

Amokachi 17 yaşındadır.

Kompela olay sırasında uyuşturucu almıştır.

Boliç akıl hastasıdır.

Cevriye daha önce Romanya'da bir kişiyi yaralamaktan mahkûm olmuş, cezası infaz edilmiştir.

Sorular:

I. Fail ve mağdurları göstererek suç tiplerini tespit ediniz ve bu suçlarla ilgili nitelikli halleri gösteriniz.

II. Teşebbüs halinde kalan suçları belirleyiniz.

III. Ceza sorumluluğunu kaldıran veya azaltan nedenleri gösteriniz.

IV. Faillerin sorumluluğunu tespit ediniz.

CEVAPLAR

Cevap I - Suçlar

1. Cevriye — Amokachi. Güveni kötüye kullanma (TCK 155)

2. Kompela+Boliç → Cevriye; Konut dokunulmazlığını ihlal (TCK 116)

Gece vakti işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 116/4)

Birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi cezayı artıran n.h. (TCK 119/1-c)

3. Amokachi+Kompela+Boliç → Cevriye. Kasten yaralama (TCK 86)

Silahla işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 86/3-e)

4. Kompela+Boliç → Cevriye; Hırsızlık (TCK 141/1). Burada eklenen kast ile yağma suçunun oluştuğu düşünülebilirse de, başlangıçta kullanılan cebir hırsızlık amacına yönelik olmadığından yağma suçu oluşmaz, suç hırsızlıktır.

5. Kompela+Boliç+Arçil → Şota. Hırsızlık (TCK 141/1). iade amacıyla geçici olarak alınmışsa: Kullanma hırsızlığı (TCK 146)

Gece vakti işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 143)

6. Kompela → Kâmile; Taksirle öldürme (TCK 85)

7. Kompela → Turan; Taksirle yaralama (TCK 89)

Taksirle işlenen fiilin, bir ya da birden fazla insanın ölümü ile birlikte bir veya birden fazla kişinin yaralanmasına neden olması halinde özel bir içtima hükmü öngörülmüştür. Bu durumda fail, taksirle öldürme suçunun temel şekline nazaran daha ağır bir ceza ile cezalandırılacaktır (TCK 85/2). Olayda bir kişi ölmüş ve bir kişi yaralanmıştır. Dolayısıyla fail ölen ve yaralanan kişi sayısınca taksirli suçtan değil, tek bir taksirle öldürme suçundan sorumlu tutulacak ve fakat verilecek ceza artırılacaktır.

8. Cevriye+Hagi → Amokachi; Mala zarar verme (TCK 151)

9. Cevriye+Hagi → Campbell; Kasten yaralama (TCK 86) (olası kast = isabet ederse etsin diyorsa), taksirle yaralama (TCK 89) (isabet etmeyeceği düşüncesiyle hareket etmişse).

Yüzde sabit iz / cezayı artıran n.h. (TCK 87/1-c)

Taksirle yaralama söz konusu ise, aynı şekilde (TCK 89/2-d)

Cevap II - Teşebbüs

Teşebbüs durumu yok. Ancak „benzetin", öldürün manasında ise o takdirde 3. suçta kasten öldürmeye teşebbüs vardır.

Cevap III - İştirak

3. Amokachi → Azmettiren

Kompela+Boliç → Müşterek Fail

Silahla işlenmesi. Bu nitelikli hal Amokachi'ye ancak iradesinin silah kullanılması yönünde olması durumunda uygulanır; aksi takdirde iradesi dışına çıkılarak failler tarafından silah kullanılmışsa uygulanmaz.

4. Kompela+Boliç → Müşterek Fail

5. Kompela+Boliç → Müşterek Fail

Arçil → Yardım Eden (ihmali hareket ile)

8. Cevriye → Fail

Hagi → Yardım Eden (biliyorsa)

9. Cevriye → Fail

Hagi → Yardım Eden (biliyorsa)

Hagi baltayı verirken durumu biliyorsa mala zarar vermeden sorumludur. Yaralama ihtimalini bilmiyorsa (olası kast da dahil) yaralamadan sorumlu değildir.

Cevap IV - İçtima

2 ve 4. suç: Hırsızlığın bina içinde yapılmış olması dolayısıyla ayrıca konut dokunulmazlığını ihlal suçundan ötürü ceza verilip verilmeyeceği araştırılmalıdır. Kanundaki ifade çok açık olmadığından, bileşik suç oluşup oluşmadığı belirsizdir. Ancak, 5560 s. k. ile eklenen TCK 142/4 hükmü karşısında bileşik suç hükümlerinin uygulanmayacağı, failin her iki suçtan ayrı ayrı cezalandırılacağı anlaşılmaktadır.

8. ve 9. suç: Çift neticeli sapma söz konusu. Bir görüşe göre, Cevriye tek fiil ile farklı suçların oluşmasına sebebiyet verdiğinden fikri içtima kuralları uygulanır. İkinci görüşe göre ise, olayda iki ayrı netice söz konusu olduğundan fikri içtima kuralları uygulanamayacak, fail her iki suçtan ötürü ayrı ayrı cezalandırılacaktır.

Cevap V - Ceza Sorumluluğunu Kaldıran veya Azaltan Nedenler

Amokachi'nin cezasında TCK 31/3 gereğince indirim yapılacaktır.

Amokachi açısından 3. suçta haksız tahrik hükümleri uygulanabilir. Bu olayda haksız tahrikten sadece azmettiren yararlanabilir.

Kompela isteyerek uyuşturucu almışsa TCK 34/2 gereğince kusur yeteneği ve dolayısıyla sorumluluğu tamdır. İstemeyerek almışsa, uyuşturucunun etkisine göre, işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamayacak durumda ise veya bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği önemli derecede azalmışsa, ceza verilmeyecektir.

Boliç'in akıl hastalığının TCK 32/1 veya 32/2 kapsamında mı olduğu araştırılmalıdır. 1. fıkra kapsamında bir akıl hastalığı olduğu tespit edildiği takdirde faile ceza verilmeyecek; ikinci fıkra kapsamındaki bir akıl hastalığı durumunda ise cezasında indirim yapılacaktır. Birinci fıkra kapsamında fail hakkında güvenlik tedbiri uygulanacak ise de, ikinci fıkra kapsamında mahkûm olunan cezanın kısmen veya tamamen güvenlik tedbiri olarak da uygulanabilmesi konusunda hâkime takdir yetkisi verilmiştir.

Cevap IV - Sorumluluk

Cevrive hakkında faile göre şahsilik ilkesi uygulanır. Ancak TCK 11 hükmü karşısında yabancı ülkede hüküm verildiğinden, Türkiye'de artık ayrıca yargılanmaz.

OLAY 26
(Mobilyacı)

Konular: Olası Kast, Hedefte Sapma, Garantörsel İhmali Suç, Teşebbüs, İştirak (Müşterek Fail, Yardım Etme, Azmettirme), Zincirleme Suç, Fikri İçtima, Kesintisiz Suç, Bileşik Suç, Meşru Savunma, Ezteleme, Tekerrür, Genel Af, Suçluların İadesi

Mobilyacı A, B'den mal alır ve karşılığında kendisine bir ay vadeli üç adet 5 bin TL'lik çek verir. B, vadesi gelen çekleri bankaya ibraz ettiğinde karşılığının olmadığını öğrenir. A'nın iflas tehlikesi ile karşı karşıya olduğunu öğrenen B, parasını kurtarabilmek için A'nın evindeki değerli antika bir tabloyu almaya karar verir. B, bir gece S'den aldığı merdivenle pencereden eve girmek üzere iken A'nın yanında çalışan hizmetçi H, merdiveni iter. B yere düşer ve vücudunda hafif sıyrıklar meydana gelir. B, A'ya borcunu ödemezse onu öldüreceğini söyleyerek evin camlarına taş atarak kırar ve ayrılır.

A, yaşananlar üzerine zengin bir işadamı olan C'nin oğlu D'yi kaçırarak ondan fidye istemeyi düşünür. A, D'yi kaçırmaları hususunda 50 bin TL vermeyi vaat ederek E ve F ile anlaşır. A, ayrıca arkadaşı G'den D'yi saklayabilmeleri için ormandaki evini tahsis etmesini ister ve G buna razı olur. E arabayı kullanırken, F okuldan eve dönmekte olan on beş yaşındaki D'nin üzerine atlar ve onu ilaçla bayılttıktan sonra arabaya bindirir. E ve F, D'yi G'nin ormandaki evine götürür. A, C'yi telefonla arar ve 48 saat içinde 1 milyon TL'yi belirtilen adrese bırakmaz ise D'nin öldürüleceğini söyler. Bu arada yaptığından pişman olan G eve giderek E ve F'den D'yi serbest bırakmalarını ister. E ve F, G'nin bu isteğini reddederler. Bunun üzerine G, E ve F'ye D'yi bırakmazlarsa polisi olaydan haberdar edeceğini söyler. E ve F yakalanacakları korkusu ile G'yi ortadan kaldırmak için G'nin üzerine üç dört el ateş ederler, kimin silahından çıktığı belli olmayan kurşun G'ye isabet eder ve G ölür. G'nin vücudunu sıyıran kurşunlardan biri ise olay yerindeki D'ye isabet eder ve D yaralanır. Bu sırada C, ancak 500 bin TL temin edebilir ve istenen parayı belirtilen adrese bırakır. E ve F payları olan 50 bin TL'yi A'dan isterlerse de A vaadini yerine getirmez. Bunun üzerine E, A'ya düzenbaz bir haydut olduğunu söyler. E ve F A'yı döverek bütün parayı alıp kaçarlar. Yaralanan A'ya kaldırıldığı hastanede doktor M yanlış teşhis koyar. Fakat M, daha sonra durumun farkına varmasına rağmen bir şey yapmaz ve A yanlış tedavi uygulanması sonucu ölür[72].

[72] Olay için bkz.. Önder/Özek, Olay no. 24. s. 595-596

Bilgiler:

(E): Daha önce işlediği bir suçtan dolayı aldığı ceza infaz edilirken genel aftan yararlanmıştır.

(F): Olaydan sonra yurtdışına kaçan (F), olayda işlediği tespit edilen fiilden dolayı Türkiye'ye iade edilmiştir. Ancak yargılama devam ederken (F)'nin ayrıca iki yıl önce halkı kin ve düşmanlığa tahrik suçunu (TCK 216) işlediği ve bu suçtan arandığı ortaya çıkmıştır.

CEVAPLAR

Cevap I - Suçlar

1. A → B, Karşılıksız çek keşidesi suçu (5941 sy. Çek Kanunu m. 5'e muhalefet) 15/7/2016 tarih ve 6728/63 maddesiyle Çek Kanunu'nun 5. maddesinde yapılan değişiklikle karşılıksız çek halinde adli para cezasına hükmedileceği düzenlenmek suretiyle karşılıksız çek keşidesi yeniden suç halinde dönüştürülmüştür.

2. B+S → A, Hırsızlık (TCK 141)

Gece vakti işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 143)

Bir hukuki ilişkiye dayanan alacağı tahsil amacıyla işlenmesi / cezayı azaltan n.h. (TCK 144/1-b).

3. H → B; Kasten yaralama (TCK 86)

Kasten yaralama fiilinin kişi üzerindeki etkisinin basit bir tıbbi müdahaleyle giderilebilecek ölçüde hafif olması / cezayı azaltan n.h. (TCK 86/2)

4. B → A, Tehdit (TCK 106)

5. B → A, Mala zarar verme (TCK 151)

6. A + E + F + G → D; Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma (TCK 109)

Kişinin fiili işlemek için cebir kullanması / cezayı artıran n.h. (TCK 109/2)

Birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 109/3-b)

Çocuğa karşı işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 109/3-f)

Olayda cezayı artıran birden fazla nitelikli hal mevcuttur. Bunlardan ilkin 109/2 gereğince ceza artırılacak, bilahare de 109/3. maddenin b ve f maddeleri dolayısıyla bir kez ceza artırılacaktır. 109/3. maddede sayılan nitelikli haller seçimlik sayılmıştır. Her birinden dolayı ayrı ayrı ceza artırımına gidilmeyecektir.

7. A → C; Yağma (TCK 148)

8. a) E + F → G, Kasten öldürme (TCK 81)

Bir suçu gizlemek, delillerini ortadan kaldırmak amacıyla işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-h)

b) E + F → D, Kasten yaralama (TCK 86) / Taksirle yaralama (TCK 89).

Suçun kasten işlendiği kabul edilirse, olası kastla işlendiği söylenebilir (TCK 21/2).

Hedefte sapma söz konusudur. Çift neticeli sapma vardır.

9. E → A, Hakaret (TCK 125), sövmek suretiyle bir kimsenin onur, şeref ve saygınlığına saldırılmıştır.

10. E + F → A, Yağma (TCK 148)

11. M → A; İhmali davranışla kasten öldürme (TCK 83)

Olayda M garantördür. Gerek kanuni düzenleme dolayısıyla ve gerekse önceden gerçekleştirdiği davranışının başkalarının hayatı ile ilgili olarak tehlikeli bir durum oluşturması (***Öngelen tehlikeli eylem nedeniyle neticeyi önleme yükümlülüğü***, TCK 83/2-b) dolayısıyla. Garantörsel ihmali suçlarda birden fazla garantörlük kategorisinin aynı olayda gerçekleşmesi söz konusu olabilmektedir. Bunun cezalandırmaya herhangi bir etkisi yoktur.

Cevap II • Teşebbüs

2. suç: (B), suçun icra hareketlerini tamamlayamamış ve hırsızlık suçu teşebbüs aşamasında kalmıştır.

6. suç: G'nin katkı sağladığı suç hürriyeti tahdit olduğuna göre yaptığı katkıdan pişmanlık duyması, D'nin serbest bırakılmasını istemesi, gönüllü vazgeçme olamaz, zira kesintisiz bir suç olan hürriyeti tahdit suçu tamamlanmıştır. Artık G'nin bu hareketi etkin pişmanlık olarak değerlendirilebilir. Ama hürriyeti tahdite ilişkin etkin pişmanlığın düzenlendiği TCK 110'da etkin pişmanlık, sadece suçu işleyen kişi (fail) açısından düzenlenmiş bulunduğu için G, bu pişmanlık gösteren hareketinden etkin pişmanlık hükümlerine göre yararlanamayacaktır. Ancak bu hareketi takdiri indirim sebebi olarak değerlendirilebilecektir.

7. suç: Yağma suçu tamamlanmıştır. Eğer fail, daha fazlasını temin etmek istemiş (1 milyon TL) ve fakat daha azını elde etmiş ise (500 bin TL) suç tamamlanmış olup, teşebbüs hükümleri (TCK 35) uygulanmaz.

8. suç: a'daki suç tamamlanmıştır. (G)'nin ölümüne neden olan kurşunun kim tarafından atıldığının tespit edilememesinin bir önemi yoktur. Olayda (E) ve (F); birlikte suç işleme kararına istinaden fiilin icrası üzerinde müşterek hâkimiyet tesis etmişler, (G)'ye birlikte ateş etmişlerdir. Her ikisi de tamamlanmış kasten öldürme suçunun nitelikli şeklinden müşterek fail olarak sorumlu tutulacaklardır.

b'deki suç bakımından olası kastı netice belirler. Bu nedenle olası kastla işlenen suçlarda teşebbüs hükümleri uygulanmaz. Taksirli suçlara da teşebbüs mümkün değil.

Cevap III - İştirak

2. suç: B → Fail (TCK 37);

S → Yardım Eden (TCK 39)

6. suç: A → Azmettiren (TCK 38)

E + F → Müşterek Fail (TCK 37). Fiilin işlenişi üzerinde hâkimiyet kurmuşlardır.

G → Yardımda Bulunan (TCK 39)

8. suç: E + F → Müşterek Fail (TCK 37)

Olayda (E) ve (F); birlikte suç işleme kararına istinaden fiilin icrası üzerinde müşterek hâkimiyet tesis etmişler, (G)'ye birlikte ateş etmişlerdir. (G)'nin ölümüne neden olan kurşunun kim tarafından atıldığının tespit edilememesinin bir önemi yoktur. Kaldı ki, kurşunun kim tarafından atıldığı tespit edilse dahi her ikisi de tamamlanmış kasten yaralama suçunun nitelikli şeklinden müşterek fail olarak sorumlu tutulacaklardır. Ancak olayda taksirle yaralamanın bulunduğu kabul edildiği takdirde, hangi failin eyleminin neticeye sebebiyet verdiğinin tespit edilebilmesi gerekir. Zira taksirli suçlarda iştirak mümkün olmadığından, bu durumda her iki fail hakkında da beraat kararı vermek gerekecektir (şüpheden sanık yararlanır).

(A) ise (G)'nin ölümünden ve (D)'nin yaralanmasından sorumlu tutulamaz. Çünkü (A)'nın (G)'nin öldürülmesine ve (D)'nin yaralanmasına yönelik bir iştirak iradesi yoktur. (A) sadece (D)'nin kaçırılmasını istemiştir. (E) ve (F) ise bundan başka tamamen farklı bir suç daha işlemişlerdir.

10. suç: E + F → Müşterek Fail (TCK 37). Suçun işlenişi üzerinde hâkimiyet kurmuşlardır.

Cevap IV - Suçların İçtimaı

1. suç: 5941 sy. Çek Kanunu'nun 5. maddesinde çekin karşılıksız çıkması halinde "*her bir çekle ilgili olarak, binbeşyuz güne kadar adli para cezasına hükmolunur*" denilmektedir. Buna göre kanaatimizce her bir çekle ilgili olarak ayrı ayrı adli para cezasına hükmedileceği belirtilmek suretiyle bir suç işleme kararının icrası kapsamında olsa dahi birden fazla karşılıksız çek olması halinde gerçek içtima uygulanacaktır. Dolayısıyla 3 adet karşılıksız çek düzenleyen A hakkında her bir karşılıksız çeki için ayrı ayrı adli para cezasına hükmolunacaktır.

4 ve 5. suç: Tehdit amacıyla malvarlığına zarar verme suçunun işlenmesi halinde, ayrıca bu suçtan dolayı da ceza verilir (TCK 106/3). Bu duruma ilişkin olarak açık yasal düzenleme bulunması nedeniyle fikri içtima hükümleri (TCK 44) uygulanmayıp; faile her iki suçtan dolayı ayrı ayrı ceza verilecektir.

6. suç: Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçu kesintisiz suçtur. Ayrıca kişinin fiili işlemek için cebir kullanması bu suçun nitelikli unsurunu oluşturmaktadır. Cebir (TCK 108) hürriyetten yoksun kılma suçunun nitelikli şekli olarak düzenlenmiştir (TCK 109/2). Dolayısıyla bileşik (mürekkep) suç (TCK 42) söz konusudur.

7. suç: Yağma, bileşik (mürekkep) suçtur (TCK 42). Tehdit (TCK 106) yağma suçunun unsurunu oluşturmaktadır. Olayda ölüm tehdidi ile 1 milyon doların belirtilen adrese bırakılması istenmiştir.

8. suç: Olayda, ***hedefte sapma*** (çift neticeli sapma) söz konusudur. Bu durumda öğretideki görüşler ikiye ayrılmaktadır.

Bir görüşe göre, fikri içtima hükümleri uygulanır (TCK 44). (G)'nin vücudunu sıyıran kurşun sonra (D)'ye isabet etmiştir. Bir fiil ile (fiil sayısının tespitinde hareketi esas alan görüş) birden fazla farklı suç tiplerinin oluşumuna neden olunmuştur. Olayda, (G)'ye karşı işlenen tamamlanmış kasten öldürme suçu (TCK 81) ve (D)'ye karşı işlenen kasten veya taksirle yaralama suçu (TCK 86/89) vardır. En ağır cezayı gerektiren suçtan dolayı ceza verilmelidir. Ayrıca somut olayda taksir söz konusuysa taksirli suçlara teşebbüs ve iştirak söz konusu olmadığından, şüpheden sanık yararlanır ilkesi gereğince taksirli suçtan cezalandırılması söz konusu olmadığından, sadece kasten öldürmeden sorumludur. D'ye karşı işlenen suç açısından ise fikri içtima düşünülebilirse de, TCK 43 ve 44 arasında çelişkiye neden olmamak için, gerçek içtima hükümleri uygulanması gerekmekle birlikte, cezalar açısından kıyas yapılamaz ve TCK 61/son hükmü nedeniyle buna ilişkin düzenlemenin kanunda açıkça yapılması lüzumludur.

Diğer görüşe göre ise; ortada tek hareket olsa bile birden fazla netice söz konusu olduğundan, fikri içtima kuralları uygulanamaz ve failler her iki neticeden de sorumludurlar.

10. suç: Yağma, bileşik (mürekkep) suçtur (TCK 42). Cebir (TCK 108) ve hırsızlık (TCK 141) yağma suçunun unsurunu oluşturmaktadır.

Cevap V - Ceza Sorumluluğunu Kaldıran veya Azaltan Nedenler

(H): 8. suç açısından meşru savunma hükümleri (TCK 25/1) uygulanabilir. Mala karşı haksız saldırılarda ve üçüncü kişi lehine meşru savunma kabul edilmiştir.

Cevap VI - Faillerin Sorumluluğu

(E): Daha önce işlediği bir suçtan dolayı aldığı ceza infaz edilirken genel aftan yararlanmıştır. Genel af, ceza mahkûmiyetini tüm neticeleri ile birlikte ortadan kaldırır (TCK 65/1). Bu nedenle genel aftan yararlanan kişinin daha sonra işleyeceği suçun cezası ertelenebileceği gibi, bu mahkûmiyet tekerrüre esas teşkil etmez.

(F): Olaydan sonra yurtdışına kaçan (F), olayda işlediği tespit edilen fiilden dolayı Türkiye'ye iade edilmiştir. Ancak yargılama devam ederken (F)'nin ayrıca iki yıl önce halkı kin ve düşmanlığa tahrik suçunu (TCK 216) işlediği ve bu suçtan arandığı ortaya çıkmıştır. Suçluların iadesinde geçerli olan ilkelerden biri, özellik kuralıdır. Bu kurala göre; iade edilen kişinin iadeye esas olan suç dışında başka suç işlediğinin ortaya çıkması halinde, iade talebinde bulunan devlet, iade eden devletin onayını almadan bu kişi hakkında bu suçtan dolayı ceza kovuşturması yapamaz.

OLAY 27
(Pırlanta Seti)

Konular: Taksir, Olası Kast, Teşebbüs, Zincirleme Suç, Fikri İçtima, Bileşik Suç, Meşru Savunma, Non Bis In Idem İlkesi, Yetkili Merciin Emri İle Kabahatler Kanununun Yer Bakımından Uygulaması, Yaş Küçüklüğü, Devlet Memurlarına İlişkin Disiplin Soruşturması, Şikayet, Bir Ceza Kanunu Hükmünün Anayasa Mahkemesi Tarafından İptal Edilmesi Durumu

H, çalıştığı kuyumcudaki bir pırlanta setini çalmaya karar verir. 2 Kasım'da küpeleri, 10 Kasım'da kolyeyi ve 22 Kasım'da da bilezikleri alarak setin hepsini çalar. H'nin, E ile evli olan patronu P, hırsızlığı fark edince intikam için H'nin kız kardeşi K'yı baştan çıkararak 1 Aralık'ta ev tutup onunla karı koca gibi yaşamaya başlar. Bunu duyan H, P'nin ona emaneten verdiği bisikleti satar. H geri isteyince de öyle bir bisiklet vermediğini söyler.

A ile B bir meseleden dolayı tartışmaya başlar. Sinirlenen A, B ye bir yumruk atar. B, A'nın elini tutarak yumruktan kurtulur ve A'ya kafa atar. Sendeleyerek yere düşen A, o sırada arkasında bulunan C'nin üzerine düşerek, onun kulağının sağır olmasına neden olur. C de A'nın üzerine düşmesinin etkisiyle dengesini kaybederek arkadaki mağazanın vitrin camına düşerek pahalı vitrinin camının kırılmasına, vitrindeki eşyaların zarar görmesine neden olur.

X, otobüsteki sıkışıklıktan yararlanarak Y'nin cüzdanını almak için elini cebine attığında eline gelen cep telefonunu da alır.

Polis memuru M, hakkında yakalama emri bulunan X'i yakalayarak karakola götürür. Yolda herkesin önünde X'e „pis hırsız" der. Hakim önüne çıkarılan X, M'den şikâyetçi olduğunu, zira hürriyetini kısıtladığını söyler.

Bilgiler:

Hırsızlık suçunun cezası 1 yıl hapis ve 900 TL adli para cezası iken, 12 Kasım'da çıkarılan bir kanunla 2 yıl hapis ve 200 TL adli para cezası öngörülmüştür.

P daha önce yurtdışında kumar oynamıştır.

H 21 Kasım'da 12 yaşını doldurmuştur.

M şikâyete konu fiilden dolayı hakkında açılan disiplin soruşturmasında suçlu bulunarak, maaş kesimi cezasına çarptırılmıştır.

Kocasının ilişkisinden 1 Ocak 1997'de haberdar olan P'nin eşi E, kocasının K ile ilişkisine son verdiği 8 Temmuz 1997'den 6 gün önce kocası hakkında şikâyette bulunur.

Anayasa Mahkemesi 10 Temmuz 1997'de kocanın zinasına ilişkin TCK hükmünü eşitlik ilkesine aykırı bularak iptal ettiğinden, bu maddenin uygulanamayacağı ileri sürülmüştür.

Sorular:

1. Fail ve mağdurları göstererek suçların basit hallerini belirleyiniz ve bu suçların nitelikli hallerini gösteriniz.

2. Teşebbüs durumlarını gösteriniz.

3. İçtima durumlarını gösteriniz.

4. Ceza sorumluluğunu kaldıran veya azaltan nedenleri gösteriniz.

5. Verilen bilgiler ışığında faillerin sorumluluğunu tespit ediniz.

CEVAPLAR

Cevap I - Suçlar

1. H → P; Hırsızlık (TCK 141/1)

2. P (K) → E. Zina (önceki TCK 441). kesintisiz suç.

3. H → P. Güveni kötüye kullanma (TCK 155). seçimlik hareketli suç olduğundan tek suç.

4. A → B. Kasten yaralama (TCK 86)

5. B → A. Kasten yaralama (TCK 86)

6. a) A → C; Taksirle yaralama düşünülebilirdi (TCK 89). Ancak ceza hukuku manasında bir hareket yok. Dolayısıyla esas hareket eden B olduğundan fail B'dir. Burada A vasıta olarak kullanılmıştır. Bir sopanın vasıta olarak kullanılmasından farklı bir durum yok. Bu nedenle:

b) B → C; Taksirle yaralama (öngörebilme imkânı varsa) / olası kast da düşünülebilir. O takdirde kasten yaralama. (TCK 86).

Kulağın sağır olması / cezayı artıran n.h. (TCK 89/3-b). Yargıtay önceki kanunumuz uygulamasında iki organ olduğundan işlev yitirme değil, işlev zayıflamasını kabul etmekteydi. Ancak madde gerekçesinde çift organlar açısından dahi işlev yitirmenin söz konusu olacağı belirtilmektedir.

7. B → Dükkân sahibi. Mala zarar verme. (TCK 151). Ancak taksirle işlenmişse suç yoktur. Zira mala zarar verme suçu ancak kasten işlendiğinde cezalandırılan bir suçtur. Olası kast düşünülebilir. A ve C'nin hareketleri ceza hukuku anlamında hareket değildir.

8. X → Y; Hırsızlık (TCK 141/1). Her ne kadar iki şey almış ise de tek suç söz konusudur.

Özel beceriyle işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 142/2-b)

9. M → X; Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma (TCK 109/1). kesintisiz suç.

Kamu görevinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle / cezayı artıran n.h. (TCK 109/3-d)

10. M → X; Hakaret. Sövmek suretiyle bir kimsenin onur, şeref ve saygınlığına saldırma söz konusu (TCK 125/1).

Alenen işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 125/4). Aleniyet için aranan temel kriter; fiilin, gerçekleştirildiği koşullar itibarı ile belirli olmayan birden fazla kişi tarafından algılanabilir olmasıdır.

Cevap II - Teşebbüs

4. suç: Fiil teşebbüs aşamasında kalmıştır. Ancak burada hiç bir zarar söz konusu olmamıştır. Bu nedenle teşebbüs dolayısıyla cezada yapılacak indirimde, sadece tehlikenin ağırlığı göz önünde tutulmalıdır.

Cevap III - İçtima

suç: Zincirleme suç. Aynı suç işleme kararı ile değişik zamanlarda birden fazla suç işleniyor. Bu durumda bir cezaya hükmedilir ve bu ceza $\frac{1}{2}$'den $\frac{3}{4}$'e kadar artırılır (TCK 43/1).

5. 6b ve 7. suçlarda fikri içtima söz konusudur. Tek fiil ile farklı suç tipleri ihlal edilmiştir.

Cevap IV - Ceza Sorumluluğunu Kaldıran veya Azaltan Nedenler

5. suçta meşru müdafaa, TCK 25/1'deki şartlar gerçekleşmiş.

6-7. suçlar B'nin A'ya karşı gerçekleştirdiği meşru müdafaa esnasında gerçekleşmiş olmalarına rağmen meşru müdafaa kapsamında değerlendirilmemelidir. Çünkü savunma hareketinin saldırgana karşı yapılması şartı somut olayda gerçekleşmekle birlikte üçüncü kişilere ve bunların mallarına zarar verme şeklinde de bir durum ortaya çıkmıştır. Bu nedenle saldırgan dışındaki kişilere karşı veya onların malına zarar verme şeklinde gerçekleşen fiiller meşru müdafaa hukuka uygunluk nedeni içinde kabul edilmemelidir. Ancak bu fiiller açısından zaruret hali düşünülebilir. Bu durumda fail cezalandırılamazsa da tazminat sorumluluğu söz konusu olacaktır.

9. suçta yetkili merciin emrini ifa, (TCK 24/2). Polis memuru yetkili bir merciden verilip, yerine getirilmesi görev gereği zorunlu olan bir emri uygulamıştır. Bu nedenle cezalandırılmayacaktır.

10. suçta yetkili merciin emrini ifa bir hukuka uygunluk sebebidir ve bu hukuka uygunluk sebebi ile doğal bağlantı içinde bulunan hareketler de hukuka uygunluk sebebinden yararlanır. Ancak sövme yetkili merciin emrini ifa hukuka uygunluk sebebi ile doğal bağlantılı bir hareket değildir ve bu suç dolayısıyla fail cezalandırılacaktır.

Cevap V - Faillerin Sorumluluğu

Hırsızlık: Burada iki türlü düşünülebilir:

Suçun işlediği zamanı zincirleme suçta, zincirleme suçu oluşturan her suç için ayrı ayrı değerlendirmek gerekir. 2 ve 10 Kasım'da işlenen suçlar için bir yıl; 22 Kasım'da işlenen suç için iki yıl ceza söz konusudur. Ancak sorumluluk ağır olan suçtan olacağından iki yıllık ceza üzerinden artırım gerçekleştirilecektir.

Diğer görüşe göre, zincirleme suç, son suçun işlendiği anda işlenmiş sayılır. Dolayısıyla 22 Kasım'da. O tarihte yürürlükte olan kanun geçerli. Lehe olan kanunun uygulanması söz konusu değil.

P: Yurt dışında işlenen eylem kabahat olduğundan (Kabahatler Kanunu md. 34) Türkiye'de ceza verilemez. Bunun nedeni ilkin Kabahatler Kanunu 6. maddede yer bakımından uygulama açısından sadece 8. maddenin uygulanmasından bahsetmektedir. Bu madde de Türkiye'de işlenen suçlarda Türk kanunlarının uygulanacağını amirdir. Bu nedenle, ancak Türkiye'de işlenen kabahatlerle ilgili olarak Türk Kabahatler Kanunu uygulanacak, yurtdışında işlenen kabahatler dolayısıyla Türkiye'de idari ceza uygulanmayacaktır. Kaldı ki, TCK 11'de yurtdışında işlenen suçlardan ancak hapis cezasını gerektiren suçlarla ilgili olarak Türk kanunlarının uygulanabileceği belirtilmektedir. Bu maddeden çıkan sonuç da, ilkin sadece suçlardan dolayı Türk kanunlarının uygulanacağı, ikinci olarak yurtdışında işlenen ve idari para cezasının uygulanması gereken hallerde Türk kanunlarının uygulanmayacağıdır.

H: Burada da iki türlü düşünülebilir:

Her bir suç için ayrı ayrı yaşa bakılır. 22 Kasım'dan önceki suçlar için 12 yaşını doldurmadığından bu suçlardan dolayı ceza sorumluluğu yoktur. Yalnızca 22 Kasım'da işlediği fiil açısından algılama ve irade yeteneğinin gelişip gelişmediğine bakılacak, yoksa ceza sorumluluğu yoktur; varsa yalnızca bu suçtan alacağı cezası indirilmek suretiyle sorumluluğu tayin edilecektir. Ayrıca daha önceki fiilleri zincirleme suç ilişkisinde göz önüne alınmayacaktır. Çünkü zincirleme suç ilişkisinde her suçun başlı başına cezalandırılabilir olması gerekir.

Diğer görüşe göre, zincirin sona erdiği andaki yaşa bakılır. 22 Kasım'da işlediği suçtan dolayı sorumlu olacaktır. Ancak TCK 43/1 gereğince artırma yapılmaz. Zira zinciri oluşturan diğer suçlar kusur yeteneğinin bulunmadığı zamanda işlenmiştir. Tek suç kabul edilecek ve ona göre cezalandırma yapılacaktır. Bu da 22 Kasım'da işlenmiş olan suçtur.

M: Ne bis in idem ilkesi disiplin kovuşturmaları bakımından geçerli değildir. Devlet Mem. K. 131'e göre disiplin soruşturması ile cezai kovuşturma beraber yürütülebilir. DMK 131/II ye göre de memurun ceza muhakemesinde beraat etmesine rağmen, disiplin cezası verilebilir. Ancak fiilin sabit olmaması hali ayrık tutulmalıdır.

Eşin durumu: Eski kanunumuzda cezalandırılan erkeğin zinası suçu bir kesintisiz suç idi.

Bir görüş, kesintisiz suçlarda, kesintinin bittiği andan itibaren 6 ay içinde şikâyet yapılmalıdır görüşündedir. Yani 8 Temmuz'dan itibaren 6 ay içinde. Ancak Yargıtay ve diğer görüş aksi görüştedir. Bu görüş öğrenme anını esas almaktadır ve buna göre de 1 Ocak'tan itibaren 6 ay içinde şikâyette bulunulmalıydı ve bu süre geçmiştir.

İptal kararı: Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararları lehe olsa dahi geçmişe yürümez. Ancak ceza hukuku bakımından lehe olanların geçmişe yürümesi gerekir.

Nitekim Yargıtay bir kararında "her ne kadar anayasanın 153/5 maddesi gereğince iptal kararları geriye yürümezse de, Anayasa Mahkemesi'nce bir kanunun tümünün anayasaya aykırı bulunarak iptal edilmiş olduğu belirlendiği halde, eldeki davaların anayasaya aykırılığı saptanmış olan kurallara göre çözümlenmesi, anayasanın üstünlüğü prensibine ve hukuk devleti ilkesine aykırı düşeceğinden uygun görülemez" denilerek anayasa mahkemesinin iptal kararının yürürlüğe gireceği tarihi ileriye yönelik olarak ertelemiş bulunmasının, yasama organına aynı konuda iptal kararının gerekçesine uygun olarak yeni bir düzenleme yapması için olanak tanımak ve hukuki bir boşluk yaratmamak amacına yönelik olup, yargı mercilerinin bakmakta oldukları uyuşmazlıklarda hukuka ve anayasaya aykırı bulunarak iptal edilmiş kuralları uygulaması ve uyuşmazlıkları bu kurallara göre çözümlemesi sonucunu doğurmayacağı açıklanmıştır. Yüksek Mahkeme'ye göre suç hukuksal bir işlem olmayıp, korunacak bir hak doğurmaz. Bu nedenle, iptal kararları, yasa koyucunun bir ceza hükmünü ortadan kaldırması işlemi gibi geçmişe etkili olması gerekir (5.CD, 9.3.1998, 82/854). Yargıtay'ın kararı doğru olmakla beraber, bu konunun açıkça düzenlenmesinde yarar vardır.

OLAY 28
(Halı Mağazası)

Konular: Teşebbüs, Etkin Pişmanlık, İştirak (Müşterek Faillik, Azmettirme, Yardım Etme), Saf İhmali Suç, Yanılgı, Bileşik Suç, Fikri İçtima, Tehlike-Zarar Suçu, Akıl Hastalığı, Haksız Tahrik, Yaş Küçüklüğü, Yaşın Kusur Yeteneğine Etkisi, Malın Değerinin Az Olması, Tekerrür, Özel Af, Erteleme, Şahsi Cezasızlık Nedeni

A'nın halı mağazasında çalışan B, mağazada bulunan çok değerli iki halıyı almaları için C ve D ile anlaşır. B, büronun anahtarının bir örneğini yaptırarak C'ye verir. Bir gece C ve D büroya gelirler. C, zaten A'nın kilidin üzerinde unutmuş olduğu anahtarla kapıyı açar ve D ile birlikte içeri girerler. C değerli halı yerine karanlıkta yanlışlıkla değersiz olan iki kilim alır. C ve D mağazadan çıkacağı esnada güvenlik alarmı çalışır. C, korku ve heyecan ile aldığı kilimlerden birini mağazada bırakır. D ile kaçarlar.

E, bakım ve nezaret için kendisine bırakılan kızı K'nın F ile birinci evliliğinden dünyaya gelen beş yaşındaki G'ye gıda vermeyerek aç bıraktığı gibi, sebepsiz yere dövmektedir. Bu hale dayanamayan G ağır şekilde hastalanır. Olaya sinirlenen F, bir gün dükkânına gelerek değerli bir mücevher satın almak isteyen E'ye değersiz taklit bir takıyı yüksek bir fiyata satar. Gerçeği öğrendiğinde öfkeye kapılan E, M ve N'ye F'nin dükkânını soymaları halinde kendilerini yurtdışına çıkaracağını vaat eder. Bir gece M ve N, P'den aldıkları maymuncukla kapıyı açmaya çalışsalar da esasen kapının açık olduğunu fark ederler. M ve N içeri girerek mücevherleri alırlar ve E'ye götürürler. Ancak E'nin vaadini yerine getirmeyeceğini söylemesi üzerine pişman olan M ve N aldıklarını yerine koymak için dükkâna dönerlerse de olayın bildirildiği kolluk kuvvetleri tarafından yakalanırlar.

Olaydan sonra kaçıp saklanmaya çalışan E, arkadaşı R'yi arabası ile kendisini İstanbul'a götürmesi için ikna eder. E ve R yola çıkarlar. Ancak yolda trafik polislerini gören ve heyecanlanan R hızını artırır ve kaza yapar. Kazada E yaralanır. R ise yara almadan kurtulur ve yardım bulmaya gider. Bu sırada yoldan geçen S ve T baygın olan E'nin üzerindeki değerli şeyleri alırlar. Köylüler R'nin yardımına koşarlar. Köylülerin kendilerini yakalayacağını anlayan S ve T aldıklarını yola atıp kaçarlar. R, İstanbul'a götürmesi için kendisine Y tarafından teslim edilmiş bulunan bazı eşyaları köylülere yardımları nedeniyle hediye eder[73].

[73] Olay için bkz.. Önder/Özek, Olay no. 1, 2, 4, s. 579-580

Bilgiler:

(C): (A), (C)'nin beraber yaşadığı amcasıdır.

(E): 68 yaşında bir bunaktır.

(F): Daha önce işlediği bir suçtan dolayı aldığı 3 yıl hapis cezasının cezaevinde iken çıkan af kanunu ile 1 yıla indirilmesi üzerine serbest bırakılmıştır.

(S): 14 yaşında bir akıl hastasıdır.

(T): Daha önce aşırı hız nedeniyle bir adama çarparak yaraladığı için 6 ay hapis cezası almış ve cezası ertelenmiştir.

CEVAPLAR

Cevap I - Suçlar

a) B + C + D — A. Konut dokunulmazlığını ihlal (TCK 116)

Gece vakti işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 116)

Birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 119/1-c)

b) B + C + D — A; Hırsızlık (TCK 141)

Gece vakti işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 143)

Haksız yere elde bulundurulan veya taklit anahtarla kilit açmak suretiyle işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 142/2-d). Suçun bu nitelikli şekli olayda uygulanmaz. Çünkü taklit anahtarın kilidi açmak için kullanılmış olması gerekir; C taklit anahtarı kullanmamıştır. Buna karşılık olayda C zaten A'nın kilidin üzerinde unutmuş olduğu anahtarla kapıyı açmıştır. Sahibinin üzerinde unuttuğu anahtar çevrilerek kilidin açılması suretiyle hırsızlığın işlenmesi halinde ise, yine TCK 142/2-d uygulanmaz.

Malın değerinin az olması / cezayı azaltan n.h. veya cezasızlık sebebi (TCK 145). Cezada indirim yapılmasını gerektiren bir nedendir. C, değerli halı yerine karanlıkta yanlışlıkla değersiz olan iki kilim alır. Suçun konusunda yanılgı söz konusudur. Suç ortakları gerçekleşen durumdan sorumlu tutulacak ve TCK 145 uygulanacaktır (TCK 30/2). Yargıtay cezayı azaltan bu nitelikli halin uygulanabilmesi için, "*daha çoğunu alabilme olanağı varken yalnızca ihtiyacı kadar ve değeri az olan eşyanın alınması*"nı aramaktadır.

c) B — Mağaza sahibi; Güveni kötüye kullanma (TCK 155)

2. E — G. Kasten yaralama (TCK 86)

Altsoya karşı işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 86/2-a)

Olayda, kötü muamele (TCK 232) suçu söz konusudur. Fakat kötü muamele biçimi mağdurda basit bir tıbbi müdahale ile giderilebilecek ölçünün ötesinde bir etki meydana getirmiş ise fail artık kasten yaralama suçundan sorumlu tutulur. Olayda (G) ağır hastalanmıştır. Bu nedenle (E)'ye kasten yaralama suçundan ceza verilir.

3. F — E; Dolandırıcılık (TCK 157)

Tacirin ticari faaliyeti sırasında işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 158/1-h).

4. a) E + M + N + P → F; Konut dokunulmazlığını ihlal (TCK 116)

Gece vakti işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 116/4)

Birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 119/1-c)

b) E + M + N + P → F; Hırsızlık (TCK 141)

Bina içinde muhafaza altına alınmış olan eşya hakkında (TCK 142/2-h)

Gece vakti işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 143)

Diğer bir aletle kilit açmak suretiyle işlenmesi (TCK 142/2-d). Suçun bu nitelikli şekli olayda uygulanmaz. Çünkü aletin kilidi açmak için kullanılmış olması gerekir; M ve N kapının açık unutulması nedeniyle maymuncuğu kullanmamışlardır.

5. R → Kamu; Suçluyu kayırma (TCK 283)

6. a) R => Kamu; Trafik güvenliğini tehlikeye sokma (TCK 179/2).

b) R → E. Taksirle yaralama (TCK 89)

7. S + T → E; Yardım ve bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmemesi (TCK 98/1)

8. S + T → E; Hırsızlık (TCK 141)

Kişinin malını koruyamayacak durumda olmasından yararlanarak / cezayı artıran n.h. (TCK 142/2-a)

9. R → Y; Güveni kötüye kullanma (TCK 155)

Cevap II - Teşebbüs

1. suç: Hırsızlık suçu tamamlanmıştır. Eğer fail, almak istediği şey yerine daha değersiz bir başka şey almış yahut daha azını almış olsa bile suç tamamlanmış olup, teşebbüs hükümleri (TCK 35) uygulanmaz.

4b. suç: Etkin pişmanlık hükümleri uygulanabilir (TCK 168/1).

8. suç: Hırsızlık suçu icra hareketlerinin tamamlanamaması nedeniyle teşebbüs aşamasında kalmıştır (TCK 35). Suçun tamamlanması için mal üzerinde zilyedin tasarruf imkânının ortadan kaldırılması gerekmektedir. Olayda mal zilyedin egemenlik sahasından çıkarılmamıştır. Dolayısıyla eylem teşebbüs aşamasında kalmıştır.

Cevap III - İştirak

1. suç: B → Azmettiren (TCK 38)

C + D → Müşterek Fail (TCK 37). Suçun işlenişi üzerinde hâkimiyet kurmuşlardır.

(B), aynı zamanda yardımda bulunan değildir. Çünkü araç sağlayan kişinin yardımda bulunan olarak sorumlu tutulabilmesi için söz konusu aracın suçun icrasında kullanılmış olması gerekir. Oysa (B)'nin verdiği taklit anahtar suçun işlenmesinde kullanılmamıştır. Buna karşılık, (A) kapının üzerinde anahtarı unutmamış olup da (C) (B)'nin verdiği taklit anahtarla kapıyı açmış olsa idi, (B) aynı zamanda yardımda bulunandır ve fakat asli norm-yardımcı norm ilişkisi veya en ağır iştirak şeklinden sorumluluk prensibi gereği sadece azmettiren olarak sorumlu tutulur. Ancak (B)'nin verdiği anahtar suç işleme kararının alınmasında etkili olmuşsa, bu takdirde (B)'nin suç işleme kararını kuvvetlendirmesi dolayısıyla yardım eden olarak sorumluluğu olabilir.

4. suç: E → Azmettiren (TCK 38)

M + N → Müşterek Fail (TCK 37). Suçun işlenişi üzerinde hâkimiyet kurmuşlardır.

P → (biliyorsa) Yardımda Bulunan (TCK 39). Yardımda bulunanın işlenen suçtan sorumlu tutulabilmesi için tedarik ettiği vasıta ile işlenen suç arasında nedensellik bağının bulunması gerekir. (P) her ne kadar maymuncuk tedarik etmiş ise de kapının açık olması nedeniyle maymuncuk suçun işlenmesinde kullanılmamıştır. Bu ihtimalde (P) hırsızlık suçundan sorumlu tutulmayacaktır. Buna karşılık, (P)'nin davranışı aynı zamanda diğer suç ortaklarını cesaretlendirici nitelik taşıyor ise, (P) manevi yardımda bulunan olarak sorumlu tutulmaya devam edilecektir.

(E) aynı zamanda (M) ve (N)'ye kendilerini yurtdışına çıkaracağı vaadinde bulunması nedeniyle yardımda bulunandır (TCK 39). Suçun işlenmesinden sonra vaadin yerine getirilmemesi, yardımda bulunan olarak sorumlu tutulmaya engel değildir, vaadin yerine getirilmesi şart değildir. Ancak asıl norm-yardımcı norm ilişkisi veya en ağır iştirak şeklinden sorumluluk prensibi gereği (A) sadece azmettiren olarak sorumlu tutulur.

7 ve 8. suç: S + T → Müşterek Fail (TCK 37). Suçun işlenişi üzerinde hâkimiyet kurmuşlardır.

Cevap IV - Suçların İçtimaı

1 a) ve b); 4 a) ve b): açısından bileşik suç düşünülebilir. Bina içinde hırsızlığın yapılması, hırsızlığın nitelikli hali olduğundan bileşik suç kuralları uygulanır ve ayrıca konut dokunulmazlığını ihlal suçundan ötürü ceza verilmez. Ancak bileşik suçun bulunmadığını söylemek de mümkündür. Kanunumuzun bu konudaki düzenlemesi kötü bir düzenleme olup, her iki türlü düşünme imkânı vermektedir.

Bununla beraber, Aralık 2006 değişikliğinde bu problem çözülmüş görünmektedir. 5560 s. k. ile eklenen TCK 142/4 hükmü karşısında bileşik suç hükümlerinin uygulanmayacağı, failin her iki suçtan ayrı ayrı cezalandırılacağı anlaşılmaktadır.

6 a ve b: Bir görüşe göre, fikri içtima kuralları uygulanacaktır. İkinci görüşe göre, burada görünüşte içtima kuralları gereğince tehlike suçu olan trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçundan ötürü ayrıca ceza verilmez. Sadece meydana gelen zarar suçu olan öldürme suçundan dolayı ceza verilecektir.

Cevap V - Ceza Sorumluluğunu Kaldıran veya Azaltan Nedenler

(E): 68 yaşında bir bunaktır. 18 yaşın tamamlanması ile birlikte yaşın kusur yeteneği üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığı kabul edilmiştir. Yaşlılık, yaş nedeniyle kusur yeteneğine etki eden bir durum değildir (TCK 31). Genellikle 65-70 yaşlarında başlayan yaşlılık bunaklığı (demans senil) halinde kişinin zeka işlevlerinde bozukluk ortaya çıkar. Basit hırsızlık, hakaret, şiddet kullanma gibi davranışlar sıklıkla ortaya çıkar. Suçlar, ani bir kararla işlenir. Yeni tarihli bazı olaylar hatırlanmaz, çabuk unutulurken eski tarihli olaylar canlı bir şekilde nakledilir. Demans, psişik bir bozukluk olup akıl hastalığı olarak değerlendirilmektedir. Hâkim (E)'nin somut olay açısından algılama ve irade yeteneğine sahip olup olmadığını, hastalığın somut olay açısından kişinin bu yeteneklerini ne ölçüde etkilediğini belirleyecek ve tespitleri doğrultusunda akıl hastalarına ilişkin sorumluluk rejimini (TCK 32) uygulayacaktır.

(F) 3. suç bakımından kusurluluğu etkileyen bir neden olarak haksız tahrik hükümlerinden (TCK 29) yararlanabilir.

(S): 14 yaşında bir akıl hastasıdır. (S), ikinci dönem yaş küçüğüdür (12-15). Bu kişilerin işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamaması veya davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince gelişmemiş olması halinde ceza sorumluluğu yoktur (TCK 31/2). Çocuğun aynı zamanda akıl hastası olması halinde, kusur yeteneği olmadığı için ceza verilmez. Ancak akıl hastası çocuklarla ilgili olarak akıl hastalarına özgü güvenlik tedbirlerinin mi, yoksa çocuklara özgü güvenlik tedbirlerinin

mi uygulanacağı hususunda 5395 s. ÇKK'nın 12. maddesi'ne göre; 15 yaşını doldurmamış suça sürüklenen çocuğun aynı zamanda akıl hastası olması halinde, çocuklara özgü güvenlik tedbirleri uygulanır. 15-18 yaş arasındaki çocuğun aynı zamanda akıl hastası olması halinde ise akıl hastalarına özgü güvenlik tedbiri uygulanır.

Cevap VI - Faillerin Sorumluluğu

4. suç: Olayda hırsızlık suçu tamamlanmıştır. Hırsızlık suçu tamamlandıktan ve fakat kovuşturma başlamadan (kamu davası açılmadan) önce failin, azmettirenin veya yardım edenin bizzat pişmanlık göstererek mağdurun uğradığı zararı aynen geri verme veya tazmin suretiyle gidermesi halinde cezada indirim yapılır (TCK 168). Olayda (M) ve (N) aldıklarını aynen geri vermek amacıyla dükkâna dönmüşlerdir. (M) ve (N) yakalansalar, yani soruşturma başlamış olsa dahi henüz kovuşturma başlamış yani kamu davası açılmış değildir. Bu nedenle (M) ve (N)'nin cezasında indirim yapılabilecektir. Burada, etkin pişmanlık cezada indirim yapılmasını gerektiren şahsi bir neden olarak düzenlenmiştir. Şahsi bir neden olduğu için sadece (M) ve (N) yararlanabilir. (E) ise tamamlanmış hırsızlık suçundan sorumlu tutulacak ve TCK 168'den yararlanamayacaktır.

(C): (A), (C)'nin beraber yaşadığı amcasıdır. Hırsızlık suçunun aynı konutta beraber yaşamakta olan amcanın zararına olarak işlenmesi, cezada indirim yapılmasını gerektiren şahsi bir neden olarak düzenlenmiştir (TCK 167/2). Şahsi bir neden olduğu için bu indirim nedeninden sadece (C) yararlanabilir, diğer suç ortakları yararlanamaz.

(F): Daha önce işlediği bir suçtan dolayı aldığı 3 yıl hapis cezasının cezaevinde iken çıkan af kanunu ile 1 yıla indirilmesi üzerine serbest bırakılmıştır. Buradaki af; mahkûmiyeti etkilemediği, sadece ceza süresini kısalttığı için özel af niteliğindedir (TCK 65/2). Mahkûmiyet, varlığını ve hukuki sonuçlarını devam ettirmektedir. Dolayısıyla tekerrüre esas teşkil eder. Olayda tekerrür süresi, hapis cezası 5 yıldan az (1 yıl) olduğu için 3 yıldır. Bu süre, cezanın infaz edildiği tarihten itibaren işlemeye başlayacaktır (TCK 58/2-b). (F), olaydaki suçu serbest bırakılmasından itibaren 3 yıl içinde işlemiş ise tekerrür hükümleri uygulanır; aksi halde, yani 3 yıl geçtikten sonra işlemiş ise tekerrür hükümleri uygulanmaz.

(F)'nin daha önce işlediği suç kasıtlı bir suç ise erteleme engelidir (TCK 51).

(T): Daha önce aşırı hız nedeniyle bir adama çarparak yaraladığı için 6 ay hapis cezası almış ve cezası ertelenmiştir. Bu suç taksirle işlenmiştir. Bu nedenle daha sonra işlenen suçlar dolayısıyla mahkûm olunan ceza bakımından erteleme engeli değildir (TCK 51/1-a). (T)'nin olayda işlediği suçlar kasten işlenen suçlardır. Daha önceki suç taksirle işlendiği için tekerrür hükümleri uygulanmaz (TCK 58/4).

OLAY 29
(Kuduz Köpek)

Konular: Olası Kast, Garantörsel Ihmali Suç, Haksız Tahrik, Neticesi Sebebiyle Ağırlaşmış Suç, Teşebbüs, Iştirak (Dolaylı Faillik, Müşterek Faillik, Azmettirme), Tehlike-Zarar Suçu, Fikri İçtima, Zincirleme Suç, Zorunluluk Hali, Şüpheden Sanık Yararlanır İlkesi, Yanılgı

A, kuduz olduğunu bildiği halde gerekli önlemleri almaz ve köpeğini serbest bırakır. Köpek, yolda yürüyen B ve C'nin üzerine doğru koşar. B köpeğin kendisini ısıracağını anlayınca korkar ve C'yi köpeğin önüne iter. Olayı gören D, elindeki tüfekle köpeği öldürürse de köpek C'yi ısırmıştır. C, B'ye bağırarak korkak ve bencil biri olduğunu söyler.

Olayı öğrenen E, kendisini devamlı döven kocasından bıktığı için, C'nin doktor olan kardeşi H'ye mirasın yarısını ona vereceğini vaat ederek C'nin ölümünü sağlamak için kuduz olmadığına dair bir rapor düzenlemesini teklif eder. H teklifi kabul eder ve hastane raporunu belirtilen şekilde düzenler. Raporu gören C kuduz aşısı yaptırmaz, hastaneden çıkar ve bir süre sonra kudurarak ölür.

K, L'nin ölmesini istemektedir. Plân yapan K, namusuna düşkün olan M'ye kızının L ile ilişkisi olduğunu söyler. Öfkelenen M, namusunu temizlemek için bir gece L'nin geçeceği yol üzerinde pusu kurar. Fakat aynı gece L'nin kan davalısı N de L'yi öldürmek üzere beklemektedir. Birbirlerinden habersiz olan M ve N aynı anda L'nin üzerine ateş ederler. Kimin silahından çıktığı belli olmayan kurşun L'yi yaralar. Gürültüleri duyup gelenleri görünce M ve N kaçarlar. M, namusunu temizleyemediği için çok öfkelenir. Ertesi gün gece L'nin evine girer ve silahla L'yi öldürür. Yapılan otopside L'nin hemofili hastası olduğu, ilk yaralanmasının dahi onun ölümüne sebebiyet verebileceği, M'nin ikinci defa ateş etmesinin ölüm neticesinin gerçekleşmesi bakımından etkili olmadığı tespit edilir.

CEVAPLAR

Cevap I - Suçlar

1. a) A — Kamu. Hayvanın tehlike yaratabilecek şekilde serbest bırakılması (TCK 177)

b) A → C; kastına göre, (olası kastla işlenen) Kasten yaralama (TCK 88, 21/2). A öngelen tehlikeli eylem ve kanuni düzenleme dolayısıyla garantördür. Bu nedenle, köpeği ile ilgili gerekli tedbirleri almak zorundadır.

2. B → C; Kasten yaralama (TCK 86)

3. C → B; Hakaret (TCK 125)

Alenen işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 125/4)

Kasten yaralama suçuna tepki olarak işlenmesi / cezasızlık sebebi (TCK 129/2)

4. D → A; Mala zarar verme (sahipli hayvanı öldürme) (TCK 151/2)

5. C → E; Kötü muamele (TCK 232/1).

Ancak kötü muamele biçimi mağdurda (E) basit bir tıbbi müdahale ile giderilebilecek ölçünün ötesinde bir etki meydana getirmiş ise, fail (C) artık kasten yaralama suçundan (TCK 86) sorumlu tutulmalıdır.

6. a) E+H → Kamu; Resmi belgede sahtecilik (TCK 210/2 atfıyla, TCK 204/1).

H bakımından kamu görevlisi / cezayı artıran n.h. (TCK 204/2).

b) E + H → C; İhmal suretiyle kasten öldürme (TCK 83)

(H); yasal düzenlemelerle, zamanında gerekli tıbbi müdahaleleri yapmak konusunda garantör durumundadır (TCK 83/2-a). (E) bakımından, aile hukukundan kaynaklanan garantörlük (TMK 185) söz konusudur.

E bakımından eşe karşı işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-d).

H bakımından kardeşe karşı işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-d)

7. K + M + N → L; Kasten öldürme (TCK 81)

Tasarlayarak işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 82 /1-a)

M açısından, töre saikiyle işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-j). Ancak bu hükmün uygulanabilmesi için somut olayda haksız tahrikin (TCK 29) koşullarının bulunmaması gerekir. Ayrıca töre saiki ile öldürmelerden aile meclisi kararıyla özellikle kız veya kadınlara yönelik cinayetler anlaşılmalıdır. Olayımızda ise bir namus cinayeti vardır ve bu nitelikli hal olarak kanunumuzda düzenlenmemiştir.

N açısından, kan gütme saikiyle işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-i).

Burada birden fazla nitelikli hal olmakla beraber bunlar seçimlik düzenlendiğinden, failin cezası ayrı ayrı artırılmayacak, bir kez artırılacaktır.

8. M — L; Kasten öldürme (TCK 81)

Töre saikiyle işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-j).

Olayda, yapılan otopside (M)'nin yaptığı ikinci atış olmadan dahi (L)'nin aldığı yaralarla hemofili hastası olması nedeniyle zaten öleceği tespit edilmiştir. Birçok sebep birbirinden bağımsız olarak ele alındığında her biri tek başına neticeyi meydana getirebilecek nitelikte ise, bütün sebeplerin nedensel olduğu kabul edilmelidir. (M)'nin yaptığı ikinci atış da öldürücü nitelik taşımaktadır. Dolayısıyla (L)'nin daha önce yaralanmamış olduğu varsayılıp (M)'nin fiili bağımsız olarak değerlendirildiğinde (L) ikinci atışın etkisiyle ölecektir. Bu nedenle (M)'nin ikinci atışı ile ölüm neticesi arasında nedensellik bağı vardır. Ayrıca mağdurun zaten ölecek olması ikinci fiilden dolayı failin sorumluluğunu ortadan kaldırmaz. Harekette bulunanın yokluğu halinde fiili üstlenecek yedek nedenin bulunması isnadiyeti ortadan kaldırmaz.

9. M — L; Konut dokunulmazlığının ihlali (TCK 116)

Gece vakti işlenmesi (TCK 116/4)

Cevap II - Teşebbüs

7. suç: Ölüm neticesi gerçekleşmediği için kasten öldürme suçu teşebbüs aşamasında kalmıştır. Suça teşebbüste eksik teşebbüs-tam teşebbüs ayırımı terkedilmiş, adil cezalandırma bakımından fiilin meydana getirdiği zarar veya tehlikenin ağırlığının esas alınması öngörülmüştür. Şayet (M) ve (N) birlikte suç işleme kararına istinaden fiilin işlenişi üzerinde müşterek hâkimiyet tesis etmiş olsalar idi kurşunun kimin silahından çıktığının önemi olmayacak idi. Fakat olayda (M) ve (N) birbirlerinden habersiz olarak ve fakat aynı anda aynı suçu işlemek için harekete geçmişlerdir. Birbirlerinden habersiz olarak hareket eden bu kişilerden hangisinin silahından çıktığı anlaşılamayan kurşun (L)'ye isabet etmiş ve

yaralanmasına sebebiyet vermiştir. Suç, hem (M) hem de (N) açısından teşebbüs aşamasında kalmış olmakla beraber, verilecek olan ceza bakımından yaralamaya sebep olan kurşunun kimin silahından çıktığı önemlidir. Bunun tespit edilememesi halinde ***"şüpheden sanık yararlanır (in dubio pro reo)"*** ilkesi gereğince her iki failin de lehine karar vermek gerekir. Bu durumda her iki faili de kasten öldürmeye teşebbüsten ötürü sorumlu tutmak gerekecektir. Ancak teşebbüsten dolayı cezayı belirlerken de, faillerden birisinin herhangi bir zarar meydana getirmediği ve sadece tehlike meydana getirdiği hesaba katılarak ve şüpheden sanık yararlanır ilkesi gereğince bu fail tespit edilemediğinden, her iki faili de sadece tehlike meydana getirmekten ötürü teşebbüs hükümlerine göre cezalandırmak gerekecektir.

Cevap III - İştirak

6. suç: a) E → Azmettiren (TCK 38)

H → fail (TCK 37/1)

H açısından geçerli olan nitelikli hal (kamu görevlisi olması) E açısından da uygulanacaktır (TCK 40/2).

b) E + H → Müşterek Fail (TCK 37). Garantörsel ihmali suçlarda da her ikisi de garantör olan kimselerin suçu müştereken işlemeleri mümkündür.

(E) aynı zamanda (H)'yi mirasın yarısını ona vereceğini vaat ederek azmettirmiştir. Bu durumda failliğin şerikliğe önceliği ilkesi gereğince, faillikten cezalandırma söz konusu olacaktır.

Burada esasen failin en ağır iştirak şeklinden cezalandırılması gerektiği de düşünülebilir. Ancak bu görüş esas alınsa bile, her iki iştirak şekli için öngörülen ceza da aynıdır.

7. suç: K → Azmettiren (TCK 38)

Olayda (M) ve (N) arasında birlikte suç işleme kararı yoktur. Bu nedenle iştirak hükümleri uygulanamaz. (M) ve (N) ***"yanyana müstakil fail"*** olarak ayrı ayrı işlenen suçtan sorumlu tutulacaklardır.

(M) bakımından saik yanılgısı söz konusudur. Olayda, (M)'nin tipik haksızlık (TCK 81) bakımından bir yanılgısı bulunmayıp, sadece saik yanılgısı vardır. Bu nedenle saik yanılgısına sevk eden (K)'nın dolaylı fail olarak değil, azmettiren olarak sorumlu tutulması gerekir. Eğer K, M ile ilgili olarak hem şahsi hem de fiili üzerinde hâkimiyet kurmuş olsaydı dolaylı fail olarak sorumlu olacaktı. Olaydan bu anlaşılmıyor.

Cevap IV - Suçların İçtimaı

1. suç: a'daki hayvanın tehlike yaratabilecek şekilde serbest bırakılması suçu, somut tehlike suçudur. Suçun oluşması için bir zarar doğması aranmaz. Suç, kişinin gözetimi altında bulunan hayvanın başkalarının hayatı veya sağlığı bakımından tehlikeli olabilecek şekilde serbest bırakılması ya da bunların kontrol altına alınmasında ihmal gösterilmesi ile tamamlanır. Fakat bu fiilden dolayı bir zarar meydana gelirse, hayvan üzerinde gözetim yükümlülüğü bulunan kişi, fiilin sebebiyet verdiği netice açısından kast veya taksirine göre cezalandırılır. Olayda (A) kuduz olan köpeğin kontrol altında tutulması için önlem almayarak serbest bırakmış ve köpek başkasını yaralamıştır. Meydana gelen yaralama neticesi açısından somut olaya göre (A)'nın kasten (muhtemel -olası- kast) hareket ettiği söylenebilir. Kasten yaralama suçu bir zarar suçudur. Zarar suçlarına ilişkin norm, tehlike suçlarına ilişkin norm karşısında asli normdur. Asli norm-yardımcı norm ilişkisi gereğince (A) sadece kasten yaralama (TCK 86, 21/2) suçundan sorumlu tutulacaktır. TCK 177 yardımcı norm olup, (A)'nın ayrıca bu maddede düzenlenen suçtan dolayı ceza sorumluluğuna gidilmez. ***Diğer bir görüş ise,*** fikri içtima hükümlerinin (TCK 44) uygulanması gerektiğinden yola çıkarak aynı sonuca ulaşmaktadır.

6. suç: Fikri içtima söz konusu değildir. İki ayrı fiil ile iki ayrı suç işlenmektedir. İkinci suçta ayrıca ihmali bir davranış yapıldığından, iki ayrı fiil vardır.

7. ve 8. suç: Olayda aynı suç işleme kararı yoktur. Ancak, (M)nin aynı suç işleme kararı ile değişik zamanlarda (L)'ye karşı aynı suçu birden fazla işlediği kabul edilseydi, zincirleme (müteselsil) suç hükümlerinin uygulanabileceği düşünülebilir ise de TCK 43/3 kasten öldürme suçunda zincirleme suç hükümlerinin uygulanmasına engeldir. Dolayısıyla her eylemden ötürü ayrıca cezalandırılacaktır. (M) hem teşebbüs aşamasında kalmış kasten öldürme hem de tamamlanmış kasten öldürme suçundan sorumlu tutulacaktır. (N) ise sadece teşebbüs aşamasında kalmış kasten öldürme suçundan sorumlu olacaktır.

Cevap V - Ceza Sorumluluğunu Kaldıran veya Azaltan Nedenler

7. ve 8. suç: Kan gütme nitelikli halinin uygulanabilmesi için somut olayda haksız tahrikin (TCK 29) koşullarının bulunmaması gerekir. Yargıtay ise kan gütme saikinin bulunduğu hallerde, haksız tahrik hükümlerinin uygulanmayacağını kabul etmektedir.

(B): 2. suçta kusurluluğu etkileyen bir neden olarak kabul edilen zorunluluk halinden yararlanır (TCK 25/2). (B) kendisinin neden olmadığı ve başka yolla

korunmak olanağı bulunmayan vücut bütünlüğüne yönelik ağır ve muhakkak bir tehlikeden kurtulmak için (C)'yi itmiştir. Suç kasten işlenmiştir ve fakat (B)'nin irade yeteneğini, dolayısıyla kusur yeteneğini etkileyen zaruret hali söz konusudur. Bu nedenle beraat değil, kusurunun bulunmaması dolayısıyla ceza verilmesine yer olmadığı kararı verilir (5271 s. CMK 223/3).

(C): 3. suç açısından yukarıda da ifade ettiğimiz gibi, özel haksız tahrik hükmünden yararlanır (TCK 129/2).

(D): 4. suç bakımından suçun unsurları oluşmamıştır. Ancak oluşmuş olsaydı dahi, kusurluluğu ortadan kaldıran bir neden olan üçüncü kişi yararına zorunluluk hali söz konusudur. (D), (C)'nin vücut bütünlüğüne yönelik tehlikeyi ortadan kaldırmak amacıyla (A)'nın köpeğini öldürmüştür. Dolayısıyla (D)'ye bu suçtan dolayı ceza verilmeyecektir (TCK 25/2). Saldırı hayvandan geldiği için meşru savunmadan söz edilemez.

(E): 6. b) deki suç açısından kusurluluğu etkileyen bir neden olarak haksız tahrik hükümlerinden (TCK 29) yararlanabilir. Çünkü (C), (E)'ye kötü muamelede bulunmaktadır. Haksız tahrik cezada indirim yapılmasını gerektiren şahsi bir nedendir. Dolayısıyla sadece (E) yararlanabilir, (H) yararlanamaz.

OLAY 30
(Kötü Muamele)

Konular: Neticesi Sebebiyle Ağırlaşmış Suç, Olası Kast, Teşebbüs, İştirak (Müşterek Faillik, Azmettirme, Yardım Etme), Özgü Suçlarda Faillik Sıfatı, Zincirleme Suç, Haksız Tahrik, Cezalandırılmayan Sonraki Fiil, Meşru Savunma

A, karısı B'yi sürekli olarak dövmekte ve kendisinin kötü bir kadın olduğunu, C ile düşüp kalktığını herkesin içinde söylemektedir. A, bir gün B'yi yine döver ve C'den hamile kaldığı çocuğu D'yi vaktinden önce doğurmasına neden olur. A, çocuktan kurtulmak için bir gece D'yi uyumakta olan B'nin koynuna koyar. Bebeğin farkında olmayan B geceleyin D'nin üzerine dönerek ölmesine sebebiyet verir.

Çocuğunun ölümüne öfkelenen C, B'ye A'nın ölmesi halinde aralarındaki engellerin kalkacağını söyler ve bu hususta B'yi ikna eder. Eczacı E'den aldığı zehri B bir akşam A'nın yemeğine koyar. A karısı B'nin hareketlerinden ve yemeğin tadından şüphelenir ve B'nin mutfağa gitmesinden istifade ile tabakları değiştirir. B yediği yemek sonucu ölür. A, B'nin ölümüne intihar süsü verir. A ayrıca durumdan yararlanarak C'ye plândan haberdar olduğunu, kendisini öldürmek istediğini bildiğini, 100 bin TL'yi hesabına yatırmaz ise polise ihbar edeceğini söyler. C, hesaba sadece 50 bin TL yatırabilir.

CEVAPLAR

Cevap I - Suçlar

1. A → B, Kötü muamele (TCK 232).

Ancak kötü muamele biçimi mağdurda (E) basit bir tıbbi müdahale ile giderilebilecek ölçünün ötesinde bir etki meydana getirmiş ise, fail (C) artık kasten yaralama suçundan (TCK 86) sorumlu tutulmalıdır.

2. A → B; Hakaret (TCK 125), bir kimseye onur, şeref ve saygınlığını rencide edebilecek nitelikte somut bir fiil veya olgu isnat edilmiştir.

Alenen işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 125/4). Aleniyet için aranan temel kriter; fiilin, gerçekleştirildiği koşullar itibarı ile belirli olmayan birden fazla kişi tarafından algılanabilir olmasıdır.

Hakaret oluşturan fiiller kötü muamele kapsamında değerlendirilmemelidir.

3. A → B; Kasten yaralama (TCK 86)

Eşe karşı işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 86/2-a)

Hamile olan (B) dayağın etkisiyle vaktinden önce doğum yapmıştır (neticesi sebebiyle ağırlaşan suç, TCK 87/1-e). Bu durumda, (A)'nın meydana gelen daha ağır neticeden sorumlu tutulabilmesi için, bu netice bakımından en azından taksirle hareket etmesi gerekir (TCK 23). Olayda (A) karısının hamile olduğunu bilmesine rağmen dövmektedir, ceninin zarar görmesi muhtemeldir. (A)'nın meydana gelen daha ağır netice bakımından muhtemel kastla hareket ettiği söylenebilir.

4. A → D, Kasten öldürme (TCK 81)

Tasarlayarak işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-a)

Çocuğa karşı işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-e)

(B)'yi kasten öldürme suçuna iştirakten yahut taksirle öldürme suçundan sorumlu tutmak mümkün değildir. Çünkü olayda (B)'nin ceza hukuku anlamında "fiil" niteliğini taşıyan bir davranışı söz konusu değildir. (A), (B)'yi suçun işlenmesinde bir araç olarak kullanmıştır. (A) doğrudan faildir.

5. C + B + E → A, Kasten öldürme (TCK 81)

Tasarlayarak işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-a)

B açısından, eşe karşı işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-d)

6. A → B; Kasten öldürme (TCK 81). Burada A, kesin emin olmadığından olası kast da düşünülebilir.

Eşe karşı işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-d)

7. A → Kamu. Suç delillerini yok etme, gizleme, değiştirme (TCK 281)

(A), (B)'nin ölümüne intihar süsü vermiştir.

8. A → C; Şantaj (TCK 107)

Cevap II - Teşebbüs

5. suç: İcra hareketlerinin tamamlanması ve fakat neticenin gerçekleşmemesi nedeniyle teşebbüs aşamasında kalmıştır (TCK 35).

8. suç: Şantaj suçu tamamlanmıştır. Şantaj suçunun oluşabilmesi için mağdurun zorlanması yeterli olup, mağdurun isteneni yapması gerekli değildir.

Cevap III - İştirak

5. suç: C → Azmettiren (TCK 38)

B → Fail

E → (biliyorsa) Yardımda Bulunan (TCK 39)

B açısından geçerli olan nitelikli hal C ve E hakkında da uygulanacaktır. Özgü suçlarda ancak bu sıfatı taşıyan kimse fail olur. Bunun dışındakiler ancak yardım eden veya azmettiren olabilir. Olayımızda da B dışındakiler, yardım eden ve azmettiren durumundadırlar. Dolayısıyla suçun nitelikli hali olan, eşe karşı işlenmesinden bağlılık kuralı gereğince sorumludurlar.

Bu konuya ilişkin diğer görüşe göre ise, bağlılık kuralı gereğince cezayı artıran nitelikli hali bilen diğer ortaklara da bu nitelikli hal uygulanmaktır.

Cevap IV - Suçların İçtimaı

1. suç: (A) karısı (B)'ye sürekli olarak kötü muamelede bulunmaktadır. Zincirleme suç hükümleri (TCK 43/1) uygulanabilir.

2. suç: (A) karısı (B)'ye sürekli olarak hakaret etmektedir. Zincirleme suç hükümleri (TCK 43/1) uygulanabilir.

7. suç: Kişiye kendi işlediği suçun delillerini yok etmesi, gizlemesi, değiştirmesi dolayısıyla ceza verilmez. Kişinin, aynı zamanda temel suçu işlemesi şahsi

cezasızlık nedeni oluşturmaktadır (TCK 281/1, 2. cümle). Burada, "cezalandırılmayan sonraki fiil" söz konusudur.

Cevap V - Ceza Sorumluluğunu Kaldıran veya Azaltan Nedenler

2. suç açısından A, TCK 129/1'den yararlanabilir. B'nin C ile ilişki kurması A açısından haksız fiil teşkil edebilir. Dolayısıyla buna tepki olarak hakaret suçu işlenirse cezadan indirim yapılabileceği gibi, ceza vermekten de vazgeçilebilir.

5. suç bakımından C, kusurluluğu etkileyen bir neden olarak haksız tahrik hükümlerinden (TCK 29) yararlanabilir. (A), (C)'nin çocuğunu öldürmüştür.

6. suç bakımından A, kusurluluğu etkileyen bir neden olarak haksız tahrik hükümlerinden (TCK 29) yararlanabilir. (B), (A)'nın yemeğine zehir koymuştur ve onu öldürmek istemektedir. (A) burada meşru savunma hukuka uygunluk nedeninden yararlanamaz. Çünkü her ne kadar yaşam hakkına yönelik bir saldırı var ise de, bu saldırıyı başka türlü uzaklaştırma imkânı vardır. Saldırıyı bertaraf etmek için (A) karısı (B)'yi öldürmek zorunda değildir. Kaldı ki, kendisi de karısını öldürmek istemiştir.

OLAY 31
(Yedek Anahtar)

Konular: Çok Failli Suç, Doğrudan Kast, Olası Kast, Teşebbüs, İştirak (Müşterek Faillik, Dolaylı Faillik, Azmettirme, Yardım Etme), Bileşik Suç, Fiili İçtima, Kanun Hükmünü İcra, Yaş Küçüklüğü, Cezalandırılmayan Sonraki Fiil, Kusurluluğu Etkileyen Nedenler, Sağır ve Dilsizlik, Fail'e Göre Şahsilik İlkesi, Suçluların İadesi

Elektronik eşya ticareti ile uğraşan ve ticarethanenin yedek anahtarını kaybeden M, yenisini yaptırmak üzere anahtarını anahtarcı A'ya bırakır ve ertesi gün alacağını söyler. A, eline geçen bu fırsattan yararlanmak amacıyla bir gece ticarethanenin sahibi olduğunu söyleyerek elektronik cihazların Konya'daki arkadaşı B'ye ait depoya nakledilmesi konusunda nakliyeci N ile anlaşır. N, işçiler K ve L ile birlikte geceleyin elektronik cihazları yükleyerek Konya'ya götürür ve B'nin deposuna koyarlar. N, daha sonra durumun farkına varmasına rağmen polise herhangi bir bildirimde bulunmaz.

Para harcamadan eğlenceli bir gün geçirmek isteyen P, R ve S; T'ye ait otomobili akşama kadar gezip iade etmek üzere düz kontak yaparak alırlar. Bir süre gezdikten sonra benzinleri biter ve D'ye ait benzin istasyonunda depoyu doldurup parasını ödemeden kaçmak isterlerken, otomobili kullanan S kendilerini durdurmak isteyen istasyon işçisi F'nin üzerine otomobili sürer ve kötürüm kalmasına sebebiyet verir. Acıkan P, R ve S; daha sonra Z'ye ait lokantaya girerler ve yediklerinin ücretini ödemeden kaçmak isterlerse de, Z'nin direktifi ile harekete geçen garsonlar G ve H, P'yi yakalar ve yemek ücreti tutarındaki bir bonoyu döverek P'ye imzalatırlar. R ve S ise kaçarlar. Z, P'nin vadesinde bedelini ödediği halde almayı unuttuğu bonoyu icraya koyar.

Bilgiler:

(A): 3 yıl önce İngiltere'de iken işlediği hırsızlık suçundan dolayı aranmakta olup, kaçarak Türkiye'ye gelmiştir. Türk vatandaşıdır.

(R): 17 yaşındadır, bir yıl önce geçirdiği trafik kazası sonucu sağır olmuştur.

CEVAPLAR

Cevap I - Suçlar

1. **a)** A + (B) + (N+K+L)→ M; Konut dokunulmazlığını ihlal (TCK 116)

Gece vakti işlenmesi / cezayı artıran n.h (TCK 116/4)

Birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi (TCK 119/1-c)

b) A + B + (N+K+L) → M; Hırsızlık (TCK 141)

Gece vakti işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 143)

Haksız yere elde bulundurulan anahtarla-diğer bir aletle işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 142/2-d). Ancak ilk nitelikli hal uygulanmaz, çünkü (A) anahtarı haksız yere elde bulunduruyor değildir. Fakat uygulamada sahibinin rızası ile elinde bulundurduğu anahtarla açarak yapılan hırsızlıkta bu nitelikli halin uygulanacağına karar verilmektedir.

2. **a)** N → Kamu; Suçu bildirmeme (TCK 278/2)

b) N → Kamu; Suç delillerini bildirmeme (TCK 284/2). Öğretideki bir görüşe göre, TCK 284'teki suç oluşmamıştır. Neticelerin sınırlandırılması imkânı bulunduğundan sadece TCK 278/2 gerçekleşmiştir. Neticelerin sınırlandırılması imkânının bulunmadığı hallerde ise TCK 284/2 uygulanmalıdır. İkinci görüşe göre ise, olayda her iki suç da gerçekleşmiştir.

3. P + R + S → T; Kullanma hırsızlığı (TCK 146) düşünülebilirse de, TCK 146. maddenin 2. cümlesine gore, malın suç işlemek için kullanılmış olması halinde kullanma hırsızlığına ilişkin hüküm uygulanamayacaktır. Olayımızda da fail malı kasıtlı bir suçun işlenmesinde kullandığı için, kullanma hırsızlığı değil, hırsızlık suçundan sorumlu olacaktır.

Adet veya tahsis veya kullanımları gereği açıkta bırakılmış eşya hakkında / cezayı artıran n.h. (TCK 142/1-e)

4. P + R + S → D; Dolandırıcılık (TCK 157)

Olayda, hile; icrai davranışla değil, ihmali davranışla gerçekleştirilmektedir. Fail, hizmet sunan istasyon sahibi ile hukuki ilişkiye girmektedir. Bu hukuki ilişkinin gereği olarak fail muhatabına doğruyu söylemekle yükümlüdür. İstasyonda benzin doldurduktan sonra bedelini ödemeyen kimse, istasyona girdiği ve kendisine hizmetin sunulduğu anda bunun bedelini ödemeyeceği konusunda bir kararlı-

lık içinde olmasına rağmen sanki bedelini ödeyecekmiş gibi bir tavır ve eda ile hizmeti sunan kişiyi (D) aldatmaktadır.

5. P + R + S — F; Kasten yaralama (TCK 86)

Organlardan birinin işlevini yitirmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 87/2-b). Olayda, (F) kötürüm kalmıştır.

6. P + R + S — Z; Dolandırıcılık (TCK 157)

Olayda, hile; icrai davranışla değil, ihmali davranışla gerçekleştirilmektedir. Fail, hizmet sunan lokanta sahibi ile hukuki ilişkiye girmektedir. Bu hukuki ilişkinin gereği olarak fail muhatabına doğruyu söylemekle yükümlüdür. Lokantada yiyip içtikten sonra bedelini ödemeyen kimse, yemek yemek üzere lokantaya girdiğinde ve yemeğin kendisine sunulduğu anda bunun bedelini ödemeyeceği konusunda bir kararlılık içinde olmasına rağmen sanki bedelini ödeyecekmiş gibi bir tavır ve eda ile hizmeti sunan kişiyi (L) aldatmaktadır.

7. Z + G + H — P; Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma (TCK 109)

8. Z + G + H — P; Kasten yaralama (TCK 86)

Yağma (TCK 148/2) suçu oluşmaz. Çünkü kişinin bir hukuki ilişkiye dayanan alacağını tahsil amacıyla cebir kullanması halinde ancak kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanabilir (TCK 150/1). Diğer bir görüş ise alacağını tahsil maksadıyla cebir veya tehdit uygulanması halinde yağma suçunun oluşacağını, ancak maddedeki düzenleme gereğince sadece tehdit veya kasten yaralamadan cezalandırılacağını ifade etmektedir[74].

9. Z — P; Bedelsiz senedi kullanma (TCK 156)

Cevap II - Teşebbüs

6. suç: P + R + S — Z; Dolandırıcılık (TCK 157)

Bu suç tamamlanmıştır. Bilahare, lokantacının, zararını karşılamaya yönelik olarak senet alması, suçun teşebbüs halinde kalmış olmasını sonuçlamamaktadır.

Cevap III - İştirak

1. suç: A — Fail

B'nin konut dokunulmazlığını ihlal kastı varsa, konut dokunulmazlığını ihlal suçu iştirak halinde işlenmiştir.

---

[74] Bkz. Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 618-619.

B → Şayet (A)'nın amacını bilerek elektronik cihazları deposunda saklamayı kabul etmiş ise yardımda bulunan (TCK 39)

1 a ve b'de yer alan M'ye karşı işlenen konut dokunulmazlığını ihlal suçu ve hırsızlık suçundan dolayı (N), (K) ve (L) sorumlu tutulamazlar. Çünkü (A) ticarethanenin sahibi olduğunu söyleyerek (N)'yi hataya sevk etmiş; iradesine etkide bulunmak suretiyle (N) ve onun davranışı üzerinde üstün hâkimiyet kurmuştur. Bu nedenle N, K, L söz konusu suçlar bakımından kaçınılmaz bir yanılgı içinde olduklarından (A), her iki suçtan dolaylı fail kabul edilmelidir

3, 4 ve 6. suç: P + R + S → Müşterek Fail (TCK 37). Suçun işlenişi üzerinde hâkimiyet kurmuşlardır.

5. suç: S → Fail

Şayet (P) ve (R) (S)'nin bu eylemini desteklemişlerse yardımda bulunan (TCK 39)

7 ve 8. suç: Z → Azmettiren (TCK 38)

G + H → Müşterek Fail (TCK 37). Suçun işlenişi üzerinde hâkimiyet kurmuşlardır.

Cevap IV - Suçların İçtimaı

1. suç a ve b Hırsızlık ile konut dokunulmazlığı suçu arasında bileşik suç ilişkisinin olup olmadığı araştırılmalıdır. Kanunumuzun ifadesi açık olmamakla beraber, bileşik suç kabul edildiği takdirde faile ayrıca konut dokunulmazlığını ihlalden ötürü ceza verilmeyecek; aksi takdirde fail ayrıca bu suçtan ötürü de cezalandırılacaktır. Bugün sorun, 5560 s. k. ile eklenen TCK 142/4 hükmü ile çözülmüş görünmektedir. Bu hüküm karşısında bileşik suç hükümlerinin uygulanmayacağı, failin her iki suçtan ayrı ayrı cezalandırılacağı anlaşılmaktadır.

2. suç a ve b: İki suçun gerçekleştiğini kabul eden görüşe göre, burada fikri içtima kuralları uygulanmalıdır, zira tek bir hareket ile iki ayrı kanun hükmü ihlal edilmiştir.

Cevap V - Ceza Sorumluluğunu Kaldıran veya Azaltan Nedenler

7. suçta hukuka uygunluk sebebi söz konusudur. 5271 sayılı CMK 90/1-a, suçüstü halinde herkese geçici olarak yakalama yetkisi vermektedir.

(R): 17 yaşındadır, bir yıl önce geçirdiği trafik kazası sonucu sağır olmuştur. Sağır-dilsizliğin kusur yeteneğini etkileyen bir neden olarak kabul edilebilmesi

için ya doğuştan olması ya da kişinin küçük yaşta bu yeteneği kaybetmiş olması gerekir. Dolayısıyla (R) hakkında sağır-dilsizlere ilişkin sorumluluk rejimi (TCK 33) uygulanamaz. Ancak (R) 17 yaşındadır. Fiili işlediği sırada 15 yaşını doldurmuş ve fakat henüz 18 yaşını tamamlamamış kişilerin işledikleri fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını kavrama yeteneğine sahip olmakla beraber irade yeteneklerinin yeterince gelişmemiş olduğu kabul edilmiştir. Bu nedenle üçüncü dönem yaş küçüklerinin (15-18) cezasında belirli oranda indirim yapılması öngörülmüştür (TCK 31/3). Fiili işlediği sırada 18 yaşını doldurmamış kişiler hakkında ceza mahkûmiyetinden doğan hak mahrumiyetleri uygulanmaz (TCK 53/4). Ayrıca bu kişilerin işledikleri suçlar dolayısıyla tekerrür hükümleri uygulanmaz (TCK 58/5).

Cevap VI - Faillerin Sorumluluğu

(A): 1 yıl önce İngiltere'de iken işlediği hırsızlık suçundan dolayı aranmakta olup, kaçarak Türkiye'ye gelmiştir. Türk vatandaşıdır. TCK 11'e göre (A) hakkında Türkiye'de yargılama yapılabilir. Uluslararası Ceza Divanı'na taraf olmanın gerektirdiği yükümlülükler hariç olmak üzere, vatandaş suç sebebiyle yabancı bir ülkeye verilemez (TCK 18/2).

OLAY 32
(Sirkte Gösteri)

Konular: Bilinçli Taksir, Olası Kast, Garantörsel İhmali Suç, Bilinçsiz Taksir, Teşebbüs, Iştirak, Zincirleme Suç, Fikri İçtima, Haksız Tahrik

Bir sirkte atış gösterileri yapan A, bir gözünün zamanla iyi görmediğini fark etmesine rağmen işten çıkarılacağı ve işsiz kalacağı korkusu ile bu durumu saklar ve mesleki tecrübesine güvenerek gösteri yapmaya devam eder. Sirk sahibi B de durumu fark etmesine rağmen sirk programının aksamaması için sesini çıkarmaz. Bir gösteri sırasında A'nın attığı bıçak C'nin kalbine isabet eder ve ölümüne neden olur.

Düzenlenen bir av partisinde D, karısı E'yi kaza süsü vererek öldürmeyi planlar. Av gününden bir gün evvel D tüfeğini temizlerken tüfek birden bire ateş alır ve odada bulunan karısı E'ye isabet ederek ağır yaralanmasına neden olur. Ancak D, durumdan istifade ile herhangi bir müdahalede bulunmaz ve E ölür.

F, G'ye önceden beri düşmandır. F, bir gece G'nin yolunu bekler ve geldiğini görünce silahı ile ateş eder. Kurşun G'ye isabet etse de G ölmez. F, olay yerinden kaçarak uzaklaşır. Ertesi gün G ile yolda karşılaşan F yine silahını ateşler ve G'nin başına isabet eden kurşun ölümüne neden olur.

CEVAPLAR

Cevap I - Suçlar

1. A + B → C; Taksirle öldürme (TCK 85)

Bilinçli taksir (TCK 22/3) söz konusudur. A ve B neticeyi öngörmelerine rağmen tedbir almamaktadırlar. Burada olası kast da düşünülebilirse de, A ve B'nin neticeyi doğrudan istemeseler bile, kabullendiklerine ilişkin bir veri olmadığından, bilinçli taksirin kabulü daha uygun gözükmektedir. B'nin hareketi ihmali bir harekettir. Taksirli suçlar da icrai hareketle işlenebileceği gibi ihmali hareketle de işlenebilir. Kanunumuz ihmali davranışla işlenen taksirli suçlara ilişkin açık bir düzenleme yapmamış olmakla beraber, bu husus bu tür durumlarda 85. maddenin uygulanmasına engel değildir.

a) D → E; Taksirle yaralama (TCK 89)

Olayda taksir söz konusudur. D'nin zaten E'yi öldürme planı yapması, onu öldürme kastının bulunması, somut olayda da kastının kabulünü gerektirmez. Somut olayda D neticeyi istememiş, silah kazayla ateş almıştır.

E, ağır yaralanmıştır. Taksirle yaralama fiilinin mağdurun yaşamını tehlikeye sokan bir duruma neden olması / cezayı artıran n.h. (TCK 89/2-e)

b) D → E; İhmali davranışla kasten öldürme (TCK 83)

Önceden gerçekleştirdiği davranışının başkalarının hayatı ile ilgili olarak tehlikeli bir durum oluşturması (***Öngelen tehlikeli eylem nedeniyle neticeyi önleme yükümlülüğü***, TCK 83/2-b). Taksirle yaralama suçunu işleyen kişi, yaralanan kişinin tedavi edilmesini sağlama hususunda bir yükümlülük altındadır. Keza kanuni düzenleme ile de (eşi olması itibarıyla, Medeni Kanun) garantörlük söz konusudur. Bu yükümlülüğün yerine getirilmemesi sonucunda kişinin ölmesi halinde, meydana gelen ölüm neticesinden taksirle yaralama suçunu işleyen kişi sorumlu tutulur.

Bazı olaylarda birden fazla garantörlük aynı anda söz konusu olabilir. Bu husus failin alacağı cezaya etkili bir husus değildir.

3. F → G, Kasten öldürme (TCK 81)

Kan gütme saikiyle işlenmesi (düşmanlığın nedeni kan davası ise) / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-i).

Tasarlama / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-a)

4. F — G; Kasten öldürme (TCK 81)

Kan gütme saikiyle işlenmesi (düşmanlığın nedeni kan davası ise) / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-i).

Cevap II - Teşebbüs

2. suç: (D) karısı (E)'yi kaza süsü vererek öldürmeyi planlamasından dolayı ayrıca sorumlu tutulmaz. Çünkü henüz suçun icra hareketlerine başlamış değildir. Suç düşüncesi ve hazırlık hareketleri kural olarak cezalandırılmaz.

3. suç: Ölüm neticesi gerçekleşmediği için kasten öldürme suçu teşebbüs aşamasında kalmıştır (TCK 35).

Cevap III - İştirak

1. suç: Taksirle işlenen suçlarda iştirak hükümleri uygulanmaz. Her bir fail kendi kusuru oranında gerçekleşen neticeden sorumludur. Her failin cezası kendi kusuruna göre ayrı ayrı belirlenir (TCK 22/5).

Cevap IV - Suçların İçtimaı

2. suç: Burada ilk suç taksirle, ikincisi ise kasten işlenmektedir. Bu bakımdan öğretide iki görüş savunulmaktadır.

<u>İlk görüşe göre</u> cezalandırma sadece 83. maddeden olacaktır. Buna göre, sonradan gerçekleşen kasta dayanan suç tamamlanmışsa fail sadece kasten işlenmiş suçtan sorumlu olacak, ayrıca taksirli hareketten dolayı cezalandırılmayacaktır. Taksirli gerçekleştirilen hareket cezalandırılmayan önceki fiil sayılacaktır. Zaten aynı kişinin gerçekleşen tek sonuçtan hem kastı (kasten öldürme), hem de taksiri (taksirle öldürme) nedeniyle iki defa sorumlu tutulması söz konusu olamaz.

<u>İkinci görüşe göre</u> ise her iki suçtan dolayı ayrı ayrı ceza tayini yoluna gidilecektir. Bu görüşe göre ilk suç tamamlandıktan sonra, ikinci suç işlenmektedir. Burada ayrıca şöyle düşünülebilir: Taksirli suç ile sonradan oluşan kastla işlenen suç aynı suç ise "*aynı suçun aynı fail tarafından hem taksirle ve hem de kasten işlenmesi mümkün olmadığına göre, bu ihtimalde meydana gelen neticeden failin iki defa sorumlu tutulması düşünülemez*". Buna karşılık gerçekleşen suçların farklı suçlar olması durumunda iki ayrı suçtan dolayı cezalandırma yoluna gidilebilir.

Uygulamada henüz bu konuda verilmiş bir karar bulunmamaktadır.

3 ve 4. suç: Burada zincirleme suç düşünülebilir. TCK 43 gereğince kanunun aynı hükmü aynı suç işleme kararıyla birden fazla ihlal edilirse, zincirleme suç söz konusu olur. Burada da gerçekten kanunun aynı hükmü (TCK 81) her defasında ihlal edilmekte, birden fazla (2 kez) ihlal edilmektedir. Ancak tartışılması gereken husus, aynı suç işleme kararıyla bunun yapılıp yapılmadığıdır. Gerçekten de zincirleme suçun söz konusu olabilmesi için, failin baştan itibaren suçu kısımlara bölerek işlemek hususunda plan yapması gerekir. Failin birden fazla suçu kısımlara bölerek işlemeye yönelik tasavvura sahip olması gerekir. Olayda ise bu tasavvur söz konusu değildir. Öldürme suçu bir kerede işlenmek istenmekte, teşebbüs aşamasında kalınca da yenilenen bir karar ve kast ile tekrar aynı suç, aynı mağdura karşı işlenmektedir. Mağdurun aynı kişi olması da müteselsil suçu gerektirmemektedir. Dolayısıyla burada iki ayrı suç söz konusudur. Kasten öldürmeye teşebbüs+kasten öldürme. Görünüşte içtima değil, gerçek içtima kuralları uygulanacak, iki ayrı suçtan ceza tayin edilecektir (Ayrıca varsayalım ki, sanık ertesi gün değil de, 1 sene sonra tekrar öldürmeye kalkışsaydı, ne olacaktı? Sonuç iki ayrı suç). Sürenin az olması mutlaka zincirleme suç kabulünü gerektirmemektedir. Kaldı ki yeni kanunumuz 43/3. maddede kasten öldürme suçlarında zincirleme suç hükümlerinin uygulanamayacağını açık bir hüküm ile belirtmektedir.

Cevap V - Ceza Sorumluluğunu Kaldıran veya Azaltan Nedenler

3. ve 4. suç: Kan gütme nitelikli halinin uygulanabilmesi için somut olayda haksız tahrikin (TCK 29) koşullarının bulunmaması gerekir. Yargıtay ise kan gütme saikinin bulunduğu hallerde, haksız tahrik hükümlerinin uygulanmayacağını kabul etmektedir.

OLAY 33
(Otobüste Pasta)

Konular: Neticesi Sebebiyle Ağırlaşmış Suç, Weber Kastı, Teşebbüs, İştirak (Azmettirme), Bileşik Suç, Kusur Yeteneğini Azaltan ya da Kaldıran Geçici Nedenler, Haksız Tahrik, Mala Değerinin Azlığı

X otobüs firması ile şehirlerarası yolda seyahat eden A, yan koltukta oturan B ile sohbet etmeye başlar ve yanında getirdiği yiyecekten çıkararak daha önce içine uyku ilacı koyduğu bir pastayı B'ye ikram eder. Pastayı yiyen B ilacın etkisi ile uyurken A cüzdanını alır ve ilk mola yerinde otobüsten inerek ortadan kaybolur. Bir gece eğlenmek amacı ile gazinoya giden ve aldığı alkolün tesiri ile taşkın hareketlerde bulunarak diğer müşterileri rahatsız eden A'yı gazino sahibi G ikaz eder. Duruma sinirlenen A, masada bulunan rakı şişesini G'ye fırlatır. G'nin başına çarpan şişe beyin kanamasından ölümüne neden olur. Kardeşinin ölümünden dolayı büyük üzüntü içinde olan G'nin kardeşi H, bir gece A'nın geçtiği yol üzerinde pusu kurar ve muhtelif yerlerinden bıçaklar. A'nın öldüğünü zanneden H, delilleri ortadan kaldırmak için A'yı ıssız bir ormana götürür ve toprağa gömer. A, gömülmesi nedeniyle boğularak ölür.

Y firmasının sahibi olan ve elektrik faturasının fazla gelmesinden yakınan D, elektrik teknisyeni E'ye gider ve buna bir çözüm bulmasını ister. E, sayaçta bir tertibat kurmak suretiyle elektrik sarfiyatının az görünmesini sağlar. Firmada çalışan F durumun farkına varır ve 5 bin TL ödemediği takdirde onu polise ihbar edeceğini bildirir. D parayı vermeyi kabul ederse de parayı vermezden önce F yakalanır.

CEVAPLAR

Cevap I - Suçlar

1. A → B, Yağma (TCK 148)

Mağdurun herhangi bir vasıta ile kendini bilmeyecek ve savunamayacak hale getirilmesi, örneğin uyku ilacı ile uyutulması da yağma suçunda cebir sayılır (TCK 148/3).

2. A → G; Kasten yaralama (TCK 86)

Ancak atılan şişenin başına isabet etmesi sonucu (G) beyin kanamasından ölmüştür (neticesi sebebiyle ağırlaşan suç, TCK 87/4). Bu durumda, A'nın meydana gelen ölüm neticesinden sorumlu tutulabilmesi için, bu netice bakımından en azından taksirle hareket etmesi aranır (TCK 23). Somut olayda bir kimseye şişenin fırlatılması durumunda ölüm neticesinin meydana gelmesi öngörülebilir bir neticedir ve bu nedenle A kusurludur ve 87/4. maddeden sorumlu tutulacaktır.

3. H → A; Kasten öldürme (TCK 81)

Tasarlayarak / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-a)

Failin, fiilin nedensellik sürecinde nasıl bir gelişim göstereceğini bütünüyle ve ayrıntılı bir biçimde bilmesi ya da öngörmesi mümkün değildir. Failin hareketi, olağan hayat tecrübelerine göre anormal bir nedensellik gelişimi göstermiş ve bu nedenle meydana gelen netice objektif olarak faile yüklenemiyorsa fail yalnızca teşebbüs aşamasında kalan suçtan, aksi halde ise tamamlanmış tek bir suçtan sorumlu tutulacaktır. Olayda Weber kastı düşünülebilir. Bu halde eylem iki hareketten oluşmaktadır. Fail, ilk hareketi gerçekleştirdikten sonra istediği neticenin meydana geldiğini zannetmekte, oysaki netice failin ikinci hareketinden sonra ortaya çıkmaktadır. Olayda, failin kastı nedensellik gelişimini bütün ayrıntılarıyla içermek zorunda olmadığından ve netice faile objektif olarak yüklenebildiğinden dolayı fail tek bir tamamlanmış kasten öldürme suçundan sorumlu tutulur.

4. D + E → Elektrik İdaresi; Karşılıksız yararlanma suçu (TCK 163/3)

6352 sayılı kanunla yapılan değişiklikle daha önce hırsızlık suçunun konusunu oluşturan elektrik enerjisi, artık karşılıksız yararlanma suçuna konu olmaktadır. Nitekim TCK 163. maddenin 3. fıkrasında "Abonelik esasına göre yararlanılabilen elektrik enerjisinin, suyun veya doğal gazın sahibinin rızası olmaksızın ve tüketim miktarının belirlenmesini engelleyecek şekilde tüketilmesi halinde kişi hakkında bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur." şeklinde düzenlenmiştir.

Kesintisiz suç söz konusudur. Elektrik enerjisi telden geçtiği sürece suç işlenmeye devam etmektedir[75].

5. F → D: Şantaj (TCK 107)

Cevap II - Teşebbüs

5. suç: Şantaj suçu tamamlanmıştır. Şantaj suçunun oluşabilmesi için mağdurun zorlanması yeterli olup, mağdurun isteneni yapması gerekli değildir.

Cevap III - İştirak

4. suç: D → Azmettiren (TCK 38)

E → Fail

Cevap IV - Suçların İçtimaı

1. suç: Yağma, bileşik (mürekkep) suçtur (TCK 42). Cebir (TCK 108) ve hırsızlık (TCK 141) yağma suçunun unsurunu oluşturmaktadır.

Cevap V - Ceza Sorumluluğunu Kaldıran veya Azaltan Nedenler

(A): Alkollüdür. Kişi herhangi bir suç işlemeyi kastetmediği halde isteyerek alkol almış ve bu maddenin etkisinde iken suç işlemiş olabilir. Bu durumda, kişinin kusur yeteneğinin olduğu kabul edilir. Olayda (A), kendisini bu duruma isteyerek soktuğu için, isteyerek sarhoşluğun işlediği suçtan dolayı kusurluluğu ve ceza sorumluluğu üzerinde herhangi bir etkisi bulunmamaktadır (TCK 34/2).

2. suç bakımından haksız tahrik hükümlerinden (TCK 29) yararlanamaz. Çünkü olaya taşkın hareketlerde bulunmak suretiyle kendisi sebebiyet vermiş, ilk haksız hareket kendisinden gelmiştir.

(H): 3. suç bakımından kusurluluğu etkileyen bir neden olarak haksız tahrik hükümlerinden (TCK 29) yararlanabilir.

---

[75] **Koca/Üzülmez**, Genel Hükümler, 7. Baskı, s. 117, dn. 190.

OLAY 34
(Benzin)

Konular: Neticesi Sebebiyle Ağırlaşmış Suç, Şahısta Hata, Teşebbüs, Malın Değerinin Az Olması, İştirak (Müşterek Faillik, Azmettirme), Haksız Tahrik, Akıl Hastalığı, Yaş Küçüklüğü, Yaşın Kusur Yeteneğine Etkisi, Ertelenme, Tekerrür

A, X şirketinde şoför olarak çalışan arkadaşı B'yi şirketin işleri için kullanılmak üzere verilen araba ile mesai saati dışında gezmeleri konusunda ikna eder. Gezinti sırasında benzinin azaldığının farkına varırlar ve B aracı durdurur. A ve B, yolda kenara park edilmiş olan C'ye ait arabanın deposundan benzin çekmeye başlarlar. C'nin durumu fark etmesi ve müdahalesi üzerine benzin doldurdukları bidonu bırakır ve kaçarlar. A ve B daha sonra bir lokantaya girip yemek yerler ve fakat hesabı ödemeksizin dışarı çıkarlar. Lokanta sahibi L, arkalarından koşar. Çıkan tartışmada A, L'nin kolunu ısırır. Gerçekte AİDS hastası olduğunu bilmeyen A, L'ye AİDS virüsü bulaştırır ve ölümüne neden olur. Babasının ölümünden A'yı sorumlu tutan D, A'yı öldürmesi için kiralık katil K ile anlaşır. Bir gece A'nın evi önüne pusu kuran K, A zannederek A'nın oğlu E'yi öldürmek üzere tetiği çekerse de silah tutukluk yapar ve ateş almaz.

Bilgiler:

(D): 17 yaşında, uyuşturucu madde müptelasıdır.

(K): 68 yaşındadır.

CEVAPLAR

Cevap 1 - Suçlar

1. A + B — X Şirketi: Güveni kötüye kullanma (TCK 155)

Suçun hizmet ilişkisinin gereği olarak tevdi ve teslim edilmiş eşya hakkında işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 155/2)

2. A + B → C: Hırsızlık (TCK 141)

Malın değerinin az olması / cezayı azaltan n.h. veya cezasızlık sebebi (TCK 145). Yargıtay cezayı azaltan bu nitelikli halin uygulanabilmesi için, "*daha çoğunu alabilme olanağı varken yalnızca ihtiyacı kadar ve değeri az olan eşyanın alınması*"nı aramaktadır.

3. A + B → L: Dolandırıcılık (TCK 157)

Olayda, hile; icrai davranışla değil, ihmali davranışla gerçekleştirilmektedir. Fail, hizmet sunan lokanta sahibi ile hukuki ilişkiye girmektedir. Bu hukuki ilişkinin gereği olarak fail muhatabına doğruyu söylemekle yükümlüdür. Lokantada yiyip içtikten sonra bedelini ödemeyen kimse, yemek yemek üzere lokantaya girdiğinde ve yemeğin kendisine sunulduğu anda bunun bedelini ödemeyeceği konusunda bir kararlılık içinde olmasına rağmen sanki bedelini ödeyecekmiş gibi bir tavır ve eda ile hizmeti sunan kişiyi (L) aldatmaktadır.

4. A → L: Kasten yaralama (TCK 86)

Olayda kasten yaralama sonucu (L)'ye AİDS virüsü bulaşması nedeniyle ölüm meydana gelmiştir (neticesi sebebiyle ağırlaşan suç, TCK 87/4). Failin, meydana gelen ölüm neticesinden sorumlu tutulabilmesi için en azından taksirle hareket etmesi gerekir (TCK 23). Olayda ise (A), AIDS hastası olduğunu bilmemektedir. Dolayısıyla (A)'nın, fiili neticesinde (L)'ye AIDS virüsü bulaşacağını önceden öngörmesi mümkün değildir. Bu nedenle (A)'nın ölüm neticesinin meydana gelmesine yönelik taksirinden söz edilemez. Bu itibarla (A), (L)'nin ölümünden sorumlu tutulamaz ve TCK 87/4 uygulanamaz, (A) yaralamadan ötürü cezalandırılır.

5. D + K → (A) E: Kasten öldürme (TCK 81)

Tasarlayarak / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-a)

Kan gütme saikiyle işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-i).

Burada birden fazla nitelikli hal olmakla beraber bunlar seçimlik düzenlendiğinden, failin cezası ayrı ayrı artırılmayacak, bir kez artırılacaktır.

Fail, mağdurun kimliğinde yanılmıştır ***(şahısta hata)***. Mağdurun kimliğinde yanılgı, kasten öldürme suçunun varlığına engel değildir. Mağdurun kimliğinde yanılgı, sadece suçun nitelikli şekli açısından önem taşır. Olayda mağdurun kimliği, suçun nitelikli şeklini oluşturmamaktadır. Bu nedenle kasten öldürme suçunun hukuk düzeni bakımından (A) yahut (B)'ye karşı işlenmesi arasında herhangi bir fark bulunmamaktadır.

Ancak tasarlama ve kan gütme saiki nitelikli hallerinin E bakımından da geçerli olup olmayacağı ele alınmalıdır. Önceki kanunumuz döneminde Yargıtay öldürülmesi kast olunan kimsenin yerine başkasının öldürülmesi halinde cezanın tasarlamadan veya kan gütme saikinden ötürü artırılamayacağına karar vermişti. Öğretide savunulan bir görüşe göre, şahısta hata durumunda tasarlama nitelikli hali uygulanmak gerekirken, kan gütme durumunda bu nitelikli hal uygulanmamak gerekir. İkinci görüşe göre ise, kusur prensibi de esas alınarak tasarlama ve kan gütme nitelikli hallerinin hata durumunda da uygulanması gerekir.

Cevap II - Teşebbüs

2. suç: (C)'nin durumun farkına varması üzerine (A) ve (B) bidonu bırakarak kaçmışlardır. İcra hareketleri elde olmayan nedenlerle tamamlanamadığı için suç teşebbüs aşamasında kalmıştır (TCK 35).

5. suç: (K) tetiği çekerse de silah tutukluk yapar ve ateş almaz. Elverişli nitelikteki icra hareketleri elde olmayan nedenlerle tamamlanamadığı için kasten öldürme suçu teşebbüs aşamasında kalmıştır (TCK 35).

Cevap III - İştirak

1. suç: A — Azmettiren (TCK 38)

B — Fail

Güveni kötüye kullanma suçunda fail, lehine zilyetlik tesis edilen kişidir. Olayımızda hizmet ilişkisinin gereği olarak teslim edilmiş bir eşya söz konusudur. Dolayısıyla suçun faili, hizmet ilişkisinin gereği olarak aracın teslim edildiği kişidir. Kanunda belirtilen seçimlik hareketlerin icrasını müştereken gerçekleştiren birden çok kişi olsa bile bu kişilerden herhangi birinde veya bir kaçında belirtilen ilişki yoksa bu kişiler güveni kötüye kullanma suçunun faili olamazlar. Azmettiren veya yardım eden olarak sorumlu olurlar. Olayımızda her ne kadar A ve B müştereken hareket etmişlerse de, A güveni kötüye kullanma suçu açısından fail olamayacağından aynı zamanda da azmettiren konumunda bulunduğundan, azmettiren olarak sorumlu olacaktır.

2 ve 3. suç: A + B → Müşterek Fail (TCK 37)

5. suç: D → Azmettiren (TCK 38)

K → Fail

Cevap IV - Ceza Sorumluluğunu Kaldıran veya Azaltan Nedenler

4. suç bakımından A haksız tahrik hükümlerinden (TCK 29) yararlanamaz. Çünkü yediği yemeğin parasını ödememek suretiyle olaya kendisi sebebiyet vermiş, ilk haksız hareket kendisinden gelmiştir.

5. suç: Kan gütme nitelikli halinin uygulanabilmesi için somut olayda haksız tahrikin (TCK 29) koşullarının bulunmaması gerekir. Yargıtay ise kan gütme saikinin bulunduğu hallerde, haksız tahrik hükümlerinin uygulanmayacağını kabul etmektedir.

(D): 17 yaşında, uyuşturucu madde müptelasıdır. Kronik uyuşturucu madde zehirlenmesi (fiziksel bağımlılık), bir tür akıl hastalığı gibidir. Maddenin kullanımına ara verildiğinde yoksunluk sendromları görülür. Bu kişilerin suç işlemesi halinde akıl hastalarına ilişkin sorumluluk rejimi (TCK 32) esas alınmalıdır. Çocuğun aynı zamanda akıl hastası olması halinde, kusur yeteneği olmadığı için ceza verilmez. Ancak akıl hastası çocuklarla ilgili olarak akıl hastalarına özgü güvenlik tedbirlerinin mi, yoksa çocuklara özgü güvenlik tedbirlerinin mi uygulanacağı hususunda 5395 s. ÇKK'nın 12. maddesi'ne göre, suça sürüklenen çocuğun aynı zamanda akıl hastası olması halinde, çocuklara özgü güvenlik tedbirleri uygulanır. Bununla beraber, bu hüküm, 1 ve 2. yaş grupları açısından geçerli olduğundan, burada bu fail hakkında akıl hastalarına ilişkin güvenlik tedbirleri uygulanacaktır. Ayrıca belirtmek gerekir ki, fiili işlediği sırada 18 yaşını doldurmamış kişiler hakkında ceza mahkûmiyetinden doğan hak mahrumiyetleri uygulanmaz (TCK 53/4). Keza bu kişilerin işledikleri suçlar dolayısıyla tekerrür hükümleri uygulanmaz (TCK 58/5).

(K): 68 yaşındadır. 18 yaşın tamamlanması ile birlikte yaşın kusur yeteneği üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığı kabul edilmiştir. Yaşlılık, yaş nedeniyle kusur yeteneğine etki eden bir durum değildir (TCK 31).

OLAY 35
(Saffet ile Rafet)[75]

Konular: Bilinçsiz Taksir, Bilinçli Taksir, Olası Kast, Teşebbüs, Gönüllü Vazgeçme, İştirak (Müşterek Faillik, Azmettirme, Yardım Etme), Fikri İçtima, Sebep, Tehlike-Zarar Suçu, Bileşik Suç, Zincirleme Suç, Haksız Tahrik, Meşru Savunma, Kanun Hükmünü İcra, Akıl Hastalığı, Faile Göre Şahsilik

Saffet'in kızı Dürdane, amcası Rafet'i babasını (Saffet'i) öldürmesi hususunda ikna eder. Rafet kardeşi Saffet'i öldürür. Dürdane de bu sırada gözcülük yapar (Yargıtay Kararı, YKD 1993, 1239 vd.). Bir müddet sonra Saffet'in diğer kızı Raziye aralarında kan davası bulunan ve daha önce babasını öldürmüş bulunan amcası Rafet'i Ofis Ekinciler caddesinde yakalayarak ateş eder ve öldürür. Bu arada Raziye'nin babasına ateş ettiğini gören oğlu Ercan da, babasını savunmak için silahını çekerek Raziye'ye ateş eder ve yaralar, seken kurşunlar ayrıca bankadan para çekmekte olan asker Askeri'ye isabet ederek ölmesine neden olur (15.1.1998 tarihli Diyarbakır Söz gazetesi).

Dürdane'nin kiracısı Tarumar zengin ailelerin oturduğu bir semtteki bir apartmanı gözüne kestirerek, haftada bir daireye girmek suretiyle, hırsızlık yapmaya karar verir. Güneşin saat 20.00'de battığı bir yaz günü, saat 20.50'de bir eve evdeki değerli üç tabloyu çalmak için girer. Ancak evdeki iki tabloyu aldıktan sonra, ev sahibinin uyanması üzerine üçüncü tabloyu almadan kaçar. Ertesi hafta herkesin işte olduğu bir saatte yine bir tabloyu çalmak için bu kez Alman Eva'nın evine girer, ancak tablonun çok az değerde olduğunu anlayınca çalmaktan vazgeçer ve evden çıkar.

10.6.1998 tarihinde yapılan ceza hukuku final sınavında gözetmen Gözde, Hukuk Fakültesi 2. sınıf öğrencisi Dicle'nin walk-man dinlediğini tespit eder. Gözde, Dicle'nin dinlediği kasette ceza hukuku ders notlarının bulunduğunu fark eder ve Dicle'yi sınıftan çıkarır. Dicle'nin karşı koymasına rağmen zorla elinden walkman (yürürçalar) ve kaseti alır ve bir tutanakla Dekanlığa teslim eder.

Bilgiler:

Rafet daha önce Almanya'da bir Alman'ı ağır bir şekilde dövdüğü için yargılanmış ve hapis cezasına mahkûm olmuştur.

Raziye'nin elinde deli raporu vardır.

---

[75] DÜHF 1997-1998 Ceza Hukuku Genel Hükümler Final Sınavı

CEVAPLAR

Cevap I - Suçlar

1. Dürdane+Rafet → Saffet; Kasten öldürme (TCK 81) (Dürdane hem azmettiren hem de gözcü)

Dürdane üst soya karşı işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 81/1-d). Tasarlama da düşünülebilir (TCK 81/1-a).

Rafet kardeşe karşı işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 81/1-d).

2. Raziye → Rafet; Kasten öldürme (TCK 81)

Raziye kan gütme saikiyle / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-k). Tasarlama da düşünülebilir (TCK 81/1-a).

3. Ercan → Raziye, kastına göre Kasten yaralama (TCK 86) / Kasten öldürme (TCK 81)

Kasten yaralama suçu açısından silahla işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 86/3-e)

4. a. Raziye → Kamu; Genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması (silahla işlenmesi) (TCK 170/1-c).

b. Ercan → Kamu; Genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması (silahla işlenmesi) (TCK 170/1-c).

5. Ercan → Askeri; kurşunların Askeri'ye isabet etmesi istenmemişse taksirle öldürme (TCK 85) -bu neticenin gerçekleşebileceği öngörülmüş de gerçekleşmeyeceğine güven duyulmasını gerektiren nedenler varsa bilinçli taksir; öngörülmemiş ise bilinçsiz taksir vardır. Olayda "seken kurşunlar"dan bahsedildiğinden, bilinçsiz taksiri kabul etmek gerekir.

6. Tarumar → Evsahibi; Konut dokunulmazlığını ihlal (TCK 116)

7. Tarumar → Evsahibi; Hırsızlık (TCK 141/1)

Bu suçta nitelikli hal olarak suçun gece vakti işlenmesi düşünülebilirse de (TCK 143), TCK 6'da "gece vakti deyiminden, güneşin batmasından bir saat sonra başlayan ve doğmasından bir saat evvele kadar devam eden zaman süresi" anlaşılır denmektedir. Böylece gece olmasına henüz 10 dakika olduğundan, bu nitelikli hal uygulanmayacaktır.

Bina içinde işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 142/2-h)

8. Tarumar → Eva: Konut dokunulmazlığını ihlal (TCK 116)

9. Tarumar → Eva: Hırsızlık (TCK 141/1)

Herkesin işte olduğu bir saatten bahsedildiğinden, gündüz girilmiştir ve TCK 143 uygulanmayacaktır.

Bina içinde işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 142/2-h)

10. Gözde → Dicle: Yağma (TCK 148)

Cevap II - Teşebbüs

3. suç: Kastı öldürme ise teşebbüs.

7. suç: Burada teşebbüs durumu yoktur. İlk tabloyu aldığı anda suç tamamlanmıştır. Üçüncü tabloyu da baştan çalma niyetinin bulunması, bu durumda teşebbüsün bulunduğu manasına gelmez. Kastettiğinden daha azını gerçekleştirmiş olsa bile fiil tamamlanmıştır.

Burada gönüllü vazgeçme durumu da yoktur. İlkin suç tamamlandığından zaten gönüllü vazgeçme düşünülemez. Düşünülecek olsaydı dahi, vazgeçme gönüllü değildir, zira ev sahibinin uyanması dolayısıyla Tarumar zaten fiiline devam edemeyeceği için vazgeçmiştir.

9. suç: Burada gönüllü vazgeçme düşünülebilir. Bunun için vazgeçmenin gönüllü olması gerekir. Nitekim fail iradi bir hareketle icrayı bitirmemiştir. Bu bakımdan vazgeçmenin saiki önemli olmadığına göre gönüllü vazgeçme vardır. Ayrıca olayda herhangi bir dış amil de söz konusu değildir. İsteseydi değersiz olmasına rağmen yine de devam edebilirdi. Gerçek bir pişmanlığın sonucu olması şartı yoktur. Bu itibarla da değersiz olması dolayısıyla da vazgeçme halinde vazgeçme gönüllüdür. Yine failin icrayı tehlikesizce sona vardıramayacağı hususunda şüphe yoktur. Ayrıca fail icra hareketlerini yarıda bıraktığı zaman, bunları sonuna kadar götürebileceği kanaatindedir ve bu kanaate rağmen icraya devam etmemiştir. Fail sadece konut dokunulmazlığını ihlalden sorumlu olur.

Cevap III - İştirak

1. Dürdane → Azmettiren (TCK 38)

Rafet → Fail (TCK 37/1), suçun işlenişinde hâkimiyet kurmaktadır.

Dürdane → fiil üzerindeki hâkimiyetine göre müşterek fail veya yardım eden (gözcü).

Dürdane açısından iki husus var. Azmettirme ve faillik/yardım etme. Bu durumda bu hareketler bir tek suçun parçaları olarak kabul edilir ve cezalandırmada da bir görüşe göre, failliğin şerikliğe göre asliliği kuralı uygulanır, diğer görüşe göre ise, en ağır hareketin gerektirdiği tavsif şekli esas alınır. Bu da azmettirmedir.

Burada nitelikli hallerin diğer ortaklar hakkında da uygulanıp uygulanmayacağı da ele alınmalıdır. Yeni kanunumuzun düzenlemesi konusunda farklı görüşler ileri sürülmektedir. Bir görüşe göre, yeni kanunumuz önceki kanunumuzdaki gibi bir belirlemeye yer vermemiştir. Belirli bir niteliğin mağdur bakımından arandığı suçlarda, bu niteliğin bilinmesi sorumluluk için yetmemekte, aynı zamanda bu niteliğe de sahip olmak gerekmektedir. Bu niteliğe sahip olmayanlara daha fazla ceza verilmesini gerektiren düzenleme uygulanmaz. Dolayısıyla Dürdane amcasının işlediği suçtan azmettiren olarak TCK 82'ye göre sorumlu olacaktır (TCK 40, 38/1). Eğer Dürdane'nin gözcülüğü faillik niteliğinde ise babasını öldürmekten dolayı sorumluluğu belirlenecektir. Seçimlik şekilde birden fazla nitelikli hal varsa, bunlardan yalnız biri fail hakkında uygulanacaktır.

İkinci görüşe göre ise, azmettirme ve yardım etme bakımından bağlılık prensibi geçerli olduğundan, bu durumda şeriklerde bulunan nitelikli haller, durumu bildikleri için birbiri hakkında da uygulanacaktır. Ancak TCK 82'deki nitelikli haller, seçimlik nitelikte sayıldığından, bunlardan bir kaçının söz konusu olması halinde de tek bir ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükmedilecektir.

Cevap IV - İçtima

2. suç ile 4a. suçu arasındaki içtima durumu ile **3. suç ile 4b. suçu** arasındaki içtima durumu aynıdır: Buna göre öldürmek ya da yaralamak için silahla ateş etmek aynı zamanda TCK 170'teki genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması fiilini oluşturmaktadır. Bu konuda ilk görüşe göre, fikri içtima kuralları uygulanmalıdır ve faile sadece ağır olan suçtan ceza tayin edilmelidir. İkinci görüş ise aynı sonuca farklı yönden ulaşmaktadır. Şöyle ki TCK 170. madde bir tehlike suçudur. Ancak olayda bir zarar da meydana gelmiştir. Bu durumda asli norm niteliğinde olan zarar suçuna ilişkin hükümler (kasten yaralama, öldürme) uygulanacak, tali norm olan TCK 170 uygulanmayacaktır.

3, 5. suç: Burada öğretinin bir kısmı ve Yargıtay fikri içtima kabul etmektedir.

Öğretide bu görüşü savunanlar fiilin tek fiil olup olmamasına göre sorumluluğun belirlenmesi gerektiğini savunmaktadırlar. Tek bir atış değil, birden fazla atış varsa, birden fazla fiil olduğundan, birden fazla suç vardır.

Yargıtay'a göre, tek fiil ile gerçekleştirilen ve kastın bir kimseye yönelik olduğu, ancak başka bir kimsenin de yaralandığı veya öldüğü eylemlerde **fikri içtima** kurallarının uygulanması gerekir. Bu yerleşik içtihat olası kastın mevcut olduğu olaylar bakımından da geçerlidir. Örneğin, "kavga sırasında ayırıcı konumda bulunan maktulün, mağdur Ahmet'in yanında ve yakınında bulunduğunu gören ve Ahmet'e yapılacak atışta maktulün de yaralanıp ölebileceğini öngörebilecek durumda bulunan sanık Halit'in buna rağmen onu sakınmadan yaptığı atışla maktulün vurulup ölmesinde iradi hareketinin beklenir sonucundan sorumlu tutularak.. TCK 79 (YTCK 44), 448 maddeleri ile tecziyesi gerekirken..." denilmek suretiyle, doğrudan kastın yönelik olduğu kişi dışında, olası kast ile bir başka kimsenin de öldürülmesi durumunda, Yargıtay fikri içtima kurallarının uygulanmasını kabul etmektedir. "Sanık Hayati'nin arkadan yaptığı ve otobüsün arka camını delerek içeri giren tek mermi ile mağdur Mustafa'yı sol kısımdan girip sağdan çıkan mermi ile yaralamasından sonra, aynı merminin maktul Demiray'a kafa arkadan girdiği ve ölüme neden olan bu merminin kafatası içinde kaldığı, sanığın tek mermi ile her iki kişiyi hedeflediğinin kanıtı da bulunmayışı gözetilerek TCK 79 (YTCK 44) uyarınca hüküm kurulması gerektiği...".

Buna karşılık, "sanığın attığı çok sayıda merminin biri ile hedef seçtiği maktulün yanında olduğunu gördüğü mağdur Ahmet'in de yaralanmasını, eylemin öngörülür olma özelliği itibarıyla" fikri içtima kapsamında değerlendirilemeyeceğine de karar verilmektedir. Böylece Yargıtay mağdur, sanık tarafından görülmeden tesadüfen isabet aldığı takdirde fikri içtimaı, aksi takdirde gerçek içtimaı uygulamaktadır. Yeni kanunumuzun fikri içtimaa ilişkin hükümlerinde ise, esasen bu yönden eski kanundan bir farklılık söz konusu değilse de, madde gerekçesinde Yargıtay'ın görüşleri savunulmuş bulunmaktadır.

Öğretideki bir diğer görüşe göre ise, iki ayrı suç vardır, her iki suçtan ötürü ayrı ayrı cezalandırma yoluna gidilecektir.

6 ve 7, 8, 9. suç: Faillerin ayrıca konut dokunulmazlığını ihlal suçundan cezalandırılıp cezalandırılmayacağı ele alınmalıdır. Konut dokunulmazlığını ihlal suçu ile hırsızlık suçu arasında nitelikli hal olma dolayısıyla bileşik suç ilişkisi kabul edildiği takdirde fail ayrıca konut dokunulmazlığını ihlal suçundan dolayı cezalandırılmaz. Kanunumuzun ifadesi ise bu konuda açık olmayıp, bileşik suç kabul edilmediği takdirde, fail her iki suçtan dolayı da cezalandırılacaktır.

Bugün için, 5560 s. k. ile eklenen TCK 142/4 hükmü karşısında bileşik suç hükümlerinin uygulanmayacağı, failin her iki suçtan ayrı ayrı cezalandırılacağı anlaşılmaktadır.

6 ve 8. suç ile 7 ve 9. suçların kendi aralarında içtima durumu değerlendirilebilir. Şöyle ki olayda aynı suç işleme kararı ile birden fazla hırsızlık suçu işlenmek istenmiştir. Dolayısıyla zincirleme suç düşünülebilir. Hırsızlık suçu konutta gerçekleştiğinden ve yukarıdaki yapılan açıklamalardan da görüleceği üzere hırsızlık ve konut dokunulmazlığı suçlarından ayrı ayrı sorumluluk söz konusu olduğu için her iki suç açısından ayrı ayrı zincirleme suç değerlendirmesini yapmak gerekmektedir: Olayda birden fazla konut dokunulmazlığı suçu işlenmiştir ve ikisi de tamamlanmıştır (kaldı ki suçların teşebbüs aşamasında kalmış olması zincirleme suçun kabulüne engel değildir). Dolayısıyla zincirleme suç oluşturacağı düşünülebilir, ancak TCK 43/1'de zincirleme suçun kabul edilebilmesi için "aynı kişi"ye karşı suçun işlenmesi aranmakta olduğundan, somut olayda da konut dokunulmazlığı suçu farklı kişilere karşı işlendiği için zincirleme suç gerçekleşmiş olmaz. Aynı hususlar hırsızlık suçu açısından da söylenebilir. Fakat ikinci hırsızlık suçunda gönüllü vazgeçme gerçekleştiği için TCK 36 hükmü gereğince fail bu hırsızlık suçundan sorumlu tutulamayacağı için ortada hırsızlık suçu açısından zincirleme suç değerlendirmesini yapacak bir durum da kalmayacak, fail tek bir hırsızlık suçundan sorumlu olacaktır.

Cevap V - Ceza Sorumluluğunu Kaldıran veya Azaltan Nedenler

2. suç: Kan gütme nitelikli halinin uygulanabilmesi için somut olayda haksız tahrikin (TCK 29) koşullarının bulunmaması gerekir. Yargıtay ise kan gütme saikinin bulunduğu hallerde, haksız tahrik hükümlerinin uygulanmayacağını kabul etmektedir.

3. suç: Ercan saldırı devam ederken savunma yaptığından meşru müdafaa halindedir. Meşru müdafaanın bütün şartları gerçekleşmiştir.

5. suç: Burada savunma için yapılan hareketin hedefte sapma neticesinde saldırgandan başka birine karşı gerçekleştiği durumlarda sorumluluğun belirlenmesi bir sorun teşkil etmektedir. Bazı yazarlar, meşru savunma içinde hareket eden kişinin yaptığı savunma hareketi nedeniyle sapma sonucunda saldırgandan başka birinin de zarar görmesi durumunda kişinin meşru savunma içinde hareket ettiğini, zira fiil bir bütün olarak hukuka uygun olduğundan sapma sonucu meydana gelen neticeler bakımından da fiilin hukuka uygun olduğunun kabul edilmesi gerektiğini belirtmektedirler[77]. Yargıtay da aynı görüştedir: "Nefsine karşı vuku bulan silahla tecavüzü defetmek zarureti ile öldürülmesi kastedilen şahsa yapı-

[77] Özbek, Veli Özer/Kanbur, M. Nihat/Bacaksız, Pınar/Doğan, Koray/Tepe, İlker: Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 5. Baskı, Ankara 2014, s. 318; Aynı yönde Hakeri, s. 273.

lan atışta, çıkan merminin başka bir kişiye isabetle öldürülmesinde, meşru müdafaa hali mevcuttur"[78]. Bazı yazarlar ise saldırgandan başkasının da zarar gördüğü durumlar için zaruret halinin varlığını kabul etmektedirler[79]. Ancak bazı yazarlar ise olaya yabancı birine zarar verilmesi, failin kendisi veya başkasını koruması yönünden zorunlu olmadığından zaruret halinin de uygulanmasının mümkün olmadığı, fakat meşru savunmanın sınırları aşılmış, risk alanı dışına çıkılmışsa taksirinden dolayı sorumluluğun doğabileceğini belirtmektedirler[80]. Diğer bir görüş ise sapma sonucu saldırgandan başkasının zarar görmesi halinde kişinin kast ve taksirine göre ayrı ayrı değerlendirmede bulunularak sorumluluğun tayin edilmesi gerektiğini ifade etmektedir[81].

10. suç: Burada Gözde'nin fiili hukuka uygundur, zira kanun hükmünü icra etmektedir. "Kanun" terimini hukuk kuralı manasında anlamak gerekir. Disiplin Yönetmeliği'nde bu hususta açık bir hüküm bulunmasa dahi, Disiplin Yönetmeliği'nde disiplin suçu olarak belirlenmiş kopya eylemine yönelik idari işlemin yapılabilmesi için böyle bir yetkinin zımnen verildiğini kabul etmek gerekir.

Raziye'nin elinde deli raporu vardır. Deli raporu olması hiç bir şey ifade etmez. Hekime yollanarak işlenen suç bakımından kusur yeteneğini haiz olup olmadığı araştırılacaktır. İşlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamıyor veya bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği önemli derecede azalmışsa ceza verilmeyecek, ancak güvenlik tedbirine hükmolunacaktır (TCK 32/1). Buna karşılık bu derecede olmamakla beraber işlediği fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği azalmış olan kişiye ceza verilecek ve fakat cezasında indirim yapılacaktır. Ceza yerine kısmen veya tamamen akıl hastalarına özgü güvenlik tedbiri de uygulanabilecektir.

Cevap VI - Faillerin Sorumluluğu

Rafet daha önce Almanya'da bir Almanı ağır bir şekilde dövdüğü için yargılanmış ve hapis cezasına mahkûm olmuştur. Faile göre şahsilik ilkesi gereğince Rafet'in Türkiye'de TCK hükümlerine göre yargılanabilmesi için Almanya'da hüküm verilmemiş olması gerekir. Ancak Rafet hakkında hüküm verilmiştir. Bu nedenle, artık Türkiye'de yeniden yargılanmayacaktır (TCK 11/1).

---

[78] 1.CD, 18.2.2002, 560

[79] Bu görüşler için bkz. **Önder**, Ayhan: Ceza Hukuku Genel Hükümler, C. II-III, İstanbul 1992, s. 197-198; **Akbulut**, Genel Hükümler, s. 409

[80] Bkz. **Toroslu**, Nevzat: Ceza Hukuku Genel Kısım, Ankara 2011, s. 159

[81] **Koca/Üzülmez**, Genel Hükümler, 7. Baskı, s. 282.

OLAY 36
(Kapkaç)

Konular: Eklenen Kast, Neticesi Sebebiyle Ağırlaşmış Suç, Garantörsel İhmali Suç, Saf İhmali Suç, Hata, İştirak (Azmettirme, Yardım Etme), Bileşik Suç, Fikri İçtima, Haksız Tahrik

A, bir gece yolda yürümekte olan B'nin çantasını kaparak kaçmak ister. Ancak B, çantasını bırakmak istemez ve direnir. A, çantayı çekmeye devam eder. B yere düşer ve sürüklenmeye başlar. Sürüklenmenin etkisiyle beyin travması geçiren B bitkisel hayata girer. B'nin bitkisel hayat yaşayacağını öğrenen ve bu durumdan üzüntü duyan kardeşi K, B'nin acılarına son vermek ister ve hemşire H'den B'nin serumuna eczacı E'den temin ettiği öldürücü bir ilacı koymasını ister. H, K'nın bu isteğini yerine getirir. Doktor D ise durumun farkına varmasına rağmen herhangi bir müdahalede bulunmaz ve B ölür.

F, G'ye ait evde kiracı olarak oturmaktadır. G, kiralarını düzenli ödemeyen F'den evi tahliye etmesini ister. Sinirlenen F, evi tahliye ederken içinde bulunan avize ve kombiyi söker ve satar. Bunun üzerine G, bir başka iş için daha önce F'den aldığı imzalı boş bir kâğıdı doldurarak icraya koyar.

T, beş yaşındaki oğlu O ile bir yaz günü denize yüzmeye gider. T gazete okurken, O denize girer. T, bir çocuğun boğulmakta olduğunu ve yardım çığlıkları duysa da bunun oğlu olduğuna ihtimal vermez ve herhangi bir girişimde bulunmaz. T, daha sonra kalabalığın yanına gittiğinde boğularak ölen çocuğun kendi oğlu O olduğunu görür.

CEVAPLAR

Cevap I - Suçlar

1. A — B, Yağma (TCK 148)

Nitelikli hırsızlık suçu (TCK 142/2-b), (B)'nin direnmesi üzerine eklenen kastla yağma suçuna dönüşmüştür.

Gece vakti işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 149/1-h)

Suçun işlenmesi sırasında kasten yaralama suçunun netice sebebiyle ağırlaşmış halinin gerçekleşmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 149/2).

2. K + H + E — B; Kasten öldürme (TCK 81)

Kanunumuzda ötenaziye ilişkin açık bir düzenlemeye yer verilmemiş olup, bu tür fiiller kasten öldürme suçu kapsamında cezalandırılacaktır

Kardeşe karşı işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-d)

(K)'nın kardeşinin acılarına son vermek amacıyla hareket etmesi cezada indirim yapılmasını gerektiren bir neden değildir. Bu husus sadece takdiri indirim nedeni olarak dikkate alınabilir (TCK 62). Acıma duygusuyla hareket edilmişse diğer failler için de TCK 62 uygulanabilir.

3. D — B; İhmali davranışla kasten öldürme (TCK 83)

(D)'nin hareketi ihmali bir harekettir. İhmali hareketle ölüme sebebiyet verdiğinden, sorumlu tutulabilmesi için garantör olması gerekir. D, gerek kanuni düzenleme ve gerekse sözleşme dolayısıyla, gereken tıbbi müdahaleyi yapmak suretiyle (B)'nin ölümünü engellemek konusunda garantör durumundadır.

4. F — G, Güveni kötüye kullanma (TCK 155)

5. G — F, Açığa imzanın kötüye kullanılması (TCK 209/1)

6. a) T — O; Yardım yükümlülüğünün yerine getirilmemesi (TCK 98)

Olayda, (T) ihmali davranışla kasten öldürme suçundan (TCK 83) sorumlu tutulamaz. Çünkü (T) garantörlük durumunu, yani boğulmakta olan çocuğun kendi çocuğu olduğunu bilmemektedir. (T), garantörlüğü kuran vakıayı, fiili olayı bilmiyordur. Dolayısıyla hata söz konusudur.

Ancak, yardım çığlıklarını duymasına rağmen yardım etmemek suretiyle TCK 98'de düzenlenen yardım yükümlülüğünün yerine getirilmemesi suçunu işlemiştir.

Ölüm neticesinin meydana gelmesi / NSAS (TCK 98/2).

b) T → O. Taksirle öldürme (TCK 85)

T, denizde yüzmekte olan oğluna gerekli dikkati göstermeyerek ölümüne neden olmuştur.

Baba, suda boğulanın kendi oğlu olduğuna ihtimal vermediği için suçun maddi unsurunda hataya düşmüştür. Ancak TCK 30/1 "fiilin icrası sırasında suçun kanuni tanımındaki maddi unsurları bilmeyen bir kimse, kasten hareket etmiş olmaz. Bu hata dolayısıyla taksirli sorumluluk hali saklıdır" demektedir, babanın da somut olayda taksiri olduğu için taksirli öldürmeden sorumluluk söz konusu olacaktır.

Taksirli hareket sonucu neden olunan netice failin kişisel ve ailevi durumu bakımından artık bir cezaya hükmedilmesini gereksiz kılacak derecede mağdur olmasına yol açmışsa ceza verilmez, bilinçli taksir halinde verilecek ceza yarıdan altıda bire kadar indirilerek verilir (TCK 22/6).

Cevap II - Teşebbüs

Olayda teşebbüs aşamasında kalan suç yoktur.

Cevap III - İştirak

2. suç: K → Azmettiren (TCK 38)

H → Fail

E → (biliyorsa) Yardımda Bulunan (TCK 39)

Olayda H fail konumundadır. Mağdurla aralarında kardeşlik ilişkisi bulunmamaktadır. Dolayısıyla sorumluluğu 82'den değil, öldürme suçunun temel şeklini düzenleyen 81. maddedendir. Azmettirenin ve yardım edenin sorumluluğu işlenen suça göre belirlendiğinden, her ne kadar K ile B arasında kardeş ilişkisi varsa da, sorumlulukları 81. maddeye göre tespit edilecektir.

Diğer görüşe göre ise, bağlılık prensibi gereğince, bunu bilen diğer ortaklara da bu nitelikli hal uygulanacaktır.

Cevap IV - Suçların İçtimaı

1. suç: Nitelikli hırsızlık yağmaya dönüştüğünden, cezalandırılmayan önceki fiil söz konusu olup, sadece yağmadan dolayı ceza verilecektir.

Yağma, bileşik (mürekkep) suçtur (TCK 42). Cebir (TCK 108) ve hırsızlık (TCK 141) yağma suçunun unsurunu oluşturmaktadır.

Yağma suçunun işlenmesi sırasında kasten yaralama suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış hallerinin gerçekleşmesi durumunda, ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır (TCK 149/2). Olayda yağma suçunun işlenmesi sırasında kasten yaralama suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış hallerinden biri olan mağdurun bitkisel hayata girmesine neden olma (TCK 87/2-a) söz konusudur. Ancak ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümlerin uygulanabilmesi için meydana gelen daha ağır netice açısından failin en azından taksirle hareket etmesi gerekir. Olayda, (B) saldırı nedeniyle ağır yaralanmıştır. Failin meydana gelen daha ağır netice açısından olası kast yahut en azından taksirle hareket ettiği söylenebilir. Bu nedenle fail hem yağma suçu hem de neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama suçundan sorumlu tutulmalı ve her iki suçtan ötürü ayrı ayrı cezalandırılmalıdır.

6. suç: a ve b suçları bakımından fikri içtima söz konusudur. Fail tek fiil ile farklı suç tiplerini ihlal etmiştir (TCK 44). Fail, daha ağır olan taksirle öldürme dolayısıyla cezalandırılmalıdır. TCK 22/6 uygulanarak faile (bilinçsiz) taksirle öldürmeden dolayı ceza verilmediği takdirde, TCK 98 dolayısıyla cezalandırılmalıdır. Ancak bilinçli taksirli öldürmeden dolayı ceza uygulandığı takdirde ise TCK 98 nedeniyle cezalandırılma söz konusu olmamalıdır.

Cevap V - Ceza Sorumluluğunu Kaldıran veya Azaltan Nedenler

(F): 4. suç bakımından haksız tahrik hükümlerinden (TCK 29) yararlanamaz. Çünkü kirayı zamanında ödememek suretiyle olaya kendisi sebebiyet vermiş, ilk haksız hareket kendisinden gelmiştir. Ayrıca ev sahibinin kirayı ödememesi sebebiyle evi tahliye etmesini istemesi haksız bir fiil değildir.

(G): 5. suç bakımından haksız tahrik hükümlerinden (TCK 29) yararlanabileceği düşünülebilir. Çünkü F'nin, evdeki avize ve kombiyi söküp satması nedeniyle güveni kötüye kullanma suçunu işlemesi haksız bir fiil oluşturur. Burada suçun mağdurunun kamu mu yoksa ilgili kişi mi olduğu sorusu gündeme gelmektedir. Burada TCK 209/1 açısından mağduru kamu değil, gerçek kişi kabul etmek gerekir ki bu takdirde de haksız tahrik hükümleri uygulanabilir.

OLAY 37
(Sel)

Konular: Çok Failli Suç, Doğrudan Kast, Olası Kast, İştirak (Azmettirme), Bileşik Suç, Basın Yoluyla İşlenen Suçlar, Şahsi Cezasızlık Hali, Hakkın Kullanılması, Cezalandırılmayan Sonraki Fiil

X kentinde meydana gelen sel felaketi üzerine Y Derneği gerekli resmi izinleri alarak vatandaşlardan para toplamaya başlar. Maddi sıkıntı içinde olan dernek çalışanı A, topladığı paraların bir kısmını derneğe göndermediği gibi şahsi işleri için kullanır. Dernek üyesi B, durumdan istifade ile A'ya 5.000 TL vermez ise onu polise ihbar edeceğini söyler. Bunun üzerine korkuya kapılan A, kiracısı K tarafından verilen imzalı boş kâğıdı belirtilen tutarı da yazarak B lehine borç senedi haline getirir ve B'ye verir.

S, internetteki web sitesinde satanist yazılar yayınlamakta, tek çarenin kendini şeytana kurban etmek olduğunu söylemektedir. S'nin web sitesine giren ve içinde bulunduğu ruhsal bunalım nedeniyle yazılardan etkilenen T intihar eder ve ölür. Bunun üzerine gazeteci G, köşesinde S hakkında "ruh hastası satanistin caniliği" başlıklı bir yazı yayınlar. Savcılık tarafından oğlu S hakkında soruşturma başlatılan C ise, yurtdışından tatile gelen arkadaşı N'ye durumu anlatır ve N'den oğlunu yurtdışına götürmesi ve saklamasını ister. N, C'nin bu isteğini yerine getirir.

İşadamı İ'nin evinde bekçilik yapan D, ev sakinlerinin seyahatte olmasından yararlanarak evdeki tarihi bir tabloyu almaya karar verir. D bir gece eve girer, tabloyu alır ve antikacı E'ye satar. D, ayrıca durumun ortaya çıkmaması için arkadaşı ressam R'ye tablonun kopyasını yaptırır ve duvara asar. Seyahatten dönen ve tablonun sahte olduğunun farkına varan İ, durumu polise bildirir. D, alınan ifadesinde işten yeni ayrılan hizmetçi H'nin tabloyu aldığını söyler.

CEVAPLAR

Cevap I - Suçlar

1. A → Y Derneği. Güveni kötüye kullanma (TCK 155)

2. B → A. Şantaj (TCK 107)

3. A → K; Açığa imzanın kötüye kullanılması (TCK 209/1)

4. S → T. İntihara yönlendirme (TCK 84/3)

Başkalarının intihara alenen teşvik edilmesi ayrı bir suç olarak tanımlanmıştır. Bu suçun oluşabilmesi için belli bir kişinin muhatap alınması gerekmemektedir. Aleniyet için aranan temel ölçüt, fiilin gerçekleştiği koşullar itibarı ile birden fazla kişi tarafından algılanabilir olmasıdır. 5237 sayılı TCK'nın ilk düzenleme şeklinde fiilin basın ve yayın yolu ile (internet) işlenmesi bu suçun nitelikli şekli olarak düzenlenmiş iken (TCK 84/3/c. 2), 29.06.2005 tarih ve 5377 sayılı Kanun'un 10. maddesi ile söz konusu hüküm madde metninden çıkarılmıştır.

5. G → S. Hakaret (TCK 125)

Alenen işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 125/4)

6. C + N → Kamu; Suçluyu kayırma (TCK 283)

7. a. D → İ; Konut dokunulmazlığını ihlal (TCK 116)

Gece vakti işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 116/4).

b. D → İ. Hırsızlık (TCK 141)

Gece vakti işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 143)

Bina içinde işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 142/2-h)

8. E → Kamu; Suç eşyasının satın alınması veya kabul edilmesi (TCK 165)

Suç eşyasını satın almak suçu, ***çok failli suç*** türü olan ***karşılaşma (telaki)*** suçudur. Bir tarafta suç eşyasını satan (D) diğer tarafta ise satın alan (E) vardır. Ancak (D) aynı zamanda eşyanın elde edildiği hırsızlık suçunu işleyen kişidir. Kişi, hırsızlık suçunu işledikten sonra çaldığı eşyayı bir başkasına satması dolayısıyla ayrıca cezalandırılmaz ***(cezalandırılmayan sonraki fiil)***. Çok failli suçlarda işlenen suç dolayısıyla faillerden birinin cezalandırılmaması, diğer fail(ler)in cezalandırılması üzerinde bir etki doğurmaz.

Suç; doğrudan kastla (kişinin satın aldığı eşyanın suçtan elde edildiğini bilmesi) işlenebileceği gibi, olası kastla da işlenebilir. (E), tablonun suçtan elde edildiğini biliyor veya mesleği icabı ve içinde bulunduğu koşullar itibarı ile suçtan elde edildiğini bilebilecek durumda ise suç oluşur. Aksi halde, yani (E)'nin kastı tespit edilemezse suç oluşmaz. Olayda (E), tablonun suçtan elde edildiğini bilebilecek durumdadır.

D açısından, malın satılması aynı zamanda bir şahsi cezasızlık sebebidir.

9. D + R → Kamu: Suç delillerini yok etme, gizleme veya değiştirme (TCK 281).

10. D → Kamu: İftira (TCK 267). Belirli bir kişi söz konusu olduğundan iftira suçu oluşmuştur.

Cevap II - Teşebbüs

Olayda teşebbüs aşamasında kalan suç yoktur.

Cevap III - İştirak

6. suç: C → Azmettiren (TCK 38)

N → Fail

9. suç: D → Azmettiren (TCK 38) (TCK 281/1 dolayısıyla cezalandırılmaz).

R → (biliyorsa) Fail

Cevap IV - İçtima

7. suçta hırsızlık suçu bakımından kanunun ifadesi açık olmamakla beraber, bileşik suç düşünülebilir. Buna karşılık, kanunun ifadesinin açık olmadığı, burada bileşik suç hükümlerinin uygulanmayacağı ve failin konut dokunulmazlığını ihlal suçundan ayrıca cezalandırılacağı da söylenebilir. Bugün için 5560 s. k. ile eklenen TCK 142/4 hükmü karşısında bileşik suç hükümlerinin uygulanmayacağı, failin her iki suçtan ayrı ayrı cezalandırılacağı anlaşılmaktadır.

Cevap V - Faillerin Sorumluluğu

6. suç: Şahsi cezasızlık nedeni söz konusudur. Suçluyu kayırma suçunun üstsoy tarafından işlenmesi şahsi cezasızlık nedeni oluşturmaktadır (TCK 283/3). Olayda C, S'nin babasıdır. C, suçluyu kayırma suçundan sorumlu tutulmayacaktır. Ancak söz konusu şahsi cezasızlık nedeninden diğer suç ortağı yararlanamaz.

9. suç bakımından şahsi cezasızlık nedeni söz konusudur. Suç delillerini yok etme, gizleme veya değiştirme suçunun temel suçu işleyen veya işlenişine iştirak eden kişi tarafından işlenmesi şahsi cezasızlık nedeni oluşturmaktadır (TCK 281/1, 2. cümle). Olayda (D), aynı zamanda hırsızlık suçunun failidir. (D) ayrıca suç delillerini yok etme, gizleme veya değiştirme suçundan sorumlu tutulmayacaktır. Ancak söz konusu şahsi cezasızlık nedeninden diğer suç ortağı (R) yararlanamaz.

(G): 5. suç bakımından haber verme hakkı (TCK 26/1) hukuka uygunluk nedeninden yararlanamaz. Çünkü olay ile kullanılan ifadeler arasında fikri bir bağlantı yoktur. Kaldı ki, haber verme hakkı, bu şekilde ifadeler kullanma hakkını kimseye vermez.

OLAY 38
(Evlilik Dışı İlişki)

Konular: Neticesi Sebebiyle Ağırlaşmış Suç, Olası Kast, Doğrudan Kast, Hedefte Saşma, İçtenmeze Suç, Teşebbüs, Saf İhmali Suç, İştirak (Azmettirme), Bilinçli Taksir, Şüpheden Sanık Yararlanır İlkesi, Fiili İçtima, Tehlike-Zarar Suçu, Haksız Tahrik, Elverişsiz Teşebbüs

A, B ile olan evlilik dışı ilişkisinden hamile kaldığını B'ye söyler. Fakat B sorumluluğu üzerine alamayacağını söyleyerek A'yı o halde terk eder. A, çocuğu (Ç) doğurur doğurmaz soğuk bir kış günü cami avlusuna bırakır ve uzaklaşır. Ç, aşırı soğuktan donarak ölür. Kız kardeşinin erkeklerle düşüp kalktığı haberini alan D, babası F'nin telkini üzerine namusunu temizlemek üzere A'nın evine gider ve A'yı E ile birlikte yatakta yakalar. D, silahı ile A'ya ateş ederse de kurşun yanında bulunan E'nin koluna isabet eder. Hastaneye kaldırılan E, hastanede çıkan yangın sonucu ölür.

M ve N, bir gece vakti gazinoda eğlendikten sonra içkili vaziyette iken yola çıkarlar. M ve N'nin her ikisi de sıra ile direksiyona geçerler. Sabah uyandıklarında televizyon haberlerindeki görüntülerden C'ye çarparak ölümüne sebebiyet verdiklerini öğrenirler. Ancak çarpmanın M ve N'den hangisinin direksiyonda iken gerçekleştiği anlaşılamaz. C'nin dul kalan karısı K ise, on iki haftalık hamile olduğu inancı ile doktor H'nin muayenehanesine gider ve çocuğu tek başına büyütemeyeceğini söyleyerek aldırmak istediğini belirtir. K'yı muayene eden H, K'nın hamile olmadığını anlamasına rağmen alacağı parayı düşünerek çocuğu alabileceğini belirtir. Tıbbi müdahale sırasında K'nın kanaması durdurulamaz ve hayati tehlike atlatır.

CEVAPLAR

Cevap I - Suçlar

1. B → A: Aile hukukundan kaynaklanan yükümlülüğün ihlali (TCK 233/2)

Bunun için B'nin A ile sürekli birlikte yaşaması ve A'nın kendisinden hamile kaldığını bilmesi gerekir. Bu suç olası kastla işlenemez.

2. A → Ç: Kasten öldürme (TCK 81)

A soğuk bir kış günü çocuğunu terk ederken donarak ölmesi ihtimalini de öngördüğünden doğrudan olmasa bile, olası kastla öldürmekten sorumludur (TCK 81, 21/2).

Altsoya karşı işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-d).

3. D → A: Konut dokunulmazlığını ihlal (ayrı evde oturuyorsa) (TCK 116)

4. D + F → A: Kasten öldürme (TCK 81)

Doğrudan kast söz konusudur.

Altsoya / kardeşe karşı işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-d).

Töre saikiyle işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-j). Ancak bu hükmün uygulanabilmesi için somut olayda haksız tahrikin (TCK 29) koşullarının bulunmaması gerekir. Olayda töre saiki uygulanır.

5. D + F → E: Kasten yaralama (TCK 86)

Silahla işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 86/3-e)

Kasten yaralama suçunun olası kastla işlendiği söylenebilir (TCK 21/2). Olası kastı netice belirler. Bu nedenle kasten yaralama suçu oluşmuştur. Olayda, ***hedefte sapma*** söz konusudur.

(E) hastanede çıkan yangın sonucu ölmüştür. Fail korunan hukuki yarar açısından bir tehlike yaratmakla birlikte, doğan netice bu tehlikenin bir etkisi olarak değil, tehlike ile tesadüfen bağlantı içinde meydana geldiğinden yüklenebilirlik ortadan kalkmıştır. Burada bir tehlikenin gerçekleştirilmemesi nedeniyle fiilin objektif isnat edilebilirliği söz konusu değildir. Dolayısıyla hastanede yangın çıkması sonucu (E)'nin ölümünden (D) ve (F) sorumlu tutulamaz (Atipik olarak ortaya çıkan başka bir olayın neden olduğu neticeden failin sorumlu tutulması düşünülemez).

6. M, N → Kamu; Trafik güvenliğini tehlikeye sokma (TCK 179/3).

7. M, N → C; Olası kastla öldürme (TCK 81) / bilinçli taksirle öldürme (TCK 85).

Ancak (C)'nin ölümün (M) ve (N)'den hangisi direksiyonda iken gerçekleştiği tespit edilememiştir. Faillerden her biri neticeyi gerçekleştirmiş olabileceği gibi, gerçekleştirmemiş de olabilir. Bu itibarla, gerçekleştirmemiş olabilecekleri ihtimalinden hareket etmek gerekir. Böyle bir durumda ***"şüpheden sanık yararlanır (in dubio pro reo)"*** ilkesi gereğince hiç kimsenin kasten öldürme suçundan dolayı ceza hukuku açısından sorumluluğuna gidilemez. Olası kastta teşebbüs söz konusu olamaz. Taksirde de teşebbüs olmaz.

8. a) H — K; Kasten yaralama (TCK 86)

Kasten yaralama fiili, mağdurun (K) yaşamını tehlikeye sokan bir duruma neden olmuştur / cezayı artıran n.h. (TCK 87/1-d).

Olayda çocuk düşürtme suçu (TCK 99/2) oluşmaz. İşlenmek istenen suç açısından konu mevcut değil ise, ***işlenemez suç*** vardır. İşlenemez suç kavramı, araçların elverişsiz olması veya suçun konusunun bulunmaması nedeniyle işlenemeyen suçlar için kullanıldığı gibi, yalnız konunun olmaması nedeniyle işlenemeyen suçlar için de ifade edilmektedir. İşlenemez suçun yalnız konu yokluğunda söz konusu olduğunu belirtenlere göre, icra edilen fiilin neticenin meydana gelmesi bakımından elverişsiz olması ile, suç konusunun yokluğu hali birbirine karıştırılmamalıdır. Suç konusunun yokluğu durumunda işlenemez suçtan; icra edilen fiilin neticenin meydana gelmesi bakımından elverişsiz olması durumunda ise elverişsiz teşebbüsten söz edilir. Olayda (K) gerçekte hamile değildir. Suçun maddi konusunun bulunmaması nedeniyle neticenin meydana gelmesine imkân yoktur. Dolayısıyla işlenemez suç vardır. Failin o ana kadar gerçekleştirdiği hareketlerin bağımsız bir suç tipini oluşturup oluşturmadığı araştırılmalıdır. Buna göre H sadece kasten yaralama suçundan sorumlu tutulacaktır.

b) H — K; Dolandırıcılık (TCK 157)

Mesleğe duyulan inancın kötüye kullanılması / cezayı artıran n.h. (TCK 158/1-i)

Cevap II - Teşebbüs

4. ve 5. suç: Bir görüşe göre, icra hareketlerine başlanmış ve fakat kurşun (A)'ya değil hedefte sapma sonucu E'ye isabet etmiştir. Bu nedenle kasten öldürme suçu teşebbüs aşamasında kalmıştır (TCK 35). 5. suç bakımından da olası kastı neticenin belirlemesi nedeniyle teşebbüs hükümleri uygulanamaz.

Diğer görüşe göre burada hedefte sapma vardır ve tek suç söz konusu olacaktır, bu da tamamlanmış bulunan E'nin kasten öldürülmesi suçudur.

Cevap III - İştirak

4 ve 5. suç: F → Azmettiren (TCK 38)

D → Fail

TCK 38/2 gereğince üstsoy ve altsoy ilişkisinden doğan nüfuz kullanılmak suretiyle azmettirme söz konusu olduğundan, F'nin cezası artırılacaktır.

Töre saikinden bütün failler sorumludur.

Altsoy, kardeş ilişkisi açısından ise, F, D'nin fiilinden sorumludur. TCK 38/1 gereğince azmettirenin cezası işlenen suça göre belirlenecektir.

Nitelikli halin sirayeti bakımından F, TCK 40/1 gereğince işlenen suçun nitelikli halinden sorumludur.

6. suç: Burada iştirak durumu söz konusu değildir, zira iştirak iradesi yoktur. Her biri müstakil faildir.

Cevap IV - Suçların İçtimaı

4 ve 5. suç: Birinci görüşe göre, ***hedefte sapma*** (tek neticeli sapma) söz konusudur. Fiil tek olduğu (fiil sayısının tespitinde hareketi esas alan görüş) ve farklı suç tipleri (kasten öldürme ve kasten yaralama) ihlal edildiği için fikri içtima hükümleri uygulanacak ve failler en ağır cezayı gerektiren suçtan sorumlu tutulacaklarsa da (TCK 44), TCK 43 ve 44 arasında çelişkiye neden olmamak için, gerçek içtima hükümleri uygulanması gerekmekle beraber cezalar açısından kıyas yapılamaz ve TCK 61/son hükmü nedeniyle buna ilişkin düzenlemenin kanunda açıkça yapılması lüzumludur.

İkinci görüşe göre, gerçekleşen tek suçtan dolayı sorumluluk söz konusu olur, fikri içtima hükümlerinin uygulanmasına gerek bulunmamaktadır. Bu da kasten öldürmeye teşebbüs suçudur.

6 ve 7. suç: Bir görüşe göre, burada görünüşte içtima kuralları gereğince tehlike suçu olan trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçundan ötürü ayrıca ceza verilmez. Sadece meydana gelen zarar suçu olan öldürme suçundan dolayı ceza verilecektir. İkinci görüşe göre, aynı sonuç fikri içtima kuralları uygulanarak söz konusu olacaktır.

OLAY 39
(Tavuklar)

Konular: Çok Failli Suç, Doğrudan Kast, Olası Kast, Teşebbüs, İşlenemez Suç, Zincirleme Suç, Cezalandırılmayan Sonraki Fiil, İştirak (Müşterek Faillik, Yardım Etme), Bileşik Suç, Haksız Tahrik, Saf İhmali Suç, Hedefte Saşma

A ve B bir gece köyde tavuk besleyen köylülerin kümeslerinde besledikleri tavukları alır ve kasabada tavuk ticareti yapan T'ye piyasa değerinin çok altında bir fiyatla satarlar. A ve B daha sonra pazaryerine giderler. A alış-veriş yapmakta olan C'nin konuşmak suretiyle dikkatini dağıtırken B, C'nin çantasındaki içinde para bulunan cüzdanı fark ettirmeden alıp kaçar. A, daha sonra B'nin yanında bulunan iki adet Reşat altınını bakmak için ister. B altınları verdiğinde A, B'nin bir anlık dalgınlığından istifade ile daha önce yanında getirdiği sahte reşatlarla gerçek altınları değiştirir ve sahte altınları B'ye verir.

D, E, F ve G bir gece arkadaşları H'nin gazinosunda toplanırlar ve kumar oynamaya başlarlar. Kumar düşkünü olan D tüm parasını oyunda kaybettiği gibi dede yadigârı saati geri almak için silahını E'ye doğrultarak saati vermediği takdirde onu öldüreceğini söyler. Bunun üzerine E saati yere atarak kırar. Sinirlenen D, silahını E'ye doğru ateşler ve fakat kurşun araya giren F'ye isabet ederek ölümüne neden olur.

K ve L sahte olarak ürettikleri 100.000 Euro'yu döviz bürosuna götürür ve Türk parasına çevirirler. Döviz bürosu sahibi M paraların sahte olduğunu anlamaz. M, daha sonra paraların sahte olduğunun farkına varır ise de bunları tedavüle koyar. K ve L ise elde ettikleri Türk parasının yapılacak olası bir incelemede meşru yolla elde edildiği konusunda kanaat uyandırmak maksadıyla sahibi oldukları lokantanın gelirlerine kazanç olarak gösterip ekler ve vergisini de öderler. Vergi denetmeni V ise, yaptığı inceleme sonucu durumun farkına varmasına rağmen yetkili makamlara herhangi bir bildirimde bulunmaz.

CEVAPLAR

Cevap I - Suçlar

1. A + B — Köylüler; Hırsızlık (TCK 141)

Küçükbaş hayvan hakkında işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 142/2-g)

Gece vakti işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 143)

2. T — Kamu; Suç eşyasının satın alınması veya kabul edilmesi (TCK 165)

Suç; doğrudan kastla (kişinin satın aldığı eşyanın suçtan elde edildiğini bilmesi) işlenebileceği gibi, olası kastla da işlenebilir. Eşyanın satış bedelinin piyasa rayiçlerinin altında olması vs. eşyanın haksız yollarla elde edildiğine dair emarelerin mevcut olmasına rağmen menşei hakkında bir araştırma yapılmadan satın alınması halinde failin ***olası kastla*** (TCK 21/2) hareket ettiği söylenebilir.

Suç eşyasını satın almak suçu, ***çok failli suç*** türü olan ***karşılaşma (telaki)*** suçudur. Bir tarafta suç eşyasını satan (A) ve (B) diğer tarafta ise satın alan (T) vardır. Ancak (A) ve (B) aynı zamanda eşyanın elde edildiği hırsızlık suçunu işleyen kişilerdir. Kişi, hırsızlık suçunu işledikten sonra çaldığı eşyayı satması dolayısıyla ayrıca cezalandırılmaz ***(cezalandırılmayan sonraki fiil)***. Çok failli suçlarda işlenen suç dolayısıyla faillerden birinin cezalandırılmaması, diğer fail(ler)in cezalandırılması üzerinde bir etki doğurmaz.

A ve B açısından malın satılması aynı zamanda bir şahsi cezasızlık sebebidir.

3. A + B → C; Hırsızlık (TCK 141)

Suçun özel beceriyle işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 142/2-b)

4. A → B; Dolandırıcılık (TCK 157). Başta malı almak için hile kullandığından eylem dolandırıcılıktır.

5. H — Kamu; Kumar oynanması için yer ve imkân sağlama (TCK 228). Kumar oynamak ise bir kabahattir (Kabahatler Kanunu 34).

6. D — E; Yağma (TCK 148)

Silahla işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 149/1-a)

İşyerinde işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 149/1-d).

7. E — D; Mala zarar verme (TCK 151)

Ancak suç oluşmaz. Çünkü mala zarar verme suçunun oluşabilmesi için suç konusu eşyanın bir başkasına ait olması gerekir. (E) saati her ne kadar kumarda kazanmış ise de saat artık (E)'ye aittir.

8. a) D → E: Kasten öldürme (TCK 81)

b) D → F: Kasten öldürme / olası kast (TCK 81) / Taksirle öldürme de düşünülebilir (TCK 85)

Olayda kurşun araya giren (F)'ye isabet etmiştir. Hedefte sapma söz konusudur.

9. K + L → Kamu: Parada sahtecilik (TCK 197/1)

10. M → Kamu: Parada sahtecilik (TCK 197/3)

11. K + L → Kamu: Suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama (TCK 282)

12. V → Kamu: Kamu görevlisinin suçu bildirmemesi (TCK 279/1)

Mahsus (özgü) suç niteliği taşımaktadır. İhmal suretiyle işlenen bir suçtur (saf ihmali suç).

Cevap II - Teşebbüs

6. suç: Yağma suçunda teşebbüs değerlendirilebilir. D saati geri almak için silah çekerek öldüreceğini söylemekle icra hareketlerine başlamış ve teşebbüs safhasına girmiştir. E'nin saati yere atarak kırmasıyla failin elinde olmayan bir nedenle suç tamamlanamamıştır. Bu nedenle yağma suçu teşebbüs aşamasında kalmıştır. sonradan konunun ortadan kalkması işlenemez suç olarak düşünülemez. zira suçun konusu icra hareketleri başladıktan sonra ortadan kalkmıştır. Bunu failin elinde olmayan bir nedenle suçun tamamlanamaması olarak değerlendirmek daha doğru olacaktır.

8. suç: a'daki (E)'ye karşı işlenmek istenen kasten öldürme suçu icra hareketlerinin tamamlanması ve fakat hedefte sapma sonucu ölüm neticesinin gerçekleşmemesi nedeniyle teşebbüs aşamasında kalmıştır (TCK 35). Bir diğer görüşe göre ise. burada teşebbüs söz konusu olmayıp, F'ye yönelik tamamlanmış kasten öldürme suçu gerçekleşmiştir.

Cevap III - İştirak

1. suç: A + B → Müşterek Fail (TCK 37)

3. suç: A + B → Müşterek Fail (TCK 37). İkisi de suçun işlenişi üzerinde fonksiyonel hakimiyet kurmuşlardır.

9 ve 11. suç: K + L → Müşterek Fail (TCK 37). Fiilin işlenişi üzerinde fonksiyonel hâkimiyet kurmuşlardır.

Cevap IV - Suçların İçtimaı

1. suç: Zincirleme suç hükümleri uygulanamaz. Çünkü hem farklı kişilere karşı işlenmiştir (TCK 43/1) hem de değişik kişilere karşı işlenmiş olsa dahi birden fazla kümese girildiği için fiil tekliği söz konusu değildir (TCK 43/2). Her bir kişiye ait kümesteki hırsızlık bağımsız bir suç olma özelliğini korur. Kümesine girilen kişi sayısınca hırsızlık suçu vardır ve faillere her suçtan dolayı ayrı ayrı ceza verilmelidir.

6. suç: Yağma, bileşik (mürekkep) suçtur (TCK 42). Tehdit (TCK 106) yağma suçunun unsurunu oluşturmaktadır. Olayda (D)'nin silahını (E)'ye doğrultarak saati vermediği takdirde onu öldüreceğini söylemesi (E)'nin hayatına yönelik bir tehdit oluşturmaktadır.

İşyerinde işlenmesi nitelikli haldir. Konut dokunulmazlığını ihlal suçundan ötürü ayrıca ceza verilmez, zira bileşik suç söz konusudur. Yağmanın işyerinde işlenmesi nitelikli hal olarak düzenlenmiştir.

8. suç: ***Hedefte sapma*** (tek neticeli sapma) söz konusudur. Fiil tek olduğu (fiil sayısının tespitinde hareketi esas alan görüş) ve farklı suç tipleri (teşebbüs aşamasında kalan kasten öldürme ve taksirle öldürme) ihlal edildiği için fikri içtima hükümleri uygulanacak ve fail en ağır cezayı gerektiren suçtan sorumlu tutulacaktır (TCK 44).

Diğer görüşe göre ise, tek suç vardır ve bu suç tamamlanmış F'nin kasten öldürülmesi suçudur.

9. suç: Parada sahtecilik TCK 197/1'de düzenleniş şekli itibarı ile seçimlik hareketli bir suçtur. (K) ve (L) hem sahte Euro'ları üretmişler hem de döviz bürosunda Türk parasına çevirmek suretiyle tedavüle sokmuşlardır. Seçimlik hareketli suçlarda suçun yasal tanımında belirtilen hareketlerden yalnızca birinin yapılması suçun oluşması için yeterlidir. Diğer taraftan suçun yasal tanımında belirtilen hareketlerden birkaçının yahut hepsinin yapılması birden fazla suçun oluşmasına sebebiyet vermez, tek bir suç oluşur. Çünkü kanun koyucu seçimlik hareketlerden bir kaçının gerçekleştirilmesini de tek fiil olarak kabul etmektedir. Suçun kanuni tanımı birden fazla hareketin hepsi gerçekleştirilmiş olsa bile tek hareket olarak kabul etmektedir. Burada tipik hareket tekliği söz konusudur. Bu nedenle olayda (K) ve (L) bir tek parada sahtecilik suçundan sorumlu tutulacaklardır.

Cevap V - Ceza Sorumluluğunu Kaldıran veya Azaltan Nedenler

(D): 8. suçta haksız tahrik hükümlerinden (TCK 29) yararlanamaz. Çünkü (E)'nin haksız olarak nitelendirilebilecek bir davranışı söz konusu değildir.

OLAY 40
(Silah ve Şaka)

Konular: Bilinçli Taksir, Olası Kast, Garantörsel İhmali Suç, Iştirak, İçtima

A, polis olan babası P'nin masa üzerinde açıkta bıraktığı silahı birkaç kez tecrübe etmiş ve silahın patlamadığı kanaatine vararak "nasıl olsa patlamıyor" düşüncesi ile şaka yapmak için kardeşi K'yı isabet alarak tetiğe basmış, bu defa ateş alan silahtan çıkan tek kurşun K'ya isabet ederek ölümüne neden olmuştur.

Aynı fırında çalışan M, ara vermede gittikleri kahvehanede iken ısınmak üzere fırına dönen N'yi görünce şaka yapıp korkutmak amacıyla çalışma ve stop düğmelerine aynı anda basarak fırını çalıştırır. Fakat M, N'nin elinden sıçrayan kanı görmesi üzerine N'yi öldü zannederek, fırın kapağını o andaki heyecanı ile açmadan olay yerinden uzaklaşır ve kahvehaneye giderek iki saat oyun oynar. N ise havasızlıktan ölür (CGK, 9.4.1990, 1-60/108, YKD Temmuz 1990, s. 1066 vd.).

Kamyon şoförü Ş, otomobil kullanmada tecrübesi olduğunu bildiği ve fakat ehliyeti bulunmayan arkadaşı R'nin "kamyonu biraz da ben kullanayım" diye rica etmesi üzerine kamyonun yönetimini R'ye bırakır. R'nin direksiyon hâkimiyetini kaybettiği kamyon şarampole yuvarlanır. Kamyonda bulunan V ve Y ölürken Z yaralanır (CGK, 21.2.1983, 9-561/68).

CEVAPLAR

Cevap I - Suçlar

1. Birinci İhtimal: A — K; Taksirle öldürme (TCK 85)

A, silahın tetiğini çekerken silahta mermi olduğunu bilmiyor ve boş olduğunu zannettiği silahı K'ya yönelterek şaka yapmak amacıyla tetiği çekiyor ise; taksirle öldürme (TCK 85) suçunun oluştuğunu kabul etmek gerekir. Çünkü A silahın dolu olup olmadığını kontrol etmek hususundaki objektif özen yükümlülüğünü ihlal etmiştir. Bilinçli taksir.

İkinci İhtimal: A — K; Kasten öldürme (TCK 81)

A silahta mermi olduğunu biliyor ve silahın tetiğini birkaç defa çektiği halde silahın ateş almadığını görerek şaka yapmak amacıyla K'ya yöneltiyor ve tetiği çekiyor ise olası (muhtemel) kastla işlenen öldürme suçunun (TCK 81, 21/2) varlığını kabul etmek gerekir. Çünkü A'nın her ne kadar silahın ateş almadığı hususunda bir tecrübeye ulaştığı iddia edilse dahi A silahta mermi olduğunu biliyordur ve silahın ateş alıp almayacağı konusunda da emin değildir. Burada artık objektif özen yükümlülüğünün ihlalinden, dolayısıyla taksirden söz etmek mümkün değildir. A, bu ihtimalde artık olası kastla hareket etmiştir.

2. P — K; Taksirle öldürme (TCK 85). Masa üzerinde dolu vaziyette açıkta silah bırakması dolayısıyla taksiri vardır. Bilinçli taksir.

Taksirli hareket sonucu neden olunan netice failin kişisel ve ailevi durumu bakımından artık bir cezaya hükmedilmesini gereksiz kılacak derecede mağdur olmasına yol açmışsa ceza verilmez; bilinçli taksir halinde verilecek ceza yarıdan altıda bire kadar indirilebilir (TCK 22/6).

3. a) M — N; Taksirle yaralama (TCK 89)

b) M — N; İhmali davranışla kasten öldürme (TCK 83)

Önceden gerçekleştirdiği davranışının başkalarının hayatı ile ilgili olarak tehlikeli bir durum oluşturması (***Öngelen tehlikeli eylem nedeniyle neticeyi önleme yükümlülüğü***; TCK 83/2-b). Taksirle yaralama suçunu işleyen kişi, yaralanan kişinin tedavi edilmesini sağlama hususunda bir yükümlülük altındadır. Bu yükümlülüğün yerine getirilmemesi sonucunda kişinin ölmesi halinde, meydana gelen ölüm neticesinden taksirle yaralama suçunu işleyen kişi sorumlu tutulur. Olayda olası kast (TCK 21/2) söz konusudur. Kasten öldürme suçunun olası (muhtemel) kastla işlendiğini kabul etmek gerekir. M; N ile aynı fırında çalışan, fırının

özelliklerini iyi bilen bir kimsedir. Dolayısıyla M, N'nin kapalı kalması halinde havasızlıktan öleceğini bilmektedir. N'nin elinden sıçrayan kanı görmesi üzerine öldü zannederek olay yerinden uzaklaşması da olağan hayat tecrübesine uygun değildir. Aksi halde elinden kan sıçrayan herkesin öldüğünün kabul edilmesinin haklı görülmesi gibi anlamsız bir sonuca ulaşılmış olur. Bu nedenle M'nin bu konudaki yanılgısı önemli değildir. M olay nedeniyle heyecana kapılarak oradan uzaklaşmış ve fakat kahvehanede iki saat oyun oynamıştır. Bu nedenle "ne olursa olsun" düşüncesi ile hareket ettiği düşünülebilir.

4. a) Ş, R → V + Y; Taksirle öldürme (TCK 85)

b) Ş, R → Z; Taksirle yaralama (TCK 89)

Gözetim garantörlüğü belli tehlike kaynaklarına sahip olma konusundaki garantörlüktür. Başka bir ifade ile bu garantörlük, hakimiyeti altında bulundurduğu tehlike kaynağının başkalarına, üçüncü kişilere ait hukuki değerlerin ihlal edilmesinin önlenmesi yükümlülüğünü ifade etmektedir[82]. Gözetim garantörü olan araç sahibinin sorumluluğu, örneğin, aracı kullanma yeterliliğine sahip olmayan ya da araç kullanma bilgisi olmayan kişilerin aracı kullanmasını engelleme yükümlülüğünden doğmaktadır[83]. Ancak Yargıtay bazı kararlarında aracını ehliyetsiz kişilere bırakan şahsın ceza hukuku yükümlülüğünü kabul etmemekte, bazı kararlarında da kabul etmektedir[84].

Olayda, (Ş) Trafik Kanunu'na göre araba kullanması yasak olan (R)'ye arabanın yönetimini bırakmıştır ve bunun tehlikelere yol açabileceğini bilmektedir. Bu nedenle, (R)'nin davranışının (Ş)'nin fiili ile netice arasındaki nedensellik bağını kestiği söylenemez. Önceki taksirli hareketle (Ş) netice arasındaki nedensellik bağı kesilmiş değildir. Taksirli hareketin bir başkasının taksirli hareketi ile birleşmesi halinde, herkes kendi taksirli fiilinden dolayı kusuru oranında sorumlu tutulur.

Bunun dışında, TCK 179/2'de düzenlenen trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçunun oluşabileceği düşünülebilir ise de aracın sevk ve idaresinin salt trafik düzenine aykırılığı bu suça sebebiyet vermez. Bu suçun oluşabilmesi için, aracın trafik düzenine aykırı olarak ve ayrıca başkalarının hayatı, sağlığı veya malvarlığı açısından tehlikeli olabilecek şekilde kullanılması gerekir.

---

[82] Bkz. **Koca/Üzülmez**, Genel Hükümler, 7. Baskı, s. 376. **Akbulut**, Kabahat, 2. Baskı, s. 294.

[83] **Akbulut**, Kabahat, 2. Baskı, s. 294. **Akbulut**, Genel Hükümler, s. 230.

[84] Bkz. **Akbulut**, Kabahat, 2. Baskı, s. 294, dpn. 936. **Akbulut**, Genel Hükümler, s. 230, dpn. 307.

Cevap II - Teşebbüs

Olayda teşebbüs aşamasında kalan suç yoktur.

Cevap III - İştirak

1 ve 2. suç: İştirak hükümleri sadece kasten işlenen suçlar bakımından uygulanabilir. Kasten işlenen suçlara taksirli davranışla iştirak olmaz. P gerçekleşen ölüm neticesinden kendi kusuru oranında sorumlu tutulacaktır.

4. suç: Taksirle işlenen suçlarda iştirak hükümleri uygulanmaz. Her bir fail kendi kusuru oranında gerçekleşen neticeden sorumludur. Her failin cezası kendi kusuruna göre ayrı ayrı belirlenir (TCK 22/5).

Cevap IV - Suçların İçtimaı

3. suç: Burada ilk suç taksirle, ikincisi ise kasten işlenmektedir. Bu bakımdan öğretide iki görüş savunulmaktadır.

İlk görüşe göre, cezalandırma sadece 83. maddeden olacaktır. Buna göre, sonradan gerçekleşen kasta dayanan suç tamamlanmışsa fail sadece kasten işlenmiş suçtan sorumlu olacak, ayrıca taksirli hareketten dolayı cezalandırılmayacaktır. Taksirli gerçekleştirilen hareket cezalandırılmayan önceki fiil sayılacaktır. Zaten aynı kişinin gerçekleşen tek sonuçtan hem kastı (kasten öldürme), hem de taksiri (taksirle öldürme) nedeniyle iki defa sorumlu tutulması söz konusu olamaz.

İkinci görüşe göre ise her iki suçtan dolayı ayrı ayrı ceza tayini yoluna gidilecektir. Bu görüşe göre ilk suç tamamlandıktan sonra, ikinci suç işlenmektedir. Burada ayrıca şöyle düşünülebilir: Taksirli suç ile sonradan oluşan kastla işlenen suç aynı suç ise "aynı suçun aynı fail tarafından hem taksirle ve hem de kasten işlenmesi mümkün olmadığına göre, bu ihtimalde meydana gelen neticeden failin iki defa sorumlu tutulması düşünülemez". Buna karşılık gerçekleşen suçların farklı suçlar olması durumunda iki ayrı suçtan dolayı cezalandırma yoluna gidilebilir.

4. suç: Taksirle işlenen fiilin, bir veya birden fazla insanın ölümü ile birlikte bir veya birden fazla kişinin yaralanmasına neden olması halinde özel bir içtima hükmü öngörülmüştür. Bu durumda fail, taksirle öldürme suçunun temel şekline nazaran daha ağır bir ceza ile cezalandırılacaktır (TCK 85/2). Olayda bir kişi ölmüş ve iki kişi yaralanmıştır. Dolayısıyla fail ölen ve yaralanan kişi sayısınca taksirli suçtan değil, tek bir taksirle öldürme suçundan sorumlu tutulacak ve fakat verilecek ceza artırılacaktır.

OLAY 41
(Konsolosluk-Vize)

Konular: Nedensellik bağı, Doğrudan Kast, Olası Kast, Neticesi Sebebiyle Ağırlaşmış Suç, Teşebbüs, Cezalandırılmayan Sonraki Fiil, Zincirleme Suç, Haksız Tahrik, Şahsi Cezasızlık Hali, Saf İhmali Suç

Maddi sıkıntı içinde bulunan A, çalışmak için yurtdışına gitmek istemekte ve fakat vize alamamaktadır. A'nın kahvehanede oyun oynarken tanıştığı B, A'ya konsoloslukta tanıdıklarının bulunduğunu, vize temin edebileceğini, fakat bunun çok para gerektirdiğini söyler. Bunun üzerine A, bir gece annesi E'nin evine gizlice girerek 5.000 TL alır. A bu parayı B'ye verirse de B parayı aldıktan sonra ortadan kaybolur. Karısı C'nin D ile gayri meşru ilişki yaşadığını öğrendiğinde aldatılmayı hazmedemeyen A, bir akşam karısı uyuduktan sonra tüp gazı açar ve kahvehaneye gider. Eve döndüğünde karısının hareketsiz biçimde yattığını gören ve öldüğünü zanneden A polisi arar ve karısının intihar ettiğini söyler. Ölmediği anlaşılan ve hastaneye kaldırılan C'nin yapılan tıbbi müdahale sırasında bir böbreği doktor H tarafından gizlice alınır ve C böbreğinin alınması sonucu ölür.

Kocası M'nin evi terk etmesi üzerine bunalıma giren ve geçim sıkıntısı çeken N iki çocuğu (Ç1 ve Ç2) ile birlikte intihar etmeye karar verir ve apartmanın çatısına çıkar. Komşu S ise durumun farkında olmasına rağmen hiçbir şey yapmaz. N çocuklarını aşağı attıktan sonra kendisi de atlar. Ancak çocuklar öldüğü halde, N ağır yaralanarak hastaneye kaldırılır. Artık yaşamak istemeyen ve felç kalan N, doktor P'den kendisine öldürücü bir iğne yaparak yaşamına son vermesini ister. P, N'nin bu isteğini yerine getirir ve N ölür.

Komşu T'nin tavukları V'nin bahçesine girmekte ve sebze fidelerine zarar vermektedir. V, T'yi çok defa uyarmasına rağmen T herhangi bir önlem almaz. Bunun üzerine V, sebze fidelerinin etrafına zehirli yem koyar. Zehirli yemi yiyen tavukların beş tanesi ölür.

CEVAPLAR

Cevap I - Suçlar

1. B — A; Dolandırıcılık (TCK 157)

Kişinin içinde bulunduğu zor şartlar düşünülebilir / cezayı artıran n.h. (TCK 158/1-b)

2. a) A — E; Hırsızlık (TCK 141)

Bina içinde muhafaza altına alınmış ise / cezayı artıran n.h. (TCK 142/2-h)

Gece vakti işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 143)

b) A — E; Konut dokunulmazlığını ihlal (TCK 116)

Gece vakti işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 116/4)

3. A — C; Kasten öldürme (TCK 81)

Doğrudan kast söz konusudur.

Eşe karşı işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-d)

(A)'nın polisi arayarak karısının intihar ettiğini söylemesi suç uydurma suçunu (TCK 271) oluşturmaz. Çünkü bir kimsenin intihar etmesi TCK'da suç olarak tanımlanmış değildir. Ayrıca bu suçun oluşabilmesi için işlenmediğini bildiği bir suçu ihbar etmek gerekir. Olayda fail esasen kendi fiilini bildirmektedir ki, dolayısıyla bu suç oluşmaz.

4. a) H — C; Organ veya doku ticareti (TCK 91/1)

b) H — C; Kasten öldürme (TCK 91/8)

5. M — N + Ç1 + Ç2; Terk (TCK 97)

Aile hukukundan kaynaklanan yükümlülüğün ihlali suçu (TCK 233/1) oluşmaz. Çünkü bu suçun oluşması için terk olgusunun gerçekleşmemesi gerekir. Aksi halde terk suçu oluşur.

6. N — Ç1 + Ç2; Kasten öldürme (TCK 81)

Doğrudan kast söz konusudur.

Altsoya karşı işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-d).

Kişinin intihar etmesi kendisi açısından suç oluşturmaz.

7. S → N + Ç1 + Ç2; Yardım ve bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmemesi (TCK 98/1)

Yardım ve bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmemesi dolayısıyla kişinin ölmesi (TCK 98/2). Ancak bu halde, (S)'nin meydana gelen ölüm neticesinden sorumlu tutulabilmesi için, bu netice bakımından en azından taksirle hareket etmesi gerekir (TCK 23).

Olayda ayrıca yardım veya bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmemesinin sonucu olarak mı ölümün gerçekleştiği araştırılmalıdır.

Olayda riskin yükseltilmesi söz konusu olduğundan S neticeden sorumlu olmalıdır. Bu olayda fail, ihmali davranmak suretiyle neticenin meydana gelmesi riskini artırmıştır. Ancak yardım veya bildirim yükümlülüğü yerine getirilmiş olsa bile netice kesinlikle meydana gelecek idiyse, yüklenebilirlik yoktur. Buna karşılık kesinlik yoksa netice faile isnat edilmelidir.

8. P → N; Kasten Öldürme (TCK 81). Burada intihara yönlendirme suçu işlenmemektedir. TCK 84'teki intihara her ne suretle yardım eden ifadesindeki yardım, intihar etmekte olan bir kimsenin asli nitelikteki eylemine yardımı anlatmaktadır. Olayımızda ise intihar eden bir kimse söz konusu olmayıp, P'nin hareketi doğrudan doğruya öldürme hareketidir (aktif ötanazi).

9. T → V; Mala zarar verme (TCK 151)

Bu suç, ancak kasten işlenebilir. (V), (T)'yi çok defa uyarmasına rağmen (T) herhangi bir önlem almamıştır. (T), mala zarar verme suçunu ihmali davranışla işlemiştir. Çünkü hayvan sahiplerinin gözetim garantörlüğü vardır. Sahip oldukları hayvanların tehlike yaratmamaları veya zarar vermemeleri hususunda sorumludurlar[35].

10. V → T; Mala zarar verme (TCK 151/2)

(T)'nin tavuklarının (V)'nin bahçesindeki sebze fidelerine zarar vermesi (V)'nin (T)'nin tavuklarını öldürmeye yönelik davranışını haklı kılmaz. (V) ancak tavukların bahçesine girmesini önleyici tedbirler alabilir.

Cevap II - Teşebbüs

3. suç: İcra hareketlerinin tamamlanması ve fakat neticenin (ölüm) gerçekleşmemesi nedeniyle teşebbüs aşamasında kalmıştır (TCK 35). Aslında olayda

[35] Akbulut, Kabahat, 2. Bskı, s. 297; Akbulut, Genel Hükümler, s. 230.

ölüm gerçekleşmiştir. Ancak ölüm neticesi A'nın hareketi sonucunda değil, doktor H'nin hareketi sonucunda gerçekleşmiştir. Her ne kadar A'nın hareketi ile ölüm neticesi arasında nedensellik bağı varsa da ölüm neticesi A'ya yüklenemez. Çünkü fail yaptığı hareketle korunan hukuki değer açısından bir tehlike yaratmakla birlikte, ortaya çıkan netice bu tehlikenin sonucu olarak değil, tesadüfen failin fiili ile bağlantılı bir başkasının hareketi ile gerçekleştiği için ölüm neticesinin A'ya objektif isnadiyeti mümkün olmaz. (İzin verilmeyen riskin neticede gerçekleştirilmesine rağmen, neticenin failin fiilinin etkisiyle gerçekleşmemesi; normun koruma alanı içinde olmaması). Bununla beraber A, gerçekleştirdiği kısımdan sorumludur, o da öldürmeye teşebbüs olmaktadır[46].

Diğer görüşe göre de netice objektif olarak isnat edilemez. Çünkü normun koruma amacı, önlenmeleri başka birinin sorumluluk alanında olan neticeleri kapsamamaktadır. Dolayısıyla **başka birinin sorumluluk alanına geçen neticelerin** kişiye isnadiyeti söz konusu değildir. **Ölüm sonucu yaratılan riskin sonucu olarak değil doktorun hareketi sonucu gerçekleşmiştir.** Doktor esas riski kendi sorumluluk alanında olan başka bir riskle değiştirmiş olduğundan bu netice faile isnat edilemez.

6. suç: Kişinin intihar etmesi kendisi açısından suç oluşturmaz. Bu nedenle (N)'nin ölmemesi bakımından teşebbüs aşamasında kalan bir suç da yoktur.

Cevap III - İştirak

Olayda iştirak halinde işlenen suç yoktur.

Cevap IV - Suçların İçtimaı

2. suç: Olayda hırsızlık suçu bina içinde muhafaza altına alınmış olan eşya hakkında işlenmiştir (TCK 142/2-h). Ancak konut dokunulmazlığını ihlal suçu oluşmamıştır.

4. suç: Hukuken geçerli rızaya dayalı olmaksızın kişiden organ alınması (TCK 91/1, organ veya doku ticareti suçu) sonucunda mağdurun ölmesi halinde kasten öldürme suçuna ilişkin hükümler uygulanır (TCK 91/8). Bu tür fiilleri gerçekleştiren kişinin meydana gelen ölüm neticesi açısından en azından olası kastla hareket ettiği düşünülebilir, bu takdirde (H) sadece kasten öldürme suçundan sorumlu tutulur. Netice sebebiyle ağırlaşan suç olduğundan ayrıca böbreğin alınmasından sorumlu olmaz.

---

[46] Akbulut, Nedensellik Bağı, s. 263 vd

6. suç: (N), iki ayrı kasten öldürme suçundan sorumlu tutulur.

10. suç: Tavukların sayısı zincirleme (müteselsil) suça sebebiyet vermez.

Cevap V - Ceza Sorumluluğunu Kaldıran veya Azaltan nedenler

3. suç açısından kusurluluğu etkileyen bir neden olarak haksız tahrik hükümlerinden (TCK 29) yararlanabilir. Çünkü karısı (C), (D) ile gayri meşru ilişki yaşayarak aile hukukundan kaynaklanan sadakat yükümüne (TMK 185/3) aykırı davranmıştır. (C)'nin bu davranışı haksızdır.

(V): 10. suç açısından kusurluluğu etkileyen bir neden olarak haksız tahrik hükümlerinden (TCK 29) yararlanabilir. Çünkü (T)'nin tavukları (V)'nin bahçesine zarar vermekte ve uyarılara rağmen (T) herhangi bir önlem almamaktadır.

Cevap VI - Faillerin Sorumluluğu

(A): 2. suç bakımından hırsızlık suçunun üstsoy aleyhine işlenmesi ***şahsi cezasızlık nedeni***dir. Olayda (E), (A)'nın annesidir. (A) hırsızlık suçundan sorumlu tutulmayacaktır (TCK 167/1-b).

OLAY 42
(Uçak Kaçırma)

Konular: Neticesi Sebebiyle Ağırlaşmış Suç, Teşebbüs, İştirak (Müşterek Fail, Yardım Etme), Olası Kast, Bileşik Suç, Tehlike-Zarar Suçu, Fikri İçtima, Haksız Tahrik.

Türkiye'deki ekonomik durumu ve yönetimi beğenmeyen A, B ve C bu durumu protesto etmek amacıyla bindikleri uçağın pilotunu (P) tehdit eder ve içinde yolcuların da bulunduğu Türkiye'den hareket eden uçağın rotasını X ülkesine çevirmesini ister. Hostes H'nin direnmesi üzerine B etkisiz bırakmak için hostesin ayağına ateş eder, H topal kalır. Yolculardan Y ise, uçağın kaçırılması dolayısıyla heyecanlanması nedeniyle kalp krizi geçirerek ölür.

Aynı işyerinde çalışan D'nin kendisine herkesin içinde "salak, beceriksizin tekisin, böyle iş yapıldığı nerede görülmüş" diye bağırması üzerine sinirlenen E, D'nin masasında duran bilgisayarına girerek tüm dosyalarını siler. Durumu fark ettiğinde buna sinirlenen D ise E'nin bilgisayarını yere atarak hasar görmesine sebebiyet verir. E, bilgisayarını tamir için elektronikçi F'ye götürür. F, bilgisayarı tamir ederken içindeki bazı parçaları çıkararak yerlerine daha kalitesizlerini koyar.

G ve H, tüketim tarihi geçmiş olmasına rağmen bozulmuş etleri sahibi oldukları marketin reyonuna koyarak satışa sunarlar. Müşteri M, bozulmuş eti tüketmesi sonucunda zehirlenir ve hastaneye kaldırılır. Midesi yıkanan M kurtulur.

L, komşusu S'nin kızı on yaşındaki T'yi kandırarak boş bir inşaata götürüp tecavüz ettikten sonra durumun ortaya çıkmaması için boğarak öldürür. K ve L boşanmış olup, çocukları altı yaşındaki Ç'nin velayeti annesi K'ya verilmiştir. L, hafta sonu görme hakkı olduğu Ç'yi K'ya geri vermeyerek yurtdışına kaçırır.

CEVAPLAR

Cevap I - Suçlar

1. A + B + C — Kamu; Ulaşım araçlarının kaçırılması veya alıkonulması (TCK 223/3)

2. A + B + C → Yolcular, Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma (TCK 109)

Birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 109/3-b)

3. A + B + C → H; Kasten yaralama (TCK 86)

Silahla işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 86/3-e).

Organlardan birinin işlevini yitirmesi / neticesi sebebiyle ağırlaşan yaralama (TCK 87/2-b). Olayda, (H) topal kalmıştır. (B)'nin daha ağır netice açısından olası kastla hareket ettiği söylenebilir. Çünkü (B) (H)'nin ayağını hedef alarak atış yapmış, (H)'nin topal kalmasını kabullenmiştir.

(A), (B) ve (C); (Y)'nin ölümünden sorumlu tutulamaz. Nedensellik bağı bulunmakla birlikte, sonuç yüklenemez. Çünkü uçak kaçırma suçunun amacı bu tür fiilleri kapsamamaktadır. Atipik olarak ortaya çıkan neticeler normun koruma amacı içinde değildir.

4. D → E; Hakaret (TCK 125), sovmek suretiyle

Alenen işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 125/4). Aleniyet için aranan temel kriter; fiilin, gerçekleştirildiği koşullar itibarı ile belirli olmayan birden fazla kişi tarafından algılanabilir olmasıdır.

5. E → D; Bilişim sistemindeki verileri yok etme (TCK 244/2)

6. D → E; Mala zarar verme (TCK 151)

7. F → E; Güveni kötüye kullanma (TCK 155)

Suçun ticaret ilişkisinin gereği olarak tevdi ve teslim edilmiş eşya hakkında işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 155/2)

8. a) G + H → Kamu; Bozulmuş gıda ticareti (TCK 186)

b) G + H → M; Kasten yaralama (TCK 86)

Kasten yaralama suçunun olası kastla işlendiği söylenebilir (TCK 21/2)

9. L → T: Çocukların cinsel istismarı (TCK 103)

Cinsel istismarın vücuda organ sokulması suretiyle gerçekleştirilmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 103/ 2).

10. L → T: Kasten öldürme (TCK 81)

Çocuğa karşı işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-e).

Bir suçu gizlemek, delillerini ortadan kaldırmak amacıyla işlenmesi (TCK 82/1-h)

11. L → Ç: Çocuğun kaçırılması ve alıkonulması (TCK 234)

Ç'nin henüz on iki yaşını tamamlamamış (altı) olması / cezayı artıran n.h. (TCK 234/2)

Cevap II - Teşebbüs

8. suç: b'deki suç bakımından olası kastta sorumluluğun neticeye göre belirlenmesi nedeniyle teşebbüs hükümleri uygulanamaz.

Yargıtay'ın hâkim görüşü de olası kastta failin sorumluluğunun meydana gelen neticelere göre belirlenmesi yönünde olmakla beraber, aksi yönde bir kararı da bulunmaktadır.

Cevap III - İştirak

1 ve 2. suç: A + B + C → Müşterek Fail (TCK 37), fiilin işlenişi üzerinde hâkimiyet kurmuşlardır.

3. suç: (H)'ye her ne kadar sadece (B) ateş etmiş ise de uçağın kaçırılması esnasında bir sorun çıkması halinde bu nitelikte bir müdahalede bulunacakları konusunda önceden anlaşmış iseler (B) fail, (A) ve (C) ise yardımda bulunandır.

8. suç: G + H → Müşterek Fail (TCK 37), fiilin işlenişi üzerinde hâkimiyet kurmuşlardır.

Cevap IV - Suçların İçtimaı

1. suç: Ulaşım araçlarının kaçırılması veya alıkonulması, bileşik (mürekkep) suçtur (TCK 42). Tehdit (TCK 106) bu suçun unsurunu oluşturmaktadır. (A), (B) ve (C) uçağın pilotu (P)'yi tehdit ederek uçağı kaçırmışlardır.

1, 2 ve 3. suç: (A), (B) ve (C) bu suçların her birinden ayrı ayrı sorumlu tutulup cezalandırılacaklardır. Ulaşım araçlarının kaçırılması suçunun işlenmesi

sırasında kişilerin hürriyetinin tahdit edilmesi dolayısıyla ayrıca cezaya hükmolunur (TCK 223/4). Aynı şekilde bu suçun işlenmesi sırasında kasten yaralama suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış hallerinin gerçekleşmesi durumunda (H bakımından) ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır (TCK 223/5).

8. suç: a'daki bozulmuş gıda ticareti suçu somut tehlike suçudur. Ancak bunun sonucunda (M) zehirlenmiştir. Meydana gelen yaralama neticesi açısından somut olaya göre (G) ve (H)'nin olası kastla hareket ettiği söylenebilir. Kasten yaralama suçu bir zarar suçudur. Zarar suçlarına ilişkin norm, tehlike suçlarına ilişkin norm karşısında asli normdur. Asli norm-yardımcı norm ilişkisi gereğince (G) ve (H) sadece kasten yaralama (TCK 86, 21/2) suçundan sorumlu tutulacaktır. TCK 186 yardımcı norm olup, (G) ve (H)'nin ayrıca bu maddede düzenlenen suçtan dolayı ceza sorumluluğuna gidilmez. **Diğer bir görüş** *ise,* fikri içtima (TCK 44) uygulanması gerektiğini savunmaktadır.

9 ve 10. suç:

Birinci Görüş: Bileşik (mürekkep) suç söz konusudur. Fail hakkında sadece TCK 82/1-h uygulanmalı, ayrıca çocukların cinsel istismarı suçundan (TCK 103/2) dolayı ceza verilmemelidir. Yargıtay'ın daha önceki uygulaması da bu yönde olmuştu.

İkinci Görüş: Öğretideki hakim görüşe göre, fail hem çocukların cinsel istismarı suçundan (TCK 103/2) hem de kasten öldürme suçunun nitelikli şeklinden (TCK 82/1/h) sorumlu tutulmalıdır. Yargıtay'ın sonraki uygulamaları bu yönde olmuştur.

Cevap V - Ceza Sorumluluğunu Kaldıran veya Azaltan Nedenler

(A), (B) ve (C): 1. suç bakımından Türkiye'deki ekonomik durumu ve yönetimi beğenmemeleri haksız tahrik oluşturmaz ve TCK 29 uygulanmaz. Çünkü fiil bunda herhangi bir sorumluluğu olmayan kişilere karşı işlenmiştir.

(E): 5. suç açısından kusurluluğu etkileyen bir neden olarak haksız tahrik hükümlerinden (TCK 29) yararlanabilir. Çünkü (D), (E)'ye hakaret etmiştir.

(D): 6. suç bakımından haksız tahrik hükümlerinden (TCK 29) yararlanamaz. Çünkü olaya hakarette bulunmak suretiyle kendisi sebebiyet vermiş, ilk haksız hareket kendisinden gelmiştir.

OLAY 43
(Hizmetçi)[87]

Konular: Garantörsel İhmali Suç, Neticesi Sebebiyle Ağırlaşmış Suç, Teşebbüs, Gönüllü Vazgeçme, Bileşik Suç, Akıl Hastalığı, Yaş Küçüklüğü, Kusur Yeteneğini Azaltan ya da Ortadan Kaldıran Geçici Nedenler, Fiile Göre Şahıslık İlkesi, Malın Değerinin Az Olması, Saf İhmali Suç

Faik'in evinde hizmetçi olan Hatun, evsahibesi Faike'nin mücevherini alır ve bahçeye saklar. Faike mücevherini bulamayınca polise haber verir ve şoför Şaban'dan şüphelendiğini söyler. Faik bunun üzerine Şaban ile konuşur ve mücevherden haberi olmadığını söylemesi üzerine ona yumruk atar. Yediği yumruğun etkisiyle Şaban'ın gözü kör olur. Şaban da Faik'e Faike'nin kendisinin evde olmadığı zamanlar eve başka erkekleri aldığını, Faike'nin ve bütün hizmetçilerin önünde bir kaç kez söyler. Şaban intikam almak için arkadaşı Mükremin ile bir gece Faik'in evine girer. O sırada ezan okununca Mükremin kaçar. Şaban bir kaç değersiz eşya alır ve çıkar. Bu arada radyosu bozulan Faik, bunu tamir ettirmek için tamirci Raziye'ye verir. Raziye radyonun içindeki bazı parçaları söküp satar ve Faik radyoyu geri isteyince de, kendisinden radyo aldığını inkar eder. O gece Faik arabasıyla evine giderken aniden önüne çıkan bir sarhoşa çarpar. Arabadan inince sarhoşun Raziye olduğunu görür. Bu benim radyonun üstüne yatmıştı, olayı da kimse görmedi, ne hali varsa görsün diyerek, arabasına binip uzaklaşır. Olay yerinden geçmekte olan Cevriye de yaralıyı gördüğü halde durmaz. Sonra gelen Memnune Raziye'yi hastaneye götürür. Raziye kurtulur.

Bilgiler:

Hatun kleptomandır.

Cevriye sağır-dilsiz olup, 15 yaşındadır.

Mükremin daha önce Bulgaristan'da Almanya'ya gitmekte olan bir Türk'ten silah zoruyla saatini almıştır.

Raziye 14 yaşındadır.

Faik suçu işlediği sırada alkollüdür.

---

[87] DÜHF 1996-1997 Ceza Hukuku Genel Hükümler Vize Soruları

Sorular:

Fail ve mağdurları ve ilgili kanun hükmünü göstererek suç tiplerini tespit ediniz. Nitelikli halleri gösteriniz.

Teşebbüs durumlarını gösteriniz.

Kusur yeteneği ve sorumluluğa ilişkin hususları belirtiniz.

CEVAPLAR

Cevap I - Suçlar

1. a) Hatun → Faike; Hırsızlık (TCK 141/I)

Bina içinde işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 142/2-h)

b) Hatun → Kamu; İftira (TCK 267) Faike, hırsızlık olayını haber alınca polise bildirmiş ve Şaban'dan şüphelendiğini söylemiştir. Belirli bir kimseye yönelik olarak suç işlediği iddialarında bulunulması, suç uydurma değil iftira suçunu oluşturur. İftira suçu ise, işlemediğini bildiği bir kimseye suç isnat edilmesi ile oluşur. İsnadın yetkili makamlara yapılması gerekir. Olayda ise Faike, Şaban'dan şüphelendiğini söylemiş, işlemediğini bilerek yetkili makama bildirmemiştir. Dolayısıyla iftira suçu oluşmamıştır.

2) Faik → Şaban; Kasten yaralama (TCK 86/1)

Duyulardan birinin işlevini yitirmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 87/2-b)

3) Şaban → Faike, Hakaret. Onur, şeref ve saygınlığı rencide edecek nitelikte somut bir fiil veya olgu isnadı. (TCK 125)

Alenen işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 125/4). Aleniyet için aranan temel kriter; fiilin, gerçekleştirildiği koşullar itibarı ile belirli olmayan birden fazla kişi tarafından algılanabilir olmasıdır.

4) Şaban+Mükremin → Faik; Konut dokunulmazlığını ihlal (TCK 116)

Gece vakti işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 116/4)

Birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi cezayı artıran n.h. (TCK 119/1-c)

5) Şaban+Mükremin → Faik; Hırsızlık (TCK 141/1)

Gece vakti işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 143)

Bina içinde işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 142/2-h)

Malın değerinin az olması / cezayı azaltan n.h. veya cezasızlık sebebi (TCK 145). Yargıtay cezayı azaltan bu nitelikli halin uygulanabilmesi için, "*daha çoğunu alabilme olanağı varken yalnızca ihtiyacı kadar ve değeri az olan eşyanın alınması*"nı aramaktadır.

6) Raziye → Faik: Güveni kötüye kullanma (TCK 155). Seçimlik hareketli suç. İki hareket olması iki ayrı güveni kötüye kullanma suçunun mevcudiyetini gerektirmez. Tek bir güveni kötüye kullanma suçu vardır.

Suçun ticaret ilişkisinin gereği olarak tevdi ve teslim edilmiş eşya hakkında işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 155/2)

7) Faik → Raziye. Taksirle yaralama (TCK 89)

8) Faik → Raziye: İhmali davranışla kasten öldürme (TCK 83). Burada önceki fiilinden (Ingerenz) dolayı Faik garantör olmuştur. Dolayısıyla Raziye'ye yardım ile mükelleftir. Yardım etmemek suretiyle onu öldürmek istediğinden kasten işlenen bir garantörsel ihmali suç vardır.

9) Cevriye → Raziye: Tehlikede bulunan bir kimseye yardım etmeme (TCK 98). Cevriye Raziye'ye karşı garantör olmadığından ortada bir garantörsel ihmali suç değil, saf ihmali suç vardır.

Cevap II - Teşebbüs

1) Binadan yapılan hırsızlık suçunun tamamlanması için failin mağdurun zilyetliğine son vermesi, zilyetlikten doğan haklarını kullanmasına engel olması, yani failin taşınabilir mal üzerinde fiili bir zilyetlik kurması gerekir. Failin zilyedin egemenlik sahasına her zaman girebildiği hizmetçi gibi kişiler olması halinde, menkul eşya Faike'nin bahçesi gibi egemenlik sahasına dâhil alan içinde olsa bile hırsızlık suçu tamamlanmıştır. Yargıtay ise bu durumda önceki kanun döneminde tam teşebbüsü kabul etmekteydi.

5) Mükremin ezan okunduğu için icra hareketlerine başladıktan sonra icra hareketlerini bitirmeden fiiline son vermiştir. Fiili bitirme imkânının varlığına rağmen isteyerek icra hareketlerine devam etmediğinden gönüllü vazgeçme söz konusudur. O ana kadar ki fiilinden, yani konut dokunulmazlığını ihlalden cezalandırılacak, hırsızlıktan dolayı cezalandırılmayacaktır (TCK 36). Ancak bunun için diğer müşterek faili de vazgeçirmesi veya suçun işlenmemesi için gayret göstermesi gerekir (bkz. TCK 41).

8) Faik Raziye'yi ölmesi için bırakmışsa öldürme kastı vardır.

Bir görüş: her ne kadar teşebbüsün kabul edilmesi gerekmekle birlikte, kanunun düzenlemesinin buna imkan vermediğini savunmaktadır. Kasten yaralamanın kapsamına giren bir durum varsa, fail kasten yaralamadan sorumlu olur.

Diğer görüşe göre: Raziye Memnune tarafından kurtarıldığından, bütün icra hareketleri yapılmış olmasına (daha doğru ifadeyle kurtarıcı hareketlerin ihmali-

ne) rağmen netice gerçekleşmediğinden fiil teşebbüs derecesinde kalmıştır. Saf ihmali suçlara teşebbüs kabul edilmemekte, ancak garantörsel ihmali suçlara teşebbüs kabul edilmektedir. Burada meydana gelen zararın ağırlığına göre failin cezasında indirim yapılacaktır (TCK 35/2).

Cevap III - İçtima

4. ve 5. suç: Konut dokunulmazlığını ihlal suçu hırsızlık suçunun nitelikli hali olarak kabul edildiği takdirde, bileşik suç söz konusu olur ve bu durumda konut dokunulmazlığını ihlal suçundan ötürü ayrıca ceza verilmez. Kanunumuzun hırsızlık suçunun nitelikli haline ilişkin düzenlemesi ise kötü bir düzenleme olup, bu konuyu açık bırakmıştır.

Fakat sorun Aralık 2006 TCK değişikliği ile çözülmüş görünmektedir. 5560 s. k. ile eklenen TCK 142/4 hükmü karşısında bileşik suç hükümlerinin uygulanmayacağı, failin her iki suçtan ayrı ayrı cezalandırılacağı anlaşılmaktadır.

7 ve 8. suçta ilk suç taksirle, ikincisi ise kasten işlenmektedir. Bu bakımdan öğretide iki görüş savunulmaktadır.

İlk görüşe göre cezalandırma sadece 83. maddeden olacaktır. Buna göre, sonradan gerçekleşen kasta dayanan suç tamamlanmışsa fail sadece kasten işlenmiş suçtan sorumlu olacak, ayrıca taksirli hareketten dolayı cezalandırılmayacaktır. Taksirli gerçekleştirilen hareket cezalandırılmayan önceki fiil sayılacaktır. Zaten aynı kişinin gerçekleşen tek sonuçtan hem kastı (kasten öldürme), hem de taksiri (taksirle öldürme) nedeniyle iki defa sorumlu tutulması söz konusu olamaz.

İkinci görüşe göre, failin önce taksirle, sonra kasten hareket ettiği hallerde, her iki eylemden dolayı ayrı ayrı cezalandırılması gerekmektedir. Bu bakımdan eylemin teşebbüs aşamasında kalmasının önemi yoktur. Fail hem taksirle yaralama, hem de kasten öldürmeye teşebbüsten sorumlu tutulacaktır.

Cevap IV - Ceza Sorumluluğunu Kaldıran veya Azaltan Nedenler

Hatun'un durumu bilirkişi hekimler tarafından incelenerek, hırsızlık suçu bakımından algılama veya davranışlarını yönlendirme yeteneğine (kusur yeteneği) etkili olup olmadığı araştırılır. Eğer kusur yeteneğini kaldıran bir durum söz konusu ise TCK 32/1 uyarınca ceza verilmez. Buna karşılık işlediği fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğinde azalma varsa cezasında TCK 32/2 uyarınca indirim yapılır. Bu durum herhangi bir şekilde kusur yeteneğine etkili bir durum değilse, sorumluluğa herhangi bir etkisi olmaz.

Cevriye, TCK 33 hükmü gereğince on beş yaşını doldurmadığından cezalandırılamaz. TCK 31/1 uygulanır.

Razive'nin işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayıp algılayamadığı veya davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince gelişip gelişmediği araştırılır. Algılama ve davranışlarını yönlendirme yeteneği gelişmemişse ceza verilmez, aksi takdirde cezasında indirim yapılır. Kanundaki diğer tedbirler ve özel hükümler uygulanır (TCK 31/1).

Faik 6. suçtaki Raziye'ye karşı ihmali davranışla kasten öldürme suçunu Raziye'nin radyosunun üstüne yatması nedeniyle güveni kötüye kullanma suçunu işlemesi yüzünden işlediği için ortada bir haksız fiilin varlığından bahsedilebileceği için haksız tahrikten yararlanabilir.

Faik ihtiyarıyla sarhoş olmuşsa, bu durum sorumluluğuna herhangi bir etkide bulunmaz (TCK 34/2). Aksi takdirde alkolün etkisiyle işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamıyor veya bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği önemli derecede azalmışsa ceza verilmez (TCK 34/1).

Cevap V - Faillerin Sorumluluğu

Mükremin faile göre şahsilik sistemine göre, Türkiye'de bulunduğu takdirde ve bu suçtan dolayı yabancı ülkede hüküm verilmemiş olması ve Türkiye'de kovuşturulabilirliğin bulunması koşulu ile Türkiye'de yargılanır (TCK 11). Ayrıca TCK 19 gereğince yabancı kanun göz önünde bulundurulması gerekirse de, mağdur Türk vatandaşı olduğundan bu hüküm uygulanmaz.

OLAY 44
(Otobüsün Frenleri)

Konular: Olası Kast, Bilinçli Taksir, Teşebbüs, İştirak (Azmettirme), Zincirleme Suç, Fikri İçtima, Sürekli Suç, Bileşik Suç, Yaş Küçüklüğü, Özel Af, Zorunluluk Hali, Haksız Tahrik, Erteleme, Tekerrür.

X otobüs firmasında şoför olarak çalışan Ş, İstanbul-Konya seferinden önce yaptığı incelemede frenlerin iyi tutmadığını tespit eder ve durumu firma müdürüne bildirir. Firma müdürü M, yavaş gitmesi halinde bir sorun çıkmayacağını söyleyerek Ş'ye sefere çıkmasını söyler. Uykusuz olan Ş, gece seyir halinde iken uyumaya başlar. Yolcuların bağırmaları üzerine uyanan Ş, fren yaparsa da frenler tutmaz ve kaza meydana gelir. Yolculardan Y1, Y2 ve Y3 ölür; Y4 ve Y5 ise yaralanır, kalp hastası olan Y6 heyecandan kalp krizi geçirerek ölür, diğer yolcular ise yara almadan kurtulurlar. Ş, o sırada yoldan geçmekte olan T'yi durdurur ve yaralıları hastaneye götürmesini isterse de T arabasının kirleneceği düşüncesi ile bunu kabul etmez. Bunun üzerine Ş, T'ye "vicdansız alçak" diye herkesin önünde bağırır. Yolculardan V ise T'yi zorla otomobilden dışarı çıkararak yaralıları hastaneye götürür.

G bir bilgisayar almak için elektronik cihazlar satan E'ye gider. G, satış bedeli olarak E'ye toplam 2.000 TL bedelli iki adet bir ay vadeli çek verir. E vadesi geldiğinde bankaya başvurduğunda çekin karşılığı çıkmaz. Bunun üzerine E, oğlu K'dan G'ye gitmesini ve bilgisayarın bedelini mutlaka tahsil etmesini ister. K, G'nin evine gider. G, K'ya parasının olmadığını söylerse de K zorla G'nin evine girer, döver ve evindeki bilgisayarı alarak uzaklaşır.

Bilgiler:

(Ş): İki yıl önce bir kazada taksirle bir kişinin yaralanmasına sebebiyet vermiş, aldığı hapis cezası ertelenmiştir.

(K): 18 yaşındadır. Bir yıl önce dolandırıcılıktan mahkûm olmuş ve özel aftan yararlanmıştır.

CEVAPLAR

Cevap I - Suçlar

1. a) M, Ş — Kamu Trafik güvenliğini tehlikeye sokma (TCK 179/3)

Kişinin yorgun, uykusuz olması, frenlerin tutmaması vs. nedeniyle emniyetli araç kullanamayacak durumda olmasına rağmen araç kullanmaya devam etmesi halinde bu suç oluşur.

TCK 179/3'te düzenlenen alkol veya uyuşturucu madde etkisiyle ya da başka bir nedenle emniyetli bir şekilde araç sevk ve idaremeyecek halde araç kullanma suçunun faili ancak aracı kullanan kişi olabilir. Failin bu suçu, bizzat kendi hareketi ile yapması gerektiğinden gerçek özgü suçun özel bir şeklini oluşturan bizzat işlenebilen bir suçtur. Kanunda belirtilen hareketi bizzat yapmayan kişiler fail olamaz. Garantör olan şahsın yavaş gitmesi halinde bir şey olmayacağını söyleyerek sefere çıkarması bu suç açısından azmettirmeyi akla getirebilir. Ama M, bizzat işlenebilen bir suç olan TCK 179/3'teki suçun faili olamaz.

b) M + Ş — Y1 + Y2 + Y3; Taksirle öldürme (TCK 85)

c) M + Ş — Y4 + Y5; Taksirle yaralama (TCK 89)

Birden fazla kişinin yaralanmasına neden olma / cezayı artıran n.h. (TCK 89/4)

Bir tehlike kaynağı olarak araca sahip olan kişinin gözetim yükümlülüğü vardır. Araç sahibinin sorumluluğu, aracın trafiğe çıkmaya güvenli bir şekilde bulundurmaktan kaynaklanmaktadır. Örneğin aracın sahibi tarafından bilinen fren hatası nedeniyle meydana gelen olayda araç sahibi sorumlu olur[44].

(M) ve (Ş), (Y6)'nın ölümünden sorumlu tutulamaz. Normun koruma amacı bu tür sonuçları kapsamamaktadır. Netice isnat edilemez. Çünkü olağan hayat tecrübelerine göre; (M) ve (Ş), (Y6)'nın kalp hastası olduğunu önceden öngörebilme imkânına sahip değildir.

b'deki suç bakımından (M) ve (Ş)'nin bilinçli taksirle (TCK 22/3) hareket ettikleri söylenebilir.

Bir başka görüşe göre, b) ve c) açısından olası kast söz konusudur. Kasten öldürme ve kasten yaralama suçları vardır. Frenlerin iyi tutmaması ve belirli

[44] Akbulut, Kabahat, 2. Bskı, s. 265. Akbulut, Genel Hükümler, s. 230.

saatte otobüsün varacağı yere ulaşma çabası içinde olunması gerektiğinden, şoför hızlı gitmek durumunda kalacak, yavaş gidemeyecektir. Bu nedenle olası kast söz konusudur.

2. T → Yolcular; Yardım ve bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmemesi (TCK 98/1)

3. Ş → T; Hakaret (TCK 125)

Olayda, somut bir olgu veya fiil isnadı yoktur. Sövmek suretiyle (H)'nin onur, şeref ve saygınlığına saldırıda bulunulmuştur.

Alenen işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 125/4). Aleniyet için aranan temel kriter; fiilin, gerçekleştirildiği koşullar itibarı ile belirli olmayan birden fazla kişi tarafından algılanabilir olmasıdır.

Haksız fiile tepki / cezayı azaltan n.h. veya cezasızlık sebebi (TCK 129)

4. V → T; Yağma (TCK 148)

Gece işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 149/1-h)

5. G → E; Karşılıksız çek keşidesi suçu (5941 sy. Çek Kanunu m. 5'e muhalefet) 15/7/2016 tarih ve 6728/63 maddesiyle Çek Kanunu'nun 5. maddesinde yapılan değişiklikle karşılıksız çek halinde adli para cezasına hükmedileceği düzenlenmek suretiyle karşılıksız çek keşidesi yeniden suç halinde dönüştürülmüştür.

6. E + K → G; Kasten yaralama (TCK 86)

Yağma (TCK 148/2) suçu oluşmaz. Çünkü kişinin bir hukuki ilişkiye dayanan alacağını tahsil amacıyla cebir kullanması halinde ancak kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanabilir (TCK 150/1). Diğer bir görüş ise alacağını tahsil maksadıyla cebir veya tehdit uygulanması halinde yağma suçunun oluşacağını, ancak maddedeki düzenleme gereğince sadece tehdit veya kasten yaralamadan cezalandırılacağını ifade etmektedir.

7. E + K → G; Konut dokunulmazlığının ihlali (TCK 116)

Cevap II - Teşebbüs

1. suç: b ve c'deki suçların taksirle gerçekleştiğini kabul eden görüşe göre kazadan yara almadan kurtulan yolcular bakımından taksirle yaralama suçunun oluştuğu ve bu suçun teşebbüs aşamasında kaldığı söylenemez. Taksirle işlenen suçlarda teşebbüs hükümleri uygulanmaz. Bu suçların olası kastla işlendiğini kabul

eden görüşe göre ise olası kastla işlenen suçlara teşebbüs kabul edilmediği ve olası kastta sorumluluk neticeye göre belirlendiği için ve kurtulan yolcular açısından bir suç da oluşmadığından herhangi bir sorumluluk da söz konusu olmayacaktır.

Cevap III - İştirak

1. suç: b ve c'deki suçlar bakımından taksirle işlenen suçlarda iştirak hükümleri uygulanmaz. Her bir fail kendi kusuru oranında gerçekleşen neticeden sorumludur. Her failin cezası kendi kusuruna göre ayrı ayrı belirlenir (TCK 22/5).

Buna karşılık M'nin olası kastla hareket ettiği de düşünülebilir. Bu takdirde, firma müdürünün yavaş gidersen bir şey olmaz sefere çık demesi azmettirme olarak değerlendirilebilir. Ya da en azından manevi destek anlamında yardım olabilir.

6 ve 7. suç: E → Azmettiren (TCK 38)

K → Fail

Olayda E'nin "bilgisayarın bedelini **mutlaka** tahsil etmesini" istemesi dolayısıyla yaralamaya yönelik iradesinin bulunduğu söylenebilir.

Cevap IV - Suçların İçtimaı

1. suçta b ve c'deki suçları taksirli suç olarak kabul edenlere göre olayda taksirli fiilin iki nitelikli hali gerçekleştiği için, bu suçlara ilişkin olarak nitelikli hallerin içtimaı konusu tartışılmalıdır. b suçundaki nitelikli hal olan birden fazla insanın ölümü ile birlikte birden fazla kişinin yaralanmasına neden olma hali (TCK 85/2) uygulanarak ceza artırıldığı takdirde, ayrıca TCK 89/4 uygulanarak ceza artırılamaz [esasen bu durum aynı neviden fikri içtimaın (TCK 43/2) özel bir halidir]. Burada aynı fiil ile iki ayrı nitelikli halin gerçekleştirildiği, bu nedenle fikri içtima kurallarının uygulanması gerektiği savunulduğu gibi, nitelikli haller arasında fikri içtima kurallarının uygulanmayacağı da ileri sürülmektedir.

Burada nitelikli hallerin içtima çözümü yerine direkt özel bir içtima halini düzenleyen 85/2 ye göre sorumluluğun belirleneceği de düşünülebilir.

Olayda olası kastla işlenmiş suç olduğunu kabul eden diğer görüşe göre, zincirleme suç hükümleri uygulanmayacaktır. Y1+Y2+Y3'e kasten öldürme suçu ile Y4+Y5'e kasten yaralama suçları arasında fikri içtima kuralları uygulanacaksa da, TCK 43 ve 44 arasında çelişkiye neden olmamak için, gerçek içtima hükümleri uygulanması gerekmekle birlikte, cezalar açısından kıyas yapılamaz ve TCK 61/son hükmü nedeniyle buna ilişkin düzenlemenin kanunda açıkça yapılması lüzumludur.

Olası kastın kabul edildiği hallerde, meydana gelen neticelerin her birinden herhangi bir içtima kuralı uygulanmaksızın sorumluluk kabul eden görüşler de vardır (3 kasten öldürme, 2 kasten yaralama).

4. suç: Yağma, bileşik (mürekkep) suçtur (TCK 42). Cebir (TCK 108) yağma suçunun unsurunu oluşturmaktadır.

5. suç: 5941 sy. Çek Kanunu'nun 5. maddesinde çekin karşılıksız çıkması halinde "*her bir çekle ilgili olarak, binbeşyüz güne kadar adli para cezasına hükmolunur*" denilmektedir. Buna göre kanaatimizce her bir çekle ilgili olarak ayrı ayrı adli para cezasına hükmedileceği belirtilmek suretiyle bir suç işleme kararının icrası kapsamında olsa dahi birden fazla karşılıksız çek olması halinde gerçek içtima uygulanacaktır. Dolayısıyla 2 adet karşılıksız çek düzenleyen G hakkında her bir karşılıksız çeki için ayrı ayrı adli para cezasına hükmolunacaktır.

Cevap V - Ceza Sorumluluğunu Kaldıran veya Azaltan Nedenler

(K): 18 yaşındadır. Bir yıl önce dolandırıcılıktan mahkûm olmuş ve özel aftan yararlanmıştır. Henüz 18 yaşını tamamlamış değildir. Fiili işlediği sırada 15 yaşını doldurmuş ve fakat henüz 18 yaşını tamamlamamış kişilerin işledikleri fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını kavrama yeteneğine sahip olmakla beraber irade yeteneklerinin yeterince gelişmemiş olduğu kabul edilmiştir. Bu nedenle üçüncü dönem yaş küçüklerinin (15-18) cezasında belirli oranda indirim yapılması öngörülmüştür (TCK 31/3). Fiili işlediği sırada 18 yaşını doldurmamış kişiler hakkında ceza mahkûmiyetinden doğan hak mahrumiyetleri uygulanmaz (TCK 53/4).

Özel affın söz konusu olduğu hallerde, mahkûmiyet varlığını ve hukuki sonuçlarını devam ettirir. Bu nedenle özel af, koşulları var ise tekerrür hükümlerinin uygulanmasına engel oluşturmaz. Ancak olayda (K) henüz 18 yaşını doldurmadığı için bu kişilerin işledikleri suçlar dolayısıyla tekerrür hükümleri uygulanmaz (TCK 58/5).

(V): 4. suçta kusurluluğu etkileyen bir neden olarak kabul edilen zorunluluk halinden yararlanır (TCK 25/2). (V) kendisinin bilerek neden olmadığı ve yaralıların yaşamına yönelik ağır ve muhakkak bir tehlikeyi bertaraf etmek için (T)'nin otomobilini zorunlu olarak almıştır. Suç kasten işlenmiştir ve fakat (V)'nin irade yeteneğini, dolayısıyla kusur yeteneğini etkileyen zaruret hali söz konusudur. Bu nedenle beraat değil, kusurunun bulunmaması dolayısıyla ceza verilmesine yer olmadığı kararı verilir (5271 s. CMK 223/3).

(Ş): TCK 129'daki özel haksız tahrik hükmünden yararlanabilir.

Cevap VI - Faillerin Sorumluluğu

(Ş): İki yıl önce bir kazada taksirle bir kişinin yaralanmasına sebebiyet vermiş, aldığı hapis cezası ertelenmiştir. İşlediği suçtan dolayı 2 yıl veya daha az süreyle hapis cezasına mahkûm edilen kişinin cezası ertelenebilir. Cezası ertelenen hükümlü hakkında 1 yıldan az ve 3 yıldan fazla olmamak üzere denetim süresi belirlenir. Olayda denetim süresi 1-3 yıl arası olabilir (TCK 51/3). Olaydaki hakaret suçu kasten işlenebilen bir suçtur. (Ş), hakaret suçunu denetim süresi içinde işlemiş ise ertelenen cezanın tamamen veya kısmen infaz kurumunda çektirilmesine karar verilir (TCK 51/7).

(Ş)'nin daha önce işlediği suç taksirli olduğu için koşulları mevcut ise olayda işlediği tespit edilen suçlardan dolayı verilecek cezanın ertelenmesine engel değildir (TCK 51/1/a).

(Ş)'nin daha önce işlediği suç taksirlidir, olaydaki hakaret suçu ise kasten işlenmiştir. Dolayısıyla hakaret suçu bakımından tekerrür hükümleri uygulanmaz (TCK 58/4). Buna karşılık olayda işlediği tespit edilen taksirle öldürme suçu bakımından tekerrür hükümleri uygulanabilir.

OLAY 45
(Banu ile Tarkan)[89]

Konular: Nedensellik Bağı, Hedefte Saşma, Teşebbüs, Taksir, İştirak (Azmettirme, Dolaylı Faillik, Müşterek Faillik), Fikri İçtima, Meşru Savunma, Etkin Pişmanlık, Adli Para Cezası, Erteleme, Tekerrür, Diplomasi Dokunulmazlığı, Olası Kast, Faile Göre Şahsilik İlkesi

23 yaşındaki Banu bir gece entel bir barda kendisinden yaşça büyük olan Tarkan ile tanışır. Banu hiç bir şeye kendisi karar veremeyen, kendi başına bir şey yapamayan birisidir. Tarkan ile arkadaşlıkları gün geçtikçe ilerleyen Banu, Tarkan'ın felsefe, metafizik ve psikoloji bilgisine hayran kalır. Ona güvenir ve her söylediğine inanır. Arkadaşlıkları bilimsel sohbetler çerçevesindedir. Tarkan bir gün Banu'ya kendisinin Sirius gezegeninden geldiğini ve Banu gibi değerli bir kaç insanı, vücudun ruhtan ayrılmasından sonra Sirius'a götürmek üzere görevlendirildiğini söyler. Bunun için bir takım masrafları olacağını anlatarak 3 milyar ister. Tarkan'ın her söylediğine inanan Banu bu parayı verir. Ancak Tarkan bilahare pişman olarak bu parayı iade eder. Bir müddet sonra Tarkan, Banu'ya Sirius gezegeninde de paraya ihtiyacı olacağını, bu nedenle de hayat sigortası yaptırarak alacaklı olarak kendisini göstermesini ister. Bir kaza süsü ile ruhu kurtulunca parayı Tarkan alarak, arkasından Sirius'a gelecektir. Tarkan'ın ruhun kurtulması eylemini nasıl yapacağına ilişkin tarifi üzerine, Banu bu tarife uygun şekilde küvete su doldurarak girer ve çalışır vaziyetteki saç kurutma makinesini suyun içine bırakır. Ancak teknik aksaklıklar neticesinde üç kere denemesine rağmen, Banu ölmeyi başaramaz, durumdan şüphelenerek intihardan vazgeçer ve Tarkan'ı polise şikâyet eder.

Faik ile Faike aralarında kan davası bulunan Mükremin'i öldürmeye karar verirler. Ellerine birer sopa alan Faik ile Faike, tenha bir yerde yakaladıkları Mükremin'i bir sopa ile dövmeye başlarlar. Mükremin ölür. Ancak ölümün Faik'in mi, yoksa Faike'nin mi darbeleri sonucu meydana geldiği tespit edilemez. Faik ile Faike bilahare Mükremin'in kardeşi Müstakim'i öldürmek için saldırır. Müstakim kendini savunmak için silahını çekerek Faik ve Faike'ye ateş eder. Ancak Müstakim'in acemiliği sonucu kurşun Müstakim'in kardeşi Mülayim'e isabet ederek ölümüne neden olur.

---

[89] DÜHF 1996-1997 Ceza Hukuku Genel Hükümler Bütünleme Sınavı

A, hız sınırı 70 olan bir yerde 90 ile gitmektedir. Karşıdan gelen aracın şoförü Ş de uzun farlarını yakmıştır. A bütün ikazlarına rağmen Ş'nin kısa farlara geçmemesi nedeniyle önüne çıkan yayalar Y, X ve Z'ye çarparak Y'nin ölümüne, diğerlerinin yaralanmasına neden olur.

Bilgiler:

Tarkan daha önce hürriyeti bağlayıcı bir cezaya çarptırılmış olup, bu ceza TCK 50 gereğince para cezasına çevrilmiştir.

Yukarıda Tarkan ile ilgili olarak verilen bilgilerden bağımsız olarak Tarkan'ın işlediği suçların İngiltere'de işlenmiş olması ve Tarkan'ın da diplomat olması ihtimaline göre aşağıdaki soruları cevaplandırınız:

Tarkan bu suçtan dolayı yargılanabilir mi, hangi mahkemede?

Yabancı ülkede suç işleyen Türk vatandaşı Türkiye'de yargılanabilir mi? Banu İngiltere vatandaşı olsaydı durum değişir miydi?

Yargılanabilirse, TCK'nın yer bakımından uygulanması açısından hangi sistem uygulanabilir?

Tarkan, zimmetine elçiliğin parasını geçirmiş olsaydı, bir şey değişir miydi?

Sorular:

Fail, mağdur ve ilgili kanun hükmünü göstererek suç tiplerini tespit ediniz ve bu suçların nitelikli hallerini gösteriniz.

Teşebbüs durumlarını belirtiniz.

İştirak halinde işlenen suçları ve iştirakin türünü tespit ediniz.

Ceza sorumluluğunu kaldıran veya azaltan nedenleri gösteriniz.

Verilen bilgiler ışığında Tarkan, A ve Ş'nin sorumluluğunu tespit ediniz.

CEVAPLAR

Cevap I - Suçlar

1. Tarkan → Banu: Dolandırıcılık (TCK 157)

2. Tarkan+Banu → Sigorta şirketi: Dolandırıcılık (TCK 157)

Sigorta bedelini almak maksadıyla / cezayı artıran n.h. (TCK 158/1-k)

3. Tarkan → Banu: Kasten öldürme (TCK 81)

Tasarlama / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-a)

4. Faik+Faike → Mükremin: Kasten öldürme (TCK 81). Burada nedensellik bağı probleminin ele alınması gerekir: Olayda ölüm neticesi açısından nedensellik bağı vardır. Ancak neticenin kime isnat edileceği tespit edilememiştir, zira ölüme hangi darbenin neden olduğu bilinmemektedir. Bu durumda normalde şüpheden sanık faydalanır kuralı gereğince nedensellik bağının varlığına rağmen neticenin sorumluluğu ikisini de yüklenemez, sadece teşebbüsten dolayı ceza verilir. Ancak bunun için Faik ile Faike'nin iştirak ilişkisi içinde olmaması gerekir. Olayda ise aralarında iştirak iradesi bulunduğundan, yani önceden öldürmek üzere anlaştıklarından ve her ikisi de icra hareketlerini gerçekleştirdiğinden, artık in dubio pro reo kuralının uygulanmasına gerek yoktur ve her ikisi de kasten öldürmeden sorumludur.

Bu ve 5 no.lu suç bakımından,

Kan gütme saiki / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-j)

5. Faik+Faike → Müstakim: Kasten öldürme (TCK 81)

6. **a)** Müstakim → Faik+Faike; kastına göre: Kasten öldürme (TCK 81). Kasten yaralama (TCK 86).

Kasten yaralama silahla işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 86/2-e).

b) Müstakim → Mülayim: Olası kastla öldürme (TCK 81) veya Taksirle öldürme (TCK 85).

Sapma söz konusu. Burada bir görüşe göre Faik ve Faike'ye yönelik olarak öldürmeye teşebbüs, Mülayim açısından ise taksirle öldürme söz konusudur.

Diğer görüşe göre ise, tek netice söz konusu olduğundan fail sadece Mülayim'i kasten öldürmeden sorumlu olur.

Kardeşin öldürülmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-d). Ancak burada sapma vardır ve TCK 30/2 gereğince sapmada bu nitelikli hal uygulanmaz, cezalandırma suçun basit hali olan TCK 81'e göre yapılacaktır (ikinci görüşe göre).

7. a) A → X+Y+Z; Taksirle öldürme (TCK 85); taksirle yaralama, (TCK 89)

Taksirle işlenen fiilin, bir ya da birden fazla insanın ölümü ile birlikte bir veya birden fazla kişinin yaralanmasına neden olması halinde özel bir içtima hükmü öngörülmüştür. Bu durumda fail, taksirle öldürme suçunun temel şekline nazaran daha ağır bir ceza ile cezalandırılacaktır (TCK 85/2). Fail ölen ve yaralanan kişi sayısınca taksirli suçtan değil, tek bir taksirle öldürme suçundan sorumlu tutulacak ve fakat verilecek ceza artırılacaktır.

b) Ş → X+Y+Z. Taksirle öldürme (TCK 85); taksirle yaralama, (TCK 89); trafik güvenliğini tehlikeye sokma, (TCK 179/2)

Bu suçlar bakımından şu hususların tartışılması gerekir. Trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçu açısından, fail farlarının "uzun" olduğunu fark etmemişse, taksiri söz konusu olacak ve dolayısıyla bu suç oluşmayacaktır. Keza sadece 90 ile gidilmesi de bu suçun oluşmasına neden olmaz. Ancak olayın koşulları da göz önünde bulundurulması gerekmekle birlikte, geceleyin hız sınırının aşılması bu suça vücut verebilir. Fail bilerek "uzun" farlarını yakıyorsa, trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçu bakımından kastı vardır ve öldürme veya yaralama suçu bakımından da olası kasttan da bahsedilebilir.

Taksirle işlenen fiilin, bir ya da birden fazla insanın ölümü ile birlikte bir veya birden fazla kişinin yaralanmasına neden olması halinde özel bir içtima hükmü öngörülmüştür. Bu durumda fail, taksirle öldürme suçunun temel şekline nazaran daha ağır bir ceza ile cezalandırılacaktır (TCK 85/2). Fail ölen ve yaralanan kişi sayısınca taksirli suçtan değil, tek bir taksirle öldürme suçundan sorumlu tutulacak ve fakat verilecek ceza artırılacaktır.

Cevap II - Teşebbüs

2. suç: Netice gerçekleşmediğinden, yani haksız menfaat sağlanmadığından suç teşebbüs halinde kalmıştır. Burada henüz bir zarar meydana gelmediğinden, oluşan tehlikenin ağırlığına göre cezanın belirlenmesi gerekmektedir.

3. suç: Kasten öldürmeye teşebbüs. Kendini öldürmek için her şeyi yapmış ancak netice gerçekleşmemiş. Tarkan yapacağını yapmış, Banu da vasıta olarak icra hareketlerini bitirmiş, ancak netice gerçekleşmemiştir. Burada da henüz bir zarar meydana gelmemiştir. Meydana gelen tehlikenin ağırlığına göre cezada indirim yapılacaktır.

5. suç: Kasten öldürmeye teşebbüs.

6. a)'daki suç bakımından birinci görüşe göre burada kasten öldürmeye teşebbüs söz konusudur. Fail belirtilen kişileri öldürmek için harekete geçmiş, ancak hedefte sapma sonucu fiil Mülayim üzerinde gerçekleşmiştir. Kast ettikleri şahıslar açısından fiil teşebbüs aşamasında kalmıştır.

Diğer görüşe göre ise burada Mülayim'e yönelik tamamlanmış tek bir kasten öldürme suçu vardır.

Cevap III - İştirak

2. suç: Tarkan+Banu. Tarkan azmettiren (TCK 38). Banu fail (TCK 37), fiil üzerinde hâkimiyet kuran kimse. Fiil teşebbüs derecesinde kaldığından Tarkan da teşebbüsten sorumlu olacaktır.

3. suç: Bu suçta dolaylı faillik söz konusudur. Tarkan asli fail olan Banu'ya kendine karşı bir suç işletmektedir. Yani asli maddi fail bir vasıta olarak kullanılmak suretiyle kendisine karşı öldürme suçu işletilmektedir. Asli maddi fail aynı zamanda öldürme suçunun mağdurudur. Burada Tarkan'ın bir araç olarak silah kullanmak suretiyle Banu'yu öldürmesi ile Banu'yu kendisine karşı bir araç olarak kullanıp öldürtmesi arasında bir fark yoktur. Kişinin intihar etmesi suç olmadığına göre iştirak kuralları uygulanamayacaktır. Bu nedenle de Tarkan dolaylı faildir ve asli maddi fail kendisiymiş gibi cezalandırılacaktır. Burada TCK 84'ün uygulanması da söz konusu olabilecekse de, olayda Banu intihar ettiğinin bilincinde değildir, tam bir alet olarak kullanılmaktadır. TCK 84'ün uygulanabilmesi için mağdurun sonuçta intihar ettiği bilinciyle hareket etmesi gerekmektedir.

Ayrıca, TCK 84/4'e giren bir durum da söz konusu değildir.

Tarık, Banu'yu öldürmeye teşebbüsten TCK 37/2 gereğince sorumlu olacaktır.

4-5. suç: Faik+Faike → Müşterek Fail (TCK 37/1). İkisi de fiilin işlenişi üzerinde hâkimiyet kurmaktadırlar.

Cevap IV - İçtima

6. suçta, iki ayrı suçu kabul eden görüşe göre, tek fiil ile farklı suçlar gerçekleştirilmiştir. Fail fikri içtima kuralları gereğince en ağır cezayı içeren maddeden sorumlu olur (TCK 44).

7b. bakımından ilk suç tehlike suçu olup, zarar suçu gerçekleştikten sonra asli norm - yardımcı norm veya fikri içtima kuralları gereğince artık tehlike su-

çundan dolayı cezalandırma söz konusu olmaz. Bu nedenle sadece zarar suçundan dolayı fail cezalandırılacaktır.

Cevap V - Ceza Sorumluluğunu Kaldıran veya Azaltan Nedenler

6. suçta Müstakim meşru müdafaa halindedir. Nefse yönelik hâlihazırda bir saldırı ve müdafaa mecburiyeti vardır (TCK 25/1). Burada ele alınması gereken esas sorun, savunma hareketinin sapma sonucu saldırgandan başkası üzerinde (Mülayim) de meydana gelmesi halinde bu kişi bakımından sorumluluğun belirlenmesidir. Bir görüşe göre fiil meşru müdafaa kapsamında gerçekleştiği için sapma sonucundaki meydana gelen diğer fiillerde meşru müdafaa kapsamında değerlendirilmelidir. Buna göre Mülayim bakımından da Müstakim meşru müdafaa halinde sayılacak ve cezalandırılmayacaktır. Diğer bir görüşe göre ise sapma sonucunda meydana gelen fiil yönünden meşru müdafaa şartlarının gerçekleşmediği, fakat failin zaruret halinde bulunması nedeniyle cezalandırılmaması gerekir. Başka bir görüş göre de sapmadaki failin kast ve taksir durumuna göre sorumluluğun tayin edilmesi lazımdır.

Cevap VI - Faillerin Sorumluluğu

1. suçta Etkin pişmanlık/kovuşturmaya başlamadan önce aldığını iade (TCK 168)

Tarkan: TCK 51'e göre adli para cezasına mahkûmiyet ertelemeye engel değildir. Adli para cezasına çevrilen hapis cezası da ertelemeye engel değildir, zira TCK 50/5'e göre uygulamada asıl ceza hapisten çevrilen adli para cezasıdır. Yargıtay da aynı görüştedir. Ancak tekerrür hükümleri uygulanabilir. Zira TCK 58/2'de adli para cezasına mahkûmiyet durumunda da bu cezanın infaz edildiği tarihten itibaren üç yıl içinde yeni bir suç işlenmesi durumunda tekerrür hükümlerinin uygulanabileceği belirtilmektedir.

Tarkan ile ilgili diğer soruların cevapları:

Diplomasi dokunulmazlığı bir muafiyet değil, yabancı ülkede kovuşturma yasağıdır. Bu nedenle Tarkan bu suçtan dolayı Türkiye'de yargılanabilir. Yetkili mahkeme Ankara mahkemesidir (CMK 14/4).

Yargılanabilir, TCK 11 gereğince. Mağdurun yabancı olması durumunda da maddede sayılanların dışında ek bir şart aranmaksızın Türkiye'de yargılama mümkündür. Ancak madde gerekçesinde fiilin işlendiği yer kanuna göre de fiilin suç sayılması gerektiği belirtilmektedir.

Faile göre şahsilik sistemine göre.

Değişirdi, artık TCK 11 değil, TCK 10 uygulanırdı.

7. suç: A ve Ş: Olayda A'nın taksir derecesinde kusuru vardır. Hız sınırının 70 olduğu bir yerde 90 ile gitme halinde bir kazanın olabileceği öngörülebilir bir neticedir. A öngörülebilir neticeyi öngörmeyerek ve dikkat ve özen görevini yerine getirmeyerek taksirle öldürmüş ve iki kişinin de yaralanmasına neden olmuştur. Ancak burada dikkat edilmesi gereken diğer bir husus da üçüncü bir kişinin de bu neticelerin meydana gelmesinde kusurunun bulunduğudur. Karşıdan gelen Ş. bir başka aracı görünce uzun farlarını kapatarak, kısa farlarını yakmak zorundadır. O da kurallara uymayarak taksirle öldürme ve yaralamadan dolayı kusuruna göre sorumludur. Çünkü taksirli suçlarda iştirak kabul edilmediği için bu durumun göz önünde bulundurulması ve her failin kendi kusurundan dolayı sorumlu tutulması gerekmektedir (TCK 22/5).

OLAY 46
(Şiddetli Geçimsizlik)

Konular: Hedefte Saptma, Doğrudan Kast, Olası Kast, Neticesi Sebebiyle Ağırlaşmış Suç, Garantörsel İhmali Suç, Teşebbüs, Iştirak (Müşterek Faillik, Azmettirme), Fikri İçtima, Bileşik Suç, Zincirleme Suç, Nedensellik Bağı, Saf İhmali Suç, Hükme Tahrik, Şahsi Cezasızlık Nedeni, Cezalandırılmayan Sonraki Fiil,

Kocası ile arasında şiddetli geçimsizlik bulunan ve kocasından yediği dayaklardan bıkan A, yine çıkan bir tartışmada mutfaktan aldığı bıçakla kocası B'yi öldürmek isterken bıçak B'nin kucağında bulunan üç yaşındaki oğlu C'ye saplanır. Hastaneye kaldırılan C, yolda ambulansın kaza yapması sonucu ölür.

Bunun üzerine karısından kurtulmak isteyen B, karısı A'ya "senin gibi anne olmaz olsun, ölümü hak ediyorsun, ölsen de hepimiz kurtulsak" şeklinde bağırır. Oğlunun ölümü dolayısıyla zaten psikolojik bunalım içinde olan A, bu sözler üzerine apartmanın çatısına çıkarak intihar eder ve ölür.

Korkuya kapılan B, kardeşi S'den anahtarını aldığı yazlığa kaçmak üzere yola çıkar. Gece otomobilinin arıza yapması üzerine B, herhangi bir tedbir almaksızın otomobili yolda bırakır ve bir taksiye biner. Tenha bir yere geldiklerinde B, yanında taşıdığı silahı taksici T'nin başına dayar ve 500 TL'sini alır. Daha sonra B, teşhis edileceği düşüncesi ile T'yi öldürür.

Bu arada yolda trafik kurallarına uygun olarak gitmekte olan D, gece karanlığında B'nin yol kenarında bıraktığı otomobili fark etmez ve çarpar. Kazada D ölürken, yanında bulunan karısı K ve çocuğu Ç çeşitli yerlerinden yaralanırlar.

Yoldan geçmekte olan M ve N kazayı görmelerine rağmen hiçbir şey yapmaz, otomobilin içindeki D'nin cüzdanını ve K'nın üzerinde bulunan ziynet eşyalarını alırlar.

Daha sonra hastaneye kaldırılan K, müdahale için milli maçın bitmesini bekleyen doktor H'nin geç müdahale etmesi nedeniyle ölür. Durumu öğrenen K'nın abisi L, tüm hastalar önünde doktor H'ye "katil domuz" şeklinde bağırır. H ise savcılığa başvurarak L'yi şikâyet eder.

Şikâyet edilmesine kızan L, Z'ye doktor H'nin arabasını ateşe vermesini söyler. Z benzini dökmesine rağmen ateşe vermezden önce polis tarafından yakalanır.

CEVAPLAR

Cevap I - Suçlar

1. B → A; Kötü muamele (TCK 232).

Ancak kötü muamele biçimi mağdurda (A) basit bir tıbbi müdahale ile giderilebilecek ölçünün ötesinde bir etki meydana getirmiş ise, fail (B) artık kasten yaralama suçundan (TCK 86) sorumlu tutulmalıdır.

2. A → B; Kasten öldürme (TCK 81)

Doğrudan kast söz konusudur.

3. A → C; Kasten yaralama (TCK 86)

Silahla işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 86/3-e)

Kasten yaralama suçunun olası kastla işlendiği söylenebilir (TCK 21/2). (A), bıçağın (B)'nin kucağında bulunan oğlu (C)'ye isabet edebileceğini öngörmesine rağmen fiili işlemekten geri kalmamış, neticenin gerçekleşmesini kabullenmiştir. Olayda, ***hedefte sapma*** söz konusudur.

Olayda ambulansın kaza yapıp (C)'nin ölmesiyle (A)'nın fiili arasında nedensellik bağı bulunmaktaysa da, gerçekleşen sonuç faile isnat edilemez. Failin yaptığı hareket korunan hukuki değer açısından tehlike yaratmakla beraber, ortaya çıkan netice bu tehlikenin sonucu olarak değil, tesadüfen failin fiili ile bağlantı içinde gerçekleştiğinden netice faile objektif olarak isnat edilemez. Çünkü atipik olarak ortaya çıkan başka bir olayın neden olduğu neticeden failin sorumlu tutulması düşünülemez. Fail hareketi ile bir tehlike oluşturmuş ise de meydana gelen netice kanuni tarifte yasaklanan değil de başka bir riski oluşturmuş ve böylece de netice, ihlal edilen kuralın koruma alanı dışında ise meydana gelen netice yüklenemez. Ambulansın kaza yapma riski, olasılığı daima vardır. Fakat bu olasılıktan kaçınmak öldürme suçunun düzenlenmesinin amacı değildir: (Normun koruma alanı içinde olmaması)[85]. Bir başka ifadeyle fail yaptığı hareketle korunan hukuki değer açısından bir tehlike yaratmakla birlikte, ortaya çıkan netice bu tehlikenin sonucu olarak değil, tesadüfen failin fiili ile bağlantılı bir başkasının hareketi ile gerçekleştiği için ölüm neticesinin A'ya objektif isnadiyeti mümkün olmaz: (İzin verilmeyen riskin neticede gerçekleştirilmesine rağmen, neticenin

[85] Hakeri, s 173.

failin fiilinin etkisiyle gerçekleşmemesi)[51]. Ancak fail gerçekleştirdiği kısımdan sorumludur. Bu durumda A'nın kastı yaralama olduğu takdirde yaralamadan, öldürme olduğu takdirde ise kasten öldürmeye teşebbüsten sorumlu tutulması gerekmektedir.

4. B → A, İntihara yönlendirme (TCK 84)

İntiharın gerçekleşmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 84/2)

Ancak B'nin hareketi hukuki yarar açısından hukuken önemli bir tehlike oluşturmadığından dolayı objektif yüklenebilirlik ortadan kalkmıştır. Hukuken önemli tehlike oluşturmayan ve gerçekleşen netice başka birinin iradesine bağlı olduğundan, yani tesadüfe kaldığından, yüklenebilirlik söz konusu değildir. Toplumsal bakımdan normal ve genel olarak tehlikesiz sayılan davranış modelleri yasaklanamayacağından somut olayda bu tür bir davranış hukuki yarar ihlali bakımından nedensel değer taşısa da, o suç tipine ilişkin bir hareketin olmadığı kabul edilir ve isnadiyet ortadan kalkar. Dolayısıyla B intihar suçundan dolayı sorumlu tutulamaz.

5. S → Kamu, Suçluyu kayırma (TCK 283)

Suçluyu kayırma suçunun konusunu "suç işleyen kişi" oluşturmaktadır. Dolayısıyla bu suçun varlığından bahsedilebilmesi için, bu suçtan dolayı sorumluluğun doğabilmesi için, kayırma fiilinden önce işlenmiş, yani teşebbüs aşamasında kalmış ya da tamamlanmış olan öncül bir (kasıtlı veya taksirli) suç bulunması ve bu suçtan mahkum olmak gerekir[52]. Suçluyu kayırma kasten işlenebilen bir suçtur. Ancak suçun varlığı için kasten hareket edilmesi yeterli değildir. Suç, bir maksat suçu olduğu için failin, öncül suç failinin araştırmadan, yakalanmadan, tutuklanmadan ve hükmün infazından kurtulması için imkan sağlamış olmak gerekir[53]. Olayda ise S'den anahtarı aldığı tarihe kadar ki olaylara bakıldığında B'nin sadece kötü muamele suçunu işlediği söylenebilecektir. Dolayısıyla kardeş S'nin B'nin bu suçu işlediğini bilerek kayırma fiilini yapmış olması halinde kayırma suçunu işlemiş olur, yoksa B'nin A'nın intiharında herhangi bir sorumluluğu olmadığı için suçluyu kayırma suçunun konusu olmayacaktır. Ancak S'den anahtarı aldıktan sonra işlediği suçlar nedeniyle S'nin suçluyu kayırma suçunu işlediğinden bahsedebilmek için yine bu suçları işlediğini bilmesi ve bu suçlardan kurtulması maksadıyla imkan sağlamış olması gerekir.

---

[51] Akbulut, Nedensellik Bağı, s. 270.

[52] Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 806 vd.

[53] Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 810.

6. B → T: Yağma (TCK 148/1)

Silahla işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 149/1-a)

Gece vakti işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 149/1-h)

7. B → T: Kasten öldürme (TCK 81)

Bir suçu gizlemek, delillerini ortadan kaldırmak amacıyla işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-h)

8. a) B → D: Taksirle öldürme (TCK 85)

b) B → K: Taksirle öldürme (TCK 85)

Yaralıya doktorun müdahale etmemesi (ya da geç müdahale etmesi) nedeniyle ölmesi halinde bu ölüm neticesi B'ye yüklenmemelidir. Çünkü fail her ne kadar hareketi ile bir tehlike yaratmış ise de ölüm neticesi onun hareketinin yarattığı tehlikeden dolayı değil, doktorun geç müdahalesi sonucu gerçekleşmiştir. Doktorun K'nın ölümü açısından kastı olduğundan ölüm neticesi B'ye isnat edilemez. Bir başka ifadeyle başka bir kişinin olaya eklenen fiili sonucunda ölüm neticesi meydana geldiği için netice ilk hareketi yapana isnat edilmemelidir. İzin verilmeyen riskin neticede gerçekleştirilmesine rağmen, neticenin failin fiilinin etkisiyle gerçekleşmemesi. Ancak fail gerçekleştirdiği kısımdan taksirli yaralamadan sorumlu olmalıdır[54].

c) B → Ç: Taksirle yaralama (TCK 89)

9. M+N → K+Ç: Yardım ve bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmemesi (TCK 98/1)

Kişinin ölmesi / netice sebebiyle ağırlaşmış suç (TCK 98/2).

Ancak olayda ölüm neticesi kişiye yüklenemez, çünkü K, yardım veya bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmemesi nedeniyle değil, hekimin müdahale etmemesi nedeniyle ölmüştür. Yukarıda 8b'de yapılan açıklamanın tersi söz konusudur. Hekimin eylemi riskin yerini aldığından bildirim yükümlülüğünü yerine getirmeyenler ölüm sonucundan sorumlu değildir.

10. M+N → D'nin mirasçıları+K: Hırsızlık (TCK 141)

Kişinin malını koruyamayacak durumda olmasından yararlanarak / cezayı artıran n.h. (TCK 142/2-a).

---

[54] Bkz. **Akbulut**, Nedensellik Bağı, s. 268-269.

Gece vakti işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 143)

11. H → K: İhmal suretiyle kasten öldürme (TCK 83)

(H), yasal düzenlemelerle zamanında gerekli müdaheleleri yapmak konusunda garantör durumundadır (TCK 83/2-a).

12. L → H: Hakaret (TCK 125), sövmek suretiyle.

Alenen işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 125/4). Aleniyet için aranan temel kriter; fiilin, gerçekleştirildiği koşullar itibarı ile belirli olmayan birden fazla kişi tarafından algılanabilir olmasıdır.

13. L + Z → H: Mala zarar verme (TCK 151)

Suçun yakarak işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 152/2-a).

Cevap II - Teşebbüs

2. suç: İcra hareketlerine başlanmış ve fakat bıçak (B)'ye değil hedefte sapma sonucu (C)'ye isabet etmiştir. Bu nedenle kasten öldürme suçu teşebbüs aşamasında kalmıştır (TCK 35). Diğer görüşe göre burada teşebbüs değerlendirmeye alınmaz, sorumluluk tamamlanmış suça göre belirlenir.

3. suç: Olası kastı neticenin belirlemesi nedeniyle teşebbüs hükümleri uygulanamaz. Diğer görüşe göre burada tamamlanmış suç söz konusu olup, sorumluluk bu suça göre belirlenir.

13. suç: İcra hareketlerine başlanmış ve fakat failin elinde olmayan nedenlerle tamamlanamadığı için suç teşebbüs aşamasında kalmıştır (TCK 35). Aracın üzerine benzin dökülmesi de bir zarar olarak kabul edilecek olursa, meydana gelen zararın ağırlığına göre teşebbüsün cezasını belirlemek gerekir. Ancak zararın ağır bir zarar olmadığı açıktır.

Cevap III - İştirak

9. suç: M+N → Müstakil Fail (aralarında iştirak iradesi yoksa) veya Müşterek Fail (TCK 37).

10. suç: M+N → Müşterek Fail (TCK 37). Suçun işlenişi üzerinde hâkimiyet kurmuşlardır.

13. suç: L → Azmettiren (TCK 38)

Z → Fail

Cevap IV - Suçların İçtimaı

2 ve 3. suç: ***Hedefte sapma*** (tek neticeli sapma) söz konusudur. Fiil tek olduğu (fiil sayısının tespitinde hareketi esas alan görüş) ve farklı suç tipleri (kasten öldürme ve kasten yaralama) ihlal edildiği için fikri içtima hükümleri uygulanacak ve fail en ağır cezayı gerektiren suçtan sorumlu tutulacak gibi görünmekteyse de (TCK 44), TCK 43 ve 44 arasında çelişkiye neden olmamak için, gerçek içtima hükümleri uygulanmalıdır. Cezalar açısından kıyas yapılamaz ve TCK 61/son hükmü nedeniyle buna ilişkin düzenlemenin kanunda açıkça yapılması lüzumludur.

İkinci görüşe göre burada sorumluluk gerçekleşen tamamlanmış 3. suçtan dolayı olacaktır. Bu da kasten öldürme suçudur. Olası kast değil, doğrudan kasta göre sorumluluk belirlenir, zira kişinin baştan bir kimseyi öldürmek kastı bulunmaktadır ve bir kişi de ölmüştür. Sapmanın bu bakımdan önemi yoktur.

6. suç: Yağma, bileşik (mürekkep) suçtur (TCK 42). Tehdit (TCK 106) ve hırsızlık (TCK 141) yağma suçunun unsurunu oluşturmaktadır. Olayda silah zoru kullanılması (T)'nin hayatına veya vücut bütünlüğüne yönelik bir tehdit oluşturmaktadır.

7. suç: (B), kasten öldürme suçunun nitelikli şekli (TCK 82/1-h) + yağma (TCK 148/1) suçundan sorumlu tutulmalı ve her birinden ayrı ayrı cezalandırılmalıdır (TCK 82. madde gerekçesinde de bu halde her iki suçtan ötürü ceza verilmesi gerektiği belirtilmiştir).

8. suç: Taksirle işlenen fiilin, bir veya birden fazla insanın ölümü ile birlikte bir veya birden fazla kişinin yaralanmasına neden olması halinde özel bir içtima hükmü öngörülmüştür. Bu durumda fail, taksirle öldürme suçunun temel şekline nazaran daha ağır bir ceza ile cezalandırılacaktır (TCK 85/2). Olayda bir kişi ölmüş ve iki kişi yaralanmıştır. Dolayısıyla fail ölen ve yaralanan kişi sayısınca taksirli suçtan değil, tek bir taksirle öldürme suçundan sorumlu tutulacak ve fakat verilecek ceza artırılacaktır.

10. suç: Bir suçun aynı suç işleme kararı altında olsa dahi değişik kişilere karşı birden fazla işlenmesi halinde zincirleme (müteselsil) suç hükümleri (TCK 43) uygulanamaz. Buna göre; olayda (D)'nin cüzdanı ve (K)'nın üzerinde bulunan ziynet eşyalarının alınması (D)'nin mirasçıları ve (K) açısından bağımsız bir suç olma özelliğini korur ve fail her suçtan ayrı ayrı cezalandırılır.

Cevap V - Ceza Sorumluluğunu Kaldıran veya Azaltan Nedenler

(A): 2. suç bakımından kusurluluğu etkileyen bir neden olarak haksız tahrik hükümlerinden (TCK 29) yararlanabilir. Çünkü kocası kendisini dövmektedir.

(L): 12. suç bakımından kusurluluğu etkileyen bir neden olarak özel haksız tahrik hükmünden (TCK 129) yararlanabilir. Çünkü kardeşi (K) doktor (H)'nin geç müdahalede bulunması nedeniyle ölmüştür. Buna karşılık **13. suç** bakımından haksız tahrik hükümlerinden yararlanamaz. Çünkü (L) yasal hakkını kullanmıştır (TCK 73, CMK 158).

Cevap VI - Faillerin Sorumluluğu

(S): 5. suç bakımından şahsi cezasızlık nedeni söz konusudur. Suçluyu kayırma suçunun kardeş tarafından işlenmesi şahsi cezasızlık nedeni oluşturmaktadır (TCK 283/3). Olayda (S), (B)'nin kardeşidir. (S) suçluyu kayırma suçundan sorumlu tutulmayacaktır.

OLAY 47
(Ökkeş ile Dürdane)[95]

Konular: Yanılma, Gerçekleşmesi İhtimali Suç, Olası Kast, Taksir, Teşebbüs, Haksız Tahrik, Zorunluluk Hali, Etkin Pişmanlık, Yaş Küçüklüğü, Kusur Yeteneğini Azaltan ya da Ortadan Kaldıran Geçici Nedenler

Ökkeş 1.1.1998 tarihinde ailesinin kendisiyle evlendirmek istemediği Dürdane'yi evlenmek maksadıyla zor kullanarak kaçırmak için bir gece Dürdane'nin evine girer. Dürdane sandığı ve 16 yaşındaki kardeşi Cevriye'yi getirdiği çuvala koyarak kaçırır. Karanlıkta yüzünü görmediği ve bu arada bayılan Cevriye'yi çuvalı açarak kendi evlerinin mahzenine bırakır ve yanına üç günlük yemek bırakarak kapıyı kilitleyip çıkar. 3.1.1998'de kontrol için gittiği mahzende Cevriye'yi görünce, kendiliğinden Cevriye'yi ailesine iade eder.

Kızının kaçırılmasına kızan Cevdet, Ökkeş'in çayına bulaşıcı olduğunu bildiği salgın hastalık yapan bir madde katar. Ökkeş hastaneye kaldırılarak kurtarılır. Ancak hastanede yatmakta olan 10 hasta da bu hastalığa yakalanır. Salgın hastalığın farkına varan doktor Lokman hastanede ölüm tehlikesinin bulunduğu düşüncesiyle, kendini kurtarmak için hastaneyi terk eder. Hastalardan Hasan ile Hüseyin tedavi göremedikleri için ölür.

Bilgiler:

Ökkeş 2.1.1980 doğumludur.

Cevdet fiili işlediği sırada cinnet geçirmiştir

Sorular:

Fail ve mağdurları göstererek suç tiplerini tespit ediniz ve bu suçlarla ilgili nitelikli halleri gösteriniz.

Teşebbüs durumlarını gösteriniz.

İçtima durumlarını gösteriniz.

Ceza sorumluluğunu kaldıran veya azaltan nedenleri belirleyiniz.

Verilen bilgiler ışığında faillerin sorumluluğunu belirleyiniz.

---

[95] DÜHF 1997-1998 Ceza Hukuku Genel Hükümler Vize Sınavı

CEVAPLAR

Cevap I - Suçlar

1. Ökkeş — Evsahibi. Konut dokunulmazlığını ihlal (TCK 116)

Gece vakti işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 116/4)

2. Ökkeş — Cevriye (Dürdane); Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma (TCK 109), kesintisiz suç - seçimlik hareketli suç.

Cebir kullanılması / cezayı artıran n.h. (TCK 109/2)

Çocuğa karşı işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 109/3-f), ancak şahısta yanılma var. Bu nitelikli hal yüklenmez. Dürdane'yi kaçırmış gibi sorumlu olur (TCK 30/2).

3. Cevdet — Ökkeş: kastına göre: Kasten yaralama (TCK 86), Kasten öldürme (TCK 81)

4. Cevdet — 10 hasta: kastına göre: Kasten yaralama (TCK 86), Kasten öldürme (TCK 81), olası kast olabilir. Ancak taksir de düşünülebilir: Taksirle yaralama (TCK 89), Taksirle öldürme (TCK 85)

5. Lokman — Kamu; Görevi kötüye kullanma, ihmal suretiyle, (TCK 257/2)

6. Lokman — Hasan+Hüseyin; kastına göre. Kasten öldürme (TCK 83) veya Taksirle öldürme (TCK 85). Olası kast şeklinde de olsa kastı varsa, garantör olduğundan (sözleşme, kanun) garantörsel ihmali suç söz konusu olmaktadır.

Cevap II - Teşebbüs

3. suçta failin bulaşıcı olduğunu bildiği maddeyi katarken kastı öldürmek olduğu takdirde Ökkeş hastanede kurtulduğu için suç teşebbüs aşamasında kalmış olur.

4. suçta failin kastı öldürme olduğu takdirde eylem teşebbüs aşamasında kalmıştır. Hasan ve Hüseyin bakımından ölüm neticesi gerçekleşmiş ise de, bilahare hekimin hareketi bu neticeye sebep olduğundan, fail yine teşebbüs dolayısıyla sorumlu tutulacaktır.

Cevap III - İçtima

5 ve 6. suçta, *asli norm-yardımcı norm* ilişkisi söz konusu olup, garantörsel ihmali suç (TCK 83) asli norm olduğundan, yardımcı norm olan TCK 257 uygulanmaz.

4. suçta Cevdetin 10 hastaya hastalığı bulaştırması taksirle yaralama olarak kabul edildiğinde içtima olarak esasen aynı neviden fikri içtimaın (TCK 43/2) özel bir hali olan 89/4 "Fiilin birden fazla kişinin yaralanmasına neden olması halinde, altı aydan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur" düzenlemesi dikkate alınabilir.

6. suçta Lokman (kasten) garantörsel ihmali suçla iki kişinin ölümüne neden olduğu ihtimali açısından, içtima olarak fiilin tek olması nedeniyle fikri içtima (aynı neviden) söz konusudur. Dolayısıyla 43/2'nin uygulanması gerekir, fakat 43/3 hükmü gereğince gerçek içtima uygulanır. Kaldı ki burada hareket tek olsa bile netice sayısı esas alınarak da, her iki neticeden ayrı ayrı sorumluluk söz konusu olacaktır.

Cevap IV - Ceza Sorumluluğunu Kaldıran veya Azaltan Nedenler

3. suç, kızının kaçırılması haksız fiil olduğu için Cevdet'in Ökkeş'e yönelik bu suçunda haksız tahrik uygulanabilir.

6. suçta, zorunluluk hali düşünülebilir (TCK 25/2). Ağır ve muhakkak bir tehlike var. Tehlike nefse yönelik. Tehlikeye bilerek sebebiyet verilmemiş. Tehlikeden korunmak için zarar verme (suç işleme) mecburiyeti var. Korunan yarar ile feda edilen yarar eşit. Gerçekleşen bu şartlar karşısında, bir şart ise gerçekleşmemiş: Doktorun tehlikeyi önleme mükellefiyeti var. Doktor tehlikeye karşı koymak, görevini yapmak zorundadır. Bu şart gerçekleşmediğinden ıztırar hali yok.

Cevap V - Faillerin Sorumluluğu

2. suçta, etkin pişmanlık, soruşturmaya başlamadan önce mağdurun şahsına zararı dokunmaksızın, onu kendiliğinden güvenli bir yerde serbest bırakma (TCK 110)

Ökkeş: 2.1.1998'de 18 yaşını doldurmuştur. Bu tarihten önce işlediği konut dokunulmazlığını ihlal suçu bakımından sorumluluğu, henüz 18 yaşını doldurmadığından 15-18 yaş grubunun sorumluluğuna tabidir. Buna göre TCK 31/3 uyarınca cezasında indirim yapılacaktır. Kişi hürriyetini tahdit kesintisiz suçtur ve bu suçlar bakımından kesintinin gerçekleştiği an esas alınacaktır. Bu an da 3.1.1998'dir. Bu tarihte ise Ökkeş 18 yaşını bitirdiğinden bu suçlardan dolayı sorumluluğu tamdır, ceza tam olarak verilecek, indirim yapılmayacaktır.

Cevdet, normalde kusur yeteneğini haizdir. Cinnet ise geçici bir sebeptir. Bu durumda TCK 34/1 gereğince, Cevdet'in cinnet sırasında işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayıp algılamadığı veya bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğinde önemli derecede azalma olup olmadığı araştırılacak ve böyleyse ceza verilmeyecektir.

OLAY 48
(Su Deposuna Zehir)

Konular: Doğrudan Kast, Olası Kast, Garantörsel İhmali Suç, Nedensellik Bağı, Şahısta Hata, Hedefte Saşma, Neticesi Sebebiyle Ağırlaşmış Suç, Teşebbüs, İştirak (Yardım Etme), Zincirleme Suç, Non Bis In Idem İlkesi, Sal İhmali Suç, Fikri İçtima, Meşru Savunma, Haksız Tahrik

A, dedesi D'nin mirasına konmayı düşünmektedir. Bu maksatla eczacı E'den aldığı zehri D'yi ziyareti sırasında evin su deposuna karıştırır. Sudan içen hizmetçi H ölür, baygın vaziyetteki bekçi B hastaneye kaldırılır. D ise sudan hiç içmediği için kurtulur. Doktor F, başından atmak için yatak ve teçhizat yokluğundan bahisle herhangi bir acil önlem almaksızın B'nin bir başka hastaneye götürülmesini söyler. B, yolda ölür.

K, oğlu M ve gelini N ile aynı evde birlikte yaşamaktadır. M'nin iş seyahatine çıkmasının ardından N'de gözü olan P, N'ye cinsel ilişki kurmayı teklif eder. Ancak bu teklifinin N tarafından reddedilmesine sinirlenen P kahvehanede herkesin içinde K'ya gelininin bir "*fahişe*" olduğunu söyler. Namusunu temizlemeyi düşünen K, T'den temin ettiği tüfekle bir gece gelininin odasından sesler gelmesi üzerine odaya girer ve karanlıkta yatakta iki kişinin olduğunu fark eder. K, tüfeği erkeğe (S) doğrultarak ateşler. Fakat yatakta bulunan erkeğin iş seyahatinden yeni dönen M olduğu anlaşılır. Tüfekten çıkan saçmalar M'nin ölümüne neden olmuş, N ise yüzü tanınmayacak şekilde yaralanmıştır.

X çok kıskanç bir eştir ve kocası Y'ye aldatması halinde yaşayamayacağını söylemektedir. Karısından kurtulmak isteyen Y, X'i Z ile birlikte yaşamaya başlayarak aldatır. Y'nin Z ile ilişkisini öğrenen X üzerine benzin dökerek kendisini yakar ve ölür.

R, karısı V'yi sürekli olarak dövmektedir. Kocası R'nin dayaklarından bıkan V hava gazı musluğunu açık bırakarak intihar eder. R, işten eve geldiğinde karısını ölü bulur. R, üç yaşındaki oğlu O'yu evde tek başına bırakarak yurtdışına kaçar. Komşu L ise durumun farkına varmasına rağmen herhangi bir girişimde bulunmaz ve O açlıktan ölür.

CEVAPLAR

Cevap I - Suçlar

1. a) A + E — D; Kasten öldürme (TCK 81)

Üstsoya karşı işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-d)

Doğrudan kast söz konusudur.

b) A + E → H; Kasten öldürme (TCK 81)

Kasten öldürme suçunun olası kastla işlendiği düşünülebilirse de, olayda esasen doğrudan kast vardır, zira failin fiiline zorunlu olarak bağlı bulunan neticeler açısından doğrudan kast söz konusu olur. Bu kişiler evde yaşadıkları için sudan içeceklerdir ve bunların zehirlenmesi de kaçınılmaz bir sonuçtur.

c) A + E → B; Kasten öldürme (TCK 81)

Yukarıdaki gerekçelerle burada da kasten öldürme söz konusudur.

2. F → B; İhmal suretiyle kasten öldürme (TCK 83)

Hekimler kanuni düzenlemeler ve/veya sözleşme dolayısıyla hastaların vücut bütünlüğü ve hayatı bakımından garantördürler (TCK 83/2-a, b). Ancak TCK 83'ten dolayı hekimin sorumluluğuna gidilebilmesi için hekimin kastının bulunması gerekir. Olayda hekimin başından atmak amacıyla böyle bir eylemde bulunması olası kastını göstermektedir. Bu şekilde "ne olursa olsun" düşüncesiyle hareket etmektedir. Bu nedenle TCK 83 uygulanabilecektir.

3. P → N; Cinsel taciz (TCK 105)

4. P → N; Hakaret (TCK 125), sövmek suretiyle bir kimsenin onur, şeref ve saygınlığına saldırı söz konusudur.

Gıyapta hakaret söz konusudur. Mağdurun gıyabında hakaretin cezalandırılabilmesi için, fiilin en az üç kişiyle ihtilat ederek işlenmesi gerekir (TCK 125/1). Olayda ihtilat gerçekleşmiştir.

Alenen / cezayı artıran n.h. (TCK 125/4)

5. a) K + T → (S) M; Kasten öldürme (TCK 81)

Altsoya karşı işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-d). Ancak bu nitelikli hal olayda uygulanmaz. Fail, mağdurun kimliğinde yanılmıştır ***(şahısta hata).*** Mağdurun kimliğinde yanılgı, kasten öldürme suçunun varlığına engel değildir.

Mağdurun kimliğinde yanılgı, sadece suçun nitelikli şekli açısından önem taşır. (K) ateş ettiği kişinin oğlu (M) olduğunu bilmemektedir. Bu nedenle suçun nitelikli şekli bakımından kastından söz edilemez ve fail suçun basit şeklinden dolayı cezalandırılır (TCK 81).

Töre saikiyle işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-j). Ancak bu hüküm olayda uygulanmaz, zira töre cinayetinden bahsedebilmek için münferit bir eylemin bulunmaması, aileden birden fazla kişinin kararının olması gerekir. Burada ise K'nın münferit bir namus cinayeti söz konusudur.

b) K + T — N; Kasten yaralama (TCK 86)

Silahla işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 86/3-e).

Kasten yaralama fiilinin mağdurun yüzünün sürekli değişikliğine neden olması / cezayı artıran n.h. (TCK 87/2-d).

Kasten yaralama suçunun olası kastla işlendiği söylenebilir (TCK 21/2). Ancak saçmaların yayılma alanı itibarıyla zorunlu bir netice söz konusu ise doğrudan kast vardır. Olası kastta sorumluluk neticeye göre belirlenir. Bu nedenle kasten yaralama suçu oluşmuştur. Olayda, ***hedefte sapma*** söz konusudur.

6. Y — X; İntihara yönlendirme (TCK 84)

İntiharın gerçekleşmesi / cezayı artıran n.h.; neticesi sebebiyle ağırlaşmış hal (TCK 84/2).

Failin hareketi hukuken önemli risk yaratan bir hareket değildir. Toplumsal bakımdan genel olarak tehlikesiz sayılan hareketler (başkasıyla beraber yaşamak ceza hukuku anlamında suç değildir) nedensel değer taşısalar da, o suç tipine ilişkin bir hareket olarak kabul edilemezler ve kişinin sorumluluğu sonucunu doğurmazlar. Dolayısıyla objektif yüklenebilirlik söz konusu değildir. Ayrıca suçun gerçekleşmesi başka bir kişinin yaptığı bir harekete bağlı olduğundan ve bir kimse başkasının özgür iradesiyle gerçekleştirdiği eylemden sorumlu olamayacağından, Y intihara yönlendirmeden ötürü sorumlu tutulamaz.

7. R — V; Kötü muamele (TCK 232)

Fakat kötü muamele biçimi mağdurda basit bir tıbbi müdahale ile giderilebilecek ölçünün ötesinde bir etki meydana getirmiş ise fail artık kasten yaralama suçundan (TCK 86) sorumlu tutulur. Olayda, (R)'nin fiili intihara yardım suçu olarak nitelendirilemez. Çünkü (V)'nin ölümü tamamen kendi tercihidir ve (R)'nin buna yönelik kastı da söz konusu değildir.

Diğer taraftan (R), eşi (V)'nin içinde bulunduğu ruhsal durum itibarı ile intihara eğilimli olduğunun bilincinde olmakla beraber kayıtsız davranmış ise intihara taksirle yönlendirme düşünülebilirse de, kanunumuzda bu suçun taksirle işlenmesi cezalandırılmadığında, R'nin herhangi bir sorumluluğu bulunmamaktadır.

8. R → O; Terk (TCK 97) / Kasten Öldürme (TCK 83)

Burada iki ihtimal düşünülebilir:

İlkin failin kastı terktir. Terk dolayısıyla mağdur ölmüş ise, netice sebebiyle ağırlaşmış suç hükümlerine göre (TCK 23) ceza verilir (TCK 97/2). Buna göre R, ya taksirle öldürme (TCK 85) yahut olası (muhtemel) kastla öldürme (TCK 81, 21/2) suçundan sorumlu tutulacaktır.

İkinci ihtimal ise failin kastının öldürme olmasıdır. Bu durumda fail kasten öldürmeden sorumlu olacaktır (TCK 83).

9. L → O; Yardım ve bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmemesi (TCK 98/1).

Yardım ve bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmemesi dolayısıyla kişinin ölmesi (TCK 98/2). Ancak bu halde, (L)'nin meydana gelen ölüm neticesinden sorumlu tutulabilmesi için, bu netice bakımından en azından taksirle hareket etmesi gerekir (TCK 23). Olayımızda taksir vardır ve (L) sonuçtan sorumludur.

Cevap II - Teşebbüs

1. suç: a'daki kasten öldürme suçu icra hareketlerinin tamamlanması ve fakat ölüm neticesinin gerçekleşmemesi nedeniyle teşebbüs aşamasında kalmıştır (TCK 35).

c'deki suç bakımından zorunlu neticeler bakımından failin sorumluluğu noktasında iki görüş bulunmaktadır. Bir görüşe göre zorunlu neticeler gerçekleşmediği takdirde teşebbüs hükümleri uygulanır. İkinci görüşe göre ise sorumluluk *sadece gerçekleşen netice* bakımındandır. Olayımızda, B ölmeyip de yaralandığından, öldürmeye teşebbüsten değil yaralamadan dolayı sorumluluk söz konusu olacaktır. Dolayısıyla teşebbüsten dolayı sorumluluk söz konusu olmaz.

Cevap III - İştirak

1. suç: A → Fail

E → (biliyorsa) Yardımda Bulunan (TCK 39), bilmiyorsa ve reçeteli satılan bir zehirse taksiri söz konusudur.

5. suç: K — Fail

T — (biliyorsa) Yardımda Bulunan (TCK 39)

Cevap IV - Suçların İçtimaı

1. suç: Bir suç işleme kararının icrasından sözedilebiliyorsa zincirleme suç hükümlerinin uygulanması düşünülebilir ise de mağdurlar farklı olduğu ve kasten öldürme söz konusu olduğu için TCK 43/3 hükmü buna engeldir. Dolayısıyla a, b ve c'deki suçlar bakımından fail ayrı ayrı cezalandırılacaktır.

Belirtelim ki, olayda su deposuna zehir koyma nedeniyle tek fiil (fiilden hareketi anlayan görüş) olduğu için burada fikri içtima kabul eden görüşler de vardır. Buna karşılık fiilden neticeyi anlayan görüşe göre ise gerçekleşen sonuçlardan ayrı ayrı sorumluluk söz konusu olacaktır.

5. suç: Olayda, ***hedefte sapma*** (çift neticeli sapma) söz konusudur.

Bir görüşe göre, fail tek fiil ile birden fazla farklı suç tiplerinin oluşumuna neden olmuştur. "Non bis in idem" ilkesi gereğince bu fiilden dolayı ancak bir defa ceza verilebilir. Olayda, (M)'ye karşı işlenen tamamlanmış kasten öldürme suçu (TCK 81) ve (N)'ye karşı işlenen kasten yaralama suçu (TCK 86) vardır. Burada fikri içtima hükümleri uygulanacak gibi gözükmekteyse de, TCK 43 ve 44 arasında çelişkiye neden olmamak için, gerçek içtima hükümleri uygulanmalıdır. Cezalar açısından kıyas yapılamaz ve TCK 61/son hükmü nedeniyle buna ilişkin düzenlemenin kanunda açıkça yapılması lüzumludur.

Diğer görüşe göre, olayda birden fazla netice meydana geldiğinden, fikri içtima hükümleri uygulanamaz. Her iki suçtan ötürü ayrı ayrı cezalandırma yoluna gidilir.

Cevap V - Ceza Sorumluluğunu Kaldıran veya Azaltan Nedenler

(K): Gelinine karşı bir cinsel saldırı gerçekleştirildiğini düşünerek ateş etmiş ise olayda meşru müdafaa hali vardır. Oğlu ölmüş olsa da hata kaçınılmaz ise, TCK 30/3'e göre hatasından faydalanır.

(P): **4. suç**ta haksız tahrik hükümlerinden (TCK 29) yararlanamaz. Çünkü olayların gelişimine neden olan ilk haksız davranış kendisinden gelmiştir.

OLAY 49
(Harçlar Kaldırılsın)

Konular: Hata, Netice Sebebiyle Ağırlaşmış Suç, Olası Kast, Taksir, Teşebbüs, Gönüllü Vazgeçme, Saf İhmali Suç, İştirak (Dolaylı Faillik, Müşterek Faillik, Azmettirme, Yardım Etme), Garantörsel İhmali Suç, Tehlike - Zarar Suçu, Fikri İçtima, Kanun Hükmünü İcra, Meşru Savunma, Rızanın Rızası, Yaş Küçüklüğü, Kanunun Zaman Bakımından Uygulanması

Veysi, Süleyman ve Fatoş önceden anlaşarak daha önce evde hazırladıkları „HARÇLAR KALDIRILSIN" yazılı pankartı izin almaksızın Hukuk Fakültesi binasına asmayı planlarlar. Ancak Fatoş kampüse gelmeden kötü sonuçlarından korkarak eyleme katılmaz. Veysi ve Süleyman ise pankartı asmaya çalışırken polis memurları Ayhan, Erhan ve Burak tarafından yakalanırlar. Süleyman ve Veysi sevk edildikleri savcılıkta bu eylemin suç oluşturduğunu bilmediklerini, bu nedenle cezalandırılamayacaklarını, kaldı ki pankartın içeriğinin de suç unsuru taşımadığını ileri sürerler.

Kendilerini yakalayan polislere sinirlenen Veysi, kurt köpeği Wolf'ü ısırması için polis memuru Ayhan'a saldırtır. Wolf'ün ısırdığı Ayhan kuduz olarak ölür. Süleyman da öç almak için diğer polis Erhan'ın kaldığı bodrum katındaki evine 28.4.1997 gecesi gider ve bütün kapı ve pencerelerini tahtayla kaplayarak Erhan'ın evden çıkmasını önler. Erhan'ın evde hapis kaldığı süre içinde Süleyman, arkadaşı Jülide'den devamlı olarak tahtaları kontrol edip, gevşeyenleri sağlamlaştırmasını ister. Jülide istenileni yapar. Evden çıkamayan Erhan'ın sesini duyan komşuları, 2.5.1997'de onu kurtarır.

Süleyman ve Veysi'nin savcılıktaki saygısız tutumlarını beğenmeyen savcı Duriye polis Burak'tan Süleyman ve Veysi'yi öldürmesini ister. Burak da diğer iki arkadaşından intikam alındığı ve sıranın da kendisine geldiği düşüncesiyle kabul eder. Süleyman ve Veysi'yi yolda gören Burak onlara vurur. Süleyman ve Veysi'nin küfür etmesi üzerine namusuna bir saldırı yapıldığı düşüncesiyle onlara ateş eder, ancak isabet ettiremez. Kurşunlar yoldan geçmekte olan milletvekili Hüsamettin'e isabet ederek ölümüne neden olur. Süleyman ve Veysi kaçar.

Savcı Duriye'nin 17 yaşındaki kızı Mahmure erkek arkadaşı Mahmut ile kendi rızasıyla cinsel ilişkide bulunur. Mahmure hamile kalır. Mahmut ve Mahmure şereflerini kurtarmak için çocuğu öldürmeye karar verirler. Ancak bizzat kendileri buna cesaret edemeyince, ölmesi için gayri meşru çocuğu bir yol kenarına bırakırlar. 2 gün orada kalan çocuk, 3. gün yol kenarına park etmek isteyen ehliyetsiz şoför Musa'nın aracı altında kalarak ölür.

Bilgiler:

Süleyman 1 Mayıs 1986 doğumludur.

29 Nisan 1997'de yürürlüğe giren bir kanun, TCK da değişiklik yaparak, hürriyeti tehdit suçunun cezasını 1 yıl artırmıştır.

CEVAPLAR

Cevap I - Suçlar

1. Veysi+Süleyman+Fatoş → Kamu; afiş asma (Kabahatler Kanunu 42). Önceki ceza kanunumuzda düzenlenmiş bulunan ve yine bir kabahat oluşturan bu eylem artık Kabahatler Kanunu'nda düzenlenmiş bulunmaktadır.

Ceza kanunlarını bilmemek mazeret sayılmaz (TCK 4). Kabahatler Kanunu da geniş anlamda ceza hukuku içerisindedir. Burada TCK 30/4 manasında bir hatanın bulunup bulunmadığı değerlendirilmelidir (Bkz., Kabahatler Kanunu 10). Kanımızca, kamuya ait bir binaya izin almaksızın afiş asan kimsenin fiilin haksızlık oluşturduğu yönündeki bir hatasından bahsetmek mümkün olamaz, böyle bir hata olsa bile kaçınılabilir olduğu açıktır.

2. Ayhan+Erhan+Burak → Veysi+Süleyman; Kişiyi hürriyetinden yoksun bırakma

Kamu görevinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılarak / cezayı artıran n.h. (TCK 109/3-d).

3. Veysi → Kamu; Hayvanın tehlike yaratabilecek şekilde serbest bırakılması (TCK 177).

4. Veysi → Ayhan; ölmesi için saldırtmışsa kasten öldürme (TCK 81). Olası kast da olabilir. Ancak yaralama için saldırtmışsa, netice sebebiyle ağırlaşmış yaralama (TCK 87/4). Bir köpeğin ısırması sonucu kuduz olup ölme, kanımızca öngörülebilir bir neticedir. Bu nedenle TCK 23 anlamında failin taksiri vardır ve TCK 87/4'ten sorumlu tutulabilir. Ayrıca işaret edilmesi gereken bir nokta da, Veysi'nin hareket etmediğidir. Suçun unsurlarından olan hareketin mevcut olmaması halinde suç da oluşmaz. Hayvan hareketi hareket sayılmaz. Ancak bir köpeği bir insanın üzerine saldırtan kimsenin hareket ettiği kabul edilir. Köpek cansız bir araç ile aynı durumdadır. Dolaylı faillikle karıştırılmamalı, orada bir insan hareketi araç olarak kullanılmaktadır.

Kişinin yerine getirdiği kamu görevi nedeniyle işlenmesi / cezayı artıran n.h. kastına göre TCK 82/1-g veya 86/3-c.

5. Süleyman+Jülide → Erhan, Kişi hürriyetini tahdit (TCK 109). Kesintisiz suç. Ancak bu hareketler öldürme kastı ile yapılıyorsa TCK 81 uygulanacaktır. Hürriyeti tahdit araç olarak kullanılıyor, kast öldürmeye yönelik.

Kişinin yerine getirdiği kamu görevi nedeniyle işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 109/3-c)

Süleyman+Jülide → Erhan; Konut dokunulmazlığını ihlal (TCK 116)

Cebir veya tehdit kullanılmak suretiyle ya da gece işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 116/4)

Birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 119/1-c)

6. Burak → Süleyman+Veysi; Yaralama (TCK 86)

7. Süleyman+Veysi → Burak; Hakaret (TCK 125), sövmek suretiyle bir kimsenin onur, şeref ve saygınlığına saldırma.

Kasten yaralama suçuna tepki olarak işlenmesi nedeniyle cezasızlık sebebi (TCK 129/2).

8. İki ayrı görüşe göre farklı:

a) Duriye+Burak → Süleyman+Veysi, Kasten öldürme (TCK 81)

Burak → Hüsamettin; Taksirle öldürme (TCK 85)

b) Duriye+Burak → Hüsamettin; Kasten öldürme (TCK 81)

9. Mahmut → Mahmure; Reşit olmayanla cinsel ilişki (TCK 104/1).

10. Mahmut+Mahmure → Bebek; Kasten ihmali davranışla öldürme (TCK 83). Burada garantörsel ihmali suç söz konusu. Ebeveyn çocuk karşısında garantördür. Nedensellik bağı vardır. Bebeği oraya bırakmasalardı aracın altında kalmayacak ve ölmeyecekti. Bu netice yol kenarına bırakılmış bir çocuk bakımından normal hayat tecrübelerine göre normal bir neticedir. Dolayısıyla netice yüklenebilir.

Burada ayrıca ele alınması gereken bir problem de, failin 97. maddeden ötürü mü, yoksa 83. madde dolayısıyla mı cezalandırılacağıdır. Kanımızca, buradaki ayırım failin kastına göre yapılmak gerekir. Böylece, fail baştan itibaren terk suretiyle mağdurun ölümünü amaçladığı takdirde, 83. maddenin; buna karşılık asıl kastı terk olmakla beraber, neticede ölüm gerçekleşmişse, 97/2. maddeden ötürü sorumluluğu tayin etmek gerekecektir. Olayımızda ise baştan itibaren kast öldürme olduğundan TCK 83 uygulanmalıdır.

Altsoyun öldürülmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-d). TCK 83/3 uygulanırken, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası yerine yirmi yıldan yirmi beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunabilecektir.

11. Musa → Bebek: Taksirle öldürme (TCK 85). Neticeyi öngörme imkânı yoksa taksir de söz konusu değildir. Ehliyetsizlik başlı başına kusur oluşturmaz. Ehliyetsizliğe rağmen somut olayda kusursuz olunabilir.

Cevap II - Teşebbüs

1. suç: Fatoş bakımından hazırlık hareketi söz konusu olup, cezalandırılmaz. Ayrıca icra hareketleri başlamadığından, gönüllü vazgeçme kapsamına giren bir durum da söz konusu değildir. Diğerleri bakımından ise teşebbüs vardır, ancak söz konusu fiil bir kabahat olup, kabahatlere teşebbüs cezalandırılmaz (Kabahatler Kanunu 13).

5. suç: Öldürme kastı varsa, teşebbüs halinde kalmıştır. Bir zarar da söz konusu olduğundan, meydana gelen zararın ağırlığına göre ceza tayin edilmelidir.

8. Sapma halinde iki görüş bulunmaktadır. Bir görüşe göre iki suç, yani kastedilip de gerçekleşmeyen netice bakımından teşebbüs halinde kalmış kasıtlı bir suç, diğeri ise olası kastla veya taksirle gerçekleştirilen suç vardır. Bir diğer görüşe göre ise ortada tek bir netice ve tek bir suç vardır.

Cevap III - İştirak

1. Kabahat: Süleyman+Veysi

Kabahatler Kanunu'nun 14. maddesi gereğince kabahatin işlenişine birden fazla kişinin iştirak etmesi halinde bu kişilerin her biri hakkında fail olarak idari para cezası verilir. Kabahatlere iştirak haliyle ilgili olarak tek tip fail sistemi kabul edilmiştir. Kabahatin işlenişine iştirak eden kişiler arasında fail ve şerik (azmettiren veya yardım eden) ayrımı gözetilmemiştir. Dolayısıyla da iştirakçiler arasında fail ve şerik ayrımı kabul edilmediği için kabahate katkısı ne olursa olsun hepsini fail olarak ifade etmek gerekir.

2. suç: Ayhan+Erhan+Burak → Müşterek Fail (TCK 37/1), suçun işlenişi üzerinde hâkimiyet kurmaktadırlar.

5. suç: Süleyman → Azmettiren (TCK 38) + Müşterek Fail (TCK 37/1). Cezalandırma bir görüşe göre faillik şerikliğe nazaran asli nitelikli olduğundan, faillikten; diğer görüşe göre ise iştirak şekillerinden cezası daha ağır olanına göre yapılacaktır. İkisi açısından da aynı ceza öngörülmüştür.

Jülide → Müşterek Fail (TCK 37/1). Aslında icra hareketleri bittikten sonra suça iştirak olmaz. Ancak burada kesintisiz suç söz konusu. Bu sebeple suç işlendiği sürece iştirak de mümkündür, ancak azmettirme mümkün değildir. Fa-

kat bundan kasıt olayda Süleyman'ın azmettirilememesidir, zira zaten icraya başlamış. Ancak Jülide icra bitmediği müddetçe azmettirilebilir.

Jülide'nin iştirak şekli çeşitli olasılıklara göre değişebilir. Sağlamlaştırma ve kontrol her ne kadar yardım sayılabilirse de, suçun işlenişi üzerinde hâkimiyet kurma niteliğindeki hareketlerle suça iştirak etmektedir, yani müşterek faildir. Kesintisiz suçun özelliği gereğince, suç işlendiği sürece yapılan hareketler bizzat hürriyeti tahdide yönelik hareketler olduğundan müşterek fail olduğu kanaatindeyiz.

Jülide içeride birinin olduğunu bilmiyorsa, iştirak iradesi yoktur, cezalandırılmaz.

8. suç: Duriye → Azmettiren (TCK 38)

Burak → Fail (TCK 37/1), suçun işlenişi üzerinde hâkimiyet kuruyor.

7. suç: Süleyman+Veysi → Müşterek Fail (TCK 37/1), suçun işlenişi üzerinde hâkimiyet kuruyor.

8. suç: İki ayrı görüşe göre farklı cevaplandırmak gerekmektedir:

Birinci görüşe göre, Süleyman ve Veysi'nin öldürülmesine yönelik fiil açısından iştirak kuralları uygulanır. Duriye, azmettiren, Burak faildir. Ancak Hüsamettin'in öldürülmesi açısından maktul taksirle öldürüldüğü için, Düriye azmettiren olarak sorumlu olmaz. Hüsamettin'in öldürülmesine ilişkin bir azmettirmesi yok. Ayrıca taksirli suçlara iştirak söz konusu değil. Hüsamettin'in öldürülmesinden sadece Burak sorumludur.

İkinci görüşe gore ise, Duriye, azmettiren; Burak, fail (TCK 37/1), suçun işlenişi üzerinde hâkimiyet kuruyor. Sapma suçun ayniyetini zedelemez. Hem azmettiren hem de fail bakımından sanki öldürülmek istenen kişi öldürülmüş gibi sorumluluk tespit edilir.

9. suç: Mahmut+Mahmure → Müşterek Fail (TCK 37/1), suçun işlenişi üzerinde hâkimiyet kuruyorlar.

Cevap IV - İçtima

3. ve 4. suç: İlk suç tehlike suçu olup, zarar suçu gerçekleştikten sonra asli norm - yardımcı norm veya fikri içtima kuralları gereğince artık tehlike suçundan dolayı cezalandırma söz konusu olmaz. Bu nedenle sadece kasten öldürme suçundan dolayı fail cezalandırılacaktır.

8. suç: a görüşü bakımından, fiilin tek kabul edilip edilmemesine göre cevap değişir. Fiil tekliğinde Duriye açısından yalnız Süleyman ve Veysi'ye yönelik öldürmeye teşebbüsten sorumluluk söz konusu olur. Burak açısından ise, tek fiil ile farklı suçlar söz konusu olduğu için en ağır cezayı içeren suçtan sorumluluk gerçekleşir. Fiil çokluğunda Duriye açısından sonuç değişmez. Burak ise hem Süleyman ve Veysi'yi öldürmeye teşebbüsten, hem de Hüsamettin'i öldürmekten sorumludur.

Cevap V - Ceza Sorumluluğunu Kaldıran veya Azaltan Nedenler

2. suç: Bu suçta polis memurlarının yakalama yapmaları kanun hükmünü icra (CMK 90) niteliğinde olduğundan, hukuka uygundur.

8a. suç: Burada TCK 25/1 manasında bir saldırı yoktur. Sözle yapılan saldırılar, meşru müdafaa anlamında saldırı olarak kabul edilmemektedir. Dolayısıyla meşru müdafaanın şartları gerçekleşmemiştir. Ancak bu hatanın TCK 30/3 manasında kaçınılmaz bir hata olması durumunda, kişi hatasından yararlanacaktır. Hata kaçınılabilir olduğu takdirde ise, fail taksirinden dolayı sorumlu olacaktır.

8. suç: Burak'ın Süleyman ve Veysi'ye vurmasından sonra onların Burak'a hakaret etmesi üzerine Burak'ın namusuna saldırı yapıldığı düşüncesiyle ateş etmesinde haksız tahrik hükümleri uygulanamaz, zira ilk haksız fiil kendisinden kaynaklanmıştır.

9. suç: Rıza burada geçerli bir rıza değildir, bu itibarla hukuka uygunluk sebebi yok, zira kanun rızayı kabul etmiyor.

Süleyman: 1.5.1997'de 11 yaşını doldurmuştur (önceki kanunumuzda ceza sorumluluğu yaşı 11 yaşının doldurulmasıyla başlamaktaydı). Dolayısıyla cezai sorumluluğu 1.5.1997'den önce işlediği suçlar bakımından yoktur. Tarih verilen suç olan kişi hürriyetini tahdit suçu bakımından ele alırsak: Kesintisiz suç olan bu suç 28.4.1997 tarihinde işlenmeye başlanmış ve 2.5.1997'de ise bitmiştir. Kesintisiz suç, kesintinin gerçekleştiği zamanda işlenmiş sayılır. Yargıtay da kesintinin gerçekleştiği zamana göre kusur yeteneğinin tespit edileceği görüşündedir. Bu durumda esas alınacak tarih 2.5.1997'dir ve bu tarihte 11 yaşını doldurmuş olduğundan, Süleyman'ın önceki kanunumuza göre cezai sorumluluğu vardır (TCK 31/2). Ancak bunun için işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayıp algılayamadığı veya davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince gelişip gelişmediği araştırılacaktır.

Cevap VI - Faillerin Sorumluluğu

Kişi hürriyetini sınırlama bakımından suçun işlendiği tarihteki kanuna bakılacak. Suçun işlendiği tarih 2.5.1997'dir. Bu tarihte yürürlükte olan kanun cezaları 1 yıl ağırlaştırmış olan kanundur ve bu kanun Süleyman ve Jülide hakkında uygulanacaktır. Burada suç 2.5.1997 de de işlendiğinden, failin aleyhine olan bir hükmün geçmişe uygulanması söz konusu olmamaktadır.

OLAY 50
(Şofben)

Konular: Neticesi Sebebiyle Ağırlaşmış Suç, Kast, Taksir, Hedefte Sapma, Teşebbüs, İştirak (Yardım Etme), Olası Kast, Fikir İçtima, Haksız Tahrik, Genel Af, Adli Para Cezası, Erteleme, Tekerrür

M. yeni almış olduğu şofbeni teknik servise müracaat etmeden kendisi doğal gaza bağlar. Gaz sızıntısının olduğu evde geceleyin zehirlenen çocukları Ç1 ve Ç2 ölür, eşi N ise hastaneye kaldırılır ve tedavi edilir.

A, annesinden yadigâr elmas bir kolyeyi B'ye katılacağı bir davette takması için verir. Fakat B, davetten dönerken kolyeyi takside düşürür. Ertesi gün kolyeyi bulan ve durumun farkına varan taksi şoförü Ş, evi hatırladığı halde kolyeyi iade etmez ve karısı K'ya doğum gününde hediye eder. Bir düğünde kolyeyi K'nın boynunda gören A, herkesin içinde K'ya "hırsız" diye bağırmaya başlar. Bunun üzerine K, masada duran vazoyu A'ya fırlatır. A'nın başına isabet eden vazo beyin kanamasından dolayı ölümüne neden olur.

P, evlilik dışı cinsel ilişki yoluyla AİDS virüsü kapar ve durumu bildiği halde eşi N ile cinsel ilişki kurmaya devam eder. AİDS virüsü kapan N, bir süre sonra AIDS nedeniyle ölür. Kardeşinin ölümüne üzülen R, bir akşam P'nin evine ziyarete gittiğinde masanın üzerinde duran P'ye ait ilaç tabletini eczacı G'den aldığı zehir tableti ile değiştirir. Fakat P'nin beş yaşındaki oğlu V, masanın üzerinde bulunan zehir tabletini şeker zannederek yer ve ölür.

Y, yolda yürürken Z fark ettirmeden çantasında bulunan cüzdanını çekip alır. Z, cüzdanda üzerinde şifrenin de yazılı bulunduğu banka kartını kullanarak Y'nin hesabından para çekmeye çalışsa da Y'nin hesabında para olmadığını görür.

Bilgiler:

(Ş): Daha önce işlediği kasıtlı bir suçtan dolayı 5 yıl hapis cezası almış ve fakat genel aftan yararlanmıştır.

(P): Birkaç yıldır şizofreni tanısıyla tedavi görmektedir.

(Z): 4 yıl önce kasten işlemiş olduğu suçtan dolayı aldığı 6 ay hapis cezası adli para cezasına çevrilmiş ve fakat adli para cezasını ödemediği için tazyik hapsi uygulanmasına karar verilmişse de, tazyik hapsinin infazı için teslim olmamıştır.

CEVAPLAR

Cevap I - Suçlar

1. a) M → Ç1 + Ç2, Taksirle öldürme (TCK 85)

b) M → N; Taksirle yaralama (TCK 89)

Taksirli hareket sonucu neden olunan netice failin kişisel ve ailevi durumu bakımından artık bir cezaya hükmedilmesini gereksiz kılacak derecede mağdur olmasına yol açmışsa ceza verilmez (TCK 22/6).

2. B → A; Güveni kötüye kullanma (TCK 155)

Suç oluşmaz. Çünkü bir kimsenin belirli bir amaçla kullanılmak üzere kendisine tevdi ve teslim edilen bir şeyi kaybetmesi halinde söz konusu suçu işlemeye yönelik kastı yoktur. Güveni kötüye kullanma suçu, ancak kasten işlenebilir.

3. Ş → B, Kaybolmuş eşya üzerinde tasarruf (TCK 160)

4. A → K; Hakaret (TCK 125/1), sövmek suretiyle bir kimsenin onur, şeref ve saygınlığına saldırma söz konusu.

Alenen işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 125/4). Aleniyet için aranan temel kriter; fiilin, gerçekleştirildiği koşullar itibarı ile belirli olmayan birden fazla kişi tarafından algılanabilir olmasıdır.

5. K → A; Kasten yaralama (TCK 86)

Atılan vazonun başına isabet etmesi sonucu (A) beyin kanamasından ölmüştür (neticesi sebebiyle ağırlaşan suç, TCK 87/4). Bu durumda, K'nın meydana gelen ölüm neticesinden sorumlu tutulabilmesi için, bu netice bakımından en azından taksirle hareket etmesi gerekir (TCK 23). Olayımızda da bir vazonun bir kimseye atılması durumunda başına isabet etmesi ve ağır sonuçlara yol açması öngörülebilir bir netice olduğundan, TCK 23'te öngörülen şart gerçekleşmiştir.

6. a) P → N; Kasten yaralama (TCK 86)

Eşe karşı işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 86/3-a).

Olayda (P) AİDS virüsü taşıdığını bildiği halde bunu (N)'den saklayarak cinsel ilişki kurmaya devam etmiştir. (N) bunun sonucunda AİDS virüsü kapmıştır. Bu ise, kasten yaralama suçuna sebebiyet verir.

b) P → N; Kasten Öldürme (TCK 81)

(P), AİDS hastası olduğunu bilmekte, ancak cinsel ilişki kurmaya devam etmektedir. Ölüm neticesi açısından (P)'nin olası kastla hareket ettiği söylenebilir (TCK 21/2). Bu nedenle sorumluluğu artık netice sebebiyle ağırlaşmış yaralama (TCK 87/4) dolayısıyla değil, kasten öldürme dolayısıyla belirlenecektir.

Eşe karşı işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-d).

7. a) R + G → P; Kasten öldürme (TCK 81)

Tasarlayarak işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-a).

b) R + G → V; Taksirle öldürme (TCK 85)

Hedefte sapma söz konusudur. Burada tek neticeyi kabul eden yazarlara göre tek bir kasten öldürme suçu vardır.

8. Z → Y; Hırsızlık (TCK 141)

Suçun özel beceriyle işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 142/2-b)

9. Z → Y; Banka kartlarının kötüye kullanılması (TCK 245)

Cevap II - Teşebbüs

7. suç: a'daki (P)'ye karşı işlenmek istenen kasten öldürme suçu icra hareketlerinin tamamlanması ve fakat hedefte sapma sonucu ölüm neticesinin gerçekleşmemesi nedeniyle teşebbüs aşamasında kalmıştır (TCK 35).

Hedefte sapma halinde tek neticeden sorumluluk kabul eden yazarlara göre burada teşebbüs bulunmamaktadır. Sorumluluk gerçekleşen tamamlanmış suçtan dolayı olacaktır.

9. suç: Suç, haksız menfaatin temin edildiği anda tamamlanır. Fail, suçun icra hareketlerini tamamlamış ve fakat hesapta para bulunmaması nedeniyle haksız menfaat elde edememiştir. Bu nedenle suç, teşebbüs aşamasında kalmıştır.

Cevap III - İştirak

7. suç: R → Fail

G → (bilmesi halinde) Yardımda Bulunan (TCK 39). G'nin iştirak iradesi yoksa ve mesleğinin kurallarına uygun olarak zehri vermişse, sorumluluğu yoktur. Buna karşılık iştirak iradesi olmamasına rağmen, mesleğinin kurallarına aykırı olarak zehri vermişse, taksirinden ötürü sorumlu olur.

V'nin öldürülmesi açısından bilse de iştirak kuralları uygulanamaz. Çünkü taksirli suçlara iştirak olmaz. Ancak meslek kurallarına aykırı davranmışsa taksiri söz konusu olur.

Cevap IV - Suçların İçtimaı

1. suç: Taksirle işlenen fiilin, birden fazla insanın ölümüne ya da birden fazla insanın ölümü ile birlikte bir veya birden fazla kişinin yaralanmasına neden olması halinde özel bir içtima hükmü öngörülmüştür. Bu durumda fail, taksirle öldürme suçunun temel şekline nazaran daha ağır bir ceza ile cezalandırılacaktır (TCK 85/2). Olayda iki kişi ölmüş ve bir kişi yaralanmıştır. Dolayısıyla fail ölen ve yaralanan kişi sayısınca taksirli suçtan değil, tek bir taksirle öldürme suçundan sorumlu tutulacak ve fakat verilecek ceza artırılacaktır.

6. suç: a ve b suçları bakımından ölüm neticesi gerçekleştikten sonra artık fail kasten yaralamadan ötürü cezalandırılmaz. Burada cezalandırılmayan önceki fiil söz konusu olmaktadır. Fail daha önceki kasten yaralamadan ötürü ayrıca sorumlu tutulmamakta, olası kastla öldürmeden sorumlu tutulmaktadır. Fail ve mağdur aynı olduğu ve sonraki hukuka aykırılık önceki hukuka aykırılığı kapsadığı için cezalandırılmayan önceki fiil içtima şekli uygulanmaktadır. Hatta fail hakkında önce kasten yaralamadan dava açılıp da, bilahare dava sürecinde mağdurun ölümü durumunda, bu kez kasten öldürmeden ötürü fail yargılanacak ve sadece bu fiilden ötürü cezalandırılacaktır.

7. suç: ***Hedefte sapma*** (tek neticeli sapma) söz konusudur. Fiil tek olduğu (fiil sayısının tespitinde hareketi esas alan görüş) ve farklı suç tipleri (teşebbüs aşamasında kalan kasten öldürme; taksirle öldürme) ihlal edildiği için fikri içtima hükümleri uygulanacak ve fail en ağır cezayı gerektiren suçtan sorumlu tutulacaktır (TCK 44).

Diğer görüşe göre ise, tek bir öldürme suçu vardır ve bu da tamamlanmış kasten öldürme suçudur. Bu itibarla içtima kurallarının uygulanmasına gerek yoktur.

Cevap V - Ceza Sorumluluğunu Kaldıran veya Azaltan Nedenler

(P): Birkaç yıldır şizofreni tanısıyla tedavi görmektedir. İleriki dönemlerdeki şizofreni akıl hastalığı sayılmakta olup, kişide düşünce bozukluklarına neden olmaktadır. Hâkim, (P)'nin somut olay açısından algılama veya irade yeteneğinin önemli ölçüde azalıp azalmadığını, hastalığın somut olay açısından kişinin bu yeteneklerini ne ölçüde etkilediğini belirleyecek ve tespitleri doğrultusunda akıl hastalarına ilişkin sorumluluk rejimini (TCK 32) uygulayacaktır.

5. suç: A'nın K'ya "hırsız" demesi üzerine vazoyu fırlatması sonucu meydana geldiği için K'nın kendisine hırsız denilerek hakaret suçunun işlenmesi ile haksız fiil şartı gerçekleştiğinden K hakkında haksız tahrik uygulanabilir.

7. suç bakımından kusurluluğu etkileyen bir neden olarak haksız tahrik hükümlerinden (TCK 29) yararlanabilir.

Cevap VI - Faillerin Sorumluluğu

(Ş): Daha önce işlediği kasıtlı bir suçtan dolayı 5 yıl hapis cezası almış ve fakat genel aftan yararlanmıştır. Genel af, ceza mahkûmiyetini tüm neticeleri ile birlikte ortadan kaldırır (TCK 65/1). Bu nedenle genel aftan yararlanan kişinin daha sonra işleyeceği suçun cezası ertelenebileceği gibi, bu mahkûmiyet tekerrüre esas teşkil etmez.

(Z): 4 yıl önce kasten işlemiş olduğu suçtan dolayı aldığı 6 ay hapis cezası adli para cezasına çevrilmiş ve fakat adli para cezasını ödemediği için tazyik hapsi uygulanmasına karar verilmişse de, tazyik hapsinin infazı için teslim olmamıştır. Hapis cezasına seçenek olarak hükmedilen seçenek yaptırımların (tedbirler ve adli para cezası) yerine getirilmemesi durumunda 2008 tarih ve 5739 sayılı kanunla değişiklik yapılmadan önce TCK 50/6. maddenin uygulanması söz konusu idi. Ancak 5739 sayılı kanunla fıkradaki seçenek "yaptırım" yerine "tedbirin" kullanılması suretiyle bu fıkranın uygulanması tedbirlere inhisar ettirilmiş olmakta, bir ceza olan adli para cezası hariç bırakılmaktadır. Dolayısıyla seçenek yaptırım olarak hapis cezasının adli para cezasına çevrilmesi ve bunun ödenmemesi durumunda artık TCK 50/6. maddesi uygulanmayacak, CGTİK 106 gereğince uygulama yapılacaktır. Bu hükme göre de adli para cezasının ödenmemesi halinde tazyik hapsi uygulanacaktır. Bunun sonucu olarak, uygulamada asıl mahkumiyet hapis cezası değil, adli para cezası sayılacak, hapis cezasından kaynaklanan sonuçlar söz konusu olmayacaktır. Dolayısıyla Z açısından esas alınacak mahkumiyet adli para cezası olacağı için ertelemeye engel bir durum da söz konusu olmayacaktır. Önceki mahkumiyet adli para cezası olması nedeniyle bu cezanın infaz edildiği tarihten itibaren tekerrür süresi üç yıldır (TCK 58/2-b). (Z) bu suçu 4 yıl önce işlemiş ise de infazdan kaçması nedeniyle cezanın infazına başlanmadığı için tekerrür süresi işlemeye başlamış değildir. Dolayısıyla tekerrür hükümleri uygulanabilecektir. Gerek önce işlenen suç gerekse olayda işlediği tespit edilen suçlar kasıtlı olduğu için (Z) hakkında tekerrür hükümleri uygulanabilir (TCK 58).

OLAY 51
(Kleptomani)

Konular: Hedefte Sapma, Meşru Savunma, Haksız Tahrik, Teşebbüs, Etkin Pişmanlık, İştirak (Müşterek Faillik, Dolaylı Faillik, Yardım Etme), İçtima (Tehlike - Zarar Suçu, Fikri İçtima, Bileşik Suç), Hata, Basit Sarhoşluk, Akıl Hastalığı

Kleptomani hastası olan A, tarihi bir camiyi gezmeye gelenlerin çantasını çalmak istemektedir. Ancak kendisinin yapması durumunda fark edilme ihtimalinin yüksek olmasını düşünerek camide bulunanların çocuklarından B'ye "Evladım, namaz kılanın önünden geçmek günahtır. Ben çantamı şurada unuttum. Onu bana getirir misin?" diyerek kandırmak suretiyle C'ye ait çantayı almıştır.

Aldığı bu çantayla eski gelini D'nin zengin iş adamı E ile olan düğününe gider. Ancak düğünde D'nin önceki eşi olan F, eski eşi D'nin bu evliliğini bir türlü kabullenemediği için yanında getirdiği ruhsatsız tabancasıyla önce damat E'ye ateş eder. Ardından F'ye "sen ne biçim insansın nasıl yaparsın bunu adi adam" diyen D'ye "sıra sana geldi seni de vuracağım sonra kendimi vuracağım" dediği anda düğüne gelenlerden yanında silah getiren G'den silahını isteyen ve silahı alan anne A, oğlu F'nin arkasından iki el ateş eder ve kurşunlardan biri F'yi sırtından isabetle yaralarken diğeri düğünde bulunanlardan H'yi öldürür.

Gerekli tedbirleri alarak kurdukları iskelede bir binanın dış cephe boyasını birlikte yapan K ve L olaylı düğünden çıkan ve arabasıyla hız sınırlarına dikkat etmeden giden N'nin iskeleye çarpması sonucu iskelenin eğilmesiyle aşağıya-yere düşerek ölürler.

N'nin eşi O da düğünde aldığı alkolün etkisiyle sarhoş olmuş ve kendisinin ceketi zannıyla başkasına ait ceketi almıştır. K ve L'nin çocukları P ve R, babalarının ölümünden N'nin sorumlu olduğunu ve N'nin zengin olması nedeniyle N'nin evini soymaları halinde hayatlarının kurtulacağını düşünürler. Bunun üzerine P ve R, bir gece N de evde uyuduğu halde eve girerler değerli her şeyi alırlar. Tam çıkmak üzereyken P geri döner ve N'yi bıçakla yaralar ve kaçarlar. Ancak R, hırsızlıktan kendi payına düşen kısmı vicdan azabı yüzünden bir notla N'nin kapısına bırakır.

CEVAPLAR

Cevap I - Suçlar

1. A+B — C; Hırsızlık (TCK 141)

İbadethanede bulunan eşya hakkında işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 142/1-a)

2. F — E, kastına göre Kasten öldürme (TCK 81) veya Kasten yaralama (TCK 89)

Kasten yaralamanın silahla işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 86/2-e)

3. F → Kamu; Genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması (silahla işlenmesi) (TCK 170/1-c)

4. F → Kamu; (6136 sy. Kanuna Muhalefet 13)

5. D → F; Hakaret (TCK 125)

Alenen işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 125/4)

6. F — D; Kasten Öldürme. (TCK 81)

Eşe karşı işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-d) Ancak fiilin işlendiği sırada eşler arasındaki fiili birliktelik sona ermiş veya resmi nikahlı evlilikler boşanma ile sona ermişse bu nitelikli uygulanmaz[56].

7. F → D; Tehdit (TCK 106)

Silahla işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 106/2-a)

Olayda olduğu gibi tehdidin hemen ardından kasten öldürme veya yaralama suçunun işlenmesi, yani tehdit konusunun gerçekleştirilmesi halinde sorumluluğun belirlenmesine ilişkin farklı görüşler bulunmaktadır. Bir görüş, gerçekleşen öldürme ya da yaralama suçunun haksızlık içeriğinin, soyut tehlike suçu olan tehdidin haksızlık içeriğini de kapsaması nedeniyle tehditten ayrıca ceza verilmemesi gerektiğini ileri sürmektedir[57]. Başka bir görüş ise tehdit suçu tali norm olduğu için sadece asıl norm olan öldürme veya yaralama suçundan sorumluluk gerekir demektedir[58].

---

[56] **Koca/Üzülmez.** Özel Hükümler. s. 64

[57] **Özbek/Kanbur/Doğan/Bacaksız/Tepe.** Özel Hükümler. 7. Baskı. s. 398

[58] **Tezcan/Erdem/Önok.** Ceza Özel Hukuku. 9. Baskı. s. 382.

8. a) A+G → F; kastına göre Kasten Öldürme (TCK 81) ya da Kasten yaralama (TCK 86)

Kasten öldürmenin altsoya karşı işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-d)

Kasten yaralamanın altsoya karşı işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 87/3-a)

Kasten yaralamanın silahla işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 86/2-e)

b) A+G → H; Kasten Öldürme (TCK 81) / Taksirle Öldürme (TCK 85)

c) A → Kamu; Genel güvenliğin tehlikeye sokulması (TCK 170) (silahla işlenmesi) (TCK 170/1-c)

9. N → Kamu; Trafik güvenliğini tehlikeye sokma; (TCK 179/2)

10. N → K+L; Taksirle Öldürme (TCK 85)

11. O → Ceket sahibi; (TCK 141) hırsızlık suç oluşmaz. Burada unsur yanılgısı söz konusudur. Maddi unsurlarda hata kastı kaldırır. Failin kusurlu olup olmaması rol oynamaz. Kusur yeteneğini etkileyen bir durum olsa da hataya düşüp düşmediği kontrol edilir, eğer hatası söz konusuysa kastı ortadan kalkar, taksirli şekli varsa bununla ilgili belirleme yapılır[89].

12. a) P+R → N; Hırsızlık (TCK 141) Yağma suçu oluşmaz, çünkü yaralama fiili malın alınması için yapılmamıştır.

Bina içinde muhafaza altına alınmış olan eşya hakkında işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 142/2-h)

Gece işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 143)

b) P+R → N; Konut dokunulmazlığını ihlal (TCK 142/4)

Gece vakti işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 116/4)

Birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 119/1-c)

13) P → N; Kasten yaralama (TCK 86)

Silahla işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 86/3-e)

---

[89] Akbulut. Kabahat. 2. Bskı. s. 429. Akbulut. Genel Hükümler. s. 326.

Cevap II - Teşebbüs

2. suçta F'nin E'ye ateş ettiği belirtilmiş, ama isabet edip etmediği, ölüp ölmediğine ilişkin bir bilgi verilmemiştir. Bu itibarla F'nin kastı yaralama ise isabet etmediği kabul edildiğinde kasten yaralama fiili teşebbüs aşamasında kalmış demektir. F'nin kastı öldürmeye yönelik ise isabet etmese de ölmediği takdirde öldürmeye teşebbüs söz konusudur, ölüm neticesinin gerçekleştiği kabul edildiğinde ise teşebbüs aşamasında kalan bir suç yoktur demektir.

6. suçta icra hareketleri başlamıştır. F, D'yi öldürme kastı ile hareket etmiş, ancak annesinin F'yi vurması nedeniyle ölüm neticesi gerçekleşmediği için fiil teşebbüs aşamasında kalmıştır.

8. suçta F'ye yönelik hareket öldürme kastı ile yapılmış ise ölüm neticesi gerçekleşmediğinden fiilde teşebbüs söz konusudur.

Cevap III - İştirak

1. suçta A → Dolaylı Fail

A, hırsızlık suçunda B'yi araç olarak kullanmaktadır. Çantanın kendisine ait olduğu söylenilmek suretiyle yanıltıldığı, böylece iradesi üzerinde hakimiyet kurulduğu için çocuğun suç işleme bilinci bulunmamaktadır. Bu nedenle B'nin herhangi bir sorumluluğu yoktur. A ise dolaylı fail olarak işlenen hırsızlık suçundan sorumlu olacaktır. Ayrıca TCK 37 gereğince kusur yeteneği olmayan çocuğun suçta araç olarak kullanılması nedeniyle ceza artırılarak verilecektir.

8. suçta A → Fail

G → Yardım eden: Hemen belirtmek gerekir ki TCK 40'ta suça iştirak için, kasten ve hukuka aykırı işlenmiş bir fiilin varlığı aranmaktadır. Oysa olay, 3. kişi lehine meşru müdafaa hukuka uygunluk sebebi içinde gerçekleşmiştir. Dolayısıyla somut olayda fiil hukuka uygun olduğu için yardım eden de bu hukuka uygunluktan yararlanacak ve sorumluluk söz konusu olmayacaktır.

Fiilin hukuka uygun olmadığı durumda ise şu değerlendirmeler yapılabilir: Olayda A'nın G'den silahını istediği ve aldığı yer almakla birlikte bu almanın, zorla mı yoksa iradi mi olduğu net bir şekilde verilmemiştir. Silahın zorla alınmasında zaten iştirak iradesi bulunmayacağı için suça iştirak de olmayacaktır. İradi verdiği kabul edildiği takdirde bu sefer yardım edenin sorumluluk sınırının araştırılması gerekecektir. Eğer silahı verirken F'ye karşı ateş etme fiilini gerçekleştireceği öngörüsüne rağmen vermiş ise yardım eden olacaktır. Ancak gerçekleşen neticeler açısından öngörüsü çerçevesinde yardım ettiği kabul edilmelidir.

Örneğin silahı verirken sadece yaralama fiilini işleyeceği düşüncesiyle vermişse bundan, öldürme için vermişse öldürmeye yardım etmeden sorumluluğu düşünülecektir. Yine olaydaki gerçekleşen hedefte sapma nedeniyle bir başkasının ölmesi neticesinden de yine kastını varlığı dikkate alınarak sorumluluk belirlenmesi gerekmektedir. Burada G açısından tespiti gereken bir diğer durum da A'nın oğlu F'ye yönelik kastına göre öldürme ve yaralama suçlarının bu nitelikli halinden sorumlu olup olmayacağıdır. Bağlılık kuralı gereğince yardım eden, failin fiilinden sorumludur ve eğer failin nitelikli bir fiili (oğluna yönelik öldürme veya yaralama olduğunu) işleyeceğini bilerek, yani yardım etme kastı kapsamında bu nitelikli halde var ise işlenen nitelikli suçtan yardım eden olarak sorumlu tutulabilecektir. Silahı verdikten sonra suç işleyeceğini öğrendiği andan itibaren öngelen tehlikeli eylemden dolayı neticeyi önleme yükümlülüğü söz konusu olur.

12 a, b'deki suçlar, P+R — Müşterek fail, zira her ikisi de fiil üzerinde fonksiyonel hakimiyet kurmuşlardır.

12 c'deki suçta P — Müstakil (doğrudan) fail, çünkü P ve R arasında bu suç bakımından bir iştirak ilişkisi yoktur, P tek başına bu suçun failidir.

Cevap IV - İçtima

2, 3 ve 4. suçlar, F tarafından gerçekleştirilmişlerdir. F, E'ye yaptığı ateş hareketi ile birden fazla farklı suçu işlemiştir. Silahla yapılan ateş sonucu hem genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması suçu hem de öldürme ya da yaralama suçu gerçekleşmiştir. Bir görüş, tehlike suçu olan genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması suçu (TCK 170/1-c) ile zarar suçu olan öldürme veya yaralama suçunun gerçekleştiği durumlarda zarar suçlarına ilişkin norm, tehlike suçlarına ilişkin norm karşısında asli norm olduğu için asli norm-yardımcı norm ilişkisi gereğince zarar suçundan sorumluluğun söz konusu olacağını belirtmektedir. *Diğer bir görüş ise*, failin tek fiil ile farklı suç tiplerini meydana getirmiş olması dolayısıyla fikri içtima hükümlerinin (TCK 44) uygulanması gerektiğinden yola çıkarak aynı sonuca ulaşmaktadır.

F, bu fiillerini ruhsatsız silahı ile yaptığı için ve silahla ateş etme hareketinden ayrı bir hareket (ruhsatsız silah bulundurma/taşıma) söz konusu olduğu için bu suçtan ayrıca sorumlu tutulmalıdır.

Bunların dışında F'nin D'ye yönelik teşebbüs aşamasında kalmış öldürme fiili ile ilgili olarak içtimaın olup olmayacağının da değerlendirilmesi gerekir. Çünkü F'nin E'ye ateş etmesinden hemen sonra D'ye de ateş edecek olması bir içtima ilişkisi ihtimalini akla getirmektedir. Kanaatimizce F'nin E ve D'ye yönelik ger-

çekleştirdiği icra hareketleri bakımından ilk ihtimalde zincirleme suç (TCK 43/1) düşünülemez; çünkü mağdurlar farklıdır ve TCK 43/3 hükmü buna engeldir. İkinci ihtimalde aynı neviden fikri içtima (TCK 43/2) de düşünülemez, çünkü farklı kişilere karşı gerçekleştirilen birden fazla iradi hareket vardır, fiil tekliği söz konusu değildir ve yine TCK 43/3 hükmü aynı neviden fikri içtima hükümlerinin uygulanmasını engellemektedir. Keza tek fiil olmadığı için TCK 44 hükmü de uygulanamaz. Dolayısıyla F, ruhsatsız silah bulundurma/taşıma, E ve D'ye yönelik fiillerinden gerçek içtima hükümlerine göre ayrı ayrı cezalandırılacaktır.

8. a, b ve c'deki suçlar A tarafından gerçekleştirilmişlerdir. A, F'ye yaptığı ateş hareketi ile birden fazla farklı suçu işlemiştir. Silahla yapılan ateş sonucu hem genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması suçu hem de öldürme ya da yaralama suçu gerçekleşmiştir. *Bir görüş*, tehlike suçu olan genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması suçu (TCK 170/1-c) ile zarar suçu olan öldürme veya yaralama suçunun gerçekleştiği durumlarda zarar suçlarına ilişkin norm, tehlike suçlarına ilişkin norm karşısında asli norm olduğu için asli norm-yardımcı norm ilişkisi gereğince zarar suçundan sorumluluğun söz konusu olacağını belirtmektedir. *Diğer bir görüş ise*, failin tek fiil ile farklı suç tiplerini meydana getirmiş olması dolayısıyla fikri içtima hükümlerinin (TCK 44) uygulanması gerektiğinden yola çıkarak aynı sonuca ulaşmaktadır.

A, F'nin saldırısını engellemek için F'ye ateş etmiştir. Buradaki kastı öldürmede, yaralamada olabilir. Bu atışla F'ye isabet etmiş ve sapma sonucu H'de ölmüştür. Hedefte sapma sonucu meydana gelen suçların farklı olduğu kabul edildiğinde (örneğin biri kasten öldürme, diğeri kasten yaralama, biri kasıtlı diğeri taksirli), fiil sayısının belirlenmesinde hareketi esas alan görüşe göre, farklı neviden fikri içtima hükümleri uygulanır (TCK 44). Çünkü bir fiil ile birden fazla farklı suç tiplerinin oluşumuna neden olunmuştur. Ancak olayda kasten öldürme ve kasten yaralamanın gerçekleştiği tespit edildiğinde TCK 43 ve 44 arasında çelişkiye neden olmamak için, gerçek içtima hükümleri uygulanmalıdır. Aynı olduğu kabul edildiğinde ise TCK 43/2 hükmü uygulanmalıdır, fakat 43/3 hükmü de dikkate alınarak buradaki belirtilen suçlar söz konusu olduğunda gerçek içtima uygulanmalıdır.

Fiil sayısının belirlenmesinde neticeyi esas diğer bir görüşe göre ise, iki ayrı netice söz konusu olduğundan fikri içtima kuralları uygulanamaz ve fail meydana gelen iki ayrı neticeden de sorumlu tutulur.

9 ve 10. suçlarda ***bir görüşe göre*** trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçu (TCK 179/2), somut tehlike suçudur. Suçun oluşması için bir zarar doğması

aranmaz, ancak somut tehlikenin gerçekleşmesi gerekir. Bu somut tehlikede kara ulaşım aracının başkalarının hayat, sağlık veya malvarlığı açısından tehlikeli olabilecek şekilde sevk ve idare edilmesi ile tamamlanır. Fakat bu fiilden dolayı bir zarar meydana gelirse, aracı sevk ve idare eden kişi, fiilin sebebiyet verdiği netice açısından kast veya taksirine göre cezalandırılır. Olayda N, taksirle hareket etmiş ve iki kişinin ölümüne sebebiyet vermiştir. Zarar suçlarına ilişkin norm, tehlike suçlarına ilişkin norm karşısında asli normdur. Asli norm-yardımcı norm ilişkisi gereğince N sadece taksirle öldürme (TCK 85) suçundan sorumlu tutulacaktır. ***Diğer bir görüş ise,*** 179/2 soyut tehlike suçudur. Herhangi bir tehlikenin doğması gerekmemektedir. Tehlikeli olabilecek şekilde sevk ve idare edilmesi tehlike değildir. Yapılan hareketin tehlikeye yaratmaya elverişli olup olmadığının belirlenmesine ilişkin düzenleme niteliği taşımaktadır. Tehlike yaratması gerekmemektedir. Tehlike yaratabilecek nitelikte olması yeterlidir. Bu suç soyut tehlike suçu içinde nitelendirilen potansiyel tehlike suçudur[100]. Başka bir görüş de fikri içtima hükümlerinin (TCK 44) uygulanması gerektiğinden yola çıkarak aynı sonuca ulaşmaktadır.

10. suçta taksirli bir fiille iki kişinin ölüme neden olunduğu için içtima söz konusudur. Bu durumda içtimaa ilişkin kurallardan hareketle bir çözüme gidilebilirdi. Ancak TCK 85/2 taksirli fiille ilgili özel bir içtima hükmüne yer vermiştir. Buna göre taksirli bir fiille bir ya da birden fazla insanın ölümü ile birlikte bir veya birden fazla kişinin yaralanmasına neden olunması halinde taksirle öldürme suçunun temel şekline nazaran daha ağır bir ceza ile cezalandırılacaktır. Olayda iki kişi ölmüş, dolayısıyla fail ölen kişi sayısınca taksirli suçtan değil, tek bir taksirle öldürme suçundan sorumlu tutulacak ve fakat verilecek ceza artırılacaktır.

12 a ve b suçlarında içtima ilişkisi düşünülebilir. Hırsızlık suçunun konutta işlenmesi bileşik suç gibi düşünülebilir. Fakat 5560 sayılı kanunla eklenen 142/4 hükmü karşısında bileşik suç hükümleri uygulanmayacak her iki suçtan ayrı ayrı cezalandırılacaktır. Buna göre hem nitelikli hırsızlıktan hem de konut dokunulmazlığını ihlalden sorumluluk olacaktır.

Cevap V • Ceza Sorumluluğunu Kaldıran veya Azaltan Nedenler

1 ve 8. suçlar, A, kleptomani akıl hastasıdır, ancak A'nın bu hastalığının somut fiil açısından algılama ve irade yeteneğini etkileyip etkilemediğinin belirlenmesi gerekir. Çünkü her akıl hastalığı kişinin işlediği her fiil bakımından algılama ve irade

[100] Akbulut, Kabahat, 2. Bskı, s. 399; Akbulut, Genel Hükümler, s. 299-300.

yeteneği üzerinde etkili olmayabilir. Bu itibarla kleptomani akıl hastalığının hırsızlık suçu açısından irade yeteneğini etkilediği kabul edilse de kasten öldürme ya da kasten yaralama suçları açısından irade yetenekleri var kabul edilmelidir[101]. Dolayısıyla A, hırsızlık suçu açısından sorumlu tutulamazsa da işlediği kasten öldürme veya kasten yaralama suçları gibi diğer suçlarından sorumlu tutulmalıdır.

8 a, b ve c'deki suçlar: Meşru savunma içerisinde saldırgana karşı gerçekleştirilen savunma hareketleri hukuka uygun kabul edilmektedir. Ancak savunma hareketi kapsamında ortaya çıkan diğer suç teşkil eden fiillerin de hukuka uygun kabul edilip edilmeyeceklerin belirlenmesi lazımdır. Bu bağlamda bir hareket hukuka uygun kabul edilse dahi bu hareketle doğal bir bağ içinde bulunmayan hareketlerin hukuka aykırılığının devam edeceği ifade edilmektedir. Buna göre örneğin taşıdığı ruhsatsız silah ile savunma hareketini yapan kişinin bu hareketi meşru savunma kabul edilse bile ruhsatsız silah taşımaktan sorumluluk devam edecektir[102]. Silahla gerçekleştirilen meşru savunma hareketi ile aynı zamanda genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması suçu da meydana gelmiştir. Fakat bu suçun mağduru toplumu oluşturan herkes olduğu için meşru savunma içerisinde düşünülmemelidir. Ancak bu suç açısından zorunluluk hali düşünülebilir.

Burada şu hususunda değerlendirilmesi gerekir; meşru savunma kapsamında yapılan hareket sonucu hedef sapma nedeniyle üçüncü bir şahsın da zarar gördüğü durumlarda bazı yazarlar, zarar gören üçüncü kişi açısından da meşru savunmanın varlığını kabul ederken[103], bazı yazarlar, zaruret halinin şartları varsa bunun, aksi takdirde kast veya taksirine göre sorumluluğun belirlenmesi gerektiğini belirtmekte[104], diğer bazı yazarlar ise sapmadaki kast ve taksirin göz önünde bulundurularak sorumluluğun belirlenmesi gerektiğini ifade etmektedir[105].

5. suçta D, F'nin E'ye yönelik gerçekleştirdiği (F'nin kastına göre) kasten öldürme veya kasten yaralama fiiline tepki olarak hakaret suçunu işlemiştir. Bu durumda D hakkında TCK 129'daki düzenlemenin uygulanması düşünülebilir. Fakat somut olayda olduğu gibi bir başkasına karşı gerçekleştirilen kasten öldürme veya kasten yaralama suçlarına tepki olarak hakaret suçunun işlenmesi

---

[101] Bkz. **Özgenç**, Genel Hükümler 10. Baskı, s. 367-368; **Koca/Üzülmez**, Genel Hükümler 7. Baskı, s. 304

[102] Bkz. **Önder**, C. II-III, s. 155. **Hakeri**, s. 243; **Özbek/Kanbur/Doğan/Bacaksız/Tepe**, Özel Hükümler, 7. Baskı, s. 292.

[103] **Hakeri**, s. 273; **Özbek/Kanbur/Doğan/Bacaksız/Tepe**, Genel Hükümler, 5. Baskı, s. 318.

[104] **Akbulut**, Genel Hükümler, s. 409

[105] Bu görüş ve tartışmalar için bkz. **Koca/Üzülmez**, Genel Hükümler, 7. Baskı, s. 281 vd.

halinde TCK 129'un uygulanabilirliği tartışmalıdır. İlk olarak kasten öldürme suçunu işleyene bir tepki olarak hareket edilmesi değerlendirilecek olursa, TCK 129'a bakıldığında kasten öldürme suçuna karşı hakaret suçunun işlenmesine yer verilmediği görülmektedir. Öldürmenin gerçekleşmesi halinde mağdurun buna hakaret ile karşılık vermesi düşünülemeyeceği için böyle bir düzenlemeye gidilmediği söylenebilir. Ancak maddede hakaret suçunun kasten yaralama suçunun mağduru tarafından işlenmesi aranmadığı için kasten öldürmeye karşı hakaret suçunun işlenmesine de kasten yaralamaya göre evleviyetle yer verebilir. Bu görüşe göre kasten öldürmeye karşı hakaret suçunun işlenmesi bakımından ayrı bir düzenleme bulunmadığı için başkasına karşı işlenen kasten öldürme suçunun failine tepki olarak bu suçun mağdurundan başkası tarafından hakaret suçu işlendiği takdirde TCK 129/1 uygulanabilecektir[106]. Kaldı ki kasten öldürme suçunun teşebbüs aşamasında kaldığı, mağdurun ölmediği durumda mağdur tarafından hakaret suçu işlenebilir. Bu durumda da kanaatimizce TCK 29'a gitmeden TCK 129/1'e göre uygulama yapılabilir.

Kasten yaralama suçuna karşı tepki olarak hakaret suçun işlenmesi değerlendirilecek olursa; bu halin TCK 129/2'de düzenlenmiş olduğu görülmektedir. Bu düzenlemenin uygulanabilmesi için bir görüşe göre hakaret suçunun kasten yaralama suçunun mağduru tarafından işlenmiş olması gerekir[107]. Nitekim fıkranın gerekçesinde **kişinin kendisine karşı işlenen** kasten yaralama suçuna tepki olarak işlenen hakaret suçundan dolayı kişinin cezalandırılamayacağı belirtilmektedir. Diğer görüşe göre ise maddede kasten yaralamanın doğrudan faile yönelmiş olması gibi bir zorunluluk aranmadığı için, bir başkasına karşı gerçekleşen kasten yaralamaya tepki olarak işlenen hakarette de bu hükmün uygulanması gerektiği ifade edilmektedir[108].

12 a, b ve 13. suçlar açısından haksız tahrik kurumunun uygulanabilirliğinin tartışılması gerekir. Olaya göre P ve R, N'ye karşı hırsızlık suçunu babalarının ölümünden sorumlu tuttukları için işlemişlerdir. Haksız tahrik kurumu bazı yazarlara göre bütün suçlar bakımından uygulanabilir bir kurumken[109], bazı yazarla-

---

[106] **Tezcan/Erdem/Önok**, Ceza Özel Hukuku, 9. Baskı, s. 487.

[107] **Özgenç**, Genel Hükümler, 10. Baskı, s. 423-424, dpn. 762. **Soyaslan**, Doğan: Ceza Hukuku Özel Hükümler, 10. Baskı, Ankara 2014, s. 328.

[108] **Tezcan/Erdem/Önok**, Ceza Özel Hukuku, 9. Baskı, s. 487. **Centel/Zafer/Çakmut**, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, s. 255. **Artuk/Gökcen/Yenidünya**, Özel Hükümler, 13. Baskı, s. 511; **Özbek/Kanbur/Doğan/Bacaksız/Tepe**, Özel Hükümler, 7. Baskı, s. 506.

[109] **Artuk**, Mehmet Emin/**Gökcen**, Ahmet/**Yenidünya**, A. Caner: Ceza Hukuku Genel Hükümler, Yeniden Gözden Geçirilmiş 7. Baskı, Ankara 2013, s. 471; **Öztürk**, Bahri/**Erdem**, Mustafa Ruhan: Uygulamalı Ceza Hukuku ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku, TCK'daki Yeni Değişikliklere Göre Güncellenmiş 13. Baskı, Ankara 2013, s. 308; **Özbek/Kanbur/Doğan /Bacaksız/Tepe**, Genel Hükümler, 5. Baskı, s. 437.

ra göre ise nitelik itibariyle elverişli olan bütün suçlar açısından uygulanan bir kurumdur[110]. Nitekim Yargıtay da ruhsatsız silah bulundurma, sarhoşluk, cinsel saldırı, yağma[111] ve genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması suçunda[112] haksız tahrik kurumunu uygulamamıştır. Kanaatimizce kanunda suç bakımından bir belirleme yapılmadığı için kan gütme saiki ve töre saiki ile öldürme suçunda olduğu gibi haksız tahrikin uygulanmasını engelleyen bir durum yoksa bütün suçlar açısından haksız tahrik kurumu uygulanabilir. Olayda taksirle işlenen öldürme suçundan dolayı hırsızlık suçu işlenmiştir. Haksız tahrik kurumunun uygulanabilmesi için tepki teşkil eden fiilin tahrikçinin (şahsına, malına, şerefine vs.) zararına işlenmesi yeterlidir[113]. Çünkü burada aranan, tepki suçunun tahrik edenin haklarına veya menfaatine yönelik olarak işlenmiş olmasıdır[114]. Dolayısıyla hırsızlık suçu açısından haksız tahrik indirimi yapılabilir. Ancak bu suçun intikam almak amacıyla değil, babalarının taksirli ölümü nedeniyle duyulan şiddetli elemin etkisiyle işlenmesi gerekir. Bunun için tepki teşkil eden fiilin, tahrik teşkil eden fiilin gerçekleşmesinden hemen sonra işlenmiş olması da şart değildir. Tepki teşkil eden suçun iştirak halinde işlenmesi durumunda haksız tahrik etkisinde kalanlar haksız tahrik indirimden yararlanabilir, böyle bir etki altında kalmadan suça iştirak edenler hakkında haksız tahrik kurumu uygulanamaz. Olayda kardeşler iştiraken hırsızlık suçunu işledikleri için her ikisinin de şiddetli elemle bu suçu işlediği kabul edildiğinde haklarında haksız tahrik indirimi uygulanabilir. Bununla birlikte P ve R hem konut dokunulmazlığını ihlal suçunu hem de hırsızlık suçunu işlemişlerdir. Ayrıca P, N'yi de bıçakla yaralamıştır. Burada çözülmesi gereken sorun, tahrik teşkil eden bir fiilden dolayı aynı kişiye karşı işlenen birden fazla suçlarda haksız tahrik kurumunun nasıl uygulanacağıdır, bir başka ifadeyle haksız tahrik indirimin hangi suçlardan yapılacağıdır. Bir görüşe göre haksız tahrik kurumunun her bir suç bakımından ayrı ayrı göz önünde bulundurulması gerekir[115]. Bir görüşe göre ise aynı fiilden dolayı aynı kişiye karşı fail ancak bir kez haksız tahrikten yararlanabilir, aynı fiilden do-

---

[110] **Centel/Zafer/Çakmut**, Genel Hükümler, 7. Bası, s. 428; **Koca/Üzülmez**, Genel Hükümler, 7. Baskı, s. 335.

[111] Bu kararlar için bkz. **Koca/Üzülmez**, Genel Hükümler, 7. Baskı, s. 335, dpn. 886.

[112] **Hakeri**, s. 351.

[113] **Artuk/Gökcen/Yenidünya**, Genel Hükümler, 7. Baskı, s. 489; **Aydın**, Devrim: "Yeni Türk Ceza Kanunu'nda Haksız Tahrik", AÜHFD C. 54, Yıl 2005/1, s. 236-237; **Kangal**, s. 50; **Eker Kazancı**, s. 1335; **Demren Dönmez**, Burcu: "Ceza Sorumluluğunu Azaltan Bir Neden Olarak Haksız Tahrik", İÜHFM, C. 71, Prof. Dr. Füsun Sokullu-Akıncı'ya Armağan, 2013/1, s. 285.

[114] **Aydın**, s. 237.

[115] **Öztürk/Erdem**, 13. Baskı, s. 307; **Aydın**, s. 237; **Eker Kazancı**, s. 1336; **Demren Dönmez**, s. 274.

layı birkaç kez haksız tahrike kapıldığı iddiasıyla mağdura karşı yaptığı birden fazla fiilinde haksız tahrik indirimi uygulanamaz[116]. Diğer bir görüşe göre de failin tahrikçi-mağdura karşı aynı anda birden fazla suç işlenmesi halinde her bir suç için haksız tahrik indiriminin yapılması mümkündür. Buna karşın fail mağdura karşı bir suç işledikten belirli bir süre sonra başka bir suç işlerse bu ikinci suç bakımından haksız tahrik kurumu uygulanmamalıdır[117].

Cevap VI - Faillerin Sorumluluğu

13. suçta R'nin hırsızlıktan kendi payına düşen kısmı vicdan azabı yüzünden N'nin kapısına bırakması etkin pişmanlık kurumunun uygulanmasını akla getirebilir. Cezayı azaltan veya ortadan kaldıran şahsi bir sebep olan etkin pişmanlık, mevzuatımız açısından ancak düzenlendiği ilgili suçlar açısından sonuç doğurmaktadır. Hırsızlık suçu açısından etkin pişmanlığa, malvarlığına karşı işlenen suçlar için ortak bir hüküm olan TCK 168'de yer verilmiştir. Bu maddeye göre etkin pişmanlıktan yararlanabilmek için zararın geri verme veya tazmin suretiyle tamamen giderilmesi gerekir (TCK 168/1). Eğer kısmi geri verme veya tazmin söz konusu ise etkin pişmanlıktan yararlanabilmek için ayrıca mağdurun rızası aranır. Olayda kısmi bir geri verme olduğu için R'nin etkin pişmanlıktan yararlanabilmesi için mağdurun rızasının da bulunması aranacaktır. Rızanın varlığı halinde cezayı azaltan veya ortadan kaldıran şahsi bir sebep olduğu olan bu hükümlerden sadece etkin pişmanlık gösteren R yararlanır, P ise yararlanamaz.

---

[116] Hakeri, s. 359.

[117] Kangal, s. 52.

OLAY 52
(Sevgili)[118]

Konular: Suçun İşlendiği Zaman, Kesintisiz Suç, Teşebbüs, Etkin Pişmanlık, İştirak (Müşterek Faillik – Dolaylı Faillik – Azmettirme – Yardım Etme), Objektif İsnadiyet.

25.01.2013 tarihinde Y, B'nin kız arkadaşı olan D'nin nişanlandığını söyleyerek "başkasına mı yar edeceksin? Yardım al kaçır" der. D'yi çok seven B, D'yi kaçırmaya karar verir. B, A ve C ile konuşur. A ve C yardım edeceklerini söylerler. Erzurum'da B'nin kız arkadaşı D'yi kaçırmak için 1.2.2013 tarihinde C'nin kullandığı arabayla yola çıkarlar (araba evli olan C'nin ablasına aittir. Bir haftalığına almıştır). Aynı gün yüzlerini kapatarak D'nin bindiği otobüsü anayolda durdururlar. C arabada kalır. Diğerleri silahla D'yi kaçırırlar. Bu arada otobüste D'yi kolundan çekerken kızını kolundan tutarak gitmesine engel olmak isteyen annesi çekmenin etkisiyle arabanın kapısından aşağı düşerken şoför annenin kolundan yakalar hem şoför hem de anne otobüsün içinde yere düşerler ve her ikisinin de kol ve bacaklarında zedelenmeler oluşur. Olay yerinden ayrılan kişiler bir süre arabayla dolaşırlar. Erzurum'un Oltu ilçesine giderler. A ve C ayrılır. B ve D evde iki gün kalırlar. B (B, E'nin evine gelip giden birisidir ve her gittiğinde evden birşeyler alan kişidir), kilitli sandıktaki mücevherleri D'den almasını ister. Aksi takdirde cinsel saldırıda bulunacağını söyler. Bunun üzerine D kilidi kırarak mücevherleri almak isterken ev sahibinin tıkırtıları duyulur ve sandığı geri kapatır. Bu arada olaydan haberdar olan B'nin erkek arkadaşı F, B'ye telefon ederek jandarmaların bir ihbar aldıklarını kendilerini bulacaklarını, kaçmadıkları takdirde yakalanacaklarını söyler. Bunun üzerine B, E'nin arabasını alarak D ile 4.2.2013 tarihinde evden ayrılırlar. Aynı gün yolda dinlenme tesislerine 2 km kala anayolda D'yi indirir ve oradan ayrılır.

Bilgiler

Y: 31.01.2013 tarihinde kanun değişikliği olur ve 2 yıllık hükmün açıklanmasının geri bırakılması süresi 1 yıla indirilir. Y 1,5 yıl ceza almıştır.

[118] SÜHF 2012-2013 Öğretim Yılı Ceza Hukuku Genel Hükümler Dersi Final Sınavında Sorulmuştur.

CEVAPLAR

Cevap I - Suçlar

1. suç: C — Ablası. Güveni kötüye kullanma (TCK 155)

2. suç: Y+B+A+C → Kamu; Ulaşım araçlarının kaçırılması veya alıkonulması (TCK 223/1)

Ancak burada diğer yolcuların hürriyeti tahdit edilmediği için TCK 223/4 oluşmaz.

3. suç: Y+B+A+C+E+(F) → D; Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma (TCK 109)

Silahla işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 109/3-a)

Birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 109/3-b)

Burada kişiyi hürriyetinden yoksun bırakma suçu işlenirken cebir de kullanıldığı için sorumluluk TCK 109/2'den olacaktır.

4. suç: B+A+C → D'nin annesi; Kasten Yaralama (TCK 86)

Annenin düşmesi sırasında şoför kendi iradi hareketi ile olaya dahil olduğundan şoförün yaralanmasından faillerin sorumluluğu söz konusu değildir. Normun koruma amacı başka birinin sorumluluğu altında yaptığı davranışları kapsamaz.

Ayrıca burada şoför annenin düşmesini engellemeye çalıştığı için şoför bakımından herhangi bir sorumluluk söz konusu değildir. Bu durumu meşru müdafaa hali ya da zorunluluk hali kapsamında da değerlendiremeyiz. Objektif isnadiyet kriterlerinden riskin azaltılması teorisine göre bir kimsenin gerçekleşebilecek ağır neticeleri önlemek için neden olunan zararlar riskin azaltılması nedeniyle o kişiye yüklenemez. Zararı ortadan tamamen kaldırmamakla birlikte azaltmakta, geciktirmekte öncekine göre daha az tehlikeli duruma sokmaktadır[19].

5. suç: B → D; Tehdit (TCK 106)

6. suç: a) B+D → E; Mala zarar verme (TCK 151)

b) B+D → E; Hırsızlık (TCK 141)

---

[19] Akbulut, Kabahat, 2. Bskı, s. 330. Akbulut, Genel Hükümler, s. 271.

Bina içinde muhafaza altına alınmış eşya hakkında işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 142/2-h)

7. suç: B → E; Hırsızlık (TCK 141)

Cevap II - Teşebbüs

4. suç netice sebebiyle ağırlaşan teşebbüs düşünülebilir. Annenin yaralanması fiilini doğrudan kastla gerçekleştirmeleri şartıyla netice sebebiyle ağırlaşan yaralamaya teşebbüs açısından sorumluluk tayin edilebilir.

6. suç: Burada D'nin ev sahibinin tıkırtılarını duyması sonucu içinden mücevher almadan sandığı kapatması gönüllü vazgeçme olabileceğini akla getiriyor. Ancak TCK 36'ya göre gönüllü vazgeçmeden bahsedilebilmesi için suçun icra hareketlerine başlandıktan sonra gönüllü bir vazgeçme olmalıdır. Olayda vazgeçme yakalanma korkusuyla gerçekleştiği için gönüllü vazgeçmeden söz edemeyiz. Kendi kararına hâkim olarak, otonom nedenlerden dolayı vazgeçme söz konusu olmayıp, zorlayıcı engel nedeniyle fiil işlenmediğinden vazgeçme gönüllü değildir. Dolayısıyla burada icra hareketlerine başlanmış olan suçun elde olmayan nedenlerle tamamlanamaması söz konusudur. Bu nedenle TCK 35 gereği burada suçun teşebbüs aşamasında kaldığını kabul etmek gerekir.

Cevap III - İştirak

2. suç: B+A+C → Müşterek Fail (TCK 37)

Burada B, A ve C fiilin işlenişi üzerinde hakimiyet kurmuşlar. Her ne kadar C arabada kalsa da işbölümü sonucu fiili hakimiyet devam ettiği için C de müşterek faildir.

Bu suç açısından Y, azmettiren olarak kabul edilebilir mi? Y, B'ye D'yi kaçırmasını telkin etmiştir. Ancak bunun nasıl yapılması gerektiği konusunda bir fikir vermemiştir.

3. suç: Y → Azmettiren (TCK 38). Burada Y B'ye "başkasına mı yar edeceksin? Yardım al kaçır" diyerek aklında suç işleme düşüncesi olmayan bir kimsenin suç işleme kararı almasında ana etken olmuştur. Dolayısıyla azmettiren olarak sorumludur. Yine burada Y'nin "yardım al kaçır" dediği için azmettirmeye azmettirme söz konusudur.

B+A+C → Müşterek Fail (TCK 37). B, A ve C fiilin işlenişi üzerinde hakimiyet kurmuşlar. Dolayısıyla müşterek fail olarak sorumludurlar. Ancak B burada A ve C'yi suç işlemeye azmettirdiği için aynı zamanda azmettirendir. Fakat failliğin şerikliğe önceliği ilkesi gereği sorumluluğu müşterek faillikten olacaktır.

E'nin sorumluluğu ne olacaktır? Burada E yardım eden olarak mı müşterek fail olarak mı sorumludur? TCK 109 kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçu kesintisiz bir suçtur. Fiilin icrası devam ettiği ve E de bunu bilerek kişi özgürlüğünden yoksun bırakma fiilinin icrasına katıldığından ve bu hareketi fiil üzerinde hakimiyet kurma niteliği taşıdığından müşterek fail olarak sorumlu tutulması sonucunu doğuracaktır. Birlikte suç işleme iradesi ve fonksiyonel fiil hakimiyeti bulunduğundan müşterek faillik söz konusudur.

F'nin B'ye telefon ederek jandarmaların bir ihbar aldıklarını kendilerini bulacaklarını, kaçmadıkları takdirde yakalanacaklarını söylemesi ile kesintisiz suç olan hürriyetten yoksun kılma suçunun işlenmesine yardım ettiği söylenebilecektir. Ancak bu sözü ile aynı zamanda fail B'nin de kaçmasına imkan sağlaması nedeniyle TCK 283'teki suçluyu kayırma suçunun da faili olup olamayacağı tartışmalıdır.

4. suç: B+A+C → Müşterek Fail (TCK 37).

6. suç: Burada B, D'yi tehdit ederek mücevherleri almasını istiyor, yani araç olarak kullanıyor. TCK 37/2 gereği suçun işlenmesinde bir başkasını araç olarak kullanan kişi de fail olarak sorumlu tutulur. Dolayısıyla B burada dolaylı fail olarak sorumludur.

Cevap IV - İçtima

2. suç: Burada ulaşım aracının alıkonulmasında birden fazla kişinin hürriyetinin tahdit edildiği düşünüldüğü takdirde TCK 43/2 aynı neviden fikri içtima olduğu düşünülebilir. Ancak burada birden fazla kişinin hürriyeti tahdit edilmediği için bu hükmün uygulanması da söz konusu değildir.

4. suç: Burada D'ye karşı gerçekleştirilen fiille birden fazla kanun hükmü ihlal edildiği için TCK 44, yani fikri içtima hükümleri uygulanacaktır.

6. suç: B, E'nin evine her geldiğinde bir şeyler aldığı için hırsızlık suçu bakımından TCK 43/1 zincirleme suç kapsamında değerlendirilir. Bu gibi durumlarda bazı yazarlar zincirleme suç hükümlerinin uygulanabilmesi için başlangıçta alınmış bir kararın varlığını ararlar. Çıkan fırsatlardan yararlanarak birden fazla suç işlenmesi halinde zincirleme suç hükümlerinin uygulanmaması gerektiğini belirtirler[20]. Diğer bazı yazarlar ise soğukkanlı bir biçimde her şeyi önceden planlayarak suç işleyen fail bakımından zincirleme suç hükümle-

[20] Koca/Üzülmez, Genel Hükümler, 7. Baskı, s. 489

rini uygulamak suretiyle bir ayrıcalık tanındığı, buna karşılık önüne çıkan fırsatlara göre hareket ederek suç işleyen fail hakkında zincirleme suç hükümlerini uygulamamak suretiyle daha fazla ceza vermenin adil olmadığı ifade edilmektedir[121].

Hırsızlık suçu teşebbüs aşamasında kalmış olmasına rağmen bu suç bina içinde muhafaza altına alınmış eşya hakkında işlendiği için bu nitelikli hale teşebbüsten sorumluluk belirlenmelidir. E'nin evine gelip giden biri olduğu için B'nin, konut dokunulmazlığını ihlal ettiğini söyleyemesek de hırsızlık suçu bina içinde muhafaza altına alınmış eşya hakkında işlendiği için söz konusu nitelikli hale göre belirleme yapılması gerekir. Konut dokunulmazlığı ihlal suçu işlenmediği için hırsızlık suçu ile bir içtima ilişkisinden (TCK 142/4) bahsetmeye gerek yoktur.

Hırsızlık ve mala zarar verme suçları birlikte değerlendirildiğinde, mala zarar verme suçunun, hırsızlık suçu ile bağlantılı işlenmesi halinde TCK 142/4 gereği şikayet aranmaması nedeniyle ayrıca bu suçtan da cezaya hükmedileceği için gerçek içtima uygulanır.

5. ve 6. suç: B hem tehdit hem de hırsızlıktan sorumludur. Burada gerçek içtima uygulanır.

Cevap V - Ceza Sorumluluğunu Kaldıran ve Azaltan Nedenler

6. suç: Bu suçları D, tehdit altında işlediğinden TCK 28 gereğince sorumlu tutulamaz, tehdidi uygulayan B, dolaylı fail olarak sorumlu olur.

Cevap VI - Faillerin Sorumluluğu

Y: İştirak halinde işlenen suçlarda azmettiren açısından suçun işlendiği zamanı belirlerken asıl fiilin (azmettirilen fiilin) işlendiği zaman değil, azmettirme hareketinin yapıldığı zaman esas alınır[122]. Olayımızda Y, 25.01.2013 tarihinde azmettirmiştir. Dolayısıyla Y bakımından suçun işlendiği tarih bu tarihtir. 31.03.2013 tarihinde HAGB süresi 2 yıl iken 1 yıla indirilmiştir. Dolayısıyla aleyhe bir değişiklik söz konusudur. Ceza Muhakemesi Kanunumuzda düzenlenen (CMK 231) hükmün açıklanmasının geri bırakılmasının ceza hukukuna mı yoksa ceza muhakemesi kurumuna mı ait olduğu doktrinde tartışmalıdır. Bozı yazarlar ceza muhakemesine hukukuna ait bir müessese olarak kabul edilmesi gerektiğini

[121] Hakeri, s. 507.

[122] Akbulut, Kabahat, 2. Bskı, s. 191; Akbulut, Genel Hükümler, s. 107-108.

belirtirken[23] diğer bazı yazarlar karma nitelikli bir kurum olduğu noktasında görüş bildirmektedirler[24]. Bazı yazarlar ise niteliği konusunda belirleme yapmamakla birlikte ceza hukukunda erteleme başlığı altında yer vermektedirler[25]. Yargıtay ise karma nitelikli bir kurum olduğunu kabul etmekte ve lehe değişikliklerin geriye etkili olacağını ifade etmektedir. İnfaz edilmiş, infaz edilmekte, Yargıtay incelemesinde de olsa lehe değişiklerin geçmişe uygulanması gerektiği Yargıtay kararlarında belirtilmektedir[26]. Yargıtay uygulaması çerçevesinde belirleme yapıldığında Y bakımından aleyhe olan bu değişiklik uygulanmayacak, lehe olan hüküm uygulanarak HAGB'den yararlanabilecektir. Ceza Muhakemesine ait bir kurum olduğu kabul edildiğinde derhal uygulama ilkesi nedeniyle lehe veya aleyhe olduğuna bakılmaksızın yürürlüğe giren hüküm uygulanacaktır.

B: B dinlenme tesislerine 2 km kala D'yi arabadan indirmiş ve oradan ayrılmıştır. TCK 110 kişiyi hürriyetinden yoksun bırakma suçunda etkin pişmanlık hükümlerini düzenlemiştir. Buna göre failin mağduru pişmanlık duyarak ve güvenli bir yerde bırakması gerekir. Olayda ise hem pişmanlık duymamaktadır hem de güvenli bir yere bırakma şartı gerçekleşmemiştir. Dolayısıyla etkin pişmanlık hükümleri uygulanamaz.

---

[23] **Özgenç**, Türk Ceza Hukuku, 10. Baskı, s. 657, 658, dipnot 61. Yazar hükmün açıklanmasının geri bırakılmasının kişi özgürlüğü ile ilişkisinin bulunması nedeniyle maddi ceza hukukuna ait bir müessese olduğunun söylenmesinin doğru olmadığını belirterek ceza muhakemesi hukuku ile olan ilişkisinin daha yoğun olduğunu ifade etmektedir. Yazar müesseseyi hapis cezasının sakıncalarını gidermeye yönelik kurumlar başlığı altında incelemektedirler.

[24] **Zafer**, Hamide: Ceza Hukuku Genel Hükümler, TCK m. 1-75, 4. Bası, İstanbul 2015, s. 563; **Öztürk**, Bahri/**Tezcan**, Durmuş/**Erdem**, Mustafa Ruhan/**Sırma**, Özge/**Kırıt**, Yasemin F. Saygılar/**Özaydın**, Özdem/**Akcan**, Esra Alan/**Erdem**, Efser: Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, 6. Baskı, Ankara 2013, s. 625-626.

[25] **Artuk/Gökcen/Yenidünya**, Genel Hükümler, 7. Baskı, s. 744, 747 vd.; **Koca-Üzülmez**, s. 491-493.

[26] 11. CD, 17.06.2008, E. 2006/3995, K. 2008/6351; CGK, 03.06.2008, E. 2008/7-133, K. 2008/162; 6. CD, 21.01.2010, E. 2007/24501, K. 2010/345; 3. CD, 20.06.2007, E. 2006/8543, K. 2007/5065 (UYAP Mevzuat Programı).

OLAY 53
(Yer ve Zaman)

A, babasını öldürmek istemektedir. Ancak bunu kendisi değil bir başkasına yaptırmayı düşünür. 1.1.2013 tarihinde B ile konuşur, babasını öldürmesi halinde 100 bin TL vereceğini söyler. B, kabul eder ve ruhsatsız silahıyla A'nın babası D'yi öldürmek için Almanya'ya gider. Almanya'da 20.1.2013'te Türk vatandaşı C'den D'nin evinin anahtarını alır. Eve girer ve D'yi 1.02.2013 tarihinde öldürür. 21.1.2013 tarihinde TCK'da kanun değişikliği olur ve suça katılan herkesin fail olarak sorumlu tutulacağı düzenlemesi getirilir.

Sorular

1. Yer bakımından uygulama açısından belirleme yapınız.

2. Zaman bakımından uygulama açısından belirleme yapınız.

CEVAPLAR

1. A → Azmettiren

B → Fail

C → Yardım eden

D → Mağdur

TCK 8'e göre suçun Türkiye'de işlenmiş sayılabilmesi için fiilin bir kısmının veya tamamının Türkiye'de işlenmesi ya da neticenin Türkiye'de gerçekleşmesi gerekir. Maddedeki fiilden kasıt suçun kanuni tanımındaki icrai veya ihmali fiili ifade etmektedir. Olaydaki öldürme suçu bakımından Türkiye'de gerçekleşen kısım ise azmettirme hareketidir. Bu hareket öldürme suçunun fiili olarak kabul edilemeyeceğinden azmettirme hareketinin Türkiye'de yapılmış olması suçun Türkiye'de işlendiği anlamına gelmeyecektir. Oysa olaydaki öldürme suçu icrai bir hareketle işlenmiş ve bu icrai hareketler Almanya'da gerçekleştirilmiş, netice de yine orda meydana gelmiştir. Dolayısıyla TCK 8'in aradığı şartlardan hiçbiri Türkiye'de meydana gelmediği için suç da Türkiye'de işlenmemiştir.

Olayda A, B ve D'nin vatandaşlığı konusunda bir bilgi bulunmamakta, sadece C'nin Türk vatandaşı olduğu belirtilmektedir. Ancak olayın genelinden diğerlerinin de Türk vatandaşı olduğu çıkarılabilmektedir. Bu kabule göre yabancı ülkede işlenen suçlardan dolayı Türkiye'de yargılama yapılabilmesine imkan veren ilkelerden faile göre şahsilik ilkesine göre değerlendirme yapmak gerekmektedir. *Yabancı ülkede işlenen suçlardan dolayı Türkiye'de yargılama yapmaya imkân veren faile göre şahsilik ilkesi uygulanır. Dolayısıyla 11. maddedeki faile göre şahsilik ilkesi gereğince ve bu maddenin şartları gerçekleşmişse fail Türkiye'de yargılanır.* TCK 11 uyarınca bir Türk vatandaşı 13. maddede yazılı suçlar dışında Türk kanunlarına göre aşağı sınırı bir yıldan az olmayan hapis cezasını gerektiren bir suçu yabancı ülkede işlediği ve kendisi Türkiye'de bulunduğu takdirde, bu suçtan dolayı yabancı ülkede hüküm verilmemiş olması ve Türkiye'de kovuşturulabilirliğin bulunması koşulu ile Türk kanunlarına göre cezalandırılır. Buna göre olaydaki suçun cezası müebbet hapis cezası olduğundan süre şartı gerçekleşmiştir. Fiil, Alman Ceza Kanununa göre de suç teşkil etmektedir. Öldürme suçu açısından kovuşturulabilirlikle de ilgili bir sorun görünmemektedir. Ayrıca fail hakkında yabancı ülkede hüküm verilmemiş olması gerekir. Kanun koyucu bu hükümle yabancı mahkeme kararları açısından *non bis in idem* ilkesine geçerlilik tanımıştır. TCK 11. maddede hüküm verilmiş olması arandığından yabancı ülkede soruşturma veya kovuşturma yapılması Türkiye'de yargılama yapılmasına engel olmayacaktır. Dolayısıyla da bu şart da gerçekleşmiştir.

Ayrıca olayda kesintisiz bir suç olan ruhsatsız silah taşıma suçu da işlenmiştir. Kesintisiz suçlarda suçun işlendiği yerin belirlenmesi konusunda bazı yazarlar kesintisiz suçlarda hareket ve neticenin gerçekleştiği her yerde suçun işlendiğini kabul ederken, bazı yazarlar suçun, kesintinin gerçekleştiği yerde işlenmiş sayılacağına ilişkin belirlemeler yapmaktadır[127]. Diğer bazı yazarlar ise kesintisiz suçları fiilin icrasının devam ettiği suçlar olarak nitelendirdiklerinden fiilin icrasının gerçekleştirildiği her yerde suçun işlendiğini kabul etmektedir[128]. Bu görüşe göre suç, Türkiye'de de işlenmiştir. TCK 9 gereğince bu suçtan dolayı Almanya'da hüküm verilmiş olsa bile fail, Türkiye'de yeniden yargılanacaktır. Zira Türkiye'de işlenen suçtan (suçlardan) dolayı *non bis in idem* ilkesi geçerli değildir.

2. İştirak halinde işlenen suçlarda, müşterek faillikte, karşılıklı isnat edilebilen fiile katılım zamanı hareketin yapıldığı zamandır. Yardım etme ve azmettirmede ise yalnızca şeriklik hareketi önemlidir. Burada suçun işlendiği yerden farklı olarak azmettirmenin yapıldığı ve yardım edenin katkı sağladığı asıl fiil dikkate alınmaz. Dolayısıyla iştirakte çeşitli hareket zamanı her defasında fiile katılıma göre bağımsız olarak belirlenmektedir[129]. Suçun işlendiği zaman *her bir suça* katılan için katılım anına göre ayrı ayrı belirlenir, asıl fiilin gerçekleştirildiği zaman şerikler için dikkate alınmaz. Olayda *azmettirme* 1.1.2013 tarihinde gerçekleşmiştir. **Azmettiren** için bu tarih esas alınacaktır. Yürürlüğe giren kanun ise 21.1.2013 tarihlidir. Daha sonra yürürlüğe giren kanun aleyhe olduğu için azmettirene uygulanmaz. Bu kabul azmettirenin bir şeriklik çeşidi olması nedeniyle cezasının failliğe göre daha az olacağı düşüncesine dayanmaktadır. ***Yardım eden*** açısından da suçun işlendiği zaman, yardım etme hareketinin yapıldığı zamandır. Bu nedenle yardım eden şerik açısından da aynı hususlar söz konusudur. ***Fail*** açısından ise suç zaten kanun değişikliğinden sonra işlendiği için fail hakkında suçun işlendiği zaman kanunu uygulanır.

Ruhsatsız silah taşıma kesintisiz suçtur. Kesintisiz suçlarda fiilin işlendiği zaman olarak failin devam eden tüm davranışları esas alınır. Kanun değişmesine rağmen fiil işlenmeye devam ediyorsa yürürlüğe giren kanun uygulanır. Bu belirlemenin doğal sonucu olarak kesintinin gerçekleştiği zamandan önce kanun değişmişse bu kanun döneminde de suç işlendiğinden bu kanun esas alınır[130]. Olayımızda bu suçla ve iştirakle ilgili bir durum olmadığından bu kişiyi ilgilendiren bir durum söz konusu değildir.

---

[127] Bkz. **Özbek/Kanbur/Doğan/Bacaksız/Tepe**, Genel Hükümler, 5. Baskı, s. 157.

[128] **Akbulut**, Kabahat, 2. Baskı, s. 204; **Koca/Üzülmez**, Genel Hükümler, 7. Baskı, s. 709; **Akbulut**, Genel Hükümler, s. 121.

[129] **Akbulut**, Kabahat, 2. Baskı, s. 191; **Akbulut**, Genel Hükümler, s. 107-108.

[130] **Akbulut**, Kabahat, 2. Baskı, s. 191-192; **Akbulut**, Genel Hükümler, s. 108; **Koca/Üzülmez**, Genel Hükümler, 7. Baskı, s. 72-73.

OLAY 54
(Yer, Zaman, Zamanaşımı)

1.2.2004 tarihinde Gürcistan'a geçen Ayhan ve oğlu 17 yaşındaki Arda dolaşırlarken aynı gün Bülent ve Vlademir isimli iki kişi Ardayı arabaya zorla bindirerek kaçırır. 5.2. 2004 tarihinde Arda böbreğinin biri ve karaciğerinin bir kısmı alınmış olarak bulunur. Bu durumun aynı gün gerçekleştirildiği tespit edilir. Gürcistan'da yeterli tedavi alamayacağını düşünen baba Ardayı Türkiye'ye getirir. Türkiye'ye getirilen Arda Hacettepe hastanesinde tedavi altına alınır. Ancak Arda kurtarılamaz ve 2.7.2005 tarihinde ölür. 15 Haziran 2005 tarihinde değiştirilen hükümle bu suçu işleyenler hakkında kamu görevinden ömür boyu yasaklılık getirilir. Türkiye'nin talebi üzerine daha sonra Bülent Türkiye'ye iade edilir ve hakkında 15 Mayıs 2007 tarihinde görevli ve yetkili mahkemeye hitaben iddianame düzenlenir ve mahkemeye verilir.

Sorular

1. Olayı suçun işlendiği zaman açısından değerlendiriniz.

2. Suçun işlendiği yer açısından değerlendiriniz.

3. Zaman bakımından uygulama açısından değerlendiriniz.

4. Zamanaşımı süresi yönünden belirleme yapınız. Böbreğin alınması olayından dolayı zamanaşımı gerçekleşmiş olsaydı ölümden cezalandırılma söz konusu olur muydu?

CEVAPLAR

1. Olayda hürriyetten yoksun kılma suçu (TCK 109) ile birlikte organ veya doku ticareti suçu (TCK 91) işlenmiştir. Hürriyetten yoksun kılma suçu kesintisiz bir suçtur. Arda 1.2.2004 tarihinde kaçırılmış ve 5.2.2004 tarihinde böbrekleri ve karaciğerinin bir kısmı alınmış ve aynı gün bulunmuştur. Bu zaman aralığında suç işlenmeye devam etmiştir. Kesintisiz suçlarda fiilin işlendiği zaman tespit edilirken failin devam eden tüm davranışları esas alınır. Kanun değişmesine rağmen fiil işlenmeye devam ediyorsa yürürlüğe giren kanun uygulanır. Dolayısıyla kesintinin gerçekleştiği zaman yürürlükte olan bu kanun uygulanacak olan kanundur. 1.2.2004 ile 5.2.2004 tarihleri arasında fiil işlenmektedir.

Organ veya doku ticareti suçu ise hareketin yapıldığı zaman işlenmiştir. Dolayısıyla bu suç Arda'dan organlarının alındığı gün, yani 5.2.2004 tarihinde, işlenmiştir. Neticenin meydana gelme tarihi suçun işlendiği zaman açısından önem taşımaz.

2. TCK 8'e göre suçun Türkiye'de işlendiğinin kabul edilebilmesi için fiilin kısmen ya da tamamen Türkiye'de işlenmiş olması ya da neticenin Türkiye'de gerçekleşmesi gerekir. Oysa olaydaki kesintisiz bir suç olan hürriyetten yoksun kılma suçunun ne icrasına Türkiye'de başlamış ne de icrası Türkiye'de devam etmiştir. Dolayısıyla suçun tanımına uygun bütün unsurları Gürcistan'da gerçekleşmiş olduğu için suçun da Gürcistan'da işlendiği söylenmelidir. Suç Türkiye'de işlenmediğine göre mülkilik ilkesi gereğince faillerin yargılanması mümkün değildir. Ancak faillerin yargılanabilmesi bakımından diğer sistemlere bakılmalıdır. Bülent Türk vatandaşı olduğundan Bülent'in işlediği hürriyetten yoksun kılma suçu açısından faile göre şahsilik ilkesi göz önünde bulundurulmalıdır. Olayda işlenen kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçu, TCK 13'te sayılan suçlardan olmadığından ve TCK 15 uyarınca suçun nitelikli halinin cezasının aşağı sınırı 1 yıldan az olmayıp 4 yıl olduğundan Bülent, Türkiye'de yargılanabilir. Vladimir ise mağdura göre şahsilik ilkesi gereğince, Türkiye'de bulunmak, bu suçtan dolayı hakkında yabancı ülkede hüküm verilmemiş olmak ve suçtan zarar gören tarafından şikâyet edilmiş olmak koşuluyla Türkiye'de yargılanabilir (TCK 12/2).

Organ veya doku ticareti suçunun işlendiği yer ise Türkiye-Ankara'dır. Zira olayda organların alınması hareketi her ne kadar Gürcistan'da gerçekleşmiş ise de bu suçun netice sebebiyle ağırlaşmış hali olan ölüm neticesi (TCK 91/8) Türkiye'de gerçekleşmiştir (TCK 8/1). Netice sebebiyle ağırlaşan suçlarda neticenin

gerçekleştiği yer de 8. madde gereğince suçun işlendiği yer açısından göz önüne alınır. Çünkü hareketten ortaya çıkan ve cezalandırmayı sağlayan sonuçlar da netice kapsamındadır. Kanunumuz da netice sebebiyle ağırlaşan suçlardaki neticeyi netice olarak kabul etmektedir. Netice Türkiye'de gerçekleştiği ve 8. maddeye göre suç Türkiye'de işlendiği için TCK 9 gereğince Bülent ve Vlademir Türkiye'de yargılanır.

3. Neticesi sebebiyle ağırlaşmış organ veya doku ticareti suçunun icra hareketleri 5.2.2004'te gerçekleştirilmiştir. Ağır netice olan ölüm neticesi ise 2.7.2005'te meydana gelmiştir. Fiilin işlendiği zaman hareketin yapıldığı zamandır. Neticenin gerçekleştiği zaman dikkate alınmaz. Dolayısıyla uygulanacak kanun fiilin işlendiği zaman yürürlükte olan kanun olduğu için değerlendirme buna göre yapılmalıdır, güvenlik tedbirleri için de aynı belirleme TCK'nın 7. maddesinde kabul edilmiştir. Dolayısıyla fiilin işlendiği zaman 5.2.2004 tarihidir ve uygulanacak kanun da bu tarihte yürürlükte olan kanundur. Daha *sonraki* kanun lehe ise geçmişe uygulanacaktır. Bunun için de fiilin işlenmesinden sonra yürürlüğe giren kanunun lehe mi aleyhe mi olduğuna bakılmalıdır. Cezalarla ilgili değişiklik yapılmadığı için yalnızca güvenlik tedbirlerine bakılarak değerlendirme yapılacaktır. getirilen düzenleme süreli hak yoksunluğunu ömür boyu hak yoksunluğuna çevirdiği için aleyhe bir değişikliktir. Dolayısıyla uygulanmayacaktır. Failin suçu işlemesinden sonra gerçekleşen bu aleyhe kanun değişikliği geçmişe yürümeyecek, fail hakkında süreli hak yoksunluğu uygulanacaktır (TCK 7/1, 2). Ancak bazı suçlardan mahkûmiyet özel düzenlemeler gereğince ömür boyu hak yoksunluğu doğurabilmektedir, bu düzenlemeler açısından hakkını kullanabilmesi için ya arşivden silinmesi veya memnu hakların iadesi yoluna gidilmelidir.

Hürriyetten yoksun kılma suçuyla ilgili bir değişiklik söz konusu olmadığından değerlendirme yapılmasını gerektirecek herhangi bir problem bulunmamaktadır.

4. Olaydaki verilen bilgilere göre ortada kesinleşmiş bir hüküm yoktur, bu nedenle ceza zamanaşımı ile ilgili değil, yargılama yapılacağı için dava zamanaşımı ilgili belirleme yapılmalıdır. Dava zamanaşımı süresi belirlenirken kanunda o suç için öngörülmüş cezanın yukarı sınırı esas alınır (TCK 66/4). Ayrıca cezanın daha fazla verilmesini gerektiren nitelikli haller de göz önünde bulundurulur (TCK 66/3). Dava zamanaşımı, tamamlanmış suçlarda suçun işlendiği günden, kesintisiz suçlarda kesintinin gerçekleştiği günden itibaren işlemeye başlar (TCK 66/6). Olayımızda işlenen suçlarda her bir suç için dava zamanaşımı süresi ayrı ayrı belirlenmelidir.

Hürriyetten yoksun kılma suçu işlenirken cebir kullanılmış, ayrıca birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmiş ve çocuğa karşı işlenmiştir. Bu nitelikli haller göz önüne alındığında ceza 4-14 yıl arası olacaktır (TCK 109/2, 3-b, f). Cezanın belirlenmesinde asgari hadden uzaklaşılırsa da burada dava zamanaşımı noktasından belirleme yapacağımızdan yukarı sınırı esas alınacaktır. Bu nedenle zamanaşımının hesaplanmasında yukarı sınır olan 14 yıl esas alınır. TCK 66/1-d gereğince hürriyetten yoksun kılma suçunun zamanaşımı süresi 15 yıldır. Kesintisiz suç olduğu için bu süre kesintinin gerçekleştiği günden, yani olayda Arda'nın, organları alınmış bir şekilde bulunduğu 5.2.2004'ten itibaren işlemeye başlar. Zamanaşımı süresi dolmamıştır.

Organ veya doku ticareti suçunun netice sebebiyle ağırlaşmış şekli gerçekleşmiş ve Arda ölmüştür. Buna göre TCK 91/8 gereğince kasten öldürme suçuna ilişkin hükümler uygulanacaktır. Olayda Arda henüz çocuktur, TCK 82/1-e gereğince öngörülen ceza ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasıdır. Buna ilişkin zamanaşımı süresi ise 30 yıldır (TCK 66/1-a). Bu süre ağır neticenin gerçekleştiği günden, yani Arda'nın öldüğü gün olan 2.7.2005 tarihinden itibaren işlemeye başlar. Olayımızda zamanaşımı süresi dolmamıştır.

Bülent hakkında iddianame düzenlenmesi dava zamanaşımını kesen bir sebep olarak TCK'nın 67. maddesinde düzenlenmiştir. Ortaklardan biri için dava zamanaşımını kesen sebep diğer ortaklar için de uygulanacaktır. 15 Mayıs 2007 tarihinde hem Bülent hem de Viladimir için dava zamanaşımı süresi kesilecek ve süre yeniden sıfırdan işlemeye başlayacaktır. Ancak her ikisi için de 15 Mayıs 2007 tarihinden itibaren yeni baştan işlemeye başlayacak olan bu süre en fazla dava zamanaşımı süresinin yarısına kadar uzatılabilecektir. Doktrinde dava zamanaşımı süresinin kesilmesi için iddianamenin düzenlenmesinin yeterli olduğunu ifade eden yazarlar olduğu gibi[131], iddianamenin görevli ve yetkili mahkeme tarafından kabul edilmesi gerektiğini savunan yazarlar da bulunmaktadır[132].

İddianame hangi suçla ilgili düzenlenmişse o suç yönünden dava zamanaşımını kesecektir, her iki suç için de aynı iddianame hazırlanmışsa her iki suç yönünden dava zamanaşımı süresi kesilecektir.

Böbreğin alınması, yani temel suç için zamanaşımı dolsaydı dahi ölüm neticesinden cezalandırılma olur muydu sorusuna ilişkin açıklamalar: Temel suç tipine ilişkin dava zamanaşımı süresi dolduktan sonra netice sebebiyle ağırlaşan suça

---

[131] Hakeri, s. 613.

[132] Özgenç, Genel Hükümler, 10. Baskı, s. 860.

ilişkin netice gerçekleşse bile dava zamanaşımı süresi ağır veya başka neticenin gerçekleştiği andan itibaren işlemeye başlayacaktır. Netice sebebiyle ağırlaşan suçlarda, ağır veya başka neticeye neden olan hareket, temel suç tipini de gerçekleştiren hareket olduğundan ve bu hareketin yapıldığı zamanda da temel suç tipi için dava zamanaşımı süresi dolmadığından hareketin yapılmasından sonra temel suç tipinin zamanaşımına uğraması önemli değildir.

OLAY 55
(AİDS)

AİDS virüsü taşıyan A tedavi olmaktadır. Bir gün B'yle tanışır ve aşık olur. Arkadaşlıkları ilerler ve birlikte olmaya başlarlar. A ve B daha sonra anlaşamayarak ayrılırlar. B'de rahatsızlık belirtileri başlayınca doktora gider ve AİDS olduğunu öğrenir. Olay yargıya intikal eder.

Sorular

1. A'nın sorumluluğunu yargılama aşamasında B'nin ölmesi haline ilişkin olarak belirleyiniz.

2. B'nin hüküm kesinleştikten sonra ölmesi haline ilişkin olarak belirleme yapınız.

CEVAPLAR

1. Olaya göre A, olası kastla öldürmeden sorumlu tutulmalıdır. Zira A hastalığını ve onun bulaşıcı, tehlikeli olduğunu bilmekte ve tedavi olmaktadır. Dolayısıyla A'nın hem virüsü bulaştırma hem de ölüm neticesi açısından kasten hareket ettiği söylenmelidir. Ölüm neticesi açısından olası kastı söz konusudur. Bu nedenle A hakkında TCK 87/4 uygulanmamalıdır. Çünkü bu fıkranın uygulanabilmesi için kasten yaralama neticesinde ölüm meydana gelmeli ve sorumluluk için de ölüm neticesi açısından failin taksiri bulunmalıdır. Burada ise A'nın ölüm neticesi açısından olası kastı söz konusudur, dolayısıyla TCK 87/4'ün uygulanması söz konusu değildir. Eğer hastalık bulaşan kişi ölmeseydi, bu takdirde sorumluluk kasten yaralamadan olacaktı. Zira olası kastta teşebbüs doktrinde çoğunluk tarafından kabul edilmemektedir. Netice olarak ölüm gerçekleştiği için kişi olası kastla öldürmeden sorumlu tutulacaktır.

2. Burada kişi hakkında mahkeme tarafından kasten yaralamadan sorumlu tutularak hüküm kurulmuştur (TCK 87/2-a). Zira olası kastla öldürmeye teşebbüs mümkün değildir. Hükmün kesinleşmesinden sonra ölüm gerçekleşmesi ile ilgili nasıl bir uygulama yapılması gerektiğine ilişkin iki görüş bulunmaktadır:

Birinci görüşe göre, fiil aynı olmadığı için non bis in idem ilkesinin uygulanması söz konusu değildir. Fiil aynı olsaydı bu ilke gereğince ikinci bir yargılama söz konusu olmayacaktı. Ölüm hüküm kesinleştikten sonra gerçekleştiği için kişi yeniden yargılanabilir. Ancak verilmiş olan ceza diğer verilecek olan cezadan mahsup edilir.

İkinci görüşe göre ise, ceza muhakemesindeki fiil kavramı ile ceza hukukundaki fiil kavramı birbirinden farklıdır. Ceza muhakemesinde ceza hukukundaki fiil kavramı esas alınmamakta, olay esas alınmaktadır. Çünkü ceza muhakemesinde yargılama konusu olaydır. Soruda da olayın yargılanıp kesin hükümle bittiği belirtilmektedir. Dolayısıyla non bis in idem ilkesi gereğince, aynı fiilden dolayı bir kimse bir kere yargılanabileceği için tekrar yargılama yapılamaz. Ayrıca yargılamanın yenilenmesi kurumuna ilişkin şartların da gerçekleşmemesi nedeniyle bu kurumun da işletilemeyeceği belirtilmelidir.

OLAY 56
(Yükümlülüklerin Çatışması)

Doktor A bir ilçede doktor olarak çalışmaktadır. Aynı zamanda adli tabiplik yapmaktadır. Bir gün annesi rahatsızlanır ilçeye kardeşinin diş muayenehanesine getirilir. A'ya haber verilir ve A oraya giderek tansiyon hastası annesinin tedavisini yapmaya başlar. Bu arada cumhuriyet savcısı adli olay için çağırır. Annemin tedavisini yapıyorum, biraz sonra geleceğim der. Acil müdahaleyi yaptıktan sonra adliyeye gider. Ancak Cumhuriyet savcısı doktor hakkında görevi kötüye kullanmaktan dolayı soruşturma başlatır. **Olayı değerlendiriniz.**

Cevap: Burada yükümlülüklerin çatışması söz konusudur. Yükümlülüklerin çatışmasında, kişinin yapması gereken birden fazla yükümlülüğü bulunmakla birlikte yükümlülüklerinden birini yerine getirmiş, diğerlerini ihmal etmek zorunda kalmıştır. Eğer yükümlülüğün ilgili olduğu hukuki değerler birbirine eşit ise veya farklı değerdeki hukuki yükümlülüklerden daha az değerdeki hukuki yükümlülük yerine getirilmemişse failin fiili hukuka uygun kabul edilmektedir. Dolayısıyla fail yaşama hakkını seçmiş olduğundan daha az değerdeki diğer yükümlülüğü ihmal ettiğinden ihmali davranışı yükümlülüklerin çatışması nedeniyle hukuka uygun kabul edilecek ve suç teşkil etmeyecektir. Dolayısıyla da görevi kötüye kullanma suçu *söz konusu* olmayacaktır.

OLAY 57
(İhmali İştirak, Faillik, İçtima)

Anne A, bonzai kullanan oğlunu öldürmek amacıyla dövmeye başlar. Baba B ise bu durumu görmesine rağmen sesini çıkarmaz ve çocuk aldığı darbeler sonucu hayatını kaybeder. **A ile B'nin sorumluluğunu tespit ediniz.**

Cevap: A + B → Oğlu; Kasten öldürme (TCK 81)

Altsoya karşı işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-d)

B → Oğlu; Kasten öldürmenin ihmali davranışla işlenmesi (TCK 83)

Altsoya karşı işlenmesi / cezayı artıran n.h. (TCK 82/1-d)

İhmali davranışla işlenen öldürme suçu bakımından bu nitelikli halin uygulanıp uygulanmayacağı tartışmalıdır[133].

Anne A, öldürmek için icrai harekette bulunduğundan TCK 81'de düzenlenen kasten öldürme suçunu işlemiştir. Ancak bu suçu altsoya karşı işlediği için A'nın TCK 82/1-d'de düzenlenen cezayı artıran nitelikli halden sorumluluğu söz konusu olacaktır.

Baba B ise; çocuğu üzerinde velayet ilişkisinden (Türk Medeni Kanunu 335 vd.) kaynaklanan koruma ve gözetim garantörlüğü[134] olmasına rağmen, bu garantörlüğünün gereklerine aykırı davranmış ve oğlunun anne A tarafından öldürülmesini engellemek bakımından garantörlüğünün gereklerini yerine getirmemiştir. Bu ihmali davranışı ile B, A'nın icrai davranışla işlemiş olduğu kasten öldürme suçuna iştirak etmiştir, dolayısıyla B, bu suç açısından yardım edendir.

Fakat B, bu ihmali davranışıyla aynı zamanda TCK 83'te bağımsız bir suç olarak düzenlenen kasten öldürmenin ihmali davranışla işlenmesi suçunun kanuni tanımındaki fiilini de gerçekleştirmiş olmaktadır. Bu da B'yi TCK 83'teki suçun faili yapmaktadır. Böyle bir durumda B'nin sorumluluğu, gerçekleştirdiği ihmali davranış, hem bir başkasının işlediği suça yardımda bulunmak nedeniyle yardım eden sıfatıyla sorumluluğu, hem de ihmalî davranışla işlenen suçun faili olarak sorumluluğu gerektirmektedir. Ancak failin şerikliğe nazaran asliliği ilkesi gereğince kişiyi sadece ihmalî davranışla işlediği suçtan dolayı fail olarak cezalandırmak gerekecektir[135].

---

[133] Bu tartışmalı durum için bkz. **Koca/Üzülmez**, Özel Hükümler, s. 103 vd.

[134] Anne ve babanın onsekiz yaşından küçük çocuklarına karşı hem koruma garantörlüğü hem de gözetim garantörlüğü bulunmaktadır (**Akbulut**, Genel Hükümler, s. 234).

[135] **Akbulut**, Genel Hükümler, s. 240-241. İhmali davranışla iştirak konusunda geniş bilgi için bkz. **Hakeri**, İhmal, s. 278 vd.

OLAY 58
(Fiil tekliği, hedefte sapma, hukuka uygunluk bilinci, fikri içtima)

Halil motosiklet ile kara yolunda seyreden Mustafa'ya yönelik olarak silahla üç el ateş etmiş. Mustafa ise korunmak maksadıyla motosiklete kapaklanmış ve Halil'e doğru iki el ateş etmiştir. Kurşunlardan biri Halil'e isabet edip yaralanmasına neden olurken diğer kurşun seyir halindeki araçlardan birinde yer alan yolcu Yıldız'a isabet etmiş ve aynı zamanda gebe olan Yıldız çocuğunu düşürmüştür. Bebeğini kaybetmenin verdiği acı ile bunalıma giren Yıldız bu duruma Mustafa'nın sebep olduğunu düşünür ve Mustafa'nın tek çocuğu olan Hüseyin'i öldürmeye karar verir. Bir gece Hüseyin'i takip eder ve ıssız bir alanda onu öldürür. Ancak daha sonra yapılan araştırmada eğer Yıldız Hüseyin'i vurmasaydı, Hüseyin'in o anda intikam amacıyla Halil'i öldürmek için silah çektiği fakat Yıldız tarafından vurulduğu için Halil'i öldüremediği anlaşılır.

Sorular:

1. Halil ve Mustafa'nın cezai sorumluluklarını değerlendiriniz.

2. Yıldız'ın Hüseyin'e karşı gerçekleştirdiği fiilde cezai sorumluluğu ne olmalıdır.

CEVAPLAR

1. Halil'in cezai sorumluluğu tespit edilecek olursa;

Halil — Mustafa. Kasten öldürme (TCK 81)

Halil — Kamu. Genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması (silahla işlenmesi) (TCK 170/1-c)

Halil'in Mustafa'ya üç el ateş etmiş olması, ceza hukuku anlamında tek fiil olarak kabul edilir. Doğal hareket tekliği söz konusudur. Olaya dışarıdan bakıldığında hareketlerin çokluğuna rağmen bu hareketler tek bir iradi karara dayanıyorsa, zaman ve mekan birliği varsa ve hareketler dışarıdan bakıldığında tek olarak nitelendirilecek kadar dar bir bağlantı içindeyse, tek bir hareket söz konusudur. Buna göre Halil'in 3 el ateş etmesi tek fiil olarak kabul edilir.

Halil'in trafik içinde ve motosiklet üzerinde hareket halinde olan Mustafa'ya yönelik üç el ateş etmiş olması nedeniyle öldürme açısından olası kastının olduğu söylenebilir. Çünkü silah niteliği itibariyle tehlikeli bir alettir ve bunun sonucunda kişinin ölebileceği öngörülebilirdir ve Mustafa trafikte araç kullanmaktadır, buna rağmen Halil ateş ettiğinden bu durumda Halil'in en azından olası kastla hareket ettiği söylenebilecektir. Ancak netice gerçekleşmediğinden ve olası kastla işlenen suçlar bakımından teşebbüs mümkün olmadığından, Halil ancak doğrudan kastla hareket ettiği takdirde, kasten öldürmeye teşebbüsten sorumlu olacaktır.

Halil'in cezai sorumluluğu bakımından değerlendirilmesi gereken diğer bir durum ise, Halil'in ateş etmesi nedeniyle TCK 170'te düzenlenen genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması suçundan da sorumlu tutulup tutulmayacağıdır. Bir görüşe göre Halil'in ateş etmesiyle kişilerin hayatı ve sağlığı açısından bir tehlike meydana gelmiştir. Bu nedenle TCK 170/1-c'de düzenlenen genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması suçu işlenmiştir. Tek fiil ve farklı suçlar söz konusu olduğundan TCK 44. maddedeki fikri içtima söz konusudur. Bu itibarla Halil sadece en ağır cezayı gerektiren TCK 81'den sorumlu olmalıdır. Diğer bir görüş göre ise, burada fikri içtimadan değil, görünüşte içtima kuralından hareket edilmelidir. TCK 81 zarar suçu iken, TCK 170 tehlike suçudur. Zarar suçları tehlike suçlarına nazaran asli norm olduğundan Halil'in sadece TCK 81'den sorumlu olması gerekmektedir. Yargıtay ise, doğrudan kastla hareket edilen hallerde TCK 170'in gerçekleştiğini kabul etmemektedir. Bu kabulle Yargıtay'a göre TCK 81 ile TCK 170 arasında içtima kurallarını uygulamaya da gerek bulunmadığından Halil bakımından TCK 170'in uygulanması da söz konusu olmamaktadır.

Mustafa'nın cezai sorumluluğu tespit edilecek olursa;

Mustafa → Halil; Kastına göre kasten yaralama (TCK 86) veya kasten öldürme (TCK 81)

Kasten yaralamanın silahla işlenmesi / cezayı artıran nitelikli n.h. (TCK 86/3-e)

Mustafa → Yıldız; Kasten yaralama (TCK 86)

Silahla işlenmesi / cezayı artıran nitelikli n.h. (TCK 86/3-e)

Gebe kadına karşı işlenmesi neticesi sebebiyle ağırlaşan haldir (TCK 87/2-e).

Mustafa → Kamu; Genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması (silahla işlenmesi) (TCK 170/1-c)

Mustafa'nın Halil'i yaralama kastıyla hareket ettiği düşünüldüğünde kasten yaralama suçu işlenmiş ve netice gerçekleştiğinden tamamlanmıştır. Mustafa bu suçu silahla işlediğinden TCK 86/3-e'de düzenlenen nitelikli halden sorumludur. Eğer Mustafa öldürme kastıyla ateş ettiyse bu durumda kasten öldürmeye teşebbüs söz konusu olacaktır. Her iki durum açısından da Mustafa açısından tipik haksızlık gerçekleşmiş ancak, meşru müdafaa hukuka uygunluk sebebi söz konusu olduğundan suç gerçekleşmemiştir. Mustafa kendisine karşı mevcut bir saldırıyı, saldırıyla orantılı bir şekilde def etmek için ateş etmiştir. Bu bakımdan Mustafa'nın Halil'i yaralamasından veya öldürmeye teşebbüs etmesinden dolayı cezai sorumluluğu doğmayacaktır.

Mustafa'nın Yıldız'ı vurması bakımından ise: Olayda tek fiil söz konusu değildir. Üstün kişisel değerleri koruyan suçlarda fiil tekliği kabul edilmemektedir. Yargıtay da bu görüştedir. Doğal hareket tekliğinin birçok üstün kişisel hukuki değerlerin (yaşam, vücut dokunulmazlığı, cinsel özgürlük gibi) ihlal edildiği olaylarda kabul edilip edilmeyeceği üzerinde durulmaktadır. Yani doğal hareket tekliği kapsamına giren hareketlerle birden çok kişinin öldürüldüğü veya yaralandığı olaylarda fiil tekliğinin kabul edilip edilmeyeceği hem uygulamada hem de doktrinde belirleme konusu yapılmaktadır. Doktrinde çoğunlukla farklı kişilere karşı işlenen bu tarz fiillerde fiil tekliği kabul edilmemektedir. Ancak aksine belirleme yapan yazarlar da bulunmaktadır[36]. Yargıtay ise verdiği bir kararda, "bu noktada; aralarında yer ve zaman bakımından sıkı bağlantı bulunmasına rağmen doğal anlamda birden fazla hareketle, doğrudan veya olası kastla kişilerin yaşam

[36] Bkz., **Schönke/Schröder-Stree/SternbergLieben**. Vorbem §§ 52 ff., kn. 22. 23.

hakkı ve vücut dokunulmazlığına yönelik hukuki menfaatlerin ihlal edilmesi durumunda fiilin hukuki anlamda tek olarak kabul edilip edilemeyeceği hususu üzerinde ayrıca durulmalıdır. Doğal anlamda birden fazla hareketin hukuki anlamda tek bir fiil olarak kabul edilip edilemeyeceği işlenen suçun özelliği de gözönüne alınarak yapılacak hukuki değerlendirme sonucunda belirlenmelidir. Bu bakımdan korunan hukuki menfaatler arasında en üstte yer alan yaşam hakkı ve vücut dokunulmazlığına yönelik eylemlerde eğer fail doğal anlamda birden fazla hareketle bir ya da birkaç kişiyi öldürmek ya da yaralamak amacıyla, öldürmek ya da yaralamak istediği kişinin yanında veya yakınında bulunan başka kişilerin de ölebileceğini veya yaralanabileceğini öngörmesine rağmen bunu göze alarak hareket ediyorsa artık ortada tek bir fiil değil, mağdur sayısınca birden çok fiil bulunduğunu kabul etmek gerekir. Ancak bunun için failin doğrudan ya da olası kastla hareket ettiğinin belirlenmesi gereklidir" şeklinde belirleme yapmıştır. Bu belirleme çerçevesinde de tek fiil olmadığından fikri içtima kurallarının (TCK 44) uygulanamayacağını kabul etmiştir.

Seyir halinde iken, ateş etmesi halinde birilerinin yaralanabileceği öngörülebilir bir durumdur ve Mustafa da bu bilinçle hareket edip, olursa olsun diyerek ateş ettiyse bu durumda Yıldız'ın yaralanmasında olası kastı söz konusudur. Olası kastla yaralama suçunu işlemiştir. Bu suçun silahla işlenmesi TCK 86/3-e de nitelikli hal olarak düzenlenmiştir. Ayrıca gebe olan kadına karşı işlenmiştir. Bu bir netice sebebiyle ağırlaşan haldir. Doğrudan kastı, olası kastı veya taksiri olabilir. Bu takdirde sorumluluğu yoluna gidilebilir.

Mustafa meşru müdafaa halinde savunmaya ilişkin şartları yerine getirmiş ancak bu savunma esnasında 3. kişi yaralanmıştır. Yargıtay bu gibi durumlarda meşru müdafaa halinin mevcut olduğunu kabul etmektedir. Bazı yazarlar ise, meşru müdafaa hukuka uygunluk nedeninin uygulanamayacağını, kişinin kast veya taksirine göre sorumlu olması gerektiği görüşündedirler. Ancak diğer bazı yazarlar hukuka uygunluk sebebi yerine zorunluluk halinin kabul edilmesi gerektiği görüşündedirler. Nitekim savunma ancak saldırıyı gerçekleştirene karşı yapılmalıdır, Yıldız'a isabet eden kurşun bakımından meşru müdafaa şartları oluşmadığından Mustafa'nın fiilinin zorunluluk hali kapsamında (TCK 25/2) değerlendirilmesi gerekir. Şartları gerçekleştiği takdirde kusuru bulunmadığından ötürü ceza verilmemelidir.

Mustafa'nın ateş etmesi bakımından, kişilerin hayatı ve sağlığı açısından bir tehlike meydana gelmiştir. Bu nedenle TCK 170/1-c'de düzenlenen genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması suçu işlenmiştir. Her ne kadar Mustafa meşru müdafaa içinde hareket ediyor olsa da kamuya karşı suç işleyemez. Bu nedenle

TCK 170'ten dolayı sorumluluğuna gidilir. Yargıtay birden fazla ateş edilme eylemleriyle bağlantılı olarak kasten yaralama ile genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması fiilinin tek fiille gerçekleştirildiğini kabul etmektedir. Bunun için belli bir amaç ve hedef gözetilmeksizin ateş edilmesini aramaktadır[137]. Bir görüşe göre genel güvenliğin tehlikeye sokulması ile Yıldız'ın yaralanması açısından fikri içtima söz konusu olabilir. Diğer görüş ise bu durumda zarar suçu tehlike suçu olduğu gerekçesiyle zarar suçundan sorumluluğu kabul etmektedir.

2. Yıldız → Hüseyin; Kasten öldürme (TCK 81)

Yıldız Hüseyin'i kasten öldürmüştür. Fakat Yıldız her ne kadar hukuka uygunluk bilinci içinde hareket etmemiş olsa da bu davranışıyla Halil'in ölmesine engel olmuş ve 3. kişi yararına meşru müdafaada bulunmuştur. Bu gibi durumlarda bir görüş, kişinin hukuka uygunluk bilinci içinde hareket etmemesine rağmen, objektif olarak gerçekleşen hukuka uygunluk sebebi neticenin ifade ettiği haksızlığı ortadan kaldırdığından suçun oluşmadığı görüşündedirler.

Ancak diğer görüş ise (gittikçe taraftar toplayan görüş), her ne kadar kişi hukuka uygunluk bilinci içinde hareket etmemiş olsa da objektif olarak gerçekleşen hukuka uygunluk sebebi neticenin ifade ettiği haksızlığı ortadan kaldırmakta, fakat fiilin ifade ettiği haksızlık devam ettiğinden failin teşebbüsten sorumlu tutulması gerekmektedir. Dolayısıyla bu görüşe göre Yıldız kasten öldürmeye teşebbüsten sorumlu tutulmalıdır.

---

[137] Yargıtay genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması için belli bir amaç ve hedefin gözetilmeksizin ateş edilmesini aramaktadır. Belli bir amaç ve hedef gözetilerek yapılan ateşlerde, örneğin mağdurun hedef alınarak silahla ateş edilmesinde genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması fiilinin gerçekleşmediğini kabul etmektedir. CGK, 01.04.2014, E. 2013/8-135, K. 2014/164, kazanci.com.tr (E.T.17.04.2015) Ancak bu nitelikte olmayan ateş etmelerde fiil tekliği içerisinde hem kasten yaralama hem de genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması fiilinin oluştuğunu kabul etmektedir. "Atış mesafesi, kullanılan silahların niteliği, yaralanmaların cereceleri, tanık anlatımları ve dosyadaki kanıtlar birlikte değerlendirildiğinde, mağdurları korkutarak olay yerinden kaçırmak gayesiyle hareket eden sanıkların, ateş esnasında, mağdurlardan herhangi birisini veya mağdurların içinde bulunduğu grubu hedef almadıkları, doğrudan öldürme veya yaralama kastı ile hareket etmedikleri, ancak etkili mesafeden ellerindeki elverişli silahlarla mağdurların bulunduğu yöne doğru ateş etmeleri sonucunda, mermilerin sekmesi veya başka etkenlerle topluluk halinde bulunan mağdurların vurulabileceklerini öngördükleri, buna rağmen birçok kez ateş etmek suretiyle, öngördükleri sonucu kabullendikleri ve bunun sonucunda da dört mağdurun yaralandığı olayda, her iki sanık açısından da kendi yaraladığı her bir mağdura karşı "olası kastla yaralama" suçunun oluştuğu kabul edilmelidir. Mağdurları korkutarak oradan uzaklaştırmak için onların grup halinde bulundukları bölgeye doğru, birden çok kez ateş eden sanıkların "ateş etme" eylemlerinin hukuki anlamda tek fiil sayılması gerektiğinde ve bu suretle, tek olan eylem sonunda hem her bir mağdura karşı olası kastla yaralama suçunun, hem de genel güvenliği tehlikeye sokma suçunun meydana geldiğinde kuşku bulunmadığından, sanıklar hakkında 5237 sayılı TCY'nin 44. maddesinin uygulanması ve meydana gelen suçların en ağırından ceza verilmesi gerekir". CGK, 06.07.2010, E. 2010/8-51, K. 2010/162, kazanci.com.tr (E.T. 17.04.2015). Ancak bu karar, müşterek faillik ve yaralamaları gerçekleştiren ateş etme eylemlerinin tek fiil sayılması açısından doğru değildir.

Yıldız bu fiili, çocuğunun ölümünden duyduğu şiddetli elemin etkisiyle işlemiş, yani kendisine yönelik yapılan haksız bir fiilden duyduğu şiddetli elemle gerçekleştirmiştir. Fakat fiilini haksız fiili yapana yönelik değil de onun oğluna karşı gerçekleştirmesi nedeniyle haksız tahrik hükümlerinden yararlanamaz.

OLAY 59
(Fiil Tekliği, Haksız Tahrik, İştirak)

A, bir tartışma esnasında B'ye tokat atar. B ertesi gün babasıyla A'yı öldürmek için bıçakla saldırırlar. Ellerinden kurtulan A kaçmaya başlar. Baba-oğul arkadan koşmaya başlarlar. Ancak yaşlı olan Baba bir süre sonra koşamaz ve düşer. B, A'ya yetişir ve onu öldürür. **Olayı ceza hukuku bilgileriniz ışığında değerlendiriniz.**

Cevap: A → B; Kasten yaralama (TCK 86)

B + Baba → Kasten öldürme (TCK 81)

Olayda gerçekleşen kasten öldürme suçu failin kaçması sebebiyle doğal anlamda birden fazla hareketin gerçekleşmesiyle oluşmuştur. Bu tarz durumlarda birden fazla hareket bulunmasına rağmen hepsi tek fiil kabul edilmekte ve buna doğal hareket tekliği adı verilmektedir. Doğal hareket tekliğinde, aslında birden fazla hareket bulunmasına karşın bunlar tek fiil kabul edilmektedir. Olayımızda mağdurun kısa süreli kaçması sonucu failler ilk başta suçu tamamlayamasalar dahi, daha sonra aynı irade altında ve dar zaman-mekan birlikteliği çerçevesinde suç tamamlandığı için tek fiil kabul edilmelidir. Ayrıca burada doğal hareket tekliğinden devam eden (birbirini takip eden) hareketlerle tipikliğin gerçekleştirilmesi söz konusudur. Dolayısıyla B, A'ya karşı tek bir kasten öldürme suçundan sorumludur.

Olayda tartışılması gereken bir diğer husus Babanın müşterek failliğidir. Müşterek failliğin gerçekleşmesi için 2 şart mevcuttur. Bunlardan biri "birlikte suç işleme kararı", ikincisi "suçun işlenişi üzerinde müşterek hakimiyet kurulması"dır. Müşterek failler, suç teşkil eden haksızlığın bütünü üzerinde müşterek hâkimiyet kurmalıdırlar. Her bir müşterek fail, tipikliğin gerçekleşmesinde suç planının başarısı için önemli olan bir fonksiyon icra etmektedir. Baba ve oğul öldürmek için hareket ediyorlar ve bunu gerçekleştirmek için gerekeni de yapmaya başlıyorlar. Yani burada müşterek faillik söz konusudur. Ellerinden mağdur kaçıyor ve failler ölümü gerçekleştirmek için kovalıyorlar. Müşterek faillik devam ediyor. Ancak baba düşüyor ve oğlu ölümü gerçekleştiren son hareketi yapıyor. Tüm bu hareketler fiil tekliği teşkil ettiği için müşterek failliğin de devam ettiğini söylemek gerekiyor. Babanın olayın üzerindeki fonksiyonel fiil hakimiye-

tinin ortadan kalkması da söz konusu değildir. Aynı iradeye dayanılarak eylem gerçekleştirildiğinden müşterek failliği kabul etmek gerekir. Her bir failin ayrı ayrı fiil üzerinde hâkimiyet kurması durumunda müşterek faillik söz konusu olduğu gibi, bu nitelikte olmayan katkılarda da fiil üzerinde müşterek hâkimiyet varsa karşılıklı olarak fiil birbirine isnad edilmektedir. Olayımızda da böyle bir durum bulunmaktadır. Netice itibariyle olayımızda B ve Babası, A'ya karşı kasten öldürme fiilinin müşterek failidirler.

Son olarak olayda B ve Baba açısından haksız tahrikin olup olmadığı araştırılmalıdır. Olayımızda A'nın B'ye tokat atması sebebiyle B açısından bir haksız tahrikin varlığı kabul edilebilir. Ayrıca haksız fiile maruz kalan kişiyle tepki teşkil eden fiil failinin aynı kişi olması zorunluluk arzetmediğinden, haksız tahrik hükümlerinin Babaya da uygulanması mümkün olacaktır. Çünkü herkes kendi kusurlu fiiline göre cezalandırıldığından kim de haksız tahrik varsa o bundan yararlanacak haksız tahrikin etkisiyle hareket etmeyen kişiye haksız tahrik hükümleri uygulanmayacaktır (TCK m. 40)[138]. Öte yandan, haksız fiille failin işlediği suç arasında bir oran bulunması noktasında tartışma bulunmakla birlikte biz oranın bulunması gerektiği görüşünü kabul etmemekteyiz.

[138] Akbulut, Genel Hükümler, s. 452

OLAY 60
(Gönüllü vazgeçme)

Faruk, hasmı olan Kerem'i, Kerem'in ağabeyine ait işyerinde yaşamsal tehlikeye neden olacak şekilde 24 yerinden bıçaklamış, fakat mekânıterk etmek üzereyken yaptığından pişmanlık duyarak Kerem'in yaralarının üzerine kıyafet ile tampon yaparak kan akışını durdurmaya çalışmış, daha sonra ambulans çağırıp, bina görevlisine "yukarıda yaralı var" diyerek durumu bildirmiş, olay yeri yakınındaki emniyet ekiplerine de haber verip mağdurun en kısa sürede hastaneye yetişmesi için çaba göstermiştir. Hastaneye kaldırılan Kerem, tüm çabalara rağmen hayatını kaybetmiştir. **Faruk'un cezai sorumluluğunu belirleyiniz.**

Cevap: Faruk, Kerem'i öldürmek için icra hareketlerini yapmış ve icra hareketlerini tamamlamış olmasına rağmen, neticenin meydana gelmesini engellemek istemiş ve bunun için de çabalamış olmasına rağmen Kerem ölmüştür. Dolayısıyla neticeli bir suç olan öldürme suçu açısından Faruk'un hareketleri icra hareketleri başladıktan ve fakat neticenin meydana gelmesinden önce yapıldığı için gönüllü vazgeçme kurumu bakımından değerlendirilmelidir. Kaldı ki suçun tamamlanmasından (neticeli suçlar için neticenin gerçekleşmesi) sonra söz konusu olan etkin pişmanlık hükümlerine öldürme suçu açısından yer verilmemiştir.

Gönüllü vazgeçmede, failin icra hareketlerini tamamlamaktan gönüllü olarak vazgeçmesi veya kendi çabalarıyla suçun tamamlanmasını veya neticenin gerçekleşmesini önlemesi söz konusudur.[139] Dolayısıyla gönüllü vazgeçmeden söz edebilmek için suçun icra hareketlerine başlanmış olması gerekir. Diğer bir deyişle teşebbüs aşamasında olan bir suçun varlığı aranmaktadır. Kanun koyucu icra hareketleri devam ederken vazgeçmede sadece icra hareketlerinden vazgeçilmesini yeterli görürken, icra hareketlerinin tamamlandığı suçlarda, ayrıca kişinin aktif hareketleriyle suçun tamamlanmasını ya da neticenin gerçekleşmesini önlemesini de istemektedir. Bununla beraber, ciddi çaba gösterilmesine rağmen neticenin gerçekleşmesinin veya suçun tamamlanmasının önlenemediği hallerde de failin yine de gönüllü vazgeçmeden yararlanıp yararlanmayacağı sorun teşkil etmektedir. Ciddi çaba gösterilmesine rağmen neticenin gerçekleşmesinin veya suçun tamamlanmasının önlenemediği hallerde failin gönüllü vazgeçmeden yarar-

[139] Akbulut, Genel Hükümler, s. 488

lanıp yararlanmayacağına ilişkin TCK 36'da bir belirleme bulunmamaktadır. Ancak iştirakte gönüllü vazgeçmeye ilişkin TCK 41'de belirleme bulunmaktadır. Söz konusu maddenin 2. fıkrasının b bendinde gönüllü vazgeçenin bütün gayretine rağmen işlenmiş olması halinde vazgeçen suç ortağı gönüllü vazgeçmeden yararlanacaktır. Eğer bu belirleme herhangi bir ayrım yapmadan gösterdiği bütün gayretine rağmen suç yine de işlenmiş olursa şeklinde anlaşılacak olursa 36. ve 41. madde arasında çelişkiye yer vermemek için 36. madde açısından da gönüllü vazgeçmenin kabul edilmesi gerekir. Ancak 41. maddedeki düzenlemeyi Alman Ceza Kanunundaki (m. 24/2) gibi anlarsak, yani iştirakine bağlı olmaksızın (daha önceki fiil katkısından bağımsız olarak suçun) işlenmesi şeklinde anlarsak o zaman doğrudan fail olan kişi bütün çabasına rağmen neticeyi önlemeyi başaramamışsa gönüllü vazgeçmeden yararlanmaması gerekir. Bu şekildeki belirleme teşebbüsün hukuki esasına daha uygun görünmektedir[40].

[40] Gönüllü vazgeçmenin uygulanmayacağına ilişkin **Öztürk/Erdem**, s. 330. Yazarlara göre engelleyememekle beraber failin çabası, 61. maddeye göre cezanın tespitinde ve 62. maddeye göre takdiri indirim nedenlerinin uygulanmasında göz önünde bulundurulabilir. **Öztürk/Erdem**, s. 330, dpn 1231.

OLAY 61
(İhmali Suç)

Kanser hastası olan Elfida, özel bir hastanede tedavi görmektedir. Ancak bir süre sonra tedaviye olumlu yanıt vermediği anlaşılır. Bunun üzerine Elfida'nın doktoru Levent, zaten öleceğini düşündüğü Elfida'yı tedavi etmeyi bırakır ve çok geçmeden Elfida ölür. **Doktor Levet'in cezai sorumluluğunu değerlendiriniz.**

Cevap: Olayımızda kasten öldürmenin ihmali davranışla işlenmesi suçu (TCK 83) söz konusudur. Kişinin bu tür davranışından sorumlu tutulabilmesi için belli bir icrai davranışta bulunma hukuki yükümlülüğünün bulunması, yani garantör olması gerekir. Olayımızda doktor Levent'in, Elfida'ya karşı koruma garantörlüğü söz konusudur. Doktorun yalnızca sağlığına kavuşturma yükümlülüğü bulunmamaktadır. Hastanın hayatının kurtarılmasının mümkün olmadığı bir durumda dahi, hastanın ıstırabının azaltılması veya acılarının dindirilmesi, yaşamının uzatılması doktorun yükümlülüğüdür (Hasta Hakları Yönetmeliği m. 14)[141]. Elfida'nın tedaviyi reddetmesi de söz konusu olmadığından Elfida'nın ölümünden doktor yükümlülüğüne aykırı davranması nedeniyle sorumludur.

[141] Akbulut, Genel Hükümler, s. 233, 263

OLAY 62
(Avukat)

Bir hukuk bürosunda stajyer olarak çalışmaya başlayan S, 10.2.2014 tarihinde avukat A tarafından cinsel davranışlarla vücut bütünlüğü ihlal edilerek cinsel saldırıya maruz kalmıştır. Bunun üzerine S, bir hukukçu olmanın da verdiği özgüvenle cumhuriyet savcılığına suç duyurusunda bulunmuştur. Yapılan soruşturma sonucunda 12.6.2014 tarihinde avukat A'nın TCK m. 102/1 hükmü uyarınca, cinsel saldırı suçunun temel şeklinden yargılanmasına başlanmıştır. Söz konusu hükme göre *"cinsel davranışlarla bir kimsenin vucut dokunulmazlığını ihlal eden kişi, mağdurun şikâyeti uzerine, iki yıldan yedi yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır"*. Ancak yargılama devam ederken 18.6.2014 tarihinde 6545 sayılı kanun ile TCK m. 102'de köklü değişiklikler yapılmıştır. Buna göre *"(Değişiklik: 18/6/2014-6545/58 md.) Cinsel davranışlarla bir kimsenin vucut dokunulmazlığını ihlal eden kişi, mağdurun şikayeti uzerine, beş yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Cinsel davranışın sarkıntılık duzeyinde kalması halinde iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası verilir"*. Ayrıca aynı kanun değişikliği ile maddenin eski metninde yer alan *"suçun sonucunda mağdurun beden veya ruh sağlığının bozulması halinde, on yıldan az olmamak uzere hapis cezasına hukmolunur"* hükmü de yeni kanun metninde yer almamıştır. **Buna göre aşağıdaki soruları cevaplandırınız.**

Sorular:

1. Mahkeme yaptığı değerlendirme sonucunda, A'nın S'ye yönelik cinsel davranışlarının sarkıntılık düzeyini aştığını ve bu saldırı sonucunda S'nin ruh sağlığının bozulduğunu tespit ederse hangi kanun hükmünü uygulamalıdır?

2. Mahkeme yaptığı değerlendirme sonucunda; A'nın S'ye yönelik cinsel davranışlarının sarkıntılık düzeyini aştığını ancak bu saldırı sonucunda S'nin beden veya ruh sağlığının bozulmadığını tespit ederse hangi kanun hükmünü uygulamalıdır?

3. Mahkeme yaptığı değerlendirme sonucunda, A'nın S'ye yönelik cinsel davranışlarının sarkıntılık düzeyini aşmadığını tespit ederse hangi kanun hükmünü uygulamalıdır?

CEVAPLAR

1. Zaman bakımından uygulamada kural, hareketin gerçekleştirildiği anda yürürlükte bulunan kanunun uygulanmasıdır. Olayımızda cinsel saldırı suçu 10.2.2014 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Dolayısıyla bu tarihte yürürlükte bulunan kanun uyarınca da ceza tayin edilecektir. 18.6.2014 tarihinde yürürlüğe giren kanun kural olarak uygulanmamakla beraber lehe kanun niteliğinde ise uygulanacaktır. Unutulmamalıdır ki önceki ve sonraki kanunun lehe hükümleri alınarak karma bir uygulamaya da gidilemeyecek; kanun bir bütün olarak uygulanacaktır. *Olayımız açısından sonradan yururluğe giren kanun olayın şartlarına göre bazen lehe bazen aleyhe olabilmektedir. Burada yapılması gereken, TCK'nın Yururluk ve Uygulanma Şekli Hakkında Kanun'un 9. maddesinin uçuncu fıkrası uyarınca önceki ve sonraki kanunun ilgili butun hukumlerini olaya uygulayarak, ortaya çıkan sonuçların birbirleriyle karşılaştırılması suretiyle lehe kanunu tespit etmektir.* Buna göre değişiklikten önceki kanun için değerlendirme yaparsak; cinsel davranışlarla bir kimsenin vücut dokunulmazlığını ihlal eden kişi, iki yıldan yedi yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Önceki kanunda sarkıntılığa ilişkin bir düzenleme bulunmadığından bunun değerlendirilmesine de gerek yoktur. Şu halde A, 2 yıldan 7 yıla kadar hapis cezası alabilecektir. Ancak soruda S'nin ruh sağlığının da bozulduğu ifade edilmiştir. Buna göre değişiklikten önce suçun sonucunda mağdurun beden veya ruh sağlığının bozulması halinde, on yıldan az olmamak üzere hapis cezasına hükmolunacağı için A'nın cezası 10 yıldan fazla olacaktır. Yeni kanunda ise fiilin sarkıntılığı aşması suçun temel hali olarak kabul edilmiştir. Soruda cinsel davranışlarının sarkıntılık düzeyini aştığı belirtildiğine göre A'nın cezası yeni kanun uyarınca 5 yıldan 10 yıla kadar olacaktır. Ayrıca yeni kanunda mağdurun ruh sağlığının bozulması düzenlenmediği için ceza da arttırılamayacaktır. Bu nedenle A, yeni kanun uyarınca ancak 5 yıldan 10 yıla kadar hapis cezası alabilecektir. Dolayısıyla *yeni duzenleme lehedir ve lehe olan bu duzenleme geriye yuruyup A hakkında uygulanmalıdır.*

2. Eski düzenleme gereğince cinsel davranışın sarkıntılık düzeyini aşması önem arz etmediği ve mağdurun beden veya ruh sağlığı da bozulmadığı için A hakkında 2 yıldan 7 yıla kadar hapis cezası uygulanabilir. Yeni düzenleme gereğince ise cinsel davranışın sarkıntılık düzeyini aşması halinde kişi hakkında 5 yıldan 10 yıla kadar hapis cezası uygulanacaktır. Kişinin beden veya ruh sağlığının bozulup bozulmaması yeni düzenleme bakımından neticesi sebebiyle ağırlaşmış hal için önem arz etmeyeceği için A hakkında 5 yıldan 10 yıla kadar hapis cezasına hükmedilebilecektir. Ancak hâkim 61. madde uyarınca cezayı tespit ederken

elbette ki bunu göz önünde bulunduracaktır. Sonuç olarak *bu ihtimalde eski düzenleme lehe olduğundan söz konusu aleyhe değişiklik geçmişe yürümeyecektir.*

3. Eski düzenleme uyarınca cinsel davranışın sarkıntılık düzeyini aşıp aşmaması önem arz etmez. A hakkında 2 yıldan 7 yıla kadar hapis cezasına hükmedilebilir. Yeni düzenlemede ise cinsel davranışın sarkıntılık düzeyinde kalması halinde 2 yıldan 5 yıla kadar hapis cezası verilir. *Yeni düzenleme bu ihtimalde de lehe olduğundan geçmişe yürüyecektir.*

OLAY 63
(Cezanın Belirlenmesi-Koşullu Salıverilme)

Askere gitmek istemeyen A, doktor D'nin askerlik yapmasına herhangi bir engel olmadığına ilişkin rapor düzenlemesine sinirlenir ve onu öldürmeye karar verir. Öldürme planını hazırlar ve durumu, yakın arkadaşı olan 17 yaşındaki B'ye anlatır ve ondan yardım ister. B, doktoru öldürdükten sonra gelip kendisinde saklanabileceğini söyler. Bunun üzerine A, hazırladığı plan doğrultusunda iş çıkışı D'yi ıssız bir yerde yakalar ve defalarca bıçaklayıp kaçar. Ancak D oradan geçen bir sürücü tarafından hastaneye kaldırılır ve ölmez. Daha sonra A, B'ye gidip bir süre orada saklanır.

Sorular:

1. Olaya göre TCK m. 61 uyarınca faillerin cezalarını belirleyiniz.

2. Tespit ettiğiniz muhtemel ceza üzerinden A ve B'nin koşullu salıverilmeden yararlanabilmesi için infaz kurumunda geçireceği süreleri belirleyiniz. İşlenen suç cinsel saldırı suçu olsaydı bu süreyi nasıl belirlerdiniz?

CEVAPLAR

1. Ceza belirlenirken ilgili suç tipindeki suçun yaptırımına bakılır. Ağırlaştırılmış müebbet ya da müebbet hapis cezası gibi maktu bir ceza söz konusu ise temel ceza olarak bunlar baz alınır. Cezanın asgari ve azami hadleri belirlenmiş ise TCK 61/1'de yedi bent halinde sayılan kriterler göz önünde bulundurularak önce temel ceza belirlenir. Temel ceza belirlendikten sonra olayda varsa olası kast indirimi ya da bilinçli taksir artırımı yapılır. Daha sonra olaydaki nitelikli haller uygulanır. Birden fazla nitelikli hal varsa temel cezada önce artırım sonra indirim yapılır. Daha sonra belirlenen bu ceza üzerinden somut olayda varsa sırasıyla teşebbüs, iştirak, zincirleme suç, haksız tahrik, yaş küçüklüğü, akıl hastalığı ve cezada indirim yapılmasını gerektiren şahsi sebeplere ilişkin hükümler ile takdiri indirim nedenleri uygulanarak sonuç ceza belirlenir.

Somut olayımıza baktığımızda iştirak halinde işlenen ancak teşebbüs aşamasında kalan kasten öldürme suçunun oluştuğunu görmekteyiz. Fiili bizzat gerçekleştirdiği için A, doğrudan fail iken suçun işlenmesinden sonra yardımda bulunacağını vadeden B ise, yardım edendir. Bağlılık kuralı (TCK 40) gereğince şerik olan B de cezalandırılacaktır. TCK 61 uyarınca cezayı belirlerken suça iştirak eden herkes için ayrı ayrı ceza belirlenecektir.

İşlenen suç kasten öldürme suçudur. TCK 81 uyarınca bir kişiyi kasten öldüren kimse müebbet hapis cezasıyla cezalandırılır. Ceza, maktu bir ceza olduğundan temel ceza olarak göz önünde bulundurulur.

Doğrudan kastla işlendiğinden olası kast indirimi yapılmayacaktır.

Olayda kasten öldürmenin iki nitelikli hali gerçekleşmiştir: Kasten öldürmenin tasarlayarak işlenmesi ve kasten öldürmenin yerine getirdiği kamu görevinden dolayı kamu görevlisine karşı işlenmesi. TCK 82'de bu iki nitelikli hale de yer verilmiş ve bunun karşılığında ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası öngörülmüştür. Somut olay bakımından bir etkisi olmayacaksa da bu gibi durumlarda her iki nitelikli halden de ceza iki defa arttırılmaz, bir nitelikli halden artırılır ancak diğeri temel cezanın belirlenmesinde göz önünde bulundurulur. Eğer nitelikli haller farklı fıkralarda yer alsaydı ya da artırım miktarları farklı olsaydı ağır olanı uygulayıp diğerini alt-üst sınırı belirmede göz önünde bulunduracaktık. Sonuç olarak şu aşamada faillerin cezası ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasıdır.

Nitelikli haller uygulandıktan sonra, m. 61'deki sıraya göre teşebbüs indirimi yapılacaktır. Buna göre meydana gelen zarar veya tehlikenin ağırlığına göre ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasının yerine 13 yıldan 20 yıla kadar hapis cezası,

müebbet hapis cezası yerine 9 yıldan 15 yıla kadar hapis cezası verilir. Diğer hallerde dörtte birden dörtte üçüne kadar indirilir. Olayda kasten öldürme suçu teşebbüs aşamasında kalmıştır. Öyleyse nitelikli halleri uyguladıktan sonra bulunan ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası üzerinden teşebbüs indirimi yapılacaktır. Bu aşamada faillerin cezası 13-20 yıl arasında bir hapis cezası olacaktır. Somut olayda 16 yıl diyelim.

Teşebbüsten sonra somut olayda varsa iştirak hükümleri uygulanmak suretiyle ceza belirlenecektir. Her bir suça katılan için ayrı ayrı ceza belirlemesi yapılacaktır. Dolaylı faillik ve azmettirendeki artırım ya da yardım edendeki indirim bu aşamada yapılacaktır. Somut olayda A'nın doğrudan fail, B'nin ise yardım eden olduğunu söylemiştik. Bu aşamada doğrudan fail A bakımından herhangi bir artırım ya da indirim yapılamayacaksa da yardım eden B bakımından TCK 39 gereğince cezada indirim yapılacaktır. Buna göre suçun işlenişine yardım eden kişiye ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası yerine 15 yıldan 20 yıla, müebbet hapis cezası yerine 10 yıldan 15 yıla kadar hapis cezası verilir. Diğer hallerde ise cezanın yarısı indirilir. Ancak bu durumda verilecek ceza 8 yılı geçemez. Öyleyse olayımızda yardım eden B için belirlenen 16 yılın yarısı indirilir, doğrudan fail A için ise indirilmez. Şu aşamada; A'nın cezası 16 yıl, B'nin cezası ise 8 yıldır. *(Not: Suçun birden fazla kişi tarafından işlenmesi ilgili suç tipinde nitelikli hal olarak kabul edilmemişse bu durum temel ceza belirlenirken suçun işleniş biçimi çerçevesinde göz önünde bulundurulabilir.)*

Son olarak yardım eden B bakımından ayrıca yaş küçüklüğü de söz konusu olduğundan buna ilişkin indirim de yapılmalıdır. Buna göre TCK 31/3 uyarınca belirlenen bu cezanın üçte biri indirilecektir. Sonuç olarak A, 16 yıl; B ise 5 yıl 4 ay hapis cezası ile cezalandırılacaktır.

2. Koşullu salıverilme, hükümlünün hapis cezasının tamamını infaz kurumunda çekmeyip bazı şartların gerçekleşmesi halinde bir kısmını infaz kurumu dışında geçirmesidir. Koşullu salıverilmenin başlıca iki şartı bulunmaktadır. Bunlardan ilki hükümlünün hapis cezasının bir kısmını infaz kurumunda geçirmiş olmasıdır (süre şartı). Buna göre kural olarak ağırlaştırılmış müebbette 30 yıl, müebbette 24 yıl, süreli hapis cezasında ise cezanın 2/3'ünün infaz kurumunda geçirilmesi gerekir. İkinci şart ise bu sürenin iyi halli olarak geçirilmesidir. Olayımızda A, mahkûm olduğu 16 yılının, B ise 5 yıl 4 ayın 2/3'ünü infaz kurumunda iyi halli geçirir ise koşullu salıverilmeden yararlanabilir.

Bununla birlikte CGTİK'nın Geçici Madde 6/1-b'de 9.11.2016-6757/28 md ile "*107'nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "üçte iki"lik oran "yarısı", olarak*

uygulanır" şeklindeki yapılan değişiklik nedeniyle A ve B, artık mahkum oldukları cezaların yarısını ceza infaz kurumunda iyi halli olarak çektikten sonra koşullu salıverilmeden yararlanabilecektir.

Bununla beraber işlenen suçun cinsel saldırı suçu olması halinde farklı bir belirleme yapılacaktır. Zira kanun koyucu 18.06.2014-6545/82 değişikliği ile CGTİHK 108'e yeni bir fıkra (9. fıkra) eklemiştir. Buna göre cinsel saldırı, cinsel istismar, reşit olmayanla cinsel ilişki ve uyuşturucu ya da uyarıcı madde imal veya ticareti suçlarından dolayı mahkûm olanlar hakkında koşullu salıverilme süreleri tekerrür halindeki hükümlüler ile aynı şekilde hesaplanacaktır. Hükme göre (1. fıkra), ağırlaştırılmış müebbette 39, müebbette 33, sürelide ise $\frac{3}{4}$ üzerinden koşullu salıverilme süreleri hesaplanacaktır. Ancak maddenin son fıkrasında bu hükmün çocuklar bakımından uygulanmayacağı ifade edilmiştir. Öyleyse işlenen suç cinsel saldırı suçu olsaydı A hakkında bu şekilde koşullu salıverilme süreleri hesaplanacakken, hukuken henüz çocuk olan B hakkında ise genel kurallara göre bu süre hesaplanacaktı.

OLAY 64
(İlginin Rızası)

Sanık Bayram, arkadaşlarının kendisinde utangaçlık olduğunu söylediği ve komşu köyde yaşayan Döndü ile görüşmüş ve bu görüşme sonucunda mağdurenin rızasıyla cinsel ilişkiye girmiştir. Bu ilişkiden mağdure hamile kalmış ve bu durum mağdurenin anne ve babasınca öğrenilmiştir. Başının belaya gireceğini anlayan Bayram, İstanbul'a gidip saklanmıştır. Bunun üzerine anne-baba durumu gizlemek için zekâgeriliği bulunan mağdureyi olaylardan haberdar olan ve eşini kaybettikten sonra dört çocuğuyla ortada kalan köylü Mustafa ile resmi nikâh olmadan evlendirmiştir.

Bilgiler: Adli Tıp Kurumu 6. İhtisas Kurulundan alınan 27.12.2013 tarihli raporda mağdurede hafif ile orta derece sınırında zekâ geriliği tespit edilmiş ve bu zekâ geriliğinin hekim olmayanlarca anlaşılamayabileceği belirtilmiştir.

Olayı ceza hukuku bilgileriniz çerçevesinde değerlendiriniz.

CEVAP

Olayda Döndü ile ilgili yaş küçüklüğü belirtilmediğinden TCK 103. madde kapsamına giren bir durum değil, TCK 102. madde kapsamına giren bir olay bulunmaktadır. Belirlemeler de buna göre yapılacaktır.

TCK 102. maddedeki suçun oluşması için hile, tehdit, cebir gibi iradeyi etkileyen nedenlerle suçun gerçekleştirilmesi gerekir. Yani rıza olmaksızın fiilin işlenmesi aranmaktadır. Düzenleme gereği, mağdurun algılama yeteneğinde sorun varsa yine gösterilen rıza (cebir veya tehdit veya başka bir nedenin aranmasından dolayı, kanuni tanımda hukuka aykırılığa ilişkin belirleme yapılmasından nedeniyle) geçerli değildir. Kanaatimizce buradaki rıza tipikliği ortadan kaldıran rızadır[42]. Her ne kadar madde metninde açıkça rızanın yokluğuna ilişkin bir ifade yer almasa da cinsel davranışa rıza gösterilmişse artık saldırıdan bahsetmek mümkün olmayacaktır. Başka bir ifadeyle rıza varsa zaten cinsel dokunulmazlığın ihlalinden bahsedilemeyecektir. Çünkü ihlalin özünde rızaya aykırı bir davranış vardır, dolayısıyla, ancak rızanın yokluğu cinsel davranışa ihlal niteliğini verir[43]. Bu itibarla rızanın varlığı cinsel bir davranışın saldırı olmasını engelleyeceği, cinsel dokunulmazlığın ihlaline neden olmayacağı için tipiklik gerçekleşmeyecektir. Dolayısıyla failin kişinin akıl hastası olduğunu bilmemesi durumunda 30. maddenin 1. fıkrası anlamında maddi unsurlarda hata söz konusu olacaktır. Eğer fail Döndü'nün akıl hastası olduğunu bilmiyorsa 30. maddenin 1. fıkrası anlamında kastı olmadığında sorumlu tutulmayacaktır. Fiilin *taksirli şekli de kanunda yer almadığı için* cezalandırılma söz konusu olmayacaktır.

TCK *102/3-a'daki beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda olan* kişilere karşı nitelikli halin uygulanması içinse bir tehdit veya hilenin veya iradeyi etkileyen diğer nedenlerin beden veya ruh bakımından kendini savunamayacak kişilere karşı gerçekleştirilmesi gerekir. Olayımızda böyle bir durum gerçekleşmiş değildir. Bu nitelikli halin kapsamına giren bir durum söz konusu değildir.

---

[42] **Taner**, Fahri Gökçen. Türk Ceza Hukukunda Cinsel Özgürlüğe Karşı Suçlar. Ankara 2013. s 163; **Ekici Şahin**, Meral. Ceza Hukukunda Rıza. İstanbul 2012. s 87, 102, 106; **Dursun**, Selman; "Türk Ceza Hukuku'nda Cinsel Suçlara Genel Bir Bakış", CHD, Sy. 24, Nisan 2014. s 63-64. **Korkusuz**, Gülşah; "Cinsel Saldırı Suçu", İHFM, C.71, Sy. 1, Prof. Dr. Füsun Sokullu-Akıncı'ya Armağan, 2013. s 834

[43] **Korkusuz**. s 834

Cinsel saldırıya ilişkin rızanın hukuka uygunluk nedeni olduğu ise bazı yazarlar[144] ve Yargıtay[145] tarafından kabul edilmektedir. Buna göre *cinsel saldırı bakımından rıza hukuka aykırılığı kaldırır.* Tipiklik oluşmuştur, ancak hukuka aykırılık yoktur. Bu görüşe göre algılama yeteneğine sahip olmayan kişinin rızası geçerli değildir. Hata durumunda hukuka uygunluk sebeplerinin maddi şartlarında hata söz konusu olacak ve TCK 30/3 çerçevesindeki değerlendirme yapılacaktır. Bu görüş, akıl hastasına karşı gerçekleştirilen cinsel davranışlarda 3. fıkradaki nitelikli halin uygulanacağını belirtmektedir[146]. Ancak bu belirleme kabul edilirse failin cinsel saldırıda bulunduğu kişinin akıl hastası olduğunu bilmediği rızasının bulunduğu düşündüğü durumda TCK 30/2 uygulanacak ve kişi hatasından yararlanacaktır. Yani suçun temel şeklinden sorumlu olması gerekir. Ama temel şeklinden sorumlu tutulmasında sorun bulunmaktadır. Çünkü mağdurun rızasının bulunduğu kabul edilecek dolayısıyla da temel şeklinden sorumlu olmayacaktır. Ayrıca temel şeklinin oluştuğu kabul edilmeden nitelikli şeklinin oluşmasından bahsedilemez.

Diğer taraftan mağdurenin anne-babasının mağdurenin sanık Bayram'dan hamile kaldığını öğrenmeleri üzerine bu durumu gizlemek için zekâ geriliği bulunan mağdureyi köylü Mustafa ile resmi nikâh olmadan evlendirmelerinde ise köylü Mustafa'nın mağdurenin zekâ geriliğini bildiği aşikâr olduğundan ve buna yönelik rıza da geçerli olmadığından nitelikli cinsel saldırı suçundan fail olarak sorumlu iken mağdurenin anne ve babası Mustafa'nın nitelikli cinsel saldırı eylemine TCK 39. maddesi kapsamında yardım eden sıfatıyla katıldıklarından yardım eden sıfatıyla sorumlu olurlar. Ancak Mustafa'da böyle bir suç işleme kararı yok iken mağdurenin anne-babası onu buna azmettirmişse azmettirme söz konusu olacaktır.

---

[144] **Tezcan**, Durmuş/**Erdem**, Mustafa Ruhan/**Önok**, R. Murat: Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, 13. Baskı, Ankara 2016, s. 383; **Hafızoğulları**, Zeki/**Özen**, Muharrem: Türk Ceza Hukuku, Özel Hükümler, Kişilere Karşı Suçlar, 4. Baskı, Ankara 2015, s. 160; **Özbek/Doğan/Bacaksız/Tepe**, Özel Hükümler, 10. Baskı, s. 234; **Koca/Üzülmez**, Özel Hükümler, s. 298; **Centel**, Nur: "5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Cinsel Saldırı Suçu ve Cinsel Suçlar Değişiklik Tasarısının Değerlendirilmesi", TBBD, Sy. 99, 2012, s. 276; **Ünver**, Yener: "Cinsel Dokunulmazlığa ve Genel Ahlaka Karşı Suçlar", Türk Ceza Kanununun 2 Yılı, Teori ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar, İstanbul 2008, s. 300; **Ünver**, Yener: "Türk Maddi Ceza Hukukunda Cinsel Suçların Eleştirisel Olarak İncelenmesi", (Ed.: Yener Ünver), II. Türkiye-Slovenya Uluslararası Hukuk Sempozyumu, Cinsel Suçlar ve Evlilik Hukuku, Ankara 2014, s. 38; **Yokuş Sevük**, Handan: "5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Cinsel Saldırı ve Cinsel Taciz Suçları", TBBD, Sy. 57, 2005, s. 249; **Yıldız**, s. 213.

[145] "rıza açıklama ehliyeti bulunmayan mağdurenin sanıkla bir yerlere gitme ve cinsel ilişkide bulunma eylemlerine *rıza göstermesinin, bu eylemleri hukuka uygun hale getirmediği*, sanığın, olayın hukuksal anlam ve sonuçlarını algılayıp eyleme ruhsal yönden mukavemet yeteneği bulunmayacak şekilde rahatsız olan mağdureye karşı gerçekleştirilen kişiyi hürriyetinden yoksun kılma ve cinsel saldırı eylemlerinin hukuka aykırı olduğunu bilerek bu eylemleri gerçekleştirdiği, böylelikle 5237 Sayılı T.C. Kanun'un 30/3. maddesinde tanımlanan hayata düşmediği kabul edilmelidir", YCGK, E. 2011/5-230, K. 2011/273, KT. 20.12.2011. **Köprülü**, Timuçin: Ceza Hukuku Özel Hükümler Pratik Çalışma Kitabı, Ankara 2015, s. 128.

[146] Bkz., **Tezcan/Erdem/Önok**, Ceza Özel Hukuku, 13. Baskı, s. 375.

OLAY 65
(Zincirleme Suç)

Sanığın 27.01.2011 tarihinde kullandığı cep telefonundan katılanın cep telefonuna cinsel içerikli mesaj göndermesi sebebiyle şikâyette bulunulması üzerine düzenlenen 11.07.2011 tarihli iddianame ile açılan kamu davasının görüldüğü 3. Sulh Ceza Mahkemesi'nin 06.12.2011 gün ve 2011/1477 Esas, 2011/1702 Sayılı Kararıyla sanığın cinsel taciz suçundan dolayı TCK'nın 105/1, 62/1. maddeleri gereğince 2 ay 15 gün hapis cezasıyla mahkûmiyetine karar verilmiştir. Ancak, bu arada ilk olayla ilgili iddianame düzenlenmeden önceki dönemde sanığın 20.04.2011 günü katılana ikinci kez cinsel içerikli mesaj göndermesi sebebiyle ayrıca yapılan başvuruya istinaden gerçekleştirilen soruşturma neticesinde tanzim edilen 08.09.2011 tarihli ikinci iddianame ile açılan kamu davasına bakan 2. Sulh Ceza Mahkemesince sanığın cinsel taciz suçundan eylemine uyan TCK'nın 105/1. maddesi gereğince 6 ay hapis cezasıyla mahkûmiyetine karar verilmiştir. **Olayı değerlendiriniz.**

CEVAP

Yargıtay çözümü: Sanığın 27.01.2011 günü gönderdiği ilk cinsel mesajla atılı suçu işlemesinden sonra araya hukuki veya fiili kesinti girmeksizin 20.04.2011 tarihinde ikinci cinsel mesajı göndermesi karşısında **ortada iki ayrı suç olmayıp (bizce iki ayrı suç olur)** zincirleme şekilde işlenen cinsel taciz suçunun bulunduğu kabul edilerek mahkemece 3. Sulh Ceza Mahkemesi dosyasının getirtilmesinin ardından zincirleme şekilde cinsel taciz suçundan dolayı, sanık hakkında TCK'nın 105/1, 43/1, 62/1. maddeleri gereğince kurulacak mahkûmiyet hükmü ile belirlenecek hapis cezasından 3. Sulh Ceza Mahkemesince tayin edilen 2 ay 15 gün hapis cezasının mahsubu ile sonuç cezanın belirlenmesi gerekir.

Zincirleme suçun kapsamına giren suçlar tek fiil oluşturmadığı için bu suçlar yargılama bittikten sonra dahi ortaya çıksa bunlarla ilgili yargılama yapılacaktır. Daha önce yargılanmış suçla bu suç veya suçlar arasında zincirleme suç ilişkisi varsa kişinin suçları işlediğinin tespit edilmesi şartıyla ikinci muhakemeyi yapan hâkimin önceki hükmü tamamlayıcı nitelikte karar vermesi, cezanın yeniden hesaplanmasıyla yetinmesi gerekir. Olayımızda henüz iddianame düzenlenmeden önceki bir dönemde bir suç işleme kararının icrası kapsamındaki ikinci suçu işlendiğinden zincirleme suç hükümleri uygulanabilecektir. Bu durumda ikinci mahkemenin cezaya hükmederken zincirleme suç hükümlerini uygulaması ve tayin ettiği sonuç cezadan önceki mahkemenin hükmettiği 2 ay 15 günlük hapis cezasını mahsup etmesi gerekir[147].

[147] Bkz. **Centel**, Nur/**Zafer**, Hamide: Ceza Muhakemesi Hukuku, 13. Bası, İstanbul 2016, s. 619.

OLAY 66
(Fuhuş-Zincirleme Suç)

14 yaşında olan mağdurenin evden kaçtığında tanıştığı sanık Mustafa ile birlikte yaşamaya başladığı ve birden fazla kez cebir, tehdit ve hile olmaksızın cinsel ilişkiye girdikleri, sanığın daha sonra hafta sonları mağdureyi otobana ve kamyoncular garajına götürerek fuhuş yaptırdığı **olayı ceza hukuku bilgileriniz çerçevesinde değerlendiriniz.**

Cevap: Ceza kanunumuz 15 yaşından küçüklerin cinsel özgürlüğünü kabul etmemiş ve 15 yaşından küçüklerin bu noktada açıkladığı rızayı geçersiz saymıştır (TCK 103/1-a). Olayda 14 yaşındaki mağdurenin sanık Mustafa ile birden fazla kez cinsel ilişkiye girmesi, mağdurenin rızası olsa dahi cinsel istismar suçunu oluşturur. Ayrıca Mustafa bir suç işleme kararının icrası kapsamında bunu gerçekleştirdiğinden hakkında zincirleme suç hükümleri de uygulanacaktır.

Diğer taraftan Mustafa'nın çocuk mağdureyi değişik zamanlarda ve mekanlarda fuhuş yapmasını sağlaması ve fuhuşa aracılık eylemleri TCK 227/1. maddesi kapsamında fuhuş suçunu oluşturmaktadır. Ayrıca mağdurenin 14 yaşında olması ve evinden kaçmış biri olması aynı maddenin 3. fıkrasında düzenlenen mağdurenin çaresizliğinden yararlanarak fuhuş yapmasını sağlamak nitelikli hali olarak da değerlendirilebilir. Mustafa'nın mağdureyi hafta sonları fuhuşa götürmesi, fuhuşa aracılık eylemlerinin birden fazla yapıldığını göstermektedir. Yargıtay, fuhuşun zaten sürekliliği bünyesinde barındırdığını ileri sürerek fuhuşa aracılık suçu bakımından zincirleme suç hükümlerinin uygulanamayacağı yönünde kararlar vermektedir[148]. Doktrinde de Yargıtay kararlarının doğrultusunda fuhuş eylemlerinin yapısında teselsülün bulunması nedeniyle, zincirleme suç hükümlerinin uygulanamayacağı, failin eyleminin tek suç oluşturacağı ifade edilmektedir[149]. Ancak bize göre fuhuşa aracılık suçunun zincirleme olarak yapılabileceği söylenebilir[150]. Çünkü maddede fuhuşa

---

[148] "Fuhuşun bünyesinde teselsülü de kapsadığı dikkate alınmadan tayin edilen cezanın ayrıca TCK'nin 43. maddesiyle artırılması...(hukuka aykırıdır)". 5.CD., 21.1.2008, 2007/12407, 2008/7; aynı yönde bkz. 5.CD.,29.06.2010, 2009/6975, 2009/8518 (**Özbek/Doğan/Bacaksız/Tepe**, Özel Hükümler, 10. Baskı, s. 872).

[149] **Yaşar, Osman/Gökcan, Hasan Tahsin/Artuç, Mustafa**, Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, C. V, Madde 205-256, Ankara 2010, s. 6430-6431.

[150] **Özbek/Doğan/Bacaksız/Tepe**, Özel Hükümler, 10. Baskı, s. 872.

teşvik eden, aracılık eden dediği için bir kez de olsa teşvik veya aracılık fiilleri yapılmışsa tipiklik de gerçekleşmiş olur. Bu suçun mağduru fuhuş yaptırılan kişiler ile toplumu oluşturan herkestir. TCK 43 hükümleri gereğince zincirleme suç uygulanabilecektir.

Kezo suç tarihinde 15 yaşından küçük olan ve hukuken rıza açıklama ehliyetine sahip bulunmayan mağdurenin rızasının eylemi hukuka uygun hale getirmeyeceği, eylem cinsel amaçla çocuğu hürriyetinden yoksun kılma suçunu oluşturduğundan sanık Mustafa'nın bu suçtan eylemlerine uyan TCK 109/1-3-f-5. maddeleri uyarınca da cezalandırılması gerekir[181].

Netice olarak Mustafa zincirleme nitelikli çocuğun cinsel istismarı, zincirleme fuhuşa aracılık ve hürriyetten yoksun bırakma suçlarından ayrı ayrı sorumlu tutulmalıdır.

---

[181] Doktrinde de mağdurun fuhuş yaptırılmak için hürriyetinin kısıtlandığı hallerde TCK 109 gereğince failе ayrıca ceza verileceği belirtilmektedir (Özbek/Doğan/Bacaksız/Tepe. Özel Hükümler. 10. Baskı. s 872).

SINAV SORULARI

Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi 2005-2006
Öğretim Yılı 1. ve 2. Öğretim Bütünleme Sınavı

A ve B, A'nın öz, B'nin ise üvey çocuğu olan R'yi aç bırakarak öldürmek amacıyla, evlerinin bir odasına kilitleyip seyahate giderler. Ancak durumu öğrenen komşular D ve E, bir gece evin kapısını kırarak 10 kg. zayıflamış olan R'ye yemek verirler ve ölümü engellerler. R büyüyünce, intihar etmek üzere bir binanın üzerine çıkar ve kendini aşağıya atar. Ancak binada cam silicileri korumak için 8. kata konulmuş bir ağ vardır. Dolayısıyla intihar girişiminde bulunan bir kimse normalde bu ağa takılarak intihar girişiminde başarısız olacaktır. R ise düştüğü sırada 9. kattan geçerken kafasına isabet eden bir mermi sonucu ölmüştür. Silahın patladığı 9. katta yaşlı bir adam olan A ve karısı B yaşamaktadır. Tartışmışlar ve adam kadını silahla tehdit etmiş ve bilahare sinirlenerek tetiği çekmiştir. Fakat mermi kadına isabet etmemiş ve pencereden dışarıya yönelerek, o sırada intihar için aşağıya düşmekte olan R'ye isabet ederek ölümüne neden olmuştur.

Bir kimseyi öldürdüğü iddiasıyla karşı karşıya kalan A, gerek kendisinin ve gerekse karısı B'nin silahı çekerken silahın dolu olmadığından kesinlikle emin olduğunu, uzunca bir süreden beri boş silahla karısını korkutmayı alışkanlık haline getirdiğini, karısının da bunu bildiğini ve kocasının tehdidine aldırmadığını gerek kendisi ve gerek karısı ifade etmiştir. Fakat araştırmalar neticesinde olaydan yaklaşık altı hafta önce yaşlı çiftin oğlunu silahı doldururken gören bir tanık ortaya çıkar. Anlaşıldığına göre, anne ve babasından kendisinden küçükken kurtulmak istemelerinin intikamını almak isteyen ve babasının annesini boş silahla korkuttuğunu bilen oğul, onları cezalandırmak amacıyla, babasının silahına kurşun koymuştur. Böylece babası hapse, üvey annesi mezara giderek her ikisinden de kurtulacaktı. Ancak plan oğlun istediği gibi yürümemiş, son birkaç aydır üvey annesi ile babası tartışmamış ve umutsuzluğu artınca oğul intihara karar vermiştir. Ancak R intihar için çıktığı binadan kendini aşağıya attığında, düşme sonucu değil, 9. kattan geçerken babasının silahından çıkan kurşunun üvey annesine isabet etmeyerek kendisine isabet etmesi sonucu ölmüştür.

Oğullarının cenazesinden otomobilleriyle dönen A ve B, gece vakti, karayollarının açtığı, ancak yeteri kadar uyarı işaretleri koymadığı bir çukura düşerek ölür.

Bilgiler:

A, 16 yaşında iken işlediği taksirli suçtan dolayı 1 yıl hapis cezası almıştır. Almış olduğu cezaya ilişkin gerekli müesseseler mahkeme tarafından uygulanmıştır ve ayrıca bu eylemi öncesinde almış olduğu herhangi bir ceza mahkûmiyeti bulunmamaktadır.

Türk vatandaşı olan B, uyuşturucu madde kullanmaktadır, yurt dışında işlediği uyuşturucu madde ticareti suçundan dolayı yabancı ülkede mahkûm olmuş ve cezasını da çekmiştir.

Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi, 2005-2006 Öğretim Yılı Final Sınavı

Kanser hastası olduğunu öğrenen **A**, bunu kabullenemeyeceğini ve hastalıkla yaşayamayacağını düşünerek para karşılığı **B** ile anlaşır ve haberi olmadığı bir zamanda kendisini öldürmesini ister. Bu arada durumdan haberi olmayan A'nın oğlu **C**, arkadaşları **U**, **Ü** ve V'ye A'yı öldürme fikrini açıklar. Ancak U ve Ü, A'nın C'nin babası olduğunu bilmemekte V ise bilmektedir. Yaptıkları plana göre Ü arabayla onları olay yerine götürecek, U ve V ateş edecek C ise silahları temin edecektir. Bir gün B, A'yı öldürmek için gerekli hazırlığı yapar. A'ya silahını doğrultup, nişan alıp, tam ateş etmek üzereyken olay yerinde bulunan U ve V'den, V ateş eder ve V'nin silahından çıkan kurşunla A ölür. A'nın ölmesi üzerine olay yerinden uzaklaşan B yurt dışına gider. U ve Ü kaçar. V ise kaçarken devriye görevi yapan polislerce dur ihtarı yapılmasına rağmen durmaması üzerine polis **P** tarafından karın bölgesinden yaralanır ve bir böbreği işlevini yitirir.

Avukat **D**, tutuklanan V'yi kısa sürede (20 gün) serbest bıraktıracağı vaadi ile söz konusu kişinin müdafiliğini alır. Ancak kalp krizi geçiren V'nin ölümü ile anlaştıkları 20000 TL'yi alamaz.

Yurt dışına giden B tartıştığı Alman vatandaşı **H**'nin küfretmesi sonucu H'ye bir yumruk atar. Dengesini kaybeden H arkadaki masanın üstüne düşer. Düşmesinin etkisi ile masadaki şişe kırılır ve H'nin başına saplanır. H olay yerinde ölür. Hakkında verilen hükmün kesinleşmesinden sonra B Türkiye'ye gelir. B arkadaşı **F** ile parkta buluşur ve ondan kendisini saklamasını ister. Masadan kalkarken F'nin cep telefonunu masada bıraktığını fark eden B, F'den ayrılıp parkta oynayan 11 yaşındaki **İ**'den masada cep telefonunu bıraktığını onu kendisine getirmesini rica eder. İ, yanlışlıkla F'nin telefonunu değil, yan masada oturan ve çocuğunu akülü arabaya bindirmeye çalışan **S**'nin telefonunu getirir. B cep telefonunu aldıktan sonra, kapağını değiştirir.

F akşam B'yi köyündeki evine alarak saklar. F, akşam B'ye düşmanı **X**'i öldürme planlarından bahseder. B bu konuda bir şey demez. F, ertesi sabah, işyerinin değişik yerlerinde 10 kişiyi çalıştıran **X**'i öldürmek için, aracına, işyerinin önünde olduğu saatte patlayacak şekilde bir bomba koyar. Bombanın patlaması üzerine X ile beraber işçilerden 3'ü ölür, 2'si yaralanır. 5 işçiye ise bir şey olmaz.

Bilgiler:

V daha önce işlediği rüşvet suçundan dolayı almış olduğu 5 yıllık cezanın 3 yılı TBMM tarafından çıkarılan bir kanunla affedilmiştir.

B'nin daha önce almış olduğu 2 yıl hapis cezası ertelenmiştir. Yukarıdaki suçları deneme süresi içinde işlemiştir.

Y. 765 sayılı kanun döneminde işlemiş olduğu iki ayrı suçtan dolayı 25'er yıl hapis cezası almış ve bu cezalar aynı kanunun 72. maddesi gereğince müebbet hapis cezası olarak toplanmıştır. Eski Cezaların infazına ilişkin kanunun 19. maddesine göre "müebbet hapis cezasına hükümlüler 20 yıllarını çektikleri takdirde koşullu salıvermeden yararlanacaklardır". Y, durumunun yeni 5237 sayılı TCK ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik tedbirlerinin İnfazı Hakkındaki Kanuna göre değerlendirilmesi amacıyla hükmü veren mahkemeye başvurmuştur. Siz mahkeme hâkimi olsaydınız ne karar verirdiniz? (olaydan bağımsız cevaplandırınız).

Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi
2007 Bütünleme Sınavı Sorusu

Ahmet ve Burhan birbirlerinden haberleri olmaksızın ortak düşmanları olan Cemil'i öldürmek amacıyla köy girişinde pusu kurarlar. Her ikisinin aynı anda yaptığı atışlardan sadece birisi Cemil'e isabet ederek ölümüne sebebiyet verir, aynı kurşun Cemil ile birlikte yolda giden Dursun'un yaralanmasına neden olur. Ölüme ve yaralamaya neden olan kurşunun kime ait silahtan çıktığı belirlenemez. Ahmet ve Burhan, Dursun'a yardım etmeden olay yerinden kaçarlar. Dursun yaralı vaziyette yolda yatmaktayken oradan geçen Ersin yardım etmek için dururşa da yerde yatanın Dursun olduğunu görünce ona borcu olduğunu hatırlayarak ölmesi için orada bırakır ve yardım etmez. Tarlasına giden Fahri ise Dursun'u görünce hastaneye götürmek için traktörünün kasasına alır. Dursunu hastaneye yetiştirmek amacıyla oldukça hızlı ilerleyen Fahri karşısında çıkan köpeğe çarpmamak için direksiyonu kırınca kasa devrilir ve kasanın altında kalan Dursun ölür.

Ölen Dursun'un oğlu Orhan eğlenmek için arkadaşı Selim ile birlikte Azer Bülbül konserine gider. Konser sırasında Orhan önünde bulunan Gökhan'ın arka cebindeki cüzdanı fark eder ve Gökhan'ın haberi olmadan cüzdanını alır. Bu sırada arkadaşı Selim de başkalarının görmemesi için Orhan'ı gölgeler ve etrafı gözetler. Durumu fark eden Gökhan Orhan'a "pis hırsız ver cüzdanımı" diyerek bağırarak bıçakla Orhan'ın üzerine yürür. Orhan ise kendini savunmak için bıçakla sahneye çıkar. Bu durum vatandaşların tepkisine neden olur ve tespit edilemeyen bir kimsenin Orhan'ın kafasına merdivenle vurması nedeniyle, Orhan'ın sahneden düşmesi sonrasında, izdiham yaşanır, vatandaşlar tarafından linç edilen Orhan polis tarafından yaralı olarak kurtarılırsa da, yolda hayatını kaybeder.

Bilgiler

Ahmet, yabancı bir ülkenin Ankara büyükelçisinin oğludur.

Burhan, daha önce yaralama ve ırza geçme suçlarını işlemiş, 2 ve 5 yıl hapis cezasına çarptırılmış, ırza geçme suçunun cezasını çekmiş, yaralamadan dolayı cezası özel affa uğramıştır.

Ersin, daha önce aldığı 5 yıl ağır hapis cezasının 1/2'sini çekerek şartlı salıverilmiş edilmiş ve olaydaki suçu da bu sırada işlemiştir.

Selim, alkol fabrikasında çalışmakta olup, olay sırasında fabrikadaki cihazdan sızan alkolün etkisi altındadır.

Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi
2007-2008 Bütünleme Sınavı

Hasta olan anne A, ilacını masanın üstünde unutur, üç yaşındaki oğlu O, onu şeker zannederek yutar ve hastaneye kaldırılmasına rağmen ölür. Bunun üzerine A, psikolojik tedavi görür. Baba B, bu olaydan sorumlu tuttuğu A'ya birkaç tokat atar. Bunu hazmedemeyen A, intihar eder.

Diğer yandan, C, kendisinden yarım metre önünde yürüyen kız kardeşi K'ya S'nin el atacağını görür ve S'yi iteler ve yere düşürür. Bunun intikamını almak isteyen S, C'yi takip eder ve arkadaşı Z'den aldığı bıçakla sokağın köşesinde iken C'nin birkaç kez karnına vurarak kaçar, C yapılan tüm müdahalelere rağmen hayata döndürülmez.

Ayrıca T, oğlu Y'den bakkal M'nin dükkânından gizlice sigara getirmesini ister, Y, aldığı sigarayı T'ye verir, ancak ikinci kez bakkalın durumu anlaması üzerine sigarayı alamadan kaçar. T, daha sonra bir yanlışlık olduğunu söyleyerek oğlu Y'nin getirdiği sigaranın parasını bakkal M'ye öder.

Bilgiler:

B, 2 yıl önce kasten yaralamadan dolayı aldığı ceza ertelemeye tabi tutulmuştur

C, 12 yaşındadır.

S, şizofreni hastasıdır.

T, hırsızlıktan dolayı 2 yıl önce cezaevinden çıkmıştır.

SORULAR (Toplam 40 puan değerindedir):

I- Olaydaki suçları, fail ve mağdurları ve nitelikli hallerini göstermek suretiyle ilgili TCK maddelerini yazarak belirtiniz.

II- Olaydaki suçlar açısından, yukarıda verilen bilgileri de göz önünde tutmak suretiyle ceza sorumluluğunu kaldıran veya azaltan nedenleri yazınız.

III- Olaydaki teşebbüs durumunu yazınız

IV- Olaydaki iştirak durumunu yazınız.

V- Olaydaki suçların içtimaı durumunu yazınız.

VI- Olaydaki faillerin ceza sorumluluğunu, yukarıda verilen bilgileri de göz önünde tutmak suretiyle yazınız.

Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi
2007-2008 Final Sınavı

D ve E, A'nın kafasına silahı dayayarak bonoyu imzalatır ve olay yerinden hızla uzaklaşır ve 200 metre ötede sokak arasında bulunan ve daha önce, olay yerine gelirken beklemesi için anlaştıkları yerde taksici B'nin aracıyla kaçarlar. Bu arada heyecanlanan B, umumi caddede aracını çok süratli şekilde sürerek C'nin ağır yaralanmasına neden olur ve C de, bu nedenle B'ye herkesin önünde hakaret eder ve cebindeki bıçağı ona fırlatarak hafifçe yaralanmasına yol açar.

Diğer yandan, F, bir yeri aramak için istediği telefonu kardeşi G'ye geri verirken elinden düşer ve hassas olan telefon paramparça olur. G, F'ye telefonun parasını ödemesini ister, ancak F buna yanaşmaz. Hatta F, G'nin boynundaki altın kolyesini de koparıp kaçar. Ne var ki, F, az ötede T tarafından zorla yakalanır.

Bilgiler:

C, iki yıl önce işlediği hakaret suçundan dolayı verilen hapis cezası, adli para cezasına çevrilmiştir.

D, Almanya'da bir Türk vatandaşına karşı işlediği taksirle ölüme neden olma suçundan aranmaktadır.

E, 16 yaşında olup, olay sırasında alkollüdür.

G, iki yıl önce, işlediği hırsızlık suçundan dolayı şartla salıverilmiştir.

SORULAR:

I- Olaydaki suçları, fail ve mağdurları göstermek suretiyle ilgili TCK maddelerini yazarak belirtiniz.

II- Olaydaki suçların nitelikli hallerini ilgili TCK maddelerini yazarak belirtiniz.

III- Olaydaki suçlar açısından, yukarıda verilen bilgileri de göz önünde tutmak suretiyle ceza sorumluluğunu kaldıran veya azaltan nedenleri yazınız.

IV- Olaydaki teşebbüs durumunu yazınız

V- Olaydaki iştirak durumunu yazınız.

VI- Olaydaki suçların içtimaı durumunu yazınız.

VII- Olaydaki faillerin ceza sorumluluğunu, yukarıda verilen bilgileri de göz önünde tutmak suretiyle yazınız.

Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Ceza Hukuku (Genel Hükümler)
Final Sınavı
2 Haziran 2008

TALİMAT: Sınav süresi 90 dk.dır. **Sorular her bir olay için ayrı ayrı cevaplanacaktır.** İçerisinde açıklama veya ders notu bulunmamak kaydıyla mevzuat kullanmak serbesttir. Yaptırım teorisiyle ilgili konular son soru içerisinde cevaplandırılacaktır. Olayların içinde bununla ilgili belirlemeler olduğundan ayrıca bilgi verilmemiştir.

OLAY 1: Almanya'da yaşayan A, arkadaşı B'den düğünde takmak için pırlanta setini alır. O esnada orada bulunan ve ortak arkadaşları olan C de olayı görür. Daha sonra B, düğünde seti kullanan A'dan pırlanta seti geri istediğinde A almadığını ifade eder ve seti saklaması için C'ye verir. B, C'ye durumu sorduğunda, C de A'nın söylediklerini teyit eder. Daha sonra C ve A pırlanta setle birlikte Türkiye'ye gelirler. Sete ilişkin olarak Almanya'da C ile birlikte düzenledikleri sertifikayla Türkiye'de A'nın akrabası G'ye satarlar. Türkiye'ye tatile gelen B, bir sünnet düğününde setini A'nın akrabası G'de görür. B, A'dan pırlanta seti istediğinde, A G'ye sattığını söyler. Bunun üzerine B kalp krizi geçirir ve ölür. A, Almanya'da işlemiş olduğu hırsızlık suçu dolayısıyla Almanya da 1 yıl hapis cezası infaz edilmiş ve 2 ay önce de tahliye olmuştur.

OLAY 2: Psikolojik rahatsızlıkları olan ve bunun tedavisi için bazı ilaçlar kullanan Ayşe o gün annesiyle kavga eder. Günde tek doz alması gereken ilaçlardan o gün sinirli olması nedeniyle iki tane alır. Doktoru istisnai bazı durumlarda ilaçtan iki tane kullanabileceğini söyler, ancak saldırganlık gibi yan etkileri konusunda uyarmaz. Aynı gün annesiyle tekrar kavga etmeleri üzerine Ayşe annesinin sırtına sert bir cisimle vurur, yere düşen annesi bayılır. Ayşe erkek arkadaşı Ahmet'i çağırır ve ona annesinden kurtulmak istediğini, kendilerini rahat bırakmayacağını, eğer kendisini seviyorsa annesini öldürmesini ister. Ayşe'nin evden ayrılması üzerine Ahmet, arkadaşları Ali ile Veli'yi çağırır. Veli dışarıda arabada beklerken Ali ile Ahmet baygın durumda olan anneyi naylon poşete koyarlar ve Veli'nin arabasıyla ıssız bir yere gömmek için yola çıkarlar. Yavaş yavaş havasızlıktan öleceğini düşünen Ali, Ahmet ve Veli, 1 saat uzaklıktaki bir yere götürerek Ayşe'nin annesini gömerler ve Ayşe'nin annesi ölür.

OLAY 3: Gece yarısı ıssız bir yolda hız denemesi yapan Ayhan isimli şahıs, 150 km. hızla giderken, o sırada kaza yerine kestirme yoldan gitmek isteyen polis ekipleri tarafından durdurulur ve olay Cumhuriyet Savcılığı'na intikal eder.

Haksız yere hakkında dava açılacağını düşünen Ayhan, "gerçek bir suç işleyeyim de cezaevine öyle gireyim" der. İçinde üç yolcunun bulunduğu özel bir otomobili silahla durdurur ve kendisi de araca binerek şoföre aracı boğaz köprüsüne sürmesini söyler. Yolda arkadaşı Osman'ı da çağırarak kendisine yardım etmesini ister. Bu esnada araçtaki şahıslardan biri (K) arabadan atlar, omuriliği zedelenen (K) bir daha yürüyemez. Diğer iki şahıs (L) ve (M) ise Ayhan tarafından arabadan indirilir. Ayhan daha sonra polise giderek teslim olur.

OLAY 4: Benzin deposunda bekçilik yapan S, arkadaşı Ş ile birlikte bir gece depodan bir miktar benzin alarak T'ye satar. Daha sonra yakalanacağını ve yaptığının buna değmeyeceğini düşünen S, aynı miktarda benzini yerine geri koyar ve daha sonra SSK'dan emekli olur. Aylık emekli maaşını çekmek için bankaya gittiğinde hesabında maaşının dışında 20.000 TL olduğunu görür. Her gün giderek bankamatikten bu parayı çekmeye başlar. Çektiği tutar 10.000 TL olduktan sonra durum anlaşılır. Olayın ortaya çıkmasına üvey oğlunun sebep olduğunu düşünen S, üvey oğlunu öldürmek isterken araya giren karısını öldürür.

Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza Hukuku Genel Hükümler Dersi Bütünleme Sınavı (14.07.2008)

SINAV TALİMATI: Sınav süresi 60 dakikadır. Kanun kullanmak serbesttir. Soruların cevapları bırakılan boşluklara yazılacaktır. Yazılar okunaklı olacaktır. Verilen boşluklar cevaplar için yeterlidir. Olaylara ilişkin olarak verilecek cevaplarda hareket, netice, suçun konusu açısından değerlendirmeler de belirtilecek, sadece suç tipinin belirtilmesi ile yetinilmeyecektir. Nitelikli haller söz konusuysa bu durumda belirtilecektir.

OLAY I

Polis memuru A sevgilisi S ile tartışmasının ardından kendisine hakim olamayarak S'ye ateş eder. Daha sonra S'nin ölmediğini öğrenen A, hastaneye giderek S'yi öldürmek amacıyla serumuna zehir enjekte eder. Durumu fark eden hemşire T olaya müdahale etmez. Ancak zehir ölüme neden olmadan gelen doktor X müdahale ederse de yanlış müdahale etmesi nedeniyle S'yi kurtaramaz ve S yanlış müdahaleden dolayı ölür. S'nin kardeşi K, kız kardeşinin ölümü üzerinde üzüntüye kapılır. A'yı öldürmek üzere adliye önüne pusu kurar. Ancak adliye önündeki şüpheli hareketleri nedeniyle K adliyeye getirilmeden önce polis tarafından gözaltına alınır. K'nın sorgusunda ölen kız kardeşi adına çıkarmış olduğu kredi kartlarıyla alışveriş yaptığı ortaya çıkarılmıştır.

1- A, S'ye karşı ..... gereğince ..... sorumludur.

2- Hemşire T.....sorumludur.

3- Doktor X..... sorumludur.

4- K ..... yararlanır.

5- K'nın hareketini teşebbüs açısından değerlendiriniz?

6- K'nın sorgusunda ölen kız kardeşi adına çıkarmış olduğu kredi kartı açısından ..... oluşmuştur.

OLAY II

V'nin ortaya attığı fikirle H'nin evini soymak isteyen Y ve Z eve girmek amacıyla çilingir Ç ile anlaşırlar. Ç, H'nin evine giderek kapısını açar ve olay yerini terk eder. Z dışarıda beklerken içeri giren Y kasayı açmak üzereyken H'nin kom-

şusu O ışığı görerek H'nin evine girer. O'nun Y'yi fark ederek yumruk vurması üzerine Y, O'nun kafasına İngiliz anahtarıyla vurur. O, Bitkisel hayata girer Y hakkında olayla ilgili verilen hüküm kesinleştikten sonra O ölür. Çaldığı parayla eşi ve iki çocuğunu da yanına alarak tatile giden Z gittiği otele eşi ve bir çocuğuyla otelde konaklayacağını bildirir. Ancak otelde 4 kişi olarak konaklarlar.

1- Olayda hırsızlık suçu açısından faillerin durumunu iştirak yönünden değerlendiriniz?

V→

Z→

Ç→

2- Y'nin O'ya karşı yapmış olduğu eylemden sorumluluğu ..... olacaktır.

3- Z'nin otel sahibine karşı işlemiş olduğu fiil ..... suçunu oluşturacaktır.

4- Olayı ceza sorumluluğunu kaldıran veya azaltan nedenler açısından değerlendiriniz.

OLAY III

Bir soruşturma kapsamında gözaltına alınan ve tutuklanarak cezaevine konan Kuddusi Okkır ceza evinde rahatsızlanmıştır. Bunun üzerine tüberküloz teşhisi konulan Kuddusi Okkır'ın tedavisine ceza evindeyken devam edilir. Ancak durumu kötüleşen Kuddusi Okkır Tıp Fakültesi Hastanesine kaldırılır. Akciğer kanseri, beyin ve kemik metastası tanısı konulan Okkır'ın bilinci kapalıdır ve doktorlar ilaç tedavisi ile Okkır'ın acı çekmemesini sağlamaya çalışmışlardır. Aşırı derecede kilo kaybı yaşayan ve vücudunun çeşitli yerlerinde yaralar çıkan Okkır'ın eşi Sabriye Okkır'a cezaevi yönetimi tarafından 1 Temmuz günü tahliye kararını bildirilmiştir. Tahliyesinin ardından Kuddusi Okkır 5 gün sonra 6 Temmuz sabahı hastanedeki yatağında hayatını kaybetmiştir.

1- Kuddusi Okkır'ın tutuklu ve hükümlü olmasına göre hastalığıyla ilgili olarak yapılması gerekenler açısından olayı değerlendiriniz

2- Kurum görevlilerinin sorumluluğu ..... dolayı olacaktır.

OLAY IV

TCK m. 220 (Suç işlemek amacıyla örgüt kurma) çerçevesinde yapılan bir soruşturma kapsamında Antalya, Ankara, İstanbul ve Trabzon da gözaltına alı-

nan dört kişi sadece telefon dinleme esnasındaki konuşmaları nedeniyle gözaltına alınırlar. Haklarında başka delil söz konusu değildir. Sanıklardan birisi mahkemede ifade esnasında "işkenceci polisler A, B, C bana susma hakkımı kullandırmadılar" demiştir. Bu kişilerden Ankara da bulunan birisi örgüt üyesi olmamakla birlikte mali konularda ekonomik destek sağlamaktadır.

1- Olayda dört kişi açısından suçu işlendiği yer .....

2- Olayda tutuklanan 4 kişi açısından TCK m. 220 de belirtilen suç oluşmamıştır. Çünkü bu suç..... suçudur.

3- Ankara da örgüte ekonomik destek sağlayan kişi..... olarak sorumludur.

4- Sanığın polisler hakkında kullanmış olduğu işkenceci polisler ifadesi hakaret suçunu oluşturmayacaktır. Çünkü ..... söz konusu olacaktır.

OLAY V

"DENİZLİ'de kendisini terk eden sevgilisi M.'ye kızan Ü sevgilisini öldürmesi için H ile anlaşır. H öldüreceği kişinin arkadaşı M olduğunu öğrenir. H M'nin üzerine kırmızı boya sürerek cinayeti gerçekleştirdiğini ispatlamak amacıyla M'nin fotoğrafını çeker ve bu fotoğrafı Ü'ye verir. Bunun için Ü'den 40000 TL alır. Bir gün sonra öldüğü zannettiği sevgilisini sokakta dolaşırken gören Ü, polise başvurur.

-Olayı suçların isimlerini belirterek teşebbüs ve iştirak hükümleri açısından değerlendiriniz.

Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza Hukuku
Genel Hükümler I Final Sınavı
(10.01.2009)

1. **Sınıfta çocuğunu döven öğretmeni ertesi gün okul çıkışında tokatlayan babanın cezai sorumluluğu ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?**

   a) Meşru savunmadan yararlanabilir.

   b) Zorunluluk durumundan yararlanabilir.

   c) Haksız tahrikten yararlanabilir.

   d) Kasıtlı yaralamanın tam cezasıyla cezalandırılır.

   e) Tasarlanmış (taammüden) yaralamadan sorumlu olur.

   (Adli Yargı-Aralık 2008)

2. A, öldürmek amacıyla B'ye silahıyla ateş eder, fakat B, yaralanır. Hastaneye götürülmek üzere ambulansa konan B, ambulansın kaza yapması sonucu ölür. **A'nın sorumluluğu ile ilgili hangisi doğrudur?**

   a) A, olası kastla öldürmeden sorumludur.

   b) A, doğrudan kastla yaralamadan sorumludur.

   c) A, hem kasten yaralamadan hem de netice sebebiyle ağırlaşmış neticeden sorumludur.

   d) A, sadece doğrudan kastla öldürmeye teşebbüsten sorumludur.

   e) A, sadece kasten yaralamaya teşebbüsten sorumludur, ölümden sorumlu değildir.

3. I- İhmali suçlar, ancak garantörlüğün söz konusu olduğu durumlarda işlenebilen suçlardır.

   II- Garantörlük, tipik neticenin meydana gelmesini önlemek hususunda hukuken ve ahlaken yükümlü olmaktır.

   III- Garantörlüğün söz konusu olabilmesi için bazı kişiler açısından sadece sözlü bir sözleşmenin bulunması yeterlidir.

   IV- Garantörsel ihmali suçlar gerçek mahsus (özgü) suçlardandır.

   Yukarıdaki ifadelerden hangisi veya hangileri doğrudur?

   a) Yalnız I b) III-IV c) I-III

   d) II-III-IV e) Hepsi

4. I- Haksız tahrikte, tahriki oluşturan fiilin mutlaka tepkide bulunan kişiye gösterilmesi gerekmez.

II- İştirak halinde işlenen suçlarda, ortaklardan birinin haksız tahrikin etkisinde suç işlemesi, bütün suç ortaklarının cezasına etki eder.

III- Tahrik teşkil eden fiilden dolayı aynı kişiye karşı işlenen bütün suçlarda tahrikin etkisi devam ettiği sürece haksız tahrik indirimi söz konusu olur.

IV- Haksız tahrikin varlığı durumunda hâkim cezadan indirim yapabileceği gibi ağır tahrik halinde ceza vermekten de vazgeçebilir.

Yukarıdaki ifadelerden hangisi veya hangileri yanlıştır?

a) Yalnız I b) II-IV c) I-III

d) II-III-IV e) Hepsi

5. I- Kesintisiz suçlarda meşru müdafaa hukuka uygunluk sebebi niteliği itibariyle uygulanamaz.

II- Kesintisiz suçlara teşebbüs mümkün değildir.

III- Kesintisiz suçların tamamlanmış olmasından sonra bitimine kadar iştirakin bütün şekillerinin uygulanabilmesi mümkündür.

IV- Takibi şikâyete bağlı kesintisiz suçun varlığı durumunda şikâyet süresi suçun tamamlandığı anda başlar.

Yukarıdaki ifadelerden hangisi veya hangileri yanlıştır?

a) Yalnız I b) II-IV c) I-III

d) II-III-IV e) Hepsi

6. **A,** 1.5-2 metreden B'ye 7-8 el ateş eder. İkisi kasık bölgesine, biri bacağının kasık bölgesine yakın kısmına, ikisi karın bölgesine, biri de koluna isabet eder. B aşırı kan kaybından ölür.

Doğru ifadeyi bulunuz.

a) A, doğrudan kastla öldürmeden sorumludur.

b) A, olası kastla öldürmeden sorumludur.

c) A, netice sebebiyle ağırlaşan yaralamadan sorumludur.

d) A, doğrudan kasten yaralamadan sorumludur.

e) A, olası kastla yaralamadan sorumludur.

7. Yukarı sorudaki A, B'nin kan kaybettiğini görürse de herhangi bir yardımda bulunmaz. Buna göre **doğru ifadeyi bulunuz.**

a) A, garantör olduğundan (neticeyi önlemekle yükümlü olduğundan) ihmal suretiyle kasten öldürmeden sorumludur.

b) Öldürme kastıyla hareket ettiğinden garantörlük söz konusu değildir. Başlangıçtaki kastı nedeniyle gerçekleşen sonuçtan sorumludur.

c) Netice sebebiyle ağırlaşmış sonuçtan dolayı sorumlu olur.

d) Eklenen kast nedeniyle hem kasten yaralamadan hem öldürmeden sorumludur.

e) Sadece yaralamadan sorumlu olur.

8. I- Emri yerine getiren kişinin emrin hukuka uygunluğunu kontrol etmesi hakkı olduğu için emrin hukuka uygunluğunun denetlenmesi hiçbir şekilde engellenemez.

II- Şirket sahibinin hukuka aykırı ve fakat suç teşkil etmeyen emrini uygulayan işçi sorumlu olmaz.

III- Emir, amir tarafından verildiği takdirde emri uygulayacak kişi kendi görev alanına girmese de emri yerine getirmesi halinde sorumluluk sadece amire ait olur.

IV- Emrin, bu emri vermeye yetkili kişi tarafından verilmesi gerek amirin gerekse emri yerine getiren kişinin sorumlu tutulmaması için şarttır.

Yukarıdaki ifadelerden hangisi veya hangileri yanlıştır?

a) I- II-III b) Yalnız II c) I-III

d) II-IV e) Hiçbiri

9. Kendisini öldürmek için kovalayan silahlı hasımlarından kurtulmak için A, B'ye ait arabayı çalmıştır.

A'nın sorumluluğu açısından hangisi doğrudur?

a) A'ya hırsızlık suçundan ceza verilir.

b) A'ya meşru savunma nedeniyle ceza verilmez.

c) A'ya hırsızlık suçundan ceza verilir, ancak bu ceza haksız tahrik nedeniyle indirilir.

d) A'ya hırsızlık suçundan ceza verilir ve bu ceza tehdit dolayısıyla azaltılır.

e) A, zaruret halinde bulunduğundan sorumlu tutulamaz.

10. Bir okulda temizlik görevi yapan A ve B, yoğun bir kış gününde buz tutan okul merdivenlerinin temizlenmesini diğerinden beklemekte iken; öğrenci C, buz tutan merdivenlerden kayarak başından ağır yaralanır. Hastaneye kaldırılan C'ye zamanında tıbbi müdahale yapılmadığı için kan kaybından ölür.

Buna göre A ve B'nin sorumluluğu açısından hangisi doğrudur?

a) A ve B olası kastla öldürmeden sorumludur.

b) A ve B, C'nin ölümünden sorumlu tutulamazlar, fakat kendi kusurları oranında taksirli yaralamadan sorumlu tutulurlar.

c) A ve B netice sebebiyle ağırlaşan ölümden sorumludurlar.

d) A ve B, C'ye karşı sadece taksirle yaralamadan dolayı sorumludurlar, ancak birlikte ihmal gösterdiklerinden iştirak hükümlerine göre sorumlulukları belirlenir.

e) A ve B bilerek ihmalde bulundukları için doğrudan kastla sadece yaralamadan sorumlu olurlar.

11. I- Objektif cezalandırılabilme şartları objektif nitelikte olduğundan gerçekleşse de gerçekleşmese de failin cezalandırılmasını mümkün kılan nedenlerdir.

II- Olası kasıtla bir suç işleyen fail, gerçekleşmesini göze aldığı ancak gerçekleşmeyen neticelerden de sorumlu tutulur.

III- Geçici nedenlerin etkisi altında suç işleyen kişiye ceza uygulanamazsa da güvenlik tedbiri uygulanabilir.

IV- Bazı suçlarda suçun konusu ile mağdur aynı olabilmektedir.

Yukarıdaki ifadelerden hangisi veya hangileri doğrudur?

a) Yalnız I b) Yalnız IV c) I-II-III d) I-II e) Hiçbiri

12. Hangisi yanlıştır?

a) Meşru savunmada savunma hareketleri icrai ve ihmali şekilde gerçekleşebilir.

b) Offendicula meşru savunma kapsamında olmamakla birlikte bir hukuka uygunluk sebebidir.

c) Mağdur suçtan zarar gören olmakla birlikte, her zaman suçtan zarar gören ile mağdur aynı kişi olmayabilir.

d) Hareketin en önemli unsuru iradi yapılması olduğu için akıl hastalarının hareketleri de ceza hukuku anlamında hareket sayılır.

e) Arı sokması üzerine elini kaldıran kişinin yanındaki arkadaşına elinin çarpması ve gözlüğünü düşürmesi olayında ortada Ceza Hukuku anlamında bir hareket söz konusu değildir.

13. Hangisi kesintisiz suç değildir?

a) Birden çok evlilik suçu
b) İnsan ticareti suçu
c) Eziyet
d) Elektrik hırsızlığı
e) Hakkı olmaksızın resmi elbise giymek

14. Hangisi doğrudur?

a) Kendisinin zannıyla başkasının çantasını alan kimse taksirli hareketi nedeniyle sorumlu tutulur.
b) Kardeşini öldürmek isterken annesini öldüren kişi hakkında ağırlatıcı neden uygulanmaz.
c) Değersiz zannederek pırlanta kolyeyi çalan kişi bu yanılgısından yararlanamaz.
d) İlaç zannıyla zehir veren ve kişinin ölümüne neden olan eczacı, yanılgısından yararlanır, sorumlu tutulmaz.
e) Başkasının zannıyla kendi ceketini alan kişi bu yanılgısından yararlanamaz ve cezalandırılır.

15. Hangisi yanlıştır?

a) Yazılı hukuka uygunluk sebepleri ceza kanununun sadece genel kısımda gösterilenlerden ibaret değildir.
b) Tutuklama ve yakalama kanun hükmünü ifa hukuka uygunluk sebebidir.
c) Kendi kusurlu hareketi ile saldırıya sebebiyet veren kişi meşru savunmadan yararlanamaz.
d) Zorunluluk halinde bulunan fail cezalandırılamasa da müsadere tedbiri uygulanabilir.
e) Ceza kanununda sadece belirli suçlar açısından geçerli zorunluluk hallerine de yer verilmiştir.

16. Hangisi yanlıştır?

a) Meşru savunma içinde yapılan hareketler sonucu saldırgan A'nın dışında hedefte sapma sonucu B'nin de ölmesi halinde, kendini savunan kişi B'yi öldürmekten sorumlu olur.
b) Hakkın kullanılmasının bir hukuka uygunluk nedeni sayılabilmesi için bu hakkın doğrudan kullanılabilir olması gerekir.
c) Rıza bir hukuka uygunluk nedenidir. Dolayısıyla rızanın bulunduğu durumlarda suç ve sorumluluk söz konusu değildir. Rızanın suçun kanuni tanımında açıkça ifade edildiği durumlarda kastın bu rızayı da kapsaması gerekir.
d) Aleyhine yalan tanıklık yapılan kişi rıza gösterse bile fiil hukuka uygun hale gelmez.
e) Suç işlendikten sonra verilen rıza fiili hukuka uygun hale getirmez.

17. Hangisi yanlıştır?

a) Meşru savunmada korunan yararlar arasında oran bulunma zorunluluğu yoktur.

b) Açlık çeken bir insanın ekmek almak için fırıncıya zarar verip ekmeği almak istemesi halinde insandan kaynaklanan bir tehlike söz konusu olacağından bu kimseye karşı yapılan hareketler de zaruret kapsamında değerlendirilir.

c) Zaruret halinde tehlikenin haklılığı veya haksızlığı arasında bir ayrım yapılmamıştır.

d) Üçüncü kişi lehine zorunluluk hali mümkündür.

e) Zaruret halinde hareket eden kişi bir başkasını da zaruret haline sokmuş olabilir.

18. Trafik ışıkları bozulur. Her iki yönden de gelen sürücüye yeşil ışık yanar. Hareket geçen araçlar kurallara uygun hareket etmelerine rağmen çarpışırlar. **Hangisi doğrudur?**

a) Fiil olmadığından sorumluluk yoktur.

b) Doğrudan kast söz konusudur.

c) Olası kast söz konusudur.

d) Algılama ve irade yeteneğini etkileyen bir durum söz konusudur.

e) Taksirden dahi bahsedilemiyorsa herhangi bir ceza sorumluluğu söz konusu değildir.

19. Hangisi yanlıştır?

a) Suçun kanuni tanımında yer alan hukuka aykırılık kavramı belirli bir unsura yönelikse bu suçlar ancak doğrudan kastla işlenebilir.

b) Bir fiilin hukuk düzenine aykırılık teşkil ettiğinin bilinmesi kusurlulukla açıklanırken, suçun kanuni tanımındaki unsurların bilinmesi kast kapsamındadır.

c) Zarar suçlarında hareketin yönelik olduğu konunun gerçekten bir zarara uğraması şart değildir, zarara uğratma ihtimalinin varlığı yeterlidir.

d) Bir kimsenin 30 yaşında konuşma yeteneğini kaybetmesi, kusur yeteneğini etkileyen bir hal değildir.

e) Ceza kanunumuzda teşebbüs durumunun tamamlanmış suç gibi cezalandırıldığı suçlar da vardır.

20. A, şoförüyle birlikte düğüne gider. Düğünde şoförüne arabadan silahını getirmesini ve getirmeden önce şarjörü boşaltmasını ister. Şoför silahı getirir A havaya doğru ateş eder ve silahın ateş almadığını görünce şaka amaçlı olarak arkadaşı B'ye silahını yönelterek tetiğe basar. B, ölür. **Doğru ifadeyi bulunuz**

a) Olayda bilinçli taksir söz konusudur.

b) Olayda bilinçsiz taksir söz konusudur.

c) Olayda olası kast söz konusudur.

d) Olayda doğrudan kast söz konusudur.

e) Olayda kaza ve tesadüf vardır.

Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Ceza Hukuku Genel Hükümler
Vize Sınavı 19.01.2009

1. **Hangisi ya da hangileri ceza hukuku bakımından hareket sayılır?**

I- Kusur yeteneği olmayan kişilerin hareketleri

II- Zorlayıcı kuvvet-cebir (vis compulsiva) altında yapılan hareketler

III- Ani sinirlenme sonucu yapılan hareketler

IV- Otomatikleşen hareketler

a) Yalnızca III b) III-IV c) I- IV

d) I-II e) Hepsi

2. **Hangisi kanunilik ilkesinin sonuçlarından değildir?**

a) Geçmişe yürüme yasağı

b) Kusursuz ceza olmaz ilkesi

c) Kıyas yasağı

d) Belirlilik ilkesi

e) İdarenin düzenleyici işlemleri ile suç ve ceza konamaz.

3. **Uykusunun geldiğini bilmesine rağmen dikkatsiz ve özensiz davranarak elinde yanan sigara ile yatakta uyuyarak yangın çıkmasına neden olan A, yangından kurtulmak için pencereden atladığı sırada orada geçmekte olan B'nin yaralanmasına sebebiyet verir.**

A'nın sorumluluğu konusunda hangisi doğrudur?

a) A, zaruret halinde bulunduğundan cezai olarak sorumlu tutulmaz, ancak tazmin sorumluluğu vardır.

b) A, taksirle yaralamadan sorumludur.

c) A, taksirle yaralamadan sorumludur, ancak cezasından zaruret hali dolayısıyla indirim yapılır.

d) A, B'nin yaralanmasından mücbir sebebin varlığı dolayısıyla sorumlu tutulmaz.

e) A'nın hareketi ceza hukuku bakımdan hareket sayılmadığı için sorumluluk da yoktur.

OLAY (4, 5 ve 6. Soruları Bu Olaya Göre Cevaplayınız):

B'ye sattığı ineklerin parasını alamayan A, bu durum karşısında inekleri geri alma hakkının doğduğu düşüncesinden hareketle, bir gece C ile beraber inekleri almak için köye gelir, ancak yanlışlıkla X'in ahırına girerek, X'in ineklerini alır. Er-

tesi gün köy odasına giden B, burada karşılaştığı ve meseleden hiç haberi olmayan A'nın kardeşi D'ye "*alçaklar, bir iki gun daha bekleyemediniz*" der. Bunun üzerine neye uğradığını şaşıran D, daha önce hiç görmediği ve tanımadığı B'ye yanında taşıdığı bıçağı sallar, elinden yaralanan ve hemofili hastası olan B, kan kaybından ölür.

4. Hangisi doğrudur?

a) A, ineklerin parasını B'den alamadığından hırsızlık suçunun basit şeklinden dolayı sorumludur.

b) A, her ne kadar X'e karşı hırsızlık suçunu işlese de hakkın kullanılması hukuka uygunluk sebebinden yararlanacağı için cezalandırılmaz.

c) A, X'e karşı hırsızlık suçunu işlemiştir, ancak kastı olmadığı için sorumlu değildir. Hırsızlığın taksirli şekli cezalandırılmaz.

d) A, X'e karşı işlediği hırsızlık suçunda cezayı azaltan nitelikli hal konusunda yanılgıya düşmüştür ve bu yanılgıdan yararlanır.

e) A, parası ödenmeyen ineklerini aldığı için herhangi bir suç oluşmamıştır.

5. Yukarıdaki olaya göre hangisi doğrudur?

a) B hakkını kullandığından cezalandırılmaz.

b) B, D'ye karşı işlediği hakaret suçunda haksız tahrikin mevcut olması nedeniyle cezasında indirim yapılır.

c) B, haksız fiili gerçekleştirmeyen kişiye karşı suç işlediğinden, cezalandırılmaz.

d) B, D'ye karşı işlediği hakaret suçunda haksız tahrik bakımından yanılgıya düşmesine karşın, bu yanılgının kaçınılmaz olup olmasına bakılmaksızın, bu yanılgıdan yararlanamaz.

e) B, haksız fiile maruz kalmadığından, haksız tahrikten yararlanamaz.

6. Yukarıdaki olaya göre hangisi doğrudur?

a) D, netice sebebiyle ağırlaşmış ölümden sorumludur, ancak olayda meşru müdafaa bulunduğu için cezalandırılmaz.

b) D, kasten öldürmeden sorumludur, ancak olayda haksız tahrik bulunduğu için cezasından indirim yapılır.

c) D, sadece kasten yaralama suçundan sorumludur, fakat meşru müdafaanın varlığı nedeniyle cezalandırılmaz.

d) D'nin yaralama suçunu işlemesi B'nin ölümü açısından olmazsa olmaz şartı oluşturduğu için D, kasten öldürmeden sorumludur.

e) D, sadece kasten yaralamadan sorumlu tutulur, ancak haksız tahrik nedeniyle cezası indirilerek verilir.

7. **Bir teknede, eşi ve sevgilisi ile tatile çıkan Esra, çıkan fırtınada eşi ve sevgilisinin suya düştüğünü görür. Yüzme bilmeyen Esra, teknede bulunan tek cankurtaran simidini sevgilisine atarak, onu kurtarır, eşi boğulur. Esra'nın sorumluluğu bakımından aşağıdakilerden hangisi doğrudur?**

a) Esra, hayatı bakımından garantör olduğu eşini kurtarmadığından TCK 83'ten sorumlu tutulacaktır.

b) Esra, garantör olmadığından, herhangi bir sorumluluğu olmaz.

c) Esra yüzme bilmediğinden herhangi bir sorumluluğu olmaz.

d) Esra, eşit değerdeki iki yararden, herhangi birini kurtarmayı tercih ettiğinden sorumlu tutulamaz.

e) Esra'nın eşi tek cankurtaran simidinin bulunduğu tekneye binerek, tehlikeye kendisi sebebiyet verdiğinden, Esra onun ölümünden sorumlu tutulamaz.

8. **Linda, pitbull cinsi köpeğini sokakta gezintiye çıkarmış, gezinti esnasında iki gün önce barda kendisine sarkıntılık eden Kevin'i görür görmez köpeğinin tasmasını çıkartarak Kevin'in üzerine doğru salmıştır. Kevin, Linda'dan köpeği tutmasını istemiş fakat Linda bunu dikkate almamış, Kevin de köpekten kurtulabilmek için kaçarken Linda'ya çarparak Linda'nın başından yaralanmasına sebep olmuştur. Olaya ilişkin olarak aşağıdaki yargılardan hangisine varabiliriz?**

a) Kevin zaruret haliyle karşı karşıyadır. Linda'ya verdiği zarardan sorumlu değildir.

b) Kevin saldırının elemi ile hareket ettiği için yaralama fiilinden dolayı alacağı ceza indirilir.

c) Kevin, haksız bir saldırı karşısında meşru savunma halindedir, dolayısıyla cezalandırılmaz.

d) Kevin, mücbir bir sebeple karşı karşıyadır. Linda'ya verdiği zarardan sorumlu değildir.

e) Kevin, Linda'nın yaralanmasında garantör sıfatı kazanmıştır. Yardım etmediği için cezalandırılır.

9. **Diş hekimi H, komşusu K'nın mide rahatsızlığı olduğunu duyunca ona iyilik yapmak amacıyla çayına bayıltıcı ilaç koymuş ve komşusunun bayılması üzerine muayenehanesine götürerek ameliyat yapmıştır. Yapılan ameliyat neticesinde K'nın midesindeki rahatsızlık geçmiş ve K, H'ye teşekkür etmiştir. Yukarıdaki olayla ilgili olarak aşağıdaki ifadelerden hangisi/hangileri doğrudur?**

I- Olayda bir tıbbi müdahale söz konusudur. Bu nedenle yapılan hareket hukuka uygundur.

II- H'nin bu şekilde bir müdahaleye yetkisi olmadığı için H kasten yaralamadan sorumludur.

III- K, iyileştiği için H'nin sorumluluğu olmayacaktır.

IV- K, daha sonra müdahaleye rıza gösterdiği ve kişilerin vücut bütünlüğü üzerinde rıza gösterme yetkisi olduğu için H sorumlu olmayacaktır.

a) Sadece I b) Sadece II c) I-II

d) I-III-IV e) Hepsi

10. Aşağıdaki seçeneklerden doğru olan ifadeyi işaretleyiniz.

a) Hırsızlık suçu kesintisiz suç şeklinde işlenemez.

b) Zincirleme suçu oluşturan suçların kesintisiz suç olması mümkün değildir. Zira kesintisiz suçta neticenin devam ediyor olması zincirleme suçun oluşumunu engeller.

c) Ani suçlar, zincirleme suç şeklinde işlenemez.

d) Kavga sırasında mağdura arka arkaya üç yumruk atan fail, her bir hareket ile netice de gerçekleştiğinden ve yaralama ani suç olduğundan üç ayrı yaralama suçundan sorumlu olur.

e) Bir el bombası ile üç kişiyi öldüren, üç ayrı öldürmeden sorumlu olur.

11. Ahmet, sevdiği kızın başkası ile evleneceğini öğrenince kına günü gelinin de bulunduğu odayı basar, gelini öldürmek kastıyla odada 14 el rastgele ateş eder. Odada bulunan 10 kişiden gelininde aralarında bulunduğu üç kişi ölür. A'nın kusurluluğunu değerlendiriniz.

a) A, gelini kasten öldürmeden, diğer iki kişiyi bilinçli taksirle öldürmeden sorumludur.

b) A, gelini kasten öldürmeden ve diğer 2 kişiyi olası kastla öldürmeden sorumludur.

c) A, 3 kişiyi olası kastla öldürmeden sorumludur.

d) A, gelini kasten öldürmeden, iki kişiyi olası kastla öldürmeden, diğer 7 kişi açısından olası kastla öldürmeye teşebbüsten sorumludur.

e) A, 3 kişiyi kasten öldürmeden ve 7 kişiyi kasten öldürmeye teşebbüsten sorumludur.

12. "Kırmızı ışıkta geçenler cezalandırılır" hükmünün ihlali neticenin beliriş şekline göre yapılan ayırım bakımından hangi tür suçun oluşmasına neden olur?

a) Zarar Suçu

b) Kalkışma Suçu

c) Kesintisiz Suç

d) Somut tehlike suçu

e) Soyut Tehlike Suçu

13. 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun zaman bakımından uygulama alanına göre aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

a) Geçici veya süreli kanunlar bakımından lehe kanun geçmişe yürür kuralı geçerli değildir.

b) Lehe olan hüküm, önceki ve sonraki kanunların ilgili bütün hükümleri olaya uygulanarak, ortaya çıkan sonuçların karşılaştırılması suretiyle belirlenir.

c) İnfaz rejimine ilişkin tüm kurallarda lehe kanunun geçmişe uygulanırlığı ilkesi geçerlidir.

d) Türk Ceza Kanununun zaman bakımından uygulamaya ilişkin hükümleri kabahatler bakımından da uygulanır.

e) Zaman bakımından uygulama bakımından yeni ihdas edilen güvenlik tedbirleri açısından geçerli olan ilke, geçmişe yürümezlik ilkesidir.

14. Aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) Kanun koyucunun hangi eylemleri ceza hukuku kapsamına dâhil edeceği konusunda hiç bir sınır bulunmamaktadır.

b) Kanun koyucu, hırsızlığı ölüm cezası ile cezalandırabilir.

c) Kanun koyucu hırsızlık ile yağmanın cezasını aynı ceza olarak belirleyebilir.

d) Kanun koyucu uygulanacak ceza miktarını belirlerken ceza hukukunun ana ilkeleri ile ülkenin genel durumu, sosyal ve ekonomik hayatın gereksinimlerini göz önünde bulundurmak zorundadır.

e) Kanun koyucu kırbaç cezası öngörebilir.

15. Aşağıdakilerden hangisi savcının soruşturma neticesinde vereceği kararlardandır?

a) Düşme kararı

b) Davanın reddi kararı

c) Kovuşturmaya yer olmadığı kararı

d) Beraat kararı

e) Tahliye kararı.

16. Yabancı ülke kanununun göz önünde bulundurulması ile ilgili olarak aşağıdaki ifadelerden hangisi YANLIŞTIR?

a) TCK 19, Türkiye'de yapılacak yargılamalarda Türk Ceza Kanunu'nun uygulanmasını engellemektedir.

b) TCK 19, Türkiye'de işlenen suçlar bakımından uygulanamaz.

c) TCK 19, neticenin Türkiye'de gerçekleştiği suçlar bakımından uygulanamaz.

d) Ceza miktarı bakımından lehe olan kanun, bütün unsurları ve şekliyle uygulanamaz. Zira Türk mahkemesi milli kanunu uygular.

e) Mağdura göre şahsilik ilkesinin geçerli olduğu hallerde, TCK 19 uygulanamaz.

17. Aşağıdaki ifadelerden hangisi YANLIŞTIR?

a) Suçun faili sadece gerçek kişi olabilir.

b) Herkes tarafından işlenebilen suçlar mahsus (özgü) suçlardır.

c) Mağdur, suçun maddi konusunun ait olduğu kişidir.

d) Çoğu suçta mağdur ile suçtan zarar gören aynı kişidir.

e) Suçun konusu, hareketin yöneldiği kişi veya şeydir.

18. Akıl hastalığı ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

a) Suçu işledikten sonra akıl hastası olan kişi iyileşinceye kadar yargılanamaz.

b) Akıl hastalığının bulunup bulunmadığında esas alınacak zaman aralığı yargılama anıdır.

c) Akıl hastalığı nedeniyle işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamayan veya davranışlarını yönlendirme yeteneği önemli derecede azalmış kişilerin tedbir sorumlulukları yoktur.

d) Kişi mahkûm olduktan sonra akıl hastası olduğu takdirde cezasının infazına kapalı cezaevinde devam edilir.

e) Akıl hastalarına ceza verilemezse de, idari para cezası uygulanabilir.

19. 1972 yılında siyah bir Amerikalı, bir hamburgercide kendisine zenci diye hitap eden bir beyazı öldürür. Yargılama sırasında sanığın karşı konulamayan bir dürtünün etkisiyle suçu işlediği, bu dürtünün de sanığın California'da geçirdiği sosyal ve ekonomik bakımdan sorunlu çocukluğun sonucu olduğu ileri sürülmüştür. Buna göre, sanık çocukluğunda babası tarafından terk edilmiş, ekonomik bakımdan büyük zorluklar çekmiş, annesinden ilgi ve sevgi görmemiş ve ırkçı davranışlara muhatap olmuştur (United States v. Alexander, 1972).

Bu yargılamadaki savunma, ceza hukukunun hangi müessesesini ilgilendirmektedir?

a) Meşru müdafaa b) Zorunluluk hali c) Geçici nedenler

d) Hayat kusuru e) Hepsi

20. Deve Kuşu Pozisyonu ne demektir?

a) Bir kimsenin suçun objektif unsurlarına dâhil olan bir hususu bilmek konusunda bilinçli körlüğüdür.

b) Meşru müdafaa pozisyonudur.

c) Olası kastın bulunduğu hallerde haksız tahrik hükümlerinin uygulanamaması demektir.

d) Saikin ceza hukukunda kural olarak önemsiz olmasıdır.

e) Garantörün, neticeyi önleme yükümlülüğüne rağmen, görmezlikten gelerek, ihmali tutum takınmasıdır.

HAKİMLİK VE DİĞER MESLEK SINAVLARI CEZA HUKUKU GENEL HÜKÜMLER SORULARI

ÇÖZÜMLÜ TEST SORULARI

1. Hasmı A'nın, B ile karakola gittiklerini gören C, saçmaların B'ye de isabet edeceği ihtimalini göze alarak, arkadan ve yakın mesafeden A'ya çifte ile bir el ateş etmiş; saçmaların bir kısmı A'ya, bir kısmı da B'ye isabet etmiştir. A ölmüş, B uzun bir tedavinin sonucunda sağlığına kavuşmuştur.

C'nin cezai sorumluluğuyla ilgili olarak aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) Kasıtlı adam öldürme ve kasıtlı müessir fiil suçlarından cezo verilir.

b) Fikri içtima söz konusu olduğundan kasıtlı adam öldürme suçundan cezo verilir.

c) Müteselsil suç söz konusu olduğundan kasıtlı adam öldürme suçundan ceza verilir, bu ceza bir miktar artırılır.

d) Kasıtlı adam öldürme suçundan ve adam öldürmeye teşebbüsten ceza verilir.

e) Kasıtlı adam öldürme ve müessir fiil suçlarından cezo verilir.

(KMS 2001)

CEVAP: Hemen belirtelim ki soru, ceza hukukunun en zor, karışık ve farklı görüşlerin olduğu ve ayrıca eski TCK ile yeni TCK'nın farklı düzenlemelerin bulunduğu konularla ilgilidir. Bu nedenle cevap da değişmektedir.

Soruda verilen olaydaki C'nin cezai sorumluluğunu belirleyebilmek açısından ilk olarak, C'nin A'ya ve B'ye yönelik gerçekleştirmeyi düşündüğü fiilin hangi suçu ve bu suçun manevi unsurunun (kast, taksir, kast-taksir kombinasyonu, maksat-saik) tespit edilmesi lazımdır. Zira dış dünyada gerçekleşen olaylar hangi suçun işlendiğini anlamaya yarayacak şekilde her zaman çok farklı biçimlerde ortaya çıkmaz[1-2]. Özellikle de öldürme ve yaralama (müessir fiil) suçları gerek birbirine yakın hukuki yararları ihlal etmeleri gerekse maddi unsurlarının birbirine benzemesi nedeniyle böyledir ve bu suçları ancak manevi unsuru tespit ederek ayırabiliriz[1-3]. Olayda A, C'nin *hasmı*dır ve C, A'ya karşı *yakın mesafe*den ve *arkadan çifte ile ateş etmiş*tir. Bu hususlar dikkate alındığında C'nin, A'ya karşı öldürme suçunu işlemek istediği anlaşılmaktadır. Ayrıca bu hususlar, C'nin A'ya yönelik doğrudan kastla hareket ettiğini de göstermektedir. Zira hasmı A'yı öldürmeyi öngörmekte, bilmekte ve istemektedir.

[1-2] Hakeri, s. 391.

[1-3] Bkz. Avcı, Mustafa: "Kasten Öldürme ve Kasten Yaralama Suçlarının Manevi Unsurlarını Ayırt Etmeye Yarayan Ölçütler", KHuKA, Yıl 8, Mart 2005/1, s. 86.

C'nin B açısından ise gerçekleştirmek istediği bir suç yoktur. Ancak A'ya yönelik gerçekleştireceği öldürme fiilinin etki alanında bulunduğu için B'ye karşı da bir suçun gerçekleşme ihtimali vardır. Çünkü C'nin A'ya karşı hareketi arkadan ve yakın mesafeden çifte ile ateş etmektir ve B'de A ile beraber yürümektedir. Böyle bir durumda B açısından gerçekleşme ihtimali bulunan fiil yine öldürme suçu olacaktır. C'nin B'ye yönelik manevi unsurunun ne olduğunun cevabını ise aslında soru bize vermektedir. Çünkü hareketinin asıl amacı, hedefi, A'nın ölmesi olmakla birlikte bu hareketine bağlı olarak B'nin de etkilenme ihtimali bulunmaktadır. Bu etkinin derecesi ise C'nin B'ye yönelik manevi unsurunun ne olduğu hususuna açıklık getirmektedir. Esasında soruda da ifade edildiği gibi B'nin A'ya yönelik hareketten etkilenme durumu saçmaların B'ye de isabet etmesinin ihtimal dahilinde olmasıdır. Olayda bu "B'ye de isabet edeceği ihtimalini göze alarak" şeklinde verilmiştir. Dolayısıyla buna göre C'nin A'ya yönelik öldürme hareketi açısından B'nin etkilenmesi **zorunlu** olmadığı için B açısından C'nin manevi unsurunu artık doğrudan kast olarak söyleyemeyiz[154]. Yine B açısından, öngörülmesi gereken bir durumun somut olayda fail tarafından öngörülmeyerek gerçekleşmesini arayan bilinçsiz taksir de söz konusu olamayacaktır. Çünkü olayda B'nin etkilenebileceği öngörüsü bize verilmiştir. O halde B'nin de etkileneceğini öngörmesi nedeniyle bu durumda C'nin B'ye yönelik manevi unsuru, olası kast olabileceği gibi bilinçli taksir de olabilecektir. Zira hem olası kast hem de bilinçli taksirde neticenin öngörülmesi aranmaktadır[155]. Fakat olası kastta failin öngörmesinin yanında öngördüğü bu netice bakımından göze alma, olursa olsun şeklinde

---

[154] Zira doğrudan kast, failin işlemeyi düşündüğü suçun kanuni tanımındaki maddi unsurların somut olayda gerçekleşeceğinin muhakkak, zorunlu olması halinde söz konusudur. Bu gerçekleşeceği muhakkak görülen örneğin netice, failin hedeflediği, gerçekleştirmek istediği netice olabileceği gibi hedeflediği neticeye bağlı olarak gerçekleşmesi muhakkak olan diğer neticeler de olabilir. Dolayısıyla failin hem gerçekleştirmeyi hedeflediği netice açısından hem de hedeflenen neticenin gerçekleşmesine bağlı, zorunlu olarak ortaya çıkacak neticeler bakımından da doğrudan kastla hareket ettiğinden bahsedilir. Örneğin hasmı öldürmek amacıyla bindiği uçağın havaya uçurulması durumunda uçaktaki diğer kişilerin de ölmesi günlük hayat tecrübelerimize göre muhakkak olduğu için fail, hem öldürmek istediği kişiyi, hem de diğer kişileri doğrudan kastla öldürmüş olur (Bkz. **Özgenç**, s. 231 vd.; **Artuk**, Mehmet Emin/**Gökcen**, Ahmet/**Yenidünya**, A. Caner: Ceza Hukuku Genel Hükümler, Yeniden Gözden Geçirilmiş 4. Baskı, Ankara 2009, s. 324 vd.; **Koca**, Mahmut/**Üzülmez**, İlhan: Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Gözden Geçirilmiş ve Güncellenmiş 4. Bası, Ankara 2011, s. 231 vd.).

[155] **Hakeri**, s. 220; **Özbek**, Veli Özer: TCK İzmir Şerhi, Türk Ceza Kanununun Anlamı (Açıklamalı-Gerekçeli-İçtihatlı), C. 1, Genel Hükümler, (Madde 1-75), Gözden Geçirilmiş, Genişletilmiş 4. Baskı, Ankara 2010, s. 239; **Özen**, Muharrem: "TCK'nda Taksir", Alman-Türk Karşılaştırmalı Ceza Hukuku, C. III, İstanbul 2010, s. 137; **Koca/Üzülmez**, s. 157; **Yaşar**, Osman/**Gökcan**, Hasan Tahsin/**Artuç**, Mustafa: Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, C. I, Madde 1-44, Ankara 2010, s. 479; **Dülger**, Murat Volkan: "5237 Sayılı YTCK'da Kastın Unsurları ve Türleri - Özellikle Olası Kastın Değerlendirilmesi", Hukuk ve Adalet Eleştirel Hukuk Dergisi, Yıl 2, Nisan 2005/5, s. 90, 96.

bir kabullenme de aranmaktadır[156]. Olası kast açısından neticeyi öngörmenin yanında aranan bu kabullenme şartı da olayda "**göze alarak**" ifadesiyle bize verildiği için C'nin B'ye yönelik kastının olası kast olduğu anlaşılacaktır. Dolayısıyla neticenin öngörülmesinin yanında neticenin istenmemesi şartını da arayan bilinçli taksir söz konusu olamayacaktır. Çünkü olayda B bakımından ihtimal dahilinde öngördüğü neticenin gerçekleşmesini istememe şeklindeki şarta yönelik bir bilgi verilmemiş, aksine kabullenmesine yönelik "göze alarak" ifadesine yer verilmiştir. Netice olarak C'nin öldürme suçu açısından A'ya doğrudan kastla, B'ye ise olası kastla hareket ettiği söylenmelidir.

C, A ve B'ye yönelik öldürme kastını çifte ile bir el ateş etmek suretiyle gerçekleştirmiştir. Bu atışla, doğrudan kastla öldürmek isteği A ölmüş ve (olası kastla) ölmesini göze aldığı B ise ölmemiş ama yaralanmıştır. Bu itibarla ikinci olarak çözülmesi gereken B'ye yönelik olası kastla işlediği öldürme fiilinden dolayı sorumluluğunun ne olacağıdır. Doktrinde bazı yazarlar olası kastla işlenen fiillere teşebbüsün olabileceğini kabul eder[157]. Dolayısıyla bu yazarlara göre olayda B, ölmediği için öldürme suçuna teşebbüs olacaktır. Çoğunluktaki yazarlar ise olası kastla işlenen fiillere teşebbüsün mümkün olmayacağını benimser ve failin olası kastla işlenen fiilde sorumluluğunun neticeye göre belirlenmesi gerektiğini ifade ederler[158]. O halde bunlara göre olayda B, ölmediği ve fakat yaralı kurtulduğu için kasten yaralama söz konusu olacaktır. Netice olarak doktrindeki olası kastta teşebbüsü kabul eden yazarlara göre olayda A açısından bir kasten öldürme ve B açısından ise öldürmeye teşebbüs gerçekleşmiştir. Olası kasta teşebbüs mümkün değildir diyen yazarlara göre ise A için kasten öldürme, B içinse kasten yaralama suçları işlenmiştir.

Üçüncü olarak A ve B'ye karşı çifte ile ateş etme sonucu öldürme ve yaralama (diğer görüşe göre öldürmeye teşebbüs) gerçekleştiğine göre sorumluluk

---

[156] Her ne kadar kastın düzenlendiği TCK'nın 21/2. maddesindeki olası kastın "Kişinin, suçun kanuni tanımındaki unsurların gerçekleşebileceğinin öngörmesine rağmen, fiili işlemesi(dir)" şeklinde tanımında "öngörme"nin yanında "kabullenme" unsurundan bahsedilmese de maddenin gerekçesinde açıkça bu unsurdan bahsedilmiştir (Madde gerekçesi için bkz. **Şahin**, Cumhur/**Özgenç**, İzzet/**Sözüer**, Adem: Türk Ceza Hukuku Mevzuatı C. 1 (Kanunlar), Güncellenmiş 5. Bası, Ankara 2010, s. 146).

[157] **Önder**, C. II-III, s. 398; **Öztürk/Erdem**, 13. Baskı, s. 324; **Sözüer**, Adem: Suça Teşebbüs, İstanbul 1994, s. 165.

[158] **İçel**, Kayıhan/**Sokullu-Akıncı**, Füsun/**Özgenç**, İzzet/**Sözüer**, Adem/**Mahmutoğlu**, Fatih S./**Ünver**, Yener: Suç Teorisi, 2. Kitap, Yeniden Gözden Geçirilmiş 3. Bası, İstanbul 2004, s. 316; **İçel**, Kayıhan/**Evik**, A. Hakan: Ceza Hukuku Genel Hükümler, 2. Kitap, Yenilenmiş 4. Bası, İstanbul 2007, s. 191; **Hafızoğulları**, Zeki: Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara 2008, s. 311; **Artuk/Gökcen/Yenidünya**, s. 525; **Özgenç**, s. 419; **Centel**, Nur/**Zafer**, Hamide/**Çakmut**, Özlem: Türk Ceza Hukukuna Giriş, 5. Bası, İstanbul 2008, s. 388; **Koca/Üzülmez**, s. 159; **Şen**, Ersan: Yeni Türk Ceza Kanunu Yorumu, C. I (m. 1-140), İstanbul 2006, s. 106; **Tozman**, Önder: "Suça Teşebbüs", Alman-Türk Karşılaştırmalı Ceza Hukuku, C. III, İstanbul 2010, s. 183; **Dülger**, Kast, s. 89.

nasıl belirlenecektir. Konunun daha fazla görüşlere boğulup karıştırılmaması için biz de çoğunluğun görüşü doğrultusunda, yani olası kastla işlenen suçlara teşebbüsün mümkün olmadığı, bir başka ifadeyle olası kastla işlenen suçlarda sorumluluk meydana gelen neticeye göre belirlenir kuralına uygun olarak çözeceğiz. Fakat bu kabulden sonra bile C'nin sorumluluğu yine eski TCK, yeni TCK ve doktrindeki görüşler dikkate alınarak belirlenecektir. Sorumluluğu belirlerken burada önemli olan ve farklı görüşlere yol açan husus, hareket noktasının değişmesidir. Doktrinde çoğunluktaki yazarlar sorumluluğun belirlenmesi açısından neticeyi esas alırlar. Netice tek ve fakat bu netice birden fazla (en az iki farklı) kanun hükmünü ihlal ediyorsa fikri içtima vardır derler. Neticenin birden fazla olduğu durumlarda ise gerçek içtima vardır, fikri içtima yoktur derler[159]. Buna göre olayda da öldürme ve yaralama (müessir fiil) olarak iki netice bulunduğundan C'ye, kasıtlı adam öldürme ve kasıtlı müessir fiil suçlarından ceza verilmelidir. Bu görüş dikkate alındığında her iki kanun açısından da cevap A şıkkı olmaktadır.

Bazı yazarlar ise sorumluluğu belirlerken fiili (hareketi) esas alırlar[160]. Olayda çifte ile ateş etme sonucu kasten öldürme ve kasten yaralama neticeleri meydana geldiği için ve bu neticelere tek bir fiille sebebiyet verildiği için fikri içtimanın varlığını kabul ederler. Eğer bir fiille iki öldürme ya da iki yaralama gibi aynı suçtan birden fazla işlenmiş olsaydı aynı neviden fikri içtima kurallarının uygulanması gerektiğini söylerler. Ancak olaydaki gibi bir fiille iki farklı suç işlendiği için de farklı neviden fikri içtimanın uygulanması gerektiğini ifade ederler. Bu kabule göre eski ve yeni TCK'daki düzenlemeler dikkate alındığında farklı suçlardan en ağır cezayı gerektiren suçtan sorumluluk doğacak, diğer suçun cezası verilmeyecektir. Dolayısıyla C, sadece kasten adam öldürme suçundan cezalandırılacağı için cevap B şıkkı olacaktır. Ancak bazı yazarlar, yeni TCK'nın 43/3. fıkrasında yer alan "kasten öldürme, kasten yaralama, yağma ve işkence suçları hakkında zincirleme suç ve aynı neviden fikri içtima hükümleri uygulanmaz" düzenlemesini gözönünde bulundurmak suretiyle TCK'nın 43/3 ile 44. madde hükümleri arasında çelişkiye neden olmamak için kasten öldürme ve kasten yaralama suçlarının 44. maddenin (farklı neviden fikri içtima) uygulamasından hariç tutulması gerektiğini ifade etmektedir[161]. Bu görüşe göre bir fiille hem

---

[159] Bkz. **Kunter**, Nurullah: "Fikrî İçtima Sebebiyle Suçların Birleştirilmesi". (İctihat Kroniği). İHFM. C. 14. 1948/1-2. s. 365 vd; **Dönmezer**, Sulhi/**Erman**, Sahir: Nazari ve Tatbiki. Ceza Hukuku. Genel Kısım. C. II. Yeniden Gözden Geçirilmiş 10. Bası. İstanbul 1994. s. 385-386; **İçel**, Kayıhan: "Fikrî İçtima Üzerine Bir İnceleme". İHFM. C. 30. Ord. Prof. Halil Arslanlı'ya Armağan. İstanbul 1964/1-2. s. 178; **İçel**, Suçların İçtimaı, s. 64; **İçel/Sokullu-Akıncı/Özgenç/Sözüer/Mahmutoğlu/Ünver**, s. 419; **Centel/Zafer/Çakmut**, s. 430; **Hakeri**, s. 524.

[160] Bkz. **Demirbaş**, Timur: Ceza Hukuku Genel Hükümler. Güncellenmiş 6. Baskı. Ankara 2009. s. 498-499; **Koca/Üzülmez**, s. 418.

[161] **Özgenç**, s. 525.

kasten öldürme hem de kasten yaralama suçları işlenmiş olursa en ağır cezayı gerektiren suçtan değil, gerçek içtima kuralları uygulanarak her iki suçtan dolayı cezalandırmak gerekeceğinden doğru cevap A şıkkı olmaktadır.

Olayda müteselsil (zincirleme) suç yoktur. Zira zincirleme suç olabilmesi için bir suç işleme kararı bulunmalı, bu karar kapsamında farklı zamanlarda, aynı suçun aynı kişiye karşı birden fazla işlenmesi lazımdır (TCK m. 43/1). Oysa olayda örneğin, birden fazla fiil değil bir fiil gerçekleştirildiği ve bu bir fiille suç aynı kişiye karşı değil farklı kişilere karşı işlendiği, yani zincirleme suç için aranan şartların hiç biri bulunmadığı için C şıkkı yanlış olmaktadır.

C'ye kasıtlı adam öldürme ve adam öldürmeye teşebbüsten ceza verileceğini ifade eden D şıkkı yanlıştır. Fakat kanaatimizce, olası kastla işlenen fiile teşebbüsün mümkün olabileceği görüşü ile sorumluluğun belirlenmesinde neticeyi esas olan görüş birlikte değerlendirilseydi o zaman doğru cevap D şıkkı olurdu. Çünkü olası kasta teşebbüs kabul edilseydi ortada netice olarak A'ya karşı kasten öldürme suçu ve B'ye karşı öldürmeye teşebbüs söz konusu olacaktı. Böylece netice sayısı da iki olacağı için iki ayrı suçtan cezalandırılması gerekecekti.

E şıkkındaki kasıtlı adam öldürme ve müessir fiil suçlarından ceza verilir ifadesi A şıkkındaki ifadeye çok benzemektedir. Bununla birlikte E şıkkında "müessir fiil" suçu ile ilgili olarak "kasıtlı" müessir fiil ya da "taksirli" müessir fiil gibi bir belirleme yapılmadığı için hangi müessir fiilden sorumlu olacağını bilemeyeceğimizden doğru cevap olamaz.

Cevap: Farklı görüşlere göre eski ve yeni TCK için **A** ve **B**

2. Suça iştirakle ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) İştirakte her ortak için öngörülen ceza aynıdır

b) İştirak, cezai sorumluluğu genişleten bir müessesedir.

c) İştirakten söz edilebilmesi için suçun işlenmesine katkıda bulunmak şart değildir.

d) Mahsus suçlara iştirak mümkün değildir.

e) Çok failli suçlara iştirak mümkün değildir.

(KPSS 2002)

CEVAP: Soru eski TCK zamanında hazırlanmış bir soru olsa da şıklarda verilen ifadeler dikkate alındığında cevap yeni TCK açısından da değişmemektedir. A şıkkındaki iştirakte her ortak için öngörülen ceza aynıdır ifadesi yanlıştır. Çünkü gerek eski TCK gerekse yeni TCK iştiraken işlenen suçlarda ortakların sorumlu-

luğunun tespitinde ikilik sistemini kabul etmiştir[62]. Yani suçun işlenmesine katkı yapanların bu katkılarını dikkate alarak sorumluluklarını belirlemiştir[63]. Nitekim eski TCK'daki düzenlemelerde asli suç ortakların suçun tam cezasıyla cezalandırılırken, fer'i suç ortaklarının cezalarında 65. maddede öngörülen şekilde indirim söz konusuydu[64]. Keza yeni TCK'nın iştirake ilişkin hükümleri incelendiğinde faillik (m. 37), azmettirme (m. 38) ve yardım etme (m. 39) kavramlarına yer verildiği ve bu ayrıma göre de cezalar bakımından farklı belirlemeler yapıldığı görülmektedir[65]. Örneğin 39. maddesinde yardım edenlerin suçun karşılığında öngörülen cezaların maddede gösterilen oranlarda indirilmek suretiyle cezalandırılacakları düzenlenmiştir. Dolayısıyla TCK'ya göre yardım edenlerin ceza sorumluluğu faillerin ceza sorumluluğundan daha azdır. Bu nedenle TCK'da iştirakte her ortak için öngörülen ceza aynı değildir.

B şıkkındaki iştirakin cezai sorumluluğunu genişleten bir müessese olduğu ifadesi doğrudur. Şöyle ki; suç tanımlarına bakıldığında suçların, genelde bir kişi tarafından işlenmesinin esas alınarak düzenlendiği görülür. Bununla birlikte kanuni tanımı itibariyle bir kişi tarafından işlenmesi esas alınan suçlar, birden fazla kişinin farklı şekillerdeki katkılarıyla da işlenebilmektedir[66]. Ancak suç tanımlarında bir kişinin suçu işlemesi göz önünde bulundurularak sorumluluk belirlendiği için kanunilik ilkesi uyarınca bu suçun işlenmesine katkı sağlayan diğer ortakların da sorumluluklarının belirlenmesi amacıyla ceza kanunlarında iştirake ilişkin hükümlere yer verilmesi gerekmiştir[67]. Ceza kanunlarında iştiraken işlenen suçlarda suçun işlenişine katılanların sorumlulukların belirlenmesi konusunda üç sistem uygulanmaktadır: Eşitlik, ikilik ve faile göre tespiti sistemleri. Bunlardan *eşitlik sistemi* geniş fail kavramını esas alır ve suçun işlenişine katılanların katkılarının ağırlığına bakmaksızın katkı yapan herkesi

---

[62] **İçel/Evik**, s. 265; **Centel/Zafer/Çakmut**, s. 477; **Mahmutoğlu**, Fatih S.: "Kusurluluk Prensibi Açısından Azmettirenin Ceza Sorumluluğu", İHFM, C. 43, 2005/1-2, s. 61; **Erdem**, Mustafa Ruhan: "Yeni TCK'da Faillik ve Suç Ortaklığı", HPD, Aralık 2005-5, s. 204; **Koca /Üzülmez**, s. 359; **Yıldız**, Ali Kemal, 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu, İstanbul 2007, s. 113; **Evik**, Veysi/ Sonay, Suça İşbirlikte Yardım Edenin Ceza Sorumluluğu, 2. Baskı, İstanbul 2011, s. 26.

[63] **Artuk/Gökcen/Yenidünya**, s. 638; **Centel/Zafer/Çakmut**, s. 476; **Koca/Üzülmez**, s. 359.

[64] **Evik**, s. 23.

[65] **Centel/Zafer/Çakmut**, s. 477; **Mahmutoğlu**, s. 61; **Toroslu**, s. 303; **Evik**, s. 26.

[66] **İçel/Sokullu-Akıncı/Özgenç/Sözüer/Mahmutoğlu/Ünver**, s. 369; **Önder**, C. II-III, s. 433; **Özgenç**, İzzet, Suça İştirakin Hukuki Esası ve Faillik, İstanbul 1996, s. 19, 315; **Özgenç**, s. 443; **Öztürk/Erdem**, s. 383; **Erdem**, s. 204; **Özbek**, s. 634; **Özbek**, Veli Özer/**Kanbur**, M. Nasit/**Bacaksız**, Pınar/**Doğan**, Koray/**Tepe**, İlker; Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara 2010, s. 481; **Akbulut**, Bağlılık Kuralı, s. 168.

[67] **Toroslu**, s. 299; **Hafızoğulları**, s. 326; **Centel/Zafer/Çakmut**, s. 475; **Mahmutoğlu**, s. 59; **Zafer**, s. 412; **Evik**, s. 2.

fail kabul eder, dolayısıyla herkesin eşit şekilde cezalandırılmasını ister. Örneğin Kabahatler Kanunu (m. 14) bu sistemi kabul etmiştir[168]. Fakat TCK, suça katkı sağlayanların sorumlulukları bakımından faillere daha çok ceza, diğer ortaklara ise daha az ceza verilmesini benimsemiştir. Dolayısıyla TCK'nın bu düzenlemesi eşitlik sistemi açısından cezai sorumluluğu daraltan hükümler niteliğindedir[169]. *Ikilik sistemi* ise dar fail kavramını esas alır ve suç tanımına uygun katkıyı yapan (suçu gerçekleştiren) kişilerin fail olabileceğini, dolayısıyla ancak bunların cezalandırılabileceğini kabul eder. Fail olarak katkı sağlamayan şeriklerin ise cezalandırılmayacaklarını, fakat kanunun genel hükümlerinde şeriklerin de cezalandırılabileceğine ilişkin hüküm bulunmasını halinde cezalandırılabileceklerini benimser. Bu itibarla fail dışındaki suça katkı yapanların (şerik) da cezalandırılabilmesine imkan sağlayan iştirake ilişkin hükümler ceza sorumluluğunu genişleten hükümler olacaktır[170]. Bizim eski TCK ve yeni TCK'da bu sisteme göre iştirak kurumunu düzenlediği için iştirake ilişkin hükümler cezai sorumluluğu genişleten hükümler niteliğindedir. *Cezanın faile göre tespiti sistemi* ise ortakların sorumluluklarını suça yaptıkları katkılara göre değil, katılanların kötülük derecelerine göre belirlemektedir[171]. Fakat her iki TCK da bu sisteme yer vermemiştir. Özetle söylenecek olursa TCK, suç tanımındaki fiili gerçekleştirenlerin fail olduğunu ve ancak bunların cezalandırılabileceklerini kabul etmekle birlikte suça fail seviyesinde katkı sağlamamasına rağmen suçun gerçekleşmesine nedensel bir katkı sağlayan diğer ortakların da cezalandırılmasını kanunilik ilkesi gereğince iştirake ilişkin getirdiği hükümlerle sağladığı için ceza kanunundaki iştiraki düzenleyen hükümler cezai sorumluluğunu genişleten hükümlerdir. Bu nedenle doğru **cevap B** şıkkı olmaktadır.

Bir suçun iştiraken işlendiğinden bahsedilebilmesi için, aslında bir kişi tarafından işlenebilen bir suçun birden fazla (en az iki) kişinin katkısıyla gerçekleştirilmesi gerekir[172]. Bu katkı örneğin faillik şeklinde olabileceği gibi maddi ya da manevi yardım etme şeklinde de olabilir. Dolayısıyla TCK'da öngörülen faillik ya da şeriklik türlerinden birisi ile suça katkıda bulunmak zorunludur, yoksa o suçun iştiraken işlendiğinden bahsedilemez, münferit işlenmiş bir suç olur. Kaldı ki

---

[168] **Koca/Üzülmez**, s. 358-359.

[169] **Centel/Zafer/Çakmut**, s. 475; **Koca/Üzülmez**, s. 357-358.

[170] **Centel/Zafer/Çakmut**, s. 474, 475; **Toroslu**, s. 295; **Koca/Üzülmez**, s. 358; **Akbulut**, Bağlılık Kuralı, s. 171, 176.

[171] **Erem**, Faruk/**Danışman**, Ahmet/**Artuk**, Mehmet Emin; Ceza Hukuku Genel Hükümler, Tümüyle Gözden Geçirilmiş 14. Baskı, Ankara 1997, s. 359; **İçel/Evik**, s. 265; **Demirbaş**, s. 451; **Mahmutoğlu**, s. 60; **Özbek**, s. 636; **Koca/Üzülmez**, s. 359.

[172] **Toroslu**, s. 304.

iştirakin kelime olarak anlamı ortak olma, bir işe katılma olduğuna göre mantıken iştirakten söz edilebilmesi için katkıda bulunmak şart olmaktadır. Bu itibarla C şıkkındaki ifade yanlıştır.

Mahsus (özgü) suçlar, herkes tarafından işlenmesi mümkün olmayan, ancak belirli bir sıfata veya niteliğe sahip kimseler tarafından işlenebilen suçlardır[173]. Örneğin çocuk düşürme suçunun faili ancak bir kadın olabilir, yani bu suçu sadece (gebe) bir kadın işleyebilir. Yine rüşvet, zimmet, görevi kötüye kullanma gibi bazı suçların faili de ancak bir kamu görevlisi olabilir[174]. Bununla birlikte acaba, mahsus suçların bu özelliği nedeniyle bu suçlara da iştirak olabilecek midir? Bu konuda açık bir hüküm bulunmasa bile mahsus suçlara iştirakin mümkün olabileceği söylenebilecektir. Çünkü mahsus suçların belirli sıfata sahip kişiler tarafından (fail olarak) işlenebilmesi özelliğine karşın bu suçların da iştiraken işlenmesine engel bir durum yoktur. Zira aksi takdirde özgü suçun işlenmesine yardım eden ya da bir özgü suçun işlenmesine azmettiren kimselerin cezasız kalmaları gerekecektir[175]. Ayrıca yeni TCK'nın 40/2. maddesindeki "*Özgü suçlarda, ancak özel faillik niteliğini taşıyan kişi fail olabilir. Bu suçların işlenişine iştirak eden diğer kişiler ise azmettiren veya yardım eden olarak sorumlu tutulur*" hükmüyle özgü suçlara iştirak konusunu düzenlemiştir. Dolayısıyla sadece bu fıkranın bilinmesiyle de mahsus suçlara iştirakin mümkün olabileceği söylenebilecektir. Çünkü fıkranın ikinci cümlesindeki, bu (özgü) suçların "işlenişine **iştirak eden**" ifadesi ile "**azmettiren veya yardım eden**" olarak sorumlu tutulurlar ifadesi özgü suçlara iştirakin mümkün olduğunu zaten açıkça göstermektedir. Bu itibarla D şıkkındaki mahsus suçlara iştirak mümkün değildir ifadesi yanlış olmaktadır.

Özgü suçlara iştirak konusunu düzenleyen 40/2. maddesi öncelikle özgü suçlarda faillik hususunu çözüme kavuşturmuş ve bu tür suçlarda ancak belirli sıfatı taşıyan kişilerin fail olabileceği belirtilmiştir. Dolayısıyla aynı sıfata ya da niteliğe sahip kişiler bir suç işleme kararıyla (iştirak iradesiyle) hareket ederlerse hepsi müşterek fail olarak özgü suçu işleyebilir[176]. Fakat belirli bir sıfata ya da niteliğe sahip olmayan kişiler, iştirak iradesiyle bu sıfat ya da

---

[173] Donmezer/Erman, C. II, s. 423; Özgenç, İştirak, s. 165; Özgenç, s. 182; Demirbaş, s. 445; Hakeri, s. 118; Özbek, s. 692; Koca/Üzülmez, s. 101; Akbulut, Kabahat, 2. Baskı, s. 333.

[174] Özgenç, s. 182; Hakeri, s. 118; Özbek, s. 692-693; Koca/Üzülmez, s. 101. Ancak doktrinde, özgü suçlarda belirli sıfata sahip olmayan kişilerin de fail olabileceği yönünde görüşler bulunmaktadır (Bu görüşler için bkz. Özgenç, İştirak, s. 166 vd.).

[175] Bkz. Toroslu, s. 322-323; Centel/Zafer/Çakmut, s. 497; Dülger, s. 131.

[176] İçel/Sokullu-Akıncı/Özgenç/Sözüer/Mahmutoğlu/Ünver, s. 396; Özgenç, s. 467-468.

niteliğe sahip kişilerin örneğin bir kamu görevlisinin işlediği zimmet suçunun faili olamazlar, ancak azmettireni veya yardım edeni olabilirler[177]. Bir başka ifadeyle belirli sıfat ya da niteliğe sahip olmayanlar, mahsus bir suça faillik seviyesinde bir katkıda bulunmuş olsalar bile fail olarak sorumlu tutulamazlar, şerik olarak sorumlu tutulurlar[178]. Bunun dışında belirli sıfatı taşımayan kişi, bu sıfatı taşıyan kişinin işlediği özgü suça faillik seviyesinde olmayan bir katkı sağladığında, katkısı azmettiren olarak değerlendirilebiliyorsa azmettiren olarak, bu nitelikte değilse yardım eden olarak sorumlu olur. Ya da suçun nitelikli halinin özgü suçu oluşturması durumunda örneğin, bir kamu görevlisi ile bu sıfatı taşımayan bir başka kişi resmi evrakta sahtekarlık suçunu fail seviyesinde bir katkı ile birlikte işledikleri takdirde, kamu görevlisi, resmi evrakta sahtekarlık suçunun kamu görevlisi tarafından işlenmesi durumunu düzenleyen nitelikli halinden (m. 204/2) fail olarak sorumlu olurken; bu sıfatı taşımayan kişi, nitelikli halin faili olamayacak, şeriki olabilecektir, ancak resmi evrakta sahtekarlık suçunun basit halini herkes işleyebildiği için bu basit halinden (m. 204/1) fail olarak sorumlu tutulacaktır. Kamu görevlisi sıfatını taşımayan kişi aynı anda hem suçun basit halini hem de nitelikli halini ihlal etmesine rağmen sorumluluğu, failliğin şerikliğe önceliği ilkesi gereğince sadece suçun basit halinin failliğinden olacaktır[179].

Çok failli suçlar, kanun hükmü gereğince ya da nitelikleri gereğince ancak birden fazla kişinin fail olarak katılmasıyla işlenebilen suçlardır[180]. Çok failli suçlar, birleşme (yakınsama) ve karşılaşma suçları olmak üzere iki gruba ayrılmaktadır[181]. *Birleşme suçlarında* failler aynı yönde hareket ederek aynı amacı gerçekleştirmek istemektedirler. Örneğin suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu (m. 220) en az

---

[177] **Artuk/Gokcen/Yenidünya**, s. 290, 645.

[178] **Özgenç**, s. 483; **Yıldız**, s. 124; **Akbulut**, Kabahat, 2. Baskı, s. 335; **Akbulut**, Bağlılık Kuralı, s. 184, 185; **Yaşar/Gökcan/Artuç**, s. 1168. Ancak doktrinde bazı yazarlar, özgü suça sıt tipik davranışın mutlaka gerekli nitelikleri taşıyan kimse tarafından gerçekleştirilmesi konusunda mantıki bir zorunluluğun bulunmadığını, bu zorunluluğun sadece bizzat işlenebilen suçlar açısından geçerli olduğunu ifade etmişlerdir (**Toroslu**, s. 324). Bazı yazarlar da bir kimsenin suçun işlenişinde konumu ne ise o olduğunu belirterek, özgü suçlarda failin ancak özel faillik niteliği taşıyan kişi olabileceği kuralına rağmen, suçun özgü suç ya da diğer bir suç olmasına bağlı olarak suçun işlenişine iştirak eden kişinin konumunun herhalde farklı olmaması gerektiğinden sürülmüştür. Suça katılan kişiler bakımından yapılan böyle bir farklılığın, kanun önünde eşitlik ilkesini ihlal ettiğini belirtmişlerdir (**Hafızoğulları**, s. 350).

[179] **İçel/Sokullu-Akıncı/Özgenç/Sözüer/Mahmutoğlu/Ünver**, s. 396-397; **Özgenç**, İştirak, s. 290-291; **Özgenç**, s. 468; **Akbulut**, Bağlılık Kuralı, s. 186.

[180] **Sancar**, Türkan Yalçın: Çok Fiilli Suçlar, Ankara 1998, s. 28; **Artuk/Gökcen/Yenidünya**, s. 633; **Özgenç**, İştirak, s. 19; **Hakeri**, s. 436; **Dülger**, s. 90.

[181] Çok fiilli suçların tasnifi konusunda geniş bilgi için bkz. **Sancar**, s. 109 vd.

üç kişi; kamu görevinin terki ve yapılmaması suçu (m. 260) en az dört kişi; hükümlü ve tutukluların ayaklanması suçu (m. 296) en az dört kişinin kanun hükmü gereğince fail olarak katılmasıyla işlenebilmektedir[82]. *Karşılaşma suçları* ise failler yine aynı gayenin gerçekleşmesini istemektedirler fakat bu sefer farklı yönlerden hareket etmektedirler. Örneğin uyuşturucu veya uyarı madde ticareti suçunda (m. 188) birisi satan diğeri alan olmak üzere, suç eşyasının satın alınması veya kabul edilmesi suçunda (m. 165) birisi satan diğeri alan veya kabul eden olmak üzere, rüşvet suçunda (m. 252) biri rüşvet veren diğeri rüşveti alan olmak üzere en az iki kişinin bu suçların niteliği gereği fail olarak katılmasıyla oluşabilmektedir[83]. Dolayısıyla bu suçların tek fail tarafından işlenmesi imkansızdır[84]. Bu suçların kanundaki düzenlemeye uygun işlenebilmesi için birden fazla kişinin fail olması zorunludur[85], diğer bir ifadeyle faillerin birden fazla olması bu suçlar açısından kurucu unsurdur[86]. Fakat çok failli suçların bu özelliğine rağmen çok failli suçlara da iştirak mümkündür[87]. Ancak dikkat edilmelidir ki çok failli suçların işlenişine iştirak eden kişiler suçun oluşumu için katılımı zorunlu olan failler haricindeki kişiler olmalıdır[88]. Dolayısıyla söz konusu suçların işlenişine azmettiren ve yardım eden olarak iştirak edilmesi mümkündür[89]. Netice olarak çok failli suçlar her ne kadar zorunlu olarak birden fazla kişinin fail olarak katılımını gerektirse de bu suçlar bir iştirak şekli değildir[90] ve bu suçlara da şerik olarak katılmak mümkündür. Bu nedenle E şıkkındaki çok failli suçlara iştirak mümkün değildir ifadesi yanlış olmaktadır.

Cevap B

---

[82] **İçel/Sokullu-Akıncı/Özgenç/Sözüer/Mahmutoğlu/Ünver**, s. 368; **Artuk/Gökcen/ Yenidünya**, s. 634; **Demirbaş**, s. 447; **Özgenç**, s. 442; **Dülger**, s. 90.

[83] **İçel/Sokullu-Akıncı/Özgenç/Sözüer/Mahmutoğlu/Ünver**, s. 368-369; **Artuk/Gökcen/ Yenidünya**, s. 634; **Demirbaş**, s. 447; **Özgenç**, s. 443; **Avcı**, Mustafa: "Örgütlü Suç Kavramı", KHuKA, Prof. Dr. İlhan Akın'a Armağan, Yıl 6, Mart 2003/1, s. 4-5; **Avcı**, Mustafa: "Yeni Yasal Düzenlemelere Göre Türk Hukukunda Örgütlü Suç Kavramı", Hukuk ve Adalet Eleştirel Hukuk Dergisi, Yıl 2, Nisan 2005/5, s. 351; **Dülger**, s. 90.

[84] **Avcı**, Örgütlü Suç, s. 4; **Avcı**, Yeni Örgütlü Suç, s. 350; **Hakeri**, s. 436.

[85] **Erdem**, s. 204-205; **Öztürk/Erdem**, s. 364; **Hakeri**, s. 438.

[86] **Toroslu**, s. 329; **Sancar**, s. 27, 29; **Zafer**, s. 414.

[87] **Hakeri**, s. 436; **Toroslu**, s. 332.

[88] **Donmezer/Erman**, C. II, s. 445; **İçel/Sokullu-Akıncı/Özgenç/Sözüer/Mahmutoğlu/ Ünver**, s. 368, 369; **Artuk/Gökcen/Yenidünya**, s. 636; **Özgenç**, s. 442, 443; **Öztürk/ Erdem**, s. 364; **Hakeri**, s. 438; **Sancar**, s. 230; **Dülger**, s. 90.

[89] Çok failli suçlara iştirak kurallarının uygulanmasını kabul etmeyen görüşler için bkz. **Donmezer/Erman**, C. II, s. 443-444.

[90] **Önder**, C. II-III, s. 457; **Dülger**, s. 90.

3. Bisiklet satış mağazası olan A, karşısında yeni açılan bisiklet satış mağazasının sahibi B'yi yıldırmak için, işçisi C'ye B'nin mağazasından on bisiklet çalmasını aksi halde aylığını ödeyemeyeceğini söyler. Bir gece C, B'nin mağazasına girer, üç bisikleti dışarı çıkarıp arabasına yerleştirir. Dördüncü bisikleti de mağazadan çıkarırken bazı sesler duyar ve dördüncü bisikleti oraya bırakıp arabasıyla uzaklaşır.

Olayla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) Olayda müteselsil hırsızlık suçu vardır.

b) Olayda bir tek hırsızlık suçu vardır

c) A, suça teşvik eden durumundadır.

d) Olayda üç tamamlanmış, bir de teşebbüs derecesinde kalmış hırsızlık suçu vardır.

e) Tehdit edildiği için C'nin cezai sorumluluğu yoktur.

(KPSS 2004)

CEVAP: Soru, eski TCK zamanında sorulmuştur. Yeni TCK ile şıklarda yer alan konularda önemli değişiklikler yapılmıştır. Ancak sorudaki olayın cevabı bakımından bir değişiklik yoktur. Sorudaki olay ve şıklar dikkate alındığında soruyu çözebilmek için ceza hukukuna ilişkin teşebbüs, iştirak, içtima gibi birçok konuyu bilmek gerektiği anlaşılmaktadır. Şıklardaki ifadelerden, olayda (tamamlanmış) bir tek hırsızlık suçunun var olduğu ifadesi doğrudur. Bu cümleyle ilgili olarak iki hususu açıklamak gerekmektedir. Birincisi üç tane bisikleti çalmasına rağmen neden bir tek hırsızlık suçu vardır da üç tane hırsızlık suçu yoktur? Şöyle ki; işlenen bir fiilde doğal anlamda birden çok hareket bulunabilir. Örneğin bir kişiyi öldürmek için beş kez ateş edilebilir ya da yaralamak için on kez yumruk atılabilir. Bu gibi durumlarda doğal anlamda beş ya da on hareket vardır. Ancak doğal anlamda birden fazla hareket, hukuki nedenlerden dolayı bir hareket olarak değerlendirilebilmektedir. Buna da hukuki anlamda hareket tekliği denmektedir. Örneğin yağma suçu, cebir veya tehdit ile malın alınması şeklinde doğal anlamda iki hareketle işlenebilir. Fakat hukuki anlamda, yağma suçu bu iki hareketin yapılmış olmasıyla gerçekleşmiş sayıldığı için cebir kullanma ya da tehdit etme ile malın alınması şeklindeki iki hareket bir hareket olarak kabul edilmektedir. Yine suç tipinin gerçekleştirilmesi açısından tek bir hareket yeterli olmasına rağmen, bunun için birden fazla tekrarlayan hareketlerin yapılması durumunda da bu hareketler hukuki anlamda bir hareket sayılmaktadır. Örneğin bir kurşunla öldürme, yaralama suçu işlenebilmesine karşın öldürme ya da yaralama suçunu işlemek için üç kurşun sıkılması durumunda da bu üç kurşun sıkma hareketi hukuki anlamda bir hareket olarak değerlendirilecektir. Aynı şekilde hırsızın bir eve

girerek evdeki eşyalardan bilgisayarı, televizyonu, saati çalması durumunda üç hareket olmasına rağmen hukuki anlamda bir hareket kabul edilecektir. Çünkü doğal anlamda üç hareket, tek bir iradi karar sonucu aynı türdeki tekrarlayan hareketlerle zaman ve mekan bakımından birlik içerisinde gerçekleştirilmektedirler. İşte sorudaki olayda da aynı durum söz konusudur. Aslında C, bir bisikleti çalsa bile bir hırsızlık suçu oluşacaktı, ancak bu suçu bir iradi kararla zaman ve mekan birlikteliği içinde aynı türdeki tekrarlayan hareketlerle gerçekleştirdiği için üç bisikleti çalması doğal anlamda üç hareket olsa bile hukuki anlamda bir hareket olarak kabul edilmektedir. Dolayısıyla C'nin üç bisikleti çalması bir hırsızlık suçunu oluşturur.

İkincisi ise on bisiklet çalmayı isterken üç tanesinin çalınmasına rağmen hırsızlık suçu neden tamamlanmıştır da teşebbüs aşamasında kalmamıştır? Hırsızlık suçu bakımından eski (m. 491 vd.) ve yeni (m. 141 vd.) TCK'da değişik düzenlemeler bulunsa da hırsızlık suçu, başkasının taşınabilir bir malının faydalanmak maksadıyla bulunduğu yerden alınmasıyla oluşmaktadır. Bu suçun tamamlanmış olması için de yeni TCK'nın madde gerekçesinde belirtildiği gibi mal üzerinde mağdurun tasarruf imkanının ortadan kaldırılması gerekir[91]. C'de bisikletler üzerinde B'nin tasarruf imkanını ortadan kaldırdığı için suç tamamlanmıştır. Fakat on bisikleti çalmak isterken sadece üç tanesini çalabilmiş olması suçun tamamlanmış sayılmasını engellemez. Çünkü failin hedeflediği daha fazla olmasına rağmen, hedeflediğinden daha azını elde etmesi durumunda da ilgili suç tamamlanmıştır[92]. Bir suçun tamamlanmış sayılabilmesi açısından failin hedefini gerçekleştirip gerçekleştiremediği değil, kanuni tanıma uygun fiilin gerçekleşmiş olup olmadığı önemlidir. Dolayısıyla failin hedeflediğinden daha azını elde ettiği durumlarda da tanımına uygun fiil gerçekleşmiş olacağından suçun teşebbüs aşamasında kaldığından bahsetmek mümkün olmayacaktır. Bu itibarla C, on bisikleti çalmak için B'nin dükkanına girmiş olmasına rağmen üç bisikleti çalmış olmakla TCK'daki hırsızlık suçunun tanımına uygun fiili gerçekleştirmiş olduğundan tamamlanmış bir hırsızlık suçunu işlemiş olmaktadır. Oysa fail çalmak istediği dört kasa elmadan henüz ikinci kasasını alırken duyduğu sesler üzerine bütün elma kasalarını orada bırakıp kaçması ve sonradan yakalanması durumunda suç, teşebbüs aşamasında kalmış demektir[93].

---

[91] "Almak fiilinden maksat, suçun konusunu oluşturan mal üzerinde mağdurun zilyetliğine son verilmesi, mağdurun suç konusu eşya üzerinde zilyetlikten doğan tasarruf haklarını kullanmasının olanaksız hale gelmesidir. Bu tasarruf olanağı ortadan kaldırılınca suç da tamamlanır", (TCK m. 141 gerekçesi, bkz. **Şahin/Özgenç/Sözüer**, s. 278).

[92] Bkz. **Önder**, C. II-III, s. 413; **Hakeri**, s. 413; **Sözüer**, s. 220; **Özbek/Kanbur/Bacaksız/Doğan/Tepe**, s. 444, 449; **Koca/Üzülmez**, s. 244.

[93] Örnek için bkz. **Hakeri**, s. 413.

Ancak fail çalmak istediği dört kasa elmadan ikisini arabasına yükledikten sonra diğer iki kasayı da yüklemek isterken duyduğu sesler nedeniyle almak üzere olduğu iki kasayı orda bırakıp arabasındaki iki kasa elmayla kaçması halinde, çalmak istediği dört kasa elma olmasına rağmen, iki kasa elma çalmakla da tanıma uygun hırsızlık suçunu gerçekleştirmiş olacağı için suç teşebbüs aşamasında kalmamış, tamamlanmış demektir. Yapılan bu açıklamalar dikkate alındığında kanaatimizce olayda tamamlanmış bir hırsızlık suçunun işlendiği kabul edileceği için artık D şıkkındaki üç tamamlanmış bir de teşebbüs aşamasında kalmış hırsızlık suçu vardır ifadesinin yanlış olduğu ortaya çıkmaktadır.

Hırsızlık suçu açısından fiil tekliği kabul edilince A şıkkındaki olayda müteselsil (zincirleme) hırsızlık suçu vardır ifadesi yanlış olacaktır. Zira her ne kadar zincirleme suçla ilgili eski ve yeni TCK'daki düzenlemeler de önemli farklılıklar olsa da zincirleme suçun temel özelliği olan ortada birden fazla fiil ve birden fazla suç bulunması şartında bir değişiklik yoktur ve olayda da bu temel şart gerçekleşmediği için zincirleme hırsızlık suçundan bahsedilemez. Zincirleme hırsızlık suçundan bahsedebilmemiz için B'den on bisiklet çalma noktasında alınan karar çerçevesinde farklı zamanlarda örneğin on gün boyunca her gün bir bisiklet çalınmış olması gerekirdi. Böylece bir suç işleme kararı çerçevesinde aynı kişiye karşı aynı suç değişik zamanlarda birden fazla (on defa) işlenmiş olma şartları gerçekleşmiş olurdu.

Olayda C şıkkında belirtildiği gibi suça teşvik durumu yoktur. Zira suça teşvikten bahsedilebilmesi için, suç işleme niyeti, düşüncesi bulunan ve fakat işleyip işlememekte kararsız olan, henüz karar vermemiş kişinin suça yöneltilmesi gereklidir. Oysa C'de hırsızlık suçunu işleme düşüncesi, niyeti bulunmamaktadır, dolayısıyla C şıkkı yanlıştır.

Hırsızlık suçunu işleyen C'nin tehdit edildiği için cezai sorumluluğunun olmadığını ifade eden E şıkkı da yanlıştır. Çünkü tehdit altında suç işleyenlerin cezai sorumluluğunun olmayacağının eski TCK'nın aksine açıkça düzenlendiği 28. maddesinde "**muhakkak ve ağır bir korkutma veya tehdit sonucu suç işleyen kimseye ceza verilmez.** Bu gibi hallerde cebir ve şiddet, korkutma ve tehdidi kullanan kişi suçun faili sayılır" şeklinde ifade edilmiştir. Buradaki "korkutma" yı da tehdit olarak kabul etmek lazımdır. Çünkü korkutma tehdidin bir sonucudur. Dolayısıyla tehdit nedeniyle suç işlediğinden bahisle bir kimsenin cezai sorumluluğunun bulunmaması için maddede, tehdidin "muhakkak ve ağır" olması aranmaktadır. Bu nedenle tehdit altında suç işleyen kişinin cezai sorumluluğunun ortadan kalkması için tehdidin belli bir ağırlık derecesine ulaşmış olması gerekir. Yani tehdidin yönelik olduğu şey kişiyi bir suçu işlemeye mecbur edecek boyutta ol-

malıdır. Örneğin banka veznedarına kasadaki paraları vermediği takdirde öldürüleceğinin söylenmesinde hayatına yönelik tehdidi önlemek için malvarlığına yönelik bir suç işlemesinde tehdidin belli bir ağırlık derecesinde olduğu ortadır. Ancak sorudaki olayda A'nın C'ye B'nin mağazasından hırsızlık yapmadığı takdirde aylığını ödemeyeceği yönündeki beyanı, tehdidi kanaatimizce belli bir ağırlıkta, boyutta değildir. Yani aylığın ödenmesinin sağlanması için hırsızlık suçunun işlenmesi kişiyi suçu işlemeye mecbur edecek boyutta kabul edilemez, dolayısıyla C'nin kusurluluğunu ve cezai sorumluluğunu ortadan kaldıracak bir durum bulunmamaktadır. Bu nedenle E şıkkı yanlıştır.

Cevap B

4. Aşağıdakilerden hangisi ceza davasını ortadan kaldırmaz?

a) Dava konusu suçun özel affa uğraması
b) Dava konusu suçun genel affa uğraması
c) Sanığın ölümü
d) Şikayete bağlı suçla ilgili davada şikayetin geri alınması
e) Dava zamanaşımı süresinin dolması

(KPSS 2004)

CEVAP: Soru her ne kadar eski TCK'nın yürürlükte olduğu zamanda sorulmuş ise de sorudaki kurumların hukuki niteliklerinde yeni TCK ile bir değişiklik yapılmadığından cevap açısından fark bulunmamaktadır. Gerek eski TCK'da gerekse yeni TCK'da dava ve ceza ilişkisinin düşüren sebepler olarak şu kurumlara yer verilmiştir (Eski TCK m. 96-120; Yeni TCK m. 64-75): a- Sanığın ve hükümlünün ölümü, b- Af (Genel-Özel), c- Zamanaşımı (Dava-Ceza), d- Önödeme ve e- Şikayetten vazgeçme. Aslında dava ilişkisini düşüren sebeplerin aynı zamanda ceza ilişkisini düşüreceği de açık bir sonuçtur. Çünkü dava ilişkisini düşüren sebeplerin gerçekleşmesi halinde dava ortadan kalkacağı için ve bu nedenle cezaya hükmedilmesi de mümkün olamayacağı için ceza ilişkisi de düşecektir. Bununla birlikte ceza ilişkisini düşüren sebepler, dava sona erdikten sonra söz konusu oldukları için davanın varlığını etkilemezler, sadece ceza ilişkisini düşürürler[94]. Bulundukları safha ve ilk etkileri gözönünde bulundurulduğunda bu sebeplerden sanığın ölümü, dava zamanaşımı, önödeme ve şikayetten vazgeçme dava ilişkisini dü-

[94] Bkz. **Dönmezer**, Sulhi/**Erman**, Sahir: Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku, Genel Kısım, C. III, Yeniden Gözden Geçirilmiş 11. Bası, İstanbul 1994, s. 189; **Hakeri**, s. 601.

şüren bir sebepken, hükümlünün ölümü, özel af ve ceza zamanaşımı ise ceza ilişkisini düşüren bir sebeptir. Genel af ise hem dava hem de ceza ilişkisini düşüren bir sebeptir. Zira, her iki ceza kanununda da genel affın kamu davasını düşüreceği ve hükmolunun cezaları bütün neticeleri ile ortadan kaldıracağı öngörülmüştür (ETCK m. 97, YTCK m. 65).

Sanığın ölümü davayı düşüren bir sebeptir. Zaten bu sebepteki "sanık" kelimesi hüküm giymemiş, yargılaması, davası devam eden kişiyi ifade etmektedir. Nitekim CMK'nın 2/1b. maddesinde sanık, "*kovuşturmanın başlamasından itibaren hukmun kesinleşmesine kadar, suç şuphesi altında bulunan kişiyi...ifade eder*" şeklinde tanımlanmak suretiyle bu durum açıkça vurgulanmıştır. Dolayısıyla sanığın ölümü halinde yargılanacak kimse kalmayacağından ceza davası da ortadan kalkacaktır[95].

Dava zamanaşımı da davayı düşüren bir sebeptir. Zira dava zamanaşımı, suçun işlendiği gün işlemeye başlayan ve davanın kanunda öngörülen süreler içinde açılamaması, açılmasına rağmen bitirilememesi halinde artık davaya devam olunamayacağını öngören bir kurumdur[96]. Aslında kurumun adı da bize yardımcı olmakta ve cezayla, infazla değil, dava ile ilgili bir kurum olduğuna işaret etmektedir.

Önödeme de davayı ortadan kaldıran bir sebeptir. Önödeme yalnızca adli para cezasını veya üst sınırı 3 ayı aşmayan hapis cezasını gerektiren suçlarda kanunda belirlenen miktarın öngörülen usule göre fail tarafından ödenmesi halinde kamu davasının açılmaması ya da açılmış kamu davasının düşürülmesi sonucunu doğuran bir sebeptir[97]. Nitekim TCK'nın 75. maddesi de önödemenin bu etkisini açıkça düzenlemiştir.

---

[95] **İçel**, Kayıhan/**Sokullu-Akıncı**, Füsun/**Özgenç**, İzzet/**Sözüer**, Adem/**Mahmutoğlu**, Fatih S./**Ünver**, Yener, Yaptırım Teorisi, Gözden Geçirilmiş ve Yenilenmiş 2. Bası, İstanbul 2002, s. 289; **Özbek/Kanbur/Bacaksız/Doğan/Tepe**, s. 645; **Zafer**, s. 536; **Güney**, Nyazi/**Yılmaz**, Zekeriya: Ceza Hukukumuzda Dava ve Cezanın Düşürülmesi, Ankara 2008, s. 6. Ancak doktrinde bazı yazarlar, ölen kimsenin beraat edeceğine muhakkak gözüyle bakıldığı durumlarda, sanığın ölmesine rağmen davaya devam edilip beraatine karar verilmesi ve böylece ölünün hatırasının ve aile şerefinin haksız bir şüphe havasından kurtulmasının sağlanması ileri sürmüştür (Bu görüş için bkz. **Dönmezer/Erman**, C. III, s. 202-203)

[96] Bkz. **Gokcen**, Ahmet: "Türk Ceza Hukukunda Zamanaşımı", KHuKA, Yıl 7, Mart 2004/1, s. 19-20, 26; **Artuk/Gökcen/Yenidünya**, s. 986; **Öztürk/Erdem**, s. 519; **Özbek/Kanbur/Bacaksız/Doğan/Tepe**, s. 652; **Koca/Uzülmez**, s. 568; **Taner**, Fahri Gökcen: Ceza Hukukunda Zamanaşımı, Ankara 2008, s. 22, 51; **Taşdemir**, Kubilay: Ceza Hukukunda Zamanaşımı, Ankara 2011, s. 37.

[97] Bkz. **Demirbaş**, s. 661; **Toroslu**, s. 473-474; **Centel/Zafer/Çakmut**, s. 724; **Haken**, s. 617; **Özbek/Kanbur/Bacaksız/Doğan/Tepe**, s. 686; **Koca/Uzülmez**, s. 595-596

Şikayetten vazgeçme (şikayetin geri alınması), davayı düşüren bir sebeptir. Zira şikayetle ilgili TCK'nın 73/4. maddesi "*şikayete bağlı suçlarda kanunda aksi yazılı olmadıkça suçtan zarar gören kişinin vazgeçmesi* ***davayı düşürür***" ifadesiyle şikayetten vazgeçmenin etkisinin açıkça davayı düşüren bir sebep olduğunu göstermiştir. Kaldı ki aynı hükümde devamla "*ve hükmün kesinleşmesinden sonraki vazgeçme cezanın infazına engel olmaz*" şeklindeki ifadesiyle de şikayetten vazgeçmenin etkili olabilmesi için vazgeçmenin kural olarak hükmün kesinleşmesinden önce gerçekleştirilmiş olmasını aramıştır. Yani ortada bir ceza davasının bulunmasını arayarak, davanın kesin hükümle sonuçlanmasından sonraki infaz aşamasında kural olarak vazgeçmeye bir etki tanımamış, dolayısıyla cezayı düşüren sebep olarak kabul etmemiştir. Bu itibarla istisnaen bazı suçlar (Çek Kanunu m. 6) açısından hüküm kesinleştikten sonra cezanın infazı aşamasında da hükmün bütün sonuçları ile ortadan kaldırılacağı düzenlenmiş bulunsa da etkisini kural olarak dava aşamasında gösteren şikayetten vazgeçme ceza davasını düşüren bir sebeptir[194].

Hükümlünün ölümü ise cezayı düşüren bir sebeptir. Çünkü hükümlü, hakkında açılan ceza davası kesinleşmiş mahkumiyetle sonuçlanmış kişidir[195]. Dolayısıyla hükümlünün ölümü, adından da çıkarılabileceği gibi dava aşaması mahkumiyetle biten, yani hüküm giyen kişi açısından söz konusu olan ve bu nedenle ancak ceza aşamasında uygulama imkanı olan cezayı düşüren bir sebeptir. Nitekim TCK'nın 64/2. maddesinde "*hükümlünün ölümü, hapis ve henüz infaz edilmemiş adli para cezalarını ortadan kaldırır*" ifadesiyle hükümlünün ölümünün etkisinin cezanın infazı aşamasında olduğu düzenlenmiştir.

Ceza zamanaşımı da cezayı düşüren bir sebeptir. Zira ceza zamanaşımı, dava kesinleşmiş mahkumiyetle, cezayla bittikten sonra söz konusu olan ve cezanın kanunda öngörülen süreler içinde infaz edilememesi durumunda bunun infazına engel olan bir kurumdur[200]. Nitekim TCK'nın 68. maddesi, infaz edilemeyen cezaların maddede öngörülen sürelerin geçmesiyle artık infaz olunamayacağını hüküm altına almakla ceza zamanaşımının dava aşaması ile değil infaz aşamasıyla ilgili bir kurum olduğunu açıkça ifade etmiştir. Aslında yine ceza zamanaşımının davayı düşüren bir sebep olmadığı, cezayı düşüren bir sebep olduğu adından da kolaylıkla çıkarılabilecektir.

---

[194] Bkz. Özgenç, s. 780; Demirbaş, s. 676 vd.

[195] Zafer, s. 536; Koca/Üzülmez, s. 557.

[200] Önder, C. II-III, s. 798; Öztürk/Erdem, s. 527-528; Gökcen, s. 20, 44; Artuk/Gökcen/Yenidünya, s. 1014; Özbek/Kanbur/Bacaksız/Doğan/Tepe, s. 673; Hakeri, s. 613; Güney/Yılmaz, s. 99; Taner, s. 22-23, 135; Taşdemir, s. 403.

Özel af da ceza ilişkisini düşüren bir sebeptir. Her ne kadar eski TCK'dan farklı olarak yeni TCK'da sadece hapis cezaları açısından kabul edilse de özel af, cezanın infazı aşamasında söz konusu olan ve cezayı azaltan veya ortadan kaldıran ya da türünü değiştiren bir aftır[201]. Dolayısıyla özel affın sadece cezayı ilgilendirmesi nedeniyle özel af kapsamında kalan ve fakat henüz sonuçlanmamış bulunan suçlar açısından özel affın uygulanabilmesi için davanın açılması, davaya devam edilmesi ve sanığın cezalandırılıp cezalandırılmayacağının açıklığa kavuşturulması gerekir[202]. Bu itibarla özel af ceza davasını ortadan kaldırmadığından doğru **cevap A**'dır.

Cevap A

5. 5237 sayılı Türk Ceza Kanununa (TCK) göre, meşru savunma ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

a) Kişiye ait her türlü hakka saldırı karşısında meşru savunma mümkündür.

b) Saldırının haksız sayılabilmesi için saldıranın isnat edilebilir veya cezalandırılabilir olması gerekir.

c) Saldırının haksız olması için suç teşkil etmesi gerekli değildir, hukuka aykırı olması yeterlidir.

d) Sınır, mazur görülebilecek bir heyecan, korku veya telaştan ötürü aşılmışsa faile ceza verilmez.

e) Saldırı ile savunma arasında bir oran bulunması, meşru savunmayı hükme bağlayan normda belirtilmiştir.

(KPSS 2005)

CEVAP: 765 sayılı önceki TCK'da meşru savunma nefse ve ırza yönelik saldırılar bakımından kabul edilmişti. Oysa yeni TCK'da meşru savunma sadece nefis ve ırza yönelik saldırılara karşı değil, malvarlığı da dahil kişilere ait her türlü hakka yönelik saldırılara karşı da benimsenmiştir. Nitekim meşru savunmanın düzenlendiği TCK'nın 25/1. maddesinde bu husus "*Gerek kendisine ve gerek başkasına ait **bir hakka** yönelmiş...*" denilmek suretiyle hak bakımından herhangi bir sınırlama getirilmediği, bütün hakların meşru savunma kapsamına alındığı görülmektedir. Bu nedenle A şıkkındaki ifade doğru bir ifadedir.

Haksız bir saldırıdan bahsedebilmek için saldırının insandan kaynaklanması şarttır. Ancak, aksi yönde görüşler bulunmakla birlikte genellikle kabul edildiği

---

[201] **İçel/Sokullu-Akıncı/Özgenç/Sözüer/Mahmutoğlu/Ünver**, Yaptırım Teorisi, s. 316

[202] **Centel/Zafer/Çakmut**, s. 741; **İçel/Sokullu-Akıncı/Özgenç/Sözüer/Mahmutoğlu/Ünver**, Yaptırım Teorisi, s. 316-317; **Hafızoğulları**, s. 515; **Dönmezer/Erman**, C. III, s. 236; **Toroslu**, s. 461; **Güney/Yılmaz**, s. 33

üzere insanın isnat (kusur) yeteneğine sahip olup olmaması veya cezalandırılabilir olup olmaması önemli değildir. Bu nedenle çocuk ya da akıl hastalarının saldırılarına karşı[223], keza diplomasi veya milletvekili dokunulmazlığı bulunanlara karşı da meşru savunma mümkündür[224]. Dolayısıyla B şıkkındaki ifade genel kabul gören görüşe göre doğru bir ifade olmamaktadır. Yani saldırının haksız sayılabilmesi için saldıran insanın isnat edilebilir veya cezalandırılabilir olması şart değildir. Bu itibarla B şıkkındaki ifade yanlış olduğu için doğru **cevap B**'dir.

Meşru savunmanın düzenlendiği TCK'nın 25. maddesinde saldırının haksız olmasından bahsedilmiş başka bir açıklamada bulunulmamıştır. Doktrinde ise "haksız" kelimesinin "hukuka aykırı" anlamında, yani hukukun izin vermediği bir saldırı anlamında kullanıldığı ifade edilmektedir[225]. Dolayısıyla saldırının haksız sayılabilmesi için hukuka aykırı olması yeterlidir, suç teşkil etmesi aranmaz[226]. Bu nedenle C şıkkındaki ifade doğrudur.

Yeni TCK'nın 27/2. maddesi sadece meşru savunma bakımından sınırın mazur görülebilecek bir heyecan, korku veya telaş nedeniyle aşılması halinde faile ceza verilmeyeceğini öngörmüş olduğu için D şıkkındaki ifade doğrudur.

TCK'nın 25. maddesinde, "*saldırı ile **orantılı***" demek suretiyle meşru savunmadaki oran konusu açıkça düzenlenmiştir. Bu nedenle E şıkkı doğru bir ifadedir.

Cevap B

6. 5237 sayılı Türk Ceza Kanununa (TCK) göre, bir suç nedeniyle kişinin yabancı ülkeye geri verilmesi ile ilgili olarak aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) Türk kanunlarına göre suç teşkil etmeyen bir fiil iadeye konu olabilir.

b) Askeri suç niteliğindeki bir fiil, iadeye konu olabilir.

c) Siyasi suç niteliğindeki bir fiil iadeye konu olamaz.

d) Vatandaşın iade edilmeyeceğine ilişkin kural, Anayasaya göre, suçun işlendiği sırada vatandaş olanlar bakımından geçerlidir.

e) Affa uğramış bir fiil iadeye konu olabilir.

(KPSS 2005)

---

223 Önder, C. II-III, s. 188; Öztürk/Erdem, s. 215; Demirbaş, s. 269; Koca/Üzülmez, s. 221.

224 İçel/Evik, s. 114; Artuk/Gökcen/Yenidünya, s. 414-415; Demirbaş, s. 269; Hakeri, s. 260-261; Koca/Üzülmez, s. 222

225 Centel/Zafer/Çakmut, s. 304; Koca/Üzülmez, s. 222; Zafer, s. 294

226 Erem/Danışman/Artuk, s. 571; İçel/Sokullu-Akıncı/Ozgenç/Sözüer/Mahmutoğlu/Ünver, s. 135; Centel/Zafer/Çakmut, s. 305; Demirbaş, s. 268; Hakeri, s. 260; Koca/Üzülmez, s. 222; Zafer, s. 294

CEVAP: Geri verme TCK'nın 18. maddesinde düzenlenmiştir. Maddede geri verme talebine konu fiil ile ilgili olarak şu belirlemeler yapılmıştır: Fiil, a) Türk kanunlarına göre *suç değilse*, b) düşünce suçu, *siyasi* veya *askeri* suç niteliğinde ise c) Türkiye Devletinin güvenliğine karşı, Türkiye Devletinin veya bir Türk vatandaşının ya da Türk kanunlarına göre kurulmuş bir tüzel kişinin zararına işlenmişse, d) Türkiye'nin yargılama yetkisine giren bir suç ise, e) zamanaşımına veya *affa* uğramışsa geri verme talebi kabul edilemez. Buna göre A, B ve E şıklarının yanlış olduğu, C şıkkının ise doğru olduğu açıkça görülmektedir. Dolayısıyla doğru **cevap C** şıkkıdır. D şıkkındaki ifade ise iki açıdan yanlıştır. İlk olarak her ne kadar Anayasanın 38. maddesinde "*Uluslararası Ceza Divanına taraf olmanın gerektirdiği yukumlulukler hariç olmak uzere vatandaş, suç sebebiyle yabancı bir ulkeye verilemez*" kuralı getirilmişse de görüldüğü gibi geri verme açısından vatandaşlık anının tespitine ilişkin bir belirleme söz konusu değildir. Yine Anayasanın Türk vatandaşlığı başlıklı 66. maddesine bakıldığında da geri verilmesi talep edilen kişinin vatandaşlığının bulunma anına ilişkin bir düzenleme görülmemektedir. Dolayısıyla Anayasada vatandaşlık anının tespitine ilişkin bir kural bulunmadığı için D şıkkındaki "Anayasaya göre, suçun işlendiği sırada vatandaş olanlar bakımından geçerlidir" ifadesi ile yanlıştır. Vatandaşlık anının tespitine ilişkin olarak Anayasada bir kural olmamakla birlikte TCK'nın tanımlar başlıklı 6. maddesinde "*Vatandaş deyiminden; fiili işlediği sırada Turk vatandaşı olan kişi*" anlaşılır şeklinde ifade yer almaktadır. TCK'nın bu düzenlemesine göre D şıkkındaki "suçun işlendiği sırada vatandaş olanlar" kısmı doğrudur. Fakat D şıkkındaki ikinci yanlışlık bu doğru olan kısımdan kaynaklanmaktadır. Çünkü TCK açısından doğru olan bu kısma TCK'ya göre Anayasanın 90. maddesi gereğince öncelikle uygulanması gereken norm olan uluslararası sözleşme (Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesi) istisna getirmektedir. Sözleşmenin 6/1c maddesinde geri verilmesi istenen kişinin vatandaş olup olmadığı, yani vatandaşlık anı, suç işlendiği an değil, kural olarak geri verme karar anı olarak belirlenmiştir. Hatta geri verme karar anı ile teslim anı arasında dahi vatandaşlığın kazanılması iade açısından geçerli kabul edilmiştir[207]. Dolayısıyla D şıkkındaki ifade yanlış olmaktadır.

Cevap C

[207] Centel/Zafer/Çakmut, s. 179; Koca/Üzülmez, s. 653.

7. Haksız tahrikle ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) Haksız tahrik hâlinde fiil suç olma niteliğini korur.

b) Haksız tahrik, Ceza Kanunu'nda basit ve ağır haksız tahrik olmak üzere ikiye ayrılmıştır.

c) Tahriki oluşturan fiilin, tepkide bulunan kişiye karşı işlenmiş olması gerekir.

d) Tahrik fiilinin haksız olması için suç teşkil etmesi gerekir.

e) Tepki, haksız tahrikten hemen sonra gerçekleştirilmelidir.

(KPSS 2008)

CEVAP: Haksız tahrik, kişinin haksız bir fiilin kendisinde meydana getirdiği şiddetli elemin etkisinde kalarak suç işlemesidir. Dolayısıyla haksız tahrikte gerçekleştirilen haksız bir fiilin kişide sebep olduğu şiddetli elem sonucunda suç işlenmesi söz konusu olduğu için haksız tahrik, kusur yeteneğini etkilemekte, tamamen ortadan kaldırmasa da onun azalmasına neden olmaktadır. Bu itibarla haksız tahrik, fiilin suç olma niteliğini etkileyen bir neden değil, failin kusur yeteneğini etkileyen, azaltan bir nedendir. Bu bakımdan haksız tahrik altında işlenen fiil suç olma niteliğini koruduğu için A şıkkındaki ifade doğru olmaktadır.

Haksız tahrik, eski TCK'da basit ve ağır haksız tahrik olarak iki ayrılmıştı. Oysa yeni TCK bu ikili ayrımı terk etmiştir. Dolayısıyla B şıkkı yanlıştır.

Haksız tahrikin uygulanabilmesi için tahriki oluşturan haksız fiilin tepkide bulunan kişiye karşı işlenmiş olması gerekmez, tepkide bulunanın hiç tanımadığı birisine karşı da işlenmiş olması yeterlidir. Zira önemli olan haksız bir fiilin kişide şiddetli elem oluşturması ve bunun etkisinde suç işlenmesidir. Bu nedenle C şıkkındaki ifade yanlış bir ifadedir.

Haksız tahrikin uygulanabilmesi için aranan bir diğer şart da tahrik teşkil eden fiilin haksız olmasıdır. Buradaki haksızlıktan anlaşılması gereken ise hukuka aykırılıktır. Yani tahrik oluşturan fiilin hukuka aykırı olması yeterlidir, suç teşkil etmesi veya borçlar hukuku anlamında bir haksız fiil olması şart değildir. Dolayısıyla D şıkkındaki ifade yanlıştır.

Haksız tahrikin uygulanmasındaki sebep haksız fiilin meydana getirdiği şiddetli elemin etkisiyle suç işlenmesi olduğu için tepki teşkil eden fiilin, tahrik oluşturan fiilden hemen sonra işlenmesi şart değildir, aradan belli bir zaman geçtikten sonra işlenmesi halinde de haksız tahrik uygulanabilir, yeter ki tepki teşkil eden fiil şiddetli elemin etkisiyle işlenmiş olsun. Bu itibarla E şıkkındaki ifade yanlış olmaktadır.

Cevap A

8. A, B'ye 20 metreden başındaki elmayı vurabileceğini söyler ve bunun üzerine iddialaşırlar. B, başına bir elma koyar. A, ateş eder, mermi B'nin başına isabet eder ve B ağır şekilde yaralanır.

Buna göre, A'nın sorumluluğuyla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) Kasıtlı insan yaralamadan sorumludur.

b) Basit taksirli insan yaralamadan sorumludur.

c) Olası kast ile insan yaralamadan sorumludur.

d) Öngörülü taksirle insan yaralamadan sorumludur.

e) B'nin rızası olduğu için sorumlu değildir.

(KPSS-AB-PS / 2008)

CEVAP: Olaya bakıldığında A'nın hareketi B'nin başındaki elmayı vurmaya yöneliktir. Dolayısıyla A'nın insan yaralama gibi bir kastı yoktur. Bu nedenle A'yı kasıtlı (doğrudan) insan yaralamadan sorumlu tutamayız.

Bununla birlikte olası kast ile insan yaralama düşünülebilir. Çünkü olası kasttan bir sorumluluğun doğabilmesi için suçun kanuni tanımdaki unsurlardan birinin örneğin neticenin meydana gelebileceğinin öngörülmesine rağmen bunların meydana gelmesine katlanılması gerekmektedir. Olayda da A'nın hareketi, elmayı vurmaya yöneliktir, insan yaralamaya yönelik olmasa da bu hareketten B'nin yaralanabileceği ya da ölebileceği A tarafından öngörülebilir bir durumdur. Buna karşın olayda A'nın yaralama ya da ölüm sonuçlarının gerçekleşmesi halinde bunları isteyip istemediğine veya katlanıp katlanmayacağına yönelik bir ifade bulunmamaktadır. Bu yönde bir ifadenin bulunması olası kasttan sorumluluğun belirlenmesinde daha yararlı olurdu. Fakat A'nın bu sonuçları istemediği ya da olursa olsun demeyeceği elmayı vurmak konusundaki iddialaşmadan çıkarılabilir. Dolayısıyla yaralamanın meydana gelmesine katlanmayan A'nın olası kastla insan yaralamadan sorumlu tutulması söz konusu olamaz.

Olayda A'nın kasti bir sorumluluğu doğmadığına göre acaba taksirli bir sorumluluğu var mıdır diye baktığımızda, ceza kanunumuza göre taksirli sorumluluk iki şekilde olmaktadır. Bunlar bilinçsiz (basit-adi-normal-öngörüsüz, şuursuz) taksir ve bilinçli (öngörülü, şuurlu) taksirdir. Bilinçsiz taksir, dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık nedeniyle öngörülebilen bir neticenin somut olayda fail tarafından öngörülmemesine rağmen meydana gelmesidir. Bilinçli taksir ise somut olayda öngörülebilir bir neticenin fail tarafından da öngörülmesine rağmen istenmeyerek meydana gelmesidir. Olayda A'nın, B'nin başındaki elmayı vurmaya yönelik hareketinden B'nin de yaralanabileceği veya ölebileceği üçüncü kişiler ve

A tarafından öngörülebilecek bir durumdur. Bu itibarla A'nın öngörüsünün bulunması nedeniyle bilinçsiz taksir olayda gerçekleşmediği için B şıkkı yanlıştır. Fakat A'nın öngörüsünün bulunmasına karşın becerisine güvenerek elmayı vurmak istemesi ve fakat öngördüğü neticenin istememesine rağmen gerçekleşmesi nedeniyle bilinçli taksirden sorumluluk doğacaktır. Bu nedenle D şıkkı doğrudur.

Olayda B'nin rızasının bulunması fiili hukuka uygun hale getirmez ve A'yı sorumluluktan kurtarmaz. Zira yaşam ve vücut bütünlüğü, kişinin üzerinde mutlak surette tasarrufta bulunabileceği haklar olarak kabul edilmediği için gerek yaşama hakkına gerekse vücut bütünlüğüne yönelik gerçekleştirilecek hareketlere ilişkin rıza geçerli bir rıza olarak kabul edilmemektedir[208]. Bu bakımdan E şıkkı yanlıştır.

Cevap D

9. Türk Ceza Kanunu'na göre, aşağıdakilerden hangisi cezai sorumluluğu kaldıran nedenlerden biri değildir?

a) Kanun hükmünün yerine getirilmesi
b) Yetkili amirin emri
c) Haksız tahrik
d) Zorunluluk hâli
e) İlgilinin rızası

(KPSS 2010)

CEVAP: 5237 sayılı TCK, 24 vd. maddelerinde ceza sorumluluğunu kaldıran veya azaltan nedenleri düzenlemiştir. Ancak söz konusu düzenlemelere bakıldığında nitelik itibariyle iki farklı kurumun düzenlendiği görülmektedir. Bunlar hukuka uygunluk sebepleri ve kusurluluğu etkileyen sebeplerdir. Hukuka uygunluk sebeplerinin hepsi ceza sorumluluğunu tamamen ortadan kaldırır. Kusurluluğu etkileyen sebeplerden cebir veya tehdit ile zorunluluk hali gibi bazı sebepler ceza sorumluluğunu tamamen ortadan kaldırırken, haksız tahrik gibi bazı sebepler ise kısmen kaldırır. Bu itibarla şıklara baktığımızda kanun hükmünün yerine getirilmesi ve ilgilinin rızası hukuka uygunluk nedenleri olmaları dolayısıyla ceza sorumluluğunu tamamen kaldırırlar. Yetkili amirin emrinin hukuki niteliği ise veri-

[208] Bkz. Donmezer/Erman, C. II, s. 78 vd.; Önder, C. II-III, s. 214; İçel/Sokullu-Akıncı/Özgenç/Sözüer/Mahmutoğlu/Ünver, s. 188; Centel/Zafer/Çakmut, s. 323; Hakeri, s. 288 vd.

len emrin hukuka uygun ya da hukuka aykırı olmasına göre değişir. Eğer amirin emri hukuka uygunsa bir hukuka uygunluk sebebidir, ancak amirin emri suç teşkil etmemekle birlikte hukuka aykırı ve fakat bağlayıcı ise kusurluluğu etkileyen bir sebeptir[209]. Her iki durumda da yani, amirin hukuka uygun ya da suç oluşturmayan, fakat hukuka aykırı emrini yerine getiren sorumlu olmaz, cezai sorumluluğu tamamen ortadan kalkar.

Madde gerekçelerinde de açıkça belirtildiği üzere zorunluluk hali ile haksız tahrik kusurluluğu etkileyen sebeplerdir[210]. Bunlardan zorunluluk hali cezai sorumluluğu tamamen ortadan kaldırır. Nitekim zorunluluk halinin düzenlendiği TCK'nın 25/2. maddesinde "*işlenen fiillerden dolayı faile* ***ceza verilmez***" denilmektedir. Haksız tahrik ise sadece azaltır, tamamen ortadan kaldırmaz. Zira haksız tahrikin düzenlendiği TCK'nın 29. maddesinde haksız tahrik altında suç işleyen kimseye cezanın maddede öngörülen şekilde indirilerek verileceği ifade edilmiş, ceza sorumluluğunun kalkacağı belirtilmemiştir. Bu nedenle doğru **cevap C**'dir.

Cevap C

10. Kişinin işlediği fiille birden fazla farklı suçun oluşmasına sebebiyet vermesi hali aşağıdakilerden hangisini oluşturur?

a) Fikri içtima
b) Zincirleme suç
c) Bileşik suç
d) Gerçek içtima
e) Görünüşte içtima

(KPSS 2011)

CEVAP: Şıklarda verilen konular içtima başlığı altında ele alınan konulardır. Görünüşte içtima, ismindeki "içtima" kelimesi ile her ne kadar bir içtima türünü çağrıştırsa da aslında bir içtima türü değildir. Zaten ismindeki diğer "görünüşte" kelimesi de bunu ifade etmektedir, yani içtima burada görünüştedir, suçların birleşmesi, içtimaı olmamakla birlikte var gözükmektedir. Bu itibarla görünüşte içtima bir olaya uygulanabilir gözüken birden fazla normdan aslında sadece birinin

[209] Bkz. Koca/Üzülmez. s. 250-251.
[210] Madde gerekçeleri için bkz. Şahin/Özgenç/Sözüer. s. 152. 154

uygulama kabiliyetinin bulunduğu bir haldir[211]. Dolayısıyla sorudaki ifadeyi karşılamadığı için yanlış cevaptır. Gerçek içtima, işlenen her bir suça ayrı ayrı ceza verilmesi ve uygulanmasıdır ve "ne kadar fiil o kadar suç, ne kadar suç o kadar ceza vardır" şeklinde ifade edilir. Yani burada suçların bir içtima durumu ya da meydana gelen birden fazla suça tek ceza verilmesi söz konusu değildir, her bir suça ayrı ayrı ceza verilmesi söz konusudur[212]. Bu nedenle D şıkkı sorudaki ifadeyi karşılamadığı için yanlıştır. Bileşik suç, TCK'nın 42. maddesinde "*Biri diğerinin unsurunu veya ağırlaştırıcı nedenini oluşturması dolayısıyla tek fiil sayılan suça bileşik suç denir*" şeklinde açıkça tanımlanmıştır. Görüldüğü üzere bu tanım sorudaki ifadeyle uyuşmadığı için C şıkkı da yanlıştır. Zincirleme suç, TCK'nın 43. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre zincirleme suç, bir suç işleme kararının icrası kapsamında değişik zamanlarda aynı kişiye karşı aynı suçun birden fazla işlenmesine rağmen bir cezaya hükmedilmesidir. Dolayısıyla B şıkkı da yanlış olmaktadır. Fikri içtima ise TCK'nın 44. maddesinde fikri içtima başlığı altında düzenlenmiş ve işlediği bir fiille birden fazla farklı suçun oluşmasına sebebiyet verilmesi olarak ifade edilmiştir. söz konusu maddenin başlığı fikri içtima olarak verildiği ve sorudaki ifade de madde metnindeki ifade olduğu için doğru **cevap A** şıkkıdır. Fakat aslında TCK'nın 44. maddesindeki düzenleme fikri içtimanın bir türü olan farklı neviden fikri içtimaya ait bir düzenlemedir. Fikri içtimanın bir diğer türü olan aynı neviden fikri içtima ise TCK'nın 43/2. maddesinde düzenlenmiştir ve aynı suçun birden fazla kişiye karşı tek fiille işlenmesi olarak ifade edilmiştir[213]. Eğer şıklarda fikri içtimanın türleri verilmiş olsa idi bu hususa dikkat etmek suretiyle cevaplandırmak gerekirdi.

Cevap A

---

[211] Bkz. **İçel**. Suçların İçtimaı. s. 167-168. **İçel/Sokullu-Akıncı/Özgenç/Sözüer/Mahmutoğlu /Ünver**. s. 457. **Koca/Üzülmez**. s. 430.

[212] **Koca/Üzülmez**. s. 399. **Hakeri**. s. 492.

[213] Bkz. **Artuk/Gökcen/Yenidünya**. s. 691 vd.; **Koca/Üzülmez**. s. 421 vd.

HAKİMLİK VE DİĞER MESLEK SINAVLARI CEZA HUKUKU
GENEL HÜKÜMLER SORULARI

1. Görev başındaki memura yapılan hakaret suçunun şekli aşağıdakilerden hangisidir?

a) Fikri içtima b) Ani suç c) Mütemadi suç

d) Birbirine bağlı suç e) Müteselsil suç

(Adli Yargı Kasım 1998)

2. Taşınması yasak olan bir eşyanın çalınması suçunun şekli aşağıdakilerin hangisidir?

a) Gerçek içtima

b) Fikri içtima

c) Müteselsil suç

d) Fiili hata

e) Mütemadi suç

(Adli Yargı Kasım 1998)

3. Ceza hukukunda suçun işlendiği an aşağıdakilerden hangisidir?

a) İcra hareketlerinin başladığı an

b) İcra hareketlerinin tamamlandığı an

c) Sonucun gerçekleştiği an

d) Son icra hareketinin yapıldığı an

e) İcra hareketlerinin yapıldığı ve sonucun gerçekleştiği an

(Adli Yargı 2000)

4. "Hususilik" kuralı neyi ifade eder?

a) Aynı suçtan dolayı iki defa yargılama yapılamamasını ifade eder.

b) Sanığın hangi suçtan iade edilmişse o suçtan dolayı yargılanmasını ifade eder.

c) Suçluluğu ispat edilmeden hiç kimsenin suçlu sayılamayacağını ifade eder.

d) Yabancı ülke kanunu ile Türk Ceza Kanunu'ndan hangisi failin lehine ise o kanunun uygulanmasını ifade eder.

e) Sanığın suçluluğu hakkında kuvvetli belirtiler yoksa sanığın bu şüpheden yararlanacağı ilkesini ifade eder.

(Adli Yargı 2000)

5. Yeni bir ceza kanununun, bu kanun yürürlüğe girmeden önce işlenmiş suçlara uygulanmasıyla ilgili olarak aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) Görülmekte olan davalara da dahil tüm suçlara mutlaka uygulanır

b) Görülmekte olan davalar ve infaz edilmekte olan cezalarda da dahil tüm suçlara mutlaka uygulanır.

c) Hiçbir şekilde uygulanmaz.

d) Kural olarak uygulanmaz. Ancak sanık lehine hüküm getirmiş ise sadece daha önce hüküm verilip infazına başlanmış olanlar dışındaki suçlara uygulanır.

e) Kural olarak uygulanmaz. Ancak sanığın lehine olan hükümleri ister dava ister infaz aşamasında olsun tüm suçlar yönünden uygulanır.

(Adli Yargı 2003)

6. Yasama sorumsuzluğu ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) Yasama sorumsuzluğu fiilin hukuka aykırılığını kaldırır.

b) Yasama sorumsuzluğunun etkisi milletvekilliği süresiyle sınırlıdır.

c) Yasama sorumsuzluğu her türlü suçu kapsamaz.

d) Yasama sorumsuzluğu Cumhurbaşkanının görev suçlarını da kapsar.

e) Yasama sorumsuzluğundan sadece milletvekili olanlar yararlanabilir.

(Adli Yargı 2003)

7. Şikayetle ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) Şikayet için sadece fiilin belirtilmesi yeterlidir, failin belirtilmesi gerekmez.

b) Şikayet hakkının kullanılması sadece dava zamanaşımı süresiyle sınırlıdır.

c) Hangi suçların takibinin şikayete bağlı olduğunu belirleyebilmek için suçun kanunda yazılı cezasına bakmak gerekir.

d) Şikayetin geri alınması için bu yoldaki iradenin ortaya konması yeterlidir.

e) Şikayet sadece şikayet edilen suç ortağı bakımından geçerlidir.

(Adli Yargı 2004)

8. Yasama sorumsuzluğuyla ilgili aşağıdakilerden hangisi <u>yanlıştır</u>?

a) Yasama sorumsuzluğu, milletvekillerine cezai açıdan mutlak bir koruma sağlar.

b) Yasama sorumsuzluğu, yasama organı tarafından milletvekillerine uygulanan disiplin yaptırımlarına engel olmaz.

c) Yasama sorumsuzluğu milletvekilliği sıfatının sona ermesinden sonra da devam eder.

d) Milletvekillerinin, kendi iradeleriyle dahi olsa yasama sorumsuzluğunun korunmasından yoksun bırakılmaları mümkün değildir.

e) Hakaret ve sövme suçları, Anayasanın açık hükmü gereğince yasama sorumsuzluğunun kapsamı dışında tutulmuştur.

(Adli Yargı Nisan 2005)

9. 1982 Anayasasına göre milletvekili dokunulmazlığı ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) Milletvekillerinin TBMM komisyonlarında veya parti gruplarında yaptığı konuşmalar sorumsuzluk kapsamında yer almaz.

b) Milletvekillerinin TBMM Genel Kurulunda sarf ettikleri sözlerin veya açıkladıkları düşünce beyanlarının Meclis dışında tekrarlanması hiçbir şekilde yasaklanamaz.

c) Dokunulmazlığı kaldırılan ve yargılanmakta olan milletvekili, tekrar seçilirse, hakkındaki soruşturma ve kovuşturma yeniden dokunulmazlığının kaldırılmasına bağlıdır.

d) Milletvekilleri, yüz kızartıcı suçlar hariç olmak üzere Meclisin kararı olmadıkça tutulamaz, sorguya çekilemez, tutuklanamaz ve yargılanamaz.

e) Milletvekilleri, meclis çalışmalarındaki oy ve sözlerinden, Mecliste ileri sürdükleri düşüncelerden ötürü, dokunulmazlıkları kaldırılmadıkça, sorguya çekilemez ve yargılanamaz.

(Adli Yargı Nisan 2005)

10. Taksirle ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) Bilinçli taksir cezayı ağırlaştıran genel bir nedendir.

b) Taksirde hareketin iradi olması gerekmez.

c) Basit taksirde sonuç öngörülmüş, fakat istenmemiş olmalıdır.

d) Taksirli sorumluluk her suç yönünden söz konusudur.

e) Taksirli hareketten failin de mağdur olması hiçbir şekilde sorumluluğunu etkilemez.

(Adli Yargı Kasım 2005)

11. A, B'ye bir tokat atıp olay yerinden uzaklaşmak isterken, B de A'ya bir sopa ile vurur.

Buna göre B'nin sorumluluğuyla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) B'ye kasıtlı yaralamadan (müessir fiilden) dolayı tam ceza verilir.

b) B, haksız tahrikten yararlanır.

c) B, meşru savunmadan yararlanır.

d) B, zorunluluk halinden yararlanır.

e) B, takdiri hafifletici nedenlerden yararlanır.

(Adli Yargı Kasım 2005)

12. Teşebbüsle ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) Teşebbüste eksik olan sadece suçun sonucudur

b) İcra hareketlerinin tamamlanamaması durumunda sözde suçtan söz edilir.

c) Sırf davranış suçlarına teşebbüs mümkün değildir.

d) Atılan merminin hedef alınan şahsa isabet etmemesi durumunda teşebbüsten söz edilemez.

e) Teşebbüste failin mutlaka kasıtlı olması gerekir.

(Adli Yargı Kasım 2005)

13. Meşru savunma ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) Saldırının haksız olması için suç teşkil etmesi gerekir.

b) Saldırının haksız olması için saldırganın isnat edilebilir veya cezalandırılabilir olması gerekmez.

c) Saldırının bir hakka yönelmiş olması yetmez, önemli bir hakka yönelik olması gerekir.

d) Henüz gerçekleşmemiş olan bir saldırı gerçekleşmesine kesin gözüyle bakılsa bile meşru savunma nedeni değildir.

e) Malvarlığına yönelik saldırı meşru savunmaya imkan vermez

(Adli Yargı Kasım 2005)

14. Vergi dairesinde veznedar olarak çalışan A, tahsil makbuzlarında tahrifat yaparak bir miktar parayı kendisine mal eder.

Buna göre A'nın cezai sorumluluğuyla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) Birleşik (mürekkep) suç hükümlerine göre cezalandırılır.

b) Zincirleme (müteselsil) suç hükümlerine göre cezalandırılır.

c) Fikri içtima hükümlerine göre cezalandırılır.

d) Maddi içtima hükümlerine göre cezalandırılır.

e) Basit zimmetten dolayı cezalandırılır.

(Adli Yargı Kasım 2005)

15. A, kendi otomobiliyle evine Eskişehir yolundan giderken dalgınlıkla kırmızı ışıkta durmamış ve bu sırada bisikletle karşıdan karşıya geçen B'ye 120 km/saat hızla çarpmıştır. Yaralanan B'yi hemen hastaneye kaldırmış, sağlık personelinden B'nin kurtulması için ne gerekiyorsa yapılmasını istemiştir. Tüm çabalara rağmen B, 3 gün sonra ölmüştür.

Buna göre A'nın cezai sorumluluğuyla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) Olayda olası kast söz konusu olduğu için kasıtlı adam öldürmeden sorumludur, ancak olası kast nedeniyle cezası indirilir.

b) Olayda gönüllü vazgeçme gerçekleşmiş bulunduğundan ölüm sonucundan değil, fakat gerçekleşen yaralama suçundan sorumludur.

c) Taksirli adam öldürmeden sorumludur, ancak olayda mağdurun kusuru bulunduğundan kusur oranında cezası indirilir.

d) Taksirli adam öldürmeden sorumludur.

e) Olayda zorlayıcı neden söz konusu olduğundan sorumluluğu bulunmamaktadır.

(Adli Yargı Kasım 2005)

16. Şikayet kurumuyla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) Iştirak halinde işlenmiş bir suçta sadece bir fail hakkında verilen şikayet dilekçesi ile diğer faillerin de şikayet edildiği anlamı çıkarılamaz.

b) Şikayetin geri alınması (şikayetten vazgeçilmesi) hiçbir şarta bağlı değildir, sonuçlarını kendiliğinden doğurur.

c) Şikayet hakkının kullanımı belli bir süreye bağlıdır, ancak bu süre hak düşürücü değil koruyucu süredir.

d) Şikayet üzerine Cumhuriyet Savcısı kamu davası açmak zorundadır.

e) Iştirak halinde işlenen suçlarda, şikayetin bir fail için geri alınmasından (şikayetten vazgeçilmesinden) diğer ortaklar da yararlanabilir.

(Adli Yargı Kasım 2005)

17. Erteleme ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) Para cezaları ertelenemez.

b) Kural olarak 3 yıla kadar hapis cezası ertelenebilir.

c) Daha önce kasıtlı bir suçtan dolayı herhangi bir mahkumiyeti olanın cezası ertelenemez.

d) 65 yaşını dolduran kişinin cezası, miktarı ne olursa olsun ertelenebilir.

e) Denetim süresi sonunda mahkumiyet ortadan kalkar.

(Adli Yargı-Nisan 2006)

18. Suça teşebbüs ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) Tehlike suçlarına teşebbüs hiçbir şekilde mümkün değildir.

b) Sırf hareket suçlarına bazı durumlarda teşebbüs mümkün olabilir.

c) Taksirli suçlara teşebbüs mümkündür.

d) Failin teşebbüs aşamasında kalan suçtan cezalandırılabilmesi için, iradesinin suçu teşebbüs aşamasında bırakmaya yönelik olması gerekir.

e) Gönüllü vazgeçme durumunda fail, işlemeyi kastettiği suça teşebbüsten sorumludur.

(Adli Yargı-Nisan 2006)

19. A, Marmaris'e tatil için gittiğinde otobüsten inerken acele ile kendi valizi zannederek yolculardan B'nin valizini alır. A, otelde valizin kendisine ait olmadığını anlar. B ise valizinin çalındığını ileri sürerek Cumhuriyet Başsavcılığına şikâyette bulunur. Polis, valizin A'da olduğunu tespit eder ve valizi A'dan alarak B'ye teslim eder.

Buna göre, A'nın cezai sorumluluğu ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) A, başkasının taşınır malını aldığı için hırsızlık suçundan sorumludur.

b) A, hırsızlık suçunun maddi unsurlarından biri olan "başkasının taşınır malını alma"da hatası bulunduğu için kasıtlı hareket etmiş olmaz ve A'nın fiili suç teşkil etmez.

c) A, suçun kanuni tanımındaki maddi unsurlar üzerinde kusurlu bir hata ile ve dikkatsizce davrandığı için hırsızlık suçunun taksirli şeklinden sorumludur.

d) A, hırsızlık suçuna teşebbüsten sorumludur.

e) A, olayda hukuki hata söz konusu olduğundan basit hırsızlık suçundan sorumludur.

(Adli Yargı-Nisan 2006)

20. A, ormanda avlanırken çalıların arkasında bir hışırtı duyar, geyik zannederek ateş eder ve başka bir avcıyı yaralar.

Buna göre, A'nın cezai sorumluluğu ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) İnsan öldürmeye teşebbüsten sorumludur.

b) Kasıtlı yaralamadan sorumludur.

c) Taksirli yaralamadan sorumludur.

d) Fiili hata nedeniyle sorumlu değildir.

e) İsabette hata nedeniyle sorumlu değildir.

(Adli Yargı-Nisan 2006)

21. Tekerrürle ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) Özel affa uğramış mahkumiyet tekerrüre esas olmaz.

b) Önceki cezanın çekilmiş olması gerekir.

c) Kasıtlı suçtan dolayı verilen mahkumiyet taksirli suçta tekerrüre esas olur.

d) Ertelenmiş mahkumiyet tekerrüre esas olmaz.

e) Yabancı mahkemeler tarafından verilen bazı mahkumiyetler tekerrüre esas olur.

(Adli Yargı-Nisan 2006)

22. Aşağıdakilerin hangisinde yabancı ülkede, yabancı tarafından işlenen bir suç nedeniyle geri verme talebi diğer kanuni şartların da varlığı halinde kabul edilebilir?

a) Fiil, 2 yıl hapis cezasını gerektiriyor ise b) Fiil, affa uğramış ise

c) Fiil, düşünce suçu ise d) Fiil, Türk kanunlarına göre suç değil ise

e) Fiil, askeri suç ise

(Adli Yargı-Nisan 2006)

23. M, uzun zamandır öldürmeyi düşündüğü eşi H'nin çayına zehir zannederek pudra şekeri koyar.

Buna göre aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) Aracın elverişsizliği nedeniyle işlenemez suçtur.

b) İnsan öldürmeye teşebbüstür.

c) Fiili hata nedeniyle sözde suçtur.

d) Maddi konunun yokluğu nedeniyle işlenemez suçtur.

e) Sözde suçtur ve fail tehlikeli kişiliğini ortaya koyduğu için emniyet tedbiri uygulanır.

(Adli Yargı-Mart 2007)

24. T, sevdiği kızın bir başkasıyla evleneceğini duyunca çılgına dönmüş ve bol miktarda alkol alıp cesaret kazandıktan sonra, kızın iş yerinin önünde beklemiş; kızı zorla arabaya bindirerek kaçırmış ve cinsel saldırıda bulunmuştur.

Bu olayla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) T, sodece cinsel saldırı suçundan dolayı sorumludur.

b) Birbirine bağlı suçlar vardır ve gerçek içtima kuralları uygulanır.

c) Sebebinde serbest hareketli suç vardır ve alkolü olduğu için T cezalandırılamaz.

d) Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçu, cinsel saldırı suçunun unsuru olduğu için bileşik suç vardır.

e) Suç işleme kararında birlik olduğu için zincirleme suç vardır.

(Adli Yargı-Mart 2007)

25. H, çalıştığı lokantanın kasasından bir miktar para çalmıştır; fark edildiği takdirde işten atılacağı korkusu içindedir. Çaldığı parayı yerine koyabilmek için bir bankanın önünde beklemeye ve uygun bir zamanı kollamaya başlar. Bankadan emekli maaşlarını alıp çıkan 2 yaşlı kadını takip eder ve ıssız bir yere geldiklerinde çıkardığı bıçakla kadınları tehdit ederek paraları vermelerini ister. Kadınlardan biri parayı hemen verir; ancak diğerinin bağırmaya başlaması üzerine H korkup aldığı parayla birlikte kaçar.

Bu olayla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) Biri tamamlanmış diğeri eksik teşebbüs aşamasında kalmış 2 hırsızlık suçu vardır; ancak zorunluluk hali nedeniyle H cezalandırılamaz.

b) Biri tamamlanmış diğeri gönüllü vazgeçme nedeniyle tamamlanamamış 2 yağma suçu vardır.

c) Tamamlanmış 2 hırsızlık suçu vardır ve bunlar zincirleme suçtur.

d) Biri tamamlanmış diğeri teşebbüs aşamasında kalmış 2 yağma suçu vardır; ancak bu suçlar bakımından zincirleme suç hükümleri uygulanamaz.

e) Tamamlanmış yağma ve cebir suçları vardır. H, daha ağır olan yağma suçundan dolayı cezalandırılır.

(Adli Yargı-Mart 2007)

26. **Neticesi sebebiyle ağırlaşan suçlarla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?**

a) Failin kastettiği neticeden başka herhangi bir neticenin oluşmasına sebebiyet vermesi halinde, neticesi sebebiyle ağırlaşan suç vardır.

b) Neticesi sebebiyle ağırlaşan suçlarda ağır neticeden sorumlu tutulabilmesi için bu netice bakımından failin en azından taksirli hareket etmesi gerekir.

c) İşkence sonucunda ölümün gerçekleşmesi hali, neticesi sebebiyle ağırlaşan suç sayılır.

d) Kasıtlı yaralama suçunda, mağdur duyu organlarından birini kaybetmişse bu ağır sonuç faile, neticesi sebebiyle ağırlaşan suç esasına göre yüklenir.

e) Kasten yaralama suçunun üst soyo karşı işlenmesi nedeniyle cezanın ağırlaştırılması durumu, neticesi sebebiyle ağırlaşan suç modeli değildir.

(Adli Yargı-Mart 2007)

27. A, havaya ateş etmek için silahını çeker; ancak aşırı sarhoş olduğu için yere paralel olarak ateş eder ve bir kişinin ölümüne neden olur.

Buna göre, A'nın cezai sorumluluğuyla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) A, kasten insan öldürmeden sorumludur.

b) A, olası kastla insan öldürmeden sorumludur.

c) A, taksirle insan öldürmeden sorumludur.

d) A, neticesi sebebiyle ağırlaşan yaralamadan sorumludur.

e) A'nın cezai sorumluluğu yoktur.

(Adli Yargı-Mart 2007)

28. A tarafından üzerine bir tabanca doğrultulmak suretiyle ölümle tehdit edilen B, A'dan kaçabilmek için C'ye ait arabayı çalmıştır.

Buna göre, B'nin cezai sorumluluğuyla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) B'ye zorunluluk hali nedeniyle ceza verilmez.

b) B'ye hırsızlık suçundan ceza verilir ve bu ceza tehdit nedeniyle azaltılır.

c) B'ye hırsızlık suçundan ceza verilir.

d) B'ye meşru savunma nedeniyle ceza verilmez.

e) B'ye hırsızlık suçundan ceza verilir ve bu ceza haksız tahrik nedeniyle azaltılır.

(Adli Yargı-Mart 2007)

29. A, yaralama kastıyla B'nin kafasına sopayla vurmuş; B, beyin kanamasından ölmüştür.

Buna göre, A'nın cezai sorumluluğuyla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) A, taksirli insan öldürmeden sorumludur.

b) A, hem kasıtlı yaralama hem taksirli insan öldürmeden sorumludur.

c) A, ağırlaştırılmış yaralamadan sorumludur.

d) A, hem ağırlaştırılmış yaralama hem taksirli insan öldürmeden sorumludur.

e) İnsan öldürme yönünden objektif sorumluluk vardır.

(Adli Yargı-Mart 2007)

30. A, rakip mağaza sahibini iflas ettirmek amacıyla bir gece B'nin mağazasına girer ve 3 adet televizyonu kamyonetine yükler. Bir buzdolabı ile bir çamaşır makinesini de yüklemeye çalışırken polisin geldiğini görür ve çamaşır makinesiyle buzdolabını mağazanın kapısında bırakarak kamyonetiyle kaçar.

Buna göre, A'nın cezai sorumluluğu aşağıdakilerden hangisidir?

a) Zincirleme hırsızlık suçu

b) 1 hırsızlık suçu

c) 3 hırsızlık suçu ve 2 hırsızlığa teşebbüs

d) 1 hırsızlık suçu ve 1 hırsızlığa teşebbüs

e) 3 hırsızlık suçu ve 1 hırsızlığa teşebbüs

(Adli Yargı-Mart 2007)

31. Milletvekili A'nın parti grup kararına aykırı oy kullanmasından dolayı hiddete kapılan eski milletvekili B, milletvekili olan oğlu C'ye A'yı dövmesini söyler. Ertesi gün meclis koridorunda A ile karşılaşan C, arkadaşı D'nin elinden çekip aldığı şemsiye ile A'nın başına vurur. Orada bulunan diğer milletvekilleri araya girerek saldırının devamını önler.

Bu olayla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) A, teşvik edendir.

b) B, haksız tahrikten yararlanır.

c) D, vasıta sağlamak suretiyle yardım edendir.

d) C, yasama dokunulmazlığından yararlanır.

e) A'nın yaralama fiili teşebbüs halinde kalmıştır.

(Adli Yargı-Mart 2007)

32. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'na göre, Kanun'un hükümlerinin zaman bakımından uygulanmasıyla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

a) Sanık lehine olan normun geçmişe uygulanması kuralı geçici kanunlar yönünden geçerli değildir.

b) Yargılamanın yapıldığı zaman yürürlüğe giren kanun tarafından suç olmaktan çıkarılan fiil yönünden "Lehe kanun geçmişe uygulanır." ilkesi geçerlidir.

c) Zaman bakımından uygulama açısından cezalar ile güvenlik tedbirleri aynı rejime tabidir.

d) Sanık lehine olan kanunun belirlenmesinde tüm cezai sonuçlar dikkate alınarak değerlendirme yapılır.

e) İnfaz rejimine ilişkin tüm kurallarda da lehe kanunun geçmişe uygulanırlığı ilkesi geçerlidir.

(Adli Yargı-Kasım 2007)

33. A, evindeki elektrik sayacının mandalını düşürerek kaçak elektrik kullanmakta iken TEDAŞ yetkililerinin inceleme yapmak üzere geldiklerini fark ederek mandalı düzeltir, ancak ertesi gün tekrar mandalı düşürerek kaçak elektrik kullanmaya devam eder.

Buna göre A'nın cezai sorumluluğuyla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) Olayda 1 hırsızlık suçu vardır.

b) Olayda A, 2 ayrı hırsızlık suçundan dolayı cezalandırılır.

c) Olayda zincirleme suç vardır.

d) Olayda mütemadi suç nedeniyle A'ya tek ceza verilir.

e) Olayda iştiyadi suç vardır.

(Adli Yargı-Kasım 2007)

34. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'na göre, iştirak kurumuyla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) Özgü (mahsus) suça iştirak mümkün değildir.

b) Azmettirenin kim olduğunun ortaya çıkmasını sağlayan failin cezasında indirim yapılabilir.

c) Türk Ceza Kanunu, ortakların cezalandırılması bakımından eşitlik sistemini kabul etmiştir.

d) Çok failli suçlara iştirak mümkün değildir.

e) Suçun işlenmesinde bir başkasını araç olarak kullanan kişi yardım eden olarak sorumlu tutulur.

(Adli Yargı-Kasım 2007)

35. Aralarındaki sorunu normal yollardan halletmek yerine silahla halletmeye kararlı olan A, B'yi tenha bir ormana gitmeye zorlar. Orada B'ye hakaret eder ve B'nin cevap vermesine fırsat vermeden B'yi öldürmek amacıyla tabancasını çeker. B atik davranır, A'ya yumruk atarak onu yere yıkar ve tabancayı A'nın elinden alarak A'ya ateş eder ve öldürür.

Buna göre aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) B, meşru savunmadan yararlanır.

b) B, haksız tahrikten yararlanır.

c) B yönünden mücbir sebep (zorlayıcı neden) vardır.

d) B'ye insan öldürme suçunun tam cezası verilir.

e) B, sadece takdiri hafifletici nedenlerden yararlanır.

(Adli Yargı-Kasım 2007)

36. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'na göre, gönüllü vazgeçmeyle ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) Gönüllü vazgeçme icra hareketleri tamamlandıktan sonra da mümkündür.

b) İştirak halinde işlenen suçlarda gönüllü vazgeçenin davranışı sonucunda suç tamamlanmamış ise diğer ortaklara da ceza verilmez.

c) İştirak halinde işlenen suçlarda gönüllü vazgeçenin gayretine rağmen suç işlenmiş ise gönüllü vazgeçen sonuçtan sorumludur.

d) Gönüllü vazgeçene hiçbir şekilde ceza verilmez.

e) Gönüllü vazgeçmeden söz edilebilmesi için vazgeçenin yaptığından pişman olması gerekir.

(Adli Yargı-Kasım 2007)

37. Hafta sonu tatilini plajda geçiren D'nin yüzerken elbiseleri çalınır. Mayo ile evine dönmesi imkânsız olan D, tanımadığı E'nin elbiselerini yokluğundan yararlanarak ve izni olmadan giyerek eve döner.

Buna göre D'nin cezai sorumluluğuyla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) D, haksız tahrikten yararlanır.

b) D, yağma suçundan sorumlu olur.

c) D, mala zarar verme suçundan sorumlu olur.

d) D, meşru savunmadan yararlanır.

e) Ağır ve acil ihtiyacı karşılamak için işlendiğinden D, hırsızlık suçuna özgü zorunluluk halinden yararlanır.

(Adli Yargı-Kasım 2007)

38. A, B, C ve D, E'yi öldürmek konusunda aralarında anlaşmış ve hepsi aynı anda E'ye tabancayla ateş etmiştir. Mermilerden yalnız A'nın tabancasından çıkan mermi E'ye isabet etmiş ve E ölmüştür.

Buna göre A, B, C ve D'nin cezai sorumluluklarıyla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) A, B, C ve D müşterek fail olarak kasıtlı insan öldürmeden sorumludur.

b) A, kasıtlı insan öldürmeden, diğerleri ise insan öldürmeye teşebbüsten sorumludur.

c) A, kasıtlı insan öldürmeden sorumludur, diğerlerinin sorumluluğu yoktur.

d) A, kasıtlı insan öldürmeden, diğerleri ise yardım eden olarak sorumludur.

e) A, kasıtlı insan öldürmeden; diğerleri ise sonucu nedeniyle ağırlaşan suçtan sorumludur.

(Adli Yargı-Kasım 2007)

39. A, ormanda avlanırken az ilerideki çalıların kıpırdadığını görür ve tavşan zannederek ateş eder, ancak çalıların arasında saklanmış olan ve av hayvanı bekleyen bir başka avcıyı yaralar.

Buna göre A'nın cezai sorumluluğu aşağıdakilerden hangisidir?

a) İnsan öldürmeye teşebbüs

b) Kasıtlı insan yaralama

c) Olası kastla insan yaralama

d) Bilinçli taksirli insan yaralama

e) Bilinçsiz taksirli insan yaralama

(Adli Yargı-Kasım 2007)

40. A, babası B'yi öldürmek için zehir vermiş ancak B, zehir henüz etkisini göstermeden komşusu C ile tartışmış ve C tabancayla ateş ederek B'yi öldürmüştür.

Buna göre A'nın cezai sorumluluğu aşağıdakilerden hangisidir?

a) Kasıtlı insan öldürme

b) Kasıtlı insan yaralama

c) İnsan öldürmeye teşebbüs

d) Taksirle insan yaralama

e) Sonucu nedeniyle ağırlaşan insan yaralama

(Adli Yargı-Kasım 2007)

41. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 179/1. maddesine göre: "Kara, deniz, hava veya demiryolu ulaşımının güven içinde akışını sağlamak için konulmuş her türlü işareti değiştirerek, kullanılamaz hale getirerek, konuldukları yerden kaldırarak, yanlış işaretler vererek, geçiş, varış, kalkış veya iniş yolları üzerine bir şey koyarak ya da teknik işletim sistemine müdahale ederek, başkalarının hayatı, sağlığı veya mal varlığı bakımından bir tehlikeye neden olan kişiye 1 yıldan 6 yıla kadar hapis cezası verilir."

Buna göre, maddede öngörülen suçla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) Birden çok hareketli suçtur.

b) Seçimlik hareketli bir tehlike suçudur.

c) Mütemadi suçtur.

d) Sadece ihmali hareketlerle işlenebilen bir suçtur.

e) Zarar suçudur.

(Adli Yargı-Kasım 2007)

42. Milletvekili M, seçim bölgesinde katıldığı bir düğünde ruhsatlı tabancasıyla havaya 5 el ateş etmiş ve kurşunlardan biri sekip kalabalık içinde bulunan 10 yaşındaki K'ye isabet ederek yaralanmasına sebep olmuştur.

Bu olayda TBMM kararı olmadan M ile ilgili aşağıdaki işlemlerden hangisi yapılabilir?

a) Gözaltına alma

b) Sorgulama

c) Tutuklama

d) Yargılama

e) Soruşturmanın başlatılması

(Adli Yargı-Kasım 2007)

43. 1982 Anayasası'na göre, seçimden önce veya sonra bir suç işlediği ileri sürülen bir milletvekili Meclisin kararı olmadıkça tutulamaz, sorguya çekilemez, tutuklanamaz ve yargılanamaz.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi bu hükmün istisnasıdır?

a) Ağır ceza mahkemesinde yargılanması gereken her suç

b) Seçimden önce soruşturmasına başlanması koşuluyla yüz kızartıcı suçlar

c) Milletvekili seçildikten sonra işlenmesi koşuluyla, Anayasa'nın 14. maddesinde yasaklanan eylemler içine giren suçlar

d) Her türlü suçüstü hâli

e) Seçimden önce soruşturmasına başlanması koşuluyla Anayasa'nın 14. maddesinde yasaklanan eylemler içine giren suçlar

(Adli Yargı-Mart 2008)

44. Türk Ceza Kanunu'na göre, suçun işlendiği yerle ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

a) Davranışın kısmen ya da tamamen Türkiye'de gerçekleşmesi hâlinde suç Türkiye'de işlenmiş sayılır.

b) Neticenin Türkiye'de gerçekleşmesi hâlinde suç Türkiye'de işlenmiş sayılır.

c) Türkiye'nin münhasır ekonomik bölgesindeki sabit platformlarda işlenmiş suç Türkiye'de işlenmiş sayılır.

d) Türkiye Cumhuriyeti konsolosluk temsilciliklerinde işlenen suçlar Türkiye'de işlenmiş sayılır.

e) Türk bayrağı taşıyan deniz ve hava savaş araçlarında işlenen suçlar bu araçlar hangi sularda bulunursa bulunsun Türkiye'de işlenmiş sayılır.

(Adli Yargı-Mart 2008)

45. Türk Ceza Kanunu'na göre, taksirle ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

a) Basit taksir, dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla sonucun öngörülemeyerek gerçekleştirilmesidir.

b) Öngörülü taksir, öngörülen sonucun istenmemesine rağmen gerçekleştirilmesidir.

c) Birden fazla kişinin taksirle işlediği suçlarda herkes aynı derecede sorumludur.

d) Taksirli suçlarda fail de kişisel durumu yönünden fiilden mağdur olmuşsa ceza verilmez.

e) Bir fiilin taksirli şeklinin cezalandırılabilmesi için kanunda açık hüküm olması gerekir.

(Adli Yargı-Mart 2008)

46. Sonucu sebebiyle ağırlaşan suçlarla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

a) Meydana gelen sonuç kastedilenden daha ağır olmalıdır.

b) Ağır sonuç mutlaka istenmiş olmalıdır.

c) Ağır sonuç yönünden en azından taksir olmalıdır.

d) Bazı hâllerde sonuç istenmiş olsa bile fail sonucun oluşturduğu suçtan değil, sonucu nedeniyle ağırlaşan suçtan sorumlu tutulur.

e) Bazı hâllerde ağır sonuç istenmişse, fail sonucu nedeniyle ağırlaşan suçtan değil, ağır sonucun oluşturduğu suçtan sorumlu tutulur.

(Adli Yargı-Mart 2008)

47. Suça teşebbüsle ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

a) Teşebbüs aşamasındaki suçlarda suçun işlendiği zaman son icra hareketinin yapıldığı zamandır.

b) Fail, icra hareketlerinden gönüllü vazgeçerse gönüllü vazgeçme hükümlerinden yararlanır.

c) Fail, icra hareketlerinden sonra suçun tamamlanmasını kendi çabasıyla önlerse etkin pişmanlık hükümlerinden yararlanır.

d) Hareketin elverişli olmadığı hâllerde teşebbüsün varlığından bahsedilemez.

e) Fail, icra hareketlerinden sonra suçun tamamlanmasını kendi çabasıyla önlerse gönüllü vazgeçme hükümlerinden yararlanır.

(Adli Yargı-Mart 2008)

48. Türk Ceza Kanunu'na göre, hata ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

a) Fiili hata, suçu oluşturan fiilin kurucu unsurlarının bilinmemesidir.

b) Fiili hata kastı ortadan kaldırır.

c) Fiili hata hâlinde taksirden dolayı sorumluluk söz konusu olamaz.

d) Hatası sonucu cezayı azaltan bir nedenin var olduğunu zanneden kimse bundan yararlanır.

e) Hatası sonucu cezayı artıran bir nedenin var olduğunu zanneden kimsenin cezası bu nedenden dolayı artırılmaz.

(Adli Yargı-Mart 2008)

49. Türk Ceza Kanunu'na göre, teşebbüsle ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) Taksirli suçlara teşebbüs cezalandırılır.

b) Suç işleme kararının icrasına başlamak yeterlidir.

c) Hareketler elverişli olmalıdır.

d) İcra hareketlerini tamamlamaktan fail kendiliğinden vazgeçmelidir.

e) Sonuç ortaya çıkmış olmalıdır.

(Av. Ad. Yar. Hkm. ve Sav. Aday. / 2008)

50. A, hasmı olan B'yi öldürmek için gece vakti B'nin evine girer ve B'yi öldürür.

Buna göre, A'nın cezai sorumluluğuyla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) A, fikrî içtima nedeniyle sadece insan öldürmeden dolayı cezalandırılır.

b) A, bileşik suç nedeniyle sadece insan öldürmeden dolayı cezalandırılır.

c) A'ya insan öldürmeden ceza verilir ve zincirleme suç nedeniyle cezası bir miktar artırılır.

d) A'ya, hem insan öldürmeden, hem de konut dokunulmazlığını ihlalden iki ayrı ceza verilir.

e) A'ya insan öldürme ve konut dokunulmazlığını ihlalden ceza verilir, ayrıca tekerrür nedeniyle cezalar artırılır.

(Av. Ad. Yar. Hkm. ve Sav. Aday. / 2008)

51. Türk Ceza Kanunu'na göre, taksirle ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

a) Taksirli fiiller kanunun açıkça belirttiği hallerde cezalandırılır.

b) Birden çok kişinin işlediği taksirli suçlar bakımından herkes kendi kusurundan sorumlu olur.

c) Taksirli suçlarda ceza failin kusuruna göre belirlenir.

d) Birden çok kişinin işlediği taksirli suçlar bakımından iştirak hükümleri uygulanır.

e) Bilinçli taksirle gerçekleştirilen hareket sonucu ortaya çıkan netice münhasıran failin kişisel ve ailevi durumu bakımından mağdur olmasına yol açmışsa, ceza indirilebilir.

(Av. Ad. Yar. Hkm. ve Sav. Aday. / 2008)

52. A, hırsızlık yaptığı B'nin evinden çıkarken kendisini gören C'yi tanıklık yapmaması için öldürür.

Buna göre, A'nın cezai sorumluluğuyla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) A'ya hırsızlık ve insan öldürme suçlarından dolayı iki ayrı ceza verilir.

b) Bileşik suç söz konusu olduğundan A'ya sadece ağırlaştırılmış insan öldürmeden ceza verilir.

c) Fikrî içtima söz konusu olduğundan A'ya sadece insan öldürmeden ceza verilir.

d) Zincirleme suç söz konusu olduğundan A'ya insan öldürmeden ceza verilir ve bu ceza zincirleme suç nedeniyle artırılır.

e) A, itiyadi suçlu kabul edilerek verilecek cezanın artırılması yoluna gidilir.

(Av. Ad. Yar. Hkm. ve Sav. Aday. / 2008)

53. A, babası B ile tartışan C'ye kızar ve onu dövmek için elindeki sopasıyla C'ye vurur. Sopanın ucundaki demir C'nin başına isabet eder ve C beyin kanamasından ölür.

Buna göre, A'nın cezai sorumluluğuyla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) Kasıtlı insan öldürmeden sorumludur.

b) Taksirli insan öldürmeden sorumludur.

c) Olası kasıtla insan öldürmeden sorumludur.

d) Yaralama ve taksirli insan öldürmeden sorumludur.

e) Sonucu nedeniyle ağırlaşan insan yaralamadan sorumludur.

(Av. Ad. Yar. Hkm. ve Sav. Aday. / 2008)

54. Öğrenci A, fakülte yönetim kurulunun kendisi hakkında verdiği bir karar nedeniyle kurula hakaret etmiştir.

Türk Ceza Kanunu'na göre, A'nın cezai sorumluluğu ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) A, tek kamu görevlisine hakaret etmekten dolayı cezalandırılır.

b) A, kurul üyesi sayısınca hakaret suçundan dolayı cezalandırılır.

c) A, şikâyet eden üye sayısınca hakaret suçundan dolayı cezalandırılır.

d) A, zincirleme suç hükümlerine göre cezalandırılır.

e) A, fikrî içtima hükümlerine göre cezalandırılır.

(Adli Yargı-Aralık 2008)

55. A, B'ye ait sandığı kırarak içindeki değerli mücevheri almıştır.

Türk Ceza Kanunu'na göre, A'nın cezai sorumluluğu ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) A, zincirleme suç nedeniyle cezalandırılır.

b) A, fikrî içtimaya göre cezalandırılır.

c) A, bileşik suç nedeniyle cezalandırılır.

d) A, mütemadi suç nedeniyle cezalandırılır.

e) A'ya iki ayrı suçtan dolayı ceza verilir.

(Adli Yargı-Aralık 2008)

56. Sınıfta çocuğunu döven öğretmeni ertesi gün okul çıkışında tokatlayan babanın cezai sorumluluğu ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) Meşru savunmadan yararlanabilir.

b) Zorunluluk durumundan yararlanabilir.

c) Haksız tahrikten yararlanabilir.

d) Kasıtlı yaralamanın tam cezasıyla cezalandırılır.

e) Tasarlanmış (taammüden) yaralamadan sorumlu olur.

(Adli Yargı-Aralık 2008)

57. Yasama sorumsuzluğu ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi <u>yanlıştır</u>?

a) Meclis çalışmaları ile ilgili sorumsuzluk milletvekilliği sıfatı sona erdikten sonra da devam eder.

b) Sorumsuzluktan feragat edilemez.

c) Sorumsuzluk, Meclisin kararı ile kaldırılabilir.

d) Dışarıdan atanan bakanlar da sorumsuzluktan yararlanabilirler.

e) Sorumsuzluk şiddete dayalı fiilleri kapsamaz.

(Adli Yargı-Nisan 2009)

58. Türk Ceza Kanunu'na göre, aşağıdakilerden hangisi davayı düşüren nedenlerden biri <u>değildir</u>?

a) Sanığın ölümü

b) Hükümlünün ölümü

c) On ödeme

d) Genel af

e) Dava zaman aşımı

(Adli Yargı-Nisan 2009)

59. Türk Ceza Kanunu'na göre, aksi kanunda belirtilmeyen hâllerde süreli hapis cezasının alt ve üst sınırları aşağıdakilerden hangisidir?

a) 7 gün - 20 yıl b) 10 gün - 15 yıl c) 1 ay - 20 yıl

d) 1 ay - 25 yıl e) 2 ay - 25 yıl

(Adli Yargı-Nisan 2009)

60. A, B'ye ait bir malın başkasına ait olduğu konusunda B'yi ikna ederek B tarafından malın tahrip edilmesini sağlamıştır.

Türk Ceza Kanunu'na göre, bu olayla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) A, fail olarak sorumludur.

b) A, azmettiren olarak sorumludur.

c) B'nin tahrip ettiği mal kendisine ait olduğundan suç teşkil etmez ve kimse cezalandırılmaz.

d) A'nın sadece hukuki sorumluluğu söz konusudur.

e) B, mala zarar verme suçundan taksiri nedeniyle sorumludur.

(Adli Yargı-Nisan 2009)

61. Türk Ceza Kanunu'na göre, bir suçtan dolayı yabancı ülkede geçirilen aşağıdaki sürelerden hangisi aynı suçtan dolayı Türkiye'de verilecek cezadan mahsup edilmez?

a) Gözaltında geçen süre

b) Gözlem altında geçen süre

c) Adli kontrolde geçen süre

d) Tutuklulukta geçen süre

e) Hükümlülükte geçen süre

(Adli Yargı-Aralık 2009)

62. Yabancı ülkede suç işleyip de Türkiye'de bulunan bir Türk vatandaşının Türk kanunlarına göre cezalandırılabilmesi için aşağıdaki şartlardan hangisi aranır?

a) Suçun aşağı sınırı 1 aydan az olmayan hapis cezasını gerektirmeli

b) Suçun aşağı sınırı 3 aydan az olmayan hapis cezasını gerektirmeli

c) Suçun aşağı sınırı 6 aydan az olmayan hapis cezasını gerektirmeli

d) Suçun aşağı sınırı 10 aydan az olmayan hapis cezasını gerektirmeli

e) Suçun aşağı sınırı 1 yıldan az olmayan hapis cezasını gerektirmeli

(Adli Yargı-Aralık 2009)

63. Meşru savunmayla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

a) Meşru savunma için saldırı haksız olmalıdır.

b) Meşru savunma için saldırı mevcut olmalıdır.

c) Meşru savunma için gerçekleşmesi muhakkak saldırı yeterlidir.

d) Meşru savunma için gerçekleşmesinden sadece şüphe edilen saldırı yeterlidir.

e) Meşru savunma için tekrarı muhakkak olan bir saldırı olmalıdır.

(Adli Yargı-Aralık 2009)

64. Türk Ceza Kanunu'na göre, müsadereyle ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) Kasıtlı bir suçun işlenmesine tahsis edilen eşya, iyi niyetli üçüncü kişilere ait olsa bile müsadere edilir.

b) Bir şeyin sadece bazı kısımlarının müsaderesi hiçbir zaman mümkün değildir.

c) Paydaşlığa konu eşya bakımından sadece suça iştirak edenin payının müsaderesine karar verilemez.

d) Suçun işlenmesinde kullanılmak üzere hazırlanan eşya, kamu güvenliği, kamu sağlığı veya genel ahlak açısından tehlikeli olması hâlinde müsadere edilir.

e) Birden fazla kişinin paydaş olduğu eşya ile ilgili olarak ancak tüm paydaşların payları müsadere olunabilir.

(Adli Yargı-Aralık 2009)

65. Türk Ceza Kanunu'na göre, aşağıdakilerden hangisi davayı düşüren nedenlerden biri değildir?

a) Şüphelinin ölümü b) Sanığın ölümü c) Şikâyetin geri alınması (vazgeçme)

d) Genel af e) Dava zaman aşımı

(Adli Yargı-Aralık 2009)

66. A'nın eşi B, tarlasından geçmeye kalkışan C'ye izin vermeyince C, B'ye söver, bunun üzerine A, C'yi döver.

Buna göre, A'nın cezai sorumluluğuyla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) A meşru savunmadan yararlanır.

b) A zorunluluk hâlinden yararlanır.

c) A haksız tahrikten yararlanır.

d) A hakkın kullanılmasından yararlanır.

e) A zorlayıcı nedenden (mücbir sebep) yararlanır.

(Adli Yargı-Aralık 2009)

67. Türk Ceza Kanunu'na göre, ceza sorumluluğuyla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

a) Fiili işlediği sırada 12 yaşını doldurmamış olan çocukların ceza sorumluluğu yoktur.

b) Fiili işlediği sırada 12 yaşını doldurmuş ancak 15 yaşını doldurmamış olanların işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamaması veya davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince gelişmemiş olması durumunda ceza sorumluluğu yoktur.

c) Akıl hastalığı nedeniyle işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamayan veya bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği önemli derecede azalmış olan kişilere ceza verilmez.

d) 70 yaşını doldurmuş sağır ve dilsizlerin ceza sorumluluğu yoktur.

e) 15 yaşını doldurmamış sağır ve dilsizlerin ceza sorumluluğu yoktur.

(Adli Yargı-Aralık 2009)

68. Türk Ceza Kanunu'na göre aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

a) Türkiye'de işlenen suçlarda Türk Kanunları uygulanır.

b) Sadece neticenin Türkiye'de gerçekleşmesi hâlinde hareketin işlendiği ülke ceza kuralları uygulanır.

c) Hareketin Türkiye'de işlenmesi, neticenin yabancı ülkede gerçekleşmesi hâlinde Türk Kanunları uygulanır.

d) Hareketin kısmen Türkiye'de işlenmesi hâlinde Türk Kanunları uygulanır.

e) Suçun Türk karasularında işlenmesi hâlinde suç Türkiye'de işlenmiş sayılır.

(Adli Yargı Aralık 2010)

69. Türk Ceza Kanunu'na göre aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

a) Taksir, suçun istisnai bir işleniş şeklidir.

b) Zorunluluk hâlinde, fiili işleyen kişiye kusurlu sayılamadığı için ceza verilmez.

c) Kasten ve hukuka aykırı işlenmiş bir fiilin varlığı suça iştirak için yeterlidir.

d) Meşru savunmanın sınırının telaş, korku ve heyecan sebebiyle aşıldığı hâllerde taksirli sorumluluk saklıdır.

e) Bir fiilin kastedilenden daha ağır bir neticenin oluşumuna sebebiyet verdiği hâllerde, kişi bu neticeden en azından taksirinin varlığı hâlinde sorumlu tutulabilir.

(Adli Yargı Aralık 2010)

70. Türk Ceza Kanunu'na göre aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

a) Suçun daha az ceza gerektiren nitelikli hâllerinin gerçekleştiği hususunda hataya düşen kişi bu hatasından yararlanır.

b) Fiilin icrası sırasında suçun kanuni tanımındaki maddi unsurları bilmeyen kimse kasten hareket etmiş olmaz, taksirli sorumluluk hâli saklıdır.

c) Ceza sorumluluğunu kaldıran nedenlere ait koşulların gerçekleştiği hususundaki hatanın ceza sorumluluğuna etkisi yoktur.

d) İşlediği fiilin haksızlık teşkil ettiği hususunda kaçınılmaz bir hataya düşen kişi cezalandırılmaz.

e) Suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli hâllerinin gerçekleştiği hususunda hataya düşen kişi bu hatasından yararlanır.

(Adli Yargı Aralık 2010)

71. Haksız tahrikle ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

a) Kusurluluğu kaldıran hâldir.

b) Kusurluluğu azaltan hâldir.

c) Fiil, hiddetli ve şiddetli elemin etkisi altında işlenmiş olmalıdır.

d) Haksız tahrik için haksız bir fiil bulunmalıdır.

e) Üçüncü şahıslara yönelik haksız fiiller de tahrike sebebiyet verebilir.

(Adli Yargı Aralık 2010)

72. A, berberde traş olduğunu gördüğü hasmı H'yi öldürmek maksadıyla Berber B'nin de isabet alabileceğini öngörmesine rağmen bunu da göze alarak dükkânın camından tabancayla 5 el ateş eder. İsabet alan H ve B olay yerinde ölür, dükkânın camları tamamen kırılır.

Bu olayla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) A'ya, B ve H'yi kasten öldürmekten dolayı zincirleme suç hükümlerine göre tek ceza verilir ve cezada artırım yapılır.

b) A, işlemiş olduğu kasten öldürme ve mala zarar verme suçlarından dolayı ayrı ayrı cezalandırılır.

c) A, işlemiş olduğu kasten öldürme suçlarından dolayı ayrı ayrı cezalandırılır; mala zarar vermeden dolayı ayrıca cezalandırılmaz.

d) Olayda A, B'ye karşı aynı neviden fikri içtima hükümlerine göre değerlendirilmesi gereken iki ayrı suç işlemiştir.

e) Olayda mala zarar verme suçu H'nin öldürülmesi amacıyla işlendiğinden bileşik suç hükümlerine göre değerlendirilir.

(Adli Yargı 1 - Nisan 2011)

73. A, gece karanlığında kendi kardeşi K'yi hasmı B sanarak vurmuştur.

Buna göre, A'nın sorumluluğu ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) A, suçun konusunda hataya düştüğünden kastı kalkmıştır, cezalandırılamaz.

b) A'nın şahısta hataya düşmesi kastını kaldırmaz, ancak işlemeyi düşündüğü suçtan sorumlu tutulur.

c) A'nın hatası önemsizdir, K'yi öldürmekten sorumlu tutulur.

d) A'nın hatası kastını kaldırır, K'yi öldürmekten taksiri sebebiyle sorumlu tutulur.

e) A, B'yi kasten öldürmeye teşebbüsten, K'yi ise taksirli öldürmekten dolayı sorumlu tutulur.

(Adli Yargı 1-Nisan 2011)

74. Türk Ceza Kanunu'na göre, taksirli suçlar ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

a) Taksirli suçlar, sadece ihmali bir hareketle işlenebilir.

b) Taksirli suçlarda haksızlığın esasını, dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık oluşturur.

c) Taksirli suçlarda, öngörülebilir sonuçlar bakımından fail sorumlu tutulur.

d) Taksirli suçlarda, kusurluluğun tayini bizzat hakime aittir.

e) Taksirli suçlarda, taksirli hareketlerin birleştiği hallerde herkes kendi kusurundan dolayı sorumlu tutulur.

(Adli Yargı 1-Nisan 2011)

75. Türk Ceza Kanunu'na göre, kısa süreli hapis cezalarının seçenek yaptırımlara çevrilmesiyle ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

a) Kısa süreli hapis cezaları, adli para cezasına veya diğer seçenek tedbirlere çevrilebilirler.

b) Suç tanımında hapis ile adli para cezasının seçenek olarak öngörüldüğü hallerde hapis cezasına hükmedilmişse bu ceza, kısa süreli de olsa adli para cezasına çevrilemez.

c) Bilinçli taksirle işlenenler dışında taksirli suçlardan dolayı hükmolunan hapis cezası uzun süreli de olsa bu ceza, diğer koşulların varlığı halinde adli para cezasına çevrilebilir.

d) Kısa süreli hapis cezası yerine hükmolunan adli para cezasının gereklerinin yerine getirilmemesi halinde çevrilen kısa süreli hapis cezası infaz olunur.

e) Kısa süreli hapis cezalarının seçenek yaptırımlara çevrildiği hallerde uygulamada asıl mahkumiyet çevrilen adli para cezası veya tedbirdir.

(Adli Yargı 1 Nisan 2011)

76. Bir suçu iradesine hakim olduğu kişiye işleten şahsın statüsü aşağıdakilerden hangisidir?

a) Azmettiren b) Yardım eden c) Dolaylı fail

d) Müşterek fail e) Yan yana fail

(Adli Yargı 1 Nisan 2011)

77. Türk Ceza Kanunu'nun uygulama alanıyla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

a) Bir yabancı, TCK'nın 13. maddesinde yazılı suçlar dışında, Türk kanunlarına göre aşağı sınırı en az 1 yıl hapis cezasını gerektiren bir suçu, yabancı ülkede Türkiye'nin zararına işlediği ve kendisi de Türkiye'de bulunduğu takdirde, Adalet Bakanının istemi üzerine Türk kanunlarına göre cezalandırılır.

b) Türkiye'nin egemenlik alanı dışında Türk vatandaşının zararına olarak işlenen suçlardan dolayı Türkiye'de yapılan yargılamada, Türk kanununa göre verilecek ceza, suçun işlendiği ülke kanununda öngörülen cezanın üst sınırından fazla olamaz.

c) Yabancı ülkede Türkiye namına görev üstlenen kimse, bu görev dolayısıyla işlemiş olduğu suçtan dolayı hakkında yabancı ülkede hüküm verilmiş bulunsa bile Türkiye'de yeniden yargılanır.

d) Bir Türk vatandaşının TCK'nin 13. maddesinde sayılan suçlar dışında yabancı ülkede işlemiş olduğu suç için Türk kanunlarına göre hapis veya adli para cezası seçimlik olarak öngörülmüş ise hakkında soruşturma veya kovuşturma açılamaz.

e) Türkiye'de işlediği suçtan dolayı yabancı ülkede hakkında hüküm verilen kişi, Türkiye'de yeniden yargılanır.

(Adli Yargı 2-Aralık 2011)

78. Ön ödemeyle ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

a) Uzlaşma hükümlerinin uygulanabileceği suçlar hakkında ön ödeme hükümleri uygulanamaz.

b) On ödeme, yalnız adli para cezasını veya kanuni tanımına göre 3 aydan fazla hapis cezasını gerektirmeyen ya da adli para cezası ile birlikte 3 aydan fazla hapis cezasını gerektirmeyen suçlar hakkında uygulanır.

c) Yalnız 3 aydan fazla olmamak üzere hapis cezasını gerektiren suçlarda, hapis cezasının aşağı sınırının karşılığı olarak her gün için 20 TL üzerinden bulunacak miktarın, soruşturma giderleriyle birlikte Cumhuriyet savcılığınca yapılacak tebligat üzerine 10 gün içinde ödenmesi hâlinde kamu davası açılamaz.

d) Suçun kanuni tanımında, yukarı sınırı 3 ayı aşmayan hapis cezası veya adli para cezasından yalnız birinin uygulanmasının kabul edildiği hâllerde, ödenmesi gereken miktar, adli para cezası esas alınarak belirlenir.

e) On ödeme hükümlerinin uygulanması sonucunda kamu davasının açılmaması veya ortadan kaldırılması hâlinde müsadere hükümleri uygulanmaz.

(Adli Yargı 2-Aralık 2011)

79. Tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbirleriyle ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

a) Tüzel kişiler hakkındaki güvenlik tedbirleri, özel hukuk tüzel kişileri ile kamu tüzel kişileri hakkında uygulanır.

b) Müsadere hükümleri, yararına işlenen suçlarda özel hukuk tüzel kişileri hakkında da uygulanır.

c) Tüzel kişiler hakkında uygulanan tedbirler, işlenen fiile nazaran daha ağır sonuçlar ortaya çıkarabilecek bir özellik arz ettiği takdirde uygulanmayabilir.

d) Tüzel kişiler hakkındaki güvenlik tedbirleri, kanunun ayrıca belirttiği hâllerde uygulanır.

e) Tüzel kişiler hakkındaki güvenlik tedbirleri, kasten işlenen suçlarla ilgili olarak uygulanabilir.

(Adli Yargı 2-Aralık 2011)

80. Suça teşebbüs ve gönüllü vazgeçme ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

a) Sırf hareket suçları, icra hareketlerinin kısımlara bölünebildiği hâllerde teşebbüse elverişlidir.

b) Suça teşebbüsten dolayı failin cezalandırılabilmesi için kastın varlığı yeterli değildir, fiilin icrasına da başlanmış olması gerekir.

c) "Teşebbüs suçları"na teşebbüs mümkün değildir.

d) Neticeli suçlarda failin gönüllü vazgeçmesi, yalnızca icra hareketlerinin tamamlanmasına kadar mümkündür.

e) Suça teşebbüs hâlinde failin sorumluluğu, meydana gelen zarar veya tehlikenin ağırlığına göre belirlenir.

(Adli Yargı 2-Aralık 2011)

81. Polis memuru P, sokakta karısı K'yi bıçaklayan B'ye rastlar ancak herhangi bir müdahalede bulunmaksızın diğer vatandaşlarla birlikte olayı seyreder. Çeşitli yerlerinden otuza yakın bıçak darbesi alan K, kaldırıldığı hastanede ölür. **Bu olaya göre, P'nin ceza sorumluluğu ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?**

a) P, kasten öldürmenin ihmalî davranışla işlenmesi suçundan dolayı cezalandırılır.

b) P, B'nin işlediği kasten öldürme suçuna ihmalî hareketle yardım etmekten dolayı cezalandırılır.

c) P, ihmalî davranışla görevi kötüye kullanma suçundan dolayı cezalandırılır.

d) P, B'nin işlediği kasten öldürme suçunun müşterek faili olarak cezalandırılır.

e) P, hem görevi kötüye kullanma hem de taksirle öldürme suçundan dolayı cezalandırılır.

(Adli Yargı 2-Aralık 2011)

82. Almanya'da kasten öldürme suçunu işledikten sonra Türkiye'ye kaçan Alman vatandaşı A'nın, Alman makamları tarafından Türkiye'den geri verilmesi istenir. **Bu durumda Alman makamlarının geri verme talebinin kabul edilebilir olup olmadığına Türkiye'de aşağıdaki mercilerden hangisi tarafından karar verilir?**

a) Bakanlar Kurulu

b) İçişleri Bakanlığı

c) Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı

d) Kişinin bulunduğu yer asliye ceza mahkemesi

e) Kişinin bulunduğu yer ağır ceza mahkemesi

(Adli Yargı Avukat 2011)

83. A, gece karanlığında arı kovanlarına saldıran ayı olduğunu düşündüğü ancak gerçekte kendisini ziyarete gelmekte olan yan komşusu B'ye ateş ederek ölümüne sebebiyet verir. **Bu olayda aşağıdaki hukuki müesseselerden hangisi gerçekleşmiştir?**

a) Haksızlık yanılgısı

b) Hukuka uygunluk nedenlerinin maddi şartlarında hata

c) Kusurluluğu etkileyen nedenlerin maddi şartlarında hata

d) Suçun maddi unsurlarında hata

e) Suçun nitelikli unsurlarında hata

(Adli Yargı Avukat 2011)

84. Biri diğerinin unsurunu veya ağırlaştırıcı nedenini oluşturması dolayısıyla tek fiil sayılan suç aşağıdakilerden hangisidir?

a) Bileşik suç

b) Zincirleme suç

c) Fikri İçtima

d) İhmali suç

e) Mütemadi suç

(Adli Yargı Avukat 2011)

85. A, hasmı B'yi öldürmek amacıyla B ile birlikte C ve D'nin de içinde bulunduğunu gördüğü aracın kırmızı ışıkta durması üzerine otomatik silahını çıkartarak aracı tarar. Saldırıdan B yaralı olarak kurtulur, C ve D ise ölür.

Buna göre, C ve D'nin öldürülmesi bakımından A'nın sorumluluğu ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) A, C ve D'yi doğrudan kastla öldürmekten sorumludur.

b) A, C ve D'yi olası kastla öldürmekten sorumludur.

c) A, C ve D'yi bilinçli taksirle öldürmekten sorumludur.

d) A, C ve D'yi bilinçsiz taksirle öldürmekten sorumludur.

e) A, olayda fikri içtima bulunduğu için C ve D'nin ölümünden ayrıca sorumlu tutulmaz.

(Adli Yargı Avukat 2011)

86. Taksi şoförü Ş, bir trafik kazası sonrası ağır yaralanan Y'yi hastaneye yetiştirmek için aşırı sürat yapar ve Z'nin kullandığı araca arkadan çarparak ağır bir şekilde yaralanmasına neden olur.

Buna göre, Z'nin yaralanmasından Ş'nin sorumlu tutulup tutulamayacağı ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) Olayda meşru savunma hali bulunduğu için Ş'nin fiili hukuka uygundur ve Ş cezalandırılmaz.

b) Olayda zorunluluk hali bulunduğu için Ş'nin kusurluluğu ortadan kalkar ve Ş cezalandırılmaz.

c) Olayda Ş, işlediği suçtan dolayı cezalandırılır ve hakkında sadece takdiri indirim nedeni uygulanabilir.

d) Olayda Ş'nin taksirli bir hareketi dahi bulunmadığı için fiil suç teşkil etmez.

e) Olayda Ş, işlediği suçun tam cezasıyla cezalandırılır.

(Adli Yargı Avukat 2011)

87. **Kişinin, suçun kanuni tanımındaki unsurların gerçekleşebileceğini öngörmesine rağmen neticeyi kabullenerek fiili işlemesi hâline ne denir?**

a) Bilinçli taksir

b) Doğrudan kast

c) Taksir

d) Olası kast

e) Kast - taksir kombinasyonu

(Adli Yargı Avukat 1-Mayıs 2012)

88. Suçların içtiması ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

a) Biri diğerinin unsurunu veya nitelikli hâlini oluşturması dolayısıyla hukuki anlamda tek fiili oluşturan suça, bileşik suç denir.

b) Bir suç işleme kararının icrası çerçevesinde, değişik zamanlarda aynı kişiye karşı aynı suçun birden fazla işlenmesine, zincirleme suç denir.

c) İşlenen bir fiille birden fazla farklı suçun oluşmasına sebebiyet verilmesine, farklı neviden fikri içtima denir.

d) İşlenen tek fiil ile aynı suçun birden fazla kişiye karşı işlenmesine, aynı neviden fikri içtima denir.

e) Aynı neviden fikri içtima hâlinde kural olarak gerçek içtima hükümleri uygulanır.

(Adli Yargı Avukat 1-Mayıs 2012)

89. H, hırsızlık yapmak üzere girdiği bir evden bilgisayar, cep telefonu ve birkaç tane bilezik alarak ayrılır. Soruşturma sırasında eşyaların her birinin, evde birlikte ikamet eden A, B ve C'ye ait oldukları anlaşılır.

H'nin ceza sorumluluğu ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) H, üç kişiye karşı işlemiş olduğu hırsızlıktan dolayı ayrı ayrı cezalandırılır.

b) H, hırsızlık suçunu aynı evde eşyalar üzerinde müşterek zilyetliği bulunan kişilere karşı işlediği için, zincirleme suç hükümlerine göre cezalandırılır.

c) H, tek fiille A, B ve C'ye karşı hırsızlık suçunu işlediği için aynı neviden fikri içtima hükümlerine göre cezalandırılır.

d) H'nin, evdeki bu eşyalar üzerinde müşterek zilyetliği bulunan kişilere yönelik bu fiili, hukuki anlamda tek fiili oluşturduğundan tek hırsızlıktan dolayı cezalandırılır.

e) H, farklı neviden fikri içtima hükümlerine göre cezalandırılır.

(Adli Yargı Avukat 1-Mayıs 2012)

90. Hasmı A zannederek ona çok benzeyen B'yi öldüren fail F'nin sorumluluğu ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) F, A'yı kasten öldürmeye teşebbüsten, B'yi ise kasten öldürmekten sorumlu tutulur.

b) F, A'yı kasten öldürmeye teşebbüsten, B'yi ise taksirle öldürmekten sorumlu tutulur.

c) F'nin hatası, kastını kaldırır ve olayda sorumluluğu yoktur.

d) F, yalnızca B'yi taksirle öldürmekten sorumlu tutulur.

e) F, yalnızca B'yi kasten öldürmekten sorumlu tutulur.

(Adli Yargı Avukat 1-Mayıs 2012)

91. A, aralarında husumet bulunan B ile yolda karşılaşınca silahını çeker ve sakat bırakmak amacıyla B'nin ayağına doğru birkaç el ateş eder. Bir kurşun isabet eden B, hastaneye kaldırılırsa da aşırı kan kaybından dolayı kurtarılamaz ve ölür.

Bu olaya göre, A'nın sorumluluğu ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) Kasten öldürmeden sorumludur.

b) Taksirle öldürmeden sorumludur.

c) Kasten öldürmenin ihmali davranışla işlenmesinden sorumludur.

d) Kasten yaralamadan sorumludur.

e) Kasten yaralamanın neticesi sebebiyle ağırlaşan hâli olan ölümden dolayı sorumludur.

(Adli Yargı Avukat 1-Mayıs 2012)

92. **Aşağıdakilerden hangisi, Türk Ceza Kanunu'nda <u>düzenlenmemiştir</u>?**

a) Şüpheden sanık yararlanır ilkesi

b) Kanunilik ilkesi

c) Kıyas yasağı ilkesi

d) Orantılılık ilkesi

e) Kanun önünde eşitlik ilkesi

(Adli Yargı Avukat 2-Ekim 2012)

93. Çoban Ç'nin, koyunlarına attığı taşın kendisine atıldığını zanneden çiftçi B öfkelenerek Ç'yi tokatlar.

Bu olaya göre, B'nin cezalandırılabilirliği ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) Olayda Ç'nin fiili hayvanlara yönelik olup ceza hukuku anlamında bir fiil olmadığından B'nin haksız tahrikten yararlanması mümkün değildir.

b) Olayda B'nin içinde bulunduğu öfke nedeniyle Ç'ye karşı işlediği kasten yaralama suçu bakımından kastı ortadan kalkmıştır. B'nin fiili, bu sebeple suç teşkil etmez.

c) Olayda B, kasten yaralama suçunun maddi şartlarında hataya düşmüştür. Bu sebeple ancak taksirle yaralamadan cezalandırılabilir.

d) Olayda B, haksız tahrikin maddi şartlarının gerçekleştiği hususunda hataya düşmüştür. Şayet hatası kaçınılamaz ise haksız tahrik indiriminden yararlanır.

e) Olayda B, hukuka uygunluk sebeplerinin maddi şartlarında hataya düşmüştür. Bu sebeple hatası kastını kaldırır ve fiil suç teşkil etmez.

(Adli Yargı Avukat 2-Ekim 2012)

94. Belli bir suçu işleme hususunda henüz bir fikri olmayan bir kişiyi, bu suçu işlemeye karar verdiren kişinin statüsü aşağıdakilerden hangisidir?

a) Azmettiren b) Yardım eden c) Müstakil fail

d) Müşterek fail e) Dolaylı fail

(Adli Yargı Avukat 2-Ekim 2012)

95. A, işlediği suç nedeniyle iki gün gözaltında kalır ve yargılama sonunda adli para cezasına mahkûm olur. **Bu olaya göre mahkemenin mahsuba dair vereceği kararla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?**

a) Gözaltında geçirilen süreler mahsupta dikkate alınmaz.

b) Yargılama sonunda sanığın adli para cezasına mahkûm olması hâlinde mahsup yapılmaz.

c) Ancak hüküm kesinleştikten sonra gözaltına alınan kişinin gözaltında geçirdiği süreler mahsup edilebilir.

d) İki günlük gözaltı süresi, sadece gözaltına alınmaya neden olan suçtan kaynaklanan ceza mahkûmiyetinden mahsup edilir.

e) İki günlük gözaltı süresi, her bir gün 100 TL sayılmak suretiyle adli para cezasından indirilmelidir.

(Adli Yargı Avukat 2-Ekim 2012)

96. Neticesi sebebiyle ağırlaşmış suçlarla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi <u>yanlıştır</u>?

a) Ağır netice, temel suç tipinde öngörülenden daha ağır bir netice olabileceği gibi tamamen başka bir netice de olabilir.

b) Neticesi sebebiyle ağırlaşmış suçlar, ağır neticenin gerçekleşmesine neden olan temel suç tipi ve ağır neticenin birleşmesinden oluşan bir suçtur.

c) Ağır netice, en azından taksirinin varlığı hâlinde faile yüklenebilir.

d) Ağır neticeye kasten sebebiyet verilen hâllerde neticesi sebebiyle ağırlaşmış suçtan değil, kasten işlenen tamamıyla yeni bir suçtan söz edilir

e) Bir suçun ortaya çıkardığı ağır neticeler kanunda açıkça neticesi sebebiyle ağırlaşmış hâl olarak düzenlenmişse sorumluluğu gerektirir.

(Adli Yargı Avukat 2-Ekim 2012)

97. A, akıl hastalığı nedeniyle davranışlarını yönlendirme yeteneği önemli ölçüde azalmış olan oğlu B'yi kapısı açık olan evde bırakarak bakkala gider. Dışarı çıkan B, elindeki bıçakla yoldan geçen C'ye saldırarak kolundan yaralar.

Bu olaya göre, aşağıdaki ifadelerden hangisi <u>yanlıştır</u>?

a) A, akıl hastası üzerindeki bakım ve gözetim yükümlülüğünün ihlali suçunu işlemiştir.

b) A, C'ye karşı taksirle yaralama suçunu işlemiştir.

c) B, C'ye karşı kasten yaralama suçunu işlemiştir.

d) B, C'ye karşı işlemiş olduğu fiilden dolayı kusurlu sayılamadığı için cezalandırılmaz.

e) A ve B, C'ye karşı kasten yaralamadan dolayı ayrı ayrı cezalandırılır.

(Adli Yargı Avukat 2-Ekim 2012)

98. 1982 Anayasası'nın 83. maddesinin birinci fıkrasında, milletvekillerinin Mecliste ileri sürdükleri ve suç teşkil eden sozlerinden dolayı sorumlu tutulamayacakları öngörülmüştür.

Yasama sorumsuzluğu olarak adlandırılan bu müessesenin ceza hukuku açısından hukuki niteliği aşağıdakilerden hangisidir?

a) Hukuka uygunluk sebebi

b) Şahsi cezasızlık sebebi

c) Cezayı kaldıran şahsi sebep

d) Kusurluluğu kaldıran mazeret sebebi

e) Ceza muhakemesi şartı

(Adli Yargı Aralık 2012)

99. Aşağıdakilerin hangisinde suç Türkiye'de işlenmiş <u>sayılmaz</u>?

a) Suçun yabancı devlet kara sularında bir Türk ticaret gemisi içerisinde işlenmesi

b) Suçun Türk kara sularında yabancı bir ticaret gemisine karşı işlenmesi

c) Suçun açık denizde bir Türk gemisinde işlenmiş olması

d) Suçun Türkiye'nin kıta sahanlığında tesis edilmiş sabit bir platform üzerinde işlenmiş olması

e) Suçun icrasına yabancı ülkede başlanmış ancak neticesinin Türkiye'de gerçekleşmiş olması

(Adli Yargı Aralık 2012)

100. İştirak ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi <u>yanlıştır</u>?

a) Suça iştirak için kasten ve hukuka aykırı işlenmiş bir fiilin varlığı yeterlidir.

b) İştirak hükümlerinin uygulanabilmesi için ilgili suçun en azından teşebbüs aşamasına vardırılması gerekir.

c) Özgü suçlarda özel faillik vasfını taşımayanlar, azmettiren veya yardım eden olarak cezalandırılır.

d) Suçun işlenmesinde bir başkasını araç olarak kullanan kişi, azmettiren olarak sorumlu tutulur.

e) Suçun işlenişine katılan herkes, diğerinin cezalandırılmasını engelleyen kişisel nedenler göz önünde bulundurulmaksızın kendi kusurlu fiiline göre cezalandırılır.

(Adli Yargı Aralık 2012)

101. A, kendisine sürekli hakaret eden ve gördüğü yerde tartaklayan B'ye oldukça öfkelidir. Bir gün yolda giderken B'nin 12 yaşındaki oğlu T'yi görür ve onu feci şekilde döver.

Bu olaya göre, T'nin dövülmesiyle ilgili olarak A hakkında aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) Haksız tahrik vardır, A haksız tahrik indiriminden yararlanır.

b) Meşru müdafaa vardır, A'nın fiili bu sebeple hukuka uygundur.

c) A'nın maruz kaldığı cebir nedeniyle kusurluluğu yoktur ve cezalandırılamaz.

d) A; haksız tahrikten yararlanamaz, işlediği suçun tam cezasıyla cezalandırılır.

e) A'nın, içinde bulunduğu öfke nedeniyle gösterdiği davranış, fiil niteliğine sahip olmadığı için suç teşkil etmez.

(Adli Yargı Aralık 2012)

102. **Yurt dışında, vatandaş tarafından işlenen veya bir yabancı tarafından Türkiye'nin, bir Türk vatandaşının veya Türk kanunlarına göre kurulmuş özel hukuk tüzel kişisinin ya da bir yabancının zararına işlenen suçlarla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?**

a) Yurt dışında işlenen bu suçlar için kanunda hapis cezası ile adli para cezası seçimlik olarak öngörülmüşse Türkiye'de soruşturma veya kovuşturma açılmaz.

b) Yurt dışında işlenen bu suçlardan dolayı yabancı mahkemelerden verilen ve Türk hukuk düzenine aykırı düşmeyen hükümler, Türk kanunlarına göre bir haktan yoksunluğu gerektirmesi hâlinde cumhuriyet savcılığının istemi üzerine Türk kanunlarındaki bu sonuçların geçerli olmasına karar verilir.

c) Bir yabancının bir Türk vatandaşının zararına olarak yabancı ülkede işlemiş olduğu suçtan dolayı Türkiye'de yargılama yapılabilmesi Adalet Bakanının iznine bağlıdır.

d) Vatandaş tarafından yurt dışında işlenen ve aşağı sınırı bir yıldan az hapis cezasını gerektiren suçtan dolayı yargılama yapılması, zarar görenin veya yabancı hükûmetin şikâyetine bağlıdır.

e) Bir yabancı, yurt dışında diğer bir yabancıya karşı işlemiş olduğu suçtan dolayı bu suçun Türk kanunlarına göre en az üç yıl hapis cezasını gerektirmesi, geri vermenin mümkün olmaması ve Adalet Bakanının istemesi hâlinde Türkiye'de yargılanır.

(Adli Yargı Aralık 2012)

103. A, hasmı B'yi öldürmesi için C'ye başvurur ve bir miktar para karşılığında onu bu fiili işlemeye ikna eder. C, B'nin evinin önünde pusu kurar. Akşam vakti kapıdan içeri girmekte olan B'ye silahını doğrultan C, tam tetiğe basacakken B'nin oğlu Y'nin "Baba!" diye seslenmesi üzerine ateş etmekten vazgeçer.

Bu olaya göre A ve C'nin cezalandırılabilirliği bakımından aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) Fail C, suçun icra hareketlerine başlamadığı için cezalandırılmaz. Azmettiren A da fiil teşebbüs aşamasına gelmediği için kasten öldürmeye teşebbüsten cezalandırılamaz.

b) Fail C, fiilin icrasından gönüllü vazgeçtiği için kasten öldürmeye teşebbüsten cezalandırılmaz. Gönüllü vazgeçme, cezayı kaldıran kişisel neden olduğu için sanık A bundan yararlanamaz, kasten öldürmeye azmettirmeden cezalandırılır.

c) Fail C, fiilin icrasından gönüllü vazgeçtiği için kasten öldürmeye teşebbüsten cezalandırılmaz. Azmettiren A'nın sorumluluğu faile bağlı olduğundan gönüllü vazgeçmeden o da yararlanır.

d) Fail C, suçun icra hareketlerine başladığı için kasten öldürmeye teşebbüsten, azmettiren A ise bu suça azmettirmekten dolayı cezalandırılır.

e) Fail C, suçun icra hareketlerine başlamadığı için cezalandırılamaz. Ancak azmettiren A, akim kalmış azmettirme suçundan dolayı cezalandırılır.

(Adli Yargı Aralık 2012)

104. A, arkadaşı B ile birlikte bir lokantada içki içerken düşmanı olduğu C'nin içeri girdiğini görür, almış olduğu aşırı alkolün de etkisiyle C'ye yumruk atar. Kaçmak isterken C'nin ayağı sandalyeye takılır, düşüp başını betona çarpar ve bir süre bilincini yitirir. Telaşa kapılan A, arkadaşı B'den kendisini saklamasını ister ve B, A'yı bir süre evinde saklar.

Bu olayla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) A, insan öldürmeye teşebbüsten sorumludur.

b) A'nın hareketiyle bilinç kaybı şeklindeki sonuç arasında nedensellik bağı yoktur.

c) B, A'nın işlediği suça iştirak etmiştir.

d) Sarhoşluğun etkisi altında olan A'ya ceza verilemez.

e) A, yaralama suçundan sorumludur.

(İdari Yargı Kasım 2008)

105. A, öldürmek kastıyla B'ye ateş eder. Bacağından yaralanan B, silahını çekerek A'ya bir el ateş eder ve onu yaralayarak etkisiz hâle getirir. Bununla yetinmeyen B, yerde yatmakta olan A'nın yanına giderek başına üç el ateş eder ve onu öldürür.

Buna göre, B'nin cezai sorumluluğu ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) B, meşru savunmadan yararlanır, cezalandırılmaz.

b) B, kasıtlı insan öldürmeden cezalandırılır.

c) B, meşru savunmada sınırın aşılması nedeniyle taksirli insan öldürme suçu cezasıyla cezalandırılır.

d) B, kasıtlı yaralama ve kasıtlı insan öldürmeden cezalandırılır.

e) B, insan öldürmeye teşebbüsten ve kasıtlı insan öldürmeden cezalandırılır.

(İdari Yargı Kasım 2008)

106. A, B'yi öldürmek için boğazını sıkarken, kendisini bıçakla yaralayarak engel olmaya çalışan C'yi bıçakla yaralamıştır.

Bu olayla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) A, sadece insan öldürmeye teşebbüsten dolayı cezalandırılır.

b) A, insan öldürmeye teşebbüsten ve insan yaralamadan cezalandırılır.

c) C, insan yaralamadan cezalandırılır.

d) A, meşru savunma nedeniyle cezalandırılmaz.

e) C, haksız tahrikten yararlanır.

(İdari Yargı Kasım 2008)

107. A, B'yi öldürmek için ateş eder ve kurşun boşa gider. B de silahını çekip A'ya ateş eder. A'nın önce ateş ettiğini bilmeyen C, A'yı kurtarmak amacıyla B'ye ateş eder. Sadece C'nin B'ye ateş ettiğini gören D de C'ye ateş eder. C'nin yaralanıp yere düştüğünü gören E, kaçmakta olan D'nin bacağına ateş eder ve D'yi yaralar.

Bu olayla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi <u>yanlıştır</u>?

a) A, insan öldürmeye teşebbüsten sorumludur.

b) D, meşru savunma hâlindedir.

c) E, meşru savunma hâlindedir.

d) B, meşru savunma hâlindedir.

e) C, meşru savunma hâlindedir.

(İdari Yargı Kasım 2008)

108. Türk Ceza Kanunu'na göre, hukuka uygunluk nedenleri ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

a) Kanun hükmünü yerine getirene ceza verilmez.

b) Konusu suç teşkil etmeyen hukuka aykırı emrin amir tarafından yazılı olarak tekrarı hâlinde emri yerine getiren sorumlu tutulmaz.

c) Yetkili bir merciden verilip, yerine getirilmesi görev gereği zorunlu olan bir emri uygulayan sorumlu tutulmaz.

d) Emrin hukuka uygunluğunun denetlenmesinin kanun tarafından engellendiği hâllerde, emri veren ve yerine getirenin sorumluluğu yoktur.

e) Emrin hukuka uygunluğunun denetlenmesinin kanun tarafından engellenmediği hâllerde hukuka aykırı emri yerine getiren de sorumlu olur.

(İdari Yargı Kasım 2008)

109. Türk Ceza Kanunu'na göre, cezai ehliyetle ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) İrade dışı alınan alkolün etkisiyle işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamayana azaltılmış ceza verilir.

b) İradi olarak alınan uyuşturucunun etkisinde suç işleyene ceza verilmez.

c) İradi olarak alınan alkolün etkisinde suç işleyenin cezası azaltılır.

d) Geçici nedenle, fiille ilgili davranışlarını yönlendirme yeteneği önemli derecede azalmış olana ceza verilmez.

e) İradi olarak alınan alkolün etkisi altında olan kimse kasıtlı suçları işleyemez.

(İdari Yargı Kasım 2008)

110. Türk Ceza Kanunu'na göre, ceza mahkûmiyetinin sonuçları ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

a) Hapis cezasına mahkûmiyetin sonucu olarak kişi, seçme ve seçilme ehliyetinden ve diğer siyasi haklardan yoksun bırakılır.

b) Hapis cezasına mahkûmiyetin sonucu olarak kişi, vakıf, dernek, sendika, şirket, kooperatif ve siyasi parti tüzel kişiliklerinin yönetici veya denetçisi olmaktan yoksun bırakılır.

c) Hapis cezasına mahkûmiyetin sonucu olarak kişi, velayet hakkı ile diğer medeni haklardan, vesayet ve kayyımlığa ait bir hizmette bulunmaktan yoksun bırakılır.

d) Hapis cezasına mahkûmiyetin sonucu olarak kişi, sürekli, süreli ya da geçici bir kamu görevinin üstlenilmesinden yoksun bırakılır.

e) Hapis cezasına mahkûmiyetin sonucu olarak kişi, siyasi parti denetçisi olmaktan yoksun bırakılır.

(İdari Yargı Kasım 2008)

111. A, ormanda dolaşırken bir ayının saldırısına uğrar. Kendisini korumak için A, ormanda yaşayan B'nin kulübesinin kapısını kırarak içeri girer.

Buna göre, A yönünden aşağıdaki hâllerden hangisi vardır?

a) Zorunluluk hâli

b) Meşru savunma hâli

c) Hakkın kullanılması hâli

d) Kanun hükmünün yerine getirilmesi hâli

e) Maddi cebir hâli

(İdari Yargı Kasım 2008)

112. Türk Ceza Kanunu'na göre, suçların içtiması ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

a) Bileşik suçta birleşen suçlar farklı olmalıdır.

b) Bileşik suçta tek ceza verilir.

c) Zincirleme suçta aynı suçun birden fazla işlenmesi söz konusudur.

d) Her suç yönünden zincirleme suç söz konusu olabilir.

e) Fikrî içtimada gerçekleşen suçlar farklı olmalıdır.

(İdari Yargı Kasım 2008)

113. Türk Ceza Kanunu'na göre, tekerrürle ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

a) Kanun, süreli tekerrür sistemini kabul etmiştir.

b) Tekerrür için önceki cezanın infaz edilmiş olması gerekmez.

c) Tekerrür süreleri tekerrüre esas teşkil eden cezanın infaz edildiği tarihten başlar.

d) Kasıtlı suçlarla taksirli suçlar arasında tekerrür hükümleri uygulanmaz.

e) Tekerrür hâlinde sonraki suçun cezası artırılır.

(İdari Yargı Kasım 2008)

114. A, her biri farklı zamanlarda olmak üzere 5 kişi adına birer adet sahte senet düzenleyip kullanmıştır.

Buna göre, A'nın cezai sorumluluğu nedir?

a) A, tek sahtecilik suçundan dolayı cezalandırılır.

b) A, 5 ayrı sahtecilik suçunda dolayı cezalandırılır.

c) Farklı neviden fikri içtima söz konusudur.

d) Aynı neviden fikri içtima söz konusudur.

e) Mütemadi suç söz konusudur.

(İdari Yargı Kasım 2010)

115. Haksız tahrikle ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) Haksız tahrik halinde faile ceza verilmez, sadece güvenlik tedbiri uygulanır.

b) Hiddet veya şiddetli eleme neden olan her fiil haksız tahrik teşkil eder.

c) Bir kimsenin alacağını tahsil için icraya başvurması haksız tahriktir.

d) Haksız tahrik için fiilin hiddet veya şiddetli elemin etkisi altında işlenmiş olması gerekir.

e) Başkasının işlediği bir suçu ihbar edeceğini söylemek haksız tahrik teşkil eder.

(İdari Yargı Kasım 2010)

116. Türk Ceza Kanunu'nda açıkça düzenlenmemiş olan kurum aşağıdakilerden hangisidir?

a) Nedensellik bağı

b) Suça iştirak

c) Suça teşebbüs

d) Suçların içtimaı

e) Ceza sorumluluğunun şahsiliği, kast ve taksir.

(İdari Yargı Kasım 2010)

117. Türkiye'de işlediği suçtan dolayı yabancı ülkede hakkında hüküm verilen kimsenin Türkiye'de yeniden yargılanması ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) Türkiye'de yeniden yargılanmaz.

b) Yabancı ülkede beraat etmişse yargılanır.

c) Cezasını yabancı ülkede çekmemişse yargılanır.

d) Türkiye'de yeniden yargılanır.

e) Adalet Bakanının izniyle yargılanır.

(İdari Yargı Kasım 2010)

118. Afla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) Tüm hükümlüler yönünden cezayı azaltan af genel aftır.

b) Bir veya birkaç kişi yönünden kamu davasını kaldıran af özel aftır.

c) Tüm hükümlüler yönünden hapis cezasını adli para cezasına çeviren af özel aftır.

d) Özel af cezaya bağlı olan veya hükümde belirtilen hak yoksunluklarını da ortadan kaldırır.

e) Bir veya birkaç kişinin hükmolunan cezasını bütün neticeleriyle kaldıran af özel aftır.

(İdari Yargı Kasım 2010)

119. Türk Ceza Kanunu'na göre, aşağıdakilerden hangisi geri vermede fiile ilişkin şartlardan biri değildir?

a) Fiilin Türk kanunlarına göre suç teşkil etmesi

b) Fiilin Türkiye'nin yargılama yetkisine girmemesi.

c) Fiilin zamanaşımına uğramamış olması

d) Fiilin affa uğramamış olması

e) Fiilin kasten işlenmiş olması

(İdari Yargı Kasım 2010)

120. Türk Ceza Kanunu'na göre, aşağıdakilerden hangisi güvenlik tedbiri değildir?

a) Tüzel kişinin faaliyet izninin iptali

b) Seçme ve seçilme ehliyetinden yoksunluk

c) Erteleme

d) Kazanç müsaderesi

e) Eşya müsaderesi

(İdari Yargı Kasım 2010)

121. Aşağıdakilerden hangisi suçta ve cezada kanunilik ilkesinin sonuçlarından biri değildir?

a) Kanunun açık olması

b) İdarenin düzenleyici işlemleriyle suç ve ceza konulamaması

c) Örf ve adetle suç ve ceza konulamaması

d) Kanunların suç ve ceza içeren hükümlerinin uygulanmasında kıyas yoluna başvurulamaması

e) Bir fiilin, davranış normlarını ihlal etmesinin o fiilin suç sayılması için yeterli olması

(İdari Yargı Kasım 2010)

122. Kamyon şoförü A, Karadeniz Sahil Yolunda hız sınırlarının üstünde seyrederken, lastiklerinden birinin patlaması sonucunda uçuruma yuvarlanmış ve yanında oturan yardımcısı Y'nin yaralanmasına neden olmuştur.

Buna göre, A'nın sorumluluğu ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) Zorunluluk hali sebebiyle kusursuzdur, cezalandırılmaz.

b) Cebir ve şiddet sebebiyle kusursuzdur, cezalandırılmaz.

c) Olası kastından sorumludur.

d) Kasten yaralamadan sorumludur.

e) Taksirli yaralamadan sorumludur.

(İdari Yargı Kasım 2010)

123. Hakim kararıyla konutunda arama yapmak üzere A'nın oturduğu binaya gelen polis memuru M, A'nın konutu zannederek bir alt katta bulunan B'nin konutuna girerek arama yapar.

Bu olaya göre, M'nin ceza sorumluluğu ile ilgili olarak aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) M, suçun nitelikli unsurlarında hataya düşmüştür, M'nin ceza sorumluluğu yoktur.

b) M, hukuka uygunluk sebeplerinin maddi şartlarında hataya düşmüştür, M'nin ceza sorumluluğu yoktur.

c) M'nin hatası, kusurunu kaldırdığı için ceza sorumluluğu yoktur.

d) M'nin hatası, kastını kaldırırsa da M, konut dokunulmazlığını taksirle ihlal etmekten dolayı cezalandırılır.

e) M'nin hatası, kastını kaldırmaz. M, konut dokunulmazlığını kasten ihlal etmekten dolayı cezalandırılır.

(İdari Yargı 2011)

124. Türk Ceza Kanunu'nun 61. maddesine göre, aşağıdakilerden hangisi temel cezanın belirlenmesinde göz önünde bulundurulacak unsurlardan biri değildir?

a) Failin kast veya taksire dayalı kusurunun ağırlığı

b) Suçun işleniş biçimi

c) Failin geçmişi, fiilden sonraki ve yargılama sürecindeki davranışları

d) Failin güttüğü amaç ve saiki

e) Suçun konusunun önem ve değeri

(İdari Yargı 2011)

125. Bir suçun kanuni tarifinde hapis ve adli para cezasına seçenek olarak yer verildiği ancak adli para cezasının alt ve üst sınırının belirlenmediği hallerde, adli para cezasının alt ve üst sınırının belirlenmesi bakımından aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) Adli para cezasının alt ve üst sınırı, adli para cezası için öngörülen 5 ve 720 günlük genel alt ve üst sınır olarak göz önünde bulundurulur.

b) Suçun kanuni tarifinde öngörülen hapis cezasının alt ve üst sınırı, adli para cezası bakımından alt ve üst sınır olarak dikkate alınır.

c) Adli para cezasının, alt sınırı bakımından lehe olduğu için 5 günlük alt sınır, üst sınırı bakımından ise, hapis cezasının üst sınırı göz önünde bulundurulur.

d) Adli para cezasının alt ve üst sınırı bakımından, suçun kanuni tarifindeki hapis cezasının alt ve üst sınırı ile adli para cezasına ilişkin 5 ve 720 günlük genel sınır, failin lehine olacak şekilde uygulanır.

e) Adli para cezasının üst sınırı her halükarda üst sınır olan 720 gün olarak dikkate alınır.

(İdari Yargı 2011)

126. İşlemiş olduğu bir fiil ile birden fazla farklı suçun oluşumuna sebebiyet veren kişinin sorumluluğu ile ilgili aşağıdaki bilgilerden hangisi doğrudur?

a) İşlemiş olduğu suçlardan en hafif cezayı gerektirenden sorumlu olur.

b) İşlemiş olduğu suçlardan kasten hareket ettiklerinin tamamı bakımından sorumludur.

c) İşlemiş olduğu suçlardan sadece kasten hareket ettiklerinin en ağır cezayı gerektireninden dolayı sorumludur.

d) Işlemiş olduğu suçlardan sadece en ağır cezayı gerektireninden sorumludur.

e) İşlemiş olduğu suçlardan sadece kişilere karşı olanların tamamı bakımından sorumludur.

(İdari Yargı 2011)

127. Hukuka uygunluk nedenlerinde sınırın aşılması ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) Hukuka uygunluk nedenlerinin sınırını kasten aşan kişi, aşkın kısmın oluşturduğu kasti suçtan dolayı sorumlu tutulur ancak cezasında indirim yapılır.

b) Hukuka uygunluk nedenlerinin sınırını kast olmaksızın aşan kişi, sınırı kasten aşmadığı için hiçbir şekilde cezalandırılmaz.

c) Hukuka uygunluk nedenlerinin tamamı bakımından sınırın, mazur görülebilecek bir heyecan, korku veya telaşla aşıldığı hallerde de faile ceza verilmez.

d) Hukuka uygunluk nedenlerinde sınırını kast olmaksızın aşıldığı hallerde, aşkın kısmın oluşturduğu fiil taksirle işlendiğinde cezalandırılabiliyorsa failin taksirli sorumluluğu saklıdır.

e) Hukuka uygunluk nedenlerinde sınırını kast olmaksızın aşıldığı hallerde fail, aşkın kısmın oluşturduğu fiil bakımından taksiri bulunmasa dahi sorumludur.

(İdari Yargı 2011)

128. Haksız tahrik halinde, cezada indirim yapılmasının nedeni aşağıdakilerden hangisinde doğru bir şekilde ifade edilmiştir?

a) Kusur yeteneğini kaldırması

b) Kusur yeteneğini azaltması

c) Fiili hukuka uygun hale getirmesi

d) Fiilin kasten işlenmemiş olması

e) Fiilin haksızlık teşkil etmemesi

(İdari Yargı 2011)

129. Dava ve cezanın düşürülmesi ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

a) Sanığın ölümü halinde kamu davasını düşürülmesine karar verilir.

b) Özel affın, cezaya bağlı olan hükümde belirtilen hak yoksunluklarına bir etkisi yoktur.

c) Müsadereye ilişkin hüküm, kesinleşmeden itibaren 20 yıl geçtikten sonra infaz edilmez.

d) Cezaya bağlı olan veya hükümde belirtilen hak yoksunluklarının süresi, ceza zamanaşımı dolduncaya kadar devam eder.

e) Kamu davasının düşmesi, malların geri alınması ve uğranılan zararın tazmini için açılan şahsi hak davasını da düşürür.

(İdari Yargı 2011)

130. Banka veznedarı A, oğlunu öldürmekle tehdit eden B'nin isteği üzerine bankanın kasasından aldığı 5000 TL'yi B'ye teslim eder.

Olayda A ve B'nin ceza sorumluluğu ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) A ve B, işlenen suçun müşterek faili olarak cezalandırılırlar.

b) A, meşru savunma halinde olduğu için cezalandırılmaz, B ise işlenen suçun faili olarak cezalandırılır.

c) A, kusurlu sayılamaması nedeniyle cezalandırılamaz, B ise işlenen suçun dolaylı faili olarak cezalandırılır.

d) A, işlenen suçun faili, B ise azmettireni olarak cezalandırılır.

e) A, zorunluluk halinde bulunduğu için cezalandırılmaz, B ise işlenen suçtan azmettiren sıfatıyla sorumlu tutulur.

(İdari Yargı 2011)

131. Hollandalı turist H, tatilini geçirmek üzere geldiği Antalya'da esrar içerken yakalanır ve sorgusunda "Hollanda'da esrar içmek serbest olduğu için Türkiye'de de buna izin verildiği düşüncesiyle hareket ettim." diyerek kendisini savunur.

Buna göre, H'nin yaptığı savunma aşağıdaki kurumlardan hangisi ile ilgilidir?

a) Haksızlık yanılgısı

b) Suçun maddi unsurlarında yanılgı

c) Kusurluluğu etkileyen sebeplerin maddi şartlarında yanılgı

d) Hukuka uygunluk sebeplerin maddi şartlarında yanılgı

e) Zorunluluk hali

(İdari Yargı 2011)

132. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde Türkiye'ye karşı açılan davalarda savunmak yapmak üzere görevlendirilen Fransız vatandaşı avukat A, başvurucunun avukatının maddi menfaat önerisi üzerine gerekli savunmayı yapmaz ve Türkiye başvurucuya tazminat ödemeye mahkum olur. A, işlediği fiilden dolayı Fransa'da yargılanır ve 3 yıl hapis cezasına çarptırılır.

A'nın işlediği suçtan dolayı Türkiye'de yargılanıp yargılanamayacağı ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) A, hakkında yabancı ülkede hüküm verildiği için artık Türkiye'de yargılanamaz.

b) A, hakkında hüküm verilmiş olsa bile Türkiye'de resen yeniden yargılanır.

c) A, ancak Adalet Bakanının talebi üzerine Türkiye'de yeniden yargılanır.

d) A, Fransız Adalet Bakanlığının izni halinde Türkiye'de yeniden yargılanır.

e) A, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin izin vermesi halinde Türkiye'de yeniden yargılanır.

(İdari Yargı 2011)

133. Aşağıdakilerden hangisi, ceza hukuku bakımından hareket sayılmaz?

a) İhmalî hareketler

b) Tam bir şuur kaybı hâlinde icra edilen hareketler

c) Seçimlik hareketler

d) Tehdit altında yapılan hareketler

e) Düşünce açıklamalarını yansıtan hareketler

(İdari Yargı Kasım 2012)

134. Cezai sorumluluklarının tayini bakımından, işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama veya davranışlarını yönlendirme yeteneğinin bulunup bulunmadığı hususu aşağıdakilerden hangisi bakımından araştırılır?

a) Fiili işlediği sırada henüz on iki yaşını doldurmamış olanlar

b) Fiili işlediği sırada henüz on beş yaşını doldurmamış sağır ve dilsizler

c) Fiili işlediği sırada on iki yaşını doldurmuş, henüz on beş yaşını doldurmamış küçükler

d) Fiili işlediği sırada on sekiz yaşını doldurmuş, henüz yirmi bir yaşını doldurmamış sağır ve dilsizler

e) Fiili işlediği sırada on beş yaşını doldurmuş, on sekiz yaşını doldurmamış küçükler

(İdari Yargı Kasım 2012)

135. İstanbul Otogarında, gelen yolcular üzerinde yapılan aramada A'nın üzerinde ruhsatsız bir tabanca ile B'ye ait kimlik ve adres bilgilerinin yer aldığı notlar bulunur. İfadesi alınan A, B ile aralarında "kan davası" olduğunu, İstanbul'a B'yi intikam için öldürmek amacıyla geldiğini, silah ve diğer bilgileri bu amaçla babası K'nın kendisine temin ettiğini kabul eder.

Bu olaya göre aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

a) A'nın öldürmeye yönelik kastının varlığı, şüpheye yer vermeyecek kesinlikte tespit edilmiş olduğundan A, B'yı öldürmeye teşebbüsten dolayı sorumludur.

b) A'nın kastının belirlenmesi, suça teşebbüsten dolayı sorumlu tutulması için yeterli değildir. A'nın gerçekleştirdiği davranışlar icra hareketi niteliği taşımadığı için B'yi öldürmeye teşebbüsten sorumlu tutulamaz.

c) A'nın ruhsatsız silah taşıması ayrı bir suç oluşturduğundan, işlediği bu suçtan dolayı cezalandırılması gerekir.

d) A'nın B'yi öldürmek amacıyla gerçekleştirdiği davranışlar bir bütün olarak henüz hazırlık hareketi mahiyetindedirler.

e) A'yı azmettiren ve bu amaçla ona silah temin eden K, A'nın B'yi öldürmeye yönelik icra hareketlerine başlamaması nedeniyle kasten öldürmeye azmettirmeden dolayı cezalandırılamaz.

(İdari Yargı Kasım 2012)

136. A, oğlu B'yi miras nedeniyle aralarında anlaşmazlık olan kardeşi C'yi öldürmeye ikna eder. Fiili gece işlemeyi düşünen B, gece karanlığında amcası C'ye benzettiği komşusu K'yi vurur. Hatasını fark eden B, yaralı vaziyetteki K'yi derhâl hastaneye yetiştirir ve tedavi sonucunda iyileşmesini sağlar.

Bu olaya göre aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

a) A, azmettirmeden dolayı cezalandırılır; alt soyunu azmettirmesi, cezasında artırım yapılmasını gerektirir.

b) B'nin şahısta hataya düşmesi, azmettiren A'nın sorumlu tutulmasına engel değildir.

c) B'nin, komşusu K'yi vurduğunu anlaması üzerine onu hastaneye götürüp kurtulmasını sağlaması gönüllü vazgeçmeyi oluşturur. B, sadece kasten yaralamadan dolayı cezalandırılır.

d) A, azmettiren olarak sadece kasten yaralamadan dolayı sorumlu tutulur.

e) Şahısta hataya düşen B, ayrıca C'yi öldürmeye teşebbüsten dolayı cezalandırılmaz.

(İdari Yargı Kasım 2012)

137. TCK'nin "Nitelikli yağma" başlıklı 149. maddesinin birinci fıkrasının d bendinde, yağma suçunun konut veya işyerinde işlenmesi hâlinde failin cezasının artırılacağı belirtilmiştir.

Bu düzenleme ile aşağıdaki müesseselerden hangisi somutlaştırılmış olmaktadır?

a) Gerçek içtima

b) Fikrî içtima

c) Bileşik suç

d) Zincirleme suç

e) Kusurluluk ilkesi

(İdari Yargı Kasım 2012)

138. Kısa süreli hapis cezasının seçenek yaptırım olarak adli para cezasına çevrildiği fakat ilgilinin kendisine yapılan tebligata rağmen adli para cezasını ödememesine bağlanan sonuç ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) Seçenek olarak uygulanan adli para cezası diğer bir tedbire çevrilir.

b) Adli para cezasının infazından vazgeçilerek çevrilen kısa süreli hapis cezasının, kısmen veya tamamen infazına karar verilir.

c) Adli para cezası, bir gün 100 TL'ye karşılık gelecek şekilde hapse çevrilerek hapis cezası olarak infaz edilir.

d) Seçenek yaptırım olan adli para cezasının ödenmesini sağlamaya yönelik olarak ilgili, ödenmeyen kısma karşılık gelen gün miktarınca hapsedilir.

e) Adli para cezasının infazından vazgeçilerek infazın ertelenmesine karar verilir.

(İdari Yargı Kasım 2012)

139. Tekerrürün şartları ve sonuçlarıyla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) Kasti suçlarla taksirli suçlar arasında tekerrür hükümleri uygulanmaz.

b) Adli para cezasına mahkûmiyet, yeni işlenen suçlarda tekerrür hükümlerinin uygulanmasına esas olmaz.

c) Tekerrür hâlinde, yeni işlenen suçtan dolayı verilen ceza artırılır.

d) Tekerrüre esas olan mahkûmiyetin gereği olan ceza infaz edilmedikçe tekerrür hükümleri uygulanmaz.

e) Fiili işlediği sırada yirmi bir yaşını doldurmamış olan kişilerin işlediği suçlar dolayısıyla tekerrür hükümleri uygulanmaz.

(İdari Yargı Kasım 2012)

140. A, hasmı B'yi kasten öldürmekten dolayı mahkûm olmuştur. A hakkında bu mahkûmiyetin kanuni sonucu olarak belli hakları kullanmaktan yoksun bırakma tedbiri uygulanacaktır.

Aşağıdakilerden hangisi bu mahkûmiyete bağlı olarak A hakkında uygulanabilecek hak yoksunluklarından biri değildir?

a) Kamu görevinin üstlenilmesinden yoksunluk

b) Siyasi hakları kullanmaktan yoksunluk

c) Velayet hakkından yoksunluk

d) Şirket yöneticisi veya denetçisi olmaktan yoksunluk

e) Sürücü ehliyetini kullanmaktan yoksunluk

(İdari Yargı Kasım 2012)

141. Ceza hukukunda dava zaman aşımı süresinin işlemeye başladığı an ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

a) Tamamlanmış suçlarda, suçun işlendiği günden itibaren işlemeye başlar.

b) Teşebbüs hâlinde kalan suçlarda, son hareketin yapıldığı günden itibaren işlemeye başlar.

c) Kesintisiz suçlarda, kesintinin gerçekleştiği günden itibaren işlemeye başlar.

d) Zincirleme suçlarda, son suçun işlendiği günden itibaren işlemeye başlar.

e) Çocuklara karşı işlenen suçlarda, kural olarak çocuğun on sekiz yaşını bitirdiği günden itibaren işlemeye başlar.

(İdari Yargı Kasım 2012)

142. Dava ve cezanın düşmesine yol açan sebeplerle ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) Hükümlünün ölümü, sağlığında verilmiş olup kesinleşen müsadere ve yargılama giderlerinin onun mirasçılarından istenmesine engel değildir.

b) Genel af, tüm suçluların cezasını ortadan kaldıran aftır.

c) Özel af hâlinde cezaya bağlı olan veya hükümde belirtilen hak yoksunlukları da ortadan kalkar.

d) Şikâyetten vazgeçme, iştirak hâlinde işlenen suçlarda yalnızca hakkında şikâyetten vazgeçilen sanık hakkında davayı düşürür.

e) Kamu davasının düşmesi hâlinde malların geri alınması ve uğranılan zararın tazmini için dava açılamaz.

(İdari Yargı Kasım 2012)

143. Güvenlik tedbirlerinin zaman bakımından uygulanmasında geçerli olan ilke, ---- ilkesinin doğal bir sonucu olarak ---- ilkesidir.

Yukarıdaki cümlede boşluklara gelebilecek en uygun kelimeler sırasıyla aşağıdakilerden hangisidir?

a) kanunilik - geçmişe yürümezlik
b) geçmişe yürümezlik - derhâl uygulama
c) kanunilik - derhâl uygulama
d) derhâl uygulama - geçmişe yürürlük
e) geçmişe yürümezlik - kanunilik

(İdari Yargı Avukat Kasım 2012)

144. Türk vatandaşı T, Almanya'da bulunduğu sırada aralarında çıkan tartışma neticesinde Alman vatandaşı olan patronu P'yi öldürür. Hakkında verilen mahkûmiyet kararının infazından sonra T, Türkiye'ye yerleşir.

Bu olaya göre, aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) T'nin Türkiye'de yargılanabilmesi için P'nin yakınlarının veya Alman hükûmetinin şikâyeti gereklidir.
b) Almanya'da T'nin hükümlülükte geçirmiş olduğu süre, aynı suçtan dolayı Türkiye'de verilecek cezadan mahsup edilir.
c) T hakkında Almanya'da hüküm verilmiş ve infaz edilmiş olduğu için Türkiye'de aynı suçtan dolayı tekrar yargılama yapılamaz.
d) T, Türkiye'de verilen mahkûmiyet kararının infazı için Almanya'ya iade edilebilir.
e) T'nin Türkiye'de yargılanabilmesi Adalet Bakanının iznine bağlıdır.

(İdari Yargı Avukat Kasım 2012)

145. Karlı havada aracına zincir takmadan yola çıkan servis şoförü Ş, aracın yolda kayması üzerine kontrolünü kaybeder ve yol kenarındaki demir korkuluklara çarparak durur. Araçta bulunan öğrencilerden üçü çeşitli yerlerinden yaralanır. Ş daha önce de defalarca bu tür havalarda araç kullandığını fakat bu kazanın niçin olduğunu anlayamadığını polise söyler.

Ş'nin öğrencileri yaralaması şeklindeki haksızlığın işlenişi ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) Bilinçsiz taksirle sorumludur.
b) Bilinçli taksirle sorumludur.
c) Olası kastla sorumludur.
d) Doğrudan kastla sorumludur.
e) Ş, meydana gelen kazadan sorumlu tutulamaz.

(İdari Yargı Avukat Kasım 2012)

146. Saldırgan bir köpeğin peşinden koşması nedeniyle korkuya kapılan A, zemine yakın olan Y'ye ait evin balkonuna atlayarak içeri girer. Evde uygunsuz bir vaziyette bulunan Y, bu duruma çok sinirlenerek A hakkında savcılığa şikayette bulunur.

Bu olaya göre, A'nın ceza sorumluluğu ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) Olayda A'nın iradi bir davranışı olmadığı için bir fiilin varlığından söz edilemez ve dolayısıyla suç oluşmaz.

b) A'nın fiili konut dokunulmazlığını ihlal suçunu oluşturur ancak kusurunun bulunmaması nedeniyle ceza verilmesine yer olmadığı kararı verilir.

c) A, suçu cebir ve tehdit altında işlediği için kusurunun bulunmaması nedeniyle ceza verilmesine yer olmadığı kararı verilir.

d) A'nın sorumluluğu tamdır ve işlediği suçtan dolayı cezalandırılır.

e) A, Y'nin evine kasten değil, taksirle girdiği için konut dokunulmazlığını ihlal suçu oluşmaz.

(İdari Yargı Avukat Kasım 2012)

147. A, B ve C tenha bir mahalde duvar üzerine koydukları bir tenekeye tabanca ile sırasıyla ateş etmekte ve kimin daha iyi nişancı olduğunu belirlemeye çalışmaktadırlar. Otuz ele yakın ateş eden bu şahısların atışlarından birisi, 300 m ileride tarlasında fidan dikmekte olan çiftçi R'ye isabet ederek ölümüne sebebiyet verir. Ancak R'ye, kimin atışının isabet ettiği belirlenemez.

Bu olaya göre A, B ve C'nin ceza sorumluluğu bakımından aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) A, B ve C fiil üzerinde müşterek hâkimiyet kurdukları için R'yi kasten öldürmekten sorumludurlar.

b) A, B ve C'den hangisinin R'yi öldürdüğü belirlenemediği için, her üçü de ancak R'yi öldürmeye teşebbüsten sorumlu tutulabilirler.

c) A, B ve C'nin R'yi öldürmeye yönelik kastları olmadığı için her üçü de R'yı taksirle öldürmekten dolayı müşterek fail olarak sorumlu tutulurlar.

d) A, B ve C neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama sonucu öldürmeden (TCK m. 87/4) sorumlu tutulurlar. Zira ölüm neticesi bakımından en azından taksirleri vardır.

e) A, B ve C'nin R'yi öldürme kastları yoktur ancak R'yi taksirle öldürmüşlerdir. Fakat kimin fiilinin R'nin ölümüne sebebiyet verdiği belirlenemediğinden şüpheden sanık yararlanır kuralı gereğince R'nin ölümünden hiçbirinin ceza sorumluluğu yoktur.

(İdari Yargı Avukat Kasım 2012)

148. Aşağıdakilerden hangisi, suça teşebbüsün şartlarından biri değildir?

a) Suçun kasten işlenen suçlardan olması

b) Elverişli hareketlerin varlığı

c) Kastedilen suçun doğrudan doğruya icrasına başlanması

d) Elde olmayan nedenlerle suçun icrasının tamamlanamaması veya neticenin gerçekleşmemesi

e) Failin kusur yeteneğinin bulunması

(İdari Yargı Avukat Kasım 2012)

149. Suça iştirak ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

a) Suçun kanuni tanımında yer alan fiili birlikte gerçekleştiren kişilerden her biri, fail olarak sorumlu tutulur.

b) Suçun işlenmesinde bir başkasını araç olarak kullanan kişi de fail olarak sorumlu tutulur.

c) Başkasını suç işlemeye azmettiren kişi, müşterek fail olarak sorumlu tutulur.

d) Kusur yeteneği bulunmayanların, suçun işlenmesinde araç olarak kullanılması hâlinde faile verilecek cezada artırım yapılır.

e) Suça iştirakten dolayı sorumluluğun doğabilmesi için ilgili suçun en azından teşebbüs aşamasına vardırılmış olması gerekir.

(İdari Yargı Avukat Kasım 2012)

150. I. Bir suç işleme kararının icrası kapsamında, değişik zamanlarda bir kişiye karşı aynı suçun birden fazla işlenmesi

II. Bir suç işleme kararının icrası kapsamında, değişik zamanlarda bir kişiye karşı bir suçun temel şekli ile nitelikli şekillerinin birden fazla işlenmesi

III. Tek fiil ile birden fazla kişiye karşı aynı suçun işlenmesi

IV. Tek fiil ile birden fazla farklı suçun işlenmesi

Kasten yaralama, kasten öldürme, işkence ve yağma suçları hariç olmak üzere yukarıdaki durumların hangilerinde, zincirleme suça ilişkin hükümler uygulanamaz?

a) Yalnız I b) Yalnız II c) Yalnız III

d) Yalnız IV e) I, II ve IV

(İdari Yargı Avukat Kasım 2012)

151. I. Hâkim, somut olayda TCK'nin 61. maddesinin birinci fıkrasında belirtilen ölçütleri göz önünde bulundurarak temel cezayı belirledikten sonra, suçun olası kastla veya bilinçli taksirle işlenmesi nedeniyle indirim veya artırım yapar.

II. Bir suçun temel şekline göre daha ağır veya daha az cezayı gerektiren birden fazla nitelikli hâllerin gerçekleşmesi durumunda temel cezada, önce indirme, sonra artırma yapılır.

III. Teşebbüse ilişkin ceza indirimi, haksız tahrik indiriminden önce yapılır.

IV. Adli para cezası hesaplanırken artırma ve indirimler, belirlenen para miktarı üzerinden yapılır.

V. Süreli hapis cezasını gerektiren bir suçtan dolayı TCK'nin 61. maddesi hükümlerine göre belirlenen sonuç ceza, 30 yıldan fazla olamaz.

TCK'nin 61. maddesine göre, cezanın belirlenmesi ile ilgili yukarıdaki ifadelerden hangileri yanlıştır?

a) I ve II b) I ve V c) II ve III d) II ve IV e) IV ve V

(İdari Yargı Avukat Kasım 2012)

152. Ceza zaman aşımı ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

a) Türleri başka başka cezaları içeren hükümler söz konusu olduğunda ceza zaman aşımı süresi her bir suç yönünden ayrı ayrı işler.

b) İnfazın herhangi bir nedenle kesintiye uğradığı hâllerde ceza zaman aşımı, kalan ceza miktarı esas alınarak hesaplanır.

c) Cezaya bağlı olan hak yoksunluğu, ceza zaman aşımı süresi doluncaya kadar uygulanır.

d) Ceza zaman aşımı, hükmün kesinleştiği veya infazın herhangi bir nedenle kesintiye uğradığı günden itibaren işlemeye başlar.

e) Müsadereye ilişkin hüküm, kesinleşmeden itibaren 20 yıl geçtikten sonra infaz edilmez.

(İdari Yargı Avukat Kasım 2012)

153. Türk Ceza Kanunu'nun 167. maddesinin birinci fıkrasında "Yağma ve nitelikli yağma hariç, bu bölümde yer alan suçların; a) Haklarında ayrılık kararı verilmemiş eşlerden birinin, ... zararına olarak işlenmesi hâlinde ilgili akraba hakkında cezaya hükmolunmaz." ifadesine yer verilmiştir. **Bu maddede düzenlenen ve faile ceza verilmesine engel olan müessese aşağıdakilerden hangisidir?**

a) Cezada indirim yapılmasını gerektiren şahsi sebep

b) Şahsi cezasızlık sebebi

c) Kusurluluğu kaldıran hâl

d) Etkin pişmanlık

e) Hukuka uygunluk sebebi

(İdari Yargı 2013)

154. Türkiye'de suç işleyen bir yabancının Türkiye'de cezalandırılmasıyla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) Vatandaşı olduğu ülkenin kanununa göre cezalandırılır.

b) Türk kanunlarına göre cezalandırılır.

c) Vatandaşı olduğu ülke ya da Türk kanunlarından sanığın lehine olan kanuna göre cezalandırılır.

d) Vatandaşı olduğu ülke ya da Türkiye arasında bu konuda bir antlaşma olması şartıyla Türk kanunlarına göre cezalandırılır.

e) Hiçbir şekilde Türkiye'de cezalandırılmaz.

(KPSS 2002)

155. Suça iştirak ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

a) Suç işlendikten sonra olabilir.

b) Manevi şekilde olabilir.

c) Suç işlenirken olabilir.

d) Maddi şekilde olabilir.

e) İhmali davranışla olabilir.

(KPSS/1-AB-PS/2006)

156. A ve B birbirinden habersiz bir şekilde öldürmek için C'ye zehir verirler. Her birinin verdiği zehir öldürücü miktarda değildir. Ancak ikisinin verdiği zehir C'nin ölümüne neden olur.

Buna göre, A ve B'nin cezai sorumluluklarıyla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) Sonucu nedeniyle ağırlaşan yaralama suçundan sorumludurlar.

b) Kasten insan öldürme suçundan sorumludurlar.

c) İnsan öldürmeye teşebbüs suçundan sorumludurlar.

d) Taksirle insan öldürme suçundan sorumludurlar.

e) Olası kastla insan öldürme suçundan sorumludurlar.

(KPSS-AB-PS/2007)

157. Kesintisiz (mütemadi) suçla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) Her suçun kesintisiz suç olarak işlenmesi mümkündür.

b) Kesintisiz suç cezayı ağırlaştıran bir nedendir.

c) Bazı ani suçlar da kesintisiz suç şeklinde işlenebilir.

d) Kesintisiz suç, ihlal edici durumun oluşturulduğu anda sona ermiş olur.

e) Ani suç ve kesintisiz suç ayrımı sadece suçun tamamlanması anı yönünden önemlidir.

(KPSS-AB-PS / 2008)

158. I. Suçun oluşması için kural olarak failin taksirli olması aranır.

II. Öngörülü taksirde netice fail tarafından öngörülmüştür.

III. Öngörülü taksirde ceza artırılır.

IV. Taksirli fiiller ancak kanunda açıkça belirtilen hâllerde cezalandırılır.

V. Neticesi sebebiyle ağırlaşan suçlarda failin netice yönünden en azından taksirli hareket etmesi gerekir.

Taksirle ilgili yukarıdaki ifadelerden hangileri doğrudur?

a) Yalnız I b) Yalnız III c) I ve III

d) II, IV ve V e) II, III, IV ve V

(KPSS / AB-PS 2009)

159. Türk Ceza Kanunu'na göre, taksirle ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

a) Taksirli fiiller, kanunun belirttiği hâllerde cezalandırılır.

b) Taksirle işlenen suçlardan dolayı verilecek ceza, zararın ağırlığına göre belirlenir.

c) Neticesi sebebiyle ağırlaşan suçlarda failin cezalandırılması için ağır netice bakımından en azından taksirli hareket etmesi gerekir.

d) Bilinçli (öngörülü) taksir cezayı ağırlaştıran bir nedendir.

e) Taksir, neticenin öngörülemeyerek gerçekleştirilmesidir.

(KPSS 2010)

160. Türk Ceza Kanunu'na göre, suçta ve cezada kanunilik ilkesi ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

a) Kanunilik ilkesi, kanunun açıkça suç saymadığı bir fiilden dolayı kişilerin cezalandırılmasına engeldir.

b) Kanunilik ilkesi, örf ve adete göre suç ihdas etmeye ve ceza vermeye engeldir.

c) Kanunilik ilkesi, kanun hükmünde kararname ile suç ve ceza içeren hükümler konulmasına engeldir.

d) Kanunilik ilkesi, kişinin tehlikelilik hali göz önünde bulundurularak hükmedilen güvenlik tedbirleri bakımından geçerli değildir.

e) Kanunilik ilkesi, suç ve ceza içeren hükümlerin kıyasa yol açacak şekilde geniş yorumlanmasına engeldir.

(KPSS / AB-PS- 2011)

161. Kişinin işlediği fiille birden fazla farklı suçun oluşmasına sebebiyet vermesi hali aşağıdakilerden hangisini oluşturur?

a) Fikri içtima b) Zincirleme suç c) Bileşik suç

d) Gerçek içtima e) Görünüşte içtima

(KPSS / AB-PS- 2011)

162. Kişinin öngördüğü neticeyi istememesine karşın neticenin meydana geldiği halle ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) Kişi bu fiili kasten işlemiştir.

b) Kişi bu fiili bilinçsiz taksirle işlemiştir.

c) Kişi bu fiili olası kastla işlemiştir.

d) Kişi bu fiili bilinçli taksirle işlemiştir.

e) Kişi bu fiili kasta taksir kombinasyonu çerçevesinde işlemiştir.

(KPSS / AB-PS- 2011)

163. 5237 sayılı TCK'ye göre, bir suç nedeniyle kişinin yabancı ülkeye geri verilmesi ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

a) Geri vermeye, kişinin bulunduğu yer ağır ceza mahkemesi karar verir.

b) Ağır ceza mahkemesi geri verme talebinin kabul edilebilir olduğuna karar verse de bu kararın yerine getirilip getirilmemesi, Bakanlar Kurulunun takdirine bağlıdır.

c) Geri verme hâlinde, kişi ancak geri verme kararına dayanak teşkil eden suçlardan dolayı yargılanabilir.

d) Türk vatandaşlarına karşı işlenen suçlar bakımından da geri verme talebi kabul edilebilir.

e) Geri verilmesi istenen kişi hakkında koruma tedbirlerine başvurulmasına, Türkiye'nin taraf olduğu ilgili uluslararası sozleşme hükümlerine göre karar verilebilir.

(KPSS / AB-PS- 2012)

164. Suçun konusunda yanılgıya düşülmesi, aşağıdaki hata türlerinden hangisinin kapsamında değerlendirilir?

a) Maddi unsurlarda hata

b) Hukuka uygunluk nedenlerinde hata

c) Kusurluluğu etkileyen nedenlerin maddi şartlarında hata

d) Saik hatası

e) Yasak hatası

(KPSS / AB-PS- 2012)

165. Haksızlık teşkil eden fiili işlemesi dolayısıyla kişi hakkında yapılan kınama yargısından ibaret olan ve failin cezalandırılmasını sağlayan ceza hukuku ilkesi aşağıdakilerden hangisidir?

a) Kanunsuz suç ve ceza olmaz

b) Ceza sorumluluğunun şahsiliği

c) Kusurluluk

d) Kıyas yasağı

e) Şüphenin sanığın aleyhine yorumlanması

(KPSS / AB-PS- 2012)

166. I. Kanunilik ilkesi hem ceza hem de güvenlik tedbirleri için geçerlidir.

II. İdarenin düzenleyici işlemleri ile ceza konulamamasına karşılık hangi fiilin suç oluşturacağına ilişkin, kanunun kapsam ve koşulları bakımından belirlediği çerçeve hükmün içeriği, idarenin genel ve düzenleyici işlemleri ile de doldurulabilir.

III. Kanunların suç ve ceza içeren hükümlerinin uygulanmasında kıyas yapılamaz.

IV. İşlendiği zaman yürürlükte olan kanuna göre suç sayılan ancak daha sonra yürürlüğe giren kanuna göre suç olmaktan çıkarılan fiilden dolayı verilen cezanın infaz edilmemesi failin talebine bağlıdır.

Suçta ve cezada kanunilik prensibi ile ilgili yukarıdaki ifadelerden hangileri doğrudur?

a) I ve II b) I ve III c) I ve IV

d) II ve III e) III ve IV

(KPSS / AB - PS-2013)

167. Türk Ceza Kanunu'nun genel hükümler kısmında yer alan zorunluluk hâli ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

a) Zorunluluk hâli, bir tehlikeden kurtulmak için işlenen fiiller bakımından söz konusu olur.

b) Zorunluluk hâli çerçevesinde işlenen fiille korunmak istenen değer, feda edilen değerle en azından eşit olmalı veya ondan daha üstün olmalıdır.

c) Üçüncü kişinin hakkına yönelik tehlikeyi bertaraf etmek amacıyla işlenen fiiller bakımından da zorunluluk hâli kabul edilmiştir.

d) Zorunluluk hâlinden bahsedilebilmesi için tehlikeden başka suretle korunma imkânı bulunmamalıdır.

e) Zorunluluk hâli çerçevesinde işlenen fiil, her hâlükârda tehlikeye sebebiyet veren kişiye yönelik olmalıdır.

(KPSS / AB - PS-2013)

168. Suçluların geri verilmesiyle ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) Suçluların geri verilmesi sadece mahkûmları değil, sanıkları da ilgilendirir.

b) Suçluların Geri Verilmesine Dair Avrupa Sözleşmesi hangi suçlardan dolayı geri verme işleminin yapılacağı konusunda sayma sistemini benimsemiştir.

c) Avrupa Sözleşmesi vatandaşın geri verilmeyeceğini hükme bağladığı için, hiçbir devlet aksi bir uygulama yapıp vatandaşını iade edemez.

d) Belçika Şartı siyasi suçluların iade edilemeyeceklerini öngörür.

e) Suçluların geri verilmesi ile sınır dışı etme kurumları, nitelikleri itibariyle aynıdır.

(Sayıştay Eylül 2006)

169. Teşebbüsle ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) İcra başlangıcı için suç işleme kararının icrasına başlamak yeterlidir.

b) Suçun tamamlanması ve son bulması aşamaları çakışabilir.

c) Teşebbüs halinde kalmış suçu tamamlanmış suçtan ayıran temel nokta suçun sona ermesi anıdır.

d) Teşebbüs için icra hareketlerinin başlaması yetmez; icra hareketlerinin tamamlanması gerekir.

e) İcra hareketlerinin tamamlanamaması halinde işlenemez suçtan söz edilir.

(Sayıştay Eylül 2006)

170. Meşru savunmayla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) Saldırıda kullanılan araçla savunmada kullanılan araç benzer olmalıdır.

b) İsnat yeteneği olmayan akıl hastası ve küçüklerin saldırılarına karşı da savunma yapmak mümkündür.

c) Saldırının cinsel bütünlüğe karşı olması savunmayı haklı kılmaz.

d) Savunmada sınırın aşılması halinde dahi faile hiçbir zaman ceza verilmez.

e) Saldırıyla alakası olmayan üçüncü bir kişiye zarar verilmektedir.

(Sayıştay Eylül 2006)

171. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'yla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) Şikâyetin sirayetini (genişleme etkisi) kabul etmemiştir.

b) Cezanın önleyici etkisini göstermesini engellediği için erteleme kurumunu kaldırmıştır.

c) Genel affı failin kabulü şartına bağlamıştır.

d) Cürüm - kabahat ayrımını kaldırmıştır.

e) Müsadereyi ceza olarak düzenlemiştir.

(KİK 2006)

172. Türk Ceza Kanunu'na göre ceza sorumluluğunu kaldıran nedenlerle ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) Hukuka aykırı emir hiçbir surette yerine getirilemez.

b) Hayvan saldırılarına karşı meşru savunma mümkündür.

c) Üçüncü kişiye ait bir hakka yönelik ağır ve muhakkak tehlikeye karşı zorunluluk hali kabul edilmemiştir.

d) Ceza sorumluluğunu kaldıran nedenlerde sınırın taksirli şekilde aşılması halinde, fiilin taksirli şekli de cezalandırılıyorsa fail işlenen fiilin taksirli şeklinden cezalandırılır; ancak cezası kanunda belirtilen oranda indirilir.

e) İsnat yeteneği olmayanların haksız saldırılarına karşı meşru savunma mümkün değildir.

(KİK 2006)

173. Türk Ceza Kanunu'na göre suça teşebbüsle ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

a) Türk Ceza Kanunu'nun teşebbüse ilişkin hükümleri, cezai sorumluluğu daraltıcı nitelik arz eder.

b) Teşebbüs halinde kalan suçun, manevi unsur bakımından tamamlanmış suçtan bir farkı yoktur.

c) Eksik ve tam teşebbüs ayrımı bulunmamaktadır.

d) Tehdit suçuna teşebbüs mümkündür.

e) Teşebbüste gönüllü vazgeçme halinde fail, kastettiği suçtan cezalandırılmaz; fakat tamam olan kısım bir suça vücut veriyorsa o suça ait cezayla cezalandırılır.

(KİK 2006)

174. Şikâyet şartıyla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

a) Soruşturulması veya kovuşturulması şikâyete bağlı suç hakkında yetkili kimse 6 ay içinde şikâyette bulunabilir.

b) Resen takip edilen bir suçun şikâyete tabi olduğu kovuşturma sırasında anlaşılırsa durma veya düşme kararı verilmesi gerekir.

c) Şikâyet hakkının kullanılabilmesi için fiilin öğrenilmesi yeterlidir.

d) Şikâyet süresi fiilin ve failin öğrenilmesinden itibaren 6 aydır.

e) Iştirak halinde suç işlemiş sanıklardan biri hakkında şikâyette bulunulması diğerlerine sirayet eder.

(KİK 2006)

175. 1982 Anayasası ile TBMM üyelerine tanınan mutlak dokunulmazlık kurumuyla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

a) Mutlak dokunulmazlık, TBMM üyelerinin Meclis çalışmalarındaki oy ve sözleri ile Mecliste ileri sürdükleri düşüncelerden ötürü sorumlu tutulmalarını engeller.

b) Mutlak dokunulmazlık, TBMM üyelerine cezai açıdan tam bir koruma sağlar.

c) Mutlak dokunulmazlık süreklidir ve TBMM üyeliğinin sona ermesinden sonra da devam eder.

d) Mutlak dokunulmazlık kamu düzenindendir, TBMM üyesinin kendi isteği tek başına mutlak dokunulmazlığın sağladığı korumanın sona ermesine neden olmaz.

e) Mutlak dokunulmazlık, TBMM üyelerine uygulanabilecek her türden disiplin cezalarına karşı da tam bir koruma sağlar.

(KİK 2009)

176. Türk Ceza Kanunu'na göre, ceza kanunlarının yer yönünden uygulanmasıyla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

a) Türkiye'de işlenen fiiller bakımından Türk kanunları uygulanır.

b) Fiilde neticenin Türkiye'de gerçekleşmesi hâlinde suç Türkiye'de işlenmiş sayılır.

c) Fiilde neticenin yabancı ülkede gerçekleşmesi hâlinde suç yabancı ülkede işlenmiş sayılır ve Türk kanunları uygulanmaz.

d) Fiilin kısmen ya da tamamen Türkiye'de işlenmesi hâlinde suç Türkiye'de işlenmiş sayılır.

e) Fiilin kısmen yabancı ülkede, kısmen Türkiye'de işlenmesi hâlinde Türk kanunları uygulanır.

(KİK 2009)

177. Teşebbüsle ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) Teşebbüsü düzenleyen hükümler cezai sorumluluğu genişletir.

b) Teşebbüs için suç işleme kararının icrasına başlanmış olması yeterlidir.

c) Teşebbüsten söz edilebilmesi için icra hareketlerinin tamamlanmamış olması şarttır.

d) Gönüllü vazgeçme durumunda faile hiçbir şekilde ceza verilmez.

e) İşlenemez suç durumunda faile güvenlik tedbiri uygulanır.

(Sayıştay Ekim 2007)

178. A, B'ye peş peşe üç defa hakaret etmiştir.

Buna göre A'nın cezai sorumluluğuyla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) İtiyadi suç vardır.

b) Üç ayrı hakaret suçu vardır.

c) Zincirleme suç vardır.

d) Mütemadi suç vardır.

e) Tek hakaret suçu vardır.

(Sayıştay Ekim 2007)

179. **Hukuka uygunluk nedenlerinde sınırın aşılmasıyla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?**

a) Sınırın taksirle aşılması halinde cezanın indirilip indirilmemesi hâkimin takdirine bırakılmıştır.

b) Sınırın taksirle aşılması halinde fail, fiilin taksirli şekli suç ise cezalandırılır.

c) Sınırın taksirle aşılması halinde faile taksirli suçun cezası indirilerek verilir.

d) Sınırın aşılması halinde failin kusuru yoksa ceza verilmez.

e) Sınırın kastla aşılması halinde fail meydana gelen sonuçtan kasıtlı olarak sorumludur.

(Sayıştay Ekim 2007)

180. **Türk Ceza Kanunu'na göre, cezaların ertelenmesi ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?**

a) Ertelenecek cezanın miktarı sanığın yaşına göre değişir.

b) Para cezasının ertelenmesinde bir miktar belirlenmemiştir.

c) Denetim süresi hapis cezasında tek başına hükmedilen adli para cezasına nazaran daha uzundur.

d) Hükümlü deneme süresi içinde herhangi bir suç işleyecek olursa cezanın tamamı infaz kurumunda çektirilir.

e) Denetim süresi sonunda mahkûmiyet ortadan kalkar.

(Sayıştay Ekim 2008)

181. Bir memurun amiri tarafından verilen, yönetmeliğe aykırı emir hakkında aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

a) Amir emrinde ısrar ederek yazılı olarak yinelerse memur o emri yerine getirmek zorundadır.

b) Emirde yazılı olarak ısrar edilmesi durumunda emri yerine getiren memur değil, ısrar eden amir sorumlu olur.

c) Kanuna aykırılık söz konusu olmadığından, yazılı olarak ısrara gerek kalmaksızın memur o emri yerine getirebilir.

d) Konusu suç olan bir emir amir tarafından yazılı olarak ısrar edilse dahi yerine getirilemez.

e) Askeri hizmetlerin görülmesi hallerinde konusu suç olan emrin yerine getirilmesine ilişkin kanunla istisnalar getirilebilir.

(Kaymakam Adaylığı Eylül 2007)

182. 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'na göre, aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

a) Hangi fiillerin kabahat oluşturduğu, kanunda açıkça tanımlanabileceği gibi, kanunun kapsam ve koşulları bakımından belirlediği çerçeve, hükmün içeriği, idarenin genel ve düzenleyici işlemleriyle de doldurulabilir.

b) Kabahat, neticenin ortaya çıktığı zaman işlenmiş sayılır.

c) Kabahatler, kanunda açıkça hüküm bulunmayan hâllerde, hem kasten hem taksirle işlenebilir.

d) Kabahat, icrai veya ihmali davranışla işlenebilir.

e) Fiili işlediği sırada 15 yaşını doldurmamış çocuk hakkında idari para cezası uygulanamaz.

(Kaymakamlık 2-2011)

183. Türk Ceza Kanunu'na göre, ceza ehliyetiyle ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) Yirmi bir yaşını dolduran sağır ve dilsizlere tam ceza verilir.

b) On iki yaşını doldurmuş 15 yaşını doldurmamış çocuklara ceza verilmez, tedbir uygulanır.

c) On beş yaşını doldurmuş 18 yaşını doldurmamış çocuklara tam ceza verilir.

d) On beş yaşını doldurmamış sağır ve dilsizlere azaltılmış ceza verilir.

e) On iki yaşını doldurmamış çocuklara ceza verilmez ve tedbir uygulanmaz.

(TCZB Tef. Kur. / 2008)

184. Türk Ceza Kanunu'na göre, amirin emrini yerine getirmeyle ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

a) Şirket sahibinin emrini uygulayan işçi sorumlu olmaz.

b) Emrin görevle ilgili bir emir olması yeterlidir.

c) Emrin görev gereği zorunlu bir emir olması gerekir.

d) Emrin konusunun suç teşkil etmesi fiilin hukuka uygunluğunu etkilemez.

e) Emrin hukuka uygunluğunun denetlenmesi hiçbir şekilde engellenemez.

(TCZB Tef. Kur. / 2008)

185. Türk Ceza Kanunu'na göre, aşağıdakilerden hangisi davayı düşüren nedenlerden biri <u>değildir</u>?

a) Özel af

b) Ön ödeme

c) Sanığın ölümü

d) Dava zaman aşımı

e) Şikâyetin geri alınması (vazgeçme)

(Mali Hiz. Uzm. Yrd. / 2008)

Yararlanılan Kaynaklar

Akbulut, Berrin: "6284 Sayılı Kanunda Şiddet ve İstanbul Sözleşmesinin TCK Açısından Değerlendirilmesi". Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, Yıl 5, Ocak 2014/16 (İstanbul Sözleşmesi).

Akbulut, Berrin: "Bağlılık Kuralı", GÜHFD, C. 14, 2010/1 (Bağlılık Kuralı).

Akbulut, Berrin: "Tıp Ceza Hukukunda Nedensellik Bağı". Tıp Ceza Hukukun Güncel Sorunları, Ankara 2008 (Nedensellik Bağı).

Akbulut, Berrin: Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara 2015 (Genel Hükümler).

Akbulut, Berrin: Türk Ceza Kanunu İle Kabahatler Kanunu Genel Hükümlerinin Yaptırım Hükümleri Dışında Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi, 2. Baskı, Ankara 2014 (Kabahat, 2. Baskı).

Artuç, Mustafa: Malvarlığına Karşı Suçlar. Gözden Geçirilmiş, Genişletilmiş 2. Baskı, Ankara 2011.

Artuk, Mehmet Emin/**Gökcen**, Ahmet/**Yenidünya**, A. Caner: Ceza Hukuku Genel Hükümler, Yeniden Gözden Geçirilmiş 7. Baskı, Ankara 2013 (Genel Hükümler, 7. Baskı).

Artuk, Mehmet Emin/**Gökcen**, Ahmet/**Yenidünya**, A. Caner: Ceza Hukuku Genel Hükümler, Yeniden Gözden Geçirilmiş 4. Baskı, Ankara 2009.

Artuk, Mehmet Emin/**Gökcen**, Ahmet/**Yenidünya**, Ahmet Caner: Ceza Hukuku Özel Hükümler, 13. Baskı, Ankara 2013 (Özel Hükümler, 13. Baskı).

Artuk, Mehmet Emin: "Mukayeseli Hukuk ve Türk Hukukunda İntihara İkna ve Yardım Suçu", Hukuk Araştırmaları, C. 8, 1994/1-3, İstanbul 1995.

Avcı, Mustafa: "Kasten Öldürme ve Kasten Yaralama Suçlarının Manevi Unsurlarını Ayırt Etmeye Yarayan Ölçütler". KHuKA, Yıl 8, Mart 2005/1.

Avcı, Mustafa: "Örgütlü Suç Kavramı". KHuKA, Prof. Dr. İlhan Akın'a Armağan, Yıl 6, Mart 2003/1 (Örgütlü Suç).

Avcı, Mustafa: "Yeni Yasal Düzenlemelere Göre Türk Hukukunda Örgütlü Suç Kavramı", Hukuk ve Adalet Eleştirel Hukuk Dergisi, Yıl 2, Nisan 2005/5 (Yeni Örgütlü Suç).

Aydın, Devrim: "Yeni Türk Ceza Kanunu'nda Haksız Tahrik". AÜHFD C. 54, Yıl 2005/1.

Cebre, Ayvaz: Suç Eşyasının Satın Alınması ve Kabul Edilmesi Suçu, Ankara 2011.

Centel, Nur/**Zafer**, Hamide/**Çakmut**, Özlem: Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, C. I, 2. Bası, İstanbul 2011 (Kişilere Karşı İşlenen Suçlar).

Centel, Nur/**Zafer**, Hamide/**Çakmut**, Özlem: Türk Ceza Hukukuna Giriş, 5. Bası, İstanbul 2008.

Centel, Nur/**Zafer**, Hamide: Ceza Muhakemesi Hukuku, 13. Bası, İstanbul 2016.

Centel, Nur: "5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Cinsel Saldırı Suçu ve Cinsel Suçlar Değişiklik Tasarı'sının Değerlendirilmesi", TBBD, Sy. 99, 2012.

Çınar, Ali Rıza, "Ceza Yasasında Alkollü Araç Kullanma Suçu", Tıp Ceza Hukukunun Güncel Sorunları, Ankara 2008.

Demirbaş, Timur: Ceza Hukuku Genel Hükümler, Güncellenmiş 6. Baskı, Ankara 2009.

Demren Dönmez, Burcu: "Ceza Sorumluluğunu Azaltan Bir Neden Olarak Haksız Tahrik", İÜHFM, C. 71, Prof. Dr. Füsun Sokullu-Akıncı'ya Armağan, 2013/1.

Dönmezer, Sulhi/**Erman**, Sahir: Nazari ve Tatbiki, Ceza Hukuku, Genel Kısım, C. II, Yeniden Gözden Geçirilmiş 10. Bası, İstanbul 1994 (C. II).

Dönmezer, Sulhi/**Erman**, Sahir: Nazari ve Tatbiki, Ceza Hukuku, Genel Kısım, C. III, Yeniden Gözden Geçirilmiş 11. Bası, İstanbul 1994 (C. III).

Dursun, Selman: "Türk Ceza Hukuku'nda Cinsel Suçlara Genel Bir Bakış", CHD, Sy. 24, Nisan 2014.

Dülger, Murat Volkan: "5237 Sayılı YTCK'da Kastın Unsurları ve Türleri - Özellikle Olası Kastın Değerlendirilmesi", Hukuk ve Adalet Eleştirel Hukuk Dergisi, Yıl 2, Nisan 2005/5.

Eker Kazancı, Behiye: "Mağdurun Davranışları ve Heyecan Halinin Ceza Sorumluluğuna Etkisi - Haksız Tahrik", DEÜHFD, C. 15, Prof. Dr. M. Polat Soyer'e Armağan Özel Sayı, 2013.

Eker, Hüseyin: Açıklamalı – İçtihatlı Hırsızlık Suçları, 2. Baskı, Ankara 2014.

Ekici Şahin, Meral: Ceza Hukukunda Rıza, İstanbul 2012.

Erdem, Mustafa Ruhan: "Yeni TCK'da Faillik ve Suç Ortaklığı", HPD, Aralık 2005/5.

Erem, Faruk/**Danışman**, Ahmet/**Artuk**, Mehmet Emin: Ceza Hukuku Genel Hükümler, Tümüyle Gözden Geçirilmiş 14. Baskı, Ankara 1997.

Erem, Faruk/**Toroslu**, Nevzat: Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, Gözden Geçirilmiş 6. Baskı, Ankara 1994.

Erem, Faruk: Türk Ceza Kanunu Şerhi Özel Hükümler, C. III, Ankara 1993.

Erman, Sahir/**Özek**, Çetin: Ceza Hukuku Özel Bölüm, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar (TCK 448-490), İstanbul 1994.

Evik, Vesile Sonay: Suça İştirakte Yardım Edenin Ceza Sorumluluğu, 2. Baskı, İstanbul 2011.

Gökcen, Ahmet: "Türk Ceza Hukukunda Zamanaşımı", KHuKA, Yıl 7, Mart 2004/1.

Gökcen, Ahmet: Belgede Sahtecilik Suçları, (TCK m. 204-212), 3. Baskı, Ankara 2013.

Gülşen, Recep: Hürriyeti Tehdit Suçları, Ankara 2002.

Güney, Nilyazi/**Yılmaz**, Zekeriya: Ceza Hukukumuzda Dava ve Cezanın Düşürülmesi, Ankara 2008.

Hafızoğulları, Zeki/**Özen**, Muharrem: Türk Ceza Hukuku, Özel Hükümler, Kişilere Karşı Suçlar, 4. Baskı, Ankara 2015.

Hafızoğulları, Zeki: "Güveni Kötüye Kullanma Suçları", Prof. Dr. Fırat Öztan'a Armağan, C. II, Ankara 2010.

Hafızoğulları, Zeki: Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara 2008.

Hakeri, Hakan: Ceza Hukuku Genel Hükümler, 12. Tıpkı Basım, Ankara 2011.

Hakeri, Hakan: Ceza Hukukunda İhmal Kavramı ve İhmali Suçların Çeşitleri, Ankara 2003 (İhmal).

Hakeri, Hakan: Kasten Öldürme Suçları, 2. Baskı, Ankara 2007 (Kasten Öldürme).

İçel, Kayıhan/**Evik**, A. Hakan: Ceza Hukuku Genel Hükümler, 2. Kitap, Yenilenmiş 4. Bası, İstanbul 2007.

İçel, Kayıhan/**Sokullu-Akıncı**, Füsun/**Özgenç**, İzzet/**Sözüer**, Adem/**Mahmutoğlu**, Fatih S./**Ünver**, Yener: Suç Teorisi, 2. Kitap, Yeniden Gözden Geçirilmiş 3. Bası, İstanbul 2004.

İçel, Kayıhan/**Sokullu-Akıncı**, Füsun/**Özgenç**, İzzet/**Sözüer**, Adem/**Mahmutoğlu**, Fatih S./**Ünver**, Yener: Yaptırım Teorisi, Gözden Geçirilmiş ve Yenilenmiş 2. Bası, İstanbul 2002 (Yaptırım Teorisi).

İçel, Kayıhan: "Fikri İçtima Üzerine Bir İnceleme", İHFM, C. 30, Ord. Prof. Halil Arslanlı'ya Armağan, İstanbul 1964/1-2.

İçel, Kayıhan: Suçların İçtimaı, İstanbul 1972 (Suçların İçtimaı).

Kangal, Zeynel T.: "Türk Ceza Hukukunda Haksız Tahrik", Erzincan ÜHFD, C. 14, 2010/3-4.

Koca, Mahmut/**Üzülmez**, İlhan: Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 7. Baskı, Ankara 2014 (Genel Hükümler, 7. Baskı).

Koca, Mahmut/**Üzülmez**, İlhan: Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Gözden Geçirilmiş ve Güncellenmiş 4. Bası, Ankara 2011.

Koca, Mahmut/**Üzülmez**, İlhan: Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, Ankara 2013 (Özel Hükümler).

Korkusuz, Gülşah: "Cinsel Saldırı Suçu", İHFM, C.71, Sy. 1, Prof. Dr. Füsun Sokullu-Akıncı'ya Armağan, 2013.

Köprülü, Timuçin: Ceza Hukuku Özel Hükümler Pratik Çalışma Kitabı, Ankara 2015.

Kunter, Nurullah: "Fikri İçtima Sebebiyle Suçların Birleştirilmesi", (İçtihat Kroniği), İHFM, C. 14, 1948/1-2.

Mahmutoğlu, Fatih S.: "Kusurluluk Prensibi Açısından Azmettirenin Ceza Sorumluluğu", İHFM, C. 43, 2005/1-2.

Meran, Necati: Açıklamalı-İçtihatlı Yeni Türk Ceza Kanunu, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 2. Bası, Ankara 2007.

Önder, Ayhan/**Özek**, Çetin: Ceza Hukuku Pratik Çalışma Gereçleri, 2. Bası, İstanbul 1987.

Önder, Ayhan: Ceza Hukuku Genel Hükümler, C. II-III, İstanbul 1992.

Özbek, s. 634, **Özbek**, Veli Özer/**Kanbur**, M. Nihat/**Bacaksız**, Pınar/**Doğan**, Koray/**Tepe**, İlker: Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara 2010.

Özbek, Veli Özer/**Kanbur**, M. Nihat/**Bacaksız**, Pınar/**Doğan**, Koray/**Tepe**, İlker: Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 5. Baskı, Ankara 2014 (Genel Hükümler, 5. Baskı).

Özbek, Veli Özer/**Kanbur**, Mehmet Nihat/**Doğan**, Koray/**Bacaksız**, Pınar/**Tepe**, İlker: Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, 7. Baskı, Ankara 2014 (Özel Hükümler, 7. Baskı).

Özbek, Veli Özer: TCK İzmir Şerhi, Türk Ceza Kanununun Anlamı (Açıklamalı-Gerekçeli-İçtihatlı), C. 1, Genel Hükümler, (Madde 1-75), Gözden Geçirilmiş, Genişletilmiş 4. Baskı, Ankara 2010.

Özen, Muharrem: "TCK'nda Taksir", Alman-Türk Karşılaştırmalı Ceza Hukuku, C. III, İstanbul 2010.

Özgenç, İzzet/**Şahin**, Cumhur: Uygulamalı Ceza Hukuku, 3. Baskı, Ankara 2001.

Özgenç, İzzet: Suç Örgütleri, 3. Bası, Ankara 2011.

Özgenç, İzzet: Suça İştirakin Hukuki Esası ve Faillik, İstanbul 1996.

Özgenç, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 10. Baskı, Ankara 2014.

Öztürk, Bahri/**Erdem**, Mustafa Ruhan: Uygulamalı Ceza Hukuku ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku, TCK'daki Yeni Değişikliklere Göre Güncellenmiş 13. Baskı, Ankara 2013.

Öztürk, Bahri/**Tezcan**, Durmuş/**Erdem**, Mustafa Ruhan/**Sırma**, Özge/**Kırıt**, Yasemin F. Saygılar/**Özaydın**, Özdem/**Akcan**, Esra Alan/**Erdem**, Efser: Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, 6. Baskı, Ankara 2013.

Parlar, Ali/**Hatipoğlu**, Muzaffer: Açıklamalı-Yeni İçtihatlarla 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu Yorumu (146-222. Maddeler), C. 3, Ankara 2008.

Sancar, Türkan Yalçın: Çok Failli Suçlar, Ankara 1998.

Soyaslan, Doğan: Ceza Hukuku Özel Hükümler, 10. Baskı, Ankara 2014.

Sözüer, Adem: Suça Teşebbüs, İstanbul 1994.

Şahin, Cumhur/**Özgenç**, İzzet/**Sözüer**, Adem: Türk Ceza Hukuku Mevzuatı C. 1 (Kanunlar), Güncellenmiş 5. Bası, Ankara 2010.

Şahin, Cumhur: Türk Ceza Kanunu ve Tasarısında Suçlunun Kayrılması Suçları", TNBHD. 15 Mayıs 1999/102.

Şen, Ersan: Yeni Türk Ceza Kanunu Yorumu, C. I (m. 1-140), İstanbul 2006.

Taner, Fahri Gökcen: Ceza Hukukunda Zamanaşımı, Ankara 2008.

Taner, Fahri Gökçen: Türk Ceza Hukukunda Cinsel Özgürlüğe Karşı Suçlar, Ankara 2013

Taşdemir, Kubilay: Ceza Hukukunda Zamanaşımı, Ankara 2011.

Tezcan, Durmuş/**Erdem**, Mustafa Ruhan/**Önok**, R. Murat: Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, 9. Baskı, Ankara 2013.

Tezcan, Durmuş/**Erdem**, Mustafa Ruhan/**Önok**, R. Murat: Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, 13. Baskı, Ankara 2016.

Toroslu, Nevzat: Ceza Hukuku Genel Kısım, Ankara 2011.

Tozman, Önder: "Suça Teşebbüs", Alman-Türk Karşılaştırmalı Ceza Hukuku, C. III, İstanbul 2010.

Ünver, Yener: "Cinsel Dokunulmazlığa ve Genel Ahlaka Karşı Suçlar", Türk Ceza Kanununun 2 Yılı, Teori ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar, İstanbul 2008.

Ünver, Yener: "Türk Maddi Ceza Hukukunda Cinsel Suçların Eleştirisel Olarak İncelenmesi", (Ed.: Yener Ünver: II. Türkiye-Slovenya Uluslararası Hukuk Sempozyumu, Cinsel Suçlar ve Evlilik Hukuku, Ankara 2014.

Ünver, Yener: Adliyeye Karşı Suçlar (TCK. m. 267-298). 2. Baskı, Ankara 2010.

Yaşar, Osman/**Gökcan**, Hasan Tahsin/**Artuç**, Mustafa: Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, C. IV, Madde 147-204, Ankara 2010

Yaşar, Osman/**Gökcan**, Hasan Tahsin/**Artuç**, Mustafa: Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, C. I, Madde 1-44, Ankara 2010.

Yaşar, Osman/**Gökcan**, Hasan Tahsin/**Artuç**, Mustafa: Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, C. V, Madde 205-256, Ankara 2010.

Yenidünya, Ahmet Caner: Yargıtay Kararları Işığında Hırsızlık Suçu (TCK md. 141-147), Ankara 2013.

Yıldız, Ali Kemal: 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu, İstanbul 2007.

Yokuş Sevük, Handan: "5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Cinsel Saldırı ve Cinsel Taciz Suçları", TBBD, Sy, 57, 2005.

Zafer, Hamide: Ceza Hukuku Genel Hükümler, TCK m. 1-75, 4. Bası, İstanbul 2015.

Kanun İndeksi

AY 83 · 23, 129

CGTİK 106 · 23, 83, 133, 313
CGTİK 107/12 · 38
CGTİK 107/13 · 38
CGTİK 107/6 · 38

CMK 14/4 · 174, 284
CMK 90 · 22, 69, 89, 174, 218, 307
CMK 158 · 292
CMK 223/3 · 171, 210, 277

CMUK 392 · 49

DMK 131/II · 197

Medeni K. 185/3 · 262

TCK 4 · 32, 33, 35, 36, 41, 45, 46, 47, 49, 55, 60, 67, 69, 78, 80, 81, 87, 88, 93, 94, 100, 105, 111, 117, 120, 122, 128, 132, 136, 137, 140, 141, 148, 149, 152, 165, 169, 170, 178, 179, 190, 194, 195, 196, 208, 209, 213, 223, 226, 234, 235, 236, 240, 241, 249, 253, 265, 266, 270, 276, 277, 283, 291, 295, 300, 303, 312, 317, 318, 319, 320, 328, 483
TCK 7/2 · 60, 175
TCK 8/1 · 61, 335
TCK 8/2-B · 61
TCK 11 · 30, 37, 41, 42, 59, 61, 64, 73, 76, 85, 86, 98, 108, 109, 111, 123, 135, 145, 148, 157, 163, 173, 174, 182, 184, 188, 196, 200, 201, 207, 216, 219, 232, 233, 237, 243, 247, 259, 269, 272, 275, 284, 294, 295, 304, 316, 330, 332
TCK 18/2 · 219
TCK 21/1 · 31, 97
TCK 21/2 · 18, 66, 85, 91, 92, 97, 103, 104, 120, 135, 157, 168, 187, 247, 251, 255, 264, 287, 298, 311
TCK 22/2 · 31, 74
TCK 22/3 · 103, 221, 274
TCK 22/5 · 79, 116, 121, 127, 132, 147, 222, 257, 276, 285
TCK 22/6 · 31, 52, 119, 144, 240, 241, 255, 310
TCK 23 · 53, 104, 126, 144, 200, 206, 212, 225, 228, 247, 259, 260, 265, 287, 298, 299, 303, 310
TCK 24/1 · 55, 60, 89, 174
TCK 24/2 · 195
TCK 25/1 · 81, 89, 101, 111, 128, 159, 165, 190, 195, 284, 307
TCK 25/2 · 37, 82, 101, 171, 209, 210, 277, 295
TCK 26/1 · 82, 94, 245
TCK 26/2 · 69, 155, 159, 173
TCK 27 · 65, 81, 129, 216, 252, 259
TCK 29 · 37, 48, 55, 66, 69, 81, 82, 89, 94, 101, 132, 149, 155, 159, 165, 170, 171, 203, 207, 209, 210, 214, 223, 226, 230, 236, 241, 247, 253, 262, 266, 291, 300, 313, 322
TCK 30/2 · 43, 73, 122, 140, 144, 200, 282, 294
TCK 30/3 · 300, 307
TCK 31 · 23, 37, 82, 133, 149, 165, 170, 184, 203, 219, 230, 272, 277, 295, 307
TCK 32 · 37, 56, 123, 129, 184, 203, 230, 237, 271, 312
TCK 33 · 56, 81, 219, 272
TCK 34/1 · 48, 272, 295
TCK 34/2 · 56, 69, 88, 122, 149, 184, 226, 272
TCK 35 · 32, 33, 54, 66, 77, 78, 87, 92, 97, 99, 104, 110, 120, 127, 146, 155, 157, 158, 163, 164, 188, 201, 213, 222, 229, 248, 252, 260, 271, 290, 299, 311, 327
TCK 36 · 120, 136, 236, 270, 327
TCK 37 · 33, 44, 54, 67, 78, 79, 87, 91, 93, 99, 104, 121, 126, 127, 132, 136, 141, 148, 158, 164, 179, 189, 202, 208, 218, 230, 233, 252, 265, 283, 290, 305, 306, 317, 327, 328
TCK 38 · 33, 34, 44, 54, 67, 78, 79, 93, 99, 110, 136, 137, 141, 147, 158, 164, 169, 178, 179, 189, 202, 208, 213, 218, 226, 229, 230, 233, 240, 244, 249, 276, 283, 290, 305, 306, 327
TCK 39 · 33, 35, 44, 67, 78, 79, 93, 110, 127, 136, 147, 158, 164, 169, 189, 202, 213, 218, 240, 299, 300, 311

TCK 40 · 33, 67, 140, 152, 178, 208, 234, 249, 317
TCK 40/2 · 33, 152, 208
TCK 41 · 32, 78, 120, 136, 270
TCK 42 · 36, 55, 80, 94, 100, 111, 128, 141, 148, 165, 179, 190, 226, 240, 253, 265, 277, 291
TCK 43 · 35, 36, 46, 47, 55, 81, 87, 88, 93, 94, 100, 105, 111, 122, 128, 132, 137, 149, 169, 190, 195, 196, 209, 213, 223, 236, 249, 253, 276, 291, 295, 300, 319, 328
TCK 43/1 · 46, 47, 87, 88, 100, 111, 128, 132, 149, 195, 196, 213, 236, 253, 319, 328
TCK 43/2 · 47, 81, 88, 93, 100, 105, 128, 132, 169, 253, 276, 295, 319, 328
TCK 43/3 · 35, 36, 88, 93, 100, 105, 128, 209, 300, 319
TCK 44 · 35, 45, 46, 47, 49, 60, 80, 87, 93, 94, 100, 105, 117, 128, 148, 170, 190, 194, 209, 235, 241, 249, 253, 266, 283, 291, 312, 318, 319, 320, 328, 483
TCK 49 · 41, 69
TCK 50 · 23, 37, 69, 70, 133, 171, 280, 284, 313
TCK 50/3 · 23, 37
TCK 50/5 · 37, 69, 70, 171, 284
TCK 51 · 23, 37, 38, 69, 70, 83, 95, 129, 150, 166, 171, 204, 278, 284
TCK 51/1-a · 166, 278
TCK 51/3 · 38, 83, 95, 150, 166, 278
TCK 51/7 · 83, 95, 150, 166, 278
TCK 51/8 · 38
TCK 52 · 83
TCK 53/4 · 23, 82, 133, 149, 165, 170, 219, 230, 277
TCK 58/1 · 70, 129
TCK 58/2 · 48, 70, 95, 129, 133, 171, 204, 284, 313
TCK 58/3 · 48
TCK 58/4 · 95, 123, 150, 166, 204, 278
TCK 58/5 · 23, 37, 83, 133, 150, 165, 171, 219, 230, 277
TCK 62 · 239
TCK 63 · 49, 56
TCK 65/1 · 191, 313
TCK 65/2 · 70, 95, 204
TCK 67/2-B · 70
TCK 73 · 292
TCK 79 · 45, 49, 235
TCK 80 · 47
TCK 81 · 30, 31, 33, 42, 43, 44, 46, 47, 52, 53, 59, 66, 74, 76, 77, 80, 85, 86, 87, 92, 94, 97, 103, 104, 108, 109, 115, 119, 125, 131, 135, 144, 145, 153, 154, 157, 168, 173, 187, 190, 206, 207, 208, 212, 213, 221, 222, 223, 225, 228, 232, 239, 247, 248, 252, 255, 259, 260, 265, 281, 282, 287, 289, 294, 297, 298, 299, 300, 303, 304, 310, 311, 315, 316
TCK 82 · 30, 31, 34, 42, 43, 52, 59, 66, 67, 74, 76, 80, 92, 94, 108, 119, 120, 135, 144, 145, 154, 157, 187, 206, 207, 212, 213, 221, 222, 225, 228, 232, 234, 239, 247, 259, 265, 266, 281, 282, 289, 291, 297, 298, 303, 304, 311, 315, 316, 337
TCK 83 · 32, 65, 76, 86, 98, 119, 131, 152, 154, 157, 188, 206, 221, 239, 255, 270, 290, 294, 297, 299, 304, 391
TCK 84 · 18, 21, 34, 243, 283, 288, 298
TCK 85 · 42, 59, 74, 77, 80, 86, 98, 103, 108, 111, 115, 117, 125, 128, 129, 131, 132, 144, 145, 152, 154, 182, 221, 232, 240, 248, 252, 255, 256, 257, 274, 276, 281, 282, 289, 291, 294, 299, 304, 305, 310, 311, 312, 316, 320
TCK 85/2 · 111, 117, 128, 132, 152, 154, 182, 257, 276, 282, 291, 312, 320
TCK 86 · 29, 30, 53, 73, 74, 80, 85, 86, 87, 91, 92, 94, 97, 104, 109, 115, 116, 120, 125, 126, 131, 135, 144, 145, 157, 162, 163, 168, 173, 178, 182, 187, 190, 194, 200, 206, 209, 212, 217, 225, 228, 232, 247, 248, 264, 266, 269, 275, 281, 287, 294, 298, 300, 304, 310, 315, 316, 326
TCK 87/1-c · 182
TCK 87/1-e · 212
TCK 87/2-a · 141, 241, 340
TCK 87/2-B · 53, 104, 116, 135, 162, 217, 264, 269
TCK 87/2-E · 30, 36, 115
TCK 87/4 · 91, 126, 225, 228, 303, 310, 311, 340
TCK 88 · 206
TCK 89 · 31, 41, 45, 49, 52, 65, 98, 103, 108, 115, 117, 119, 125, 131, 135, 154, 182, 187, 194, 201, 221, 255, 256, 270, 274, 276, 282, 289, 294, 310, 315
TCK 91/1 · 259, 261
TCK 91/8 · 259, 261, 335, 337
TCK 97 · 31, 76, 259, 299

TCK 97/2 · 31, 299
TCK 98 · 52, 74, 82, 86, 154, 201, 239, 240, 241, 260, 270, 275, 289, 299
TCK 98/1 · 52, 201, 260, 275, 289, 299
TCK 98/2 · 52, 240, 260, 289, 299
TCK 102/2 · 66, 77, 94
TCK 102/3-B · 66
TCK 103 · 42, 91, 94, 265, 266
TCK 103/1 · 42
TCK 103/2 · 42, 266
TCK 103/4 · 91, 94
TCK 104/1 · 304
TCK 105 · 297
TCK 106 · 29, 35, 55, 80, 100, 125, 128, 165, 187, 190, 253, 265, 291, 315, 326
TCK 106/2-a · 29, 125, 315
TCK 106/3 · 35, 128, 190
TCK 107 · 135, 213, 226, 243
TCK 108 · 36, 94, 141, 179, 190, 226, 240, 277
TCK 109 · 17, 44, 66, 76, 98, 173, 187, 190, 194, 217, 264, 294, 303, 304, 326, 328, 335, 337
TCK 109/1 · 194
TCK 109/2 · 173, 187, 190, 294, 326, 337
TCK 109/3-d · 194, 303
TCK 116 · 30, 37, 41, 59, 64, 73, 76, 85, 86, 98, 108, 109, 111, 135, 145, 148, 157, 163, 173, 182, 200, 201, 207, 216, 232, 233, 243, 247, 259, 269, 275, 294, 304, 316
TCK 116/4 · 64, 73, 86, 98, 108, 109, 135, 145, 157, 163, 182, 201, 207, 216, 243, 259, 269, 294, 304, 316
TCK 125 · 17, 19, 44, 59, 65, 76, 77, 85, 91, 104, 144, 162, 168, 169, 178, 188, 194, 195, 206, 212, 243, 264, 269, 275, 290, 297, 304, 310, 315
TCK 125/1 · 44, 59, 194, 297, 310
TCK 125/3-a · 44
TCK 125/4 · 19, 59, 65, 77, 85, 91, 104, 195, 206, 212, 243, 264, 269, 275, 290, 297, 310, 315
TCK 128 · 170
TCK 129/2 · 206, 210, 304, 322
TCK 141 · 17, 31, 36, 41, 53, 64, 73, 85, 92, 116, 131, 135, 141, 145, 157, 162, 163, 177, 182, 187, 190, 194, 200, 201, 216, 226, 228, 232, 233, 240, 243, 251, 259, 269, 289, 291, 311, 315, 316, 326, 327
TCK 141/1 · 41, 182, 194, 232, 233, 269
TCK 142/2-d · 201
TCK 143 · 42, 64, 73, 85, 136, 145, 157, 162, 163, 177, 182, 187, 200, 201, 216, 232, 233, 243, 251, 259, 269, 290, 304, 316
TCK 145 · 31, 53, 73, 85, 92, 109, 140, 200, 228, 269
TCK 146 · 19, 182, 216
TCK 147 · 37
TCK 148 · 22, 30, 41, 53, 55, 59, 73, 76, 80, 98, 109, 125, 126, 140, 162, 177, 178, 179, 187, 188, 217, 225, 233, 239, 251, 275, 289, 291
TCK 148/1 · 41, 289, 291
TCK 148/2 · 126, 177, 178, 179, 217, 275
TCK 148/3 · 225
TCK 149/1 · 30, 42, 53, 73, 109, 111, 125, 126, 140, 177, 239, 251, 275, 289
TCK 149/1-a · 42, 73, 109, 125, 251, 289
TCK 149/1-c · 42, 53, 125, 126, 140, 177
TCK 149/1-d · 30, 42, 73, 109, 111, 125, 177, 251
TCK 149/1-h · 42, 73, 109, 125, 177, 239, 275, 289
TCK 149/2 · 36, 55, 140, 141, 239, 241
TCK 150/1 · 140, 162, 217, 275
TCK 150/2 · 73, 109, 140
TCK 151 · 31, 65, 74, 76, 120, 125, 163, 168, 182, 187, 194, 206, 251, 260, 264, 290, 326
TCK 151/2 · 31, 206, 260
TCK 155 · 17, 41, 65, 98, 103, 114, 131, 135, 140, 145, 157, 168, 173, 182, 194, 200, 201, 228, 239, 243, 264, 270, 310, 326
TCK 155/2 · 65, 103, 114, 131, 135, 140, 157, 168, 228, 264, 270
TCK 156 · 217
TCK 157 · 64, 104, 131, 140, 145, 146, 157, 162, 177, 200, 216, 217, 228, 248, 251, 259, 281
TCK 157/1-h · 162
TCK 158/1-a · 104
TCK 158/1-k · 64
TCK 160 · 140, 310
TCK 165 · 17, 53, 74, 177, 243, 251
TCK 167/1-b · 83, 150, 262
TCK 167/2 · 20, 204
TCK 168 · 201, 204, 284, 324

TCK 170 · 30, 31, 41, 45, 49, 59, 64, 85, 87, 97, 100, 103, 104, 125, 127, 133, 155, 168, 170, 173, 232, 234, 315, 316, 318, 319, 344, 345
TCK 170/1-a · 64, 166, 170
TCK 170/1-b · 125
TCK 170/1-c · 30, 31, 41, 59, 85, 87, 103, 173, 232, 315, 316, 318, 319, 344, 345
TCK 177 · 206, 209, 303
TCK 179/2 · 31, 74, 80, 114, 116, 201, 256, 282, 316, 319
TCK 179/2, 3 · 116
TCK 179/3 · 152, 153, 246, 274
TCK 186 · 264, 266
TCK 197 · 166, 252, 253
TCK 197/1 · 252, 253
TCK 197/3 · 252
TCK 204/1 · 206
TCK 204/2 · 206
TCK 207 · 146, 157
TCK 209/1 · 239, 241, 243
TCK 209/2 · 178
TCK 210/2 · 206
TCK 216 · 186, 191
TCK 223/3 · 264
TCK 223/4 · 266, 326
TCK 223/5 · 266
TCK 228 · 251
TCK 232 · 144, 200, 206, 212, 287, 296
TCK 232/1 · 206
TCK 233/1 · 259
TCK 233/2 · 247
TCK 234 · 265
TCK 244/2 · 264
TCK 245 · 311
TCK 267 · 59, 168, 169, 244, 269
TCK 267/1 · 59
TCK 267/5 · 59
TCK 271 · 65, 259
TCK 279/1 · 252
TCK 281 · 74, 76, 213, 214, 244, 245
TCK 281/1 · 214, 244, 245
TCK 282 · 252
TCK 283 · 99, 201, 243, 244, 288, 292, 328
TCK 283/3 · 244, 292
TCK 284/2 · 216
TCK 441 · 194
TCK 448 · 47, 483
TCK 448, 62 · 47
TCK 459 · 45, 49
TCK 459/2 · 45
TCK 495 · 41
TCK 495/II · 42
TCK 551 · 49

TMK 185 · 206, 262

YTCK 44 · 45, 235

Kavram İndeksi

A

Adli Kontrol · 23

Adli Para Cezası · 28, 37, 48, 58, 60, 63, 69, 70, 72, 82, 130, 133, 161, 166, 167, 170, 171, 192, 284, 309, 313, 377, 411, 443, 444, 450, 452, 457, 459, 464, 477

Ağırlaşan Suç · 29, 91, 126, 212, 225, 228, 261, 310, 335, 337, 428, 432, 435, 471

Akıl Hastalığı · 22, 37, 56, 123, 184, 203, 230, 312, 320, 450

Akim (Neticesiz Kalmış Azmettirme · 178

Alenen · 19, 77, 243

Alkol · 63, 69, 84, 88, 142, 149, 152, 153, 226, 274, 375, 427

Arama · 23, 459

Asli Norm-Yardımcı · 78, 148, 202, 294, 318, 319

Asli Norm-Yardımcı Norm İlişkisi · 148, 202

Aynı Neviden Fikri İçtima · 81, 88, 93, 105, 169, 276, 295, 319, 328, 400, 420, 442, 448

Azmettirme · 18, 21, 34, 67, 78, 93, 137, 178, 234, 249, 276, 305, 327, 329, 332, 333, 402, 453

Azmettirmeye Teşebbüs · 67, 178

B

Bağlılık Kuralı · 33, 213

Bileşik Suç · 22, 36, 45, 55, 60, 68, 69, 80, 88, 111, 138, 159, 165, 170, 183, 203, 218, 235, 244, 253, 271, 320, 420, 427, 436, 438, 442, 448

Bilinçsiz Taksir · 74, 232, 388, 398, 418, 447, 472

C

Cebir ve Şiddet · 22, 41, 409

Cezalandırılmayan · 18, 36, 53, 54, 68, 100, 155, 177, 214, 222, 240, 243, 251, 257, 271, 312

Cezalandırılmayan Sonraki Fail · 18, 53, 54, 177, 214, 243, 251

Cezayı Seçenek Yaptırımlara Çevirme · 23

Ç

Çift Neticeli Sapma · 94, 190, 300

Çocukların Cinsel · 94, 266

Çocukların Cinsel İstismarı · 94, 266

Çok Failli Suç · 18, 53, 177, 243, 251

D

Denetim Süresi · 38, 83, 95, 150, 166, 278

Denetimli Serbestlik · 48, 70

Denetimli Serbestlik Tedbiri · 48, 70

Doğrudan Doğruya İcraya Başlama · 66, 120

Doğrudan Kast · 18, 53, 98, 131, 168, 177, 235, 244, 251, 291, 297, 298, 327, 383, 384, 386, 388, 397, 398, 399, 447

Dokunulmazlığı · 22, 34, 37, 45, 58, 61, 79, 88, 170, 218, 236, 284, 329, 414, 423

Dolandırıcılık · 66, 68, 69, 70, 105, 118, 123, 132, 147, 148, 149, 158, 163, 281

Dolaylı Fail · 22, 127, 158, 159, 164, 208, 218, 283, 317, 328, 329, 461

Düello · 172, 173

E

Eklenen Kast · 182, 239

Elverişsiz Teşebbüs · 20, 32, 54, 110, 248

Erteleme · 22, 37, 38, 70, 82, 83, 95, 129, 150, 166, 171, 204, 330, 474

Etkin Pişmanlık · 22, 188, 204, 284, 295, 324, 330, 435

Ex-Ante Değerlendirme · 21

F

Faile Göre Şahsilik İlkesi · 61, 174, 184, 332, 335
Failliğin Şerikliğe Nazaran Önceliği İlkesi · 78
Fikri İçtima · 22, 35, 36, 45, 49, 60, 68, 80, 81, 87, 88, 93, 94, 100, 104, 105, 117, 122, 127, 128, 137, 148, 155, 169, 170, 173, 179, 183, 190, 195, 203, 209, 218, 234, 235, 241, 249, 253, 276, 283, 291, 295, 300, 306, 312, 318, 319, 320, 328, 400, 420, 447, 448, 456
Finansal Kiralama · 65
Finansal Kiralama Kanunu · 65

G

Garantörsel İhmali Suç · 77, 154, 155, 270, 271, 294, 295, 304
Geçici Nedenler · 22
Genel Güvenliğin Kasten Tehlikeye Sokulması · 30, 35, 36, 41, 64, 68, 87, 97, 103, 125, 173, 234, 318, 319, 321, 323
Gönüllü Vazgeçme · 32, 78, 120, 136, 178, 188, 233, 236, 270, 305, 327, 425, 428, 431, 435, 445, 453, 463, 475
Güvenlik Tedbiri · 37, 184, 204, 237, 386, 457, 458, 476

H

Haber Verme Hakkı · 82, 94, 245
Haksız Tahrik · 22, 37, 43, 48, 55, 66, 69, 81, 82, 89, 94, 101, 106, 122, 132, 149, 155, 165, 170, 171, 184, 203, 207, 209, 210, 214, 223, 226, 230, 236, 241, 247, 253, 262, 268, 272, 277, 291, 292, 295, 300, 307, 313, 322, 384, 385, 390, 394, 416, 418, 419, 423, 429, 430, 431, 432, 440, 449, 452, 454, 457, 469
Hasta Hakları Yönetmeliği · 159
Hatanın Kaçınılmaz Olması · 112
Hazırlık Hareketi · 67, 120, 121, 178, 305, 463
Hedefte Sapma · 42, 43, 46, 92, 94, 120, 121, 126, 144, 145, 146, 190, 236, 247, 248, 249, 252, 283, 287, 290, 298, 300, 311, 318, 387
Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılması · 23, 325, 329

İ

İddia ve Savunma · 170
İddia ve Savunma Dokunulmazlığı · 170
İsteyerek (İhtiyari) · 69, 88, 149
İsteyerek (İhtiyari) Sarhoşluk · 69, 88, 149
İstismarı · 42, 91, 94, 104, 265, 266
İşlenemez Suç · 20, 32, 53, 110, 111, 248, 252, 427, 474
İşlenemez Suça Teşebbüs · 20
İştirak İradesi · 35, 99, 111, 137, 164, 169, 189, 249, 281, 290, 306, 311, 317, 404

K

Kabahat · 196, 303, 305, 474, 478
Kamu Davasının Açılmasının Ertelenmesi · 23
Kanun Hükmünü İcra · 55, 60, 69, 174, 237, 307
Kanunu · 60, 65, 76, 89, 146, 192, 196, 251, 256, 303, 305, 366, 393, 403, 412, 416, 418, 421, 430, 431, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 449, 455, 456, 457, 458, 459, 469, 471, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 481, 482, 484, 485, 486
Karşılıksız Çek Keşidesi · 171
Kasten Yaralama Suçunun Netice Sebebiyle Ağırlaşmış Hali · 55, 239
Kesintisiz Suç · 99, 173, 175, 190, 194, 197, 294, 295, 305, 328, 333, 336, 384, 387, 392, 470
Kısa Süreli Hapis Cezası · 28, 37, 69, 443, 464
Kitle Psikolojisi · 48
Korkutma ve Tehdit · 22
Koşullu Salıverme · 38, 83, 374
Kovuşturma Şartları · 22
Kusur Yeteneği · 19, 30, 37, 43, 48, 56, 69, 81, 88, 122, 129, 149, 165, 171, 184, 196, 203, 210, 218, 226, 230, 237, 271, 277, 295, 307, 317, 388, 416, 468

L

Lehe Olan Kanun · 60, 175, 393

M

Mağdurun Kimliğinde · 52, 229, 297
Mağdurun Kimliğinde Yanılma · 52
Mağdurun Rızası · 173, 324
Mahkûmiyet · 37, 38, 40, 56, 69, 70, 82, 95, 123, 133, 150, 166, 171, 179, 191, 277, 284, 313, 336, 464, 466, 477
Mahsup · 49, 57, 340, 439, 450, 466
Müsadere · 40, 48, 49, 67, 387, 440, 444, 465

N

Netice Sebebiyle Ağırlaşmış Yaralama · 55, 303, 311
Neticesi Sebebiyle · 21, 30, 36, 91, 126, 140, 141, 162, 163, 212, 225, 228, 241, 264, 266, 298, 310, 428, 449, 450, 467
Neticesi Sebebiyle Ağırlaşan Suç · 91, 126, 212, 225, 228, 310
Neticesiz Kalmış · 67
Neticesiz Kalmış Azmettirme · 67
Non Bis In Idem · 123, 179, 332, 333, 340
Norm İlişkisi · 36, 45, 60, 68, 78, 80, 87, 111, 117, 148, 202, 209, 266, 294, 318, 319, 320

O

Olası Kast · 18, 30, 33, 42, 43, 53, 66, 74, 79, 80, 85, 86, 87, 91, 92, 93, 97, 98, 99, 103, 104, 106, 115, 116, 117, 120, 125, 126, 131, 135, 138, 141, 152, 153, 154, 155, 157, 158, 168, 177, 182, 183, 187, 188, 194, 206, 213, 221, 235, 241, 244, 247, 248, 251, 252, 255, 261, 264, 265, 266, 274, 275, 276, 282, 287, 294, 297, 298, 305, 311, 312, 340, 383, 384, 386, 388, 392, 398, 399, 400, 401, 417, 425, 428, 447, 469, 472

Ö

Özel Af · 70, 95, 123, 204, 273, 277, 375, 410, 411, 413, 457
Özel Belgede · 158, 178
Özel Belgede Sahtecilik · 149, 158, 178
Özel Zorunluluk Hali · 37

S

Saf İhmali Suç · 252, 270
Sağır ve Dilsizlik · 22, 30
Sahtecilik · 146, 149, 157, 158, 161, 166, 178, 206, 252, 253, 456
Saik Yanılgısı · 208
Sarhoşluk · 69, 88, 149, 323
Seçimlik Unsurlu · 109
Somut Tehlike Suçu · 60, 80, 87, 116, 209, 266, 319
Sonraki Fiil · 18, 53, 54, 177, 214, 243, 251
Sövmek · 17, 44, 59, 188, 264, 290, 297, 304, 310
Suçta Ayniyet · 44

Ş

Şahsta Hata · 52, 229, 297, 443, 463
Şahsi Cezasızlık Sebebi · 18, 20, 32, 53, 177, 244, 251
Şikâyet · 45, 58, 60, 167, 169, 171, 197, 279, 286, 335, 384, 437
Şüpheden Sanık · 91, 103, 105, 126, 128, 189, 190, 208, 248, 281, 467
Şüpheden Sanık Yararlanır · 91, 103, 128, 189, 190, 208, 248

T

Tedbir Sorumluluğu · 48
Tedbiri · 37, 48, 70, 152, 184, 237, 387, 427, 465
Tehlike Suçu · 35, 45, 100, 114, 127, 155, 173, 203, 234, 249, 283, 306, 315, 318, 319, 320, 392, 433
Tek Neticeli Sapma · 36, 93, 105, 121, 122, 137, 138, 148, 249, 253, 291, 312
Tekerrür · 22, 23, 37, 38, 48, 70, 82, 83, 95, 123, 129, 133, 150, 165, 166, 171, 204, 219, 230, 277, 278, 284, 313, 436, 456, 464
Tıbbi Müdahale · 118, 119, 157, 159, 187, 200, 206, 212, 239, 258, 287, 298, 386, 391
Töre Saiki · 92, 94, 207, 247, 323
Tutuklama · 23, 56, 63, 70

U

Uygulamada Asıl · 70, 133, 284, 313, 443
Uygulamada Asıl Mahkûmiyet · 70

W

Weber Kastı · 74, 225

Y

Yanılma · 52, 294
Yararlanır · 20, 32, 55, 81, 82, 91, 101, 103, 105, 111, 126, 128, 136, 144, 171, 189, 190, 195, 208, 209, 210, 248, 277, 324, 380, 387, 390, 423, 430, 431, 432, 435, 440, 442, 449, 452, 453, 454, 467
Yaş Küçüklüğü · 22

Z

Zarar Suçu · 35, 45, 60, 80, 87, 100, 117, 127, 155, 173, 203, 209, 234, 249, 266, 283, 306, 318, 319
Zincirleme Suç · 35, 36, 46, 47, 55, 81, 87, 88, 93, 100, 105, 111, 128, 132, 138, 149, 169, 179, 196, 209, 223, 236, 276, 300, 319, 328, 392, 400, 401, 409, 420, 427, 428, 430, 436, 437, 438, 442, 448, 456, 468
Zorunlu Müdafi · 23